DEFENSIO ASTROLOGIAE CONTRA IOANNEM PICVM MIRANDVLAM.

LVCII BELLANTII SENENSIS MATHEMATICI AC PHYSICI LIBER DE ASTROLOGICA VERITATE. ET IN DISPVTATIONES IOANNIS PICI ADVERSVS ASTROLOGOS RESPONSIONES.

✠

LVCIVS BELLANTIVS AD LECTOREM.

NE credas care lector quæ edidimus ulla motos inimicitia scripsisse. Scias neminé in Italia fuisse tēporibus nostris: quē uri Picū uenerarer / & colerē: cū quo nullum mihi cōmertiū fuit: illius tamen nomē obseruabā: & apud me plurimi eius fama erat. Sperabā bene fore lrīs & sciētiis cūctis / si longā uitā uixisset. dolui pcæteris oībus tāti uiri mortē / ueluti bonaꝝ artiū iacturā. Ecce editū fuit / nō bene consulti uiri suasu / opus impiū ac delendū qdem. Q uod ego quū uiderē nō potui nō dolere. & his telis meis licet hebetibus & obtusis in certamē pdire. duxi nāq; expedire obicē qualēcūq; qprimū furētibus his opponere: donec strenui milites accedetēt: qui lædere uolentes opprimerēt. Itaq; respōsiones has meas edidi: in quibus q̄ plura deficere nō ignoro. Veꝝ si quantis in erumnis uerser aduertas / nō paꝝ ignosces. Exul a patria / q; malis ciuibus nō ad hæreā: dego Florētiæ. dū hæc cōpono semp ī aīo est patriæ libettas. Ecce dū scribo gymnasiū irrūpit q nunciet / crassatores psto esse q me trucident: insidias ubiq; paratas dephendo / ut me dicāt amici / Damodē / uel Dionysium. & licet assiduis discriminib9 ipauidus fere factus sim: nō pōt tū calamus lāguēte manu nō cadere. Redeo tū ut possum ad scribēdū. cōdo & cōpono (ut multis aptū est) quæ mox deprimere possim. nō. n. datur qđ scribo: ut nonū pmatur in annum: sed abortus emittere cogor. nā idē tps & cōceptus & partus est. Tu itaq; lector miserere tantoꝝ laboꝝ / atq; animi nō digna ferētis. Ignosce / si pro ueris ptubus abortiuos eduximus / ut opus hoc fortasse dices / grauiori lima elimādū / & in quo alio stilo & scribendi genere usus esse deberē: Dolebis pterea / ab re latina opus hoc adeo alienū esse / ut bonaꝝ lrāꝝ pfessores / a lectione tali abhorreāt. Hoc nos dolemus / eloquētiā nullā in nobis eē. dictiōes latinas nō callere. imbuti nāq; sumus barbarie / q̄ ubiq; hodie circūfert. optaremus politis & uere latinis uerbis graues snias (ut par est) exprimere posse: nā omne tulit pūctū q miscuit utile dulci. Pulchrū est. n. arborē optimis pomis onustam pulcherrimis foliis exornatā uidere. Id fatemur & nouimus. Veꝝ nō adeo inepti ac barbari sumus: qn in plurimis / diuerso dicēdi modo / uerbis si nō oībus latinis / minus tū latinis uiris aspernandis / uti potuissemus. Sed quū uideā (malo scientiaꝝ fato) factū esse ut tēpestate nr̄a pleriq; oēs / qui linguæ latinæ studēt / sciētias nullas nouerint: cōtra qui liberales artes sequunt̄ / eloquētiæ omnis exptes sint: optaui potius ut a scientiaꝝ pfessoribus hæc nostra legerent̄: q̄ meris grāmaticis: qbus in re nulla satisfecissem. Cæteꝝ accedat alius qui quod omisi resarciat: mihi satis sit bonoꝝ animis stimulos admouisse. Expergiscimini boni cuncti lrāꝝ & scientiaꝝ amatores: tutamini liberales artes: quaꝝ inter primas astrologia est. non sinite pfidoꝝ manibus lacerari: nec sanctū hoc dari canibus. quod nō modo Pici cā dico. Sed quotquot infandū facinus tēptabūt q̄primū emerserint occidite. qs. n. iure in Picū sæuire pōt: qui licet hæc cōmētatus fuerit nō tū edidit. Picus. n. si supra uixisset: nō mō opus hoc nō edidisset: uerū impietatis pœnitentia ductus / non ambigo quin oīno cōbussisset. Vos uero puinciā hanc honestissimā suscipite / armati semp estote: nobis satis sit prælusisse: & qualiacunq; sint quæ scripsimus: ut quæso lector boni consulas. Vale.

Illustri ac excellenti dominæ Catherinæ Sfortiæ de Riario Forliuii ac Imolæ Comiti Lucius Bellantius Senensis Physicus.

MEDICINAM Scientiam absq; cælesti fauore sæpius inanem ac noxiam doctissimi uiri iudicarūt:hoc sæpius Hipocrates: hoc Galenus in creticis asseruit:ubi Lunæ & astrorum affectiones medicos callere desiderat. Quibus uim tantam tribuit:ut qui negent sophistarum more posthabendos & deridendos censeat.ad eum igitur ptinere duximus qui medicinā aliis ostendere uelit:astrologiam quoq; tenere:ac etiam docere.ubi quum prę ceteris scientiis q̄ plurimos sæpissime cespitare ac nōnūq̄ ruere cerneremus:ob tectum truncatumq; tradendi modum:quo diuinæ astrologiæ parci auctores usi sunt:statuimus nouem &nonaginta quæsita(grauiora fortassis)absoluere tentare:a quibus cætetatum difficultatum pendet solutio.quæ & si practicam astrologiam(quā iudiciariā uocant) sapere uidentur:siquis tamen non somniculose aspexerit:theorica carere nō iudicabit.Judiciaria tamen inscribatur:ubi multo plures errare uidere est.quā turpe est medico rerum finem expetenti ignorare:quū crisis:hoc est iudiciū:ei necessaria sit.Has etiam uigilias meas tibi soli excellentissima domina multis de causis uisum est dicare. Nulli.n.decentius archana principum reserari possunt:q̄ his qui eisdem principibus cariores sunt.Quantū uero omnis Sfortia domus cælis mundi principibus cara fuerit:cunctis apertum est. Quantū præsertim excellentia tua quæ (præter mulierum ingenium) non modo fœminei sexus culmen attigit.uerū etiam excreuit ad sydera.tarum quidem:spectandum & admirandum:usq;adeo q̄ alteri non mediocre onus extiterit.Deinde quis rectius iudicium de re aliqua præbere potest:q̄ qui (præter eius causas) in se ipso rem illam elatissimam senut. Tua ueto excellentia cælorum uires(quas nudas facere intendimus) fœlici quidē sorte iam diu experta est.Quis postremo iudex cōuenientior haberi potest:q̄ qui nō tm̄ eas:quæ sibi traditæ sunt:leges ueneratur & seruat:uerum etiam(altius introspiciendo)alias excellentiores:maioriq; dignas ueneratione condidit. Sic qum cæli quandoq; excellentiæ tuæ minus fauorabiles fuerint:in rebus aduersis:ingenio suo:liberoq; animo:magnam immortalemq; gloriam sibi parauit:atq; in se transtulit:pariter ut eidem corpus sanum:menti sanæ:quam habet facilius seruari posset:opus hoc quātulūcūq; sit nuper elaborauimus atq; dicauimus.cui responsiones annexímus in Ioannem Picum Mirandulam:uirum alioquin & multæ lectionis & multi ingenii:decepti tamē in hac re:uel q̄ sponte sua uel ab aliis subornatus in astrologos scripserit.impium profecto:&(q̄ pace sua dixerim)inconsultum inceptum:& hominis:qui quum in hac re non admodum absolutus fuerit:eo tamen nitatur:ut indoctis & uulgo:eos non uere christianos ostendere:qui astrologiæ operam tribuant.Quod ego falsissimū esse & animo & rationibus non ambigo.pium profecto arbitrans astrologiam & eius penetralia nosse:modo quis ut christianus quæ dat accipiat:non peruertat:non abutatur: ut in opere hoc ostendisse:pro uoluminis breuitate crediderim. Pluta.n.cōsulto omisimus:quæ ad tutādas partes nostras dici potuissent.sed ne aures tuas ac cæterorum:in re sapientibus manifesta offenderem:breuitati(cui semp studuimus)

morem gessimus. Siqua tamen non conuenientia/uel lapsu linguæ/uel aliter forte scripta q̃ a me intellecta: siqua catholicæ fidei nõ ad unguem consentanea essent (quod contra animum nostrum esset. id. n. intendimus semper orthodoxam fidẽ tueri: & pro ea quom opus fuerit uitam exponere. quare in rebus arctioribus Io. Scoto ac diuo Thoma ducibus nauigaui) tu inquam cuncta mea quorsum tendant decernes. Subicimus. n. nos nostraq; omnia/& hoc opus præsertim Beatissimo. pp. nostro Alexandro. vi. Pont. max. cunctæq; Romanæ ecclesiæ: ad cuius uel minimum nutum nostra/& quæ rata & non rata diximus: quæue scripsimus esse uolumus. Vale præsidium ac decus meum: fœliciterq; nostra audi: quæ si te unica in terris indigna uideantur: animũ q̃so respice: nõ munus. Quod si tibi nõ ingratũ fuisse senserimus: maiora fortasse/sub auspiciis tuis/propemodũ edentur. Succurrit nãq; mihi Nasonis illud: ingenium uultu statq; caditq; tuo.

Tabula quæstionū & articulorū huius operis.

¶Quæstio prima de scientia astrologiæ continet articulos quinq.
An pnosticatrix astrologia fieri possit.
An predicta scientia sit habita & p modum scientiæ tradita.
An astrologia sit theorica uel practica.
An astrologia mathematicis & natura li sit nobilior.
An astrologia omnis utilis sit ad diuina cognoscenda & errores euitandos.

¶Quæstio secunda de cælorū dominio continet articulos.xii.
An elementa corporibus cælestibus subiciantur.
An imperfecta mixta lapides & metalla cælis subdantur.
An planetæ herbæq cælis subdantur.
An cæli presint sensitiuæ parti.
An cæli predominētur rationi: idest intellectui & uoluntati.
An cælum sit uniuersalis uel particularis inferiorum causa.
An totum cælum ad quemlibet effectū causandum concurrat.
An cælorū effectus impediri possint.
An solo lumine cæli agant in inferiora.
An cælū sit cā mali naturalis seu penæ.
An cælū in sensus hominis influat quædam quibus si assentiret ratio seu uoluntas eius peccaret moraliter.
An leges & prophetæ sint a stellis & cælestibus corporibus.

¶Quæstio tertia de natura partium cæli continet.iiii.articulos.
An cælū sit substantiæ fluxibilis.
An omnes cæli partes eiusdem sint uirtutis & proprietatis.
An omnes cæli partes sint eiusdem speciei.specialissimæ.
An omnes stellæ sint sphericæ figuræ.

¶Quæstio quarta de numero spherarum.continet articulum unum.
An octo tantum nouem uel decem sint spheræ mobiles.

¶Quæstio quita de primo mobili & partibus eius.continet articulos.v.
An in primo mobili sint circuli aliis partibus potentiores.
An zodiaci diuisio ex natura partium eius aut potius arbitraria sit.
An signorū nomina ratione sint posita.
An domus ex ltatiões triplicitates terminifacies planetarum in primo mobili sint firma aut rōne stellarū fixarū.
An in sphera nona aut primo mobili imagines & quæ & quot sint.

¶Quæstio.vi. de octaua sphera & partibus eius cōtinet articulos.vi.
An imagines octauæ spheræ sint in ipa ex natura rei uel ad placitum.
An stellæ fixæ sint planetis fortiores.
An effectus aliarū stellarū a.M.xxii. q̄ ignote dicuntur aliquo modo possint predictis notis attribui.
An fixæ sint mixtæ naturæ idest pluriū planetarū sapiant naturā & quare.
An fixæ extra angulos operentur
An fœlicitates a fixis pendentes plerumq in miseria terminentur.

¶Quæstio septima de planetis. continet articulos octo.
An planetæ superiores sint potentiores inferioribus.
An Luna post Solem sit potentior aliis magisq obseruanda.

An sol planetas & alias stellas cõburat.
An sol cõburat signa & domos in quibus reperitur.
An retrogradatio maximũ sit isfortuniũ
An fortiores sint planetæ in suarum dignitatum ingressu q̃ in medio.
An planetæ eleuatio in epiciclo potior sit eleuatione in ecentrico.
An fortunæ pessimos effectus producere possint.

CQuæstio.viii.de spheris circa planetas & stellas alias: continet artitu.iiii.
An planetæ ceteręq; stellæ circa se spheras habeant eiusdem naturæ cum corpore stellæ.
An nota sit cã cur unius planetæ sphera maior sit alterius.
An semp eiusdẽ stellæ sphera sit eq̃lis.
An planetæ radios solis itrẽt scdm magnitudinẽ spheræ solis aut intrantis.

CQuæstio.viiii. de aspectibus continet articulos.v.
An planetæ se aspiciãt distãtia qua cõmuniter ponitur scdm tenẽtes distantias absolutas uidelicet.lx.lxxxx.cxx. & clxxx.graduum.
An aspectus accipi debeant scdm circulos circũcirca protractos.
An aspectus in indiuisibili cõsistant.
An aspectꝰbõi uel mali sint natura sui. uel potius aspicientium & radiorum transmissorum.
An boni aspectus malarũ stellarũ semper iuuent:bonarum uero mali semper noceant.

CQuæstio decima de anthistiis continet articulos duos.
An anthistia a gradibus aut plãetis piciantur.
An anthistia in qualibet parte paralelli transmitti possint.

CQuæstio.xi.de coniunctionibus:cõtinet articulos quattuor.
An luminarium coniunctior sit plurifacienda ceteris aliis.
An post luminarium cõiunctionem ea quæ est Saturni & Iouis potior sit aliis ceteris paribus.
An coniunctio medii motus fortior sit uera cõiunctiõe corpoꝝ stellaꝝ aut cẽtrorũ epicicloꝝ q̃ corpoꝝ planetarũ.
An in coniunctionis figura gradus ubi fit coniũctio fortior siuq̃ oriẽs uel medium cælum.

CQuæstio.xii.de domibus. continet articulos quattuor.
An domus scd'n ptes horaꝝ:quaꝝ poli sunt poli mundi sint aliis ueriores: quaꝝ poli in orizonte locantur.
An domꝰ oẽs sint duodeci uel plures.
An quedã subterraneæ domus quibusdã super terrã sint fortiores.
An domus maiorem faciant in stellis differentiam q̃ signa.

CQuæstio.xiii.de principiis uniuersalibus.continet articulos quinq;.
An possit in instãti celoꝝ uis imprimi.
An figura igressus solis i arietẽ sit ea q̃ de accidẽtibꝰ mũdi iudicare debemꝰ.
An figura ingressus solis in equatore respectu habitantiũ sub equatore aut potius respectu uniuscuiusq; regionis sumenda sit.
Quot modis seu figuris de accidentibus mũdi iudicari possit aut pluribꝰ uiis pluribusue figuris.
An principales aeris mutatiões a luminaribꝰ uel ab altera cã sumantur.

Quæstio.xiiii.de pricipiis particulatibus.continet articulos.xii.
An hominis principium nobis possit esse notum.
Quæ figura potior sit cóceptionis uel natiuitatis:
An egritudis principiũ accidétiũ eius significatiuũ a séſibili leſióe uel a ſen fatali leſióe uel ab accubitu ſumi debeat
An cretici dies a luna ſint.
An primi lapidis aut ligni aut alterius partis materiæ artificialis principiũ ſit ſignificatiuum per cæleſtia corpora ſuper res artificiales.
An p interrogatióis figurã poſſit de te futura aut preterita preberi iudiciũ.
De conditionibus bonæ canonicæq; interrogationis.
An quandoq; cælum ſit mendax.
An interrogatióis figura ſumi debeat a principio motus ſenſus aut potius ab applicatióe íterrogãtis ad aſtrologũ.
An interrogantis animus ab aſtrologo cognoſci poſſit.
An horarum electiones hominibus ꝓdeſſe poſſint.
An electióibus poſſit nó ſolũ malũ futurũ minui & bonũ augeri ſed ét malũ futurũ in totũ auferri & bonũ non futurũ radicibus tribui.

Quæstio.xv.de ſignificatoribus:cótiner articulos.vi.
An unus ſolũmodo ſignificator eiuſdé rei elici poſſit.
An primus ſignificator a naturali uirtute ſignificatiua/aut a loci ſignificatióe uel preſentia eiuſdé ſumi debeat.
An nullis dignitatib9 mutatis ſeu eodé almutaz ꝑmanente eiuſdem gradus aſcédentis poſſit figura ſic paulolum mutata.puta per.x.minuta diuerſos habere primos ſignificatores reſpectu eiuſdem generis ſignificandi.
An idem ſignificator contrarios poſſit effectus in eundem producere.
An ea quæ de alcocoden ſcientia a quibuſdá aſtrologis tradũť róe dicta ſint
An aliquis planeta poſſit eſſe hyleg.

Quæstio.xvi.de uirtute dirigibili ipreſſa continet articulos.viii.
An uirtus dirigibilis in inſtáti ꝑducať in primo mobili p tempus duratura.
An uirtus dirigibilis ípreſſa aliquo modo localiter moueri poſſit
An aſſignari poſſit modus quo uis iſta ſic uariis in locis reperitur.
An uirtus impreſſa predicta pluribus motibus ſeu uiis moueri poſſit.
An eiſdé modis dirigi debeát plãetæ retrogradi & totidem modis quibus & directi.
An partes omnes dirigi debeant contra ſucceſſionem ſignorum.
An q̃libet uirt9 in aliquo gradu ípreſſa zodiaci ad quécũq; aliũ gradũ eiuſdé circuli efficaci ꝑfectióe dirigi poſſit.
An gradus in directionibus tranſeundi tépus determinatũ ſibi uelint.

Quæstio.xvii.De partibus.cótinet articulos duos.
An partibus ſit fides adhibenda.
An pars fortunæ ſemper a ſole i lunam ſumenda ſit.

Quæstio.xviii.de triplicitatibus cótinet articulos duos.
An domus triplicitatũ ſecundum Albumazaré & Alcabitiũ & alios fides habenda ſit aut potius ſecundũ Ptolę.
An terminoꝶ dominiũ triplicitatis poteſtati preſit.

¶Quæstio.xviii. de mutua colligatione sequentium & precedentium figurarum continet articulos.ii.
An sequentes figuræ supra precedentes figuras uim habere possint.
An precedentes figuræ supra sequentes potestatem habeant & patrum super filiorum geniturís.

¶Quæstio.xx.de partibus habitabilibus terræ & earum respectu diuerso ad easdem partes cæli: cõtinet arti.ii.
An aliqua terræ pars ratione superiorũ influxuum inhabitabilis sit.
An habitãtibus zonam altera n uersus polum alterum astrorum uires adeo mutentur ut similibus circulorum respectibus similes uires sibi uendicent planetæ.

¶Finit tabula quæstionum & articulorum huius libri.

Quæstio prima de scientia astrologiæ.

An pronosticatrix astrologia haberi possit. Articulus primus.

Videtur pronosticatricē scientiā astrologiā nullo mō ab hoibus hēri posse naturali lumine inuentā. *Si* qua eni uia ad eā cōsequēdā relinqueret́/ea sola expiētia esset:ut cuncti fatent́ astrologi.sed hæc nulla est.nō.n.similes effectus p̄uidere possum9/nisi p similes causas/similesq; cæli figuras:sed eiusmodi cæloꝝ habitudines/stellaꝝ respectus nūq̄ similes sunt:aut post maximū annoꝝ numerū.cū octauæ sphæræ motuū gratū planetaꝝ/ecentricoꝝ/epicicloꝝq; cā:qbus fit ut nr̄i tpis figuræ cæloꝝ antiqoribus iā obseruatis dissimiles sint. Adhuc totali ac sufficienti cā ignorata/eius effectus nesciri necesse est.inferioꝝ aūt effectuū cā totalis & sufficiens totū cælum est:nulla.n.cæloꝝ pars/nullaq; stella repiri pōt/qn aliā ptē/uel stellā roboret/aut debilitet/p corpus/uel p aspectū/directe uel reflexe:quæq; nō in aliquo signo sit/in aliqua domo:& sic ad sua significata causanda nō cōcurrat.Ignoramus aūt totū cælū:quū ex īnumeris stellis/nō casu factis.M.xxii.tm̄modo etiā impfectā noticiā hr̄e affirment astrologi.

Præterea aut hois uoluntas est libera/cælis minime subiecta:aut nō. *Si* sic:quū ea sit humanaꝝ opationū pricipiū/de actib9 hoium (circa quos pene oīs astrologia uersat́) nō poterūt astrologi iudicare.si nō.ergo oīs electionū scia perit:multaq; astrologoꝝ dicta falsa erūt. Amplius p uniuersalē cām/plurib9 effectib9 in differētē nō pōt aliqs illoꝝ demōstrari:demōstratiōes.n.ex ꝓpriis/& cōuertibilibus causis pcedūt.Cælū uero cā uniuersalis est inferioꝝ effectuū:ex diuersa naq; materia diuerso mō disposita/idē cælū eodē tpe diuersa ꝓducit:ex hac ranas ex illa mures:itaq; in pfectis aialib9accidit:ut nō sine particulariū disponētiū determinatiōe/nūc canes/nūc leones generet. Itē siqua expiētia reliq̄ esset/quū nullius hois uita tot tāq; ardua expiri ualeat/antiquoꝝ obseruātias cōpēsare necesse erit:ueꝝ ille cōprehēdi nō psīr:postq̄ eaꝝ auctores/nō solum inter se/ueꝝ etiā sibiipsis mirūimodū aduersent́.palā est hoc cōsiderātibus opinionū diuersitatē/in domibus/in triplicitatibus/terminis/numero spheraꝝ/motibus octauæ/naturis graduū/cōiunctionibus mediis & ueris/reuolutionib9annoꝝ mūdi/interrogationib9/natiuitatib9.& qd est in quo discordes nō sint́ Postea ignoratis ueris stellaꝝ locis/p eas iudicari nō pōt:quū minima qn̄q; dr̄ia oēm penitus significationē trāsmutet. inter finē naq; eiusdē signi/faciei/aut termini gradus &c. & alterius principiū/nihil mediū est:quū nedū cōtigua sed cōtinua sint. Vera ār stellaꝝ loca hr̄e nō possumus:qs eni unq̄ ad digitalē in cælo differentiā puenisse fateret́?qn etiā eclipses tp̄s descriptū nō seruāt:tabulæ emēdatione indigēr:Martis motus p̄cisus nō habetur. Rursus duo p̄cipue in astrologia cōsiderant́.primū mūdi reuolutiones. alteꝝ hominū natiuitates.neutrū aūt hoꝝ nobis cognitū est:aut aliqd/cuius medio coꝝ accidētia p̄noscant́.infra naq; apte oñdetur/nō esse reuolutiōis figura ingressus solis in arietē:ut modernoꝝ putāt pleriq;. *Secūdo* patet hois pricipiū nō esse exitū ex utero:sed aut cōceptionē/aut animæ intellectiuæ introductionē.& eni cōplexio/figura/sexus/cæteraq; ad hois essentiā attinētia/aut in cōceptione/aut animæ infusiōe cōsequunt́:quoꝝ unū materiæ/alteꝝ uero formæ/ac totius cōpositi initiū est.hæc aūt sunt penitus ignota. Idē oñdit́ ex natoꝝ qualitate.cōtin/

git.n.gemellos oriri q̃nq̃ in sensibili differẽtia tpis mediat:ut Esau & Iacob accidit:quoꝝ tñ cõplexiões/formæ/mores/fortunia/& reliqua/maxie dissimilia inter se fuere. Alios cõtra maxie similes fuisse quotidie expimur/etiã uariis in locis/tpib9 seme ortos:diuersoq; sanguine nutritos.q̃re q nec similitudo a cæloꝝ figuraꝝ similitudine/nec dissimilitudo a dissimilitudine pueniat apte cõcluditur. Nec obstat se minimæ differẽtiæ tpis diuersitatẽ illã astrologi tribuãt:quũ ad illã cõprehendẽdã puenire nõ possint. Addẽdũ est nullã differẽtiã astrologũ in mediũ adducere posse si duoꝝ natiuitates offeratur/ex locis uariis exactissimo instrõq optime calculatæ/in quaꝝ una ascẽderit.xx.gra.xxx.m̃.geminoꝝ.in altera uero eadẽ die.xx.gra.xxxi.m̃.emerserit(q̃q maiore dr̃ia q̃ gemelli distant)idẽq; iudiciũ ambobus eqdẽ cõficiet.q̃re sicut gemellis id minime cõuenit:nec ẽt duob9 cõdecens erit. Vlterius stellaꝝ uires cognosci non pñt.ergo nec astrologi iudicare. assumptũ ostẽditur/nulla.n.stella alicubi esse põtqn alterã imo cõplures comites hẽat/& aspectu/& corporis pñtia. Sicut igr̃ solã stellã in loco expiri nõ possumus ita nec solius stellæ uires cognoscere. Fortassis nẽpe uim/quã huic stellæ tribuimus/alteri comiti dare deberemus. Præterea si sic:ergo quũ cælum nõ sit signũ nisi qa cã/omniũ q̃ astrologus cõsiderat cælũ erit cã.sicut ergo motus cælestes & ipm cælũ naturali cursu nõ pñt aliter se hr̃e:ita nec inferiora.oĩa ergo ex necessitate cueniẽt:q; logica naturalis/moralis/& diuina improbãt. lõge pdictis/nõ posse hoiem attingere/q dei sunt ppria:futurũ uero puideri solius dei est.iuxta illud Ieremie. Annũciate nobis futura/& sciemus qa dii estis. Sed cõtra est sapientum magnus numerus & auctoritatis ac expiẽtiæ testimoniũ. Auctoritas qdẽ nõ solũ astrologoꝝ:sed pipateticoꝝ/illud cõprobat.ait.n. Arist.iii.de aia. Intellectũ esse a corpore/seu corporeo organo separatum/nisi.n.sic esset:nõ oĩa corpora cognoscere posset. Intus eni apparẽs extranei cognitionẽ obstrueret:sicut color in pupilla de aliis coloribus iudiciũ ipediret.si aũt põt oĩa corpora intelligere.ergo oĩum corpoꝝ uires & pprietates.essentia.n.subiecti mediũ & cã est cognitiõis pprietatũ. sicut cõtra accidẽtia cõferũt ad cognoscendã substãtiã. Itẽ humanus intellectus ultima intelligẽtiaꝝ est/& spiritalis naturæ. Igr̃ nobilitate sua oẽm corporeã substantiã supat:qa uero sui dñũ intelligeria est/cõcludi põt/ipm oẽm substãtiã corporeã intelligere posse:& p cõseq̃ns eius pprietates/teste Arist.affirmãte ipm eẽ oĩa fieri. Præterea q̃to aliqs effectus diuinior est/tãto p altiores causas cõgnitũ ẽ illũ adipisci. Prouidere aũt futura(q̃q in suis cãis pñtia)diuinũ quoddã est.ergo facilius & cõuenientius p cælestes cãs/q̃ p inferiores cõseq poterit. Sũt aũt sciẽtiæ cõplures/futura puidẽtes/infima respiciẽdo/patet ĩ pnosticis medicoꝝ:naturaliũ: moraliũq; circa agibilia. similiter & in scia nauigãdi/atq; agriculturæ/& hmõi.

Ad hæc iunge si noster intellectus naturali lumine nõnulla nõ mediocria de deo apprime demõstrat:quo magis excogitari nõ põt:q a sensibus remotissimus est. multo facilius cæloꝝ uires agnoscere poterit. Amplius siue obiectũ intellectus nr̃i primũ sit ens/siue rei materialis qditas/cæloꝝ uirtutes/& pprietates in se cõtinet.quũ igr̃ potẽtia in oĩa possit sub obiecto suo cõtenta:queadmodũ uisus in oĩa uisibilia sequer intentũ. Itẽ cõtra phõs astrologiã deridentes arguitr̃:aut cæloꝝ substãtia cognosci põt/aut nõ.si nõ ergo salso cõcludunt philosophi ipsam inuestigantes:si sic.ergo a fortiori uires cognosci poterũt. Vlterius longe diffici-

lius est stellarum motus eccetricos epiciclos cōpetisse q̄ effectuū inferiorum cœlestes cau-
sas (sæpius obseruādo) cognouisse. si enī eiusmodi circuli in cælo sint maximā in-
tellectus nostri efficaciā cōcludunt: sin aūt adhuc maiorē: quū falsum quoddā cō-
pericrit omni ueritati cōsonū. Postea longe ingeniosius: & mirabilius est cælos
stellas eccentricos epiciclos metiri: q̄ illis cognitis suos effectus in eas causas redu-
cere. Primū nanq adeo magnū & inopinabile est, q nisi sensu cernerent eclipses:
ab astrologis prævisas atq̄ præmensuratas. nullus ēt magnus intellectus id fieri posse pri-
ma fronte assereret: usq adeo q pleriq magno ingenio pditi quū sensu pātia in-
spiciūt: quæ astrologi uentura pdixere a demonibus reuelarī putēt. sed iā demō-
strationibus certissimis illud cōcludit. multo ergo facilius pnosticatiōis scia habe-
ri poterit. Ad primā igit ratiōnē incōtrariū dicendū dicendū est illā cōcludere
de pfectissima similitudine: sed qa in uniuersali prædicunt astrologi: ideo præfatā
indeficientē similitudinē non requirūt. Ad secundā dicendū illā de noticia pfe-
ctissima cōcludere: qua tñ effectus in generali: sed in ppria forma & scdm omnē
modū cognoscit. nostra aūt cognitio imꝑfecta est: quēadmodū in aliis scientiis
scdm magis uel minus euenit. quare (ut Ptolomeus āmonet) uniuersalia debent
esse iudicia: quibus tamē pnosticari ualemus: quū ea quæ nobis in cælis cognita
sunt principaliora putent̄ ueluti signa duodecim: septem planetæ duodecim do-
mus. fixæq stellæ maioris apparētiæ & uirtutis. cætera enī tāq̄ ad minucula au-
gētia uel minuētia sunt. hoc et subtilis doc. testat. ii. sen. dist. xiiii. Ad tertiā di-
citur hoīs intellectū & uoluntatē cælorum uiribus nō esse subiectā: uerū quū hoīes
sensus pene semp sequant̄ ad particularia delectabilia magis mouētes qui sensus
a cælis (ut infra patebit) imutant̄. ideo ut in pluribus uera pdicēt piti astrologi.
q̄q corūdē potius offīn est sensus pdicere imutandos: q̄ homines illos sequuturos.
Ad q̄rtā dr̄ cælū quorūdā effectuū respectu eē pticularē cām. quorūdā uero uni-
uersalē: ut īfra capi. pprio manifestū erit: in his igī quorum cā uniuersalis ē: uniuer-
salius iudiciū esse debet: & q̄tū fieri pōt pticulares causæ cōpēsent̄. in cæteris ue-
ro magis spāliā cōsiderare poterit. Ad q̄ntā dr̄ q nec phiam spernimus: aut im-
possibilē facimus: q̄q eius auctores in cunctis pene principalibus capitib9 discor-
des sint: quære a principiis (missos faciēdo antiqores) inter pipateticos qdā mate-
riā primā hr̄e formarum incohationē. quidā eā esse in actu entitatiuo: quidā coeter-
nā q̄titati: quidā usq ad illā resolutionē fieri in generationibus & corruptionib9.
alii plures posse recipe formas substātiales asserūt. alii ipsam coopari. alii uero in
oībus cōtrariū sentiūt. De elemētis etiā nōnulli putant: formas hr̄e intensibiles &
remissibiles. alii in mixto actu remanere. alii uero uitture tñ: & nullo pacto intē-
sionem aut remissionē recipere sentiūt. & si bene cōsideraueris maiorē inter phi-
losophos cōperies diuersitatē: q̄ inter astrologos. sicut igitur sapiens philosophus
falsa a ueris: magisq pbabilia a minus pbabilibus in pluribus excerpere potest:
ita & astrologus. Taceāt igit philosophi qui hoc utuntur argumēto: aut pariter
phiam detestent̄. Ad sextā dicit̄ cōcedendo digitalē q̄ntitatē in cælo a nobis mē-
surari nō posse: sed illa differentiā sensibilem nō causat: nisi in fine unius aut prin-
cipio alterius dignitatis extiterit. quod p duas figuras duorum iudicia: ac corum ob-
seruantiā cognoscet̄: ut infra q̄one de significatoribus. arti. iii. ostēdetur. sicut etiā
medici cura tēptatiua procedūt. tabule etiā facilius corrigi possunt. facillimū enī

est maximis inuentis minimũ quid addere.& ita de martis errore dicendũ.itaqꝫ eius motus correptus est. Ad septimã dicit͛ cõcedendo figurã ingressus solis in arietẽ modernoꝝ plerũqꝫ mentes obũbrare nõ autẽ antiquoꝝ:Ptolomei pſertim: quẽ maximi facio:nec eius dicta cõsiderant.& hinc est ꝙ nostri tpis astrologi sę pius in annoꝝ iudiciis fallunt͛.ut infra de principiis uniuersalibus apparebit.sed his qui figurã reuolutionis ignorãt:duo alii relicti sunt modi iudicandi:per ma/gnas uidelicet cõiunctiones:quẽ Reuerendus pater eps dñs Paulus Theutonicus excellentissimus phũs:ac mathematicus:ac omni genere uirtutũ ꝑditus recto con ſilio sequutus est.Alius modus per eclipses & alias coniunctiõnũ:uel oppositio/nũ luminariũ figuras:reuolutionẽ mundi ĩ medietate ꝓcedẽtes.De natiuitatis ue ro figura:cõceptionis:& informationis.dicendũ ꝗtũ ad ea:quæ nato coessentialia sunt:per cõceptionis figurã:atqꝫ informationis illi similem:ueluti ex causis iudica re debemus:per natiuitatẽ uero ratione similitudinis:quã cũ predictis hꝫe necesse est.sicut infra in qõne de principiis particularibus patebit.unde Ptolomeus ad illam priorẽ se remittit.Quãtũ uero ad ea:quæ accidentaliter consequunt͛/ homi nis exitũ ex utero:quom.i.seorsum uiuere cæperit:obseruare debemus. Ad octa uam dicitur:ꝙ si in natiuitate geminoꝝ potestates significatoꝝ in locis obseruã/dis mutatę non fuerint:plures significatores per ordinem eiusdem pene figurę electi:sic natis comparabunt͛:ut primus significator primo nato:secũdus secun do tribuat͛:& sic deinceps.Quare si cõtigerit eos esse similiter dispositos:gemelli similes erũt.si uero nõ cõtrariũ:& sic ratio illa parũ cõcludit. De aliis autẽ simi/libus figuris diuersoꝝ natoꝝ in locis uariis idẽ elici debet significator:nisi ob mi nimã illã differẽtiã causę significatoꝝ eligendoꝝ dignitates & potestates in locis principalibus mutarent͛:in quo casu ꝑ duas figuras distinctio fieret:ut dictũ est.

Et per hæc solutio ad nonã rationẽ patet. Ad decimã dicitur negando assum/ptum & approbationẽ:ꝙ effectus similis eueniens ab eadẽ stella in eodẽ loco cũ uariis:ac uariis stellis in diuersis uicibus comitantibus:multo magis talẽ esse uim suã arguit:nã si mutatis pluribus causis:una remanente eadẽ:uel similiter se ha/bente:similis sequit͛ effectus:opus est nõ ab illis quæ mutatæ sunt:uim illã pro/uenire:sed ab ea quæ eadẽ permanet. De fixis uero quære in qõne ꝓpria:ibi.n. cõperies qm pacto unius uirtus:ab alterius uirtute discernatur. Ad undecimã di citur ꝙ astrologi edocti nõ asserũt oĩa ex necessitate euenire.Ptolomeus quidem in quatripartito air.rursus nec existimare debemus ꝙ supiora ꝓcedant ineuita/biliter:ut ea quæ ex diuina dispõne cõtingũt &c.ita de iudiciis uerbo primo asse ruit.dicens.hæc iudicia quæ trado tibi sunt media inter necessariũ & possibile. idest cõtingens.& hoc nil aliud est q̃ ea uera esse ut in pluribus affirmare cæli q/dem nõ agunt nisi in dispositã materiã formas imprimendo:aut materiã minime dispositã ꝑparando.quũ igitur ea deficere possit:ac pluribus de causis impediri. cælum quoqꝫ sua influẽtia poterit.nõ agere.ut.q.ii.infra declarabit͛. Ad ultimã dicendũ ꝙ solius dei futura ut futura sunt est ꝑuidere:sed ut pſentia sunt in suis causis nõ solum circa cælestia corpora astrologia ꝑuidet:ut eclipses:retrocessiões: & huiusmodi:uerũ etiã circa mũdi huius inferiora qn etiã scientiæ aliæ cõplures hoc idẽ participant.ut in rationibus incõtra iũ dicebat͛.Quare optimus imor/talis deus diuinitatẽ suam nos participare apertũ esse uoluit:qua inter homines

& bruta maxime intereſt.ea enim p̃teriti aut futuri temporis paululum ſentiunt.
homines uero rationis iudicio & p̃terita retinent:& futura ſibi præſentia faciũt.

An p̃dicta ſcientia ſit habita & per modũ ſcientiæ tradita. Articulus .ii.

Pparet qbuſdã aſtrologiã prædictã:& ſi haberi poſſit nõ tñ habitã eſſe:
a nec ea/quæ ab auctoribus ſcripta ſunt per modũ ſcientiæ fuiſſe tradita:
imo ſummis ꝓbris eã uitio dedere. Omnis.n.ſciẽtia per demõſtrationẽ
acqritur naturaliter loquẽdo:ſed in iſta(quã dicunt aſtrologiã)demonſtrationes
nõ habent.demonſtrator.n.quũ ex per ſe notis ꝓcedat/nõ interrogat:ſed aſtro/
logica prædicta nõ ſunt per ſe nota/nec ad eadẽ reducibilia:qnimo a multis du/
bitata/ac erronea reputata:nullus ẽt ſane mẽtis prima facie naturali lumine/eã ha
beri poſſe aſſereret. Amplius ſcire eſt rei cãm cognoſcere/& qñ illius rei eſt cã:
& nõ cõtingit aliter ſe habere.Eoꝝ uero/quæ in aſtrologia traduntˀ cauſas nõ ha
bemus.quis eni unq̃ cãm oſtẽdere poteſt/cur retrogradus Mercurius bonos mu
ſicos faciatˀquis cur Cancer frigidus/Sagiptarius calidusˀquis quare octaua do
mus mortẽ potius/q̃ altera ſignificetˀ& ſic de ſingulis.Secũdo nec habitudinem
aut cauſæ dependentiã ad effectum cognoſcũt:itaqꝫ nec qñ illius eſt cauſa:poſi/
to enim hanc uel illã ſtellã talem effectũ producere:penitus tamẽ ignorant qbus
mediis/aut modis cauſa ſe applicet.Philoſophi autẽ/ ſi quã ſubſtantiã generari cõ
ſiderent/qualem etiã materiã/qualem eiuſdẽ diſpõnẽ formãqꝫ ſubſtantialem con/
currere oporteat cõpenſabũt.Tertio ea quæ ab aſtrologis indicantˀ aliter ſe habe
re poſſunt.teſte Ptolomeo in locis præallegatis. Vlterius ſcientia noticia quædã
certa & pfecta eſt.ea aũt quæ in aſtrologia ſciri dicuntur.impfecte quidẽ(poſtq̃
in uniuerſali noſcũtur)haberi neceſſe eſt:cognitio eni in uniuerſali impfecta/nec
in ꝓpria forma/nec ab aliis diſtincta noticia eſt:Vniuerſale enim quoddã confu
ſum & indiſtinctũ eſt.Modus aũt cognitionis de aſtris/& illoꝝ effectibus eſt uni
uerſalis/teſte Ptolomeo.uerbo primo libri fructꝰ. Aſtrologus debet dicere rẽ uni
uerſaliter/ſicut qui eminus uidet aliquid. Præterea ſcientia nõ eſt ſingulariũ:ſed
uniuerſaliũ:quæ nõ ſunt in ſenſu/licet a ſenſibilibus abſtrahantˀ:corpora uero cæ
leſtia particularia quædã ſunt/ac ſenſibilia.igitˀ &c. Poſtea quom iudiciũ aſtro
logi faciũt aut totũ cælum conſiderant/aut nõ.ſi ſic oportet illud eſſe cognitum:
cuius tamẽ contrariũ fatentur.ſi uero partẽ tantũ conſiderent nil poterũt affir/
mare uenturũ/quũ innumeræ cauſæ obeſſe poſſint. Sed cõtra eſt excellentium
uiroꝝ auctoritas/ac expientia/quæ illos ad libros cõponendos/canoneſqꝫ comentã
dos cõpullit/q̃q̃ diligens unuſquiſqꝫ exptor quotidie oculis cernere poſſit ea quæ
ſæpiſſime peritos cõplectuntˀ. Reſpõdeo dicendo q̃q̃ hæc ſcientia multos habet
aduerſarios/quoꝝ quidã zelo chriſtianæ ſidei mouentˀ ob quoſdã lætiferos peſſi
moſqꝫ errores qui in eius libris cõperiuntˀ:quos quidã ætate noſtra adhuc ſequũ
tur:ut uoluntatẽ humanã cælis eſſe ſubiectam:cuncta ex motuũ cæloꝝ neceſſi/
tate euenire:religiones a cælis eſſe:ex quoꝝ numero quidã(oẽm diuinã ſubſtãtiã
poſthñtes)cælos primas cauſas faciunt:q̃uis ſic ſentientes philoſophi nõ ſint nec
aſtrologi appellari mereantˀ.& iſti quidẽ aduerſarii/nõ ab re partẽ aſtrologiæ ma
gno odio perſquuti ſunt.Sed ſicut ꝓpter plures hereticas opiniones/quæ in libris
naturalis philoſophiæ ſcriptæ ſunt/nõ omnis philoſophiæ ſcientia ſpernenda eſt:
quibus magis noſtri tẽporis philoſophi hærent:q̃ aſtrologi erroribus ſuis/ut mũ

dum ab eterno fuisse:nullam habuisse efficientē cām:infinitis uicibus corruptum & genitū fuisse casu:duo prima principia boni maliq; extitisse:deū esse finitæ uirtutis:ex nihilo nihil absolute fieri posse:intellectū a sensu nō differre:unicū esse intellectū in omnibus hominibus:Deū non posse indiuiduū pporuare.unde miseri/tus animātibus genetatiuā uirtutē ttibuit.tes oēs a prima causa inesse & conser/uati nō dependere:deum nō curare huius mūdi inferiora.& huiusmodi cōplura. Ita inter quosdā in astrologia etrores incōueniēs nō est:teliquas ueritates excer/pere:easq; catiotes apud se retinere.Pontifices uero quidam ad pericula fugienda abiciendā dixere:ac si quis cū formosissima mulieꝝ otare prohiberet:nō qa ora/rio in se mala sit. Alii uero sciētiā istam publice uituperāt:ut ueritatis amatores habeanť:uulgo obsequanť:oteq; nōnūq̃:quod corde comprobant:detestanť.sicut etiā cōplutes alloquutus sum hereticas opiniones pdicātes:ut doctiores uideanť. alii ignorātiæ causa:& ingenii imbecillitate:qua ad huiusmodi secreta cōprehen/denda nequeūt puenire lucro aut inani fastu penitus occupati:alii presumptione mori seipsos adeo magnificācientes:ut totum(quod primo intuitu capere nō pñt) putent esse falsum.unde nōnulli adeo temerarii cōpetiunť:ut magnitudines cæle stium corpoꝝ mensurari negent.& sic in uno latere:unius.s.extremi.ii oēs (præ ter primos)locari possunt:alii adeo uiribus cæloꝝ coharent.ut cunctas illoꝝ di spositione metiri putauerint.qui in alio latere & extremo locari merenť.his extre mis relictis.alii tamē qui rudes:ignari:fallaces:a philosophia aliení:a quibusdā ap pellantur:obiurgia posthītes:ueritatis quidā sectarores:postq̃ uim oēm corporeā omnēq; transmutationē a corporibus cælestibus causari cognoscūt.sicut etiā in/feriores intelligētiæ per supiores regunť.& qm̄ motus primus:cuiusmodi est mo tus cælestis:cā est ois motus.& qm̄ magis accedit cælum ad imobilitatē:quū solo motu locali mobile sit:qui motus prior est:tēpore:natura:& perfectione.& quia ppinquiora & similiora sunt seperatis substantiis:& quia sicut se habet imobile simpliciter ad omnē motū:sic imobile.secundū quid ad motū talem:secundum quē est imobile:quum autē imobile simpliciter omnis motus sit causa.sequitur. cælum omnis alterationis esse causam.His rationibus prædictam conclusionem aperte cōcludit diuus Tho.aquinas:libro.iii.de catholica ueritate.lxxxii.capi.cō cludunt igitur prefati astrologi quodlibet corpus:quālibet uirtutē in materiā im mersam sc̄dm operationē corpori unitam:itaq; quodcūq; generabile & corrupti/bile a supioribus corporibus moueri:& alterari:sicut ordinē uniuersi decet:quo mundus est unus &.s.infima summis:minima maximis:imperfecta perfectiori/bus:corruptibilia incorruptibilibus:per se uel per accidens tegi:atq; disponi:non tamē necessatio effectus pducendo:quādoq; enim agentium particularium defe/ctu:aut materiæ ineptia:aut casu:uel fortuna:aut libera uoluntate diuina:angelica uel humana impedíunť.sed ut in paucioribus accidit:ut in omnibus libris testaŤ Ptolomeus:nec putant peritiores astrologi cælos posse(nisi per accidés) in intel/lectum:aut uoluntatem:quū incorporea:& in materialia sint.per accidens tamē suadent:atq; indināt per motus.s.quos causant in sensus.hoc idē diuus Thomas aquinas cōfirmat in pdicto libro capi.lxxxii.&.lxxxiiii. Damascenus.alii:& alii planetæ diuersas complexiones & habitus & dispositiones in nobis constituunt. & ideo diuusThomas ex pdictis infert.q̃re indirecte corpora cælestia ad bonita/

tem intelligẽtiæ operãtur: & sic sicut medici põt iudicare de bonitate intellectus/
ex corpis cõplexione : sicut ẽt Arist.ii.de aĩa ex carnis mollitie:tãq̃ ex diposítiõe
proxima:sic astrologus ex motibus cælestibus de eodẽ poterit sicut ex cã remo/
ta:itaq; patet Thomã ab astrologis nõ differre:nisi q̃ cælũ semp cãm uniuersalẽ.
nec unq̃ particularẽ tenet.astrologi uero ipsum in multis pticularẽ esse cãm opi/
nant̃. Deinde uerificari dicir p ea q̃ dicta sunt uerbũ Ptolemei.xxxviii. de mer/
curio in saturni domo/dante bonitatẽ intelligẽtie : ex quibus Thome uerbis/ & í
aliis locis multis dictis ab eodem/tria elici possunt.primũ q̃ cæli influant in om
nia corpora per se/in intellectũ per accidẽs. Deinde q̃ per eos influxus iudicare
possumus.Postremo uerificatio uerboꝝ & canonũ Ptolemei/quem: allegando ra
tionibus comprobat.sic igi.qui cæloꝝ influxus negãt/errores solum multorum
iure redarguere principaliter intendunt:non.n.diuum Thomam aquinatem . &
Scotum.ii.sen.distin.xiiii.Arist.ii.de generatione : & alios reprehendere aude/
rent:qui hæc omnia confirmant:igitur non erubescimus Ptolemeũ uirũ excellen
tissimum ueluti ducẽ allegare/& principem imitari.Cæloꝝ igitur uiribus sic í cõ
fuso cognitis/antiqui ueritatum amatores/rerum altioꝝ cognitiõe se nutriẽtes/stel
larum motus obseruare cæperunt:maximam quidem ꝓuinciã suscipiendo omni
bus relictis/spretis/atq; post habitis summo cum labore/ac diligentia/longe altius
tendẽdo/q̃ qui apum/aut aliorum animalium obseruabant ꝓprietates: quos mo/
tus preter multorum opiniõem ubi comperierũt/nil prohibere potuisse putarũt
quin eorum uires in inferiorem mundũ facilius cognoscerent/quãtoq; magis ex/
perientiã sequebantur/tãto plures/maiores/incredibiliores uirtutes comperiebãt.
Deniq; cum Aristo.inferiorem mundum a superiori contiguo gubernari sense/
runt qa uero naturalis philosophus/ut naturalis ẽ/nõ nisi ad generalia quædã om
niq; cælesti corpori competentia se applicare põt/aut si se applicet in perfecto mõ
cognitionem attingit:quemadmodũ de maris fluxu/& refluxu Albumazar. egit
quom in lunã reduxit:nec.n.cur maria quædã in breuiori alia in longiori tẽpo/
re fluãt & refluant cãm ostendit:cuius qdẽ rei occasio ẽ/q̃ cæloꝝ uires p pticula
ria loca/signa/partes cæli/lineas circulos/puncta/retrocessionẽ/stationẽ/ directionẽ/
& huiusmodi/non mediocrem mutationem recipiũt: quæ oĩa mathematicas sapi
unt:quam ob causam alteram scientiam ad ista cõtemplanda necesse fuit compe
rire:quæ non naturalis/non mathematica esset:sed utriusq; saperet naturã: postq̃
naturale subiectum mathematica formalitate cõtrahit:sicuti perspectiua & musi
ca formalitate naturali determinant:quibus ingẽtes grãs/nõ ob iurgia: referre ne
dũ agere debemus/postq̃ alitissimas ac difficillimas qõnes adeo accurate absolue
rũt ut uix id hũana uirtute fieri potuisse credat̃ Aristo.n.in metaphisica gratias
agere nos admonet:nõ solũ iis/qui ueritatẽ reliquerunt expressam:uerũetiam iis/
qui dubitationes mouerunt. Est igit̃ dicendũ:astrologiã esse sciam cunctas ha/
bens condititiones ad scientiã requisitas:habet quidẽ unũ genus subiectum sci/
bile/ut supra.i.corpus cæleste scdm q̃ per diuersas cæli distãtias numeros motuũ
figurasq; diuersas/loca/puncta/lineas/& huiusmodi uarios effectus in nos produ/
cere possunt:quæ cuncta per unũ nomen expressa forẽt si noi fuisset impositum
ad ea significanda:ex qbus sequitur astrologiã scientiam/mathematicam magis
q̃ naturalem esse:quum a forma potius q̃ a materia iustũ sit denominari: contra

de perspectiua & musica censendum est. Ex quo ulterius sequit̃ nõ debere ratio nes astrologo℞ adeo a phis flocifieri: quom non mere naturales percipiuntur: si cut enim scientia ipsa astrologiæ media inter predictas est: ita & subiectum ac eti am demonstrationes. Conabor autẽ in sequentibus speculationibus naturalibus (quãtũ materia ipsa sustinere poterit) adherere: astrologicas nõ relinquẽdo: ut cũ ctis apertum sit etiã illas astrologis nõ deficere: utq̃ libentius aduersarii taceãt. Habet ẽt predictũ subiectũ principale subiectiuas partes cõplures & passiones i numeras: legat unusq̃sq̃ Aristotelis codices cæterorũq̃ philosopho℞: de cælorũ proprietatibus: & quãq̃ philosophica consideratione sufficiẽter materiã (ut huma na ratio expostulat) euacuauerint: si tamẽ conscientiæ nõ aduersentur: farebunt̃ q̃dẽ multo pauciora de cælestibus corporibus q̃ de infimis cõsiderasse: quũ igit̃ non pauciores ꝓprietates & uires de nobiliore corpore cõtẽplari possit & debe at illas per alterã scientiã cognosci opus est nõ enim ad eas cõphendẽdas natu talia tãtum principia sufficiunt: sed mathematicis & experimentis uti necesse est: & quamq̃ non explicite astrologiæ auctores demonstrationibus utunt̃: unicuiq̃ tamẽ mediocris ingenii q̃ facillimũ est illas in modo & in figura redigere: si quis enim dixerit socratẽ loquacẽ esse quoniã in eius genitura mercutius i mattis do mo repetiebat̃: quom presertim in ascendente atq̃ ariete constitutus fuerit: eam sententiam sic sillogice figurare potest. cuiuscunq̃ natiuitatis mercurius sic se ha buerit &c. natus eius &c. huius natiuitatis predicta sic se habent: igitur &c.

Ad primam igi. dicendũ q̃ quædam manifesta sunt oibus queadmodum mathe maticarum principia & scientie cois: quædã uero sapientibus tñ sicut solẽ cõplu resq̃ stellas maioris eẽ magnitudinis q̃ tora terra aut dicam⁹ quedã manifestiſſi/ ma sũt absolute quedã i genere. Irẽ q̃dã demõstratio potiſſima ẽ quedã minime Aristo. aũt demõstrationẽ potiſſimã itellexit: priaq̃ pricipia idemõstrabilia actu ingredietia demõstratiõe: q̃ si fuerit scie cois absolute per se manifesta erunt si ue/ ro particularis: in eadẽ scia manifesta erunt: hoc ẽt nihil in ea manifestius erit q̃q̃ a superiori scientia claritatem suscipiant. Ad secundã dicit̃ q̃ astrologi cogno/ scendo motus proptietates figurasq̃ celo℞ &c. cognoscũt etiam cãs effectuum quos demonstrant: per causas. n. agẽtes discurrunt ꝓportionata materia semper subintellecta: aiunt. n. siquis natus fuerit &c. siquid subiectũ tali signo uel stellæ fuerit &c. Itaq̃ cũ condirione loquũtur nec oportet ea℞ cã℞ quærere causam si/ cut nec quare ignis calefaciat. pariter cælestia corpora hæc uel illa ꝓducũt quia talẽ habẽt uirtutẽ qualẽ ab agente primo habuere: cognoscũt ẽt q̃ illo℞ effectu um sunt cãe: q̃d nihil aliud est q̃ cognoscere hãc uel illã cãm huius uel illius effe/ ctus esse cãm: & quãq̃ quæ dicuntur in argumento de appellatione ꝑdicta iuxta mentẽ Arist. nõ sint adhuc dicendũ contra astrologos ꝑdicta nõ esse: nam ea me dia laterent p illos in uariis locis exprimuntur: media. n. quibus agunt astra sunt motus: de quo uberrime ꝑtractãt. lumẽ q̃d in naturali phia cõsideratũ supponũt influentia quam p effectus ostendunt ac si diceret magnes ferrũ attrahit: per hoc enĩ scimus magnetẽ agentẽ: ferrum patiens: & attractiuã uirtutem mediam esse quã loco influentiæ intellige: Aliud est figura: de qua habunde pluribus in locis notitiã tradunt: & licet quæ per astra causant̃ aliter se habere poſſint: de contin/ genti tamen: ut in pluribus scientia est, queadmodum moralis testatur deinde si

presupposita materia subiecta conuenienti:astrologi loquunt᷑ : q̄ cōcludēt ex par/te celoꝝ ꝑculdubio euenient:sicut licet necessariū non sit:a.ignē.b.aquā calefa/cere:si tñ fuerit debito mō.a.ipsum applicatū ipsi.b.ex hac suppositione necessa rio aget in.b. Ad aliā dr̄ sciam in uniuersali esse pfectā:& si in speciali uel min9 uniuersali cæteris paribus pfectior sit:perfectū quidē positiuū non superlatiuū. est. Ad penultimū dr̄ in rebus particularibus abstractionē non esse necessariā li cet possibilē:de particularibus ēt incorruptibilib9 scia eē pōt:quinimo iuxta no minaliū sniam de corruptibilibus particularibus per enūciatiōes necessarias scia est.In astrologia uero qnq; abstractio fit:ut quom dr̄ quæcūq; fortuna dignitate sua pdicta fuerit:potētior q̄ in casu suo cognoscet᷑:itaq; in multis aliis accidit sæ/pius ēt nō fit abstractio:ut cū de marre singularē effectū describūt:aduerte tñ ab stractionē fieri posse:& respectu inferioꝝ & supperiorū corpoꝝ. Ad ultimā dr̄ in confuso cognosci posse totū cælū:effectus.n.maioribus stellis attributi:propin qs etiā augētibus uel minuētibus tribui debēt:si uero ptes consideremus distīcte cognitas:dicitur obstaculorum compensationem esse necessariam:quæ ramen au gentia uel minuentia sunt:quam compensationem si quis non pcui derit: astro/logus appellari nō meret᷑.

An astrologia sit theorica uel practica. Articulus.iii.

Idet̄ q̧ tota astrologia sit speculatiua. Q uælibet.n.scia hitus speculati
u uus est:teste Arist.vi.ethico.Astrologia uero tota scia est:ut ex supradi ctis patuit:ergo tota ē speculatiua seu theorica. Præterea practica scia illa est cuius finis est extrinseca opatio:nō imanens:sed trāsiens. Finis aūt astrolo gie nō est aliquod opus extrinsecū sed tm̄ futuri cognitio.ergo &c. Adhuc cer/tū est partē astrologiæ theoricā eē:ea.s.quæ de magnitudinibus & planetarū mo tibus cōsiderat:uñ & theorica planetaꝝ cōi noīe appellat᷑:si sic:igi.ois astrologia theorica ē:cōsequtio declarat᷑:nā sicut actio intrinseca:& actio trāsiens dissimiles sunt.ita & theorica & practica:partes aūt scientiaꝝ sunt inter se similes qm̄ con nexionē & dependentia habent:theorica igitur & practica non sunt eiusdem sciē tie partes.& ex consequenti ois astrologia theorica est si ps eius speculatiua est.

Rn̄deo dicendū q̧ practica eā scientiā significat:cuius finis ē praxis. Theori/ca aūt seu speculatiua eā cuius finis in quē ordinat᷑ ē speculatio.Praxis aūt signi ficat idē:q̧ humana opatio scdm lectionē:siue opatio existens in ptāte nostra trā siens ēt speculatio aūt actio itellectus ē nō in praxim ordinata. Vlterius aduertē dū est sciam practicā tripliciter sumi posse. Vno quidē mō coiter:& sic ois scien tia q̄ finaliter ordinat᷑ ad opus practicū:aut mediāte aliquo eiusdē aut alteri9 ge neris practica dici pōt:itaq; ꝓbabiliter teneri pōt oēm humanā scientiā eē practi cā:quū quælibet talis in hac uita mediate uel imediate ordinet᷑ad op9:puta ad feli licitatē:aut aliquid in ea oportunū consequendū:bonaq; opa pficiendo: uirtutes morales uberius cōplectendo:uicia detestādo deū cordeq;ore: & opib9 laudando. Secūdo pprie & sic ois scientia quæ finaliter ordinat᷑ in praxim:uel ordinabilis est per aliquid sui generis(& si modū operādi nō doceat aut precipiat) practica dicitur:quomō omnem medicine scientiam practicam esse dicendū ē: pariter ēt omnis astrologia practica est:quū ambe in praxim uel ordinentur uel ordinabi/les sint per aliqd sui generis:uidelicet p alios uere practicos habitus q erga pdi/

eã dependentiã habet. Tertio mõ ꝓpriissime & sic sola sciẽtia quæ uel docet mo dũ operandi:ueluti medicine pars practica:modũ docens medicandi uel præcipit opationẽ sicut ars militaris:uel theologie pars:uel etiã moralis:uere dicit̃ practi/ca:itaq; dico partẽ astrologie practicam esse:quũ doceat operãdi modũ:quo bo/nũ augere malũ minuere possimus. iuxta prolemei sniam uerbo.v.libri fructus sicut ẽ pars electiones docẽs multeq; alie ptes in ꝓnosticatrice astrologia:partem uero sic nõ esse practicã:sicut planetaꝝ theorica:& alia huiusmodi. Speculatiuũ ẽt triphariã sumi põt. Primũ coiter:sicq; scia ois per demonstrationẽ acqsita siue in praxim ordinet̃ siue nõ:siue modũ ꝑcipiat opandi:aut doceat siue nõ:specula/tiua dicit̃:& sic quælibet sciẽtia theorica est:quũ unaqueq; per demonstrationẽ acqratur. Secundo ꝓprie:itaq; ois scia q̃ non ꝑcipit:aut docet modũ opandi:spe culatiua dr̃:& sic asserendũ q; sicut in medicina ps q̃dã sic theorica ẽ:quedã uero nõ. quũ quedã ps modũ doceat opandi:alia uero minime:sic astrologie ptes se hñt. Tertio mõ ꝓpriissime & sic ois scia quæ nõ imediate uel mediate ꝑ aliqd sui ge/neris in praxim ordinat̃:nec modũ ꝑcipit aut edocet operãdi theorica dr̃: queãd modũ methaphisicã speculatiuã appellamus:licet.n.per alias sciẽtias & media q̃/dam in opus ordinari possit:non tñ per aliqd sui generis:mediate uel imediate. Ex dictis patet:nõ inconuenire eandẽ sciam diuerso mõ sumẽdo practicũ & spe/culatiuũ:esse & speculatiuã & practicã cõcludendũ igi.q; coiter loquendo de spe culatiuo & practico:quelibet sciẽtia speculatiua & practica est. Proprie uero:q̃ dam scia tota ẽ practica:sicut medicina & astrologia quedã tota speculatiua:ut mathematica & naturalis:aut methaphisica:nec aliqua istaꝝ propriã denomina/tionẽ oppositã suscipit:quo modo: necesse ẽ ut si pars sciẽ cuiusdam practica fue rit:pariter & toralis sciẽtia:ꝓpriissime uero loquẽdo de practica sicut quædam medicinæ pars practica est:quædam minime.ita & in astrologia euenit:sed pro/priissime theoricũ sumendo sicut nulla medicine ps theorica ẽ:ita nec astrologie.

Ad primã igit̃ in cõtrariũ dicẽdũ.q; cõcludit de speculatiuo cõmuniter dicto non autem proprie:aut propriissime.

Ad secundam:negetur maior propositio:potest enim aliter sumi practicum: sicut de facto iam sumptum est. Deinde dicitur minorem esse falsam: docet qui dem modum astrologia ut bonum augeatur:& abundantius habeatur. malumq; a nobis in torum:aut ex parte semotum fiat:ut superius patuit.

Ad tertiã dr̃ negãdo primã cõsecutionẽ & ad eius oñionẽ neget̃ maior:& cõ secutio. Actio.n.transiẽs & imanẽs i genere suo assimilant̃ cũ ambe perfectiones sint:nõ solũ una agẽtis:altera patiẽtis:ueꝝ ẽt utreq; ipsius agẽtis:agẽs.n.inq̃tum agit perficit̃. Cõsecutio ẽt peccatnã theorice & practice similitudo ob alias cau sas procedere põt q̃ ob finẽ ipsum:practicum & speculatiuum.

An astrologia mathematicis & naturali sit nobilior. Arti.iiii.

Vtrũ nõnulli astrologiã sciẽtiã mathematicis & naturali eẽ ignobiliorẽ: p aut saltim altera illaꝝ. Q uãto.n.aliqua scia certior ẽ:tãto nobilior:quũ scia nil aliud eẽ uideat̃ q̃ per cãm certa rei cognitio:sicut & testat̃ Arist. prio posterio. Mathematice aũt certissime sũt:quũ primũ gradũ certitudis obti/neãt:& naturales sequant̃ eas:igi.&c. Itẽ nobilior ẽ scia:q̃ necessariorum est cõ/sideratrix q̃ ea quæ in pluribꝰ cõtingẽter cueniunt. Mathematicæ autẽ & na/

turalis uniuersalia incorruptibilia cōsiderat:quæ sunt semp & ubiq; & necessaria quædā. Astrologica uero ut in pluribus eueniētia: pcipue pnosticat:sicut astrologi testant. Alia uero psquæ de magnitudine & planetaꝝ motu considerat necessarium minime cōcludit:qm̄ largo mō & solū prope ueritatē non ipsam ueritatē precisam ostendat. Amplius pfectior est scientia cōtracta/superior subalternans q̄ cōtrahens/inferior subalternata. phīa naturalis respectu astrologiæ superior & cōtracta est:igi. &c. Maior patet quū principia inferioris sumanr suæ ueritatis causam a superiori scientia. Minor etiam est per prędicta satis euidens. Postea quū fieri nequeat:ut duę scientię totales eiusdē sint perfectiōis: una erit altera pfectior. media ergo inter extremas pdictas sciētias opportebit esse altera ipfectio rē mediū nēpe utrorūq; extremoꝝ naturā sapit:itaq; perfectionē mediā obtinet. ergo saltim erit astrologia/aut mathematicis/aut naturali imperfectior. Preterea nobilior ē scīa quæ de nobiliori subiecto cōsiderat:sed phīa naturalis de primo motore efficiēti/primoq; mouēte rōne finis amati.s. & desiderati cōsiderat:q prima cā est. Astrologia aūt solū de corpore cælesti moto & qdam ignobiliori igitur &c. Post hæc ea sciētia pfectior & nobilior ē quæ plura cōsiderat/aliis paribus. phīa aūt naturalis & cælestia corpora & oīa/inferiora speculatur. Astrologia uero & si corpora cælestia intueat/pauca tū inferiora discernit:quia ea tm̄ quæ ad usū hominū ueniūt:ergo idem quod prius. Rursus nobilior scīa est quæ substantiā alicuius subiecti cōsiderat & pprietates & accidentia:quāq solū accidētia:sicuti nobilior ē substātia & prior accidēte & natura & perfectiōe. Astrologia uero i corpore cælesti tm̄ pprietates speculat/nō aūt substantiā:cuiuscunq; enim substātię fuerit:simplicis aut cōpositæ:corruptibilis uel icorruptibilis:dūmodo hos uel illos effect9 p eā cognoscat/uenturos iā defuncta ē:uerū phīa nō solū pprietatū & accidētiū:sed ēt ad ipsius cæloꝝ substātiæ cognitionē accedit. Adde q̄ pfectior est scīa & nobilior quæ oēs cās considerat seu oīa causaꝝ genera/ & p oīa illa demōstrat/quāq p unū gen9 tm̄/sed naturalis q̄ttuor causaꝝ generib9 & p cōsequēs oibus utit/astrologia solo genere efficiētis cāæ igi. &c. Cōsequentia nota. maior oñdit/quū certitudo & scīe nobilitas a cā pcedat:quāto plures effectuū causas consideraueris/tanto:maior erit certitudo:& nobilitas:minor nota : igitur &c. Preterea cū speculatio nobilior sit opatione:scīa speculatiua nobilior erit scientia practica:& pariter quæ maiorē obtinet speculationē nobilior erit. Naturalis aūt sciētia proprie loquēdo/tota speculatiua ē. Astrologia uero partim practica partim; speculatiua existit:ut supra ostensum est:igitur &c.

Respōdeo dicendū quāuis prīo de aīa Arist. alterā sciētiā eē altera nobiliorē testet. aut propter demōstrationis certitudinē maiorē:aut pp materiæ de qua cōsideratio est maiorē nobilitatē:preter has tū cās/aliæ cōplures assignari possunt. quāq̄ pdicte potiores sunt. Sed anteq̄ ad noua accedamus cōsiderandū ē:qđ cunctī phī cōfirmant/nobilitatē subiecti (qua sciētia nobilior efficit) nō esse materialem/sed formalē. nobilior. n. scīa de deo ē/ut oīum creator/infinitæ potentiæ : quā de ipso ut motor:similiter pfectior ē scīa de separatis substātiis quantū ad earū essenā/qua metaphisicus considerat:q̄ de eisdē ut motores orbiū & sic de aliis:sed si recte cōsiderent predicta tria causarū genera tāgūtur:uidelicet materia/ forma & efficiēs/puta diuina substātia/tali formalitate cōsiderata: & demōstrationis ge-

nus:igitᷣ superest quarta/q̄ cæteris ignobilior esse nō solet/uidelicet finalis causa. Duplex aūt finis scientiaꝝ cōsiderari pōt ꝓximus.s.& ultimus ꝓximus qdem scientis ornamentū est:ultimus ur eo ad fœlicitatē se applicet. Præterea preter p̄dictas cās essentiales/multæ accidētales nō paꝝ scientiæ dignitatē augētes cōperiūtur.ut scibiliū multitudo:cæteris enim paribus nobilior ē scīa quæ plura considerat:unde & dei scīa cuncta cōplectitur qa pfectissima & nobilissima ē. Secunda cā est scibilium occulta & paucis reuelata ueritas. Tertia cognitorū difficultas. Quarta altitudo/& diuinitas/quā scīa de sciente demōstrat:quēadmodū ea quæ ad regem spectare uidentᷣ/nobiliora apparent illis/quæ ad seruos pertinent considerare:& si qn̄q̧ æqualis perfectiōis existāt. Quinta modus sciēdi/ mō pfectissimæ scientiæ magis ꝓpinquus. Sexta scientiæ utilitas. Ad ꝓpositū igi.redeundo/nulli dubiū esse pōt/astrologiæ subiectū lōge nobilius esse his quæ mathematici cōsiderant:in parteq̧ theorica astrologicæ demōstrationes/aut æquā/ aut paululū minorē habere efficaciā/his quibus utuntᷣ mathematice.esto aūt ꝙ ꝓnosticatricis partis demonstratiōes æquales nō habeāt uires:in oībus tñ quæ subiungam mathematicas supant:naturaliū uero cōperatione haud dubiū ē/partis theorice rationes longe clariores existere:partis uero practice sic antecellere: qm̄ subiectū ipsum nō paꝝ formalitate sua excellentius haberi debet: quēadmodū & ea (quoꝝ rōne astrologia cælestia cōsiderat)longe diuiniora sūt:ut supra oñsum ē. rōne etiā finis potiores existunt:quum illis & magis humanus intellectus pficiatur/& quietetᷣ: pariterq̧ cunctis modis facilius fœlicitatē cōsequi possit:eodemq̧ modo p̄dictis accidētalibus causis astrologica p̄stant:si.n.de uirtutibus super cælestiū loqui noluerimus:quis ambigere poterit multo pluriū de corporibus superioribus astrologiā noticiā tradere/q̄ philosophiāᷣ: si uero humana & infima corruptibilis mundi pēsauerimus/quid reperiri pōt astrologiæ canones uirtutē effugiensᷣ nihil.n.est quin & hominū respectu & sui rōne sub astrologica cōsideratiōe quo qūo cōtineri possit:quin ēt cōplura præuidet/quæ nulli alteri sciētiæ cōgruum est intelligere:si uero secundā accidentalē cām considerauerimus: haud dubium est longe occultiora cæteris quæ aliæ sciētiæ speculantᷣ astrologica arbitrari. si difficultatē añ oculos habuerimus.quis exitat difficillima esse/quæ scia ista intuetᷣ usq̧ adeo ꝙ eius aduersarii/eā nullā esse affirmare nō erubescant: quom uero sequentē in ordīe cām ꝓposuerimus/nudū erit oībus mortales p eiusmodi sciētiam diuiniores effici:nil quidem diuinius eē pōt q̄ cælestia corpora ac motus & passiones metiri:hīc nempe facile haurire possumus/cælestis nature nos esse participes:diuinæ ꝓprietatis:īmortalitatēq̧ cōplecti:postq̄ in cælis naturali lumine nostra quoq̧ cōuersatio est. Sūme deinde sequētē penultimā cām. & quidē aptū erit/scientiā istā preponendā esse.solus.n.deus futura/ut futura sunt/sibi presentia facit:cælos īmutat/atq̧ metitᷣ:quoꝝ astrologia emulatur excellentiam. Postremo utilitatē consideremus/& nullā equidē scientiā astrologiæ æqualē comperiemus. nā si animi utilitatē quæsierimus.quæ facultas(naturali uirtute inuenta)ad cælestiū diuinaꝝ īmortaliūq̧ substantiaꝝ amorē magis nos trahere pōtᷣ quum hæc sola miram cælestiū magnitudinem/incredibilem superioꝝ motuū uelocitatem/inferioris mundi regimen.& p cōsequens dei altitudinē/& ineffabilē uirtutē ostendat.deniq̧ hæc īfima supioribus cōperanda nō eē demōstrat:hac usq̧ quaq̧ cælū

nos ſuis uirtutibus afficiat/agnoſcimus: quoq; mõ interiorẽ hominẽ nõ attingar. alias electionũ regulas non tradetet: itaq; prædictis/quis hois ſit ſtatus facile cõ/ eludi põt: eſt.n. mediũ/quoddã inter ſubſtãtias ſpiritales & corporeas/utrũq; ex/ tremũ participans: quare microcoſmos dictus ẽ.i. paruus mundus: quũ eſſe cum inanimatis/uegetari cũ plantis/ſentire cũ brutis/intelligere cum angelis contineat & q̃uis phicis conſideratiõibus idem cognoſci poſſit: non tñ tam aperte: tãq; cla/ re conuincit: aſtrologus quippe apte comprehendit & ſupponit/cælorũ dominiũ in rebus corporeis: intellectus uolũtatiſq; libertatẽ: nullus quidẽ ſane mẽtis igno rat/inclinantibus celis & ſenſibus inſtigantibus/uim quãdã i ſe cõtinere p̃dicto in fluxui repugnantẽ: qđ tanto lucidius quãto nõ ſolũ rõne ſed experientia pcipit. ſi uero tẽporalia quæſierimus quæ utilior ſcĩa haberi põt: nã & corporum huma norũ ualitudines/aduerſaſq; fortunas cætera quæ hoībus accidere poſſunt præ/ uidet. hac nocua euitari quæũt/augeri futura bona & ubetius participari: ſic igi tur diuinã aſtrologiã iure predictis ante ponemus: demonſtratiões ſiquidẽ partis theorice mathematicã efficaciã habent/partis ueto pnoſticatticis ſup magiſtra re rum experientia fundant: dicendũ igitur q; ppter ſubiecti aſtrologiæ formalita tẽ nobiliorẽ/& ob finẽ tam pximũ q̃ remotũ/tam principalẽ q̃ minus principa/ lẽ potiorem: & quia plura de cælo cõſiderat: & admirabiliora/occultiora/difficilio ra: magiſq; diuina/ac magis ſcientem perſiciẽtia & quietẽ p̃bentia/intellectum nu trientia: uoluntatẽ quodãmodo ſaciãtia: & i priæ cauſæ perſectiorẽ cognitionem ducentia/& ſcientis ſtatũ/& conditionẽ apertius oſtẽdentia: & in rebus animi/cor poriſq; utiliora/pculdubio propoſitam concluſionem firmam renere poſſumus.

Ad rões in cõtrariũ rñdet. Ad pimam q̃uis mathematice demõſtratiões certiſſi mæ ſint: carẽt tñ reliq̃s conditionibus: quæ maiorẽ nobilitatẽ oſtendũt: partis au tẽ theorice paɿ a p̃dictaɿ efficacia diſcedũt: uñ has quoq; naturales ſequuntur.

Ad ſecundam: dicitut non omnia quæ phi conſiderant demonſtrationibus con/ eludi: ĩmo plerumq; ſuadentur/cuius rei ĩnumera dubia relicta teſtimonia ſunt: ea uero quæ demouſtrantur a philoſophis debiliori demonſtratione pletumq; cõ cluduntur q̃ ea quæ theotica aſtrologia declarar: pronoſticatrix ueto quamq̃ in pluribus euenientia(ut ſupra dictum eſt)concludit: ſuppoſita tamen materia/re/ motiſq; impedimentis/ ſemper futura maniſeſtabit/ quum non liberam uolunta/ tem / non fortunam / uel caſum / non materiæ ineptiam ſic habeat obſtantia.

Ad tertiã dr/q; quia cõttahens/aliq̃d extraneũ ẽ cõpetatione ſubiecti cõttacti/ id/ circo cõtigit contrahentẽ ſormã q̃nq; contracto eſſe nobiliorẽ: ſeu forma contra/ hẽte ſubiectũ ſciæ cõtracte: ſicuti in ppoſito euenir: nobilior.n. eſt formalis ratio ſub qua cæleſtæ corpus ab aſtrologia cõſideratr/q̃ mobilitas/aut naturalitas: cui9 rõne phic ſubiectũ contrahit: quare maior uniuerſalis ſalſa eſt: contingit.n. per extraneã differentiã/& ad digniora q̃nq;/& ad uiliora nonnunq̃ ſubiectũ quoddã cõtrahi: ad nobiliora quidẽ tãto magis trahet/quãto contractum ſubiectum inter contractæ ſcientiæ ſubiecta particulatia nobiliorem tenuerir dignitatis gradum.

Ad quattam dicitur: maiotem eſſe ueram ubi medium nil perfectionis in ſe con tineat/niſi quæ ab exttemis tribuitur: ſi uero aliunde procedat/falſa eſt: in propo/ ſito autem noſtro tenemus/aſtrologiã per ſuptadicta ſibi ppria effici nobiliorẽ.

Ad quintam dr: q; matetialis ſubiecti nobilitas ſcie nobilitatẽ nõ arguit/ſicut for

malis facit:de motore aũt philosophus considerat ut motor tñ scd̃m locũ astro/logia uero non solũ motuum ꝓprietates:uelocitates:& huiusmodi particulariora cõsiderat:sed alteratiões sensibiles & insensibiles:ꝓprias aut coẽs intuet͂ : horũqꝫ efficiẽtes cãs:q̃ qdẽ multo amplius antecellũt:q̃ generalis philosophica cognitio. Ad sextã dr̃ minorẽ esse falsam astrologus quidem inferiora cuncta considerare potest:scd̃m q astris subiciuntur:pariterqꝫ si ad usum hominũ: comoditatem: & conuenientiam inferiora specularentur:nil prorsus astrologicam considerationem euadet : homo enim cum omnibus dependentiam habet : est enim animal quo corpotalia cuncta deo seruiunt : cælestia uero uberius per eam intelliguntur. Ad septimã primũ dr̃:astrologiã phisicas considetatiões ꝓsupponentẽ:neqꝫ deter/minantẽ:ob eã cãm nõ esse imperfectiorẽ:sicut nec ẽt theologiã imꝑfectiorẽ pu/tamus:imo ob eandẽ longe nobiliorẽ eẽ dicimus. Deinde dr̃:cognitionem quam cælestiũ substantiaꝝ phi renent:nõ sciam sed potius opinionẽ:aut fidẽ: aut dubie tatẽ esse:palã est hoc:ob diuersa sibiqꝫ cõtradicentia q̃ phi dicũt:quidã:n.solẽ pu tant eẽ ignẽ:alii simplicẽ substantiã:sicut & cæteras celoꝝ partes.alii ex materia & forma cælos cõstitutos eẽ existimãt:quoꝝ quidã eiusdẽ rõnis cũ inferiori ma teriã existere putãt:quidã uero minime:de forma quoqꝫ uarie sunt opiniões:non nulli quidẽ materiã ea forma satiari tenẽt:quã ob cãm incorruptibiles cælos di/cunt:alii tñ incorruptibilitatis cãm in defectũ cõtrarii corrũpentis referunt: præ ter hos quidã cælos corruptibiles eẽ affirmãt:iuxa illud Dauid & oẽs sicut uesti mentũ ueterascent &c.corruptionẽ uero istã uariis modis adducũt in mediũ:q/dã scd̃m opationes tm̃ extrĩsecas fieri asserũt:quidã scd̃ n se totos accidere:talu te eundũ partẽ:ueluti elemẽtis accidit:itaqꝫ patet ex his oibus nihil demõstrari: cũ cte ẽt hincinde rões facilẽ substinẽt solutionẽ:astrologus uero modũ quendam (quo in rebus difficilibus cognitu Arist.utitur)sibi ꝓprium facit ad substantiã cognoscendã:ut.s.hãc esse demonstret:a qua eiusmodi uirtutes effluãt.ac si dice/remus:ignis substantiam illã esse:a qua summa caliditas:tantaqꝫ lux:& sic de cæ/teris ꝓcedat.quemadmodum Aristote.secundo & tertio de anima procedit : ibi enim substantiam intellectus id esse concludit:a quo tali uirtute tales opationes perficiunt͂:quẽ modũ in cũctis suis diffinitiõibus obseruat Lullius quẽ si secu/ti fuerimus nudũ erit oibus:astrologiã pfectiori mõ celoꝝ substantiam intueri: queadmodũ coꝝ uirtutes pfectiores:diuiniores:plures:cærtioreqꝫ mõ palã facit. Ad aliã dr̃ maiorẽ eẽ falsã:nisi aliis pibus suppositis:metaphisica qdẽ q p tria tñ genera cãꝝ demonstrat ẽ naturali nobilior:cetera uero ĩparia eẽ:supra ostensũ ẽ. Ad ultimam duob9 modis rndet͂:prio q maior uera ẽ de pte practica:ueꝝ astro logia theorica ẽ cõplectit͂:scd̃o dr̃ maiorẽ ꝓ sui ueritate cætera paria expetere. quapp theologie pars practica mathematicis & naturali nobiliorẽ eẽ cẽsemus.

An astrologia oĩs utilis sit ad diuĩa cognoscenda & errores euitãdos. Arti.v.

Xistimãt forte q̃dãnõ oẽm astrologiã utilẽ eẽ ad diuĩa cognoscẽda: aut errores euitãdos:nulla.n.ars:nullũqꝫ studiũ aberrãdi circa diuĩa pbens occasionẽ:utile ad pdicta eẽ põt:astrologia aũt eiusmodi ẽ:igi.&c.cõse quẽria nota maior similiter:nil qdẽ utile ẽ ad aliqd remouendũ q facile incidere facit i illud nihilqꝫ utile ad sciam est alicuius:cuius ignorãtiã facile gignit : mior ondit͂ nã ob astrologiã nõnulli putatũt cælũ eẽ primã cãm:qdã cælos a nulla cã

posse ipediri:alii humanas uolūtates:& itellectus illis eē subiectā:qbus merita:ac demerta mortaliū rollerent:nulle essēt uirtutes:nullaq; uicia:leges inanes/ inique punientes:uel præmia pbentes:nosterq; itellectus a sensibus nō differret:itaq; cor/ ruptibilis esset:quas ob cās pōtifices cōplures astrologiæ detraxerunt:ne in erro/ res illos facile incideremus:si uero utilis ad pdicta esset nullo pacto pōtifices:aut imperatores illā detestati fuissent Amplius sicut distāt ea quæ sunt carnis/ ab il/ lis quæ sunt spiritus:sic de corporibus cōsideratio/& circa illa occupatio/ ab eorū consideratione/quæ sunt spiritus alimenta:sed corpus cōcupiscit aduersus spiritū igi.similiter consideratio de corporibus/consideratiōi de spiritu:diuina autē sunt spiritalia alimenta/astrologica uero corporalia igit &c. Præterea siqua noticia de diuinis perfecta habeat/ea est quæ in sacris scripturis p reuelationē continet: sed istā spernendā suadet astrologia:postq̄ pphetas falsos esse ostendit:aiunt.n.p phetæ imediate a deo missos fuisse/nonulla reuelaturos/quæ suo lumine mortales præuidere nō pñt:quinimo/ut/Esayas testat/astroꝝ uires paruifacere/ac dānare ui dentur:astrologi autē in magnas cōiunctiones & in naturales cās reducūt quare si sic esset nō magis pphetā diuinū quoddā censere deberemus q̄ bellū aut epidi miā:aut aliud noxiū a celo influxū. Itē supbiæ peccatū maxime mortales a diui nis rebus semotos facit sed istā præsumptionē/elationē/inanē gloriā astrologia p/ cipue suadet:nempe se deos esse putāt/futura pdicunt cuncta/ & oēm mundi ordi nē cōprehendere credunt:qbus fit ut sicut lucifer ob sui intellectus pfectionē pri mā cām pfecte cognoscere(ut se bearet)quæsiuit:nō aūt a deo recognoscere stu/ duit:ita & astrologi/quom hæc puidere posse putāt nō ampli9 deo humiliter sub duntur:sed in cælos respiciendo se ipsis quærūt oīa cōprehendere/nō solū quæ in præsenti/sed in futura uita euenire possunt. Sed cōtra sunt quæ diuus Thomas aqnas adducit.iii.de catholica ueritate.ii.&.iii.cap.ibi.n. cognitionē creaturarū utilē esse ad fidei instructionē & errores remouendos asserit:utit q̄ pluribus me/ diis/quæ oīa efficatius p astrologia/q̄ p phia concludūt.Primū ē q̄ p artificii cō sideratione artificis sapiam admiramur:mō quāto magis astrologicæ de cælo cō siderationes in sapiētiæ diuinæ admirationē q̄ phisice pducent/si recte q̄ supra di/ xims cōsiderent.Ex hoc aūt seqt̄ secundū:admiratio.n.magnæ uirtutis ineffabi lis dei in reuerentiā hoīes ducit:per astrologica uero/uirtus & potētia diuia ma/ ior cōprehendit/magnitudo.n.cæloꝝ inextimabilis/uelocissimus q̄ motus ipsoꝝ incredibilis:q̄d ad magnitudinē uirtutis & potētiā dei concludendā pcipua sunt/a sola astrologia cognoscunt:phūs aūt de his confusā notitiā hēt.Tertiū uero me/ diū est/qa cōsideratio pdicta in amorē dei pducit/quū deus optim9 cognoscat ex cellentius in se uirtute continēs/oium creaturaꝝ bonitates:si.n.ait reꝝ creaturaꝝ pulchritudo & bonitas in amorē ipsaꝝ inducūt/quāro magis in amorē dei q ple/ nissime & habūdantius oēm bonitatis gradū cōtinet/Astrologus uero cælos esse meliores/pulchriores/maioris q̄ uirtutis/& īferioꝝ corporaliū oium cās esse cōpre/ hendit. Q uartū qd inducit ēq̄ pdicta cōsideratio hoīes in similitudinē quandā diuinæ pfectionis cōducit/rōne cognitiōis:de9.n.oia plenissime nouit:astrologus uero cælestia pfectius aliis naturalib9 sciētiis cōprehendit. Pariter ad remouen/ dos errores:ex ignorātia.n.creaturaꝝ qdā putarūt solē eē deū/ aut aliud cælestiū corpoꝝ.Astrologia uero multo clarius errorē illū excludere potuit/q̄ phia:ueluti

apertius cognoscens solẽ uel aliud cœleste corpus aliis ĩdigere ab aliis alterari de/
bilitari/fortificari/& impediri/noscit.n. astrologus nõnulla solis ĩpedimenta q̃ ab
aliorꝝ radiis ac influxibus recipit:puta a quarto uel opposito saturni & huiusmo
di:q̃ naturalis phia penitus ignorat:& similitet uires suas fortificari sibi similib9
ex quibus/solẽ nõ eẽ deũ aptissime sequit᷑.Deus.n.extra se nõ ĩdiget aliquo astro
logus aũt compettũ habet/ad nõnullos causandos effectus/solẽ quibusdã stellis/ac
locis indigere:q̃ oia a deo aliena sunt:& in idẽ pene redeunt/q̃ scđo/ & tertio loco
adducit in mediũ.Quartũ ẽt supius diffuse oñsum ẽ:quatenus.s.gradus in quo
hõ constitutus ẽ in uniuerso/multo aptius per astrologiã/q̃ per alias naturales in/
telligat᷑.Sed qa media naturã extremorꝝ sapiunt:astrologia aũt ut oñsum ẽ/ me/
dia est inter naturales & mathematicas:op9 erit & mathematicis & naturali sciẽ
tia astralogos esse p̃ditos:si pfectã intelligentiã uirtutũ astrorꝝ habere uoluerint:
ꝗ si eas ignorarint/pferti dialecticã & phiam/in multos errores eos ĩcidere quodã
modo necesse erit:quã ob cãm accidit quibusdã ambages asseruisse q̃re hæc non
scientiæ uicio.Sed potius eorꝝ ignorãtiæ tradẽda sunt. Ad rõnes in contrarium
igi.rñdeo.Ad primã dr̃ negando minorẽ:& ad eius ostẽsionẽ: iã apertũ ẽ nõ ob
astrologiã/sed ob ignorantiã illã sequentiũ in errores incidisse:quos tñ nec Ptole.
nec alii periti astrologi cõprobant.Si uero diceret᷑ errores astrologicos pniciosio
res esse/ex hoc nil cõtra nos hẽretur.nã in theologia errores pniciosissimi sunt.
Ad secundã neget᷑ prima ꝓpositio/seu preposita similitudo:species.n.contrariorꝝ
intellectu cõtrarie nõ sunt:sciaꝗ boni & mali habitus & priuatiõis uirtutũ & ui
ciorꝝ bone sunt:quũ uerũ bonũ sit intellectus. Ad tertiã negando secundã enun/
ciationẽ ꝓphetas.n.a cœlis fieri/non scia/sed error est manifestus/ut infra palã fi/
et:quare qui sniam istã tenẽt in ea minime sunt astrologi:nec ẽt theologi: quom
ꝗ theologiã astrologicis rõnibus roborare credũt:illi tñ scie maxĩe detrahũt. Ad
quartã dicendũ/ꝗ nihil ẽ adeo bonũ in natura qn eo puersa uolũtas/& intellect9
abuti possint:abusus tñ ñ a bono/sed a mala eorꝝ dispositiõe depẽdet.Sicut igi.
pfectio uitupãda nõ ẽ/sed ei9 abusus:ita nec quoꝗ astrologia uitupãda ẽ / ob eã
cãm/qñ qdã puersi maligniꝗ iudicii ea abutãt᷑/aut circa ei9 obiecta aberrauerit.

Quæstio secunda de cœlorum dominio.

An elementa corporibus cœlestibus subiciantur. Atticulus primus.

Otte cõcludendũ eẽ qbusdã uideret᷑ elemẽta non esse cœlorꝝ ui
ribus subiecta:agẽs.n.& patiẽs ut phis cõpertũ ẽ ꝓportiona/
ta eẽ oportet.Cœli aũt/& elemẽta eiusmodi nõ sũt/igi.&c.Con
sequẽtia nota maior ẽ euidens/mĩor oñdit᷑:ea.n.q̃ plusq̃ gene/
re differũt minime similia sunt/aut ꝓportionata. Cœli uero qa
incortuptibiles ab elemẽtis corruptibilibus plusq̃ genere diffe/
runt. Amplius elementa qualitatibus ptimĩs tantũmodo alterari possunt: illisꝗ
mediantibus/& generari/& corrumpi:huiusmodi autem ptimæ qualitates mini/
me sunt in cœlis:igitur mediis quibus agere possent apette catent:non ĩgitur do
minium in elementis habere possunt. Adhuc si sic:igitur simili elemento simi/
lis stella aut par cœli prædominabitur:sit igitur a stella terræ prædominãs/& ar/
guitur sic/a/non prædominatur/nisi quia agendo assimilat tertam . Sed/a/fortius
agit in aerem sicut in sibi propinquius igitur fortius prædominatut acti:& idem

de igne concludi potest. Sed contra experientia & ratio sunt. Videmus enim so lo luminarium aspectu exalatiões: uapores complures: a terra eleuari: sursum tra hi: aquas generari: flare uentos: aerem siccitate affici: & huiusmodi cöplura. Q ua re elementa a cælis alterari corrumpi: generariq; necesse est: & ex consequenti pri mas qualitates ab illis influi & causari. Idē ostēdic lunæ lumē: nemo quidem ne gare potest augeri humiditates in cunctis corporibus: eius lumine aucto: minuiq; eodem diminuto. Sicut autem qualitas ista: luna intēditur: seu per lunam augeẽ uel minuitur: ita cætere ab aliquibus superioribus agi necesse ē. Solis aūt uirtus calefactiua exsiccatiuaq; aperta est oībus p cuius ꝓpinquitatem superiora ele menta augenẽ: inferiora uero minuunẽ. Contrariū uero sequitur ob eius discessū uel elongationem. Idem ratio demonstrat: nam cum elementa se inuicem alterēt & corrumpant: nisi indebita mensura uel prope aliqua causa reperiretur conser uans: uel nimiam generationem: aut corruptionem unius prohibendo: alterum. s. cotrumpēdo: uel alteꝝ generando: citius eorum proportio: debitaq; mensura sol ueretur: huiusmodi autem conseruans: generans: uel corrūpens particularis io feri or causa esse non potest: aut enim illa elementum esset: aut ex elementis: neutrum autem horum sufficiens est: quoniam elementum semp sibi simile foueret: & eius generationē augeret. Sui uero contrarii augumentum prohiberet mixtū quoq; ĩ quo prædominans esset alterum elementorum: a prædominio similiter ageret. Si uero in mixto aliquod elementorum aut eorundem qualitates non prædomi nari dixeris: primo complexionem temperatam ad pondus ponere necesse ē: quã philosophi & medici negant reperiri posse: diu. s. naturaliter mansuram: caliditas ẽn. actiuior est frigiditate: minorisq; resistentæ: & quoniā nulla duo cõtraria æqua liter possunt cuipiam formæ cõuenire: quum diuersos gradus perfectiõis sibi ue lint: nulla igitur forma naturaliter sibi experere potest contrariarum formarum mensuram æqualem. Præterea si temperatum prædictum comperiretur: ubicū q; foret cūcta elementa temiteret: opus igitur esset ad elementorum proportionē seruandam huiusmodi temperatum diuersis locis applicari: aut igitur illa causa applicans cælestis erit & sic habetur intentum: aut particularis: de qua eedem qõnes mouerenẽ quas de altera mouius. Itaq; aut in infinitū ꝓcedeẽ in causis tẽ perātibus: aut nulla pticularis repireẽ. Si uero ꝓdicta tempata pticularis cã inter oīa elemēta poneret: eadē ẽt indifferẽter sibi ꝓpinqua remitteret: atq; corrūperet. Si uero hic non ibi existeret æque poterit debilius elementum temitterc. Præ terea nullum corpus tãtæ magnitudinis in inferioribus repitur: ut magnitudinē elementorum se ipso: aut uirtute sua complecti possit. Item nisi esset aliquid præ dominans superius alterans elementa: ubi semel elementi huius uel illius fieret generatio: ibi semper fieret: ubi uero corruptio ibi semper eadē augeretur: & sic idem sequereẽ inconueniens cõsequrio declaratur. Continue nempe corrumpens elementum fortius & fortius esset: a proportioneq; maiori inequalitatis continue ageret: qīn maioris potentie continue esset agens: passum uero continue minoris resistentiæ: huius autem tei prohibens particularis causa inferior esse non porest. Amplius ordo uniuersi hoc idem expostulat: ut ignobiliora nobilioribus regātur: infima a maximis per media disponantur. Q uare cælestia corpora mundo infe riori contigua sunt: ut illorum uiribus omnis mundi huius uirtus gubernetur: q;

si in mundum inferiorem agunt cælestia corpora / præcipue in ignobiliora ele/menta operabuntur. Minus enim resistere possunt : & paucior um requiritur in eorum transmutatione corruptio:aut inductio:q̄ in mixtis: cum quia elemētum in naturali dispositione existens/duas/aut tres qualitates primas sibi requirit. alia uero quattuor sibi expetere possunt/tum quia propinquiora sunt materiæ primæ quæ maxime subicitur:quare multo minoris resistentie erunt/elementa q̄ reliqua mixta: igitur &c. Adhuc elementa qualitatibus primis alterantur / generan/tur & corrumpuntur : huiusmodi autem cælestia corpora influunt in inferiori/bus cunctis. Quis enim negare auderet solem non calefacere/aut desiccare:q; si caliditas/quæ aliis nobilior est qualitatibus: primis/a superioribus pendet:multo magis cæteræ ignobiliores:in præsentia autem mentio mea non est astrologorū aut philosophoꝝ uti auctoritatibus:& ita multis in locis ꝓsequar: sed tm̄ rationi bus manifestis:nec etiam experientiis subtilibus seu obseruantiis astrologoꝝ : q̄s huius scientiæ aduersarii ignorat : sed illis tm̄ quæ cunctis apparent:idcirco nec maris fluxus a luna pendere(iuxta peripatheticoꝝ sententiam)dixi : nec ignem aut aerem circulariter moueri/nec solis motum ī obliquo circulo scilicet zodiaco perpetuæ generatiōis & corruptiōis esse cām ī inferioribus. Ex ꝑdictis sequitur cælos habere dominiū in materiā primā. Materia.n.prima per uarias dispositio nes/uarium subiectum diuersarum formarum accidentalium & substantialium efficitur. Secundo sequitur cælos habere dominiū in oībus qualitatibus secun/dis/tertiis/& quartis & sic deinceps postq̄ in primis habent dominiū a quibus re/lique resultant. Tertio sequitur cælos habere dominiū in formis substantialibus quum ille prædictis mediantibus generentur & corrumpantur/introducantur uel informare desinant/diuersisq; modis operentur. Ad rōnes igitur incōtrariū dicē dum q; inter agens & patiens nulla alia proportio requirit̄ q̄ q; unū agere/aliud pati possit:hoc autē accidit quom agens actu uel uirtute continet pfectionē q̄ in passū imprimit:hæc aūt impressio quādoq; imediate fieri pōt/ueluti a prima cā: quandoq; mediis quibusdā/ut in cæteris. Cæli aūt uirtute continent quæ in infe/rioribus percipiunt̄. Et per hoc solutio patet ad secundam licet enim primæ qua litates in superioribus corporibus actu non sint:comperiuntur tamen ibidē uir/tute:multoq; excellentiore modo/q̄ in inferioribus:sicut plerumq; i causa/sui effe ctus continentur. Ad ultimam dicitur q; sicut magnes ferrum grauius/non li gnum leuius attrahit/ob patientis conformitatem uel inconuenientiam:actus eni indispositio patiente inducitur:similiter & stella terræ prædominans non fortius aget in aerem licet propinquiorem.

An imperfecta mixta lapides & metalla cælis subdantur Articu.ii.

a Pparet fortasse aliquibus ipfecta mixta:lapides & metalla supioribus corporibus nō esse subiecta qd eni pōt i pauciora pricipia cōpelli æque conuenienter/frustra per plura compellitur sed formas ac generationes mixtorum in ipsa elementa/in materiæ potentiam/in diuersas dispositiōes eiusdē eque bene reducere possum9 igitur &c. Præterea quælibet causa ex qua necessa rio sequitur effectus/ea sufficiens causa est eiusdem effectus:dispositio aūt male/riæ conueniēs pro formæ introductione huiusmodi est. Igit̄ ꝑdicta dispositio/for maꝝ/& per consequens corpoꝝ sufficiens cā est: cæteræ igit̄ causæ supflue sunt

minor uero primæ rationis ostendit̃:nam quũ fieri nequeat eandẽ dispositionem complexionẽ/mensuráue qualitatum primarum & aliarum sequentiũ duabus formis specie distinctis conuenire:quũq; dispositione in materia præsente/alicui formæ incõuenienti/eam corrũpi necesse sit.Sequitur formã illam cui prædicta dispositio conuenit necessario introduci/alias enĩ materia sine forma maneret/quod est absurdũ:prædicta igitur dispositio materiæ sufficiẽs causa est formæ sibi conuenientis totiusq; cõpositi.Q uũ igitur dispositio ꝓdicta a solis elemẽtis pendere possit:cõplexio enim ex solis qualitatibus elementoꝝ resultat.sequit̃ corpora cælestia prædictis nõ dominari. Adhuc formæ prædicte de potentia materiæ educuntur ab agẽtibus particularibus.igitur nõ per corpora cælestia assumptũ manifestũ habent peripatetici. Amplius formæ cunctæ latitant in materia.igitur idẽ q; prius assumptũ arguitur:qm̃ si nil formæ generãdæ in materia ꝓexisteret. quũ nihil materiæ in substantiã formæ transire possit:tota formæ substãtia ex nihilo fieret:quod naturæ creatæ potius nõ est. Sed cõtra est experientia/quã ratio comitatur:uidemus enim exalationes/uapores sursum eleuari/ad diuersas cælorum partes uergere/secdm eoꝝ cum partibus cæli similitudinẽ:uapor præsertim (aere multo grauior) nullo pacto sursum eleuari posset/nullis flantibꝰ uentis/nisi a superioribus traheretur:ipse enim infra aerẽ locaretur/nec ab igne sursum eleuari posset:quin potius pelleretur/nec ab aqua pelli:quũ sit ei similis/nec ab aliquo mixto ubi elementoꝝ qualitates prædominari necessariũ est:sic enim argui posset.ut in ꝓxima qõne dictum est/patet etiã in comatis stellis hoc idẽ/quũ non tm̃ ab oriente in occidens/scdm primi mobilis motũ moueantur/sed scdm signoꝝ successionem/motũ planetaꝝ imitando:quibus generantur/cõseruantur/uel alterantur.& q; fortius est hoc accidere euidenter apparet quibusdã indiuisibilibus obseruatis/ueluti cõiunctionibus/aliisq; aspectibus/stellarũq; præsentia in locis uariis:ubi non solum stellaꝝ uires noscuntur:sed locoꝝ & partium cæli:unde corpora prædicta nõ solum eleuari/sed alterari/gigni ab illis sic se habentibus causis necesse est:postquã eisdem multiplicãtur aut delentur.q; autẽ lapides & metalla eidem dominio subsint/sic ostenditur:qm̃ eoꝝ generationum nullum particulare agens inferius assignari põt:elementa enim materialiter cõcurrunt potius q̃ effectiue/& si effectiue nõ quidẽ principaliter sed instrumentaliter tm̃quũ nihil ultra gradũ propriũ suæ perfectionis agere possit:nisi alterius perfectioris uirtute. cõstat aũt lapidem sibi similem nõ generare per se existentẽ/licet per appositionẽ partẽ lapidis generare possit/materiã sibi propinquã disponendo:nullum aũt inferius agens præter prædicta ad eoꝝ generationẽ concurrere posse apertum est: opus est igit̃ ut in agentia uniuersalia reducant̃/postq̃ ad omnẽ naturalẽ actionẽ quattuor cõcurrunt causæ. Amplius licet tria causarum genera in unum cõuenire possint forma.s.finis/& efficiens non tamẽ materia cum illis conglutinatur. elementa uero prædictorum causa materialis sunt.igitur nec agens esse possunt. cõsequẽtia nota:fieri enim nequit ut idẽ seipsum trãsmutet/idẽ subiciat & respectu eiusdẽ subiciatur.igitur nec etiã idẽ agens & materia respectu eiusdẽ esse potest.sunt igitur cæli inter corporalia agentia principalia istoꝝ omniũ. Præterea nõnullæ mirabiles in lapidibus ꝓprietates cõperiuntur/quæ ab elementis nullo pacto emanare possunt.queãdmodum magnetis attractiua uirtus.quis enim in

elementorum uirtutes reducere potest smaragdi proprietatem qua coitu frangitur: si autem proprietatum sunt causæ. ergo & sui subiecti: sicque de plerisque dicere possemus quæ breuitatis causa missa fiant. quare metalla etiam in certis regionibus generantur. terra enim hanc diuersitatem causare non potest. Ad rationes igitur in contrarium. ad primam dicendum minorem esse falsam. nam ultra ea quæ per illam exprimuntur opus est agentem causam principalem considerare. instrumentalis enim aut secunda causa non nisi ui principalis aut primæ (quæ in effectum plus influit) operari potest. Ad secundam respondetur quod causam necessario effectum concludentem uel producentem esse sufficientem dupliciter potest intelligi: uno quidem modo aliis necessariis causis suppositis quas natura indeficientes ac firmas statuit & ordinauit: sicut ignis paratus est semper calefacere aut urere dummodo calefactibile aut combustibile adsit: alio modo minime. si primo modo intelligatur maior propositio falsa est. causa. n. sufficiens complecteretur alteram quam indeficientem ordinauit natura: itaque in proposito prædicta materiæ dispositio sola sufficiens non est: sed concurrente necessaria altera causa: quam parauit natura: unde si fieri posset ut materia maneret deficientibus cælis quamquam ad prædictorum substantialem formam suscipiendam disponeretur: non tamen illam susciperet: sed aut in nihilum tenderet: aut priorem formam seruaret: quæ ambo minus impossibilia sunt quam formam absque agente generari: sequuntur tamen dicta inconuenientia ex impossibili prædicto. Ad tertiam neganda est prima enunciatio: nam quædam de potentia materiæ educunt a solis cælestibus agentibus: deinde negatur consequentia. nam esto quod per particularia educerentur: illud tantum instrumentaliter fieret. qua de causa præter prædicta principalia agentia concurrere oportet: quæ cælestia sunt. Ad ultimam negatur assumptum: & ad eius ostensionem dicitur: formas non ex nihilo fieri: uel quia in materia uirtutes seminales existant: uel quia non generantur absque supposita materia.

An plantæ herbæque cælis subdantur. Articulus. iiii.

Videtur plantas non posse subici corporibus supcælestibus. naturalissimum omnium animantium est quom ætatis pfecte fuerint: nec organis aut mediis caruerint generatiue partis nec spontaneam habuerint generationem: sibi simile in specie generare. ut animal animal: planta plantam: ergo a plantis plantæ: & ab animalibus animalia generantur: itaque non oportet eorum generationem in aliam causam reducere. Amplius si dicerentur plantas esse plantarum causas disponentes. non autem principales: contrarium ostenditur. cælum. n. per diurnum primi mobilis motum aliarumque spherarum stellis suis aliisque partibus diuersis locis uariisque respectibus repertis non parum uires suas uariant: sed quocumque tempore inserantur plantæ: aut plantentur: aut herbarum serantur semina eædem procul dubio species oriuntur: quodque fortius est: si hyemis tempore (illis aduerso) seminentur & artificio: aut fimo: aut igne: aut tegmine quodam a frigore tueantur: pariter equidem nascentur. horum igitur generatio a stellis principaliter esse non potest. consequutio arguitur: quoniam si generatio a cælis est: uariatis igitur cælis generatio prædictorum uariabitur. consequens falsum igitur & antecedens. Sed contra est experientia cui ratio concordat. si. n. plantarum herbarumque genera considerauerimus: earumque uirtutes: complures in eis proprietates inueniemus: quas in causas cælestes reduci debere demonstrant: quumque uarias uirtutes uegetatiue forme sibi uelint: atque requirant: in cunctis cælos prædominari cognoscemus. primumque in nutritiua: & augumentatiua simul uirtuti

bus oñditur.sensu.n.apparet:& unusquisq; exptus agricola exploratū habet plantas & herbas lumine deficiēte lunæ inseras seu plātatas nō pax (cæteris parib9) ab earūdē dispōnibus distare si aucto lumine lunæ id actū fuisset: pariter si luna in signis terreis repta ubi pcipue potestates haber plantenᵗ pdicta fortiores radices potentioresq; ptes subterraneas gignēt.cōtra si in aereis signis extiterit ramos amplos diffundēt:magisq; sursum in uniuersoq; sibi deorsum est augentᵗ:simili cā si lunæ lumine decrescēte uites putentᵗ breuiores ramos eqdē germināt.cōtrariū uero aucto lumine accidit. Idē expiri possumus i q̄ñatiua uirtute q̄s.n.motū cæli cām nō esse diceret:plātas generatiuā aut fructuū postq̄ plātas cōplures in uenimus tot annis fructus germināntes quot diebus a solis coniunctione luna discesserit:quom.s.plātatæ fuere:ex hoc.n.expimēto nō solū uirtutes actiuas cælorū plātas alterare cognoscimus ueꝝ ēt & motū illas determinare ut infra patebit sigs aūt experientiā istā negare auderet plantet arborē granata poma generatricē postq̄ e solis radiis exierit luna:& se ignaꝝ & dictū uerissime cōpier.q̄d plerisq; similiter accidit:herbe quoq; nōnulle nascūᵗ folia sua augētes ac minuētes sc̄m luminis lunæ augumētū aut decrementū. Adhuc inumeras mirabilesq; herbaꝝ uires expiunᵗ medici:quæ nullo pacto in cām inferiorē agentē resolui pñt.concurrūt igiᵗ cæli nec tāq̄ particulariū instrumēta:sed ut agētia principalia:quoꝝ particularia dispōnētia sunt:postq̄ inferiora uilia sunt:cælestia uero pciosiora habentur:& si q̄dā purāt uermes cælis esse nobiliores:nos.n.totale cæleste agēs cōsideramus:quod animā uel intelligētiā includit. Itē nullo pœunte semine in quibusdā terræ regionibus herbæ plāteq; oriunᵗ ac multiplicantᵗ:nec a particulare agēte.ut casus ponit piculo cōprobatus.ergo a supiore generari necesse est. Præterea cælū naturæ sensitiuæ pest ut patet in cancris & cōchis & in pximo articulo sequēte demōstrabitᵗ:multo igiᵗ magis uegetatiuæ pti. Ad rōnes in cōtrariū dicendū.plantas a plantis instrumentaliter generari:ultra pterq̄ cās illas cælestes principales pintelligi oportere. Ad secūdā cōcessa maiore negeᵗ minor.ut enim in qōne habitū est nō parum herbaꝝ uires plantarūq; per astra partesq; cæli uariantur.quare nō solū luna (ut dicebat) obseruanda est:uerūetiā ascendēs cæteriq; anguli atq; significatores cōpensari debēt q;. Suntq; stellæ complures ac loca quæ recto radio super terrā & per reflexū sub terra plantaꝝ generationē iuuare possunt.ea uero quæ arte applicanᵗ longe debilius illaꝝ uiribus deseruiunt.

An cæli præsint sensitiuæ parti. Articulus.iiii.

a Pparet quibusdā rōnibus cælos sensitiuæ parti non præesse.natura nāq; per plura agētia nō facit quæ per pauciora facere pōt.sed animal p marem & fœminā generare pōt:nullus.n.medicoꝝ aut phōꝝ dubitat quotiensc̄uq; semen spiritu gignitiuo decēter fortificatū in matricē bene dispositā in fusum fuerit:ex his tāq̄ ex sufficiētibus causis aīal generari.igiᵗ &c.minor ostensa est:maior āt est clara.natura qdē nihil agit frustra nec unq̄ superflua est. De aīalibus uero p putrefactionē generatis sic idē cōcludiᵗ.nā si natura pticularis pfecta aīalia se sola pducere pōt:multo fortius aīalia impfectiora sicuti sunt quæ per putrefactionē generari dicuntur. Amplius queadmodū omne agens sibi simile agit:sic oīs effectus a sibi simili agiᵗ.cælum aūt animalibus simile nō est nō enī est animatum quum nec organoꝝ distinctionem nec sensus habere percipiatur:

ſicut pipatetici exploratũ hñt.igiẽ cælũ aĩalia gñare nõ põt. Præterea nihil ul/
tra gradũ ꝓpriũ uirtutis ſue põt agere:ſicut nihil qd nõ hẽt ꝑbere põt:cælũ aũt
nõ hẽt animã nec uegetatiuã/quũ minime augeãẽ:nec ſenſitiuã ob rõnes ꝑdictas/
nec intellectiuã/qm̃ eã corpori uniri nõ decet:niſi ob ꝑfectionẽ/ quã ꝑ ſenſus acq/
rere põt. Præterea eſto ꝙ eẽt aĩatũ cælũ/adhuc idẽ cõcludiẽ.nõ.n.eſt eiuſdẽ ſpe
ciei nec gñis:quũ ſit incorruptibile nõ uegetatiuũ:alterius motus/ſubſtãtię/& uir
tutis/ꝗ̃ aĩalia corruptibilia. Sed in cõtrariũ expientia & rõ ſimiliter repiẽ.uide/
mus qdẽ(nullo agẽte ꝑticulari cõcurrẽte) nõnulla aĩalia gñari/imo multo plura:
ꝗ̃ ꝑ ꝓpagatioõẽ in uita ꝓduci:uermes.n.cũcti ſerpẽtes/piſces/mures/& hmõi/ſpõ
tanea gñatiõe abſq; maris & fœminæ cõcurſu gñanẽ/licet coitu quoq; ꝓducanẽ:
quodq; forti9 eſt/& plãtaꝝ ꝗrũdã foliis/fructibuſq; aues qñq; uel ſerpẽtes/uel uolã
tes uermes gignunẽ/ubi ꝑticulare agẽs deficere manifeſtũ eſt:nullã aũt ꝑdictaꝝ
ꝑticulariũ cãꝝ.puta putrefacta materia/frõdes/fructuſuc pricipale agẽs eſſe põt:
ea qdẽ oĩa materiales cauſæ ſunt:ꝗ̃(ut oſtẽſũ eſt)eiuſmodi agẽtia eſſe nõ pñt/qm̃
ꝑdictoꝝ ꝑfectiones dignitatis gradũ aĩaliũ in ſe minime cõtinẽt:calor ẽt in ma/
teria ꝑdicta infuſus principale agẽs nõ eſt:nullũ enĩ accñs principaliter ſubſtãtiã
gñare põt. Præterea materiæ diſpõnes ad genus cauſæ materialis phĩ applicant:
nõ igiẽ ad agentẽ. Amplius nihil attingẽs finẽ quẽpiã nõ cognoſcẽs eũ uirtute
ꝓpria põt illũ attingere/ſed ab alio tm̃ directum/finẽ illũ cognoſcentẽ.ueꝝ aĩalia
agẽtia ꝑticularia nec gñanonẽ/nec corporis ꝓducti organizationẽ cognoſcũt:qn
ẽt arte mira ꝑficiunẽ.igiẽ ꝑdicta ꝑticularia agẽtia ueluti ab alio cognoſcẽte dire
cta generãt.eiuſmodi aũt dirigẽs nõ tm̃ prima cã eſt.alias nõ naturaliter ꝓduce/
rentur aĩalia.ſcd̃m ꝙ phĩ de eoꝝ generatiõe loquunẽ.oportet igiẽ eẽ cãm natu/
ralẽ(ꝑter deũ & hmõi particularia agẽtia)ꝑdicta aĩalia principaliter generantẽ.
Præterea cælũ eſt eã oĩs alterationis/ut ſupius cõcluſum eſt.igiẽ & generationis:
& hoc eſt qd̃ Ariſt.ii.primi naturaliũ ait.ſol & homo generãt hoĩem.quod ſi in
hoĩs generatiõe cõcurrit:multo magis in alioꝝ cõcurrere neceſſarium eſt.& ſi ſol
cõcurrit.igiẽ & aliæ cæloꝝ partes. Idem.ii.de generatiõe.motus ſolis in circulo
obliquo.i.zodiaco/eſt cã oĩs alterationis. Præterea cæli elemẽtis & qualitatibus
primis ꝑdominantur.ergo & cõplexionibus:& ex cõſequẽti humoribus/mẽbris/
& ſpiritibus/& operationibus hæc aũt ſunt naturalia corporibus aĩaliũ/ut aĩalia
ſunt.igẽ &c. Item quũ ex eiſdẽ ſint animalia ex quibus nutriunẽ:ueſcunẽ autẽ
ex humoribus/humores uero cæloꝝ uiribus ſubiciuntur:quod cretici dies decla/
rant:in qbus materia morbi cõtra uirtutẽ & uirtus cõtra morbũ inſurgit.Cretici
uero dies/ut infra apertũ fiet/non niſi a lona principaliter aliiſq; cæleſtibus cauſis
emanant. Adhuc in ſenſitiua uirtute uegetatiua includiẽ ſicut trigonũ in tetra/
gono:ſed cæli dominiũ habent in uegetatiua parte.ergo in ſenſitiua/ex parte ſal/
rem. Sed oſtendiẽ etiã in totũ:ſenſitiua enim uirtus corporea eſt:organũ.ſ.cõ/
plexionatũ:unitum:& tali cõpoſitione confectum:ſed huiuſmodi organũ per nu
tritiuã/augumentatiuã/& generatiuã diſponitur/generatur/& conſeruatur:habens
igitur in parte uegetatiua dominium/ illud etiã habet in ſenſitiua. Ex ꝑdictis ſe/
quitur cælos in cunctis corporeis rebus inferioribus hñe dñium. Itẽ incõueniẽs
eſt animal ꝑfectius.ſ.hominẽ nõ eſſe principalem agẽtẽ hominis:bruta uero ſic.
igiẽ ſunt bruta tm̃ diſpoõẽtia materiã.ultra quæ oportet eſſe pricipalia ut prius.

Ad primã igiť rõnẽ incõtrariũ dicẽdũ:agẽtia particularia nõ ad oẽm generatio/
nem cõcurrere:ut in ſupradictis exẽplis patuit:qm̃ ẽt cõcurrũt:agẽtia nõ eſſe pri
cipalia:in quæ reduci tãdẽ oportet:ueluti in finẽ particularia dirigentia:nec fru/
ſtra particularia uniuerſalibus iunguntʼ.duplici de cã.Prima:qm̃ licet nõ princi/
palia ſint in qbuſdã tñ neceſſaria ſunt ſecũda.nã & ſi neceſſaria nõ ſunt:id tñ ac/
cidit:ut p̃dictis inferiobus nõ ſolũ eẽ ſed ẽt cauſare tribuereťʼ.qua in re maximæ
ptimæ cauſæ aſſimilari cupiũt:ſicut ẽt licet Deus inferiora ſe ſolo diſponere poſ/
ſit:ſtatuit tñ ut ſupiotibus gubernarentʼ:ſicut ẽt in ſpiritalibus euenit ut inferio
res intelligẽtiæ ſupioribus illuſtrentʼ.& ad id quod de impfectis aĩalibus addu/
citur dicẽdũ q̃ aĩaliũ ex putrefacta materia generatorꝝ:q̃dã uim generatiuã hñt
ut mures.& de his oĩbus ſicut de aliis diciťʼ.q̃dã minime & ob hæc conſequutio
nõ tenet.nã particularia agẽtia deficiũt:ſi quoq̃ nõ deficerent adhuc nil cõcludit
argumẽtatio:qm̃ agẽs illud ẽt debilius eſt.habẽt aũt duplicẽ generationis modũ
qm̃ ea intermedia ſunt:inter pfecta & impfectiora aĩalia:unde qa nõ pfecta ſunt:
ideo putrefacta materia cũ cã cæleſti agẽte ſufficiũt illa generare:& qm̃ inter im
pfecta primũ tenẽt pfectionis gradũ:icciteo generatiuã uirtutẽ hñt:nec illis mẽ/
bra generatiua deficiũt:& ob hoc apte cognoſciťʼ nõ ſemp cælũ inferioribus me
diis agere:qa illis indigeat. Ad ſecundã diciťʼ q̃ apud phõs dubiũ eſt cælos eſſe
animatos Auguſtinus ẽt ſub dubio reliqt.an Sol & Luna aliaq̃ cæleſtia corpora
ſpectent ad illã ciuitatẽ ſupernã.quare argumenrũ cõcludere nõ põt:ſed ſiue ani
mati ſint cæli:ſiue nõ:nihil cõtra p̃dicta cõuinciťʼ. Parũ.n.intereſt inter ponentes
eos eſſe animatos:& illis ſolũ intelligẽtias ut motrices applicatas eſſe. Vbi conſi
derandũ eſt:pfectiores intelligentiæ nullo pacto corpori uniuntʼ ſcd̃m naturã.in
fime uero quæ humanæ animæ ſunt:materiæ applicãtʼ tali lege ut ipſis multipli/
centur:opationes quaſdã ſine corpore pficere nõ poſſint.quaſdã uero cõmunicã/
ti corpori uires exerceãt:alias tñ nullo organo aut principio corporeo cõcurrẽte
pficiant:pura ſpeciebus inrelligibilibus ex aliis elicitis ſpeciebus.ut in ſũma no/
ſtra demõſtrauimus:mediæ uero intelligẽtiæ ſunt:quæ in materia aut corporibꝰ
ĩmerſe nõ ſunt:nec illis eſſe tribuũt:nec ab eiſdẽ eſſe quoquo modo ſuſcipiũt:ſed
ſcd̃m naturã ſuã ut motrices applicantʼ:urq̃ uires nõ nullas corpora p̃ illas exer/
ceant:& he cælis applicantʼ:quare licet nõ ſint animati:animalia tñ uirtute intel/
ligentiæ & ſui ꝓducere poterũt. Qui aũt ſubſtãtias ſeperatas nõ generare dixe/
re:de prioribus loquuti ſunt. Quia uero cælũ nõ eſſe animatũ demonſtrari non
poteſt:ideo ad rõnes in oppoſitũ diciťʼ:uegetatiuũ neceſſariũ eſſe ſenſitiuo corru
ptibili:ob generationẽ:augumentũ & nutritionẽ. Non aũt incorruptibili.ſenſus
etiã habere põt:unde partiũ diuerſitatẽ percipimus in Luna:in aliis ſtellis inter ſe
in nebuloſis:tenebroſis partibus lucidis:uia lactea:ut infra patebit. Figuras etiam
(ſubſtentabile eſt)diuerſas in cælis reperiri philoſophi etiã cõplures:mũdũ ai/
mali comparauere.Secũdo dici poteſt huiuſmodi animã nõ rõne intellectus pfi/
ciendi unitã eſſe quæ ſe ſola perfici poteſt:qm̃ non eſt in pura potentia:ſicut in/
tellectus humanus:ſed inferiorꝝ producendorꝝ cauſa.quare ſenſibus nõ indiget.
Et per hæc ſolutio patet ad tertiũ:perfectius enim cælum cũ intelligentia eſt infe
rioribus:& ſi animatũ non eſt. Ad ultimã dicitur illud de generatione uniuoca
tñ concludi:in qua agens ſimile in ſpecie eſt acto:non autem equiuoca.

QVAESTIO

An cæli prædominentur rationi idest intellectu & uoluntari. Articulus.v.

u Idetur ꝙ cæli intellectui:& uolūtare humanæ dn̄enť.uolūtas.n.nō nisi in bonū p̄cognitū p intellectū tendit:secundū igiť intellectus mutationē īmutať uoluntas.sed intellectibus humanis cæli dn̄anť igiť &c.Consequētia nota:minor declarať.nā ut p̄habitū est/sensus oēs a cælis īmuranť.ergo & intellectus.cōsequētia tenet.nā ois intellectus noricia habet ortum a sensibus:& necesse est intelligentē quēcūq; fantasmata speculari/seu singulariū similitudines.uariatis igiť fantasmatibus species intelligibiles uariari necesse est.& ex cōsequēti actus intelligēdi:quod est intentū. Præterea siqua fuerit uirtus oīno libera ad utrāq; cōtradictionis partem/indifferenter flecti necessariū est:quū penitus indifferēs & libera sit.humana uero uoluntas/semp aut frequēter ad cælo℞ inclinationē se applicat.igitur libera esse nō potest.si uero non libera.igitur nec īmaterialis.& per consequēs cælis subiecta est. Amplius nō minus quidē habent cæli supra uoluntatē & intellectū dominiū:q̄ humores/uel cibi/uel complexiones:sed omnia hæc uoluntati dominanť.quis enim in ira maxima uoluntatē liberā experitur?quis in ebrietate?quis in frenesi?ergo &c. Adhue nulla mere naturalis cā libera est.quia natura semp eodē modo operať:& scd̄m ultimū sui posse.sed intellectus possibilis/& agēs sunt mere naturales.nō enim est in arbitrio intellectus præsentibus causis intelligere:& nō intelligere.igi.&c. Præterea anima intellectiua simplicis est substātiæ indiuisibilis.igiť aut tota in materia īmergitur:aut nihil eius.sed aliquid eius in materia īmergitur.ut patet de partibus sensitiuis & uegetatiuis.igiť & tota īmergitur:& ex cōsequenti cælis subditur:quia nil aliud esse corporeū/q̄ a materia nō eleuari:seu in ea īmergi. Item dictū est supra intelligentiā orbi applicatā esse:si cæli nō sint animati.sed aggregatū ex substātia cælo℞ & intelligentia/p̄fectius & superius est anima intellectiua.igitur illi subicieť anima intellectiua. Præterea intelligentia supior inferiorem intelligentiam illuminat.igiť intelligentia applicata orbi intellectū humanū mouebit:non solū per accidens per fantasmata.sed p species intelligibiles/uel actū intelligēdi/uel utrūq; & si in intellectū agit:ergo in uoluntatē.quū ratio quare uoluntas ponať libera/sit eius īmaterialitas. Sed cōtra est.potentia rationalis est ad opposita.Præterea si nō/nulla esset prudentia/nullæ leges/nulla cōsilia/nullæ uirtutes/aut uicia/nulleq; astrologo℞ electiones/nil laudandū/nilq; uituperandū hominibus. Similiter testatur etiā expientia clara:& apertissime etiā rōnes. primū nempe unusquisq; in seipso experiri pōt esse aliquod principiū influxibus cælo℞ oīno aduersarium:ut siquis coincitantibus cælis ad homicidiū/ad irā.uim quādā cōsideret influxui cōtradicentē.illa itaq; co℞ uiribus minime subditur.Si enim obsequiū p̄staret cælis/iam co℞ inclinationibus & potestatibus pareret.quod tamē patet esse falsum. Vnde in hoc passu aperte coguoscit humanus intellectus.se uirtutē habere incorruptibilem.Omne enī corruptibile cælis subdi opus est.ut supra:siq; uirtus quæpiam intellectus/incorruptibilis est.ergo & ipsius intellectus substantia. Rationes etiā cōplures idem demonstrant. Circa quod aduertendū ꝙ cælū agere &c. potest intelligi uno modo ut ipsum corpus cæleste(supposito ꝙ animatū nō sit) agat nulla actiua uirtute ab intelligentia acquisita præter motū:quo non agunt nisi ut debite applicentur/& deferantur/& sic modificentur ceteræ uires.ut infra.

Alio modo ut non solum corporum cælestium uirtute agant:sed etiã uirtute in/ telligentiæ itaq; ex utrorumq; uirtute fiat unum agens totale. Primo igitur osten dendũ est:cælos primo mõ:non posse per se intellectũ nostrũ aut uoluntatem age re:posttemo uero idẽ de secundo concludendũ. Primũ multipliciter õndit̃:na tura.n.intellectualis supior & nobilior est oi corpore nullũ aũt nobilius ignobilio ri subdit̃ ordine naturæ igit̃ &c. Itẽ intellectus tẽpori non subditur quũ in sua opatiõe pfectiori a tpe abstrahat: ea uero q̃ cælestibus corpibus subdunt̃ motui subdũt̃. Adhuc q dominat̃ cunctis aialibus & sensitiuæ pti liber esse debet:ali as iã non dominaret̃:hõ aũt per intellectũ est huius. Adde si hois intellectus uel uoluntas subderent̃ &c,tunc oia inferiora subderent̃ & nil contingenter illis ac/ cideret:auferre aũt contingens:est logicã destruere:quæ de necessario & cõtingen ti potissime considerat:ur de necessaria propositione:& discursu:similiter natura/ lem:quæ de casu & fortuna & aliis multis:pariter moralẽ quæ de actibus hoium regulandis tractat:eodẽq; modo methaphisicã:quæ de ente per se & per accidens noticiã tradit. Et multomagis diuinã:quum uicia & uirtutes per illud tollant̃. Itẽ nullũ corpus agere põt nisi motu mediante:intellectus aũt imobilis est: imo quom a motu semotũ se facit:ptudẽs efficit̃:est aũt imobilis quia nec est corpus nec uirtus in corpore.iii.de aia. Præterea nihil põt mouere intellectũ nisi sit im materiale uel imateriali mediante:cælũ aũt non est huiusmodi:nec aliquid imate riale uirtute continet:intellectui proportionatũ igi.&c. Ex qbus facile concludi põt uoluntatẽ illis quo quomõ non posse subici:uolũtas.n. pariter imaterialis ẽ: est.n.inclinatio intellectualis naturæ. Præterea ois cælo℞ actio naturalis est:sed uoluntas non eligit aut uult naturaliter:qa duo sunt principia agẽtia:pposirũ:& natura:non unũ idem. Itẽ quæ naturaliter eueniunt pler❧q; recte eueniũt: uolũ tatũ aũt electiones nõ sic se habent. Preterea nulla uirtus agentis transcendit ad ea:quæ naturã agentis excedunt:uel autẽ oẽm corporalẽ speciẽ transcendit sicut & intellectus. Amplius uolũtas non est arctior intellectu:quinimo q̃ intellectus intelligit:põt plerũq; uelle & nolle:si igit̃ intellectus a cælis liber est:ergo & uolũ tas. Rursus cuicunq; intellectus dominat̃ eidẽ uoluntas non subditur:sed intel lectus cælis dominat̃:qm̃ sua uirtute eos icligit: pensat:mensurat:illis utituri:igi tur &c. Nunc uero ostendendũ est cælũ una cum intelligentia non posse moue re intellectũ & uoluntatẽ:aut.n.cælũ in tali motione cooperat̃ aut nõ:si non ha/ bemus intentũ:quũ non cælũ sed intelligentia moueat:si sic aut eius actio attin/ git intellectũ:aut nõ:si non ergo idẽ quod prius:si sic:ergo corpale agit:in incor poralia contra. Arist.& peripateticos &.p̃determinata. Si aũt diceret̃ ꝙ sola in/ telligentia ageret:hoc fieri posse nõ negat̃ ꝙ imprimat.s.in intellectus per sensus saltim quod theologi confirmant:aias humanas & inferiores intelligentias p su/ periores illustrari:sed ex hoc non sequit̃ uoluntates humanas subici:quum nõ co gat̃ rebus intellectis assentire:nec intellectibus dominari cælos:quũ cæli nihil ad eã rem faciant:sed ad euidentiã modi quo cæli possunt in intellectũ & uolunta/ tẽ humanã sciendum est:ꝙ si sensus inferiores inordinati fuerint & indispositi:ad actus suos causandos:intellectus deordinat̃ ẽt ut i lunaticis:ebriis:freneticis:egrotã tibus:iratis:in quibus fantasmata cõfusa sunt:& sic intellectus p accidẽs impedit̃ & alterat̃. Voluntas ẽt dupliciter alterat̃ p accidens primo ad alteratioẽ intelle

ctus predictã. Secundo qa sicut sensus in cognoscendo deordinati possunt: ita & appetitus sensitiuus: uoluntas uero rõnalis pro statu isto ad sequendũ illud inclinatar:q; magna efficacia concupiscit: põt tñ aduersari concupiscentie sua libertate:& hæc ẽ Scotus.ii.sen.dist.xiiii.cõfitmat:sāctus Tho.in.iii.de catholica ueritate:idẽ oĩo sentit:ob quã affinitatẽ intellectus cum sensu & uoluntatis cũ appetitu:astrologi in pluribus uera pdicunt:ut supra ostensũ ẽ: sed hoc nõ est aliquid in intellectu aut uoluntate imutare aut pducere sicut fieri põt in sensibus:q uirtutes corporales sunt materie iunctæ. Ad rõnes igi.in contrariũ.dd.est:ad primã q; fantasmata sufficientes cãæ mouendi intellectũ non sunt:opus est.n. ut per intellectũ agentẽ abstrahãt spẽs intelligibiles:q̃ p nullũ corpale pduci põt:nisi uirtute spiritali: ut patet phis: ista igi.imutatio non est per se intellectui intrinseca nisi per accidens: patet.n. q; presentibus fantasmatibus non sufficit intellectum moueri. Ad secundã dicit maiorem eẽ falsam:q;.s.indifferenter flectat: sed q; indifferenter possit flecti conceditr:quantũ ad illa:quæ nõ necessario uult: quare aũt ad sensibilia magis & sepius se applicet ostensum ẽ. Ad tertiã dicit negando minorẽ:& ad eius declaratiõẽ dr impedimentũ illud esse per accidens: ut ad primã ratiõnẽ dicebat. Ad quartã dr:q; nos querimus libertatẽ quæ est nõ subiecti corporibus supcælestibus: tõ autẽ de ea loquit scdm electiõnẽ ppriã quæ ad propositũ non est: quare maior absolute falsa est scdm q; de libertate loquimur. Ad quintam dr:q; licet tota aĩa eẽ materiæ sue prebeat illiq; misceat ut actus: non tñ imersa dr:qm diuisibilis est scdm uirtutes:quas; queda imerse sunt: quedã minime. Ad sextã nego consequentiã:qm nec inferior intelligentia alteri superiori subicitur licet illuminetur ab eadẽ. Ad ultimã tenendo opiniõnẽ quotundã scotistas:angeli iprimere aliquid in intellectu nostro(pro statu uite nostre) non possunt:sed solũ p signa & fantasmata sicut hõ hoiem docet:& scdm hãc uiã maior intellectus libertas cõprehendit:& uoluntatis. Alii uero tenent q; sicut angelus superior põt angelũ inferiorẽ illuminare qui intelligibilis natura & nobilior ẽ:ita & multo fortius humanũ intellectũ:sed hoc nõ est dominatiõ:tũ qa non ex necessitate sed arbitrio id fit:tũ quia ex parte patiẽtis põt multis modis ipediri: tũ rõne sensuũ impedientiũ:tũ rõne intellectus in actu diuerso:tũ rõne uoluntatis impetrantis:unde sicut discipuli intellectui pceptor nõ dominat ita & in pposito euenit. Consequẽter addendũ ultimã cõsequẽtiõẽ non teneri:qa & si pñt in intellectũ nõ tñ i uolũtatẽ liberã: materialis uero natura nõ est cã libertatis q̃ ẽ libere agere scdm electiõnẽ se ipso: sed libertatis q̃ ẽ cælis nõ subici:aut alteri corpe uirtuti.

An cælum sit uniuersalis uel particularis inferiorum cã. Atticulus.vi.

Idet q; cælũ rerũ inferiorũ uniuersalis cã sit:quæcũq;.n. cã quæ nõ mõ i u diuersis tpibus sed i eodẽ instãti se ad plures effectus extẽdit:cã ẽ uniuersalis:cælũ aũt sic se habet igi.&c. minor sic declarat:nã cælũ totũ: oĩsq; pars eius ad plures effectus se extẽdit:de toto patet:de pte õnditur i eodẽ tpe:loco respectu eiusdẽ subiecti. Iuppiter.n.nõ mõ diuinas:ueũ & religiõnẽ:leuitatẽ:largitatẽ pbet. Amplius cã idifferẽter uariis materiis uarios effectus pducens: uniuersalis ẽ:cælũ oĩsq; ps eius huiusmodi ẽ: nam hac materia ranas illa muscas generat. Deide oĩs cã p particularẽ determĩabilis:uniuersalis ẽ:cælũ eiusmodi est: nã canis semĩe canes:leonis leones generat. Itẽ oĩs cã in q̃ plures uniuẽ effectus

uniuersalis est: quelibet cæli pars sic se habet: nam in eandem cæli partē effectus complures uariis in locis tpibusq subiectisq pducti reducunt & uniunt: ergo &c.

Præterea cā plures fines attingēs uniuersalis ē: nā particularis cāæ intētio est ad unū: ois pars cæli plures fines attingit. s. pluriū locoꝝ respectu: & rōne eiusdem: s. effectus pfectionē: cū prima causa uidelicet sui similitudioē uniuersiq ordinē.

Sed cōtra experiētia est & rō. experimur quidē dementa imperfecta mixta lapides plantas aialia nullo particulari agente principali concurrente a cælis generarit supra: particulatibus. n. effectibus particulares cāæ rñdent. Rñdeo particulare cām uno mō contra uniuersalē pdicatione distiguitur Platoisua forma materia &c. Alio mō ea quæ ad unicū effectū pducendū cōcurrit: itaq. a. græcis. b. ignis generati cā est uniuersalis cōtra diuisa quæ ad plures conuenit: ut solis lux. deus &c. Tertio mō particularis dicit quæ quis ad plures cōcurrat sic tñ ad hūc se applicatq (nulla altera particulari coeunte ipsam determināte & indifferentia eius contrahente) talē effectū pducit: aut si qua altera cōcurrat ab ea disponitur & regulatur in eundē finē: & hæc respectu eiusmodi effectus particularis cā est. Vniuersalis uero cā sic cōtra diuisa ea ē quæ particulari cōtrahente cā indiget ad hunc potius q ad illū effectū: sicut calor solis qui indifferens est ad muscas uel ranas uel aues instrumētaliter pducēdas. Ad ppositū igi. cælū uniuersalis cā primo mō dici pōt. sicut: hoc cælū seu sic se habēs pticulare: sed hæc ad ppositū nō sūt. Secūdo mō uniuersale uel pticulare sumēdo siue p cœlū oēm superiore sbām cæleste intelligamus siue sphæra aut orbē aut stellā aut alterā quancūq uolueris particulatū: cælū particulatis cā eē non pōt ut p primā incontrariū rōnem clare ōditur. Sed tertio mō intelligēdo dico cælū respectu quorundā effectuū pticulatis causa est: quis alioꝝ pluriū respectu uniuersalis cā esse possit: patet in oibus supius adductis in mediū quæ spontanea generatiōe pducunt: patet ēt in qbusdā effectibus accidentalibus in indiuiduis sup additis: q a sola cælesti cā effluūt: sicut si iouis uirtute mediāte (aliis cōtradicentibus significatoribus) ad mores psequēdos natus ī citarent: & sic de aliis in numeris astrologis aptis: quæ & si solā determinatā materiā agere possint: cōcurrētibus aliis qbusdā: puta cōplexione spiritibus humoribus: & aliis extrinsecis sicut preceptoribus cōsuetudine &c. hæc tñ oia p ioue in casu disponent ad finē pdictū: potius q per illas ad hoc uel illud effectuū genus contrahat. Ad rōnes igit in contrariū rñdendū est. Ad primā iam responsum ē: q. de secūdo mō loqt sumēdi uniuersalē cām: nos autem tertio mō sumimus.

Ad secundā dr primo q nō quelibet cæli pars sic indifferēs ē ad hoc uel illud pducendū: sunt. n. cōplures determinate cāæ: hos & nō illos effectus pducere potētes: alias quelibet ps quelibet effectū causare posset: itaq cōfuse essent cæli uires: qd fieri nō pōt. Secūdo dr effect9 quos astrologia puidet suppositū subiectū psupponūt: quare materiæ diuersitas nō est ad ppositū aduersarii. Tertio dr argumentū nullā mentionē de accidētalibus effectibus facere: circa quæ pcipua est astrologica cōsideratio: quare deficiēs eē oportet. Ad tertiū dr cōcedēdo totum usq ad partē illā: & sic de cæteris nā licet in aliqbus ac multis illud accidat: respectu tñ quorūdā locū nō hēt. ut ostensum est: quare argumentū ōdit cælum esse cām uniuersalē: nō aūt ipsū nō eē cām pticularē: cōcessū ē aūt & ostēsum utrunq. s. ipsū eē & uniuersalē & pticularē cām diuersoꝝ respectu. Ad quartū sicut

ad primã dr̃. Ad ultimã dr̃ maiorẽ eẽ falsam: ꝑticularis.n.cã efficiens/& effectũ intendit/& formã motũ terminantẽ/& spẽi conseruationẽ & sui ꝑfectionẽ/& decorem uniuersi: quamq̃ horum unus principalis est & ultimus.

An totum cælum ad quemlibet effectum causandũ concurrat. Articu.vii.

u Idetur ꝙ cælũ ad oẽm effectũ ꝓducendũ cõcurrat. Sicut.n.inferior mundus corruptibilis depẽdet a supiori inesse & cõseruari: ita & iferior sphera a superiori & reliquæ a primo mobili: nullus aũt effectus inferius sine primæ spheræ influẽtia ꝓduci põt: igi.nec absq; aliis. Rursus quælibet cæli pars aut similis ẽ agenti principali: aut dissimilis: si primũ effectui uigorẽ prestabit: & eius q̃titatẽ aut uirtutẽ augebit: si secũdũ eũdẽ debilẽ faciet: quuq; effectus hic tãte uel tãte ꝑfectiõis existat. Amplius quelibet cæli ps ĩ aliqua domoꝝ duodecim necessario cõstituit: igi.effectus illius domus causat: sed oẽs domus agũt ĩ eundẽ effectũ: igi.&c. añs huius ultime cõsequtiõis reputãt astrologi manifestũ. Postea sicut in animali euenit.ita & in aliis effectibus euenire necesse ẽ: nec causa diuersitatis apparet: sed in aĩali quodlibet signũ dominiũ spãle hẽt: quẽadmodũ eius mẽbra demonstrãt. Aries.n.spãliter capiti ꝑdominat taurus collo &c. ergo quodlibet signũ hẽt in ĩferioribus dominiũ & ptãtem: sed q̃libet ps cæli/aut signũ ẽ/aut in aliquo signo: scd̃m ꝙ ĩ polis zodiaci iũgunt: ergo &c. In cõtrariũ arguit: prĩo qdẽ ex pte recipiẽtis: elemẽta.n.& ignobilia corpa qualitates aut ꝓprietates excedẽtes qualitates primas nõ hñt: has aũt a multis stellis adipisci pñt. frustra igi.p quẽlibet cæli partẽ acqrerent. Præterea nullũ inferius corruptibile/susceptiuũ ẽ oĩum supioꝝ uiriũ: alias eqdẽ plures ꝑfectiõis gradus in se cõtineret q̃ certa cæli ps: quũ multe cæloꝝ ptes suas inuicẽ uires nõ ꝑticipẽt: nec natura nec aspectu: aut altera cã. Amplius effectuũ ꝑfectiões ĩ cã sua magis uniunt q̃ in ipsis effectibus: qm̃ ab uno multa ꝓcedũt & plura in unũ reducunt: sed nulla cæli ps uites oĩum partiũ cõtinet: multo igi.minus ĩferior effectus cõtinebit: sed oĩs effectus sue cãæ cõtinet aliqd perfectiõis: ergo nõ oẽs cæli partes concurrunt &c. Rursus ex parte dãtis q̃dã sunt stellæ q̃ nullã hñt significationẽ: nihil ĩgi.in ĩferiora influunt: consequentia nota assumptum patet in combustis stellis Ptolemeo teste in quatri. Itẽ sicut planetæ inter se minime alterant/suis radiis ac uiribus nisi se aspexerint/sic quoq; nil in ĩferioribus causabũt: nisi significatores aspiciãt: sed sepius accidit nõnullas stellas loca significãtia aut stellas nõ respicere.igi.&c. Post hæc quũ q̃dã stellæ ac cæli ptes aliæ sibi inuicẽ cõtrariæ sint: atq; aduersent: cõtinget sepius unius radiũ adeo debilẽ/alterius uero adeo potentẽ eẽ: ut oĩs penitus uirtus debilioris deleat quare debilior nullo pacto opari poterit. Præterea sicut in minori mũdo cõtingit ita ĩ uniuerso: sed ĩ hoĩe cor spũs ꝓducere põt & cerebrũ tẽpare: nullo mõ cõcurrẽte pedis digito: igi.&c. Pro dubii solutiõe/q̃dã ꝑnotãdæ sũt distinctiões: prĩa totũ cælũ ad aliquẽ effectũ cõcurrere duob9 modis ĩtelligi põt: uno qdẽ mõ positiue aliqd.s.ĩ effectũ sue uirtutis ĩprimẽdo: & illud relinquẽdo: ac si diceret Iouẽ hãc ꝓprietatẽ reliqsse. Saturnum alterã & sic de aliis cæli ptibus q̃buscũq;. Secũdo mõ priuatiue: uel corrũpendo uel debilirãdo aliaꝝ ptiũ uires: ac si diceremus saturni radios/Iouis uirtutẽ(quã ĩ subiectũ ĩflueret)uel minuere: uel ĩ nihilũ redigere. Secũda distictio hæc ẽ: influẽtiũ quoddã directe ĩfluit ĩ certũ subiectũ: sicut ps cæli ĩ ascendẽte aut medio

cælo reperta/aut in altero loco pdicta aspiciēte:quoddā uero reflexe:ut siqua stel la:aut altera cæli ps in alterā & illa alia in alterā: & sic uno uel pluribus mediis i fluetet. Tertia distinctio.agentiū quædā sensibiliter agūt in subiectū:quædā in sensibiliter.exēpla patēt. Quarta distinctio:agētiū circa aliquod subiectū qdā intrinsece agūt/aliqd itrinsece imprimēdo/uel remouēdo:ut sunt ea q̄ sanitati/ pulchritudini/robori/uel alicui huiusmodi cōueniunt:qdā uero extrīsece:ut sunt agē tia circa diuitias/fratres/filios/uxores & huiusmodi:hæc tñ distinctio ad priorem reduci pōt. Quinta agentiū pdictoꝶ quædā agunt scd̄m plures sui uires:quæ/dā scd̄m pauciores:fieri.n.pōt ut.a.agēs uirtutibus.xx.pluribus uiribus agat in .b.passū:q̄.c.agēs uirtutū.xxx.cōtingit & agēs in se cōtinēs uires decē diuersas quęq̄ oibus:quęq̄ uero qbusdā ex illis operari:uel ꝓpter maiorē aut minorē subie cti capacitatē:uel ob maiorē uel minorē stellæ īfluendi potētiā accidētaliter au/ctā uel diminutā. Sexta distinctio:effectuū pductoꝶ qdā sunt indiuiduæ sub/stātię:sicut naturalia cōposita aut ipsoꝶ formæ: qdā uero accidētia i subiecta te/cepta:sicut forma pulchritudis cōplexio insequēs materiā uel formā lenitas/ira/& huiusmodi. Septima distictio pdictoꝶ effectuū qdā sūt perfectiores: qdā ipersectiores/quidam medii: exemplum primorum animalia perfecta: secundorum pla netæ:tertiorum elementa. Octaua distinctio:uirium stellarum aut aliarum cæli partium: quædam sibi inuicem aduerse sunt:sicut martis iniqtas:& iouis iusticia qdā uero:minie cōtrarie sūt:licet dissimiles & nō paꝶ diuerse sūt.n. qdā uirtutes & ꝓprietates nec cōtrarie nec similes:sicut color & odor:qn ēt eaꝶ tēperies & di spositiōes/duob9 cōtrariis associāt':ut de odore suaui/cū albo & nigro repto patet & sic de inumeris aliis:sic ēt iter stellaꝶ uires/qdā sic se hñt:ut nec aliis qbusdā ad uersāt':nec similes sūt:nec ab alia cā pduci pnt. His itellectis ad qōnē rñdeť di cēdo primū q̄ totū cælū ad effect9 pfectissimos aut ꝓpe/sicut hoīes sūt positiue/aut priuatiue directe uel reflexe/sēsibiliter uel isensibiliter/itrīsece uel extrīsece cō currit patet:hoc qdlibet.n.signū determiato mēbro dnāť:signa aūt totū cælū cō præhendūt. Præterea q̄libet domus sua totali uirtute in illos opať/intrinsece aut extrīsece:ipe aūt oēm cæloꝶ machinā cōplectunť:ab eisdē quoq̄ mēbra supanť igi.idē qd pri9.Præterea nulla cæli ps aut stella tepiri pt:q̄ q̄tū ad aliquē effectū sibi propiquas stellas & partes ac ēt eas q̄s aliquo afficit aspectu/nō fortificet aut debilitet:& illa alterā:& sic deinceps:q̄re sic q̄ fuerit subiecta aliqd uiriū oium ptiū idonea recipe:illa necessario easdē suscipieť.Scd̄o dī licet totū cælū ut dictum ē cōcurrat:nō tñ scd̄m oēm ei9 aut ptiū suaꝶ uirtutē concurrit:tū qa tale subiectū nō oium uirtutū & ipressionū capax ē:tū qa nō ubiq̄ q̄libet spālis uirtus huius uel illius stellæ/reflexe sufficit i passū aliqd iprimere:tū qa non in quocūq̄ statu idē agere pōt:ut patet i cōbustis aut retrogradis:quis p aliā uirtutē alteri stellæ si milē uel cōtrariā uigorare aut debilitate possit. Tertio dī q̄ i effectib9 iperfectio ribus causandis nō q̄libet cæli ptes:nec scd̄m oēm illaꝶ uirtutes cōcurrunt: terra .n.ceteraq̄ elemēta ac iperfecta mixta dispositiōes q̄litates primas excedētes non reqrūt:alie igi.excellētiores nihil operabunť:qd.n.in terrā influere afferendū est uim/q̄ sensus hoīs perficiūť:aut aliquod huiusmodi ad terræ naturā minime atti nens: Similiter huius uel illius mixti ꝓprietas/nō nisi a parte cæli uirtutē illā cō/tinente pduci pōt cetere igi.partes ꝓprietate illa catentes nihil ullo pacto in hūc

effectū operari poterūt. Quarto dicit͂ q̄ mediocris perfectionis effectus quandoq̄ unius quandoq̄ alterius extremi conditiones participant. Ad rationes igitur quis responsio ex supradictis pateat: particulariter tñ respondendū est ut unicuiuslq̄ uires appareant. Ad primā dicit͂ solū concludere oēs sphæras concurrere: qd̄ conceditur in oibus effectibus sed non quālibet sphæræ partē. Ad secundā concessum est totū positiue uel priuatiue. Ad tertiā dicit͂ non in oibus effectibus positiue quālibet domū operari qa non ignobilioribus. Ad quartā negat͂ similitudo & cā diuersitatis est: qa plura ad perfectius producendū: aut fortius requirunt͂ q̄ ad imperfectius. Ad alias p̄ parte contraria dicendū negando ultimā consequentiā: qa perfectius agent plura q̄ pauciora. Ad secundā dicit͂ concludere solum: q̄ non oēs uires suas quælibet pars cæli exerceat ad illa p̄ducenda: qd̄ est concessum. Ad tertiā dicit͂ ipsam concludere q̄ nullū inferius potest oēs uires oium superiorū recipere: non aūt q̄ non possit aliqd̄ ab oibus haurire. Ad quartā dicitur stellas combustas insensibiliter operari: aut debiliter: aut mediante solẽ eius uires accipiente. Ad q̄ntā dicitur: q̄ necessario quælibet pars cæli aut aspicit locū: aut aspicit aspicientes: & sic deinceps: præterea si non aspiceret: adhuc non concluditur quin per partē ante partē ut dictū est operari possint. Ad sextā dicit͂ q̄ concludit positiue. Ad ultimā dicit͂ priuatiue digitū concurrere nā si amputet͂ digitus opus non erit aliquantā spirituū quantitate ad illū transmittere & delegare qbus sensibiliter uel insensibiliter fortius aut debilius ageret.

An cælorum effectus impediri possint. Articulus. viii.

Idet͂ cælorū effectus aut uires impediri non posse: q̄ primo sicut motus u eorū &c. aliter se habere nō possunt: ita & illorū effectus. Ea.n. quæ a deo ordinant͂ impediri non possunt: qm̄ nec ab ipso: quū se ipsum non possit impedire: nec ab aliis: quū nulla secunda cā tante potētie esse possit: ut primæ possit esse obstaculū: sed cælorū motus & uires a deo ordinati sunt: quū a prima cā cælū & tota natura dependeat: scd̄m peripatheticos: oēsq̄ approbati philosophi idē cōfirmāt: iuxta illud dauid & opa manū suarū sunt cæli. Præterea quom cæli ptes se inuicē impediūt nō ob eā cām effectus cælorū īpediri dicimus: non .n. effectū ptialis cāæ respicimus sed totalis: si igi. impediret͂: aut hoc a superioribꝰ cāis: aut ab īferioribꝰ eueniret: nō a superioribus: qa nō nisi scd̄m diuinā uoluntatem supiora disponunt͂: uolūtas aūt diuina nullo pacto nature cur sui aduersari pōt quū nil aliud natura sit q̄ qd̄ a deo ordinat͂: nec ēt ab īferioribꝰ quū īferius non possit supiꝰ superare. Adhuc cælorū effectus nō nisi ad sibi subiecta se extēdūt: qm̄ siqd̄ liberū ab eorū īfluxibꝰ fuerit: pura spiritales sbē penes illud p̄dictorū effectus mēsurari nō debet sed cælis subiecta nullo pacto eorū uim effugere pōt alias subiecta nō ēēt: igi. &c. Amplꝰ cælis resistere possumus hoc nō nisi cælis mediātibus euenit: sicut i electiōibus patet: sed hoc nō ē cælos īpedire: sed potius eīpsos hoc uel illud nō p̄ducere: igi. &c. Sed cōtra sūt expientia auctoritas: & rōea etiam quæ superius demonstrata sunt. Expientia qdē cernimus: agricultura arte nō nulla naturaliter p̄ducenda adeo uariari. ut ea quæ cælorū cursu illis euenirēt mi nime cōtingāt: inserēdo: semināndo: plantādo: abscindēdo: circa elemēta quoq̄ similē alteratione patet euenire: circa pecora ēt interficiēdo: marē cum femina iungē do testiculū dexrū uel sinistrum abscindendo: ut masculi uel feminæ generentur:

quæ oĩa si solo cælorum influxui relinquanẽ: pfecto exitus diuersos cõsequunẽ. mutantur aũt ab ea cã q̃ cæli nõ subdit: a qua & fortuna & ars & consiliũ sequunẽ: duoq; resultãt principia, natura. s. & ppositũ. ut supra. Auctoritates inumere adduci pñt: nõ modo theologorum: ac phorum: necessariũ & cõtingẽs ponentiũ: moraliũ quoq; uirtutes & uicia & cetera pdicta. uerũ etiã astrologorum. Ptolo. n. ubi supra hæc inferiora cælis nõ ineuitabiliter affirmat euenire: sicut quæ diuina uolũtate. in libro fructus: etiã afforis. v. Pot huius sciæ pfessor multos effectus stellarum euertere. &c. idẽ. viii. Animus sapiens cælesti potestati coopaẽ. sicut optimus agricola mũdando &c. Idem. x. xiiii. xix. xx. xxi. xxii. xxvi. xxviii. xxxvi. xli. liiii. lv. lvii. Præterea ois electionũ scia: quæ a cunctis astrologis cõcedieẽ huic sciæ cõcordat. nõ. n. possent electiones pdesse: aut obesse: nisi cælorum effectus mutari possent. Ratio & idẽ ondit. nulli. n. dubiũ esse põt: cælos a libera cã sibi nõ subiecta impediri posse. Ad cuius rei notitiã, aduertendũ est triplex genus causæ: quod cælorum effectus uariare põt. Prima quidẽ cã est diuina uolũtas: cuius uirtute cõditi sunt cæli, multo. n. maioris potentiæ absq; ulla pportione Deus est in agẽdo: q̃ cæli in resistẽdo: qui quũ liber sit alias nõ esset dignus ut eẽt Deus: cælos destruere: nec dũ ordinẽ & uires eorum mutare poterit. sicut. n. orologii faber: q̃q̃ tali tpe horã nonã pulsandã ordinauerit: q̃ facillime & plures & pauciores & nullã pulsari ordinare põt: ita & multo facilius cæli & ordo a prima cã imutari põt: quũ psertim cũcta diuina substentatiõe egeãt. Simile substãtiis seperatis cõtingere põt si solã earum uirtutem & cæli resistentiã cõsideraueritmus. & hoc duplici uia. Primo ex parte cælorum: intelligentia. n. applicata: aut cælorum animæ (si animati sint) nõ ex necessitate naturæ agunt. sed semp regulariter agunt: q̃m melius eligunt: sicut igitur homo suorum actuum dñs est: ita multo amplius intelligẽtia. põt igitur cæli intelligentia cuius uirtute multa pducunẽ illa uariare. secũdo ex pte patiẽtis. põt. n. intelligentiæ subiecta ammouere: & multis modis uariare: qbus cælorum uirtutes uariis modis suscipiãt: aut nõ suscipiant. Non tñ oia impedire põt. tũ quidẽ pp plura: quæ intelligẽtibus manifesta sunt. similiter (licet debilius) a tertia cã: q̃ libera uoluntas humana est euenire põt. patet per oia quæ supius ostensa sunt: ac inferius palam fient: ex cuius opationibus fortuna sequiẽ. quom aliquẽ effectũ uenturũ cognouerit hõ põt inferiores causas iuuãtes aut impedictes & ex cõsequẽti remouentes effectus futuros ammouere: pbere: ministrare uariis modis. nõ solum in sibi extrinsecis. ut exẽplũ adductũ ostendit. sed intrinsecis. ut instigantibus sensibus ad aliquid operandũ: potest libera uoluntas sensus interiores. s. imutare. Similiter qs infortunatus in diuitiis libera uoluntate põt terrã fodere & thesaurũ repire. sic igiẽ humana uoluntas aut hõ p uoluntatẽ liber: inferiora diuerso mõ applicãdo: cælorum influxus imutare põt: angelica uero similiter & ulterius q̃dã ex pte cælorum uariare. diuina aũt oino influxus & causas influxuũ omni mõ imutare põt. uerum est tñ q̃ remotis his impedientibus causis: suppositoq; cælorum ordine particulari. oia ex necessitate eueniẽt. sed uniuersali ordine pticularis eueniri põt. Ad rões igiẽ in cõtrariũ dicẽdũ. q̃ a Deo impediri pñt & ab aliis. primo. n. a Deo ut dictũ ẽ. & ad rõnẽ in cõtrarium. Deus seipm nõ impedit: cõceditur: si cælos impedit nec ordinẽ uniuersalem impedit: quo inferiora superioribus subici uoluit. quare etiã a libera creata uoluntate poterũt impediri. Ad secũdã diciẽ. q̃ a supioribus cælis & ab

humana uoluntate quæ supior est ipso corpore cælesti. & ad rõnē de Deo dicitur q̃ cũ eo quod argumētũ cõcludit stat ipsum particularē hũc uel illũ naturæ particularis cursum euertere: licet q̃cq̃d agat positiuũ natura sit. Ad tertiã dicit̃. primo q̃ aliqd reperit̃ cælis subiectũ hoc.ſ.mõ ut nihil pter Deũ illi dominet̃. sicut aeris dispões & alia multa: quædam uero & alteri causæ subdunt̃. planetæ.n. & bruta & hominũ sensus nõ solũ a cælis per se moueri pñt: sed a liberis hoibus an intelligētiis. planta.n. duratiua diu a libera uolũtate incidi põt aut cõburi: eiusq̃ nutrimentũ in parte aut in totũ ammoueri &c. Similiter instigãtibus cælis interiores sensus ad homicidiũ imediate uel mediate ut infra. põt homo libera uoluntate & intellectu & rõne: ab ea cogitatione illos ammouere Deũ laudando orando &c. si menti cõpos fuerit. Ad ultimã dicit̃ q̃ argumentũ ueritatē cõcluderet si cæli seipsis sic se applicarēt ad effectũ quēpiã impediendũ. sed hoc uerũ nõ est. nã huius applicatiõis principiũ est homo: aut libera creatura. qua in re pcipuam hoīs supra cælos potestatē cernimus ut cælis ipsis: cælis obstare possimus. ac si q̃s aduersariũ armis suis superare posset. Secundo dicit̃. q̃ non semp cælis: cælis resistimus: sed q̃nq̃ corpus superfluos humores malos mũdando futurã egritudinē euitamus: q̃nq̃ subiectum ammouendo sicut supra dictum est.

An solo lumine cæli agant in inferiora. Articulus.ix.

Idetur cælos solo lumine in inferiora agere. si.n. aliis mediis agerēt maxime motu & influẽtia operarent̃: sed hoc nõ cõtingit. ig. &c. minor ostēditur. primo.n. motus localis actiuus nõ ẽ sed ubi suo mõ fluens. influẽtia uero si reqreret̃: hoc ideo esset q̃a lumē sufficiēs nõ esset inferiora pducere: cõseruare &c. sed arguit̃ lumē esse sufficiēs. lumē.n. in se qualitates primas cõtinet de calidirate & siccitate: patet in lumine solis uirtute cõtineri. de frigiditate & humiditate: patet in lumine lunæ includi pcipue scdm astrologos. si igit̃ qualitates primas cõtinet. ergo & alias ab illis effluentes: & cõplexiones elemētoꝶ: & mixtoꝶ: & materieꝶ pro formis suscipiēdis seruãdis & generãdis dispões: poterunt igit̃ cæli mixtoꝶ formas de potẽtia materiæ educibiles generare: solo lumine medio. Præterea si formas s bãles lumē põt instrumẽtaliter pducere: multo fortius occultas ꝑprietates materieꝶ uel mixtoꝶ pducere poterit: quũ quocũq̃ accidẽte substantia nobilior sit: sed si influẽtie necessarie ponant̃ maxime ad hmõi ꝑprietates Sed in cõtrariũ est experientia auctoritas & rõ. Videmus.n. luminariũ aut aliaꝶ stellaꝶ oppositiõe maiorē alteratiõnē in inferiorib9 causariq̃ luminis augumẽtũ expetat: siq̃dē solo luminis augumẽto eueniret: nõ quom luna sub terra est: nec ẽt cũ in oppositiõe luna tardissima est motu. sed potius quom sup terrã aut duobus uel tribus ante diebus. qñ.ſ. uelociori motu plus luminis acqrit luna. Hoc idē in aspectu quarto euidẽtius cernit̃: & luce clarius in lunæ cũ stellis aliis cõiunctionibus aut aspectib9. q̃re cælũ aspectu illo distãtia seu figura agere necesse ẽ: cuius medii paruã hñt phi noticiã. Præterea sub terra alicubi aïalia gñant̃ ex putrefacta materia quo lumē aut illius uirtus nullo mõ puenire põt. ut patet i locis multũ subterraneis. opus est igit̃ altero medio. ſ. influẽtia: cælũ agere. Hoc idē magnetis uirtus nobis declarat. peruenit.n. uirtualis radius eius ad ferrum lignis & aliis densioribus corporib9 intermediis: quo luminis radius minime perueniret. Præterea nõnullas ꝑprietates in corporibus inferioribus uidemus: quæ in lumen

aut eius uirtutem reduci non possunt. sicut lapidum mirabiles uires/& plantarum: fortius animalium potissime. taceo archana quæ soli astrologi cognoscunt. ut quod tali tpe natus ad turpes mores incitetur. Rursus sensu uidemus plantas quasdam (ut supra dictū est) tot annis fructus pducere/quot diebus Luna a Sole discesse/rit. igitur motus Lunæ a Sole/illius est cā. nō. n. ab aspectu accidere potest. qa quāq; nullo inter luminaria aspectu existēte/effectus similis accidit. nec ēt ab acqsito lu/mine. qa potius cōtrariū cōtingere deberet. ut. s. paucioribus annis (uirtutæ pla/netæ lumine Lunæ uigorata) fructus pduceret. igi. illius effectus/mot9 primi mo/bilis luminariū respectu/cā est. Hoc idē astrologis apertissimū est/uirtutē i radice natiuitatis impssam scdm uarios cælorum motus mutari cernētib9. Sūt igi. qttuor media qbus agūt cæli lumē. influētia. figura. & motus. Hoc idē rō declarat. di/stinctio qdē effectuū ex causarum pricipaliū uel instrumētaliū distinctione pcedit: qre fieri neqt tot inferiores effectus solo lumine causari. lumina. n. stellarum nō talē inter se dīam hñt/qualē inferiores effectus uidemus hre. Amplius quū nihil fru/stra agat natura/si solū cælorum motus ordinati fuissent ad agētia deferēda. ad lu/mina. s. pticipāda a diuersis terræ regionib9. eqdē augiū motus/stellarūq; fixarum: trepidatiōis & nonæ spheræ (scdm ponētes. x. spheras) epiciclorum ecētricorum quo/q; supfluerent. quū nihil pene plus lucis aut minus p eos motus determinate ptes terræ participēt. Sūt igitur pdicti motus uarii ob uarias cælorum influētias/uariosq; effectus pducēdos a prima cā ordinati. Ad rōnes igitur in cōtrariū rñdendum. est/ad primā cōcedendo motū nō esse actiuā formā per se: sed coactiuam: itaq; si per possibile uel impossibile lumē & influētia a cælis auferentur motus nil penitus in inferiora causaret: & similiter de figura dicendū est. Sed coactiue formæ sunt. per figurā eni uariā/uarias sibi uolunt uirtutes cælorum: ut infra patebit. per uarios motus uario modo acqruntur augentur uel diminuuntur: uires stellarum/aliarūq; par/tium cælorum. Quare pdictæ formæ motus uel figura/alias duas. s. lumē & influē/tiam modificant ac determināt per se uel per accidēs. ipse. n. motus causa est: qua tanto uel tanto/tali uel tali tpe effectus p alias pducantur: significatores per corpus uel aspectum applicentur/per anthistia/per partes/per pfectiones/per directiones ad loca/stellas/partes/cuspides/figuras/q; significatiōes pueniant. Et tūc aliis coadiuuā/tibus causis effectus pducantur. dicitur ulterius lumē nō sufficere ad materias dispo/nendas qm̄ quattuor qualitates primas nō cōtinet. lumē. n. Lunæ calefactiuū est sicut & quodlibet aliud: unde & noctes in plenilunio calidiores cæteris paribus dicūtur. Opus est igitur influētiis calefactiuis: aut infrigidatiuis &c. ad cōplexiones introducēdas. ulterius dicitur/sicut medici tenēt quasdā esse cōplexiones in sequen/tes formā: ut quæ ex qualitatibus primis resultāt: qdā uero in sequentes materiā: ut occultæ dispositiones cælestes: qbus sanguineus uerbi gratia est fur: sic Iaco/bus Forliuiensis exemplificat. Teoendū igitur est (uiribus cælorum per astrologica cognitis) non omnes formas in materia introduci/& educi sola cōplexione in se/quente formā concurrente. sed in quibusdā/altera complexio una uel plures ma/teriā insequentes requiruntur. Ex quibus patet quod si lumen primas qualitates & complexiones insequentes formas uirtute contineret/non tamē materiā ad quā/cunq; formā recipiendam sufficeret disponere. Ad secundā negetur cōsequētia. quare sic & leo leonē generare possit/nō tñ mures aut plantas: & huius causa est:

quia instrumentales causa sunt:non autē principales. lumen uero instrumentalis causa est.agentia autem principalis præter primū conuenientibus mediis agunt.

An cælum sit causa mali naturalis:seu penæ. Articulus.x.

a Pparet cælum nō esse cām naturalis mali:puta egritudinū mortis monstruositatū &c.hæc.n.oia manifestā hñt cām particulatē inferiorē sufficientē.igit̃ inferiotibus nō supioribꝰ ttadēda sunt.cōsequutio nota quū malū & defectus potius causæ debiliori & impfectiori:q̃ fortiori & pfectiori tribuēda sint.assūptū ōndit̃.egritudines.n.q̃ optime a medicis in causas suas naturales:nō naturales:reducunt̃ & pter naturā:sicut elemētoꝝ discrasiā:nimiāq; alterius abūdātiā aut defectū:cōplexionē debilē aut fortē:humoꝝ abūdātiā uel defectū.& sic de cæteris naturalibus nō naturalibus & pter naturā causis p se & p accidēs.sunt ēt extrinsecæ causæ agētes:ut solutæ cōtinuitatis.qs eni negat pōt libera uoluntate hominē:aīalia bruta:plantas &c.interficere aut corrūpere posse: uenena quoq; nimiū calorē frigus & sic de aliis.quæ oia sufficiētes egritudinum & corruptionū causæ sunt.monstruositatē uero in seminis defectū:aut spiritus gignitiui reducunt.aut matricis uel menstrui indispositionē. Amplius si effectus causis inferioribus diutius durate cōseruarie possent:cælestis aūt cā illū cotrūperet:cælum pculdubio inuidū esset & iniustū:q̃ū pfertim iuuenes q̃cq; auferant: senesq; retineant:iusti ægritudinibus opprimant̃:iniusti sanitate fruantur.cōsequens fieri nō pōt. Rursus si sic.igitur naturæ opa impfecta sunt.cōsequēs falsum cōsequutio ostendit̃.nā ex pfecto impfectū generare:impfectū quoddā est. sed quū aīalia corrūpunt̃ illis impfectiora generant̃:cadauera.f.igi.&c. Præterea sic igit̃ cælum impfectū est cōsequens impossibile:cōsequtio declarat̃.nam aut cæloꝝ effectus:puta aīalia sanitas boni sunt.& sic impfectū est illos ammouere.si nō igit̃ idē quod prius. Item quom monstrū generat̃ aut pōt cælū absq; monstruositate generare.& sic esset inuidū ut prius.aut nō.& sic ab aliquo impeditur:itaq; impediēs illud nō cælū monstrū generabit. Adhuc dicere effectus cæloꝝ esse pter eoꝝ aut motoꝝ intentionē est ineptissimū:sed malū pter intentionē agentis causat̃:scdm oēs phōs.igit̃ mali effectus nō sunt a cælis.prima ppositio patet nā impfecti agētis est aliquid pter eius intentionē causare. In cōtrariū experientia:auctoritas:& ratio est.uidemus.n.expetiētia egrotos morituros in luminariū aliarūq; stellaꝝ aspectibus alterari:grauiori morbo afficitac tādē mori.cōpertū ēt hñt astrologi mōstra qbusdā ptibus cæli obseruatis generari. Auctoritates astrologoꝝ nō est opus qrere:qm oēs una uoce idē asserunt:usqadeo q̃ si qs sniam istā negarit:oēm astrologiā ruere necesse esset.Sed missas astrologoꝝ auctoritates faciamus.& ad phōꝝ theologoꝝ excellentissimoꝝ dicta nos conuertamus.Scotus.ii.sen.dist.xiiii.q.ulti.ait.Habent.n.cæli aliquā actionē dispositiuā in remittendo qualitates & huiusmodi.& sic est cōueniens & necessariū q̃ bonus medicus habeat sciētiā astrologiæ.possunt.n.ppinare aliquo tpe medicinā quæ interficit:& tñ alio tēpore liberaret.beatus Tho.in multis locis hoc idem asserit. Sed ratio cū illis sentire nos cogit.supra.n.ostēsum est cælos elemētis:qlitatibus primis:mixtis:impfectis & pfectis:deniq; cunctis corporeis uirtutibus dominari. Ex qbus apertissime sequitur elemēta cōplexiones:humores:mēbra:spūs:& uires: cælis alterari.& per cōsequens sanitatē & ægritudinem:& mortē. Postea cælum

& pſertim luna humoribus dominat̃.igit̃ eoꝝ mutationũ cã eſt. & ſic idẽ quod prius.aſſumptũ oñdũt eretici dies:in qbus uirtus a ſupiotib9 ſtimulat̃:& humores mouent̃. Præterea ſepius aerẽ tali q̃litate affectũ expimur:ut hoĩes & bruta ſubito in egritudines incidant ſimiles:ſubitoq; moriant̃:aut altero cõi morbo laborẽt.hæc aũt aeris diſpoſitio:aut alterius corrũpẽtis infectio:nõ a q̃litatib9 primis(qbus ſe inuicẽ alterãt elemẽta)pcedit:quũ maiori ſeu intẽſiori caliditate:frigiditate &c.exiſtẽtibus id minime accidat.quũ ẽt q̃litatẽ illã uenenoſam p annũ ſeruari:aĩalia interſicere potentẽ uideamus. Amplius oĩs alteratiõis cælũ cã eſſe põtrut cũ beato Tho.cõcluſum eſt ſupra.igitur & egritudines & mors.ſicut aũt egritudo in cõplexiõe a cælis pẽdere põtiit:a ẽt in cõpoſitiõe qua mõſtra egrorãt.

Præterea mixtoꝝ formæ materiales:uirtute cõtinent̃ in ſtellis:ut ſupra.ſed iter iſtas nõnullæ uenenoſæ mortiſere repiunt̃.reſpectu cõplexiõis & ſanitatis hoĩum & brutoꝝ.igit̃ & ſtellæ ille rõnabiliter hoĩbus erunt aduerſe. Itẽ ſicut in mũdo inferiori cauſæ particulares oppoſitoꝝ repiunt̃ ſic & in ſupiori:alias ſupior inferiori impfectior eẽt:ſed in inferiori qa repiunt̃ ſanitatis pductiua ẽt egritudinis cõperiunt̃.igit̃ ſimiliter in ſupiori:ubi ſanitatis cauſæ cõtinent̃. Amplius inferioris mũdi ordo a ſupiori ordine pcedit:quo ordine mũdus eſt unus.ſed in inferiori ordo eſt:ut elemẽta ob mixtoꝝ gñatiõne corrũpant̃.plantis aĩalia:& herbis ueſcant̃:aĩalia cõplura tã aq̃tica q̃ terreſtria q̃ uolatilia raptu uiuẽtia aĩalibus uiuant.hõ tãdẽ & plãtis herbis:& pdictis cõpluribus aĩalib9 nutriat̃ ubi corruptio & mors neceſſaria eſt.igit̃ talis corruptio a cælis cauſat̃. Rurſus:quicqd cã eſt cauſæ:etiã cauſati cã eſt.ſed cælũ eſt cã gñationis ĩ inferioribus.igit̃ & corruptionis.quũ gñatio unius ſit cã corruptiõis alterius hæc cõcluſio eſt Ariſt.ii.de gene. ut ſupius eſt adductũ. Quia uero nõ tm̃ p alteratiões cõplexiõis & q̃litatũ primaꝝ egritudines in corporibus cauſant̃ in cõplexiõe qa ſequtur ꝙ in cõpoſitione idẽ accidere põt:poſita ſeminis uirtute debili:aut nimia.itaq; nõnullis aliis modis:quos unuſq;q; ſani capitis phũs cõprobat:ſed ẽt aliis cognitu difficilioribus modis:mortẽ ac egritudines:corporibus accidere apte obſeruãtes cæloꝝ uires cognoſcũt:ſicut hũc ſuffocari:illũ gladio pire.& ſic de aliis.ideo opus eſt in his occultũ modũ inuenire:quo id accidere poſſit.Duo igĩ ſupponẽda ſũt iuxta phõꝝ ſñia. Primũ rõne ſimilitudinis cõplexionũ & moꝝ: primo intuitu: hoĩem quẽpiã alteꝝ diligere:aut odio hñe:nullis pcuntibus bñficiis:aut iniuriis.qñ ẽt qñq; inferentẽ iniuriã ut quadã diligimus.bñficia uero:odio hẽmus. Secũdũ eſt cõplexiones diſtempatas ac multũ a tẽpamẽto lapſas:malaꝝ ſeu impfectaꝝ opationũ eſſe cãs.ſicut.n.tẽpata cõplexiõe pfectiſſimas opatiões pficit aĩa:aut ipſum cõpoſitũ. ita multũ lapſa:deficiẽtes.hinc eſt ꝙ pueros ſimul:eiuſdẽq; cõplexionis hoĩes:plerũq; amicitiæ uinculo tenere uidemus.ita p cõtrariũ diſſimilis:hinc ẽt collericos ad pugnã pnos:melãcolicos ad uindictã:auariciã uilitatẽ: & hmõi deditos eſſe dicimus.Aſtrologi uero altiorẽ cauſam quærendo apetũ habent ex luminariũ permutatione:ſignorũq; obedientia:ac etiã aliis cæleſtibus cõformitatibus:amorem & odiũ:& cõcordiã & diſcordiã prouenire.quæ tamẽ cauſæ prioribus nõ aduerſantur:imo plerũq; eaꝝ ſunt cauſæ:ſimiliter Saturnũ quibus præeſt melancolici effectus pbere ac pprietates.Martẽ uero collerici.ex qbus ſequũtur mores prædicti.ſed hoc inter aſtrologos & philoſophos intereſt: ꝙ philoſophi omnes pene

pdicta causata in cōplexione in sequēte formā reducūt.f.collericā sanguineā &c. Astrologi aūt postq̄ sanguineū fuerē cōperiunt.in cuius natiuitate infortunā præ dominari in rebus diuitiaꝝ cōperiūt:& p oppositū melancolicū liberalē.flegma ticū intrepidū/collericū uel sanguineū effœminatū.colleticū religiosum.sangui/ neū maloꝝ moꝝ cælos obseruādo/in illis cām inueniūt p cōplexiones materiā in sequētes.ut periti medici tenēt & affirmāt. Ex his sequit̄ natū suis moribus/ope ribus/ac oblectationibus in hoc potius q̄ in illud mortis genus incidere:sequitur secūdo q̄ nō solū rōne moꝝ/sed q̄nq̄ nullis p̄cedētibus uiciis aut malis opibus/q̄ primū poteti huic uel illi fiat obuiā/in eius odiū incidat.& nō solū odiū sed etiā in hoc uel illud/tali uel tali modo potētiorē incitans ad ostensam/aut p̄miū p cō/ trarium. Ex his patet qualiter cælis mediātibus hoies uel aīalia/uel alia corpora & coꝝ corruptiones ipsis subiiciant̄.Et sicut de naturæ bonis & malis dictū est: ita & de fortunæ bonis dicendū:ac etiā in reliqs quæ discurrentibus relinquant̄. Non est igitur mirandū si(hac uel illa cæli parte influente) natus hic ad ignem/ alter ad suffocationē/alter ad diuitias/alter ad paupratē inclinat̄.& ita in cæteris. Est igit̄ dicendū scdm phōs:q̄ cælū per accidēs est cā huius uel illius mali.quia bonū nō pōt esse per se causa mali.& omne agēs agit pp̄ finē & bonū:sed scdm astrologos dicendū esse uidet̄/cælos esse cām mali particularis per se.nō tāq̄ finē ultimo intentū.f.gratia cuius:sed quo uniuersi pfectio & alia multa bona conse/ quunt̄ ut dictum est. Ad rōnes igitur in cōtrariū dicendū ad primā:q̄ licet oīa p̄dicta ab inferioribus solū causis pēdere possint illud tū in paucioribus accidit. plerūq̄.n.p̄dicta oīa a suꝑioribus causis imutantur:sicut supra ostensum est.ad nimiū.n.coitū/crapulā exercitiū imoderatū/gladiū &c. nōnūq̄ hominū sensus in citantur.tā ex parte agentis q̄ patientis.similiter debilis uirtus a cōceptionis figu ra plerūq̄ pendet.quæ tū nō succūbit nisi ob fuerint cælestia.magis.n.uidemus debile corpus resistere q̄ forte:licet huius effectus causa particularis nō desit.

Ad secundā dicit̄ negādo cōsequentiā.& hoc qa cæli principaliter/nō particulare bonum huius uel illius intendūt:sed totius uniuersi quæ in diuersitate cōsistit & quosdam defectus ex necessitate materiæ nō euadit.quod aūt de iustis & iniustis adducit̄:aliā esse uitā in qua cuncta cōpensent̄ opera demōstrat/supposita dei ne cessaria iusticia.nec iniuste genus aliquod mortis obire pōt homo. Ad tertiā di citur negādo consequentiā:& ad eius ostensionē dicitur:q̄ pfecta corrūpere per accidens/ut iteꝝ equæ pfecta uel pfectiora generari possint.& ut uniuersi conso/ nantia seruet̄.non est impfecti operantis:sicut in ꝓposito euenit.si enim semp ex imperfectis pfectiora generarent̄/tandē sola pfectiora in uniuerso reperirent̄:& sic uniuersi ordo soluetet̄/& cōsonantia.sicut enim in citara necessariæ sunt & gra/ ues/& acute cordæ/& incōsonaotia uoces:ita & in uniuerso diuersi pfectionū gra dus. Ad quartā dicit̄ q̄ effectus boni sunt:sed melior est uniuersi pfectio .Secū do dicit̄ bonū esse hos effectus esse/nō semp/sed tali uel tali tpe. Tertio dicit̄ q̄ li cet effectus boni sint:post illoꝝ tū corruptionē meliores generati pīt. Ad q̄rtā dicitur/q̄ monstrū q̄nq̄ generatur ex defectu femellæ/ & plurū in ea requisitoꝝ. q̄nq̄ ex maris defectu/& seminis eius/sed plerūq̄/ex debilitate patrii cæli/in con ceptione p̄dominantiū:quæ pro tūc meliorē effectum ꝓducere nō pñt.partes.n. cæli nō parū in cunctis ꝓprietatibus uariantur.unde illud impediri/est nō posse

amplius:has uero debiles partes statuit natura:malũ.n.suo loco positũ eminẽti/us cõmendat bona ut ait Augu. Ad ultimã dr:q̃ non pter cælo᷑ aut eo᷑ intelligetię cognitionẽ effectus eueniunt:licet pter intentionẽ esse possint:aliud.n.est cognitio:& aliud intentio:argumentũ aũt de cognitiõe ꝓcedit.faber.n.quom ferram ferreã facit:contrahendã rubiginẽ cognoscit:nõ tñ intẽdit sicut phis clar᷑ ẽ.

An cælum in sensus hominis influat quædam:quibus assentiret ratio:seu uoluntas eius:peccaret moraliter. Articulus.xi.

Xistimant nõnulli:cælos nullo pacto in sensus hois influere posse ea:quibus si uolũtas assentiret peccaret:si.n.sic res se haberet:cæli cãe uicio᷑ moraliũ essent:consequẽs inconueniens:quũ celestia a uiciis aliena esse debeãt.cõsequtio clara est:quũ sensibus instigantibus uoluntati peccãdi pbeatur occasio. Itẽ qd in inferiori natura uitupabile est:multo ãplius in celesti:sed ad malũ morale instigare homines:in hoie uicio dandũ est:multo igi.amplius in celis:pserrim scdm astrologos putantes ꝑ maiori parte celos animatos esse. Amplius siue celũ animatũ sit:siue ab intelligẽtia motrici motũ/ id agit:q̃ prime causę placet:quũ imprudentissimũ sit putare celestia pter diuine uolũtatis ordinem operari:sed deus nullo mõ causa peccati:mali:seu deformitatis esse põt:igi.nec celi. Preterea quũ nihil agat nisi in uirtute prime causę:si celi sic influerent primã cãm cooperari necesse esset:sed iniqui dñi est:seruũ ad iniuriã sibi inferendã ꝓuocare:quom pserrim/uindictã sumere malefacto᷑ statuerit.igi.deus esset iniquus.qd est nefandũ. Adhuc quãto persona gubernãs sapientior est:tãto sibi subiecta magis ab erroribus semota facit:sed celestia principia gubernantia sapiẽtiora sũt humanis:igi.si qdã hoies ab opibus suis & regimine errores oẽs excludũt:& errorum occasiones.multo amplius celestia. Adde prioribus:quanto agens pfectius est:tanto passum magis sibi simile facit sed celestia inferioribus pfectiora sunt:igitur suis opibus:inferiora magis sibi similia faciũt:cũ igi. supiora uiciosa nõ sint. nec ẽt ad uicia inferiora inclinare aut istigare poterũt. Postea aut celi sic influẽt sic influẽdo:sed iustis rebus aut suasionibus uirtus est coherere:igi.uolũtas assentiens merebitur.quod est impossibile. Preterea aut deus cælos põt inocuos facere aut nõ.si fic.& noluit facere.ergo inuidus.si nõ.ergo nõ est oipotẽs.cõsequẽtia uera esse non põt.igi.nec illa ex quibus sequunẽ. Vlterius ois cã prima plus influit q̃ secũda:sed si celi si instigẽt sensus/prima cã erunt peccati (si uolũtas assentiat)igi.& grauius peccabũt. Preterea si sic similiter bruto᷑ sensus alterarẽtur/& multo fortius.quũ penitus subdanẽ.hoc aũt nõ apparet.igi.&c. In contrariũ tñ est experientia apertissima/ auctoritas nõ solũ astrologo᷑.sed medico᷑ ut ostendeẽ infra.Et rationes clarissime cõplures. Videmus.n.lunaticos/ seu lunæ multũ subiectos hoies.s.quosdã/qui dum luna/aut a solis opposito/quarto/uel combustione/aut ab altera quã uolueris causa patiatur/malorum morum existere/accidia/inuidia/ira maxima affici/usq; adeo/ut presentibus leticiæ causis inferiobus/ima emittant suspiria/itaq; nõnunq̃/etiã aduersis accidentibus/ spontanea leticia incredibili sunt affecti quem effectũ siqui philosophi in sanam uel egram cõplexionem reducerent.obiciatur/illius complexionis cælum esse motorem & causam,quam tem aperte cognoscent/si tunc tẽporis cælorum dispositionem obser/

uaterint:nec tanta complexionis mutatio apparet(si tantūmodo inferiora inspexerimus)q ex illa tāta morum & cogitationū uarietas effluere possit. Videmus etiam Marti subiectos bellū precipue petere ad irā, uindictā, homicidiū, depredationes, stupra & huiusmodi a ratione fugienda pronos esse. Saturno uero subditos, inuidos, feneratores, auaros, fetidos, immundi coitus iudicatores: & huiusmodi. quod si qui in solā complexionē collericā aut melancolicā reducere uelint: adducatur in mediū aperta experientia: quandoq saturno subiectos sanguineos esse aut collericos aut alterius complexionis. Martiales uero flegmaticos aut sanguineos quibus inspectis in aliā causam reduci predicta opus erit. Astrologorū auctoritates hic suspectæ sunt sed ad medicorū dicta accedamus: ex quibus aperte intētum sequet. Apertissimū quidē in medicina sciēcia est: spiritibus animalibus sensuū operationes persici: quibus alteratis operationes quoq uariabunt: patet hoc non solū ex diuersis operibus diuersarū complexionū a principiis generationis cōtractarū: uerū etiā ex complectiōibus etatis cursus: similiter ex uariis egritudinibus ex abundantia diuersorū humorū causatis: ubi spiritus similiter alterari plerūq accidit: si igitur humores uarii uarios spiritus & hi uarias operatiōes appetitus q causant. proculdubio cæli predominantes: & complexionibus & elementis & humoribus & spiritibus appetitus motus q uarios interiorū sensuū producēt in hominib9: igitur sicut discrasiata cōplexio cōpositio & sensus & spiritus ad illecebras concupiscentias & operationes rationi contrarias inducunt: ut apertū est oibus: ex sanguineis ad amorē collericis ad irā: melancolicis ad predicta sibi conformia pueris iuuenibus senibus maniacis: & huiusmodi: in quibus oibus mores & appetitus & operationes non mediocriter uariantur: & ad nō nulla nefanda uario modo incitantur. similiter etiā proculdubio: ab intēperatis stellis spiritus cōplexiones & humores & sensus imutati tales aut similes inclinationes suscipient. Nunc uero ad theologos nos conuertamus: beatus Thomas aquinas. iii. de catholica ueritate. lxxxxi. capitulo sic ait: quæ uero ad corporalia pertinent siue exteriora siue interioria sint in usum hoīs uenientia a Deo mediantibus angelis & corpibus cælestibus dispensantur. quū igitur hoīum sensus eiusmodi sint: opus erit ut a cælis imutentur. & si in bonū per conuenientē ac simile influentiā sensus a cælis imutari possunt: etiā in malū per disconuenientē influentiā imutari poterūt: ut ex supradictis manifestū est. Deinceps idē auctor. lxxxii. capitulo concludit corpus cæleste causam esse oīs alterationis: & ulterius esse causam oīs motus in inferiori mundo. Amplius Scotus. ii. sententiarum distinctione. xiiii. questione tertia ait stellas actionē atq dominiū habere in elementis in mixtis inanimatis & animatis & in sensitiuis. nā organa sensuū quæ sunt corpora mixta possunt imutari & alterari ad aliquē gradū conuenientē illis ut nata sunt esse organa sensuū: & etiā ad disconuenientē sensui. & ita possit organū corrupi & lædi. & per consequens possunt habere aliquā actionē: quo ad intellectionē quodāmodo: quia si deordinantur sensus in actu suo. per consequens deordinatur intellectus ut puta in freneticis & lunaticis: in quibus est imago confusa: & etiā quo ad hoc potest esse cā deordinationis in uoluntate: potest enim appetitū sensitiuum alterare ut magis inclinetur ad hoc q̄ ad illud: & quia in uiatore uoluntas rationalis inclinatur ad prosequendū quod efficacitet appetitur ab appetitu sensitiuo ideo hoc modo in-

clinant uoluntatem planctæ: & alia corpora cælestia/in nullo tamen necessitatur absolute uoluntas propter hoc:sed ex sua libertate:potest contraire:hæc ille:dein de subdit:& per istā pronitatē ad sequendū appetitū sensitiuū contra dictamen rationis:quā pronitatē causant corpora cælestia/accidit frequenter astrologos uere pronosticare de moribus hominum:puta q̄ erunt luxuriosi uel huiusmodi per constellationes natiuitatis:non q̄ ita eueniat necessario/q̄ non possit aliter esse de his quæ pendent a uoluntate rationali/ si homo uellet magis sequi per uoluntatē legem rationis q̄ sensus:sed cogitationes hominū prone sunt ad malum Genesis. viii. Ex quibus uerbis nostra conclusio apertissime infertur: nec solum infertur: sed explicata continetur in illis. Sed iam ad rationes nostras accedendum est. Mundus enim inferior/superioribus uirtutibus gubernari necesse est:iuxta Aristotelis sententiam:iuxta etiā ea quæ supra demonstrata sunt: complexiões igitur mixtorum & simplicium inferiorum/in superioribus uirtute continentur:igitur sicut in inferioribus quædā sunt extremæ/quædam mediæ cuiuscunq̄ extremi respectu:ita in superioribus sunt extremæ uirtuales/& mediæ: extremæ autē sicut sibi subiecta competentia conseruant:ut ignis maxima caliditate seu intensissima & siccitate conseruatur:ita mediæ:& in altero extremo collocate per illas corrumpuntur:& in actiōibus deprauantur/leduntur/& diminuūtur. Itaq̄ actiones lesæ diminutæ/corruptæ/ ablatæ sequuntur:stella enim ignem concruās aquā per se corrumpit:& ita de aliis mixtorum dicendum:humana autem complexio (licet magnam habeat in se latitudinē) media est & temperata respectu plurium animalium & plantarū:licet temperatior sit respectu operationum perficiendarum:per stellarum igitur in uirtute distemperatarū/actiones/incorporales uirtutes/& membra/& sensus hominū necesse est uariari appetitus sensitiuo/& mores.

Hucusq̄ naturalibus rationibus/astrologorum sententiæ conuincuntur. sed ad huc specialius de eisdem influxibus concludi potest. Quum equidem sapientibus compertum sit immateriales substantias in sensibus posse producere species sensibilium:ut patet in pueris in phyala/aqua plena respicientibus:in pregnātibus in ungula inuncta intuentibus:non solum de uisibiliū speciebus aliis perfectioribus:uerū etiam aliorū sensibiliū:pariter quoq̄ in cælorū animabus aut intelligentiis motricibus/& corporibus cælorū uirtus erit illarū productiua immediate:non solū spiritibus animalibus mediātibus:hæc enim foram sensibilis ī diafano/aut organo/a sensibili multiplicata/ & producta/non maioris perfectionis ē: q̄ non nulla alia in uirtute cælorū contenta.quare non inconueniret etiam a stellis species istas generari: nec medianribus spiritibus:licet enim spiritus necessarii sint ad actiōem illam:tamē sic perficitur quādoq̄:ut primum species uel similitudinem causent cæli uerū eiusmodi specierū ac nonciarū causæ ad malū incitare non possunt.aliter enī intelligentiæ aut animæ cæli uicia sequerentur/incitant tamen per accidens/suam uim īfluendo i corpora sibi proportionata sicut etiam caro concupiscit aduersus spiritum. Ad rationes igitur incontrarium dicendū est. Ad primam quidem negando consequentiam:& ab eius probationem neget tur consequentia:non enim quecunq̄ peccandi occasio/ad malum incitatio illici tumue dici debet.alias Deus qui pulcherrimas mulieres fecit uinū dulce:& huius modi peccaret.quod est falsum. sunt enim creata aut producta ut debito modo

illis utamur:similiter in proposito sensibus aduersus spiritũ concupiscentibus re sistendo meremur:uirtus enĩ in infirmitate perficitur propter quod noluit Deus a Paulo carnis stimulũ amouere quamuis ter rogatus. Ad secundã dicendũ q̃ cæli non nisi per spiritus & alia coporalia supradicta incitant: sicut etiã complexio collerica aut sanguinea sic autem homo incitãdo non peccaret:puta si corpus restautaret medicus:quare uenereis moueretur:non esset tamen inculpandus medicus:directe autem ad malum incitaret:& cum intentione mala/non cælorum/aut animę ipsorũ/aut intelligentiæ motricis propriũ est:sed demonũ. Ad tertiã dicitur similiter:& additur q̃ in peccato sunt duo consideranda: & actio quæ bona naturaliter est:& deformiras seu recessus ab ordine debito quod est priuatio & nihil.primi deus est causa.non aũt secundi. Ad quartã dictũ est qualitet cooperetur Deus.deinde dicitur:quod per sensus non prouocatur homo: quũ presertim ammonitio precesserit:& libertatis clipeo concessõ se ipsum tueri possit:sed potius ad pugnã uictoriãq; est militẽ munitũ armatũ exponere. noster enim gradus perfectionis corporeã naturã:& spiritalẽ complectitur:ex cuius natura corporali ex necessitate talẽ rubiginẽ contrahit. Ad quintã dicitur non esse simile de homine cõsilianre:& cælesti principio instigante:nisi quom ab intelligentia species producerentur:ut supra:ubi nulla est ad uiciũ incitatio: dicitur secundoq; cælũ nullũ errorẽ cõmittit in actiõibus suis naturalibus quæ ad propositũ attineant: sicut nec medicus uirtutẽ fortificans:ut supra. Ad sextã dicitur q̃ assimilatio effectuũ inferiorũ a cælis/non est in moribus:qui a uoluntate intrinseca dependent sed in aliis essentialibus/& accidentalibus.mores quidẽ ab astrologis considerantur/solũ in principiis corporalibus:quæ sunt complexio insequens materiã/& formã/corporis/& membrorũ/& humorũ/& spirituũ.ut sic aũt nõ sunt uirtutes aut uicia.sed ut a uoluntate libera dependent. Ad septimã dicendum q̃ non peccãt & q̃ cæli iuste agunt naturaliter: homo autem iniuste assentiret moraliter. Ad octauã dicitur:q̃ secundũ ordinẽ quẽ uidemus cæli non possent esse alterius naturæ:& dicitur q̃ sunt optimi/& ualde boni:nec per hoc dicitur Deus non omnipotens sicut nec etiam/quia non possit errare/aut hominẽ essentialirer perfectiorẽ facere aut binariũ eẽ ternatiũ:quia eius omnipotentia/per possibile absolute cognoscitur. Ad ultimã conceditur consequens inductũ:& ad obiectionẽ dicitur q̃ non apparent adeo eorũ sensus alterari:quia imperfectiores sunt:nec tot possunt recipere differentias/quot hominũ sensus:ob eorũ imbecillitatẽ: quoniã quãto aliquis effectus incorporalibus nobilior est:tanto pluribus indiget:econtra est in spiritalibus.unde pluribus modis deficere põt hominũ sensus/q; brutorum.

An leges & prophetæ sint a stellis & cælestibus corporibus. Articu.xii.

Uidetur leges & prophetas a corporibus cælestibus procedere. Si enĩ homines ad malos mores per sensus ab influxibus motos incitantur, ut supra habitum est:multo magis ad bonos/& leges obseruandas/ & conficiundas. Itẽ Saturnus religionẽ suadet nisi male se habuerit. Iuppiter multo magis:igitur si seperati(quum fuerint significatores particularium)sibi subiecta/ad religionem prouocãt.coniuncti simul poterũt complures in idem compellere. tũ uel precipue quom alicuius uniuersalis figuræ predominatores extiterint. Amplius si homines ad leges & religionem/per homines disponantur: inconueniens

non est:q; per cælorum formas nobiliores:Deoq; uiciniores disponantur . antecedens patet de Moyse. Vlterius experientia restatur.in coniunctionibus maioribus propheras ortos fuisse & leges innouatas:sapereq; huius uel illius planetæ naturā.puta mosaycam Saturni.&c. Item sicut ad bella uniuersaliter incitantur homines:q̄ sunt plena malitia multo amplius ad religionē. Respondeo dicendum:q; falsi prophetæ a cælis esse possunt:modo quo supra ostensum est . inuidos:elatos mente & huiusmodi ab animali natura i temperatis stellis impressa/ ꝑ uenire:eorumq; leges eo modo a superioribus pendent.quo inuidia fastus & eiusmodi.sed hominum ad illas applicatio minime. quum diuersas nimis genituras & reperamenta habeant.Sed hi quidem prophetæ nō sunt. Veri autem prophetæ a cælis esse non possunt.ut aperta ratione ostendetur . Prius tamen aperiendū est experientiā nullo pacto demonstrare potuisse:a cælis propheras & Christi legem ortum habuisse. Licet enim experimentum principium sit artis.ut Aristo. testatur:& id in quo habetur fiducia.& Auicen.facit nos esse certos : & sequendum est ratione contradicente.fallax tamen ē.ut ait Hypocras: nisi quedā obseruentur:quorum unum est.eiusdem reiteratio.ex multis enim memoriis cognitio colligitur Christi autem legis exordium per Moysen tradita.per Christum perfecta sepe obseruari non potuit.igitur &c.Legis uero maumeth inuētio a libera uoluntate pendere potuit.a cælis etiam.ut supra:sed hominum cōmunis consensus nequaquam.non enim spōte creuit error ille.sed minis:armis atq; ui. quæ media agresforibus non deficiunt.cui nunquā peritus philosophus: quamq̄ in ea nutritus adhesit.sed potius(ut Auicen.demonstrat)uituperauit. Cunctis enim palam esse potest ob gloriam:famam:ac dominium:rudes populos illexisse. nullo diuinitatis signo in uita adhibente:aut in morte aut post mortem/ per ipsum maumeth aut suo nomine per alios:nullis enim predicentibus oraculis aut prophetis dogmata etiam non adduxit in medium:quæ a mediocri ingenio institui nō possent.& uera falsis miscuit. temporalia bona pollicendo : lac:& mel.ſ. quæ porcis potius q̄ intellectualibus substantiis competunt quare ueluti iniquum quoddam cōmune malum:a cælis esse non potuit:sicut Christi lex ob eius supernaturalem perfectionem:ut infra apertum fiet. Secundo ostenditur idem ratione defectus quarundam considerationum:quæ necessarie sunt:etiam secundum astrologorum auctoritatem.nam post coniunctiones(in quas ipsi reducunt) tot annis lex instituta est per Moysen & Christum perfectam:ipsorumq; natiuitates ut per medias atq; minores exponi(ut uerbis Aly utamur)oporteat:quas siquis inspexerit nullo pacto concordes inueniet.quare aut ipsi necessarias consideratiōes posthabuerunt:aut leuissime & ineptissime extraq; suos canones: de illa iudicarunt . Tertio hoc idem ostenditur:ex earum rerum uariis opinionibus : atq; auctorum discordia.quidam enim in Solem:quidam i Mercurium:Christi legem reducunt.unde experientia ista multum debilis est. Ptolemeus etiam ista prætermittens & nihil faciens astrologorum peritissimus: latenter nullam esse opinionem istam suadet.

Idem rationibus efficacissimis conuincitur . Aut enim lex:per Moysen tradita uera est:aut non.si nō.igitur a cælo esset hominum deceptio.si cælum(ut aiunt) est illius causa.Itaq; miseros homines:fragiles cælum illuderet:deciperet:defraudaret:& in fallaciam duceret.quod est iniquissimum & a ueritate alienum. si sic igi

tur/& ueta sunt quæ in ipsa continentur.continetur autem in ea/a deo immediate
& supra rationem humanam & naturæ potentiam conditā esse legem / ac signis
confirmatam igitur &c. Vlterius aut Moysis & Christi:una est lex eadem:aut
due:si duas esse dixerint quæ in ueteri ac nouo testamento traduntur/non intelli/
gunt.Moyses enim & Iahacob & alii prophethæ complures / Christum uenturū
legem perfectutum dixerunt. Christus etiam se legem ad impleturum asseruit.
Paulus apostolus:non nouā legem prædico uobis:alibi multifariam multisq; mo
dis &c.Sic igitur salsa essent ab illis prolata:& sic idem sequeretur inconueniēs:
si uero una lex est:non igitur quælibet magna cōiunctio diuersas leges instituit.
At bestiales isti astrologi dicent ꝙ licet non noua lex statuatur: nouis tamē ceri
moniis reformat̃.sed isti sibi ipsis aduersi sunt: quanta enim inter causas diuersi
tas reperitur/tanta in effectibus affirmari debet. modo : ipsimet alterā traditionē
& prophetā/in Saturnū reducunt: alteram in solē/uel mercuriū:quæ quantū di/
stent/ipsis considerandū relinquatur. Præterea si leges a coniunctionibus pen/
dent:igitur sicut plures coniunctiones esse possunt:ita & leges:quod ipsi conce/
dunt:tunc ultra aut una sufficiens ad hominū salutē est:aut non:si sic cæteræ igi
tur superfluunt:natura ergo frustra aget:& deus.si uero non nulla igitur harum
per se sequenda est.nec etiam omnes simul: quum adeo apette sibi aduerse sint:
ut ipsi fatentur.Sed qui sic aiunt nulli legi fidem adhibent in corde suo:& sic cæ
lum crudeliter illudere mortales confitentur.quod sapientibus iusticiam Dei cō/
sideratibus est impossibile. Adde si omnes leges a cælo sunt:igitur pariter illis
adhibenda fides est:aut igitur omnibus: & hoc non : quia aduersantur inter se.
ut dictum est.aut nulli.& sic idem quod prius. Item fieri non potest ut cælum
aliquid efficere intendat:& tamen actione illa contrarium producat : hoc autem
ex dicta positione sequitur:nam si leges a cælis sint/nil aliud intendere potest cæ/
lum:ꝗ homines ad bene/beateq; uiuendum ducere.contrarium huius tamen cre/
dendi manifesta traderetur occasio:nam(sic rebus se habentibus)lex non super
naturaliter tradita est:& prophetarum dicta falsa sunt:eam super naturaliter tra
ditam esse affirmantium.Itaq; non pluris uenerationis/aut obseruantiæ lex esset:
ꝗ bella/rixe & huiusmodi a cælis pendentia:quod est absurdum. Adhuc si sic:
igitur prophetæ nil predicere possunt/quin per astrologum possit predici : itaq;
astrologi ꝓpheræ essent:& si docti & furore afflati fuerit:nō tm̃ gn̄alia sed ēt par
ticularia p̄dicere poterūt:quū igi.astrologi cōplures/& oi tp̄e cōperiant̃ / non est
opus hoꝝ ꝓpheraꝝ aduētu.Est igi.dicēdū christi legē/ꝗ a mundi pricipio in cor
dibus hoium scripta fuit post p Moysē tradita/p christū pfecta/supnaturali lumi
ne fuisse traditā/ad salutē hoium in altiorē finē ordinatoꝝ/ꝗ hūana fragilitas pos
sit expiri/& ne hæc casu eē facta qsq; putare posset/ꝗ uentura erāt/per ꝓphetas/ēt
inopinabilia(p̄ter spem oēm mortalium) particularia p̄dicta fuere/miraculis po
stea p Moysen roborata circa terrena.reserata tandē per christū/ nō solū in uita/
sed in morte/& post mortem/per se & p alios/non solū circa inferiora/ uerum etiā
circa cælestia corpora/ut christū dominū celoꝝ ostenderent.caueant igitur etiam
atq; etiam caueant.ne in hunc lætiferum pessimumq; errorem incidant.tam leui
ter promulgatum.tam pueriliter inuentum . tam inepte ignareq; conclusum.in
quē facile phi/ac fidei lumine carētes/cās cognoscere cupiētes iciderūt. Ad rōnes

igit̃ in cõtrariũ dicẽdũ/negãdo antecedẽs & consequẽtiã.ut ex supradictis patet. Ad secundã dicitur cõiunctiones illas/homines ad bene uel male uiuendum posse incitare sed precipue per significationẽ particularẽ natiuitatũ aut reuolutionũ. non autẽ posse ad hanc uel illam religionẽ inducere.ob multa superius adducta. Ad tertiam dicitur q̃ cõueniens est non ab homine/sed per hominem/hominẽ in strui in rebus fidei/Deo iubente ac ordinante:non autẽ intrinsecus insensibiliter induci:sicut etiã caduca & uitiosa quãdoq; insurgunt. Ad quartã dicitur illud potius a regione hebreos oriundos aliundeq; a lege pendere.q̃q̃ multaꝝ proprietatum dictaꝝ in alias causas referri possunt. Ad ultimã dicitur primo negando consequentiã:quia ad bella incitantur corporibus cõmotis:ut superius declaratũ fuit.ad leges aũt/tot supernaturalibus confirmatas/supernaturali agente illuminari & dirigi debuit hominẽ.quare ut Augustinus ait.ut homo fidentius ambularet ad ueritatem/ipsa ueritas Dei filius instituit atq; fundauit fidem.

Quaestio tertia de natura partium cæli.

An cælum sit substantiæ fluxibilis. Articulus Primus.

Videtur q̃ cælum sit substantiæ fluxibilis:non autem solidæ. Quãto enim aliquod corpus leuius est:tãto rarius & etiam. quãto rarius/tanto fluxibilius:sed cælum est leuissimum.quũ locũ sursum sibi uendicet:igit̃ &c.si aũt negaret̃ corpus rarũ & densum esse celũ.audiant Aristotelẽ dicentẽ stellam partẽ sui orbis densiorẽ esse. Præterea si cæli habent materiã/scdm phõs complures & p̃cipue iuxta sñiam theologoꝝ:sed soliditas in corpore ubi est materia/ubi ẽt nõ est porositas/nõ põt esse cũ paucitate materiæ:multitudo quoq; materiæ/in lõga distãtia uisum impedit.& radios multiplicat & reflexos & refractos facit.hæc aũt in cælo nõ apparẽt.Igit̃ fluxibilis est substantiæ. Item sol est fluxibilis substãtiæ.ergo & alie partes.cõsequẽtia cõcederet̃ ab oibus.antecedẽs ostendit̃.sol ignis p̃prietas habet.ergo est ignis.cõsequentia nota q̃m id est unũquodq;/q̃ p̃prietates illius rei habet:& operationes p̃ficere aptũ natũ est.assumptũ arguit̃:quia lucet/calefacit/ignẽ generat/& aĩalia gignit ex putrefactiõe:quæ oĩa igni p̃pria sunt:sed ignis fluxibilis est substãtiæ igi.&c. Nec obstat si diceret̃ cælũ circulariter moueri:demẽta ãt motu recto:qa licet ignis extra sphærã motu a medio moueat̃:in sphera tñ circa mediũ seu circulariter mouet̃.aer ẽt similiter ut fatent̃ phĩ ac expẽtia in ĩpressionib9 metheorologicis. In cõtrariũ manifesta rõ expẽtia cõprobata cõcludit. Videmus.n.ei/sdẽ orbis p̃tes æq̃liter a se inuicẽ distare:sicut olim p oĩa elapsa tp̃a scripture cõprobãt distitisse.si uero fluxibilia essent/hoc fieri nõ posset.igi.&c.cõsequẽtia nota.maior ad sensũ.minor declarat̃ aut.n.in cælo ẽ aliq̃ resistẽtia ad motũ aut nõ.si nõ igit̃ mouerent̃ cæli in nõ tpe. sicut de simpliciter graui cõcludũt phĩ moueri in uacuo nisi diceret̃/nõ scdm ultimũ sui posse mouere celoꝝ intelligẽtias q̃d nõ est naturale.si sic/igit̃ uaria existẽte resistẽtia/& cadẽ motiua potẽtia uaria ac diuersa uelocitas motuũ seq̃t̃:sed resistentia uaria est/& motiua potẽtia actiua cadẽ.igit̃ ptiũ sic se hñtiũ nõ p̃nt esse æque ueloces motus.consequẽs.falsum igit̃ id ex quo sequit̃:quod aũt potentia mouens sit eadẽ unuiq̃sq; cõcedit/siue anima sit cæli/siue impressio/siue applicata itelligẽtia:sed q̃ resistẽtia uaria sit apte ex hoc apparet.nã eiusdẽ octauæ sphæræ

ptes sunt in oibus ppríetatibus uariæ.patet in lucíditate & diaphanitate/& opacirate & obscuritate/densitate & raritate/caliditate & frigiditate:& sic de ceteris ppríetatibus.igit & in una maioré q̃ altera ad motũ aptitudiné resistenná cõpriri necesse est:eiusdé tñ paralelli partes uidemus æque ueIociter moueri:licet diuerse resistentie sint.igit opus est q aut sit solidæ substãtiæ:ad hoc ut æque uelociter moueant aut q intelligẽtia moués cõtinue in æquali distãtia & eodé situ partes cõnneat:quod nõ est philosophicũ. Amplius si cælum sit fluxibilis substãtiæ:& diuerso modo sint ptes ad motũ aptæ:diuersæq resistentiæ:sequit quod dictũ est. si uero diceret oés esse equalis resistentiæ:sequit saltim q infinitis modis & mensuris applicaret uim suã infinitis ptibus intelligẽtia moués.cõsequẽs falsum & incõuenies.cõsequentia declatatur.nã in infinitũ modice uelociter mouetur aliqua pars cæli uersus polũ.ergo in infinitũ modicã uirtuté applicat intelligẽtia diuersis ptibus cæli:aut erit opus partes dissolui:& inequaliter distare ut prius.q̃d est cõtra experientiã. Vlterius cælum nullo mõ est corruptibile scdm philosophos:secundũq; theologos habet formã faciente materiã.si auté cælum fluxibilis esset substãtie corruptibile esset:nã signet cælũ lunæ seu sphera eiusdé totaæex sua tota materia & arguit sic nũc est cælũ & hinc ad horã nõ erit.ergo est corruptibile aliquo modo:qa quod desinit esse:uel habet nõ esse post esse corruptibile est.q aũt hinc ad horã nõ sit.possibile est.si sit fluxibilis sbẽ.quia põt pars eius a toto separi:quare residuũ non erit idẽ totũ. Adhuc si sic.igitur est cõdensabile & rarefactibile.& per consequẽs grauius & leuius effici põt scdm diuersas partes.ex quo pdicta sequunt incõuenientia.dicere aũt cæli substantiã bipedalis q̃titatis cõdensatã ad pedalem extensionéq̃ua medietas eius extendebat:esse eiusdé resistentiæ & ad motũ similiter aptã.est ineptissimũ. Ad rationes igitur in cõtrariũ dicendum scdm Aristo. q in cælo nõ est grauitas aut leuitas.& q sursum & deorsum pprie sunt in mũdo corruptibili.Secundo rñdetur tenendo in cælo esse materiã negando secundã propositioné.s.quãto aliquid est rarius tanto fluxibilibus:sunt enim quædã inequæ rara:& tamẽ nullum illorũ fluxibile est:sunt etiã quædã solidæ substantiæ rariora & leuiora certis daris aquis aut humoribus fluxibilibus. Ad secundã dicit negãdo soliditaté exigere maioré quãtitaté materiæ q̃ aliquod fluxibile ut dictũ est.negat etiã q longa distantia in maxime dyaphanis radios impediat refrangat reflectat &c. Ad tertiã negat assumptũ primũ.& ad pbationem dicit solem nõ actu sed uirtute qualitates & uires illas excellentiore modo continere:alteriusq; speciei.generatio etiã ignis a sole equiuoce est:ignis auté ab igne uniuoce.dicit etiã igné motu raptus in sphera moueri.ad quẽ est indifferens.cæli aũt motu proprio mouentur circulariter & scdm naturam.

An omnes cæli partes eiusdem sint uirtutis & proprietatis. Articulus.ii.

q Vibusdã forte asserendũ uideretur oés cæli partes esse eiusdé uirtutis & ppríetatis:quãto n.corpus simplicius est:tanto in eo minor diuersitas reperit:sed cæli simpliciores sunt inferioribus cõpositis ex elemétis:igit in eis minor ptiũ diuersitas repit q̃ in inferiorib9.repiunt aũt inferiora qdã mixta:partes hñtes:nullam distinctioné aut insensibilem/uirtutis cõtinentes.sicut homõgenea.lapides &c. Præterea si cælum materiã & formã habeat:quũ uirtutes uariæ a uariis formis procedant:sequeretur uarias partes uariasq; uirtutũ di/

uersas habere formas.cõsequẽs falsum est.quia eiusdẽ spheræ unica forma est:aut saltim eiusdẽ orbis.si aũt nõ habeat materiã sed sit essentia simplex:sequeret eandem spherã uel orbẽ diuersaꝝ fbaꝝ simpliciũ hre distinctionẽ in se.q̃ est falsum: qm̃ minus esset simplex quã ex elemẽtis compositũ sit. Amplius maior in cælis differẽtia reptai:illa est quæ inter astrũ & alias ptes dyaphanas reperitur.sed astra scdm Arist.eiusdẽ sunt nature cũ corporibus in qbus sunt.igiẽ multo magis reliqua. Item q̃cũq; hñt similes potiores ꝓprietates etiã alias similes(quæ ignobiliores sunt & ab illis causate)hre debẽt:sed astra & alie partes cæli.hñt similẽ motũ & lucẽ.solũ.n.scdm magis & minus differũt:quæ nõ uariant speciẽ.igitur &c.

In cõtrariũ est experientia:& rõ manifesta.uidemus.n.quasdã partes esse lucidas:quasdã tenebrosas:quasdã dyaphanas:quasdã opacas:ut luna est.quasdã calidas:quasdam frigidas:& ita de cæteris.pater ꝑdicta de sole:luna:stellis tenebrosis: occultis:nebulosis:lucidis:uia lactea &c.similiter de aliis uiribus occultis. Itẽ rationibus cõcludiẽ diuersa enim accidẽtia multũ distãtia in pfectione diuersas uirtutes seu uires demõstrant:quũ unũquodq; scdm suas formas substãtiales uel accidentales aut gradũ actus:quẽ inter entia obtinet operet:quare siquid accidens huic nõ illi parti cõuenerit:uariã illius partis uirtutẽ ostẽdit. Item diuersa instrumenta actiones & agẽtia potentiã uariant.sed inter accidẽtia:nõnulla tãq instrumenta sunt ipsius agẽtis substantiæ:sicut calor ignis:frigiditas aque igiẽ his accidentibus uariatis uariant habentiũ illa & per illa operantiũ potentiæ.in partib9 aũt cæli diuersis:sunt diuersa accidẽtia actiua sensibilia:sicut calor:frigus &c. & insensibilia sicut huius attractiua expulsiua motiua & similia.igi.&c. Præterea si oẽs partes cæli eiusdẽ essent uirturis:frustra cæli mouerenẽ.quod est absurdũ. cõsequutio aperta est.nõ quidẽ ob aliũ finẽ mouentur cæli nisi quia aut diuersa agentia:diuersis terræ partibus aut alterius elemẽti:uel corporis deferanẽ.calefactio nempe motũ sequẽs:est effectus per accidẽs:sequẽs partiũ subtiliũ a grossioribus dissolutionẽ:iuxta ea quæ philosophi de motu cõsiderant:aut (sicut astrologus noscit)non solũ corpora cælestia:aur eius partes per motũ deferri:uerum etiã & ipsaꝝ uirtutes:ut infra in q̃ne de uiribus impressis palã faciemus.modo si cæloꝝ partes eiusdẽ essent uirtutis:quicqd per unã partẽ:per aliã quoq; fieri posset: itaq; incassum mouerenẽ cæli. Amplius si solum motus uarius cæloꝝ:ob stellas deferẽdas ordinatus esset:nõ aũt ob alias cæli partes:tũc sequeretur q̃ aut primi mobilis:motus frustrareẽ:aut ob alias inferiores spheras mouẽdas solũ esset ordinatus:& sic primus esset rõne posterioris:q̃ incõueniẽtia sunt.cõsequutio sic refertatur.quũ in primo mobili iuxta astrologoꝝ sniam astra nõ sint:iam motus eius esset supfluus.si ueto ob alias stellas deferẽdas moueaẽ:secundũ sequereẽ inconueniens. Adhuc quæ sunt diuersi motus:uarias habẽt uirtutes agẽdi in inferiora.cũ quia diuerso modo patiẽtibus applicantur:tum etiã quia uario modo uires impresse deferunẽ:sed pauce cæloꝝ partes motũ habẽt:eque ueloceẽ aut similem: per similia ubi:ut paret intelligentibus.ratione motuũ uariis spheris cõpetentiũ. igiẽ diuersas uires habet. Rursus scdm uariã distantiã partiũ cæli inter se.& ad alia cælestia:uarias acquirũt sibi uires.sed iste continue uariæ sunt:respectu poloꝝ:equatoris:zodiaci:& alias igitur &c. Ad rationes igitur in cõtrariũ dicendũ q̃ corpus simplex dicimus:non ob accidentiũ:aut uiriũ paucita ẽ:quia sic anima

intellectiua minime simplex esset:sed ob subāq; (ex quibus cōponatur)minorem numerū:aut actu:aut saltem in uirtute:uel potentia:scdm igitur opinionē pro/ priam dico:cælum esse cōpositū ex materia & forma faciante materiā illam ha/ bente in se plures uires:per diuersas partes diuerso mō dispositas exercēdas:unde q̄tum ad numerū cōponentiū:cælum elemētis nō est simplicius:sed simplicius di ci potest quantū ad componentiū indissolubilitatē.quantū uero ad uirtutes suas longe maiorē numerum uirium habet:sed illud minus simplex cælum non facit. Ex his patet qd ad maiorē:quid etiā ad minorē dicendum sit. Ad secundā di/ citur negando antecedens quia membroꝝ hominis sunt diuersæ materiæ dispo/ sitiones & uirtutes uarias ab unica simplicīq; forma substantiali sortiuntur:scdm aliā opinionē neganda est cōsequentia. Ad tertiā dicendū q̄ Arist. intellexit na/ turam eandē genericā:aut specificā quæ diuersas uirtutes cōpatitur. Ad ultimā dicitur q̄ astra in luce & reliquis cum aliis partibus & inter se similia sunt:simili/ tudo autē non est omnimoda:tamē etiam differunt in motu:quia alter altero ue locior:diuersis polis:diuersisq; modis uariantur.

An omnes cæli partes sint eiusdem specialissime. Articulus.iii.

Vcenset fortassis nōnullis oēs cæli partes eiusdem esse speciei specialis/ sime:&pſertim de his quæ eiusdē sphæræ sunt partes.quæcūq; sunt unū numero sunt etiā unū specie.sed oēs partes eiusdē sphæræ sunt unū nu/ mero:quia oēs partes sunt suū totū / quod est unū numero.igitur &c. Præterea species distinctæ motus habēt distinctos:sicut operationes:sicut etiam uirtutes:& essentias.sed omniū cælestiū unus est motus.s.circularis.igi.&c. Item quæ sunt diuersaꝝ specieꝝ sunt diuersaꝝ figuraꝝ sicut in inferioribus patet maxime in p/ fectis.sed omnes cæli/astraq; omnia sunt eiusdem figuræ sphericæ.s.ergo &c.

In cōtrariū est experientia.& ratio illam cōfirmat.uidemus.n.sensu diuersas par tes cæli/uarias habere ꝓprietates.quædam enim lucide sunt:quædā minime.quæ dam lumē recipere:ueluti densę sicut in stellis euenit.quædā uero tanq̄ opacę.ut patet in luna.aliquę calide sunt aliquę frigide. Amplius indiuiduoꝝ pluralitas in eadem specie:est ad illius speciei conseruationē ordinatā:in incorruptibilibus igitur illud supflueret.queādmodū cæli sunt:sicut etiā in substantiis spiritalibus cōtingit:de partibus aūt eiusdem totius integralis per unam formā aliter dicen/ dum est.ipse.n.nō differūt specie nec numero ꝓprie:quia nō sunt actu per se exi stentia sicut indiuiduū requirit.cui maxime ratio unius cōuenit.s.esse a se indiui sum & diuisum a quocūq; alio.sed differunt accidentaliter:sicut animalis mem/ bra:quare substātię cælestes quæ differūt numero ēt specie differunt.partes uero eiusdē totius:nec spē differūt:nec sunt eædē spē:nec numero differūt:nec sunt idē numero ꝓprie loquendo. Ad rōnes igitur in cōtrariū dicendū.Ad primā rn̄det̄ q̄ licet omnes partes simul(iuxta nominaliū sententiā) sint ipsum totum ex hoc tamē nil aliud haberi potest q̄ q̄ omnes partes simul sint unū tertium quod nu/ mero est unū:non tamē q̄ sint unum inter se.quod requiritur ad ueritatē ante/ cedentis. Ad secundā dicitur. Primo q̄ prima propositio est falsa:quia lapis & terra non habent motus specie distinctos.Secundo dicitur q̄ & si uera esset mi/ nor falsa est:motus enim celoꝝ multipliciter distinguūtur:quia quidam est na/ turalis:quidam indifferens sicut raptus:quidam simplex/quidam ex pluribus re/

fultans:quidā ab oriente in occidens:quidā per polos zodiaci:quidā uelox:quidā tardus &c. Ad tertiā dicitur maiorē esse falsam.elemēta.n.sphærica sunt & mul ta mixtorꝫ.Secūdo dicitur minorē esse falsam sicut infra imediate apertū fiet.

An omnes stellæ sint sphæricæ figuræ. Articulus.iiii.

Vdicāt pleriqꝫ phi/arqꝫ astrologi oēs stellas esse eiusdē figuræ sphæricæ. i sensus.n.bene dispositus nō decipit̃ circa obiectū suū:sed sensus iudicat illas esse sphæricæ figuræ.igit̃ ita sunt. Præterea quū cælestia corpora multū uelociter moueant̃ oportuit figurā illā habere quæ ad motū aptissima ē. sed sphærica figura est ad motū mouentis applicati aptissima igi. Amplius pfe/ctiori corpori pfectior debet̃ figura.huiusmodi aūt sphærica ē.capacitatis.n.ma xime est:& cōtinentiæ:unicaqꝫ superficiæ cōtenta.prima etiā figurarꝫ omniū. Rursus cæli manifeste sphæricæ figuræ sunt astra quoqꝫ.patet in luna circulari/ ter lumen recipiente. Itē sicut Arist.argumentat̃ in libro de cælo:astra nata nō sunt moueri per se.igit̃ natura dedit illis figurā minime aptam ad motū per se:in quo necessaria est membrorꝫ distinctio.ut patet in animalibus. In cōtrariū ar/guitur.natura in oībus diuersitatē intendit in qua totius mūdi pfectio consistit: quare tot inumeris stellis difficile est naturā dedisse figurā eandē. Postea diuer/sæ figuræ diuersis actionibus uario modo deseruiēdo magis cōueniunt:quū ua/rio modo lineæ radiiqꝫ fortificati agant:qa aūt uariis stellis uariæ uires & actio/nes deseruiūt:sequit̃ intentū. Etiam generabiles & corruptibiles formæ inferio ris mundi supioribus subdunt̃ ut ostensum est.sed istæ sunt semp pene diuersarꝫ figurarꝫ.igitur & illæ supiores. Adde resultans differētia ex minori diuersitate: multo magis ex maiori resultare debet:sed in inferioribus ex diuersitate numera li diuersa resultat.figura igitur ex specifica cælestiū:maior resultare debet. Item uariæ substantiæ uaria accidētia & terminationes sibi uolunt.supiora aūt multū uariæ sunt in substantia.igi.&c. Amplius cælestia corpora uiua sunt.sicut eorꝫ nobilitas expetit:sicut astrologi putant.Aug. sub dubio reliquit dubitans an ad ciuitatē supernā Sol & Luna aliaqꝫ astra prineant.sed uiua organica sunt.subie/ctum.n.aut materia animæ organica est.igit̃ nō sphæricæ figuræ. Adhuc si fi/gura accidens sit:sicut pleriqꝫ philosophi tenēt:uidetur necessario dicendū ipsam uariari ad suarꝫ substantiarꝫ(a quibus pendent) diuersitatē.stellæ aūt specie diffe runt.igi.substātiæ sunt diuersæ. Videtur igit̃ rationabilius dicendū stellas di/uersarꝫ esse figurarꝫ:& q̄q̄ rōnes ad hoc ostendendū minime demōstrent.sed nec pauciores nec debiliores sunt primis.ideo ad alias rñdetur. Ad primā igitur di/cendū estqꝫ ultra prædictas sensus dispōnes requirit̃ non solum obiecti præsen/tia.mediiqꝫ debita dispositio:sed etiā distantia debita.quod in casu deficit.

Ad secundā dicitur ꝙ Arist.contrariū sumit ad aliud ostendendū.s.figurā sphæ/ricam esse minime ad motū aptam.sed quicqd senserit Arist. rñdetur dicendo ꝙ maior uera est de corpore circulariter mouente ptes aut alia in eo inclusa:& cir/culariter moto.astra uero mouent̃ ad motū alterius affixæ sphæræ:orbi aut an/nulo:quare eque bene poterūt moueri:si qualiscūqꝫ figuræ fuerint. Et similiter eque uelociter sicut patet si annulus tali uelocitate moueat̃ nihil interest si lapil/lus triangularis:aut sphæricæ figuræ fuerit.& per hæc solutio patet ad tertiam.

Ad quartā dicitur non esse dicendum nullum astrum esse sphæricæ figuræ imo

defacto de multis afferendũ uidet̃.sed qa argumẽtũ nõ cõcludit quo utit̃ Arist. in lib.de cælo.ideo rñdendũ si qs uellet oppositũ tenere.rõne distantie cõtingere radios angulares ad oculũ nõ ꝑuenire:ideoq; sphericæ apparent:figuræ/sicut etiã in inferioribus patet.lumẽ aut ignẽ aliq̃tulũ distantẽ apparere sphericæ figuræ. Ad ultimã quæ est Aristo.dicit̃ primo ꝙ negari posset astra nõ esse animata.nec in cõtrariũ ratio ulla cõcludere põt:ut supra habitũ est. Secũdo dicit̃/ꝙ licet inanimata essent/adhuc nõ sequit̃ intentũ aduersarii:qm̃ licet spherica figura ad motũ animati ineptissima esset/ quod negari posset:tñ nõ oĩbus astris tributa est/ob alias causas & rõnes supius in cõtrariũ assignatas. Hucusq; cũ phĩs nr̃a disputatio fuit:cũ his quoq; qui fundamẽta astrologiæ noscere cupiũt:qbus & eam esse scientiã/recteq; repertã ostendit̃:cælos nõ mediocre in rebus inferioribus hr̃e dominiũ:longeq; maius q̃ pleriq; phoꝝ putent cõuincitur:partẽq; intellectiuã/& ea quæ ad illã per se attinent ab illoꝝ uiribus esse libera aperit̃.qbus quot etiã mediis cælũ agat(ultra ea quæ phiæ sunt ꝓpria) nudũ fuit qualis etiã soliditatis uarieq; uirtutis sint cæli declararũ fuit:ut ecentricoꝝ epiciclorũq; motus non ab te (diuino lumine participato)recte astrologos statuisse intelligatur. Post hac aggredienda iã sunt ea q̃ astrologis ꝓpria sunt.qbus in rebus si qs ꝓficere uoluerit: sensumq; nõ negare/opus erit philosophica nõ paꝝ trãscendere:& astrologi ꝑsonã induere.duplici quidẽ de cã.Prima qm̃ hæc scĩa naturalis nõ est.ut supra.Secũda qm̃ ea lege nostrã astringimus fidẽ pluribus in locis/sic nostrũ sermonẽ texere ut soli qui ad astrologiã animũ applicuere intelligãt:ne tã facile antiquoꝝ labores/maxime industriæ/& incõmoditatis/in se transferãt aduersarii/atq; possideant: sunt eqdẽ cõplures qui omni diligẽtia/atq; industria q̃rũt astrologiæ secreta:deinde ut obsequiũ ꝑstent aliis/illi publice detrahunt.simili cã in rñsionibus ad argumenta Ioãnis Mirandulensis eodẽ modo ꝓcedetur. qñq;.n.sola argumenti enodatione satisfactum putabitur.& si causa dictoꝝ minime afferretur in mediũ.aduersatii quidem respondentis officium est/argumentũ in totũ euacuare.

Q uæstio quarta de numero spherarum.

An octo tm̃/nouem/uel decem sint spheræ mobiles. Articulus Primus.

CRedũt pleriq;/octo tm̃ esse spheras.Q uãto.n.aliquod corpus nobilius est/tãto nobilioribus partibus exornat̃.corpus autẽ cæleste supius nobilius est.igit̃ debet nobilioribus partibus exornari.sed in inferioribus stellæ cõperiunt̃:q̃ maxime sunt uirtutis inter alias ꝑtes.igit̃ & in supiori esse deberent.consequẽs falsum ut patet expetientia.Itẽ si diceret̃/in nona sphera esse stellas:sed nobis nõ apparere:contra aut hoc accideret rõne debilitatis lucis: aut rõne distãtiæ.sed utrũq; istoꝝ defectum arguit stellaꝝ illaꝝ:quũ aliaꝝ spherаꝝ stellis nihil illoꝝ accidat. Præterea si qua ratio ad ponendã nonã supiorem/ ꝑcipue ea esset/quæ cõiter adducit̃ in mediũ:ꝙ unius corporis cælestis unus tm̃ motus ꝓprius ẽ.motus aũt diurnus nõ est ꝓprius octauæ spheræ:quũ alio motu moueat̃.ut patet obseruãtib9 fixaꝝ loca:quæ nõ semp equaliter a capitibus arietis & libræ/aut equatore/aut polis distãt.erit igit̃ ꝓprius alterius spheræ.nõ quidẽ inferioris/quũ supiora ab inferioribus nõ regulent̃ in motu:sed potius ecõtra.sed hæc nulla est demõstratio.quod sic apte ostendit̃. Q uærit̃ ab his.quũ stellatũ

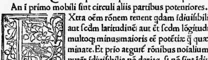
cælũ p illos mouetur motu diurno/quo pacto mouetur:dicent motu raptus : ra/
pit enĩ primũ cælũ cæteros ob cælorꝫ contiguitatẽ.sic igitur uis illa mouens pri/
mũ mobile/mouet ẽt raptu cæteros inferiores.sed totũ illud quod ipsi ponunt ex
trinsecum ponemus intrinsecũ.sicut.n.uis illa superioris mouẽtis in inferius cæ/
lũ impressa/motorẽ propriũ inferioris cõpatitur.ita & uim mororis pſentis com
pati poterit. Præterea alio mõ predictã rõnem dissoluemus:dicendo opus nõ eſ
ſe corpus ab intelligentia motũ eſſe continuũ:ſi.n.corpus aereũ ab intelligentia
formatũ & aſſumptũ/ab ea mouetur/debilis intellectus eſſet dicere : ꝙ ad hoc/ut
ab eadẽ moueri poſſit/neceſſe ſit/illud eſſe continuũ.ſic in ſpheris dicimus plane/
tarꝫ eccentricos & epiciclos ab eadẽ intelligentia poſſe moueri : ſicut animal unũ
brachiorꝫ ſurſum alterũ uero deorſum mouet. Deinde auctoritate geneſis poſu
it eas deus in firmamẽto cæli igi.cælũ ſtellatũ eſt firmamẽtũ. Deinde arguiẽ
eſſe decẽ:auctoritate modernorꝫ ac rõe:primus.n.motus ſimpliciſſimus ẽẽ debet
in quẽ pluralitas motuũ unitur & reducitẽ:talis aũt non eſt octauæ motus . igiẽ
alia ſuperior requiritur:& qm̃ octaua & motu diurno/& motu ſuper polos zodia
ci/& ſuper paruis circulis mouetẽ.ideo a ſimpliciſſimo motu cauſatẽ motus rapt9
octauæ diurnus.reſtant igitur duo:quorꝫ unus ſibi ꝓprius eſt tm̃.alter a nona eẽ
oportet: & ſic aut motus per polos zodiaci ꝓprius erit octauæ:& trepidationis a
nona:aut contra.ſic igitur erunt decẽ:qđ decentiſſimũ eſſe ſuadetẽ:ut prima uni
co tm̃/nona duobus/octaua tribus motibus moueatur. Rñdeo dicendũ.intentio
preſens nõ ẽ numerũ ſpherarũ planetarꝫ oſtendere:aut orbiũ aut epiciclorꝫ : ſed
cũ Ptolemeo:& aliis(ſuppoſita cælorꝫ ſoliditate/uariaꝗ planetarꝫ diſtantia in lon
gitudine latitudine/& eleuatione a centro mundi:non ſolũ reſpectu fixarꝫ: ſed in
ter ſe)tenendo ſeptẽ eſſe ſpheras planetarꝫ: iuxta illorꝫ numerũ:intẽtio eſt uidere
an ſupra octauã ſphẽrã ſit una uel plures.dico igitur.ꝙ nõ ſunt plures ſphere po
nende niſi aperta rõne concludanẽ:ſeptẽ autẽ ſpheræ uere concludunẽ/octaua ẽt
ſimiliter:ſupra aũt octauã aliã eſſe oportet.quod ſic oſtẽdiẽ:primũ rõne incõtra
riũ adducta pro illis qui tenent ſpheras eſſe decẽ:motũ.n.primi mobilis oporter
eſſe ſimpliciſſimũ.motus uero octaue huiuſmodi nõ eſt.Et huius opinionis Pto
lemeus ſuit:cui tamen falſo contraria opinio aſcribitur:ut melius infra patebit:
Auicen.& Scotus. Circa quã materiã aduertendũ eſt ꝙ cõis aſtrologorꝫ ſcho/
la/firmiter tenẽt Ptolemeũ nõ habuiſſe de nona ſphera notitiã ullã : de ſignis.n.
xii.loquens in quatri.ac eorꝫ nominibus & imaginibus/apte de his quæ in octa
ua ſunt loqutus eſt:ut pater ibi inſpicientibus.Sed contrariũ oĩo cõuincitur rõ
nibus pluribus.In.ii.quatri.ca.viiii.uel.x.quom de anni principio loqueretẽ.ait
.iiii.puncta.duo.ſ.ſolſtitialia:duoꝗ æquinoctialia ſemper oberuanda eſſe:ex hoc
arguitur/puncta predicta in quacunꝗ ſphera infra nonã mobilia ſunt:nec eadem
inferiorꝫ ſpherarꝫ eſſe põt aut ſubire queũt.igi.quæ dixit Ptolemeus obſeruanda
in ſuperiori ꝗ̃ octaua ſumenda ſunt:quũ imaginaria eſſe non poſſint. Amplius
Prole.ſigna diuidit in.xxx.partes equales & inter ſe/& reſpectu partiũ aliorũ ſi/
gnorꝫ.ſed ſigna octauæ longe diſſimilia ſunt in quantitate & magnitudine : igiẽ
de ſignis octauæ loqui nõ poterat. Deinde hoc idẽ aperte oſtẽditẽ / ex his quæ
in capi.de de triplicitatibus expſſit Ptolemeus.diuidit.n.in triangulos equilate/
ros &c.qui imaginibus octauæ cõuenire nõ põt:ut manifeſtũ eſt . Sic igitur ex

his quæ dicunt̃ a Ptolemeo apertũ esse potest: ipsum nonã sphærã attigisse. Amplius idẽ apertissime conuincit̃ ex uirtute: quã planetæ pcipue sol in quibusdam determinatis punctis sibi uendicãt. Sol.n.cũ in solsticiis fuerit: aut in eqnoctialibus pũctis: ui significatiuã suscipit: totũq; cælũ nõ mediocrẽ potẽtiã significãdi assumit: ut cũctis astrologis aptũ ẽ: ergo necesse ẽ q; ui illã suscipiat aut ab imaginariis pũctis: aut ab octaua sphæra: aut ab altero planetarũ: aut a supiori sphæra. nõ ab imaginariis fictitia.n.nõ põt talẽ tantãq; uim prebere: q̃ nõ ens nihil effectiue pducere põt: non ab octaua. nã sol in punctis predictis nunq̃ sub eisdẽ punctis octauæ reperit̃: ut patet intelligentibus: ob eius motũ trepidationis: atq; suppolos zodiaci: multoq; minus ab aliquo septẽ sphærarũ pũcto: quũ necdũ sub eisdẽ aliarũ sphærarũ punctis repiatur: sed nec ẽt sub eisdẽ punctis suorũ orbiũ: ob augium motũ relinquitur igit̃ q; a superiori sphæra uirtus illa procedat. Præterea poli mundi non iniuria imobiles oĩo esse debent. sed si supra octauã nulla esset sphæra mobilis poli eius essent poli mundi: ergo essent imobiles cõsequens ad sensũ falsum estigi. illud ex quo sequit̃. Deinceps si diceretur uim illã ab empireo cælo aut sphæra quadã imobili pcedere: sicut qdã astrologus mihi respondit hoc nihil esse demonstrat̃: qm̃ uim istã sol & aliæ cæli partes acquirũt. quãq; in unius regionis meridie: quãq; in ascendente. & sic de infinitis aliis locis accidere posset. quare aut uis illa in sphæra imobili ubiq; reperietur: & sic in ea nulla erit distinctio: nec distinguere poterit nisi ab altera cã cõtracta. aut nusq̃. aut in mobili nona. Deinde dr̃ non esse plures sphæras ponendas: cuius rõ preposita est nõ.n. cogunt nos rõnes alique illã ponere. ut in rñsione ad argumenta patebit. quicũq;.n. motus apparent per nonã & alias saluari põt. Ad rões igitur in cõtrariũ dicendũ est ad primãq; si in nona stellæ fuerint nõ pter hoc minoris efficacie sunt (& si nõ uidentur) q̃ aliæ stellæ uisibiles. Et ad rõnem secundã primã fortificantẽ dr̃ negando minorẽ. tã respectu stellarũ: quæ uideri põt. q̃ absolute. nõ.n. sequitur. stella ista nõ uidet̃. igi. minoris uirtutis est q̃ altera quæ uĩ. fallaciã ondunt occultæ & nebulosæ stellæ magnæ uirtutis. deinde nec seqt̃ hæc stella in a. distãtia non uĩ. igi. debilior est se ipsa in. b. distãtia: in qua uĩ. fallaciã ostẽdunt supiores retrogradi. quom maioris magnitudinis apparẽt. nõ.n. uisibilis radius potẽtior est uirtuali. si uero in nona sphæra stellæ non fuerint. sunt tñ partes & uires potẽtiores nõ nullis stellis. si quoq; primi mobilis uirtus oĩs cõsideret̃: maior inuenit̃ q̃ totius sphæræ solis: quis sol quacũq; parte sibi æquali p se sumpta nobilior sit. Ad tertiã dr̃. q; illa nõ est rõ potior: quia p supradicta patet nõ inconueniẽ eundẽ motorẽ diuersas partes uariis motibus mouere: sed potior ẽ quia primi mobilis motus simplicissimus esse debet. sicut oĩs pluralitas & multitudo in monadẽ seu unitatẽ reducere oportet. Potissima uero ẽ uirtus quã in determinatis punctis stellæ significationẽ acquirũt: ut supradictũ est. Et solutionẽ rõnis (quã dicit rõ tertia esse potiorẽ) cõcedimus: plures.n. angeli in eodẽ loco esse põt: licet.n. nõ possint esse cãe totales eiusdẽ effectus: põt tñ esse respectu diuersarũ operationũ: & fortassis respectu eiusdẽ partiales esse possunt: & similiter de secũda solutiõe dicendũ. Ad auctoritatẽ Genesis dicendũ q; p firmamentũ oẽm cælorũ sbãm intellexit. Ad aliã: quia .x. esse sphæras cõcludit negata modernorũ & Burbachii auctoritate: dr̃ cõcedendo rõnem: qua cõcludunt octauam non esse primũ mobile: & deinde neget̃ pro

pter uarios motus octauæ/oportere nonã & decimã ponere:ſicut .n. eidẽ ſpheræ
planetæ/plures ſunt motus diſtincti ſuaꝝ partiũ:ita & in octaua accidere poteſt.
quare trepidationis/& ſuper polos zodiaci/octauæ ſunt motus: nõ eſſe quoq; ne/
ceſſariũ dicendũ ut primæ ſpheræ unicus ſit motus. ſecũdæ duo:tertiæ tres: qm̃
hunc ordinẽ in aliis ſeruari nõ uidemus ſpheris planetaꝝ inferioribus.

Quæſtio quinta de primo mobili & partibus eius.

An ĩ primo mobili ſint circuli aliis partibus potentiores. Articulus.i.

Xtra oẽm rõnem tenent qdam ĩdiuiſibilia ĩ cælo poſſe repiri/
aut ſcdm latitudinẽ/ aut ẽt ſcdm lõgitudinẽ alicuius uirtutis.
multoq; minus/maioris eẽ potẽtiæ q̃ quædã cæloꝝ ptes deter
minate. Et prio arguit̃ rõnibus noĩalium qbus poſſe cõuinci
putãt ĩdiuiſibilia nõ dari:ꝙ ſi nõ ſint ĩdiuiſibilia ergo nec ſu/
perficies:nec circuli/nec linee/nec puncta. & ita uim ullam nõ
habẽt. Deĩde:ſuppoſito ꝙ darent̃ arguitur nõ poſſe eẽ eius(quã p̃dicant aſtro/
logi)uirtutis:qm̃ nullũ ĩdiuiſibile agere põt ĩ corporalibus ſed circuli & linee &
puncta & circũferentie & ĩterſectiones p̃dictoꝝ:ſunt indiuiſibilia.ergo non poſ/
ſunt agere:& p conſequẽs nec uim planetis ĩfluere. Deĩde ſiue circulũ ſcdm per
ſpectiuos ſiue ſcdm geometras ſumpſeris:ĩ eo nullũ punctũ/nullãue lineã pricipi
um medium aut finem ſignare poſſes:ergo nec ĩ ſphera circulũ: cõſequẽtia apta
eſt.qm̃ ſic ſe hẽt circulus ad corpus(ſi ſupficiẽ ipſũ dixeris)ſicut ad circulũ li/
nea/uel pũctus/ſi circũferentiã eſſe uolueris.aſſumptũ patet nõ ſolũ p geometras
ueꝝ p Ptolemeũ ĩ quatriparti. Vlterius quũ cuncte ſtellæ actualẽ uirtutẽ hẽant
actuq; ſint:ſiq circuli/ſtellis qbuſdã potẽtiores cõperiunt̃/illos actu/nõ tm̃ potẽtia
repiri neceſſe eſt:ſed ĩ circulo nullus ẽ pũctus actu/ſed ĩ potẽtia:ergo ĩ ſphera cæ
leſti nullus circulus/nullaq; linea actu repiri põt & ſic aliis actu exiſtentibus non
erũt fortiores. Deinceps ſi diceret̃ circulos iſtos ſtellaꝝ cã nobiliũ potẽtiũ/ ĩ eis
reptaꝝ eẽ potẽtes:ſicut de zodiaco aſſerũt aſtrologi:hoc nihil ẽ:tũ qa pauce ſtelle
ĩ ecliptica ſunt eiuſmodi:tũ etiã qm̃ plures deſignari põt circuli nobiliores ſtellas
ĩterſecãtes ut patet apte:q tñ eã uirtutẽ nõ hñt. Interea zodiacus nõ p̃eſt uirtu/
te aliis igi.nec alii circuli:conſequentiã cõcedent aſtrologi:aſſumptũ oñditur : ſi
zodiacus ſic potẽs eſſet maxĩe uideret̃ hoc accidere eclipticæ grã: ſed hoc non ꝓ
bo qm̃ ſi ecliptica eiuſmodi eſſe maxĩe hoc eẽt rõne planetaꝝ & ſolis p̃cipue ſub
ea delatoꝝ:hoc aũt falſũ eſt:nullus.n.circulus ab aliquo planeta deſcribi põt qui
eclipticæ idẽ ſit:qa ſi ſic maxĩe ſol eſſet ille ſed ſol ſequẽs octauæ trepidatiõis mo
tũ nunq̃ eundẽ circulum deſcribit:ut patet auctoritate: & experiẽtia manifeſtiſ/
ſima/alii uero planetæ non parum ab ecliptica declinant. Sed in contrarium
ſapientũ expientia & rõ eſt:uidemus.n.ſolẽ principaliſſimũ paꝝ ab ecliptica de
clinare:alioſq; planetas ĩter cæteras ſtellas pricipaliores nõ multũ diſtare:quare ſi
caput & cauda ut expientia teſtat̃/ob hoc.ſ.qm̃ interfectiões ſunt uiaꝝ luminari/
um tã magne ſunt uirtutis multo amplius zodiacus/ſub quo uel penes quem oẽs
planetæ ferunt̃.miſſas facio ſtellas ſixas cõplures ꝓpe hũc circulũ.nõ qdẽ medio
cris uirtutis. Ratio aũt quare ſub illo ferunt̃ planetæ/& finis eius inrẽtus ẽ cõ/
decẽs a ptibus terræ uiriũ ipſoꝝ pticipatio ut.ſ.gñationes/& cætere alteratiões ĩ
inferioribus cauſent̃:eſt igi.ac ſi eſſet uitiũ planetaꝝ iuſta diſtributio. Rurſus

ille circulus potens est multū:qui maximus existit ui & ratione alicuius motus: talis aūt est zodiacus rōne nonæ/secundū ponentes decimā : rōne motus octaue: rōne oīum planetarꝫ qm̄ aūt cæteri planetæ preter solē/pet aliquot gradus ab ecli ptica nonæ quæ ꝑprie zodiacus appellati pōt declinātihinc est ꝙ solus zodiacus latitudinē habet:ut illa ois uiarꝫ ipsorꝫ continētia cōplectat':quāuis Mars infor/ tuna parꝫ limites exeat. Sed pter predictū circulū alius est maximifaciundus: & hic equator est:circulus.f.maximus/descriptus p motū primi mobilis: equali/ ter distans a polis:equaliter zodiacū participās:atqꝫ in duas secans medietates:si militer totū cælū equalibus partibus diuidit:æque distās a solstitiis : ad oēs cæli partes indifferens:a quo parꝫ declinat zodiacus:p quē stellarꝫ effectus/ad hæc uel illa tpa determiati cernimus:quis ob cās magnæ uirtutis esse oportet : usqꝫ ideo ut pleriqꝫ astrologorꝫ primū fecerint. Qm̄ uero ecliptice termini in suis declina tionibus obseruandi sunt:hi aūt circulos duos describūt solstitiorꝫ.f.ió præter p/ dictos hi duo obseruādi sunt. Poli quoqꝫ sup quos motus reuoluunt aut mobi lia/nō parue sūt obseruantiæ quū igit' ultra mundi polos zodiaci poli repiantur illi quoqꝫ aduertēdi sunt; qꝫ quū circulos quosdā describāt:illi ēt circuli non sunt post habēdi. Protinus qm̄ predicta pūcta.f.poli mūdi princ paliores/solstitia & æquinoctialia/ex æquatoris zodiaciqꝫ interfectiōe causata respectū hñt iter se cō decēs est ut circuli duo:nihil faciēdi nō sint q.f.per polos mūdi:solstitiaqꝫ descri/ ptus ē quiqꝫ p polos eosdē & æqnoctialia notatus ē a sapiētibus:sic igi. octo erūt obseruādi circuli pcipue.v.zodiacus.æquator:duorꝫ solstitialium paralelli: duo/ rūqꝫ polorꝫ zodiaci:duoqꝫ p polos mūdi & duo solstitialia & per polos eosdē atqꝫ equinoctialia:quæ duo coluri appellant'. Vltra hæc quodāmodo cælis essentia/ lia/alter accidētalis magnificādus est/orizon.f.q partē cæli uisam/a nō uisa segre/ gat:cælūqꝫ in duo hemispheria diuidit:q circuli in infinitū uariari pñt:sicut etiā puncta terræ:respectu quorꝫ sumunt':unaquaqꝫ igit' regio nouē habebit circulos pcipue aduertendos. Ad rōnes igi.incontrariū respondendū:primū dr̄ nō tene/ ri(præcipue in mathematicis)noialium opiniones.hic ēt quæstio ista enodanda nō est:nec in philosophia absoluitur:idcirco scdm̄ utranqꝫ uiā tñdere uolumus. si puncta indiuisibiliaqꝫ alia nō dentur dicendū est/uim illā eē a terminis quos no minales corporibus attribuūt.secūdo ꝙ a fine unius ptis alterius naturæ/& prin cipio alterius accidere pōt/qualitercūqꝫ principiū & finē sumpserint. si uero secū dū reales posuerimus indiuisibilia dicendū prio idiuisibilia rōne partiū quas ter minant/agere posse sic ꝙ illis significent'.secūdo dici pōt nec ab re huiusmodi in diuisibilia non agere:sed in illis cælestiū uim significatiuā sumi:sicut infra pate/ rebit per indiuisibilia sumi debere:& hæc nō tm̄ ex natura signatorꝫ:sed ēt primi mobilis. Ad secundā dr̄ ꝙ circuli geometrice sumpti/nō hñt punctorꝫ differenti am principii/medii/aut finis:sed ut naturalilit corporꝫ in materia existentiū termi/ ni sunt/ob multa principiū sumi pōt:quare & Ptole.in quatripartito/quatuor pū cta obseruāda dixit. Ad tertiā dr̄ ꝙ significatiua uis nō est a lineis: sed a parti/ bus uel respectibus uel terminis partiū rōne multorꝫ supradictorꝫ:& infra meli/ us explicandorum nona quæstione:pcæterea dici potest ad minorem lineas esse in actu inexistentiæ:licet non in actu terminatiuo pet se existētis. Ad quartam di citur ꝙ causa ipsa principalis uirtutis zodiaci non sunt fixe:sed uirtutum planeta

rum crebrā participatio: ac etiam partiū primi mobilis uirtus: stellæ etiā fixe li/cet sub ecliptica pcise non sint: sunt tñ ppe. alii ēt circuli stellas plures intersecan tes aut tangētes: respectus alios ad planetas uires ad polos æquatorē &c. similes habere nō possunt: ideo nec curandi sunt. Ad ultimā dicit q nullus est circulus qui magis indifferens sit uiis solis & propinquus oibus q ecliptica: ideo et rōne solis sic potens efficitur: sed ultra cām istā sunt alie superius assignate.

An zodiaci diuisio ex natura partiū eius aut potius arbitraria sit. Arti. ii.

Isputant quidā arbitrarie factū esse: ut ille quē zodiacū appellāt circulū d in duodecim ptes. quas signa uocāt secetur: etiā iterū i. xxx. quas gradus dicunt: harūq unāqq in. lx. quas secunda nucupant: & sic deinceps: par tes. n. ille. xii. tali ordine locant ut primū igneū: deinde terreū post aereū: ultimo aqueū situet sed ordo iste incōueniēs ē. igi. saltim (siqua diuisio ex natura tei fie ri possit) ea quā celebrāt astrologi nō est: minor ostendit. nō qdē pfectionis ordo ē: quū terreū aereū pcedere nō possit nec ēt elementos ordinē ptes ille sequunt. quū tñ nō mius cælestia q elemēta ordiata sint nec ēt sexuū ordinē seruat: q nobiliori masculio nobilius femininū iūgi debet: ergo ñ igneo terreū. Itē quū ex extremis tēpatū intendat igneo aqueū applicari debebat. Contiuo iungit q nō minor tēperies esse debet in passiuis q in actiuis qualitatibus: sed calido frigidū adheret. igi. & sicco humidū: & humido siccū coherere debuerat. Vlterius com plexiones & uires qbus agunt nō sunt ordinate igit nec partes. consequtio intel/ligentibus patet: prior. n. cōplexio tēperata est: deinde sanguinea. nulla aūt harū continet aries. Adhuc leuiter posita sunt fixa mobilia & cōmunia: ob hæc quia (sole in illis uel sub illis existente) tēporis qualitas moueatur figatur aut medio modo se habeat: & ex hoc in alias significationes translata. ut in aliis rebus simi/les dispositiones significent. qm in anni tēpotibus illud (non ex natura signorū) sed ex qualitatū primarū natura accidere manifestū est. caliditas. n. in uete citius frigiditatē hyemis corrūpit: quā humiditatē. tum quia caliditas magis frigiditati aduersatur: q habuit tum etiā qm siccitas solis nō adeo intensa est sicut caliditas. & sic patet per ordinē in aliis partibus. Præterea ut infra patebit. partes iste pla netis in domos tribute sunt ob mutuā conuenientiā. sed Taurus ueneri non con/uenit. nec scorpius Marti nec Aquarius Saturno & sic de aliis preter luminari/um domos. igitur aut predicte partes domus hoꝝ planetarū non sunt aut partes non bene diuise sunt. Itē non dicit signa calida frigi. humi. aut sic. nisi quia si/miles in inferiora planetæ & sol præcipue sub illis producūt. Sed sol in sagittario caliditatē qdem non pducit: saltim respectu nostrū: nec frigiditatē in cancro. sed secundū appropinquationē solis ad zenith illud euenire apparet igi. &c. Rursus similē respectū Aquarius habet respectu aliā zonā incolentiū. quem leo respectu nostrum & ita de aliis. sed leo respectu nostrū calidū & siccū est. ergo & Aquari us respectu illoꝝ: igi. non absolute talis sunt cōplexionis sed respectiue. itaq seq/tur secundū diuersa climata & partes terræ opus esse diuersitatē maiorē uel mino rē cōsiderare: eitaq illis partibus attributa inconuenientia sunt & similiter ea qui/bus attribuunt. Deinde maiorē diuersitatē habent gradus unius tauri cū alte/ro gradu eiusdē signi q certus geminorum & alter tauri. patet de terminis eiusdē planetæ: in multis proprietatibus conuenientibus duorum signorum. & de gradi

bus eiusdem signi qui diuersorum planetarum sūt termini ac i proprietatibus di/uersi sunt:si igitur gradus & alter Tauri sunt melancolice complexionis frigi. & sic.multo amplius gradus geminorum. Amplius in gradus diuisio signi arbitraria apparet.certum est enim maiorem gradum cum gradu affinitatem habere: q̄ certi gradus medietas aut altera portio cum reliqua eiusdem gradus.mirabile cui uideretur si precise æquales partes diuiderentur in proprietatibus diuise.nam ex lorum partes nebulosæ medioq; modo lucidæ sensu non sic per ordinem cernuntur esse diuisæ:patet in uia lactea & aliis.patet etiam terminos planetarum inæquales esse iuxta modum quem magis approbant astrologi:igitur non sic æqualiter partes iste diuidunde sunt. Deinceps ita est de diuisione per gradus sicut de diuisione gradus in minuta:& minutorum in.ii.& sic de aliis:sed iste apertissime sunt ad placitum.ob computi scilicet cōmoditatem igitur.& signi in gradus.

Adhuc si sic maxime id esset quoniam tantundem sol principalissimus i una primi mobilis reuolutione graditur:sed hoc est falsum. quoniam sol quandoq; plus quandoq; minus uno gradu perambulat:secundum q̄ magis ab auge discedit: uel adheret:&ce. Sed contra est experientia crebrissimis uicibus.obseruata ratio etiā ostendit.cognouerunt nempe obseruātes huiusmodi nature secreta signa seu partes quas eiusdem triplicitatis esse dicimus eiusdem esse complexionis: quomq; anguli significatores fuerint similes producere qualitates. q̄q̄ secundum magis & minus:ab aliisq; causis aucta uel diminuta potestate:planetas quoq; i illis existentes simili qualitate nos afficere.quæ res aperta fit in luminarium figuris obseruandis:apertius quom tres superiores similia signa incolunt: ut infra de aeris mutatione agetur.patet etiam in hominum conceptione:ubi natum similis complexionis cognoscitur si simile ascendens fuerit:aliis pensatis causis hoc etiam non modo in particularibus effectibus euenit:sed uniuersalibus puta climatum regionum ciuitatum alterationibus huic uel illi signo subiectis terrenis causis contradicentibus:& hæc quantum ad.xii.partium zodiaci complexionem.

Quantum uero ad numerum partium.xii.scilicet quattuor puncta:duo. scilicet solstitialia duoq; æquinoctialia uim quidem non mediocrem habere manifestum est ab aliis distincta:sunt enim planetarum respectuum extrema & in differentia media:precipue precipui solis quod per uarias stellarum mutationes in illis comprehenditur:similiter (licet non tam intensam) uirtutem percipimus in q̄libet tertia parte predictarum quartarum inter predicta.iiii.puncta contentarum præcipue in solis ingressu in has partes.deinde lunæ:& aliorum quam mutatione unusquisq; mediocriter introductus comprehendere pōt:quantū uero ad diuisionem in gradus dicis similiter hoc experientia inuentum fuisse.tum in faciebus tum in terminis:tum etiā in ipsis gradibus:suisq; finibus:per directiões aliasq; uires mobiles ipressas:quæ per gradus noscuntur:de aliis uero diuisionibus i partes minores concedimus:& si diuersitatem i gradibus reperiri cōdecens ē: illa tñ nobis nota non est:quare ut concludit argumentū ad computi cōmoditatē repertā est:q; si minimas hēremus ꝓprietates particulares perfectiori modo astrologiam teneremus. Pariter experimur.iiii.puncta predicta signaq; sequentia maximā in rebus causare mutationē:non solum in anni temporum qualitatibus: sed ēt in aliis pficiundis rebus.sed tēporum mutationē notiorem astrologi in medium

adducũt. Ratio dictis concordat primum de.iiii.punctis si enim planetarum distantia/ad zenith propinquitas maior uel minor obseruandæ sunt:ex cõsequẽti maxima distantia/minima/ac media præcipue erunt aduertende.ille enim extreme sunt/per superabundantiã & defectum segregate.ubi magna diuersitas uirtutis apparere debet.aliæ inter mediæ:& q̃m indifferentes sunt prædictis & polis/ac circulis aliis paralellis.ac etiã quibuslibet partibus terræ:& in circulo potenti equatoris. Quia uero maioris uirtutis sunt/ideo suos effectus celeriter pducũt & pficiunt:circūq; complementũ præbetur illis tale uel tale/scd̃m significatorũ diuersas uires.Ex quo sequit̃ q̃ sequẽtia signa contrariã dispositionẽ sortiuntur/ob cõtrarias causas:his uero succedẽtia:q̃m inter media sunt inter fixa/atq; mobilia ico circo cõmunia sunt. Quoniã uero quattuor zodiaci partes inter quattuor puncta prædicta cõtentæ/minime sufficerẽt tot uarias dispões in inferiora pducere: q̃m ẽt magnã uarietatẽ inter partes ipsaꝝ repimus icirco(uirtutes illaꝝ obseruãdo)tripartitas esse cognouerũt antiqui.qua diuisione facta.nõ solũ expientiæ cõcordes inuenerũt.sed rationi.sic luminaribus duo domicilia tribuũt:aliis planetis duo:ut melius infra/scd̃m naturã/ad solẽq; ꝑpinquitatẽ.signa quoq; eiusdem cõplexionis meliore aspectu afficerent inuicẽ.sicut simile simili oblectatur. quæ uero solũ in actiuis cõcordant exagona irradiatione se inuicẽ fortificarent. quæ uero calida sunt & per cõsequẽs masculinũ sexũ sapiunt/frigidis adhererent fœmineis:ut ex illis q̃dã germinãdi armonia resultet:quã generationẽ p̃cipuã cælum intendit. Et q̃m hõ paruus mũdus est uirtute in se cõtinẽs mũdi pfectiones: icirco omniũ uirtutũ/principalis pfertim circuli participẽ esse oportet.adeo distincte ut partẽ pars capiat.hinc est q̃ aries caput zodiaci caput hois afficit spãliter: itaq; de aliis dicendũ.ex quo simius significatio haurit̃ ex ascendentis initio licet debilius.sicut et tale signũ non absolutũ:sed respectiuũ est. Dicendũ igit̃ q̃ qualitercũq; signa sumpseris/siue solũ in primo mobili/siue in octaua/siue oẽm spheram cõplectant̃/siue usq; ad centrũ mundi.eoꝝ diuisio quidẽ ex natura rei in cælis repit̃. Diuisio uero partiũ istaꝝ/quas signa appellamus in.xxx.partes quas gradus uocamus/hinc sumpsit rationis originẽ. Sol enim in mundo principalem inter altra locũ tenet.primũq; mobile inter spheras.hoꝝ motus igit̃ maximæ potentiæ & a se inuicẽ pendentes in uirtute.sunt quantũ igitur in cõpleta reuolutione primi mobilis uel nonæ sol gradit̃/tantũ gradũ scilicet solis principalissimi portionẽ segregatã facimus:ab initio signoꝝ exordiũ diuisionis sumendo.sed q̃m motus solis &eius delatio sub zodiaco dupliciter cõsiderari põt.uno mõ respectu primi mobilis/uel terræ.q̃d pene idẽ est.& sic q̃m sol inequalitér trãsit æq̃le zodiaci spaciũ.scd̃m istã diuisionẽ nõ erũt gradus eq̃les.licet si a principio signoꝝ initiũ sumat̃/parũp ab ea discedat.alio modo in suo ecẽtrico.& sic q̃m equales ptes in æqualibus tẽporibus pertrãsit.magis scd̃m hunc motũ erit partiũ æqualitas.

Ad rationes igitur in contrariũ respondendũ est.q̃ tali ordine locata sunt a deo signa/ut inferiora cõmodius/quæ causanda sunt ab ipsis effluant.unde inconueniens est/ut illa ab inferioribus sumant ordinem.quin potius horum ordo ab illis procedit:nec est opus ad hoc ut calidum & siccum uirtuali temperetur frigido & humido/ut eiusmodi temperans sibi propinquum sit.magis enim sextili/aut alterο aspectu temperari potest: q̃ per dictam propinquitatem. Ad secundam

dicit̃ q̄ qa passiue minus actiuæ sunt. ideo nõ incõuenit duo signa similes habere qualitates passiuas: illa enim duo nõ multũ ab actiuitate unius signi actiua qualitate affecti discedũt. Ad tertiã dicit̃ in mixtis cõplexionẽ tẽperatã nõ nisi ex extremis resultare. quare nõ est opus in signis seorsum temperatã cõplexionẽ reperiri. nisi in suis extremis causis. de sanguinea aũt dictũ est q̄ ordo locorũ non cõmitatur ordinẽ perfectionũ respectu hominis. respectu etiã simpliciũ primũ elementũ igneum est: sed ista nõ sunt efficacia. ut in responsione ad primum patuit. Ad quartã patuit supra. q̄ non solũ in anni qualitatibus: sed in aliis pficiendis rebus mobilitas fixio & cõmunis natura cognoscit̃. Ad quintã dicit̃ q̄ cõuenientia pcipua nõ est in qualitatibus primis: nõ enim oẽs cõuenientiæ aut discõueniẽtiæ in qualitates primas reduci debẽt. sicut nõnulli credunt: sed præcipue in alias uirtuales uires & insensibiles influxus. Ad sextã negetur minor: licet ratione radii minus ppendicularis minuat̃. Ad septimã dicitur q̄ licet sit idem respectus rõne distantiæ. nõ tñ uirtutis. & q̄ signorũ uirtus in illis absolute est: nõ respectu tñ. licet fortius ppendiculari agant cæteris paribus. Ad octauã dicit̃ q̄ illa maior cõuenientia nõ in qualitatibus primis est. sed in aliis influẽtiis insensibilibus. Secũdo dicit̃ nõ esse incõueniẽs in signo calido repiri quosdã gradus frigidos. sicut in aĩali calidissimo sunt ossa frigida. Et similiter dicat̃ ad nonã. Ad decimã dicit̃ negãdo similitudinẽ. cõcessum est alias diuisiones in. lx. esse uoluntarie repertas ad cõputi cõmoditatẽ. Ad ultimã conceditur prima cõsequentia. & ad cõsequentis falsitatẽ dictum est qualiter a sole pluribus modis accipi possint.

An signorum nomina ratione sint posita. Articulus. iii.

Signorũ noĩa quorundã aures ottundũt his mediis ca pter oẽm rationem inuenta putantiũ: & si pdictarũ partiũ distinctio ex natura rei in cælis reperiret̃. Noĩa enĩ pdicta signis nonæ principaliter cõpetere debent: quũ ipsa principaliora sint. sed illis nõ cõpetũt. Taurus quidẽ terreæ cõplexionis nõ est neq̃ uirgo. rũ quia humanæ. rũ q̄a iuuenilis. Præterea signorũ naturæ elementorũ potius q̄ mixtorũ naturã sapiũt. duas. n. qualitates tñ nõ. iiii. participare dicunt̃ signa. ergo mixtorũ noĩa nõ cõueniunt. Cõfirmat̃ q̃m extremis uirtualibus extrema actualia pduci pñt: & media p illorũ refractiõnẽ. nõ aũt p media extrema ipsa. Itẽ si sic igit̃ colericiora aĩalia magis q̄ sanguinea &c. coueniũt. sed multa aĩalia leone colericiora sunt. & ita de aliis dici põt. igi. &c. Adhuc nihil in cælis fictũ est. sed sagittarii figura ficta est. igit̃ &c. Amplius p Ptol. in quatri. arietis primæ partes pluuias inducũt. mediæ infrigidãt & cõgelant. Taurus suis ptibus mediis humectat. Cancer serenitatẽ & calorẽ inducit. quæ oĩa nominũ naturis aduersant̃. Vlterius sicut in pdictis signis humana cõtinetur natura: ita & sensitiua aĩaliũ. ac uegetatiua plãtarũ. omniũ aliorũq̃ inanimatorũ mixtorũ & simpliciũ. igit̃ sicut humana figura nomina q̄ illis attributa sunt: ita & aliorũ saltim generalia attribui debebant: quod nõ est factum. Contra est astrologorũ auctoritas omnibus pene philosophis sani capitis confirmata: ac experientia patet metaphorã cõuenire. dd. quidam putant nomina signorũ prius imaginibus octauæ fuisse imposita. Deinde per has ad signa nonæ translata: & per hoc putant nerius & pprius signis octauæ q̄ nonæ cõuenire. Sed licet octaua prius cognita fuerit q̄ nona: ac etiã signis octauæ prius fortassis nomina imposita fuissent. uerius tamẽ

& principaliꝰ attributa per noia prædicta significata comperunt nonæ signis q̄ octauæ: cuius causa est. quia a primo mobili uire ille in octauā influunt potius q̄ contra. Ostendendū igitur est prius q̄ signis imobilibus / seu signis nonæ proprie cōpetant: primo. n. patet intelligētibus atq; obseruātibus cælorū uires: cancrū infrigidare & humectare & naturæ esse aqueæ quāuis stellæ sub illo tēpore Ptolomei reperte serenitatē inducant. paret in principiis significationū: pcipue in aeris mutatione. & in reliquis omnibus. scorpionē similiter. & pisces. quāuis cancri stellæ. & scorpionis & pisciū nō parū dissimiles sint. in piscibus. n. naturā louis. In scorpione Martis sapiunt: ex qbus concludi potest naturā illam potius signis nonæ q̄ octauæ cōuenire. secūdo q̄ ista nomina eiusdē triplicitatis eandē aqueā complexionē ostendunt. animalia. n. pdicta flegmaticæ sunt cōplexionis: sed ultrā proprietates illas in qualitatibus primis. in multis quidē aliis cōuenientia cernit̄. ut prædicta animalia a prædictis signis præcipue mirū̄modū superent̄. ut a scorpione scorpiones. Cancro cancris. Piscibus pisces. triplicitatis quoq; igneæ nomina similiter cōueniunt. nam leo multū colericū animal est. Aries nō mī: sicut illud signū decet. Sagittarius similiter ratione uelocitatis: & aliorum cōpluriū. suntq; cōplures cū his animalibus insignis similitudines. nā præcipue leonine pprietates in leone signo uigent. in Ariete arietum. in Sagittario duplex natura. anterioris ptis. s. humanæ louialis. Posterioris uero bestialis silueftris. triplicitatis aereæ nomina caliditatē & humiditatē ostendunt. cōplexio. n. humana iuxta cōmunē medicorū sententiā ab æquali ad pondus per calidū & humidū est lapsa. modo geminorū: libræ: & aquarii humanæ ponunt̄ figuræ. habent etiā complures proprietates signa prædicte triplicitatis. ut patet astrologis: quæ occultari debent huius scientiæ ab eruditatis. Restat aliquod dubiū de terreæ triplicitatis nominibus. ubi notandū est q; nō semp ad cōplexionis similitudinē respiciendū erat impositoribus. aliud. n. est id a quo nomē imponitur ad significandū: aliud quod nomē imponitur ad significandū. Taurus igit̄ dominiū nō solum in bobus habet. sed in aliis pecoribus in quadrupedibus generalius. Virginis signū ob eius sterilitatem quæ melancolicæ cōplexioni cōgruit illi assimilatū fuit. est etiā uirginitatis conseruatiuū. Capricornius uero nō solū cū capris & sibi similibus similitudinē habet & cōsortiū: sed etiā ad alia animalia se transfert illius uirtute. lege astrologorū codices: inuenies habentē capricorniū ascendentē aliqd in facie simile capre habiturū: quod sepissime periculo cōprobaui. inuenies oculos dentes nasum nos eminens pdicti effigiē habere. & ita de cæteris multis pprietatibus quas nō est nunc narrādi locus. in psentia sufficiat hoc uerū esse. q̄ semp ab aliqua notabili pprietate sumpta sunt signorū nomina q̄nq; a cōplexione in sequēte formā. q̄nq; in sequente materiā: q̄nq; ab utriq;. quarū plures erunt pprietates similes tanto melior erit attributio. Ad rōnes igitur in cōtrariū ad primā patet. quare quoq; mō assimilent̄. Ad secundā dicit̄ q̄ per elemēta nō potuisset nisi cōplexionis in sequētis formā similitudo significari per aliorū uero similitudines cōplures proprietates exprimi possunt. elementorū ēt p lapsum ab æquali. Ad tertiā dicit̄ q̄ melius in mediis apparent extrema: q̄ media in extremis. Ad quartam dicitur negando consequentiam: quia ob multa alia similitudo sumitur: quæ in aliis animalibus non inueniren̄t. Ad quintā dictū est quare fictū animal sumptū fuerit ob

multiplicē illius ſigni ſignificationē. Ad ſextam dicitur q̄ Ptol. de ſtellis octauæ & eius imaginibus pculdubio loquitur. Ad ultimam dicitur q̄ in animalibus plantarū & aliorum uirtutes cōtinentur: ſicut in ſenſitiua uegetatiua: ſed in plantis nō poſſent non nulla notari: quæ in animalibus cognoſcuntur.

An domus/exaltationes/triplicitates termini facies planetarū in primo mobili ſint firma: aut ratione ſtellarum fixarum. Articulus. iiii.

Idetur qnq̄ dignitates eſſentiales planetaꝝ in ſignis/tōne fixaꝝ exiſtere. ſicut. n. eſt in leone ſigno ſolis domo: ita & in aliis: ſed in leone ſtella fixa primæ magnitudinis de natura ſolis eſt cor leonis appellata. igit̄ ratione huius ſolē uigorantis uidetur leonē in ſolis domiciliū traditū fuiſſe. idē in ſcorpione de corde ſcorpionis accidere patet. idē in piſcibus de ſtellis piſcium de natura Iouis. Præterea quū planetæ in his dignitatibus mirūmodū fortificent̄ atq̄ in oppoſitis debilitent̄. hoc ob eā cām euenire oportet quæ in cælo potētior eſt: quū planetæ primū dignitatis locū teneant: ſed ſigna ſunt ueluti materiæ & corpora/ſtellæ uero ueluti formæ & animæ. igit̄ a ſtellis nō a ſignis euenire opus eſt. Adhuc ſi fixæ & imobiles eſſent nō tāta de illis uarietas opinionū reperiret̄ q̄ta inter nr̄a & antiquoꝝ tēpora reperit̄: q̄ erroꝝ aſtrologoꝝ cauſa eſſe uidetur. Sed cōtra eſt expientia auctoritas & ratio: expientia. n. nos certos facit eaſdē eſſe p̄dictas planetaꝝ poteſtates: cōiter qdē operātes imo oēs ferme eaſdē quas antiq̄ poſuere obſeruār. ſi uero firme nō eſſent: nulla eēnt aſtrologoꝝ iudicia: mirabileq̄ dici deberet: tāto tp̄e manifeſtos errores exptores obūbraſſe: & tn̄ eaſdē nō eē. ſed uera iudicia (quoꝝ noſcunt̄ principia) cōperiunt̄. Videmus ēt ſolē lunā aliaq̄ aſtra in ingreſſu haꝝ dignitatū mutationē non mediocrē cauſare. Auctoritates etiā partē iſtā declarant. Ptolomeus quidē totū arietis ſignū ſolis exaltationē dixit/quāuis decimūnonū gradū p̄cipuū faciant moderni. ſed nō totū ſignū exornatus eſt ſtellis ſibi ſimilibus. Deinde in capitu. de triplicitatibus diuidit zodiaci circulum in triāgulos equilateros. quæ res fixis cōuenire nō pōt. Præterea ratio quare Saturno aquariū & capricorniū tribuūt in domos eſt: qa infortuna eſt: cui oppoſite luminatiū domus cōueniunt. nō igit̄ tōne fixaꝝ illud accidit. Amplius luminaribus/cancer & leo/in domos tribuunt̄: eo q̄ zenit capitū uiciniora ſunt: ergo nō rōne fixaꝝ: q̄ ſi domus/p̄tās p̄cipalis/nō rōne fixaꝝ eſt: neq̄ et alie poteſtates erunt. Vlterius ipſe Prol. aliā ratioē adducēs ſolis exaltatiōis ait. q̄m tunc incipit accedre ad altioē circuli medietatē. ſeptētrionalē. & per oppoſitū in libra. & per cōtrariū de ſaturno ait. Itē oino in faciebus apparet. q̄m ſcdm planetaꝝ ordinē ſumunt̄: nō autē ſic ſtellæ locant̄: ut aliqua illaꝝ poteſtatū ab illis effluere poſſit. Adhuc nō in quolibet ſigno/ſtellæ de natura quinq̄ planetaꝝ notate ſunt. igit̄ ab illis termini ſummi nō poſſunt. nec etiā in duabus zodiaci medietatibus quæ luminaribus pro terminis tribuuntur ſunt per totum ſimiles illis ſtellæ. Deinde ſol in leone haberet terminos & in aliis ſignis. ubi ſtellæ ſimiles reperiuntur. Item ſi ratione fixarum illud eueniſſet: nō ſolum gradus/ſed etiam minuta notaſſent: quum & gradus & minuta fixaꝝ cognouiſſent. protinus ſicut fixæ/plerunq̄ mixtæ ſunt naturæ. ita ſimiliter iidē gradus plurium planetaꝝ termini exaltationes & c. eſſe potuiſſent. Interea ſi ſic nō ſemper fere ultimi ſignoꝝ gradus/infortunarum termini eſſent. Poſtea ſi ſic nulla fuiſſet inter aſtrologos

de terminis æqualibus Chaldæoꝝ disputatio.quũ fixe ordine illo in cælo nõ sint.
Post hæc si sic nõ magis approbasset Ptolomeus terminos libri uetustissimi:cu/
ius maior pars præ uetustate cõsumpta erat:quom ad manus eius puenit.qm̃ q̃to
antiquior:tãto deterior:ob fixaꝝ diuersitatẽ. Iunge eosdẽ nõ magis approbasset
eo ꝙ planetaꝝ dignitates terminoꝝ in summa scd̃m numeꝝ annoꝝ maioꝝ esset.
Adde si sic igit̃ sicut in natura fixaꝝ.cõcordes erant.ita in terminis.& ita patet.
ꝙ qui rẽ istã dubiã faciunt:nec expiẽtiæ noticia:nec auctoritatũ sensu ꝑditi sũt.
Ratio quoq; idẽ demonstrat.dignitates.n.istæ:nil aliud esse apertũ est:q̃ planetaꝝ
potestates:quas ueluti in regno rex.in domo dñs in magisterio artifex habet.ob
naturalẽ inter ea similitudinẽ.partiũ.s.cæli cũ planetis:ut infra.hæc aũt cõformi
tas pp duo in primo mobili sumi debet.primũ:qm̃ primũ mobile cõuenientius:
& dignius planetaꝝ domiciliũ & habitaculũ est.q̃ octauæ sphæræ ptes.Secundo
qm̃ fixæ stellæ potius coagentia sunt planetaꝝ iuuantia uel impedientia:q̃ ipsoꝝ
domicilia. Rursus cõuenientius actuale uirtuali iungitur q̃ actuale actuali:qm̃
actuale & uirtuale ueluti principiũ & principiatum.actuale uero & actuale.iam
inter se distincta sunt.sicut stellæ se hñt inter se. Dicendum igitur scd̃m maiorẽ
uel minorẽ planetaꝝ cũ partibus primi mobilis similitudinẽ:uarias resultare po/
testates.quas essentiales appellant ob eãm.s.cãm.qm̃ in his semp locis sic poten/
tiores efficiunt̃. Nec mirũ si rebus humanis prædictæ potestates æquiperant̃.tũ
quia eas uires (solũ ut in nos influunt) cõsideramus:tum etiã quoniã in homine
oẽs pfectionum gradus quodãmodo cõtinentur. Ex dictis sequitur.fixas forti/
ficari:ac debiliores effici:scd̃m ꝙ in potestatibus :aut casibus uel detrimentis uel
aliis aduersis aut similibus locis planetaꝝ sibi similiũ extiterint:quæcunq;.n.uni
tertio conueniũt.etiã inter se cõueniunt. Ad rõnes igitur in cõtrariũ.Ad primã
dicitur negando similitudinẽ.debiliter eni ex paucis stellis ad oẽs discurritur.ut
patet uim stellaꝝ intuentibus. Ad secundam dicitur signa esse nobiliora stellis
dicuntur autẽ materiæ & domicilia &c.ob naturalem maiorẽ conformitatẽ pla/
netaꝝ cum partibus primi mobilis.maiorẽq; unionẽ possibilem.dicitur etiã pla/
netas retrocessionis causa maius detrimentũ acquirere:q̃ per aliquod primi mo/
bilis signũ aut aliam cæli partem. Ad tertiam dicitur ꝙ discrepãtia in terminis
fuit in inuentione ipsoꝝ & uera cõprobatione:non autẽ post inuentam ueritatẽ
uirtutũq; uarietatem. error autem modernoꝝ ob ignorantiam figurarum princi
piorum causatur ut infra de anni principio fiet apertum.

An in sphera nona:aut primo mobili imagines:& quæ:& quot sint. Atti.vi.

Pparet qbusdã in primo mobili:qđ nonã spherã dicimus nõ esse imagi/
a nes.q̃to.n.aliqd ad omnimodã primã simplicitatẽ magis accedit:tanto
pfectius & ecõtra.sed nona supior sphera pfectior est octaua.quẽadmo
dũ locus eius suppremus ostendit.ergo simplicior.sicut eius motus declarat.sed
quũ imagines ex diuersitate partiũ cõsurgat ubi erit maior simplicitas:ibi minor
imaginũ diuersitas apparebit.igit̃ minus sunt ĩ nona:q̃ ĩ octaua imagines.sed in
octaua nõ sunt imagines nisi ad placitũ ut infra oñdet̃.igit̃ minus in nona. Itẽ
quũ nona sphera uisu nr̃o pcipi nõ possit:arbitrarie dictũ est ibi imagines esse ni
si ratio nos cogat:sed nulla ratio nos cogere põt.quoniã quicquid uirtutis ab illa
pcedere põt:absq; imaginũ distinctione saluatur.fabulosum igitur dictum est ꝙ

in qbusdã montibus/ob aeris claritatẽ imagines & caracteres pcipiat. Praeterea diuersae imagines eãdẽ partẽ caeli figurare nõ põt: sed si dicta antiquorum seruent: illud necesse est dicere: qm̃ primo una ponit totũ signũ occupãs. deinde in quali/bet facie ponit altera. postremo i quolibet gradu iuxta nõ nullorum sniam. igi. &c. maior sic aperit. nã aut imagines eiusdẽ pris oino similes sunt. & sic altera sup/fluit. aut oẽs pter unã aut dissimiles: atq; diuersae oẽs quod eẽ nõ põtnã aut equa lis sunt eq̃lis sunt potẽtiae. & sic una alterã impediret: aut una potẽtior alia: & sic debilioris auferret uirtus in totũ. In cõtrariũ est astrologorum mira expiẽtia dili/gẽs obseruatio. qua in re missa faciẽdo q̃ ab antiqs obseruata & inuenta sunt. q̃dã in mediũ adducenda sunt: quae aetate nr̃a cõprobata sunt: haec qdẽ secreta qbusdã per imagines reuelata fuere cupe: quẽdã Aethyopũ amplexũ. cordis dolore maxi mo opprimi aliũ: si albis uestimẽtis: aut rubeis circũdaret. aliũ lubente nudũ ince dere. Aliũ magna laetitia affici quoma lacrimas biberet. alium curua genua ha/buisse: haec nobis sensata fuere: similes unusq; quottidie expiri posset ppriẽtates multas sed qm̃ nõ nulli astrologi apte de imaginibus pdictis loquuti sunt. Ptolo/meũ uideamus q latentius eas explicauit. Verbo. n. nono libri fructus air. uultus hui9 seculi &c. lxxxxv. ut id q̃d ascẽdit ex gradu &c. quis secũdũ ex graeco trãsla tionẽ parũper a pdicta snia deuiare uideat. subdit. n. clemẽtarii utunt ingressus stellarum &c. stellae aũt ad stellã pprie nõ eẽt ingressus. Itẽ fixe nil pene extra angu los operant ur infra. Praeterea mores nõ pendent principaliter: a fixis quũ sint hoibus in pportionate ut infra. sed a planetis & imaginibus aut signis. Itẽ co/opantia coorietia ẽt nõ sunt pricipalia. Ratio oñsum est eni supius: uires signorum esse diuersas in primo mobili: exaltationes ẽt terminos facies similiter ex naturali cõformitate cũ planetis. gradus quoq; diuersitatẽ hñt in uirtute. igit q̃ñcũq; oriũ tur aut cooriunt uires uaria in sibi subiecta imprimũt. Harum aũt uiriũ q̃dã aper tiores sunt sicut calefactiua uirtus & hmõi: quaedã uero occultae. & has p signorum imagines expsserũt antiq: q̃dã uero occultiores & magis particulares. & his pau cis reserate uoluerũt: quomq; eiusmodi declarãt uirtutẽ: trũcata pgnantia uerba pferũt. & hẽ ppric imagines appellant circa quas pñs speculatio est. Sicut igitur inter ptes eiusdẽ signi couenietia est. & ab alterius signi ptibus distinctio. ita cõ/ueniẽs est ut totũ signũ generali totaliq; imagine signet. sicut ẽt generaliter cõue niunt in uirtute. deinde qm̃ eorũdẽ tertias ptes: quas facies uocãt. distinctã habẽt ppriẽtatẽ. per alias magis particulares imagines significari cõueniẽs fuit. postre mo qm̃ graduũ distinctio adhuc magis particularis est. ideo illorum uirtutes p spe ciales imagines exprimi cõgruũ fuit. sicut cõciliator fecit. qm̃ aũt minutorum diui sionẽ ad placitũ & cõputi cõmoditatẽ inuentã tenemus. ut supra: ideo libri titu/lum Abraã patriarcae falsum iudicamus. sicut ẽt plerisq; alchimistae beato Thomae Aquati. ac Raimũdo falso alchimiae opa attribuũt. nõ eni uiriorum occasionẽ prae/buisset beatus Tho. ob eius sanctitatẽ. Raimũdus quoq; christianae religiõi dedi/tissimus in arte magna ait. unde flere põt alchimistae &c. similiter de minutorum ob seruatione dicẽdũ. nã. xxi. miliariũ & sexcentũ minutorum obseruatio hoibus natu rali calle fieri quodãmõ nõ põt. sunt igit primo imagines totius signi. deindẽ fa/ciei. postremo graduũ: quas scimus. alias quoq; repiti ex natura partiũ caeli non est negandum. sed iam dictũ est nullam completã scientiã ab hominibus haberi.

Ad primã igi.in contrariũ dicendũ:ſicut ſupradictum eſt:diuerſa accidentia & partiũ proprietates in eodẽ toto poſſe reperiri:ab ſq ſubſtantiæ ſimplicitatis dimi nutione:quantũ.n.ad ſubſtantiæ ſimplicitatẽ:cæli æque ſimplices ſunt : ſecundũ oẽm uiã:ſed uarietatẽ quærimus uirtutũ:quæ in corporalibus uariis partibus ex primunt & perficiunt : econtra in ſpiritalibus ſicut hõ plures uires partes orga/ na cæteris animalibus continet.in octaua quoq ſphera ſic imagines ſunt: ſed per ſtellas diſtinctæ i primo mobili/ ex natura partiũ cæli uirtutes uarias hñtes. Ad ſecundã dicitur rõnem cogere & experientia / uarias uires in partibus primi mo/ bilis eſſe ponendas non aũt uiſu pceptibiles ſicut in octaua. Ad tertiã dĩq ſicut oculi ſuã formã hñt:& caput & totus hõnec ſe ĩpediunt:qm̃ unũ alterius pars ẽ non aũt totales ſicut ẽt in prædictis euenit.qualiter aũt pdictæ partes uariæ ſimi les diuerſæ aut in uirtute contrariæ inter ſe eſſe poſſunt.omnibus patet.

Q uæſtio.vi.de.viii.ſphera & partibus eius.

An imagines octaue ſpheræ ſint in ipſa ex natura rei uel ad placitũ. Arti.i.

Apparet nõ nullis imagines octaue ſpheræ in ea eſſe ex natura ipſa:a ſũmo opifice inſtitutas:nõ ſolũ humana cogitatiõe in uentas:ſuperius.n.concluſũ eſt imagines none nil aliud ſigni ficare:q determinatas partiũ uirtutes uarias mõ nullus nega/ re põt:i imaginibus octauæ:uarias cõtineri uirtutes:ergo quũ in nona images ſint ex natura rei: ẽt in octaua erunt. Præ/ terea aut ſtellæ eiuſdẽ cogerier ſunt inter ſe ſimiles aut diſſimiles: aut quædam ſi miles quædã diſſimiles:ſi primũ una alterius actione uigorat : & ſic ex oibus ſit unũ agẽs totale.ſi ſcdm:ergo una actionẽ alterius remittit:& ſic agẽs totale ex il/ lis reſultat:ſi tertiũ ergo idẽ qd prius ex pdictis ſimul iunctis rõnibus:itaq ſem/ per erunt coagẽtia ex natura rei: qd eſt eſſe imaginẽ ex natura rei. Itẽ ſtelle eiuſ dẽ imaginis ſunt pene eiuſdẽ naturæ:imo qui dicũt eas inuẽtas arte:cãm aſſignãt ut naturas ea diſtinctas hẽremus:ſed iſta naturæ idẽtitas a cõditore ẽ ex natura rei.ſ.ergo &c. Sed cõtra eſt:q ea quæ ab uno teſtudo nuncupatur & figurat: ab auctore alio gallina uel altero mõ ſignificat:ſimiliter geminoꝝ & alioꝝ. Præ terea maior imaginis pars ſtellis caret nõ ut litteralis ſenſus poetæ huius rei cãm aſſignat:ne.ſ.mundus cõbureret principales quoq partes ſepius indeſcripte reli quunt. Itẽ ſi ſic nõ relinquerent quædã icluſe ſtellæ in pte cæli circũcirca pene deſcripta:extra ſignatã imaginẽ:ſicut uidemus in facto de ſtella Aſmier abameẽ & de nõnullis aliis. Amplius ſi ꝓprietates ſtellaꝝ cõſideraueris:in paucis conuenie riã in natura inuenies:uerũ haꝝ figuratores quantũ fieri potuit:propinquas ſtel/ las ſimilis naturæ iunxere:qm̃ aũt non nunq id ſeruari nõ poterat:cõmoditati ſi/ guræ parebãt. Vlterius fixe nil pene extra angulos aut cuſpides opant:ut infra manifeſtũ fier. imago aũt ſi ex natura rei eſſet per ptes ſuas operaret & oẽs i to to coagerẽt. Adhuc ſimile de fixis uĩ dicẽdũ qd de planetis:q̃rũ ad per ſe exiſten tiã:ſic ſic igi.ſtellæ ab aliis partibus cæli diſtinguent:ac cõtigue nõ continue erũt ſunt igi.p ſe exiſtentia ex qbus in actu exiſtentibus nõ fit unũ niſi p aggregatio nẽ:quæ unitas ad imaginis unitatẽ non ſufficit:nec deficit talis unitas ſi arbitra/ rit figurate ſit. Deinde plus cõueniunt plerũq pars imaginis unius:& pars alteri us ꝓpinque q̃ partes eiuſdẽ imaginis:nec adeo magnis partibus diuidendũ erat

cælū:postq̄ in tam parua quantitate diuersitatem non paruā inuenimus. Postea affectuū inferiorꝝ multitudo cāꝝ multitudinē requirit licet non tā magnā:hic au tē imaginū numerus multū apparet deficiens:uoluntarie ergo inuētę sunt. Habrāā unusquisqꝫ nomen & imaginem seu figuram ad placitum mutare potest: sed ob multas commoditates fuisse inuentas manifestatur prima utilitas inde oritur.s. locoꝝ stellaꝝ cognitio.cognoscimus.n.p figurā illā locū ubi stellę situātꝰ ex qua sequitꝰ secunda.s.unius ab altera discretio:ex quibus sequitur tertia.s.nomen quo ꝓprie appellari pōt.Tauri.n.oculus & aldebrā idē significāt qbus sic figura cir/ cūloquutis noibus facilior redditur eaꝝ intelligētia. Ex his sequitur quarta.q̄m.s. facilius eaꝝ naturas cognoscere possumus paucas exercēdo:nā in multis imagi/ nibus eadē reperitꝰ natura distincta.Ex quibus oibus sequitꝰ potissima:quæ hu/ ius inuenti finalis cā fuit:ut.s.facile memoria teneantꝰ:ē.n.ueluti localis memo/ ria:qua qsqꝫ facile & noia & loca & naturas retinere pōt:si.n.M.xii. stellaꝝ spat sim loca naturas & noīa tenere uelles nō mediocri labore afficereris : si qs igitꝰ ordine alio stellas figurare sibi sciuerit:ut ex figuratione illa hæc pincipaliter in tenta facilius & cōmodius sequantꝰ illa quidē melior reputanda est figuratio:qua in re tria aduertenda sunt.s.ꝓpinquitas:& ob hoc multū distantiū stellaꝝ cōge/ ries nō est sumenda figura.& quantū fieri possit figura imaginata cōpleatꝰ:& na turæ similitudo:quibus quinqꝫ prædictæ cōmoditates sequuntꝰ. Ad rōnes igitꝰ incōtrariū.dd.ad primā:qꝫ ptes magis coagētes nō sūt scdm imaginū pdictaꝝ di stictionē distictę:sicut i prīo mobili sūt:si.n.coopares obseruare uellemus:coorie tes stellas figurare opus eēt.simulqꝫ cælū mediātes:atqꝫ occidētes: & sic unusqsqꝫ i orizōte suo uarias sibi imagīes figurare deberet. Ad secūdam dr qꝫ si argumē tū cōcluderet:stellæ oppositoꝝ signoꝝ duodecīqꝫ domoꝝ ad eādē ptinerēt imagi nē.& plerūqꝫ totū cælū:sed ob alia pdicta inuēte sunt.in actiōe aūt sensibiliter si mul agentes & patiētes patres tm̄ cōsiderare debemus:in partium distinctiōe.

Ad tertiam dicitur primo:qꝫ arbitrio similes sumptæ sunt quantum fieri potest sed quoniam plerūqꝫ deficiunt a similitudine:ideo pater ad figuræ cōgruentiam & alia pdicta fuisse considerata.

An stellæ fixæ sint planetis fortiores. Articulus.ii.

Eputant pleriqꝫ astrologi fixas fortiores planetis.ac nobilioris naturæ: r quāto.n.corpus nobilius fuerit tanto nobiliorē locū in natura obtinet. sed magis sursū est nobilius igitur fixæ sunt nobiliores planetis. Item quū primū mobile sit pfectior sphera:a qua inferiores sumunt potestatē: motum simpliciorē reqrit:itaqꝫ qd̄ simpliciori motu mouetꝰ: illud inter cælestia pfectius est:sicut solis motus cōprobat:sed fixe aut octaua sphera simpliciori motu mouē tur q̄ planetæ:ut patet oibus astrologis:igi.&c. Præterea si natura pfectionem uniuersi intēdit:quāto magis multiplicabitꝰ certa natura:tāto uꝛ eē pfectior:sicut plura sunt mixta q̄ elementa:sed fixæ inumeræ sūt:igi. Amplius quanto aliqua stella tardioris motus ē:tāto efficacioris uirtutis:qm̄ q̄to tardius mouetꝰ:tāto diuti us certā partē uiuificat & sic suis subiectis maiorē uim iprimit: sicut pōderosorū coniunctiōes ostēdunt:fixe aūt lōge tardioris sūt motus. Vlterius stellæ fixæ dāt dona grādia modū excedētia:& scdm aliā trāslationē mirabiles & ultra rōnē fe/ licitates attribuūt.alter addit qd̄ nō faciūt septē planetæ. Sed cōtra sunt expe/

rientia/auctoritas & rõ. Experiẽtia qdẽ cõperimus fixas extra angulos parũ aut nihil opari:circa subiecta pcipue parue durationis:quod nõ ẽt fortioris agentis planetæ aũt nõ tantũ loci fortitudinẽ expetunt/ad suos effectus pducendos. Itẽ uidemus planetas in locis suis effectus pene semper pducere:nisi ab aliis planetis impediant:sed sepius accidere necesse est/ut a fixis corpore uel aspectu repugnã/tibus impediant igi.&c. Auctoritas aũt indubitata est/Solẽ esse pricipalissimũ oium:ut infra apertũ fiet:Lunã deinde. Itẽ Ptolemeus in quatripartito fortio/rem astrologiæ partẽ pcedente esse de Sole & luna & quinq; erraticis &c. Præterea uerbo.lxxxvi.ait Solẽ originẽ esse uirtutis uitalis:alios'q; planetas aliarum. nobiliorũ huius mundi uirtutũ. Rõnes ẽt manifeste idẽ concludũt:quãto.n.ali quod corpus nobilius & pfectius est/tanto maiorẽ de ipso curã & sollicitudinem habet natura:hoc manifestũ est cunctis:de planetis aũt specialẽ curã apparet ha buisse:ubi unicuiq; non mõ suũ cælũ distinctũ:uerũ ẽt plures orbes epiciclos de/derit:fixas aũt unico cælo innumeras unoq; motori dedisse patet:queadmodum plures seruos idẽ habitaculũ:herũ uero semotũ locũ habitare cernimus. Itẽ no/biliori corpori nobilior incedẽdi uia debet:at planetæ sub zodiaci circulo ferun tur:multe aũt fixe nõnullas ptes zodiaci nedũ inhabitãt:uerũ nec aspiciũt nisi q̃r ro.ut q̃ sunt ppe polos zodiaci:zodiacũ aũt esse principaliorẽ oĩdimus: nec incõuenit ex nobilitate planetaꝝ/aliis rõnibus oñsa/zodiaci nobilitatẽ apuisse: nũc autẽ cõtra.sicut ẽt nec inconuenit cãm p effectũ & cõtra demõstrare. Amplius spãliter idẽ oñdit de fixis.q̃ sub zodiaco ferunt.q̃to.n.cã ad plures equæ nobi/les aut nobiliores effectus se extendit/tanto uniuersalior/& nobilior/& fortior/sed planetæ sunt eiusmodi:q̃m quũ sepius zodiacũ ptranseant in quacũq; tpis parte uolucris:sæpius ẽt zodiaci uires recipe influereq; põt:& ita plures uarios pduce re effectus. Adhuc fortior ẽ stella q̃ oẽm cæli partem sua uirtute afficere põt/ & ita in iferiora oium uirtutẽ alterare:q̃ q̃ nõ.planetæ aũt sũt huiusmodi ut oẽs cæ li ptes possint aspicere nõ aũt fixe.igi.&c. Deinde:nobilior stella ẽ cuius rõne i feriora magis uariãtur:q̃ ea quæ cõtrario mõ se hẽt. planetis aũt lõge magis ua/riant generabilia:ut uerbo.L.testat Ptolemeus.utq; rõ cogit: q̃m aut planetarũ diuersi motus frustrant:aut diuersitas motuũ ipsoꝝ diuersitatẽ in effectibus pro ducit:cã.n.uario mõ applicata/necessario effectus uarios aut essentialiter aut ac/cidentaliter facit. Vlterius ppinquũ agens fortius est/q̃ remotũ:planetas autem ppinquiores eẽ/nemo hæsitat:nobilitatẽ aũt nunc quærimus nõ nĩ in se: sed rc/spectu influxuũ & alioꝝ:q̃ in nos causant. Postea q̃ maioris sunt lucis & magni tudinis cæteris paribus nulli dubiũ nobiliora esse debẽt. Sol aũt ẽt huiusmodi. Luna ẽt ob eius ppinquitatẽ & delationẽ uirtutũ aliorum illũ sequtr. Post hæc Sol est nobilior oibus ut infra:igi.& alii planetæ:consequẽtia uẽ tenere:q̃m ma/gis planetæ oẽs assimilant inter se:& in pluribus pprietatibus : q̃ aliquis ipsorũ cũ fixis. Protinus fortior planeta est/q̃ sepius locũ (quẽ semel qualitate sua affe/cit) uiuificare põt:q̃ qui rarissime & fortasse semel trĩ. p corpus pcipue. planetæ aũt respectu fixaꝝ sic se hñt.igi.&c. Itẽ effectũ bonũ in malũ terminare uirtu/ris defectũ ostendit.agens.n.fortius/diutius quod pducit cõseruat: fixaꝝ aũt do na & reliqua bona plerũq; finiunt in malũ:ut astrologi & experiẽtia testant.pla netaꝝ uero nõ sic.igi.&c. Inter eastellæ q̃ circa nobiliores effectus se extẽdunt

in mũdo: nobiliores sunt aliis: sed planetæ circa hoium mutationes uersant fixæ aũt ꝓprie circa res magnæ durationis ut castella ciuitates portus & huiusmodi: igi. quũ hõ nobilior alis in mundo sit inferiori: sequitur intentũ. Ad rõnes igiť incontrariũ dicendũ primo q argumentũ ꝓcedit de toto copore mõ non inconuenit octauã sphærã totã perfectiorẽ esse totali sphera solis. licet sol. qualibet fixa nobilior sit. Secũdo dr negãdo minorẽ. tũ qa pleriq; phi sursũ & deorsũ ꝓprie in mundo corruptibili ponũt. ut Alber. ponit. tũ qa cõcesso in cælis sursũ & deorsũ respectu distãtie ad terrã: adhuc negare possumus nec iniuria magis sursũ esse locũ nobiliorẽ: patet enim solẽ esse saturno nobiliorẽ: qui tñ sol inferius ẽ. Ad secundã dr primo q simplicitas motus nõ est cã sufficiens ad pfectiorẽ substantiã aut cãm cæleste concludendã: qa si sic tres supiores equalẽ perfectionẽ aut nobilitatẽ possiderent qd est erroneũ: aliæ igi. cãæ concurrunt preal signa ad planeta rũ nobilitatẽ. Secũdo dr nõ inconuenire aliquod cælũ eẽ nobilioris substantiæ in se nõ tñ respectu inferiorꝫ effectuũ sicut respectu hois cõpositi pfectiora contingit esse elementa q̃ metalla: sicut et perfectiores intelligentiæ inferiora nõ mouent naturaliter: imo ut supra: applicate motrices intelligẽtiæ mediæ sunt inter pfectiores & aĩas humanas. sic in ꝓposito. stat primũ mobile esse absolute perfectius: mĩus tñ efficaciter causare: quare signa ueluti corpora planetis tãq̃ animabus suis cõpatant. Ad tertiã negeť maior planetæ. n. plures sunt hominibus & sic de aliis multis. Ad quartã negeť maiorꝫ rñsiõe ueto ad eiusꝓbationẽ: qre i. q. vii. in articulo an planetæ supiores sint potẽtiores. Ad aliã dr prio. q pleriq; terminãt in malũ secũdo dr q solũ in angulis illud faciũt. Tertio q ẽt in paucioribus subiectis circa pauciorẽ se extendit: ex quibus negari debet consequentia.

An effectus aliaꝫ stellaꝫ a. M. xxii. quæ ignotæ dicunť aliquo medio possint notis predictis attribui. Articulus. iii.

Ffirmant oẽs q fundamẽta huius sciæ ignorãt effectus fixatũ ignotatũ a nullo mõ ab hoibus cognosci: scia. n. effectus ex notitia suaꝫ causaꝫ pẽdet primo posteriorꝫ. prio primi naturaliũ ignoratis igi. causis. effectus cognosci nõ poterũt: saltim ut a sua cã pendẽt: fixæ aũt suoꝫ effectuũ cãæ ignotæ sunt igi. &c. Rursus incõueniens effectũ quẽpiam cãæ longinquæ in sciẽtiis tribuere: quia demonstratio ex propriis conuertibilibus est. multo igitur magis alicui q non sit sua causa. Præterea incongruum est quidem effectu in causam contrariam reducere: sed fixæ plerumq; quum natura diuersitatem intendant cõtrariæ & sibi aduersæ sunt: tam notæ q̃ ignotæ. igitur &c. Idem argui pt pcipue quom multæ ignotæ simul fortiores sint notis atq; cõttarie. Adhuc sicut i inferioribus ex paruitate corpis minor uirtus argui nõ põt. adamas. n. lõge maioris uirtutis ẽ q̃ terra certæ maioris quãtitatis: sic ẽt in stellis cõtingit: sunt igi. cõplures stellæ fixæ minoris magnitudinis maioris tñ efficatiæ quoꝫ effectus notis minoris uirtutis & dissimilis tribui non possũt. Sed cõtra ẽ astrologoꝫ oium operatio. prime nẽpe magnitudinis stellæ secũdæ & tertiæ nebulosæ occultæ i ab eis obseruant alias ẽt notas post habẽdo. cõperiunt. n. experiẽtia stellas mole minores minoris ẽt eẽ uirtutis. ita q hæ uites maioꝫ influxibus minime obsunt. Idẽ rõ aptissime ostendit. prius tñ supponendũ ẽ: has quaꝫ notitiã habemus esse potiores: maiorisq; uirtutis: queãdmodũ obseruãtia demõstrauit. Vlterius aut igno

tæ similes sunt in uirtute aliquæ: aut dissimiles nō tñ aduersæ: aut cōtrariæ se inui/
cem expellentes. si primū conueniens est principalioribus actionem tribuere: aliæ
igitur iuuantes ignotæ erunt coagentia quoq; actio principalibus agentibus ascri
bi pōt: si secundū in actionibus una cū altera nō conueniet: si tertiū quū ignotæ
debiliores sint notis: uirtus prualebit: sed qm aliæ aduersantes aliquid magnitudi/
nis effectus abstulerūt: nō predicti effectus ab utrisq; cāis sic pendētibus: conuenie
tius potentioribus notis stellis preualētib9 tribuenť: & qm priuatiue cāæ in cau/
sa totali ignotæ continentur. idcirco qd a notis & ignotis simul effluit: non iniu/
ria notis: positiue agētibus ascribunť. uerbi gra. si calido ut. viii. potētiæ. xx. i. b.
passum calefaciendo agente. c. frigidū ut. vi. impediret ne i hora sūmā caliditaté
induceret sed ubi. c. nō impediret in. b. passo in hora tali applicatiōe caliditaté ut
viii. induxisset. c. īpediēte caliditaté ut. v. induxit: effectus totalis hic. s. caliditas ut. v.
ab utrisq; causis pēdet. qm. c. nō cōcurrēte totalis effectus alius fuisset. s. caliditas
ut. viii. attamē nō ab re calido agēte affectus ille tribueť totalis. Sed hic testat
querendū quo nā pacto uirtus fixaꝝ discerni possit: ad qd respondendū est: q; p
angulos puta in orizōte: si uero accideret plures simul oriri tūc duplici uia illarū
uirtuté non quidé paruo tpe) segregare possumus: prima in diuersis orizontib9
ubi nō simul oriunť: secūda in diuersis angulis: oriunť. n. q̄nq; simul nō tñ occi/
duntnec cælū mediāt: quecunq; eni stellæ in orizonte obliquo simul oriunť fieri
nequit ut simul medient cælū aut occidāt: imo contingit duas stellas simul oriri
& tñ cū una in occidente erit altera mediū cælū occupabit: ut in nostra poli ele/
uatione de caudis pisciū septētrionalis & meridionalis extra zodiacū patet. Ad
primā igitur rōnem dicēdū q; argumētū de causis positiuis & principalibus pce
dit: qd nō ē cōtra intētū: & supra determinata. Ad secūdā dr. q; nō sic attribuitur
ignotæ effectus ipsis notis: ut qd specialiter ad unā attinet alteri tribuať: uel cō/
tra: sed totalis effectus cāæ potiori: tanq̄ positiuæ & principaliori: in quo tñ priua
tio ab altera cōtineť suo mō: & scdm modum istum quidam totius cæli notitiam
nos habere affirmāt: effectus fixaꝝ nō solum huic uel illi notæ ascribēdo: sed oi/
bus ppinquis sensibiliter coagētibus. Ex quibus sequr nō esse easdē stellas sensi
biliter coagētes in quocūq; angulo contingit. n. cōplures simul oriri: nō tñ occide
re aut cælū mediare: ut supra: quare. a. & b. stellæ in oriente coagēt in occidenre
aūt minime: pcipue quū paꝝ extra angulos opentur: ut infra. Ad tertiā dr simi
liter sicut ad primā: & ad secundā. Ad cōfirmationē dr notas esse fortiores. sicut
quidē ignotæ parue se fortificāt: ita & notæ per aspectus &c. Ad ultimā dr cō/
cedendo quasdā minores certis maioribus esse fortiores: nō rñ minime seu igno/
tæ aliis notis: presertim maioribus: sicut dictum est. & experimentum ostēdit.

An fixæ sint mixtæ naturæ. i. pluriū planetaꝝ sapiāt naturā & qre. Arti. iiii.

Redāt multi fixas stellas mixtā naturā nō habere. Planetæ. n. oēm infe/
c riores mūdi perfectionē includūt: tū qa principales stellæ ignotæ & par
tiū suaꝝ domini: tū qa fixas uires suas participare dicimus: & nihil uiri
um fixis tribuiť qd planetis nō sit attributū. tūc ulterius: septē planetæ oēm infe
riorē uim cōtinēt: ergo nō plus fixæ oēs cōtinere pñt. igiť. vii. planetæ uniuersa
liores causæ sunt fixis plura pducētes. Ex quo seqť q; fixæ mixtæ naturæ nō sūt
si. n. mixtæ essent naturæ iā plures effectus q̄ planetæ pducerent. Præterea q̄to

aliquid cõe a pluribus diuerso modo participat tanto particularius & distinctius:uis aũt pductiua octauæ sphæræ a pluribus fixis participat:ꝗ planetaꝝ a planetis:ergo &c. Amplius ꝗto cã pluta cõplectitur:tanto perfectior cæteris paribus:sed fixæ sunt planetis imperfectiores:ut supra osũm est:igitur nõ plura cõplectuntur:aut pluriũ sapiunt naturam. Vlterius fixæ nullo modo possunt esse eiusdẽ naturæ:igitur nec proprietatis cũ planetis apertum est assumptum: postꝗ diuersarum specieꝝ esse conuincitur.diuersosꝗ situs orbis motus &c. sortiuntur.

Sed contra est Ptolemei & alioꝝ auctoritas:approbataꝗ experientia. Rationes enĩ idem ostendunt.Prima enim ex fine sumi potest.Natura namꝗ diuersitatem & multiplicationem effectuũ intendens: septem planetas i paruo quidem numero ea lege disposuit:ut sui magna uirtute propinqtate multis ac uariis(qa omnibus)cæli partibus se applicantes diuersas dispositiones tribuendo:hac recipiendo:tum inter se:tum respectu fixaꝝ totiusꝗ octaue sphæræ:tum respectu primi mobilis partium suisꝗ potestatibus debilitanbusꝗ uariis motibus uelociter tardo mediocri:recte incedendo retrocedendoꝗ inferioris mundi effectus cunctos pducere possent:cum omnibus his adeo uelocem motum proprium fixatum respectu sortiti sunt:ut sepius ac sepius reiterati contingat:anteꝗ fixarum motus compleatur.quomꝗ fixarum motum ob nonnulla producenda tardum statuerit defectum hunc multorum comperatione sic necessario assequutum suppleri congruit(ut scilicet unico petuentu)plurium planetarum uites deferrent. Secunda causa extrinseca efficiens est : fixæ enim semper propinque sunt aliis uirtutem suam sibi inuicem imprimentes semperꝗ a nõnullis aspiciuntur sua qualitate afficientibus quo fit:ut semper naturam illarum indeficienter sapiant:hoc autem planetis non euenit : qui semper alio & alio aspectu se recipiunt : diuersisꝗ modis coeunt: quare si quã recipiunt:quia non diu mansura est accidentalis reputatur:fixas autem semper seruate necesse est. Ad rationes igitur incontrariũ dicendum ꝗ argumentum pluribus modis peccat.Primo enim deficit:quoniam posset fixa:a centum Mercurii uiribus decem hautite:a mille Solis uiginti : quo casu non erit uniuersaliot causa.Secundo quia licet omnium uites saperent:non tamen adeo intense.quod tamen ad perfectiotem causam requiritur. Tertio quoniam uirtutũ pluralitas:nõ ex sui sola natura:sed ex aliis aspicientibus accidẽtali ter pẽdet. Ad scdam dr̃ sicut ad primã.participat .n.distinctius quã non rot cõplectitut uirtute sua licet plurium sapiat naturã. Ad tertiã dicit̃ negãdo maiorẽ:nã pter ea ꝗ dicit:uirtutis intẽsio reqritur:quæ maior est in planctis.ideo cetera paria nõ sunt.deinde negeẽ cõsequentia.ut supra ostensum ẽ in rñsione prima ad primũ argumentũ. Ad ultimã dr̃ ꝗ nõ sunt eiusdẽ substantie sed ꝓprietatis. nõ quidẽ pprii quarto mõ cũ subiecto conuertibilis.quare si ab eadẽ cã contrarii effectus diuerso mõ sequũt̃:secundo primi naturaliũ & a cõtrariis idẽ uel simi lis:sicut frigidũ calefacit.& calidũ frigefacit p accidẽs.ita multo amplius diuerse substantie nõ contrarie poterunt similem effectũ producere:uidemus ẽt aerem & ignẽ calefacere quæ tamẽ diuersatũ sunt specierũ.& aquã & terrã infrigidare.

An fixæ extra angulos operentur. Articulus.v.

a Pparet fixas stellas extra ãgulos(sicut planetæ faciũt)posse opari.fixæ enim respectu effectuum magnæ durationis potiores sunt planetis. sed

planetæ extra angulos operant̃ i effectibus suis.igi.&c.maior supius ostẽsa fuit minor euidens. Rursus quemadmodum fixe de natura planetarum sunt:ita si militer operantur.quum a natura operatio egrediatur sed planete extra angulos operantur:quoniam ubiq;.igi.&c. Preterea fixe se inuicem respiciunt. sicut & planetæ.ut infra:ipsis igitur in.ii.uel .vi. domo existentibus itaq; de aliis locis dici potest stellam in medio cælo respicere poterint.atq; illic operari. Amplius sic se habent aliarum domoꝝ cuspides suorũ significatorum respectu:uti anguli suorum comperatiõe.palam est hoc:effectus.n.secũde domus a stellis in medio cæli principaliter esse non possunt.q; si ab illis esset:pricipalius ab stellis in ea p̃sentia existentibus esse oporteret:sed in angulis agunt fixæ igitur & in cuspidibus Adhuc experientia cernimus fixas (quom ad eas significatores uitæ perue nerint) interficere:si de natura infortunarum fuerint ubicunq; fuerint.sed interficere operari est:igitur &c. Incontrarium est astrologorum cõmunis opinio. Haly quoq; in libro fructus idem ponit: quom dixit: & maxime si fuerint in ascendente uel medio cælo. Circa materiã istam dicendum est:fixas operari sen sibiliter bonum uel malum:solum in angulis aut cuspidibus.cuius rationes sunt complures.primo eni recte cõsiderãtibus patet:ut si fixæ extra predicta loca fue rint:nõnullas alias fixas in angulis aut cuspidibus propinquas reperiri:quũ autem fixe diuersarum sint proprietatum alie aduersantes in angulis aut cuspidibus ob potestatẽ:quã per situm sibi uendicat:potentiores effectæ uirtutẽ primarum impedient itaq; aut parũ aut nihil operabantur Amplius fixæ rebus multũ duraturis proportionatæ sunt.ut Ptole.testat̃ in libro fructus uerbo.xxxvi. Exerce stellas fixas &c.Albumasar de magnis cõiunctiõibus.& infra parebit. & per eandem causam:non multã cũ rebus paꝝ duraturis affinitatem habent:ac etiã medio modo permansuris.igitur sensibilem uim super sibi subiecta effunde re non possunt:nisi amminiculis coadiuuantibus quibusdam.hæc autem precipua sunt loca potentiora.sicut sunt anguli aut cuspides:aut planetaꝝ conformi um coniunctiones. Adde.causa quare planetæ in medio aut fine domorum & signorum operantur.est eoꝝ uis maior:atq; sphere circũcirca se maioritas. qua quom in medio fuerit domus cuiusq; iã sphera sua omnem pene domum occupat fixæ aũt nec adeo potẽtes sunt ut supra nec adeo magnam spheram otrinent ut infra.igitur ad hoc ut operentur.opus est ut aut in cuspidibus aut ꝑpe reperiãtur.Itẽ cũ planetæ nobis sint ꝑpinquiores poterũt efficacius ubiq;.q̃ fixe opari. Deide quũ planeta in fine fuerit domus aut in medio põt (anteq̃ effectus eise de finat) plerũq; redire semel ac pluries ad uiuificãdũ principium ac locũ priorem & oẽs ptes domus:quare quod prima uice defecit:secũda supplete põt.fixe uero in milibus annoꝝ illud facete possunt. Ad rõnes igitur incõtrariũ dicendũ.ad primã q; licet in effectibus duraturis fortiores sint fixæ planetis.non tñ fortiores sunt aliis fixis ipediẽtibus existẽtibus i cuspidibus.ut prima rõe demõstratũ est. Ad secũdã dicitur q; nõ æqualiter licet similiter in generibus effectuũ quos ꝑdu cunt.modi tñ sunt lõge diuersi in magnitudine duratione facilitate &c. Ad ter tiam dicitur cõcedendo totũ:sed operatio principaliter ab altera simili ꝓcedet in angulo uel cuspide existente. Ad quartam cõcessum est totũ.possunt.n.in cuspidibus opari:quãq; non tam efficaci uirtute quãta in angulis. Ad ultimã con

ceditur totū:sed ille effectus est per cōiunctionem significatoris actu aut uirtute quod est potentius q̄ in cuspide uel angulo reperiri.poterit igitur sensibiliter operari in coniunctione cum significatoribus:in angulis:& cuspidibus.

An fœlicitates a fixis pendentes plerūq; in miseriā terminentur. Atticu.vi.

Fferendū existimāt quidā fixarū fœlicitates nō in malū aut miseriam terminaturas.quorū rōnes iste sunt.quāto.n.effectus melior est tanto meliorem finem sortiri necesse est.alias.n.nō esset effectus melior.qm̄ a fine iustū est unūquodq; denominari.sed dona fixarum ultra rationē & modū excedentia sunt.igitur &c. Amplius.q̄to significatores a sibi cōformibus magis fortificatur tanto durabilius bonū p̄ducūt.sed fixæ a similibus fixis coadiuuātibus semel respicientibus semp respiciūtur:nec unq̄ iuuari desinūt.non aūt planetæ.igi. &c.Item quāto aliqua causa bona diutius sup effectū influit:tanto sup eodē subiecto meliorem ac durabiliorem laudabilemq; magis effectus finē relinquit Fixæ autē huiusmodi sunt:quū uitæ hominis spacio eundem gradum afficiat.igi. &c. Incontrariū est.ptolemei auctoritas.uerbo.n.xxix.ait sed plerūq; terminātur in malū.& sed n aliā trāslationē a Saturno intercipiunt fœlicitates a fixis tributæ.Experiētia etinō solū ab antiquis:uerū etiā nostris tēporibus obseruata idem ostēdit.uidimus.n.cōplures imeritos & iniustos uiros honoribus auctos:diuitiis fœlicitatos:in quorū genitura ipotentes:fuere planetæ (a fixis tñ eorū fortuna pendente)tandē miserrimā mortē obire.Ratio et idem nobis offert.superius.n.pluribus mediis ostensum est.fixas extra angulos parū uel nihil opari posse:ppterea q̄ earum motus nobis īproportionatus est:q̄re sibi subiecta uim imp̄ssam diu retinere nequeūt:& ueluti calefacta aqua:calefaciente remoto:ad pristinā & intēsiorē frigiditatē redeūt. Itē:una ex principalibus causis:quibus superius ostēsum est planetas esse fixis fortiores:fuit.eo q̄ planetæ locū in quē impresserunt uim a pricipiis rerū acquisitā:sepius uiuificate possunt.fixe aūt minime.ut in rōne nona dicebatur.ex his sic p̄ceditur:fixe locū suū nō uiuificant.igitur fœlicitates suas male termināt. Preterea quom fixæ locum quendā relinquūt nōnullas fixas dissimiles succedere necesse:est quarū presentia:ois priorū fixarū effectus destruit:& qm̄ fixæ dona præbētes fortunarū naturā sapiunt.ideo sibi aduersas:infortunarum uirtutem deferre opus est:ex quo finis malus sequitur.licet aūt planetis fixe etiā succedāt:tñ illis raro preualere pñt. Amplius fixe mixtā naturam & uirtutē habent:iter uires aūt diuersorū planetarū distinctio est prioris & posterioris.tum rōne suscipientis:potentis prius unius effectus recipere q̄ alterius.tū stellæ uirtutum cāsortius unā q̄ alteram pticipātis tum cooperantiū rōne:fieri pōt.ut i principio:causæ adsint Veneris effectus iuuantes.deinde Martis.quibus si acciderit ut fixæ aduersantiū sibi:naturā possideāt:meliorisq; stellæ uis prius imprimatur:prius effluat: prius iuuetur.i principio uirtutis alterius aduersæ priorem effectū frāgi in totūq; destrui accidet. Rursus fixarū effectus fœlices:sepius a Saturno intercipi possunt pluribus de causis:igitur plerumq; terminātur in malū.cōsequutio nota est.assumptum arguitur.Primo.n.ratione p̄pinquitatis Saturni ad fixas accidit.ut p corpus:uel aspectū:aut uim imp̄ssam mobile:uires illarū debiliorū frangere possit.Secūdo rōne tarditatis Saturni magis illis similis:& agere potētis rōne pportiōis.Tertio rōne maioris ipressiōis q̄ Saturnus tarditate sua afficere pōt.

Quarto rõne magni infortunii. Saturnus qdẽ maius infortuniũ est totius cæli. Causa aũt cur nõ semp finis sequit̃ pessimus est. qm̃ pluribus causis fixa⁊ uires fortificati pñt. sicut plures pñt esse stellæ qbus p corpus uel p aspectũ uigorẽ pñt haurire. At si contra diceretur pariter planeta⁊ effectus a Saturno intercipi debere. & multo amplius qm̃ sepius illis corporaliter iũgitur ac p aspectũ multoq̃ tardior eius motus est respectu planeta⁊. ac etiã p radiũ ab ipso in nos fortiores planeta⁊ uites destruere ecõtra in fixis euenire. Respõdetur. planeta⁊ uires magis resistere: ueluti fortiores: in coniunctione similiter quandoq̃ superat per radium aũt inter medii corporis posse magis extremum impediri. Ad rõnes igitur incontrarium. dd. est ad primã qdem. q̃ magnitudo bonitatis effectus a pluribus pendet circũstantiis. v. numero. ut plura pſunt paucioribus intentione. ut maior sapientia minori pponitur. duratiõe. sicut diutius duratura his anteponunt̃: quæ breuiore tẽpore mansura sunt. Secundo dicitur malum finem fixa⁊ ab extrinseco pcipue pendere sicut in tertia & ultima rõne ostensum fuit ex his duobus pater. quo pacto effectus fixa⁊ dici potsit meliores: qualiter ẽt mala terminatio ab illis pendet. Ad tertiã dicitur. primo q̃ sicut ipse fixæ a suo loco mouentur motu pprio. sic etiam & omnes alie respicientes. Secũdo dicitur q̃ effectus illarum est simul ab ipsis oibusq̃ ipsas respicientibus. quare p aspiciẽtes fortificatio uirtutis ultra eam quã primo ipresserãt expectandi non est. Ad tertiã dicitur negando maiorẽ: nisi cætera paria sint. sed planete spheras habent maiores. uim pcipuam: atq̃ sepius tedeũdo uiuificant. quæ omnia fixis deficiunt.

Questio septima de planetis.

An planetæ superiores sint iferioribus potentiores. Articulus primus.

Dicendum esse uidetur. q̃ quanto planetæ superiores tanto prestantiores sint. arguitur. n. de Saturno & Ioue aliorum respectu. Sicut enim Saturnus maius infortuniũ est ita & Iuppiter maius fortunium de Satutno patet. quoniã maior infortuna planeta. q̃ fixa iudicat̃ ab omnibus de Ioue similiter quoniã Venerem superat de Sole aũt (de quo dubiũ esse posset) ostẽdit̃ qm̃ Sol per corpus p oppositũ & q̃rtũ: malus & ifortuna est. qd̃ Ioui nõ conuenit. sed est maius ifortuniũ maiusq̃ fortunium / est efficatiores esset i mũdi significatiõibus. igi. &c. Itẽ supius cõcessũ est stellas tardioris motus ceteris paribus esse potiores / supiores aũt planetæ sunt huiusmõi. igi. &c. Deinde ea a qbus accidẽtia mũdi pẽdent magis & diutius / potẽtiora sunt: sed Iuppiter & Saturnus huiusmõdi sũt. quũ illo⁊ coniunctiões maxie. CM. ãnis efficaces esse affirmet̃. minores saltĩ. xx. qd̃ soli nõ cõuenit. cui p annũ solũ reuolutiõis traditur significatio. p eclipses ueto. quæ a solo sole nõ pendẽt. xx. ãni tribui nõ pñt significatiui. Incontrariũ est auctoritas Ptolemei & alio⁊ ponẽtiũ Solem pricipalissimum: ut isra patebit. Lunã deide magis obseruadã cæteris. Rõnes ẽt cõplures nobis se offerũt. Circa qd̃ cõsiderãdũ (postq̃ supius ostẽsum est planetas esse fixis potiores) qs planeta⁊ potẽtior sit. Dicendũ igit̃ Solẽ esse pricipalissimũ oium: qd̃ qdem plutibus mediis ostẽdi põt. primo qdẽ rõne magnitudinis. est. n. eius pportio ad totã terrã sicut. c. lxvi. atq̃ trigesima ad unũ: q̃ qdem magnitudinẽ nullũ cetero⁊ astro⁊ attingit. Secũdo rõe lucis. nõ solũ alus astris luce prestat: uerũ etiã alio⁊

lux ab illa Solis sola luce depēdet quod eorū luminis debilitas & Luna declarāt. Tertio minus(quibus ceteri planetæ infecti sunt q̄nq̄)īpediméris afficitur.v.re/trogradatione a qua liber est:& uelocitate & tarditate.paululū quidē uelocius aut tardius cq̄les partes zodiaci circuit tam centri mūdi q̄ centri eccentrici sui cōpera/tione. Quarto q̄m īter planetas(uirtute potiores)mediū locū tenet.ueluti in re gno rex & in aīali cor. Quito:planeta a quo regulā & ordinē cæteri capiūt:me rito pricipalior est.huiusmōi aūt Sol est parer ut in Luna medii motus Solis cē trum epicicli Lunæ & augē ecentrici eius mediat:uel simul uel ī opposito āboꝝ. Sexto q̄m sui præsentia astra cætera uires amittunt:cōburuntur:& signa & do/mus uiuificātur.ut infra manifestū fiet quod absq̄ uirtutis excellētia esse nō pos set. Septimo:q̄m distinctionū temporum anni(quibus cuncta generabilia prin cipaliter alteratioē suscipiunt)instrumentale principiū est. Octauo nam p eius presentiā in pūctis principalibus non solum in accidētibus mūdi.sed etiā in na tiuitatibus significatores uires suscipiūt. Nono q̄a lunæ(cuius potestas nō me/diocris est) qua cūcta uiuēria maxime in iferioribus alterātur:omnē fetme signi ficationem tribuit.ut solum in sensatos later. Decimo q̄m eius defectus luminis maximas in mundo producit mutatiōes. Vndecimo.nā eius ingressus in signa maiorē īmutandi uim inferiora demōstrat ut cūctis obseruātibus nudū esse pōt. Duodecimo q̄m per eius motū omnium stellaꝝ:signoꝝ:domoꝝ:uirtutes & effica cie determināt:ur:patet in directionib9:ꝓfectionibus:& aliis similib9 nōnulla alia in mediū adduci possent.ut de pte fortunæ antistiis &c.sed q̄m ea solū piti cōpre hendūt.hic missa fiant. Erit igitur ueluti candella lumen:oculus:cor gubernator rex mundi tempoꝝ dispositor cetera astra illuminans mouens uiuificans combu/rens:dirigens:retrograda faciens:orientalitatem:occidentalitatem:uc tribuens aliis. utq̄ in lumine antecellere apparet:ita in influentiis occultis cēsere oportet.Con/gruum igitur est dicere:q̄ sicut iuxta Alberti magni sententiā:diuersi uariiq̄ co/lores:nil aliud essentialiter:q̄ lumen sunt tali uel tali reflectente opacatū magis uel minus.ita stellaꝝ aliaꝝ lux īfluētiaq̄:pro maiori saltim pte:Solis lumen & influē tia sūt:diuerso modo reflexa:diuersoq̄ suscipiēte alterata.ac reflectēte transmissa. Ad rationes incontrarium.ad primam dicitur negando maiorem. Saturnus.n. plures effectus bonos producit:ut ingenii profūditatē:grauitatē:modestiā:agri culturā:dominiū:architecturam:uitam quum sit alcocoden.quædā uero fixe ut gorgonis caput:uultur cadens & huiusmodi:a quibus tot bona / quot a Satur/no pendere non possunt. Sed illa maiori concessa:quamuis maius infortunium respectu planetaꝝ solum diceretur Saturnus adhuc nō sequtr cōsequēs inductū: q̄m Sol fortuniū & infortunium alioꝝ continet.tum rōne diuersoꝝ medioꝝ:qui bus bonum & malū agit particularibus puta sextili uel trino:bonū:quarto uero uel opposito:uel ēt cōiunctiōe:malū:tum etiā rōne uiriū:quas aliis pbet ut dictū est.Tertio dici pōt:q̄ Saturnus maius infortunium dicitur ob hoc:q̄m sepius no cet cum quo tn̄ stat:Solem intensius nocere posse.Quarto dici pōt.q̄ si non in/tensius:nec sepius nocet Solē q̄ Saturnus nocet tn̄ pluribus.sicut pluribus ꝓdest. Ad secundā dicēdū:quot maior falsa est q̄m ob multa pdicta cetera nō sunt paria & q̄m oia mensurā quādam sibi pfingūt aqua qualitercūq̄ labatur ipficiūtur agē tium actiones:sicut etiā nimia quantitate spirituū uirtus nō melius pficit nōnul/

las operationes.sic et de eiusdem loci affectu dici posset.sed argumenti gratia dictum sit. Ad tertiam dicitur q maior uera est si sic pferatur:id esse potentius a quo &c.magis dependent.non autem si diutius dicatur.quare negetur a coniunctionibus magnis magis pēdere &c.licet diutius.i.lōgiori tempore.stat.n.aliqd magis duraturū esse debilius.Secūdo dicitur huiusmodi cōiunctiones reuolutiones & eclipses a Sole recipere determinatiões:sicut a med.a maxima:& a minori media coniunctio & sic de aliis:quare a Sole tandem pendentiam habent.

An luna post solem sit aliis potētior magisq; obseruanda. Articulus .ii.

Concludi creditur a quibusdā Lunam post Solem nō esse maioris uirtutis.Luna.n.plures defectus habet a quibus alii planetæ & stellę sunt aliení.igitur &c. cōsequtio clara.assumptū ostenditur.sola.n.uerā eclipsim sustinet.Solis quidem eclipsis apparens est.non ob luminis defectum.sed obstaculū respectu nostrum.preter Mercurium etiā minor omnibus.similis pene Veneri.luminis qđ a Sole recipit.uarias mutatões retinet.minus ēt simplex apparet ut eius ymago demonstrat:Venus autē & Mercurius:aut lumen per totum imbibunt:aut sua illuminata parte semp ad nos radios emittunt. Preterea id astruunt quod in breui tempore cōplura infortunia incōmoditatesue pariter debilius esse uidet̄.Luna autē huiusmodi est.quum quolibet mēseultra co nbultionem quam a sole & uia cōbusta suscipit.lxi.fortuna malignosq; influxus a planetis suitinere pōt.ultra ea quæ a fixis innumeris omnibus.f.itemperatis per corpus uel per aspectus saltim cōiunctiones suscipere potest igi.&c. Amplius nobilius est uim suā trāsmittēs q̄ deferens uim illā trāsmissam.Luna aūt aliorꝫ uirtutes deferendo potentiā sūmere dicitur.quare pstātiores erūt cæteræ stellæ. Vlterius nobilioris & fortioris est suā retinere uirtutē firmā atq; stabilem:q̄ mutabilē habere.facileq; ab aliis causis.tu m ipediri:ritum imutari posse.quū fortioris sit magis resistere. Luna aūt huiusmodi est uarietatis:quū coiuncti naturam bonā uel malā sapiat. Sed in contrarium est Ptolemei auctoritas in libro fructus.Luna maxime assimilatur corporibus.in quatri.luminaria plurifacienda esse demonstrat.cæteri etiamq; astrologi Lunam semper participem significatricem faciunt. Experientia quoq; quanti sit Luna declarat.quum per illius aspectus ad alias stellas precipue Solem diuturne alterationes magne procedant:Rationes quoq; idem demonstrantes non deficiunt. Prima quidē est qm̄ inter omnia propinquior nobis est.cæteris aūt paribus propinquius agens fortius agit.ut articulo.ii.pcedentis questionis dicebatur. Secunda est lumnis eius magnitudo:quæ uim maiorem influentem ostendit.preter.n.Solē cætera astra nō tm̄ luminis influunt in inferioribus.

Tertia est:qm̄ preter luminaria omnes alii planetæ retrogradi fiūt.qua i re multum uirium amittunt:ut infra.hoc aūt in luna nō euenit.quāuis epicicli causa motus eius tardior fiat. Quarta est qm̄ ob similitudinem:quā eum corporibus habet:quā Ptolemeus testatur:& eius luminis augumētum:& decremētū ostenditeorpoꝶ lubricitati similia:non parum corporibus dominatur. Quinta nam experientia testatur Lunā in rebus liquidis fluxibilibus aqueis præcipue magnū habere dominiū.& ita per consequens in humoribus & sic in mēbris animalium quod maris fluxus & refluxus ostendit:aquaꝶ multiplicatio:humiditatum augumentum / & decrementum spermatum seminumq; omniū ouoꝶ:plantaꝶ incisio

plantatioq; cancri & cōchilia cūcta demonstrāt:ex qbus ulterius sequit' intentū. Sexta post Solem Lunæ reuolutio mensalis tribuitur:& illi pbetur significatio. Septima quis aspectus alioꝝ planetaꝝ cū sole in qbusdā determinatis significationibus efficaciores repiant' nō tñ uniuersaliter in cunctis rebus sicut lunæ reperiuntur potētes. Præterea planeta ille qui uelocius circuit:pluries uarias signoꝝ domoꝝ stellarūq; aliaꝝ influētias suscipit:ac influit.oportet qd̄ sepius cōtingere ut alioꝝ significationibus pmanētibus:illius significatio muret' quare eaꝝ mutationū ipse erit cā.itaq; sepius coopatur sepiusq; trāsmutat. Vlterius astrū i quo omniū alioꝝ uirtutes quodāmō uniunt':oibus aliis certo mō potentius sit.Luna aūt sic se habet aliaꝝ stellaꝝ cōparatione.quare tabellaria dicta est. Deinde q̄tū alteratiōis in inferiori mōdo afferāt eclipses cunctis apertum est.eclipsis aūt:aut ipsius est:aut ab illa causata.Est igit' post solē plurifaciēda:quis in certis determinatis significationibus unaquæq; stella per se:eā supare possit. Ad rōnes in cōtrariū.dd.ad primā neget' cōsequētia.deinde ob clariorē intelligētiā primo dicitur q alii planetæ quosdā defectus patiunt':a qbus luna semota est:utputa retrogradationē.Secūdo luna & si plures defectus habet:hēt et plures dignitates & potestates. Tertio nō solū dicimus planetā potentiorē:quia plures hēat uires positiue pducēdo.sed etiā priuatiue remouēdo:quare magis attēdenda sit. Q uarto licet sol lumē nō relinquat:deficit tñ in nos tūc influere.quare subiecta patiunt'.astra uero cōsiderant' ut effectus pducūt in inferioribus. Ex his pater rñsio ad omnia obiecta p primū argumētū. Ad secundā dicit' ipsam cōcludere esse magis attendendā:quū nō solū ob eius essentiales uirtutes.sed etiā accidētales multū opet'. Ad tertiā dicit':q; deferre uim certā est ignobilius q̄ illā influere:sicut ignobilius est esse cām secundā aut instrumētalē:q̄ primā aut principalē:sed deferre uires omniū potētius est:q̄ hāc uel illam particularē trāsmittere. Ad quartā dicit' cōcedendo maiorē ceteris paribus:sed luna sepius recepit uires:& si sepius amitit:multa et pdicta ipariasunt.qm̄ alioꝝ uires suscipit &c.pterea q̄to magis instabilis eius uirtus est:tanto magis attendenda:quū psertim sepius sigificationē reassumat.

An sol planetas & alias stellas comburat. Articulus.iii.

r Ationes cōplures se offerūt:qbus pbari uidet':solē non posse ceteras stellas cōburere.Q uāto.n.uiuificans propinquius est uiuificato:tanto maior est uiuificacio.qm̄ uiuificatio nō nisi per similitudinem & cōformitatē sequi potest. Sol autem alioꝝ uiuificatiuū est.sicut cor membroꝝ.sicur illustrat oculus.sicut rex potestatem & dignitatē tribuit.igitur.&c. Præterea si sic igitur quāto magis planetæ & aliæ stellæ ppinquiores erūt soli:tāto magis erūt cōbusti.cōsequēs cōtra astrologos:dicētes:lunā p minutū soli cōiunctā mulieri uiro desposatæ assimilari. Amplius stellæ q̄dam naturæ solis sunt similes.oēs ēt q̄tū ad influentiā:ab illo recepta illi assimilant':quū semp effectus causis suis similes sint. sed simile nō destruit simile:qn potius uigorat:cōseruat:& auget.ergo sol illas nō comburet.maior est euidēs:patet de corde leonis:de altera in cancro.quæ asinus appellari solet.& oculo sagittarii & sic de aliis. Itē licet manifeste qualitates prime sibi cōtrariæ sint.nō tñ uirtuales & actuales.patet in aqua calefacta:caliditatē actualē:ac uirtualē frigiditatē cōtinente.ergo planetæ stellæq; cæteræ:actu qbusdam afficiunt' qualitatibus.quæ tñ suas uirtuales qualitates cōpatiunt'.uirtualis

etiã qualitas ſtellaꝝ a uirtuali ſolis corrũpi non poteſt. Deinde ſtellæ magis no/
centes potentiores ſunt quantũ ad effectũ illũ: ſed combuſti ſignificatores magis
nocent: patet. n. ſi quis Iouẽ ſignificatorẽ in radice habuerit: in reuolutione autẽ
aut in eadẽ radice cõbuſtus fuerit non prodeſſe: imo obeſſe. quũ ſignificationem
quã ſecundã influiſſet aduerſam emittat. Vlterius ſol ſigna uiuificat: ut infra: igi
tur & planetas. cõſequtio clara: quũ nulla diuerſitatis cã i mediũ adduci poſſit.
Poſtea Ptole. libro fructus. uerbo. L. ait. C. xx. ſeu ſcđm aliã litteram. C. xviiii.
planetaꝝ coniunctiones eẽ. a qbus generatiões & corruptiões in mũdo pendẽt in
feriori. ubi apertũ eſt binariã ternariã & uſqꝫ ad ſeptennariã cũ ſole coniũctiones
contineri: qbus planetæ cõbuſti ſunt igi. ſignificationẽ nõ relinquũt. Poſt hæc
ſicut paruũ lumẽ. paruuſqꝫ ignis a magno lumine aut igne nõ deſtruit. imo unũ
ab altero uigorat: ita in ſole & aliis accidere debet. intenſius lumẽ eſt potẽtiorqꝫ
ignis ex maiori minoriqꝫ reſultãs: ꝗ maius tantũmodo. Vltimo arguit ſi ſic eſſet
aut hoc accideret rõne radioꝝ ſe ĩpedientiũ: & hoc nõ. qm̃ ſenſibiles lucis radii ſe
ĩnuicẽ penetrant. patet in pluribus lucidis undiqꝫ manentibus in totũ mediũ ra/
dios mittentibus. multo igi. magis inſenſibiles ſpiritaliores ſe inuicẽ nõ ĩpedient.
Aut eſſet rõne diſpoſitiõis ſubiecti: ad uim illã ſuſcipiendã reqſitæ. quæ cõtrariã
diſpoſitionẽ non cõpateret & hoc nõ: qm̃ diſpoſitiones ſimiles aut nec ſimiles nec
contrarie ſed diuerſæ. ſe inuicẽ in eodẽ ſubiecto prio cõpatiunt: ſicut calor & ſa/
por: itaqꝫ uniuerſaliter nõ ſaluaret cõbuſtio. Aut rõne planetæ alterati a ſole uir
tutẽ linquẽtis & hoc nõ: qm̃ corpus cæleſte ſolũ mobile eſt ſcđm locũ: ſcđm pipa
teticos. Aut rõne ablatiõis ſignificatiõis in cõbuſtione a ſole potentiore aſſumptæ
& a planeta ablatæ & hoc nõ contingit. n. planetã ĩ ſuis eſſentialibus ptãtibus re
periri pluribus ẽt. ſolẽ aũt in caſu aut exaltatiõe ſua ubi ſolis debilitate alterius ꝗ
fortitudine ſol ſuperabit: ut ſi ſol ſaturno in aquario iungatur: igitur nullo modo
cõbuſtio ſaluari põt. In contrarium eſt oĩum auctoritas ab expientia ſumpta.
Ptole. preſertim in quatripartito uires planetaꝝ ſub radiis exiſtentiũ poſt haben/
ris: multoqꝫ magis fixaꝝ: experiẽtia quoqꝫ quotidie illud teſtat: planetæ. n. quũ
radiis ſolis exeũt uires aſſumunt: & hoc eſt apertiſſimũ in aeris mutatiõe: ac ſi pri
us per ingreſſum in illos reliquiſſent: cuius rei obſeruatio infra de ſpheris pla/
netaꝝ apertũ fiet. Ratio ẽt idẽ cõcludit primo ꝗtũ ad manifeſtas qualitates: ſicut
lumẽ & caliditas & quæ illas ſequunt ꝗuis aũt cõmune ſit illud ariſtotelicũ. for/
tiores: motus debiliores impediũt: hic tñ ſpeciali diligẽtia qualiter eueniat conſi/
randũ eſt: qm̃ cõmuniter ꝗ facillimũ putat ſtellarũ cõbuſtionẽ ſaluare mihi uero
difficile fuit. Hoc aũt pluribus uiis oñdit. ꝓtima rõne uirtutũ ſtellaꝝ a ſole pẽ
dentiũ: ut ſupra. licet. n. uis ſolis in diuerſis corporibus uario mõ recipiatur: quo
fit ut naturã mutet & proprietatẽ ꝑ coniunctionẽ tñ adeo potẽtes emittunt radii
ut ſolis naturã ſolũ cõtineãt: quare cã diuerſificans uires diuerſa ſcilicet recipien
tis natura: imbecilior relinquitur ne uim tranſmiſſam ualeat: uariare: erit igit ſoli
operatio tribuenda. Amplius ad ſenſum ſic ad alias ſtellas ſemper pene ſe appli
cat Mercuriuſqꝫ mixtæ naturæ ut eius ſtellæ ꝓprietatẽ induat nõ qdẽ ob aliud
ꝗ ob eius debilitatẽ paruitatẽ indifferentiã. alterationiſqꝫ ſuſcipiẽde facilitatẽ: ſed
multo magis cæteræ ſtellæ ſoli ſic ſubiciũt: ꝗ Mercurius aliis igit idẽ qđ prius.
Deinceps radii oppoſiti ſe inuicẽ frangunt. & ꝗꝗ in medio ſe compatiãtur ex/

perientia tñ difficultatẽ & repugnantiã quandã demonstrat: similiter coniunctio
facit: respectu .n. superiorũ eadẽ rõ est quasi quæ in oppositiõe: quũ a sole sursum
a superioribus deorsum radii ꝓiciant/ qui oppositi fiunt. respectu uero inferiorũ
rõne magni excessus uirtutis radiorꝫ solis/ idẽ quasi accidit. duobus igitur pugnã
tibus/ potentius pugnã obtinebit. Ex quo alia rõ sequit̃ idẽ demonstrãs potesta
tes .n. influentiarꝫ insensibiliũ/ quæ potiores sunt/ præcipue ꝑ aquisitã significatio
nẽ in figuris/ agũt i sibi subiecta ut infra ostendet̃: significatio autẽ in principiis
aquirit̃/ per dominiũ unius significatoris super alterꝫ: sicut patet de Iouis & Sa/
turni eleuatiõe/ in suis coniuctiõibus. sed sol oibus aliis p̄stat in quocunq; loco fue
rit: ut ex supradictis põt esse manifestũ, igitur oium significationẽ usurpat itaq;
a significatiõe alios destitutos relinquit. Interea aũt solis influentia similis est in/
fluentie sibi cõiuncti: aut diuersa: aut cõtraria. si similis/ ex superabundãtia uirtu/
tis solis. actio illa soli attribuetur: qm̃ maiorẽ latitudinẽ sufficit inducere sol: q̃ al
ter & sic terminus alteratiõis ad quẽ: ex sola uirtute solis effluet: si diuersa: ex effi
caciori solis ĩpressione reddetur subiectũ ineptũ ad alterã recipiendã: quãq̃ sub di
uersis gradibus latitudinis ꝑmanere põt. si cõtraria ꝓculdubio solis potẽtior su/
perabit: itaq; semp solis significatio preualet. quare altera succũbit. Ad rõnes igi
tur incontrariũ dicendũ. ad primã negãdo maiorẽ: oĩa .n. terminũ sibi prefingũt
a quo qualitercũq; labat̃ ĩperfectior est finis intẽtus sicut ignis uitã cõseruat in/
certa distãtia: cõburit tñ ꝓpinquius: rex ẽt q̃uis a longe multa ꝑ media gubernet
sua tñ præsentia aliorꝫ uires aufert. Ad secundam dr̃ negãdo auctoritatẽ illam
ex qua plura incõuenientia sequunt̃. Ad tertiã dictũ est qualiter simile significa
tionẽ auferat. Ad quartã dr̃ ꝙ licet in cõbustis remaneat uirtualis qualitas. sicut
in aqua calefacta: eo tñ tpe/ actualiter uim illã influere nõ põt: & hoc sufficit. nõ
enĩ tenendũ est oẽm uim absolute deperdi. Ad quintã dr̃ ꝙ priuatiue nocẽt. qm̃
scilicet qđ debẽt ĩfluere/ desinũt emittere sicut ꝑ naturæ carẽtiã nauis sũmergit̃.
Ad sextã neget̃ cõsequẽtia: & cã diuersitatis ĩ sequẽti articu. nota fiet. Ad septi
mam dr̃ coniunctiões illas esse attendẽdas/ p̃cipue ob uiriũ combustorꝫ priuatio/
nẽ. Ad octauã neget̃ similitudo/ præcipue qm̃ significatio oĩs aufert̃. Ad ulti/
mã dr̃ ꝙ id accidit rõne oium dictorꝫ quattuor. qualiter aũt id accidat ostẽsum est
in rõnibus in corpore q̃onis: & ad primã partẽ dr̃ ꝙ licet se penetrẽt & cõpatiã/
tur/ una tñ alterius actionẽ impedit: sicut uirtualis aquæ frigiditas/ actualis actio/
nẽ minuit. Et ad secundã dictũ ẽ q̃liter cõtrarie & diuersæ influẽtiæ/ & similes a
sole superant̃. Ad tertiã partẽ. ꝙ corpus cæleste est ẽt alterabile/ ad uarios lumi/
nis & influẽtiæ gradus. nec ẽ cõtra peripateticos: q de alteratiõe qualitatũ prima/
tũ actualiũ/ ĩ generationẽ & corruptionẽ ordinatarꝫ loquũt̃. Ad quartã dr̃ ꝙ ob
prædicta sol aliis iũctus ubicunq; fuerit præerit q̃q̃ in detrimẽto &c. qm̃ aliẽ cãæ
plus promouent ad dignitatẽ & dominiũ: q̃ solis depressio loci obsit.

An sol comburat signa & domos in quibus repetitur. Articu. iiii.

[S]Olem comburere signa/ & domos pluribus rõnibus concludi uidetur.
s planetæ enim fortioris sunt influxus q̃ signa. quũ planete ueluti formæ
sint: signa uero sicut materiæ & corpora. sed planetæ ab eo comburun/
tur. igitur/ & prædicta. & ita de domibus concludi potest: postq̃ signa absoluta
sunt: domus autem respectiua. Protinus aut sol in signo similis cõplexionis est:

aut contrariæ in ambabus qualitatibus: aut in altera tantum. si primum. aut æque intensas qualitates habet aut non si sic. igitur inter illa actio fieri non poterit. si secundum aut sol remissiores habebit. itaq; non poterit agere insigna. aut intensiores. & sic signi complexionem. & eius terminum ad discrasiam duceret si uero contrariæ fuerint cōplexionis in una uel duabus. quum manifestū sit unū contrarium aliud corrūpere sequitur idē inconueniens: nullo igitur pacto signa uiuificare potest. Rursus nulla mala causa uiuificare potest: sol autem per corpus & per quartum & oppositum malus est secundū astrologos igitur &c. Amplius nihil est agens & patiens respectu eiusdem: sequeretur enim idē actu & potentia esse respectu eiusdem quod fieri non potest: signa uero primi mobilis in omnia inferiora influunt. igitur non sol in illa. Postea sol in secunda domo substantias diffipat. abligurireq; facit hoc autem est bonum illius domus effectum destruere igitur &c. In contrarium est astrologorum auctoritas experientia roborata nobis ostendente solem in ariete exaltari: in leone fortificari: in triplicibus & faciebus potentem fieri in medio cælo dominari: in nonaq; lateri. Ratio quoq; idem aperit. sol enim ad mūdum totum cooperatur: queādmodum cor ad ipsum alias. ut ex supradictis patet ut etiam Ptolemeus testatur libro fructus uerbo. lxxxv. qua generali similitudine ulterius considerandū est q loca planetis conuenientia non sunt sub sole aut supra in quibus comburuntur ob nimiā caloris influentiā: sicut & in animali si quod membrum propinquius esset cordi quā sibi conueniret: a tēperamento suo recederet: sed bene soli tota eius sphera locus conueniens est. Ita q semper conuenienter a primo mobili distat: sicut cor licet dilatatiōis motu moueatur & constructionis conuenienter longiqua mēbra uiuificare pōt. sic quoq; queādmodū cor calidum spiritum ad cerebrū mēbrū frigidū transmittens: ipsu non corrumpit: nec distemperat: licet a sua coessentiali complexione imutet: sed potius uiuificat perficit: & ad eius operationes perficiendas aptum reddit: & sic de aliis mēbris ita sol in cancro signo aqueo aut aliis signis existēs: suo calore lumine aut influentia pdicta uiuificabit & perficiet. Præterea ea mēbra quæ spiritum & calorem non generant: nec sua uirtute cōtinent p cordis spiritū trāsmissum magis uiuificant cæteris paribus: q̄ quæ spiritus uirtutē participant hæc est manifesta: sicut magis indiget uiuificatione manus q̄ epar cæteris pibus: sed planetæ & stellæ uim suā uiuificā ultra eā quanq̄ a sole recipiūt habent: non sic autē primi mobilis partes igitur &c. Vlterius longinquius membrū a calore eo magis indiget: & per cōsequens quum illum propinquum habet magis perficit: huiusmodi autē sunt primi mobilis signa stellarum cōparatione. Amplius id agēs quod longinquiori distantia in aliquod subiectū agere debet fortiori indiget instrumento & uirtute: huiusmodi autem sunt signa prædicta in inferiora agere debentia respectu stellaꝶ igitur per apropinquatonē ad illa perficiuntur. Rursus si signa sic comburerentur quom sol sub illis perambulat: igitur & semper & omnia comburerentur: consequens nefandum: consequentia ostenditur sol enim respectu distantiæ: quæ a primo mobili semotus est insensibiliter mouetur per spheram suam delatus ut patet cunctis: quæ distantia respectu stellarū præcipue planetarum: non parum uariatur. Item sicut rex sui præsentia domum & urbem suam illustrat q̄q̄ dominos sibi subiectos inferiores ostendat. ita sol signa collustra

bit sub quibus reperitur licet stellas debiliores reddat.q̃ posthac sicut patua ferri quantitas in igne comburitur:magna uero ligni resistit:ita stellæ:quæ ut puncta considerantur.comperatione signorum non resistent.& si æqualis stellæ pars signi minoris esset resistentiæ.æque etiã propinque. Deide planetæ sunt sicut formæ & stellæ signa autẽ uelut materiæ & corpora & perfectibilia.materia autem appetit formã:non sic forma formã. Similiter igitur de domibus dicere oportet.quũ domus nil aliud sint:q̃ certe cæli.partes:tale respectũ habentes ad hunc uel illũ pactũ terræ. Ad rõnes igitur dicendũ.ad primã.q̃ quis tanta primi mobilis pars quanta stella est debilior esset:non tamen signũ totũ:secũdo esto q̃ eẽt debilius:non concludit consequtio.quoniã signa ut materiæ sunt formã expetentes.non autẽ stellæ:quæ iam suã actualẽ perfectionẽ habuere:tam essentialẽ:q̃ accidentalẽ per cõcedentẽ distantiã a sole:tertio his posthabitis distãtia nõ ẽ similis: ut supra. Ad secundã dr.q̃ sicut cor suo spiritu mẽbra calida frigi.humi.& sicca uiuificat:quis tẽperiẽ in ipsis aquirant & appropriationẽ sic sol se habet respectu signorũ:quis alio mõ recipiat calor:lumen:& influxus a diuersis signis. Et ad formã dr̃ q̃ habet intensiorẽ caliditatẽ:& nõnullas alias p̃prietates: sed negeẽ cõsequẽtia.igi. ad discrasiã cõducet &c.qm̃ ad signi pfectissimã operationẽ:requiritur solis influxus & calor &c.Dicit ulterius q̃ inter solẽ & partibus cæli q̃nq̃ ẽ cõtrarietas quantum ad uirtutẽ respectu nostrũ:& sic agunt & repatiunẽ. Ad tertiũ dicit.q̃ sol sic est malus:respectu planetarũ & stellarũ ob rões predictas:nõ aũt respectu signorũ primi mobilis: licet p aspectũ q̃rtũ & oppositũ obsit signis ut infra. Ad quattã dicit negãdo maiore: qa aliquid est agẽs & patiẽs respectu eiusdẽ:sed nõ secundũ idẽ:ut patet in aqua & igne:agentibus & repatiẽtibus:per frigiditatẽ & caliditatẽ. Ad ultimã dr̃.q̃ sol erogat substantias:sed etiam largitur:quare meliorem in substãtiis p̃ducit effectum q̃ produci possit.

An retrogradatio maximum sit infortunium. Articu.v.

Etrogradationẽ quidã putare posset non esse pessimũ.his rõnibus.com r bustio est maximũ infortuniũ.igi.non retrogradatio.consequentia nota assumptũ ostendit̃.cõbusti enim oẽm pene significationẽ admisetũt retrogradi uero magnã(licet malã uel bonã)habet.mõ sicut nihil deterius nõ esse est.ita nil deterius quã nullã habere uim. Præterea quãto planeta propinquior est terræ tanto uim maiorẽ influit cæterisq̃ paribus: sed supiores sic se habẽt quom retrogradi sunt igi.&c. Vlterius quãto aliquid motui perfectissimo prio magis assimilatur tãto suo motu potẽtior ẽ:retrogradi magis primi mobilis motui assimilant̃ igitur &c. Itẽ minus intrinseca unicuiq̃ aduersant̃ q̃ extrinseca. sed retrogradatio:ab intrinseco epicicli motu p̃cedit.cõbustio ab extrinseco.ergo magis cõbustio q̃ retrogradatio planetæ aduersatur. Deinde superius dictum est:motũ in inferioribus determinare proprie rpa:lumen aũt:& influentiã:& figurã:effectus talibus:uel tantis tẽporibus duraturos:igi. motus proprii retrocessio non effectus sed tantũ tẽpora mutabit.quod nõ est maximũ infortuniũ & planetæ debilitas. Incõtrariũ sepissime mihi & aliis fuit experientia.qua apertissime cõpertũ est retrogrados planetas nullũ bonũ prebere.si quod autẽ prebere icipiunt citius magna cũ patientis iactura illud auferunt:mala etiã:influentia subiecta sua afficere idẽ testatur Beten uerbo primo.Ptolemeus latenter uerbo.lxiii. Ra

tiones etiā ad idē aperiendū non deficiunt. Quanto enim planeta magis a fine suo atq; perfectione remotus est tanto magis infortunatus: peiusq; dispositus est. retrogradi huius sunt igitur &c. cōsequētio clara: prima propositio aperta. secunda ostenditur oium. n. spherarū stellas ferentiū motus proprius pro quē ꝓpriā sui perfectionē & finē consequunt̄ est secūdū signoꝝ successionē quē motū (luminaria pfectiora nunq̄ ammiserūt. cōstat aūt p retrocessionē maxime ab illo motu alienos fieri. Itē tūc magis imperficiunt̄ planetæ quom a perfectioribus magis elōgantur & dissimiles fiunt: huiusmodi aūt retrocessio est. qm̄ in aliis conueniunt: in epiciclo eni cum luna. in ecētrico cū ambobus assimilantur. solum in retrocessione dissimiles sunt igi. &c. Amplius sicut Saturnus uel Iuppiter quom magis eleuatus est in eorū coniunctione uim significatiuā aquirit: in qua dispositiōe directi sunt: non. n. dixit Ptolemeus aduertendā minorē depressionem: sed eleuationē maiorē: ita per oppositū maxime deprimi necesse est. Considerandū igit̄ est propriū esse primo mobili sua natura moueri ab oriente in occidēs: motu quidē simplicissimo regulatissimo inuariabili. quē motum accidentali cā raptus spheræ cunctæ íferiores sequunt̄ scd̄m quē perfectionē q̄dā participant iuxta eoꝝ oportunitatē: sic ut qualibet die terrā circuāt: motus uero p̄dictis spheris ꝓprius & cōuenientissimus: quo ꝓpriū finē unaquęq; attingit circulatio est scd̄m signoꝝ successionē. a quo maxime per retrocessionē impediuntur: siquā ēr uim (recte incedendo) influxere p motū retrogradū auferre aut minuere incipiūt: simile igitur planetis retrocedentibus accidit: q̄d negociatori urbē quāpiā pficiscēti quom impediente cā retrocedit. quo motu longe magis q̄ per icōmodas uias incedēdo a fine principali suo semotū se facit. Ad rōnes igi. in contrariū dicendū: ad primā: cōbusti planetæ ꝓpter plurima minus infortunantur. primo qm̄ nō ī totū uires ammittut. Secundo qm̄ nō tātum tēporis cōburuntur. Tertio qm̄ & si ammittūt non tñ mala noua afficiunt̄ qualitare quā in sibi subiecta influant. Et ad ꝓbationē assumpti dr̄. q in stellis defectū in se non quærimus: sed respectu operatio nū quas in nos perficiunt: quare peius dispositi sunt planetæ quom uires malas ī nos influūt: q̄ quom nec bonā nec malam exercēt: aut insensibiliter talē: licet fortasse plus perfectionis aquirant stellæ quom quoquomodo in nos influant. q̄ qm̄ minime: sicut ēt unusquisq; concedit peius: dispositā infortunā: q̄ certa cæli pars nec bonū nec malū sensibiliter ꝑducens. Ad secundā dictū est supra maiorem esse falsam: q̄d eleuatio superioꝝ ondit. Ad tertiā neget̄ maior si absolute intelligatur: sed solum conceditur in bis in quibus uere natum est aliquid altero assimilari. si. n. æquus bipes fieret. nō per hoc homini bipedi pfectiori magis similis fieret. Ad quartā negetur maior magis. n. conueniens est a sole calidiras membro ꝑter naturaliter ad frigiditatē lapso. aut ēt a principio generationis q̄ ipsa frigida discrasia. Ad ultimā dicit̄. q motus est per se cā temporaliū determinatio num. diuersitatum aut influentiarum & aliarum uiriū: est causa per se non primo: quoniam uario modo deferendo agens uario modo influit.

An fortiores sint planetæ ī dignitates eoꝝ īgressu an in medio. Arti. vi.

u Idetur planetas potentiores esse in medio potestatū suarū q̄ in principio planeta eni ut ex supradictis patet fortior ē in dignitatibus suis ob maiorem sui cum parte cæli similitudinem & conuenientiam: igitur ubi

maior conuenientia est inter planetā & partē cœli/ibi potentior est. sed in medio potestatū prædictatum maiorem habet conuenientiam:quum undiq; conformes partes sint & similes:q̄ quando ab uno tantum latere. Præterea fortior est: planeta quando qualibet sui pars in parte conformi est.q̄ quando solū medietas.in ingressu uero(quoniā a centro stellæ sumitur)solū medietas conformitatē obtinet in medio autē omnes partes:igitur &c. Amplius sic se habet planeta extra suam dignitatē existens sicut alias extra naturalē sui dispositionem: quæ est egritudo:sed corpus egrum non potest ad sanitatē mutari nisi per neutralitatē transeat quæ dispositio media est.quū ire non liceat de extremo ad extremū nisi per medium:ergo nec etiā planeta a dispositiōe disconuenienti ad conuenientiorē. Vlterius planetæ secundū omniū astrologorū sententiam in dignitatib9 suis hoibus ĩ magisteriis domib9 aut regnis suis recte assimilant:sed rex ĩ medio regni:artifex ĩ medio magisterii &c.fortiores sūt igi.&c. Deīde si q̄ dispositio bōa fuerit tō melior est quanto magis fixa & firma est:ut de gradibus sanitatis patet:quoniā tanto magis resistit aduersis:sed in medio dispositio magis est fixa. quū undiq; partes similes inueniāt.atq; uim præbeant igitur &c. Rursum nulla latitudo subito aquiri potest: quū omnes diuisibiles sint in infinitū: itaq; prius prima pars q̄ secunda aquiritur.igitur planeta non potest in principio esse fortissimus quoniā continue ante debilis fuit. Interea ita euenit de aliis potestatibus sicut de exaltationibus:sed planeta non est fortissimus in principio sue exaltationis. sed in medio per inclusionē ut Iuppiter in.xv.cancri sol ĩ.xviiii.arietis: & sic de oibus aliis igitur &c. Incontrarium sunt nonnulla quæ in astrologia apertissima sunt ex quibus sequitur aperte(ut deducetur)planetas fortiores esse in principio q̄ in medio.primum Ptolemeus ponit solem in quattuor punctis æquinoctialibus & solstitialibus potentiorem esse:maximasq; causare alterationes:non solum autem uim & significationem mutat. sed etiam alios mutare facit & ex superiori inferius & contra effici: simili modo quum planetæ in auge aut opposito & præcipue stationarii sunt:idem euenit.Maior etiam significatorum uariatio sensu apparet:q̄n principia signoꝝ intrant sol & alii q̄ in medio pariter quom planetæ cōbustionē ingrediunt:aut exeūt mutari significationes apparet. Cuius rei aptissima rō succurrit.Tunc.n.stellā quāpiā maiorē hēre uim dicimus / quom maiores motus & alteratiōes causat in inferiora:hoc aūt in ingressu ĩ principia dignitatū & ptātū cōtingit & nō solū dignitatū sed aliarū dispositionū bonaꝝ uel malarum quū semp p principia iudicemus media atq; fines:nō aūr p finē mediū aut principiū nec p mediū principiū in reuolutionibus annoꝝ mūdi & nati.in natiuitatibus egritudinibus electiōibus in operibus pficiundis:aut cōfectis: semper principiū:repimus metrū medii & finis.plusq; principio tribuendū cernitur q̄ totius residuo. Præterea a principio pendet quæ sequunē nō aūt econtra.igi.principium maxime faciundū est. Adhuc tūc maiores causantē motus & alterationū diūe qñ maior apparet signatoꝝ & cāꝝ differētia.sed hæc ĩ pricipiis potestatū & aliorū apparet.qñ de dispositiōe conuenienti ad inconuenientē.uel uerso modo mutantur.in medio autem ex simili intensiori uel remissiori: ad simile remissiorem uel intensiorē mutatur solum.igitur & cet. Deinceps planetæ in potestates suas ingrediētes regi assimilātur q ab alieno profectus regno suum ingreditur:modo

vniusquisq; fateretur maiorē alterationem animiq; lætitiam & gaudium/lenitatem ac largitatē regi competentia esse in ingressu q̄ in medio. Sed ad apertiorem di ctorum intelligentiā considerandum est. q; planetam fortiorē aut potentiorē esse duobus modis intelligi potest. uno quidē modo. quom' intensiorē qualitatem in determinatū sibi subiectū potest inducere. puta si Saturnus frigiditatem ut. vi. posset causare. Mercurius uero. ut. iiii. tantū eo casu Saturnū potentiorē dicere/ mus. Alio uero modo quom ad plura alteranda/pensanda/causanda cōcurrit: cu/ iusq; figura cæli magis obseruanda sit: qua dominiū capit significandi/ueluti se/ quentia omnia/modū & terminū & formā dependentiaq; suscipiant. primo igit̄ modo/planeta in medio potestatis suæ potentior est cæteris paribus: aut esse pōt sæpius: ut nonullæ rationes incontrariū primo adductæ cōuincunt. Sed secundo modo/p̄culdubio in principio dignitatis potētior est planeta/remotis impedimē tis: aut cæteris paribus. Itaq; experiētia. usus q; astrologoꝝ omniū nos docet/ini/ tioꝝ figuras/merrū esse eoꝝ quæ sequuntur/medioꝝ. s. & finium. qua figura cæ/ tera & iudicantur & cōpensantur: ut patet de his quæ nato accidunt/per natiui/ tatis figurā: & quæ fetui/per conceptionis cæli dispositionē. sunt enim illis dispen sata a radice principii. s. per figuras alias cooperatrices p̄fecta. Patet etiam plus principii figuram operari: q̄ stellaꝝ peruentus ad loca significationis nisi ad illa per p̄rædictam figurā conformitatē & attributionē habuerint. iuxta illud astro/ logis cōmune. nil operatur planeta &c. Ad rationes igitur in cōtrariū dicendū. ad primā q; concludit de potentiori primo modo. secundo autē modo maior est falsa: qm̄ cætera non sunt paria: qm̄ principii figura/medii/& finis origo & causa est. imprimens in illa. non econtra. ut supra pluribus rationibus ostensum est.

Ad secundā dicitur similiter concedendo de fortiori primo modo: nō autem se/ cundo ex supradictis. Ad tertiam sunt plura dicenda. primū concessa similitu/ dine quæ posset negari: quoniā disponens & uires cælestia summunt in. instanti. tamē dicitur primo ex ui argumenti: q; nō est necessariū ad egritudinē per neu/ tralitatem transire: si fixio requiratur ad dispositionē prædictam: ut patet medi/ cis. sed etiam illo concesso: dicitur q; neutralitas eius est quom circūferentia cor/ poris terminū attingit. sanitas uero quom centrū eo peruenerit. tali modo. ita q; illud pluribus modis assignari potest. ut patet intelligentibus. Ad quartam re/ sponsum est per ultimā rationem in corpore quæstionis & per alias responsiones supra. Ad quintam dicitur q; similiter de primo modo fortioris concludit.

Ad sextam dicitur negando maiorem. nam albedo per uiam sequelle incorrupto generata. intensa subito acquiritur. similiter intellectus in instanti format scien/ tiam tante uel tante perfectionis non successiue. similiter lumen in instanti pro/ ducitur tante uel tante perfectionis & intensionis. ut in nostra summa demōstra/ uimus. Ad ultimam dicitur q; auctores terminos potentiores primo modo no/ tarunt: quod non est contra intentionem.

An planetæ eleuatio i epiciclo potior sit eleuatiōe in ecētrico. Articulus. vii.

Idetur planetā potentiorem esse quom ceteris paribus/in ecentrico ma/ gis est eleuatus. ea. n. eleuatio porior est. quæ in nobiliori circulo. sed ec ē tricus eiusmōi est. igi. &c. cōsequtio apta est. maior manifesta. minor qm̄

a

dicē. qm̄ nobilius est deferens: q̄ delatū. sicut agēs passo. totū q̄ pars: sed epiciclus

a deferente deferetur.epiciclum et cotinet.Adhuc caeteris paribus qui tardioris est motus/fortius imprimit.sed deferentis aut tardioris est motus igi.&c. Praeterea potetior est illa eleuatio quae fit in circulo/scdm cuius motu potest omnis zodiaci uires suscipere:q contrariu:sed ecentrici motus est huiusmodi igi.&c. Amplius ea eleuatio est potior quae fit in circulo maiori tota terra ambiente q quae no.sed eccentricus est huiusmodi. Item ostenditur ecentricu esse potiorem circulum.qm ob illum ordinati sunt superior & inferior orbis. Deinde ea eleuatio potior est. quae nobilissimo planetae copetit.sed ecentrici eiusmodi est:quia Soli tribuitur: no aute epiciclus.igi.&c. Postea ea eleuatio potior est cuius oppositum minus nocet:sed ecentrici est huiusmodi quonia epiciclus superiorum in opposito augis retrocessione causat.non autem ecentricus maior patet ex hoc.qm perfectius caeteris paribus est.quod nihil habet obstaculi contra repetie sua.q quod habet illud. In contrariu est ratio aperta.quae pluribus uiis nobis ostendit potiore esse in epiciclo eleuatione.Primo nanq ex supradictis arguitur.illud in caelo potentius est/ quod maiores alterationes & differentias causat.sed epicicli motus/partes & respectus sunt huiusmodi/respectu eorum quae sunt ecentrici.igi.&c. maior in praecedenti capitulo aperta fuit.minor declaratur.planeta enim per epiciclu magis eleuatur/uelocitatur retardatur motu stationarius fit/directus/ & retrogradus:quae omnia maxime sunt alterationu causae:ut patet intelligentibus. Praeterea finis nobilior est his quae sunt ad fine.sed ecentrici motus ob epicicli & planetae motum est tanq in finem.igit &c.maior manifesta.minor quoq lanum habentibus caput. Adhuc si eleuatio in ecentrico esset potior.igitur magis ad homine atti neret eius differentia:csequentia patet.quonia principaliter respectu hominum & per attributione ad ipsum subiecta particularia in astrologia cosiderantur.sicut in medicina alia ad corpus humanu sanabile &c.cosiderantur.ruc ulterius sic.igitur eius motus magis hoibus proportionatus est.csequens falsum.qm aux eccentrici/fixarum motu sequitur.qui motus ut ostensum est supra hoibus & rebus no multu duraturus improportionatus est. Ad rones igitur in contrarium.dd. ad prima negando minore.& ad eius ostensione negatur assumptu.nullus enim dubitat Solem ecentrico ee nobiliorem planetam q epiciclus.deferens enim propter delatum est/sicut equus propter hominem.ut in secunda ratione dicebatur. Secundo dicitur q uerum & proprie agens & mouens est intelligentia.no deferes. licet ad illius motu epiciclus & stella moueatur.Tertio dicitur q qm orbes & epicicli cotigua sunt:epiciclus aut planeta non est pars integralis.Secudo principaliter dicitur q maior necessaria no est.non enim incoueniens & ab intrinseco & ab extrinseco planetae/maiore habere significationem planetam in ignobiliori q in nobiliori loco.sicut & plus potest tex in debilibus q in potentibus / quare poterit planeta plus in epicicli eleuatione. Ad secundam dictum est supra planetas esse potiores fixis:& Solem Saturno:& Saturnum uelocem q tardum.quoniam caetera paria esse non possunt. Ad tertiam negetur minor.quonia in epiciclo eleuatio potest in qualibet parte zodiaci fieri:& scdm maiores differentias: & si obiceretur.q hoc est ab ecentrico / negetur:sed ab intelligentia esse constituatur. Ex quo non sequitur nisi oppositum eius quod concluditur.sicut in responsione ad primam dictum est. Ad quartam dicitur negando maiorem.

de ambitu quoq; dicit̃ epiciclū motu suo terrā ambire.& motu diurno & motu delationis ab intelligentia per eccentricū. Ad quintā dicitur q; licet ordinati sint orbes supiores & inferiores in eccentricis: eccentricus postea est ordinatus in epiciclū:& epiciclus in planetā. Ad sextā dicit̃:solē alias hr̄e excellērias:qbus oībus pest.cū quo tñ stat alios planetas aliqd hr̄e excellentius certa solis pprietate:sicut linx hoīe imprectior:post montē uidet:p species in aere reflexas:qbus idoneus est oculus eius imutari.Secundo dicit̃.q; licet sol pfectionē illā & maiorē cōsequat̃ per ecētricū aut p alia media.planetæ tñ impfectiores:p plura media eādē aut sīmilē cōsequunt̃. Ad ultimā neget̃ maior.sicut ēt in motalib9 q̄to maior est uirtus:tāto maius uiciū oppositū.ad cuius cōpbationē dicit̃ eē uera ai sumptū alus eq̄libus:sed multa cōcurrūt.q̄ cōtectūrā facultalia nō esse pati.i.sicut latitudinis in equalis pfectio:uis acquirenda significatiua maior:ob maiorē diuersitatē &c.

An fortunæ pessimos effectus producere possint. Articulus.viii.

a Paret fortunas pessimos effectus posse pducere.Fortunæ.n.causæ sūt necis hoīum.sed mors pessimus effectus est.ergo &c.maiorē apit Prol. afforismo.xvi.libri fructus:affirmans impedimēta octauæ domus a iustis pēdere:quom fortunæ impeditæ illi domui pfuerint.sed octauæ impedimētū est mors.mioor ostendit̃.qm̄ priuatio pfectioris entis est qd pessimū:mors uero hoīs priuatio est eiusmodi &c. Deinde sicut in inferiori mundo cōplexio unius corporis est alterius uenenū interficiens corrūpens:nedū in his q̄ diuersaꝶ sunt specieꝶ hoc accidit.ueꝶ etiā inter indiuidua eiusdē speciei.ut quod unicuius est alteri uenenū sit.ita in supiori mūdo:cuius formis generabiles formæ subiciunt̃ ut supra.igitur fortunæ temperies uni cōformis:alteri aduersa penitus reperitur.cuius respectu mortē & alios effectus pessimos inducere poterit. Amplius.hominis cōplexio magnā latitudinem habet:usq;adeo q; una extrema:corpus alterius extremæ cōplexionis ad mortē perducerer si subito ad eam transmutaretur.ut medicis & experientia pater.igitur Iouis cōplexio & insequens formā & insequens materiā:quāuis uni cōueniens sit:alteri tamē erit penitus cōtraria.& sic idē quod prius. Idem argui potest de cōplexionibus a principiis generationis cōtra ētis extremis:ut de collericissimo.& flegmaticissimo.idem quoq; de ætate puericie & primi senii. Rursus deterius est ab intrinseco omnē bonā qualitatē amittere q̄ ab extrinseco:seu per actionē extrinseci.sicut deterius est nullo extrinseco tentante uiciosum fieri:q̄ instigatione pcedente.sed fortunæ per retrogradationē (quæ ab intrinseco procedit) omnē uirtutem bonam admittunt.igitur per priuationē illā pessimi fiunt.quā infortunæ per aduersa loca in qbus reperiunt̃ deteriores fiant. In cōtrariū est cōis astrologoꝶ opinio:triplex genus planetaꝶ distinguentiū:fortunaꝶ.s.infortunaꝶ:& medioꝶ.exēplū primi.Iuppiter & Venus secūdi Mars Saturnus.tertiū diuidit̃.qdā.n.media sunt seipsis.ut sol.qui sui natura bonus est aspectu bono.malus malo corporeq;.qdā uero rōne alterius insicientis:aut afficiētis.ut Luna & Mercurius.qui p mixtionē cū bonis boniēū mala mali efficiūt̃.Ex his arguit̃ sic.nullius latitudinis extrema eq̄ maliciei aut bonitatis eē possunt:nec et ad gradū pfectionis alterius unū attingere pōt.igi.&c. Preterea sic se habēt ad infortunas fortunæ:sicut ad fortunas infortunæ.sed infortunæ in sui optima dispositione:ad fortunaꝶ in optima dispositione existentiū

perfectionē:non possunt peruenire igit̃ nec fortunæ in pessima dispositione existē tes:ad pessimos infortunarum effectus accedere. Itē si sic igitur plus infortunaꝝ & mali in cælo reperit̃:q̃ fortunaꝝ & boni.cōsequētia clara est:q̃m infortunæ mi nime sic pfici pñt:ut ad fortunaꝝ bonitatē accedant.per aduersarios aũt fortunæ pessime fieri pñt:nec raro:quũ maximũ infortuniũ per pdicta retrogradatio sit. cōsequens potis nō est.cuncta eni quæ fecit deus ualde bona fuere.alias eni infi/ nitā potentiā:sapientiā:& bonitatē nō ostenderet.quod fieri non põt.malũ nempe & ab infortunis:& fortunis:& p cōsequēs mediis pcedere possēt.bona aũt nō nul la a solis fortunis aut uix mediis effluerent.Mars quidē religionē mansuetudinē & iusticiā pbere nō põt. Demũ capitis amputatio:suspensio:crematio:suffocatio: membroꝝ incisio:infamia:furta:homicidia:stupra:luxus imundi:cæteraq; nefāda motaliter:ac etiā naturaliter:nũq̃ a fortunis pcesse reperte sunt.similiter nec bella: epidimiæ cæteræq; uenenosæ pperacute egritudines:cronicæ quoq;. Ad rationes igit̃ in cōtrarium dicendũ.ad primā q; sicut cōmune bonũ particulari bono po/ tius est:pariter cōmune malũ particulari deterius:gradibus in suis latitudinibus correspōdentibus.quare q̃m infortunaꝝ mala:cōmuniora sunt fortunaꝝ:tũ quia pluribus subiectis:tũ longiori tpe:ac uicibus pluscułis accidunt.sequit̃ infortu/ naꝝ mala deteriora esse:& si particularia mala a fortunis pessima sequunt̃.Secũ do dicit̃ in mali magnitudine:nō modo principale amissum bonũ respici debet. sed amittēdi modi & circūstantie.sicut etiā in boni acq̃sitiōe:quare quēadmodũ qui diuitias facile:breuiq; tpe:a uite principio:cōciuium cũ gratia:sibi parat.diu/ tiusq; seruat:maius quidē bonũ adipiscit̃:q̃ qui eadē oppositis modis cōsequeret̃ simili mō qui mortē cũ uita cōmutat.sed sine animi corporisq; molestia:dedecore: & aliis reprobādis abiciũdisq; circũstantiis:minus malum obit.quæ oĩa fortunæ operant̃. Ad secundā dicitur:iam respōsum esse per primā responsionē.nā licet quorũdam:uis fortunaꝝ corruptiua sit:nō tñ in pluribus sed ut in paucioribus. raro etiā perfectioribus subiectis obsunt.ob eaꝝ temperiem:sicut homines sunt: quoꝝ pcipue accidentia quærimus pcognoscere.nec etiā eisdem circũstantiis.ut supra. Ad tertiā dicitur primo.per omnia prædicta respondet̃.quibus argumē ti ui plene satisfieri potest:sed ulterius ob clariorē intelligentiā dicitur.primo Io/ uem & alios planetas magnā uirium suaꝝ suscipere differentiam in diuersis cli/ matibus.cum eleuationum diuersaꝝ causa:tum etiam ob uarium partium terræ dominiũ.ut Ptolomeus notat in secũdo quatripartiti.quare eadem subiecta sua alio & alio modo in diuersis terræ partibus operari poterit.itaq; diuersis comple xionũ gradibus:equalem esse in diuersis regionibus. Pariter de uariis cōplexio/ nibus hominũ a principiis generationis contractis:aut ratione ætatis.nō tamen negari potest similiori influxu in unũ q̃ in aliud subiectum imprimere.& p hoc patet ad quartā solutio. Ad quintā dicitur q; eodē modo ab intrinseco infortu/ narum lætifere qualitates procedunt quo etiā fortunaꝝ.sic.n.per retrocessionem ut supra maximas calamitates decernunt.non enim malignitatem sicut bonita/ tem retrocessio amouere potest:quin etiā detrimentũ detrimento addit.Secundo dicitur quãq̃ omnē earum proficuam uirtutem fortune:per retrocessionem exu/ ant:non tamen moras adeo saltim malas hauriũt.Tertio q; si similes effectus pri cipales faciunt non tamen simili modo ut prius dicebatur.

Q uæstio octaua de sphæris circumcirca planetas & stellas alias.

An planetæ cæterēq; stellæ circumcirca se spheras habeant, eiusdem cum corpo/re stellæ naturæ. Articulus. Primus.

D Vtant quidem stellas non habere circumcirca se spheras eius/dem naturæ cum corpore earum. Iuxta enim astrologorum omnium sententiam stellæ ueluti puncta in cælo imaginantur. quare in calculis solū centra stelle considerantur quod minu/torum secundorum cæterēq; diuisiones ostendunt. Ex quibus arguitur corpus planetæ & si plura minuta occupat solum ut punctus consideratur: circunferentiæq; partes post habentur. multo amplius sphere misse faciende sunt. Præterea si sic igitur planetæ illas haberent maio/res quum sint efficacioris uirturis. ut supra. consequens falsum. Igitur illud ex quo sequitur. consequentis falsitas ostenditur. fixæ enim respectu sphæræ octa/uæ a principio creationis semper in easdem sibi propinquas partes influxerunt. respectu etiam primi mobilis longe diutius: igitur maiorem spheram causarunt. consequentia tenet sicut enim ignis maiorem cæteris paribus spheram circumcir ca se causaret. quom longiori tempore calefecisset. ita & stellæ. hæc autem plane/tis non competunt. Amplius si sic. ergo ubi stellæ sphera reperiē ibi natura pla/netæ notari deberet: consequutio clara: consequens falsum. nam existente Venere in. xxviii. gradu libre primo Scorpionis orientem non Veneris sed Martis potius proprietates apparere cernimus. In contrarium est non solum paucis reuelata auctoritas sed etiam experientia. & ratio uidemus enim effectus quosdam duoꝝ planetarum uel aliarum stellarū in coniunctionibus suis aut oppositionibus uel aliis aspectibus tantum preuenire ut absq; proteruia in alias (q̄ sphærarum) cau/sas reduci non possint. In luminarium enim coniunctione aut oppositione duo/bus ante diebus effectus apertissime cernimus. effectus autem prius q̄ causa esse non potest. quare huius presentis effectus causa presens aut precedens esse opor/tet. que ut infra sola spherarum coniunctio esse potest. id est uirium undiq; a stel/larum corporibus emissarum. Ratio idem nobis ostendit. formæ quidem celesti um corporum nō minus actiue sunt q̄ elementorū aut mixtoꝝ formæ aut corpo/ra: sed eleméta circumcirca se radios uirtuales potentes emittunt. similium effe/ctuū productiuos instrumentaliter suis causis a quibus effluūt. igitur & c. minor patet in omnibus inducendo. iuxta enī aquā frigiditas & humiditas habundat. aquæ naturam & proprietatem sapiētes eiusdem ꝓductiuæ. ignis quoq; qui ma xime corporibus cælestibus assimilatur sensibilius spheram circumcirca se cau/sat. per q̄ nō solū calefacit. sed cōburit. Magnes etiā multiq; lapilli aliaq; multa po téres mirabilesq; undiq; radios species seu similitudies suas effundūt. pariter igi. in cælestibus corporibus euenire dicendū est. Vlterius. nūquā forma desistit ab opibus suis: pſertim simpliciū corpoꝝ: ubi nihil intrīsecū actionē ipedire potest: quæ sunt species emittere passum assimilare: contrariū corrūpere simile p̄ se fortì eare. Q m̄ autē agens fortius in partē ꝓpinquā q̄ remotā agit. imaginari possu mus latitudinē q̄dam q̄litatis sphæræ. a nō gradu usq; ad agentis simillimū termi natā. quā uniformiter difformē esse nō repugnat. Ex dictis sequitur: quanuis infi niti sint gradus diuersæ intēsionis: quibus infinitis modis corpora stellarum ap/

plicari possint:tamen tres precipui sunt.in quibus effectuũ sensibilis uarietas ap paret.v.corporis planetæ ad corpus planetæ.corporis ad sphæram:aut econtra: & sphæræ ad sphæram.quorũ primus secũdo ualidior est:& secũdus tertio.Iste au tem applicatiões uariæ:causæ sunt:cur in luminariũ cõiunctionibus & oppositio/ nibus:duobus ante diebus:uaria aeris mutatio ab ea:quæ punctalis cõiunctionis figurã sequi deberet:sentiatur.ut patet his q secreta huius scientiæ cariora retinẽt. Ad rõnes igitur incontrarium dicendum est.ad.primam.ꝙ eo quia centrales ra dii potiores sunt:& principaliores ideo ut puncta stellæ in cælo cõsiderantur.cui tamen minime repugnat:centrales partes operari: ac etiam sphæras.cuius rei cla/ rã intelligentiã habere possunt.q Ptolemei.afforismum.xxiiii.libri fructus gusta uerint. Ad secundam conceditur consequutio prima:negetur etiam consequens esse falsum.& ad ostensionem dicitur.ꝙ fixæ aduersantes:tantũdem temporis ob fuere.fixarũ quoq; determinatã esse uirtutem.qua hucusq;non ulterius attingere possint. Ad tertiam conceditur pariter prima consequtio.& negatur consequẽs esse falsum.ad cuius ꝓbationem dicitur quod & Martis & Veneris in ascendẽte uirtus comperietur:potentius aũt ꝓualere oportet:potest aũt pluribus de causis Venerem Marte effici potẽtiorem.& uersauice Martem Venere.

An possit assignari causa cur unius planetæ sphera maior sit alterius.Arti.ii.

n Vllam causam haberi posse putaret quispiam:cur planeta unus maiorẽ altero spheram habet.nam si sic.aut illa esset stellæ ꝓpinqtas.& hoc nõ: qm̃ Mercurius maiorem q̃ Saturnus spheram teneret.aut corporis pla netæ maioritas.& hoc nõ.qm̃ Luna nõ tantũ Venerem excederet.aut magnitu/ do uirtutis uaria.& hoc minime.quoniam quum sol adeo maiorem uim aliis ha beat:nõ tã parua ꝓportione maioris inæqualitatis aliarũ sphæras excederet sphæ ra sua.talis enim ꝓportio sphæræ ad sphæram esset:qualis uirtutis ad uirtutem. Respondendũ est.ꝙ causa: quare tot uel tot graduum sit:hæc uel illa sphera hu/ ius uel illius planetæ:a nobis naturaliter cognosci non potest.sicut nec stellarũ ui res metiri possumus.In cõfuso tamẽ hãc illa maiorẽ esse cognoscere possumus & eius rei causam.dicendũ ergo omnes ꝓdictas tres assignatas:unã cõstituere ade/ quatã cãm:sufficiẽtẽ:totalẽ maioritatis sphæræ uel minoritatis nulla tñ seorsũ suf ficiens est.ut argumẽtũ ostẽdit.sicut nec Sor.aut Plato sufficiũt nauim trahere. Sed quoniam sol potentissimus est maximus:non multumq; distans idcirco ma ximã sphærã ottinet.cuius obseruatores.xxx.gradum diametrũ statuere.deinde quoniam Luna ꝓpinqua multum est:& per magnum angulum emittẽs radios. magneq; uirtutis extrinsece.quum aliorum uires deferat.ideo post Solem Lunæ spheram posuere diametri.xxiiii.postea quoniam Mercurius propinquior est aliis excepta Luna minimi tamen corporis.sed nõ paruæ uirtutis.quum preser/ tim facile ad alias se applicet & minoris sit resistẽtiæ.& sic facilius ĩpedit ob tã paruam eius magnitudinem seu quantitatem.minorem spheram obtinuit:nõ ta men secũdum eius corporis paruam quãtitatem ob eius non paruam uirtutem. ut dictũ est.continet igi.sue sphæræ diameter.x.gradus.quoniã uero superiores lõginqui sunt.licet magni corporis præsertim Iuppiter & Saturnus:ideo mediã q̃titatem ottinuere inter maiorem & minorem.uia autem ad ꝓdicta cognoscen/ da sola experientia est:quoniam quũ illa tria compensari oporteat.cognita ma/

gnitudine ac distantia: ignoratur. tertiū scilicet uirtutis terminus: & mēsura ideo ad experientiam recurrendū est: qua nō difficile esset prope ueritatē terminos ponere: & quoniā fixe debiliores & longinquiores sunt planetis ideo minores sphe ras habent. Ad ratione q̄ nō est opus respōdere. quoniā in q̄stione solutio patz it. Ad ipsam tamē dicit̄. q̄ unaqueq; p̄dictarum causa ē maioritatis uel minoritatis sphere: sed nō est causa sufficiens aut totalis: sed solum partialis: totalis autem causa sunt omnes simul: sicut supradictum est.

An semper eiusdem stellæ sphera sit æqualis. Articulus. iii.

Redunt pleriq; spheras istas quantitates sibi determinatas prefinxisse.

c primo. n. de spheris eiusmodi ab auctoribus obseruatoribusq; nihil habemus distinctiōes: ut maior sit uno t̄pe q̄ altero. Igitur nec nos asserere debemus. Præterea supradictū est ratione deficere: qua eas magnitudinē metiri possimus: multo igitur amplius deficit ad cognoscendū an eadē q̄nq; maior q̄ doq; minor sit. q̄m particularius est ueritatē istā q̄ terminū magnitudinis eas cognoscere. Itē eodē agente existente: & eiusdē uirtutis magnitudinis: & pene distātiæ idē sequi debet effectus: sed planetæ aut aliæ stellæ sunt eedem. uirtus eadem distantia insensibiliter fermæ uariatur. igit̄ eedem erunt magnitudinis spheræ. Incontrariū est rō apertissima: q̄m ut supra osium est: tria concurrunt pensanda in spheræ magnitudine. primū p̄pinquitas ud distantia & hæc nō parz uariatur in planetis. sed magis in uenere q̄ in aliis ob magnū epiciclū: deinde i luna ob maiorē p̄pinquitatē. qua eadē differentia maiorē p̄portionē acqrit: aut deperdit. deinde supiores postremo Mercurius: ex quo sequit̄. q̄ spheræ magnitudo uirtualiter mutet̄ & si nō actu. q̄m eadē existente spheræ magnitudie. plus respectu nostrū primi mobilis occupat: in quo aspectus pensat̄ & coniunctiōes: ut infra notum fiet: quod ē in uirtute esse maiorē q̄n. s. planeta & eius sphera p̄pinquior nobis est: sicut ēt si luna in sphera ignis poneret̄ aut actis. maiore angulo ad nos piramidaliter radios uittuales transmitteret. licet sphæraliter ēt: maioris quātitatis appareret: plusq; primi mobilis occupatet: & a maiori parte eiusdē perpendiculares radios susciperet. secundū est corporis planetæ magnitudo aut alterius stellæ & hæc inuariabilis est. tertiū est uirtutis quantitas: & hæc (licet quæ ab intrinseco sunt minime uarientur) uariatur t̄n & ratione diuersas stellarum aspectuum quibus maior aut minor uirtus acquirit̄ uel amittitur & rōne maioris uel minoris cum partibus primi mobilis conuenientiæ: sub quibus ferunt̄ & aspiciuntur sicut fortior est uirtus solis in leone (itaq; de aliis) uel ariete: q̄ in libra: uel aquario: quare opus est uirtutē istam stellarū non mediocriter uariari: q̄m propinquitas & aspectus ad solē & alias stellas mutari necesse est: ratione utriusq; & respicientis: & respecti. & pariter conformitatis cū primi mobilis partibus. Igitur maior erit stellæ sphera quom propior erit a pluribus iuuantibus stellis aspecta: & si bi similibus & fortioribus existentibus: & in parte mobilis primi sibi cōformiori extiterit. sicut in domo uel exaltatiōe &c. q̄ in oppositis locis: & ob eā cām obseruantibus apparet unius uel duorum graduum uariatio & differentia: hinc et quidam lunæ spheræ diametro. xxiiii. quidam. xxii. quidam. xx. gradus attribuunt itaq; in aliis planetis: q̄ diuersitatis causa ab hiis qui speculari nesciūt ignoratur. Ad rationes incontrariū dicendū ad primā q̄ obseruatores antiqui nō to

tum quod competiere scriptum relinquere uoluerunt: aut si reliquerunt ad nos non peruenit: aut potius quātitatē mediā posuere sphera⁊ inter maiorē & minorē. Ad secūdā dī.q; eadē distantia nō manet: nec eadē uirtutis q̄titas ut dictū ē. An plāetæ radios solis itrētēs in sphera⁊ magnitudinē solis: aut itrātis. Arti. iiii.
Idest q; qñ sphera planetæ ad quē sol se applicat: uel eius qui ad solem se a applicat spherā alterā tangit: tunc radios ingrediatᷓ. ingredi. n. radios nil illud esse pōt: q̄ uirtutē planetæ comburi / occupari opprimi a radiorum solis uirtute: sed q̄primū sphera spherā subintrat imediate post aliquis gradū corrūpitur uirtutis debilioris a uirtute p̄dominārē solis a proportiōe maioris inequalitatis agente igi. &c. Deinde qñcunq; planeta soli cōiungitur: tunc cōburi dicitur: sed q̄primū spera spherā tangit iure coniuncta corpora dici p̄nt. igi. & consequtio aperta est: maior manifesta: qm̄ cōiuncta dici nō p̄nt duo: nisi quom aliquo contactu aut corporis aut uirtus iuncta sunt: quomq; uirtute tanguntᷓ actio seqᷓ postq̄ inæquales & uarias hn̄t uires: minor ēt euidēs apparet ex hoc. qm̄ sic de cōiunctione dicere debemus: queadmodū in cæteris aspectibus: sed i illis apparet p spheras fieri cōtactus: postq̄ in indiuisibili consistūt ut infra igiᷓ &c. Præterea & si actio spheræ ad spherā efficax nō est ad stellæ cōbustionē: tn̄ quom solis sphera stellæ corpus attingit: tunc comburi incipiet: alias sola corporis ad corpus coniunctio. cōbustio dici posset. q̄d oēs negant experiētiaq; restatᷓ esse falsum: consequtio patet: quū triplex coniunctionis genus superius distinctū sit: ex quibus sequitur q; saltim per. xv. graduū distātiā planetæ & stellæ oēs cōburūᷓ. Incōtrarium experientia est apertissima qua uidemus planetas resumere uires distātia qua dā a sole: pariterq; deponere: secundum quā nec sphera ad spherā cōtactus fit. nec spheræ solis ad stellæ corpus adhesio resultat. Mercurius. n. quamprimum per. v. gradus a sole discesserit manifestas alterationes causat: uires assumēdo. quomq; quinq; gradū propinquitatē attingit: uires deponit. luna similiter p. xii. gradus: q distantia nulla p̄dicta⁊ est. R̄ndeo sicut supius dictū est & infra dicetur triplex aspectus genus distinguitᷓ: spheræ ad spherā: spheræ ad corpus: & corporis ad corpus: itaq; triplex coniunctio: & pariter triplex cōbustio distinguitᷓ. Quia uero proprie cōbustio non solū diminutionē iportat sed sensibilē lesionē & ablatæ uirtutis: sicut ægritudo sensibilē lesionē importat: idcirco nō quecūq; uirtutis stellæ cōburende debilitas: cōbustio dici debet: alias pariter in aliis coniunctionibus & aspectibus & p̄sentia in locis multis cōbustiones nuncupari possent quod ē falsum: ut apertum est. Experiētia autem demonstrat: in contactu spheræ ad spherā non tantum uirtutis comburendam stellam amitteret: ut ea re significationem & uim deponat: nec etiam quom spera solis attingere incipit corpus: comburendæ stellæ: sed solum quom sphera combutendi corporis corpus solis attingit: ut Mercurii combustio per. v. graduum distantia fiet. lunæ. xii. &ce. combustionem igitur fieri dicendum est quom sphera minor comburendi solem attingit tunc enim & spheræ ad spheram contactus includitur: & spheræ comburentis ad corpus comburendi: & spheræ combusti ad corpus comburētis præter quas coniunctiones: coniunctio quidem sola corporis ad corpus relinquitur. Ex quibus dictis: cum his quæ in præcedenti articulo dicuntur inferri potest: non / sem / per æquali distantia planetas eosdem comburi: duplici de causa prima quoniā

ſphera quandoq; minor quandoq; maior eſt ut ſupra:tum ſolis tum comburendi ſecunda qm̃ non ſemper æqualiter a corpore ſolis & a centro mundi comburenda ſtella/ac ẽt ſol ipſe diſtat. Ad rationes incontrarium ſolutio patet. quoniam combuſtiones aliæ aut inſenſibiles ſunt:aut inſufficientes.

Q uæſtio nona de aſpectibus.

An planetæ ſe aſpiciant diſtantia/ qua cõmuniter ponitur/ſecundum tenentes diſtantias abſolutas: uidelicet.lx.xc.cxx.&.clxxx.graduũ. Articu.Primus.

OBmiſſa opinione tenentium aſpectus reſpectiue ad circulos ſe habere diſputandum eſt/an diſtantiis:quas cõmuniter ponunt aſtrologi.lx.xc.&.cxx.&.clxxx. graduũ plãetæ & aliæ ſtellæ ſe aſpiciant:primũq; pro negatiua parte arguitur.planeta.n. fortior ad maiorem diſtantiam potentiorem radiũ tranſmittit q̃ debilior:ſed planetæ & ſtellæ omnes inæqualẽ habent uirtutem/tum eſſentialiter tum accidentaliter/tum ab extrinſeco/tum ẽt ab intrinſeco.igitur qñq; ad maiorẽ quandoq; ad minorem diſtantiã tranſmittit radios nõ autẽ ad pdictas preciſe:ſed aſpici nil aliud eſt q̃ radiorꝫ proiectio. Præterea eſto q; planetæ æquales haberẽt uires:adhuc impoſſibile uidetur ad prædictas præciſas diſtãtias radios proicere quod ſic oſtẽdit primo enim de quarto & trino oſtẽditur in quo quãto inferior fuerit planeta reſpiciẽs/tanto propinquior eſt planetæ quẽ reſpicit:& gradui primi mobilis:in quo & ſub quo planeta ille reſpectus/reperitur:in ſextili uero nunq̃ eadẽ diſtantia ſe poſſunt aſpicere.ſed qñq; maiori q̃doq; uero minori:ſecũdũ planetarꝫ maiorẽ diſtantiã a primo mobili: igitur &c. patet has lineas protrahentibus a Ioue reſpiciente Saturnũ:aut a ſole aut Mercurio &c. Incontrariũ auctoritas pene aſtrologorũ oĩum eſt ſed præcipue experientia qua pculdubio quiſq; facile cõprehendere poteſt iuxta prædictas graduũ diſtantias ſtellas ſe reſpiceret:& uirtutẽ imutatam oſtendere:maximeq; in luminariũ aſpectibus:quũ.n.luna a ſole.xc.gradibus diſtauerit aeris qualitas uariat ſecundũ figuræ uirtutẽ:itaq; in aliis apparet:quãuis qñq; apertius qñq; latentius quare ſic correſpondent aſpectuũ uires:ac ſi ſtellæ oẽs i eadẽ eſſent ſuperficie cõcentrica mũdo:ac eiuſdẽ quantitatis uirtutis. Ex prædictis rõnibus apparet ſpeculantibus/quæ nam poſſit eſſe cã quiſue/modus quibus ſtellæ ſe aſpicere poſſũt dicendũ igi.(ſuppoſita experiẽtia quã uidemus)q; ſtellæ quom fuerint in gradibus uel ſub gradibus prædictis longitudinibus diſtãtibus:neceſſe eſt dicere/ſi radii ſic piciuntur potentes:ſicut p aſpectus uolumus ſignificari/q; illud a planetis aut inter illos diſtantia non poſſit pcedere/tanq̃ a cauſa ſufficienti/ſed ratione alterius.Et hoc nil aliud eſſe poteſt q̃ aſpectus partiũ ſic diſtantium in primo mobili quod ſic apte demonſtratʳ.Q uotienſcũq; in pductione alicuius effectus plures cãæ conſiderantʳ/quarꝫ una eadem pmanente ac eodem modo diſpoſita aliis mutatis & pluribus modis uariatis/ſimilis pducitʳ effectus:tũc neceſſe eſt effectus illius ſimilitudo. a cã illa q̃ eadẽ in uariata pmanet.nõ ab aliis mutatis puenite. diuerſitas enim cãrꝫ diuerſitatem effectuũ demonſtrat. ſicut identitas identitatẽ: & ſimilitudo ſimilitudinẽ:ſed uariata uirtute efficaciaq; ſtellarꝫ:in utraq; diſtantia inter ſtellam & ſtellam tum reſpectu noſtrum/tum etiam inter ſe/eadem tamẽ manente diſtantia graduum ſub qbus ſunt ſtellæ/idẽ uel ſimilis ſequitur effectus

uidelicet radiorũ potens proiectio atq; uirtutis ad illam partem influxus. qui di/ citur aspectus: ergo aspectus non ratione stellarum principaliter neq; distantie in ter se: sed ratione partium primi mobilis se inuicem aspicientium procedere ne/ cesse est: respiciunt se inuicem igitur stellæ: quoniã partes primi mobilis quas re/ cte suis uiribus afficiunt: & quibus perpendiculariter afficiuntur se aspiciunt. nã gradus & stella sub illo agunt & patiuntur inter se: ideo ex illis quodãmodo fit unum agens conueniens cum omnibus his: cum quibus alterum illorum conue/ nit sicq; solis uel alterius uirtus in primo leonis per primum eiusdem ad primum libræ &c. transmittitur: & contra stellæ in primo libræ ad primũ leonis per pri mum libræ. Sed adhuc est dubium nam si sol lunam respiceret eo q; luna & sol sunt in gradibus se respicientibus ex hoc sequi uidetur q; Sol existens in primo arietis respicere poterit stellam in tauro uel piscibus uel uirgine in correspondẽ/ tibus gradibus: si enim lineam protraxeris a sole per stellam in aliquo prædicto/ rum locorum existentem usq; ad primum mobile apertum fiet q; Sol & Luna in aliquibus gradibus prædicto modo conuenient inter se respicientibus & per cõ/ sequens se aspicient: postq̃ per lineam illam sic agunt & patiuntur: sicut supradi/ ctum est de planetis sub aliquibus gradibus existentibus in gradus illos influen/ tibus & ab illis gradibus imutatis. Ad quod respondetur astrologos aspectus stellarum non considerare: qui sunt respectu partium cæli respectum non haben tes ad terram nisi forte reflexe sic de.vi.&.ii.domo dici potest in medium cælũ. sed solum respectu terræ quibus inferiora immutantur: respectu enim diuersarũ partium cæli nullæ sunt stellæ inter quas quilibet aspectus semper nõ sic semper quidem inter solem & lunã est cõiunctio semperq; oppositio trinus quartus sexti lis dum nempe respectu terræ coniunctio est. respectu intermedii puncti in orbe Mercurii oppositio est: & quom respectu terræ oppositio est respectu pũcti in or be Saturni coniunctio est: & sic de cæteris. Ad rationes incontrarium dicendũ ad primam q; aspectus non causantur ex maiori aut minori uirtute q̃tum ad lo/ ca in quibus repertuntur: sed solum respectu partiũ primi mobilis se aspicientiũ ob figuræ naturam ut infra. a stellis tamen radius talis uel talis uirtutis emittitur sed ad talem uel talem distantiam: per primum mobile fit ut supra. Ad secundã similiter dicitur q; argumentum concludere se solum aspectus ratiõe distantiæ in ter planetas fierent: sed qualiter fiat & per quæ media dictum est.

An aspectus accipi debeant secundum circulos circa circa protractos. Arti. ii.

Idetur aspectus non circucirca stellã aspicientẽ p circulos sũmi posse: & u primo auctoritate eorum qui respectu orizõtis & aliorũ circulorũ aspe/ ctus accipiũt. Habraam hebreus ait se expertũ sũmere aspectus in zodia/ co fieri. Itaq; cũcti moderni sũmere solẽt. Sed magni uiri teutonici excellẽtissi mi auctoritas ẽ: q pdictos modos nõ reprobãdo aliũ clariorẽ ponit: quẽ sepius ex periẽtia cõprobauit: & hic modus circũquaq; plãetas tres circulos cõsiderãt: qbus planeta pieiẽs radios aut stella ueluti centũ polus aut axis termius existit. cuius rei ratiões succurrũt. Prima planeta ad tantã distantiã ubi nullã hẽt ptãtem ra/ dios proicit igi. a fortiori ubi nõ paruã auctoritatẽ habet p æqualẽ distantiã proi cit. Sed ubi nullam habet potestatem pars zodiaci est: ubi uero habet extra zo/ diacum & orizontẽ: & alios respectiuos circulos. igitur extra zodiacum & præ/

dicta alia respicere poterit.& si sic igitur circumquaque proicere potest:quum non maiori ratione in unam q̃ aliam partem extra zodiacũ proiciat.ꝙ autẽ extra zodiacum possit &c.patet ubi reperiatur stellæ sibi conformis effectum experientia auctum uidebimus & potestatẽ. Præterea nulla ratio assignari potest:ut si planeta ante & retro proiciat.cur nõ possit undiq; ꝓicere.si præcipue sphericæ sunt figuræ.sicut cõmuniter tenetur.potest igiť æqualiter quarũ ex se est radios proiicere. Deinde quom planeta extra eclipticã est:aut radium tantũ proicit in eclipticã:aut nõ.sed extra etiã.si extra qua ratione ad tantam distantiam extra eadẽ ad omnẽ.si non igitur planetæ extra eclipticam nõ poterunt aspici.quod est contra omnẽ opinionẽ. Itaq; apertissime sequeretur.ꝙ.a.planeta.b.planetam respiceret.b.tamen non respiceret.a.Ptolemeus libro fructus uerbo.xxviii.lunã duobus planetis iunctam in radice fortificare docet per fixas utrorumq; planetarum naturam sapientes.at si tantũmodo in ecliptica id fieri posset uanus esset afforismus:ut patet intelligentibus.igitur &c. Item non solum accipi debere ut supra patet experientia his qui luminarium aspectuum uires obseruant.Dicendum igitur stellas circumcirca se distantiis tribus circulariter radios proiecere ratione primi mobilis ut dictum est.ueluti tres circulos:aut tres yrides distantiis.s.lx.xc.&.cxx.graduum.ac siquis stellam in zenit haberet:prædicti circuli hoc pacto locarentur.ut scili.circulus quarti aspectus orizon sit.trigesimus uero almucantarath circulus erit sextilis aspectus. trigesimus uero antipodis almucantarath:erit circulus trini aspectus:ratione.s.partium primi mobilis. aspectus.n.ratione figuræ ab illis procedũt.similiter si stella sub polo mundi reperiretur æquator esset circulus quarti aspectus.sicq; de aliis suo modo. Ad rationes:dicendum ad unam ꝙ nostro modo non repugnat.tamen efficacior est modus noster. Ad secundã dicit̃ ꝙ ea quæ dicunt sequtes Habraã sunt pars eoꝝ quæ diximus.

An aspectus indiuisibili consistant. Articulus .iii.

Pparet aspectus stellarum non consistere in indiuisibili.effectus.n.ante causã efficientem esse non potest:sed nos effectuus aspectuum uidemus antequã ad indiuisibilem punctalem distantiam prouenĩat aspicientes. igitur &c. Deinde quælibet stellæ pars q̃libet partem stellæ aspecte aspicere potest.igitur non consistit aspectus earum in indiuisibili.quoniã aut id quod aspicit est indiuisibile.& hoc non:quia non esset actiuum.aut diuisibile & sic habetur propositum. Præterea stellarum aspectus sunt sic uel sic potentes non solum diuersarum naturarum aspectuum causa:sed etiam ratione trãsmissi radii sed radii transmissi indiuisibiles non sunt quoniam si essent ueluti lineæ:iam non essent actiui.quum ad realem actionem non minor uis requiratur q̃ ad spiritalem sed species uel radii uisibiles non immutant per lineam:sed ꝑ pyramidem igitur &c. Sed contra.aspectus partiũ cæli ratione figuræ ipsius cæli sunt.figuræ aũt idiuisibiles sunt per se.igitur &c.Prima ꝓpositio sic ostẽditur.omnis pars cæli per alteram trium aliqrũ distantiarum.in primo mobili:ut supradictũ est:& ut experientia testat̃ ab alia distans:aspicit illam:& ab illa aspicitur.aut igitur hoc accidit ratione figuræ:qua sic cælum per triangulum diuiditur:aut ratione uirtutis planetarũ.aut radii transmissi:aut ratione partium primi mobilis:aut aliquid aliud alterius a figura.si primũ habetur intentum.nõ secũdũ.qm̃ diuersæ causæ uarios

effectus producere debet.modo planetæ neq; essentialiter neq; accidentaliter simi les sunt.qua similitudine ad eandē distantiā uis transmitteretur.nec æqualis sunt potentiæ ut prius.Non tertium:quia radii uarii sunt/secundū causaꝝ transmitten tium uarietatē:nec etiā ratione partiū primi mobilis:quia partium eius sic se aspi cientiū nō mediocriter uaria uirtus est in omnibus. Et si obiciatur/superius con/ clusum esse/planetas & stellas se aspicere ratione partium primi mobilis:dicitur ꝙ partes tandem prædictæ ratione figuræ se aspiciunt.quare figura prima cau/ sa est aspectus. Præterea arguatur ut in capitulo præcedente figura eadem ma/ nente/puta triangulari/uel exagona &c. uariatis oībus aliis scilicet partibus pri/ mi mobilis omniūq; sphærarum distantia : ac efficacia stellarum/aspectus similis sequitur igit̄ aspectus solum a figura est:quāuis ipsius qualificatio a stellis & ra/ diis sit.figura igit̄ in primo mobili cā est:quare stellæ se aspiciunt.qualis aūt na tura radioꝝ sit uel aspectus a stellis/patet infra in capitulo ꝓprio. Quod atem fi gura indiuisibilis sit.pet se patet philosophis. Ex p̄dictis sequit̄ planetā uel stel/ lam/in primo arietis existētē nō necessario alterā i primo gemino/uel aut cancri/aut leonis aspicere.quia si cōtigerit alteꝝ illoꝝ hr̄e latitudinē/nō tali p̄dicta distātia pū ctali distabūt:& sic nec ēt se aspiciēt. Ad primā igit̄ rōnē dicēdū ꝙ apparentia effectus ante pūctalē coiūctionē uel aliū aspectū:rōne corpis & sphæræ magnitu dinis ē.qbus sphæra sphærā/corpusq; aspicere pōt. Et p hoc solutio patet ad secū dā.qlibet.n.pars aliā aspiciēs p indiuisibilē seu pūctalē inuariabileq; figurā aspi cit.aspectus tū stellæ ad stellā sedm cētra cōsideratur. Ad tertiā dr̄ ꝙ a radiis un diq; fortificatis aspectuū qlificatio est:sicut supradictū est:sed aspectus est a figu ra:aspiciēs aūt diuisible diuisibile aspicit p diuisibiles partes in idiuisibile figura.

An aspectus boni uel mali sint natura sui uel potius aspicientium & radioꝝ transmissorum. Articulus .iiii.

Videtur aspectus bonos/uel malos non esse.nisi aspicientiū rōne in mathe maticis.n. non est bonū & p cōsequens nec actio.neq; finis quum actio omnis/bonū quoddā & finē appetat:sed aspectus sunt mathematica aut al tim a mathematicis esse summunt.scilicet a figuris.igitur bonitas ipsorum ex natura sui nō procedit sed a radiis solum pendet omnis bonitas aut malitia Præ terea si ratione figuræ id accideret quāto figura ꝑfectior esset/tanto melior esset aspectus.sed exagona perfectior est triangulari:tum quia triangularem continet. tum quia circulo similior.igitur sextilis esset perfectius trino.consequens falsum igitur id ex quo sequitur. Item omnium astrologoꝝ sententia est.aspectum tri/ num ad infortunam retrogradam maleq; dispositam esse nocuum . hoc autem non esset si ratione figuræ bonitas uel malitia aspectus pensaretur.nam trini sem per boni cunctiq; boni essent Itē si sic ig.qlibet oppositi & quarti aspectus ma li essent & nocui consequens contra omnes astrologos ponentes oppositum Io/ uis salutiferum ac Veneris quum bene se habuerint. Incontrarium arguitur.ab eodem res esse summit:& gradum perfectionis esse sui & per consequens boni/ tatis.sicut ab eodē habet esse caliditas trium graduū:& ꝙ tante sit perfectionis/ quū qua talis priuatio tanti oppositi boni particularis reperitur.sed a figura ha bent stellaꝝ aspectus uirtutem.igi.& perfectionis sue gradū/& malitiam ex con/ sequēti/quæ priuatio est pticularis boni. Respondeo ꝙ sicut planetarum aspe/

ctus nõ solũ a figura depẽdẽt: aspectũ capiẽdo pro totali actiua uirtute/q̃ stelle se aspiciẽtes/seu occurrẽtes/ad aspectũ opant: sed ẽt a radiis q̃lificãtibꝰ transmissis: Ita bonitas uel malitia aspectuũ nõ solũ a natura figuræ est: sed potissime a ꝓprie tate sensibiliũ uel isensibiliũ radiorꝝ. Vbi cõsiderãdũ ẽ: ꝙ figuræ aspectuũ bonita tẽ uel malitiã hñt ad maiorẽ uel minorẽ bonitatẽ uel malitiã hãc uel illã specificã indiuidualẽ/ꝑ naturas & ꝓprietates diuersas radiorꝝ cõtrahibilẽ. Ex quo seqt̃ ꝙ ꝑ hmõi contractionẽ/& cãꝝ mixtionẽ p̃dictaꝝ bonitatis uel malitiæ/alterꝝ illorꝝ ab altero deprimi cõtingit. adeo ꝙ qñqꝫ magis adhereat effectus uni generi causæ. qñqꝫ uero alteri sicut tepidũ qñqꝫ frigido qñqꝫ calido magis coheret. Hic oppositus Iouis ueneris ue ad lunã bonus efficit̃. Hic trinus lunæ ad retrogradũ martẽ malus ad eũdẽ in capricornio uel ariete in. xi. domo luna in tertia i rebꝰ bellicis bonꝰ resultat dignitates. n. in fortunas afficiẽtes/earũdẽ malitiã minuũr. Secũdũ ꝙ causæ hæ uel ille bonæ uel malæ p̃ualẽt. aspectus. n. figuræ bonæ maleqꝫ reperiunt̃ ꝑiter & radii boni maliqꝫ expiunt̃. Sed ulteriꝰ nõnulla pẽsanda sunt ex ꝑte figuraꝝ: alia uero q̃dã ex ꝑte radiorꝝ. Ex parte figuraꝝ cõsiderãdũ ẽ quæ cãæ bonitatis uel malitiæ esse possint. Q ua in re dico/ꝙ quũ q̃ttuor sint figuraꝝ species. v. sextilis q̃drate triãgularis & oppositi: cõiũctio q̃dẽ ꝓprie aspectus dici nõ debet: opus est eorꝝ ꝓprietates iuestigare. primo de malis loquẽdũ. & prius de oppositi figura. d̃d igit̃ ꝙ siqs recte oppositi figurã ispexerit/mime mirabit̃ ipsã eẽ malignã & nocuã. radii. n. lineeqꝫ cõtrarie sunt/opposite. siqs. n. a polo icentrũ moueatur/alter a centro i polum eũdẽ ꝓculdubio motibus cõtrariis mouebũtur/iter minorꝝ cõtrariorꝝ. sunt igit̃ radii oppositi/seu cõtra se positi/sibi inuicẽ aduersantes. quare domus detrimẽta hñt opposita signa. exaltatiões casus. itaqꝫ i terminis existimãdũ est aliqualẽ oppositionẽ/repugnãtiãqꝫ repiri i oppositis partibus. q̃uis minus sensibiliter/siue rõne q̃litatis occulte/siue manifeste. & sicut potestas i loco minuit̃: ita & detrimẽtũ in opposito. Est igit̃ inter qualcũqꝫ ꝑtes oppositas naturalis repugnãtia/aut simpliciter/aut ex ꝑte. Ex quo sequitur reuelatio causæ/cur aspectus q̃rtus medie inimicitie & repugnãtie dicit̃. fit. n. in pũcto equæ distãte a p̃dictis maxie repugnãtibus terminis: itaqꝫ utrorũqꝫ naturã sapit in quẽ pũctũ aliq̃d malitiei repugnãtiæue p̃dicte trãsmitti necesse ẽ: & sic mediũ erit & ꝑ eque distãtiã & ꝑ ꝑticipationẽ. cuius medii pũcti malignitas tãta ẽ/ut ẽt ad pũctũ mediũ experiẽtia demõstret/iter p̃fixũ oppositũ/& p̃dictũ mediũ iter duo opposita uirtus trãsmittat̃ similis (licet debilior sit) uirtus. Vt siqs primũ arietis & primũ libræ opposita p̃finxerit. nõ solũ primũ cancri mediare iter ea/& ꝑnceps fieri cõpiet: uerꝫ &. xv. tauri finẽ aut. xvi. pricipiũ similẽ: licet debiliorẽ q̃litatẽ ꝑticipare uidebit. Q uod Ptolemeus expertus. ad pũctũ mediũ inter primũ &. xv. alterius signi ꝑticipẽ facit ut patet uerbo. Lx. libri fructus iniquo circulũ cæli in. xvi. eq̃les ꝑtes diuidere docet: dies creticos faciẽtes uel idicantes. Sed quartus aspectus potior & efficacior est. Trinus ãt talẽ rõnem habet/a triangulari figura consurgens: suppositia nẽpe spherica/aut circulari figura. triangularis prima relinquitur inter oẽs recti lineas: quæ cæteras non p̃supponit: sed p̃supponitur ab illis ubi trinarius angulorꝝ numerus principii medii ac finis similitudinem gerit. per quem numerũ coacti sunt philosophi q̃dã deũ uenerare &c. nimirꝫ igit̃ si eius modi figure aspectus bonos causant. Ex p̃dictis seqtur appentia cause bonitatis sexti-

lis figure:cur etiã mediæ amicitiæ & bonitatis appelletur. Sic.n.se habet sextilis figura.ad triãgularẽ:sicut q̃drata ad oppositã erit igit terminus sextilis punctus medius iter utrosq; terminos triãgularis figuræ p participationẽ uirtutis:nec nõ per eq̃distantiã. Restat postremo cõiunctionis naturã inuestigare.qua in re dicendum coniunctionis aspectũ bonũ uel malũ esse non ratione figuræ quũ respectu nostrũ (ubi omnis astrologica consideratio consistit) non figura sed in eo & indẽtitas q̃dã in coniunctione causatur quãtoq; ab unitate & identitate pdicta declinat tantũ nominis pprietatis & efficaciæ sibi subtrahitur. Sed eius bonitas aut malitia ad altera tantũmõ aspectus causa aspicientibus.f.& radiis pendere necesse est. Hic aũt effectus duplici modo depẽdet. Vno qdem ex bonitate uel malitia radioꝝ aut stellaꝝ:sicut dicimus fortunaꝝ cõiunctionem bonã infortunaꝝ uero malã:fortunarũ cũ mixtis bonã:infortunaꝝ cũ eisdẽ malã.fortunarũ fortioꝝ i circulo cũ infortunis debilioribus bonã:& si remisse.infortunaꝝ fortioꝝ cũ fortunis debilioribus malã. Alio aũt modo rõne dispportionis agẽtis cũ patiente:aut dominio nimio fortioris agentis cum debiliore patiente ut in solis coniunctione eum omnibus aliis accidit. Coniunctio igitur bonitatem uel malitiam suscipit non a figura.sed ab aspicientibus uel radiis ipsorum. Ratione uero radiorum aut aspicientiũ q̃d est.oportere radios semper naturam & proprietatẽ corporis transmittentis habere & secũ deferre.sicut effectus sue causæ similitudinẽ gerit:quare siquis radius intẽsam bonitatẽ habuerit.sicut Iouis radii plerũq; cõtinent:in malæ figuræ aspcũ ob eiusdem malignitatẽ effectus bonitas:superãs tñ aliq̃tisper minuetur.& in effectus boni quãtitate.& in adipiscẽdi retinẽdiue modis.tribuet.n.Iuppiter p oppositũ radiũ nõ tãtũ boni:sicut per trinũ:illud etiã q̃d tribuet nõ sine difficultate & labore pbebit. Cõtra tio mõ trinus aspectus radii malignitatẽ minuet.malũ enim tributũ minori molestia minus etiã feqũt. Sicut igit pẽsanda sunt utriusq; generis causæ & figuræ cõpatiõe:& radiorum hoꝝ quoq; & bonitas & malitia:quæ oĩa generali tñmodo a nobis cognosci possunt.nõ.n.ad gradus pũctalẽ notitiã attingimus.mesurãdi. Ad rõnes igi.in cõtrariũ.ad primã dicitur q mathematica cõsiderantẽ nõ ut sunt i materia:io sic nõ possunt esse alicuius actiõis pricipiũ aut modus.astrologus ãt quæ mathematicus sic abstrahẽdo cõsiderãt materia cælesti speculatur:ubi talẽ uirtutẽ habere cernimus.& in hoc passu cognoscit intellectus astrologiã mathematicã sapere & natualẽ. Ad secũdã dicit q in hoc nõ q̃rimus cõtinẽtiæ pfectiõnẽ.ut argumẽtũ tãgit:sed prioritatis:scdm quã una cũ aliis q̃s ignoramus causis distãtia & figura illa sic possunt in inferiora iprimere. Ad tertiã rñsum est in corpore q̃nis qualiter & figura & stellaꝝ radii obsecuãdi sint. Ad quartã similiter dicitur q bonitas uel malitia ab utrisq; pcedit suam uim imprimentibus.

An boni aspect9 malaꝝ stellaꝝ semp iuuẽt:bonaꝝ uero mali sẽp noceãt. Att.v.

Idetur q aspectus boni siue fortunaꝝ siue ifortunaꝝ fuerit semp iuuẽt. u supra.n.dictũ ẽ aspectus bonos malitiã radioꝝ frãgere & modis qbus dã bonis malũ pbere.sed hoc iuuare est.ergo &c. Deinde q̃libet stella aliq̃d hẽt boni uirtualiter respectu nostrũ:cũcta.n.sũt ualde bona. Augustinus ẽr deus quũ sit sũme bonus nullo mõ pmitteret mala esse:nisi esset adeo bonus ut benefaceret ẽt de malo.q̃libet igi.stella quolibet aspectu iuuate poterit multo

igitur amplius aspectus boni. Itē quælibet stella alicui inferiori formæ assimila tur:cuius respectu nullus dicit. igi.illius respectu poterit effectus bonos pduce re:& sicut de stella dicit:sic de figuris & aspectibus dici pōt. Incontrariū est au ctoritas & experientia. trinus quidem retrogradi Martis in oibus nocet. trinus eiusdē non retrogradi in quibusdā iuuat in qbusdā nocet similiter nec semp ma li nocent:oppositus nēpe Iouis ac Veneris:quom bene dispositi fuerint & simili ter quartus iuuāt:ut cūctis apertū est. Rñdeo q̧ licet quæstio de bonis malorū & malis bonoꝝ loquat̃ tñ de eis uniuersaliter loquendū est:dico igi. q̧ aspectus boni & pariter iuuamentum pluribus modis intelligi potest. Vno quidem modo quom bonitas aspectus solum ratione figuræ procedit. Secundo quom solum ratione radii transmissi. Tertio quando utrorumq̧ causa sic sunt boni uel mali. Item iuuamentū particulare(qm̄ de uniuersali nō loqmur:scdm qd oīs cæloꝝ ac tio iuuat)pluribus modis dr:qa.s.aut aliquid mali remouet:ipediendo agēs cō trariū:aut positiue aliquid boni influit:aut nō solū pdicta facit:sed et effectū bo nū denominari facit.Dicendū igi.q̧ si aspectū bonū quocūq̧ mō sumpserimus iuuamentū primo mō pducet:qm̄ saltim malū radii transmissi minuet: p aliquā circūstantiā. Si uero iuuamentū secundo mō sumpseris:bonū aspectū quoq̧ secū do mō.aspectus bonus semp iuuamentū pstabit.trāsmissi quidē radii semper suæ cāæ similitudinem gerunt : & effectum sibi similem inducunt. Sed si aspectum bonum tertio modo accipias: tertio etiam modo iuuamentum inde sequetur: qm̄ & ratione figuræ:& ratione transmissi radii illud fiet:& hoc quantum est ex par te sui:nisi fuerit extrinseca aduersa causa:remoto scilicet impedimento. Si uero bonus aspectus primo mō sumat:opus ē ut malus sit rōne radioꝝ:tūc quidē ma litia pualebit i denominatiōe:sicut aspectus bonitas solū rōne radioꝝ:tubi tñ ma litia figuræ reperit ipsi malicici bonitas perit. Sed si ex pte utrorūq̧ malignitas esset:malū oīo seq necesse esset. Quare nec semp bonos primo aut scdo mō iu uare:nec malos nocere necesse est. ssi iuuamentum . Tertio modo sumpseris. Si uero bonitas uel malitia solum ratione radiorum fuerit huiusmodi bonitas uel malignitas oppositam sibi qualitatem a figura pendentem superabit.licet aliquid mali a figura bona.& boni a mala figura minuatur. Ad rationes incontrarium ad primam & secundam patet ex dictis concedendo totū. Ad tertiam dr q̧ iuua mentū uel nocumentū attendimus respectu nostrū.s.hominum: de aliis non lo quimur principaliter nisi per attributionē ad nos ut sepius dictum est.

Questio decima de Anthistiis.

An anthistia a gradibus aut planetis proiciantur. Articu. Primus.

A Stellis solū anthistia proici cōcludi posse uīr: nullus.n.astrolo goꝝ de anthistiis uerba fecit.qbus cōprehendi posset a gradi bus primi mobilis pici. Ptole.ēt lib.fructus afforis.lxxviii.se pe opat planeta.iplicite & planetaꝝ cōpatione:de eis loquitur est. Sed nostri tpis astrologi nō tante sunt diligētie:ut nedū in uentis addere:sed nec ad inuentoꝝ noticiā pueniunt:igitur de anthistiis solum ut astrologi loquuntur nec aliter asserendum est. Vlterius si sic: igitur si quolibet gradu duplex uirtus reperitur.sui scilicet & anthistii:hoc autem non est ab aliquo concedendum: quoniam semper uarias uirtutes in eisdem gra

dibus contingeret repiri. Rursus anthistiũ nil aliud uř q̃ quoddã aspectuum ge nus:aut multũ eis simile:sed aspectus pricipaliter a planetis ẽ:licet p gradus pri mi mobilis & figurã.dr̃.n.trinus Iouis:quartus Martis &c.pariter ergo Martis anthistiũ(ut fert̃)recte dr̃. Praeterea si sic. ergo qlibet gradus similis est gradui aeque a solstitio distãti:cõseq̃ues cõtra expietiã ẽ & auctoritates oium grũ.n.xxv cãcri.vi.ẽt gemio⁊ similes sint iter se paret p eo⁊ cõplexionẽ domicilii exaltatio nẽ:& sic de singulis ptãtib⁹. Incõtrariũ ẽ rõ aptissima:qua qdẽ cõfiteri opottet anthistia fieri ulterius ẽt per gradus primi mobilis proici:eo pacto: ut eiusmodi proiectio & uirtutis transmissio a gradibus primi mobilis sit:quauis q̃ piciãtur a stellis eẽ possit. Ad cuius rei euidentiã dicendũ est q̃ anthistiũ ab/anthi dr̃ grece qd latine cõtra significat:& stasis statio:quasi cõtra statio/solstitia in mediis undiq̃ relinquẽdo:& quãq̃ cõiter dici solet ea cã anthistia fieri.qm̃ sol in illis gradibus dies facit equales:hoc tñ si ut cã intelligat̃/falsum ẽ:nihil.n.dieꝝ equalitas ad rẽ istã attinet:si uero ut signũ itelligat̃ uera est.qm̃ quũ a polo hoc uel illo equaliter distẽt equaliter eleuent̃. Sol i illis dies equat:sed hmõi uirtutũ affinitas cã ẽ. qm̃ gradus isti eũdẽ circulũ paralellũ aliis:rõe primi mot⁹describũt. Tũc sic pcedit̃ quaecũq̃ duo pũcta/uel ptes eundẽ circulũ describũt p eandẽ uiã pcedũt eandẽ naturã sape necesse ẽ:& eoꝝ uirtutẽ quodãmodo misceri. sed gradus cõtra se sic stãtes eiusmõi sũt igi.&c. Deide.si caput & cauda itersectiones uiaꝝ luminariũ talẽ ac tantã ui hñt.& si tm̃ pdicte uiae a se distãr:multo amplius isti gradus unã simile causabũt:q i eadẽ sphera repiunt̃:& oẽm circulũ eũdẽ/unusq̃q; describit. illa uero eq̃lis distãtia a solstitiis solũ cã ãthistioꝝ ẽ i cognoscẽdo. q̃ cã signũ diei põt.Ex qb⁹ seq̃t̃ q̃ nõ oportet:si planeta/cuius anthistiũ piciẽt̃ i prio gradu tau/ri repiat̃:q̃ solũ piciat anthistiũ i ultimũ leõis.qm̃ ẽt i quocũq̃ pũcto paralelli sui/seu descripti circuli piciẽt̃. Scdo seq̃t̃ q̃ nõ oportet anthistiũ solũ pici a gra dib⁹zodiaci:uel p grad⁹eiusdẽ uel stellis sub eodẽ:sed ẽt pp̃e polũ trãsmitti põt si cut ẽt pp̃e polũ palelli describũt̃.Tertio seq̃t̃ q̃ i q̃cũq̃ ptẽ caeli:ab hac uel illa stel la ãthistiũ pici põt.Quarto seq̃t̃ q̃ cã q̃te de ãthistiis i zodiaci gradib⁹apd aucto res tantũmõ sermo fit.ẽqm̃ zodiaci ptes ut plurimũ fortiores sũt tñ se ipsis:ut sũ/ xaꝝ gr̃a/tũ pcipue plaeraꝝ sub illo delatoꝝ.Quito seq̃t̃ q̃ solũ a plãetis ãthistia pici põr p ãthistia ñ loca cõtrastãtia/sed uires ad loca cõtrastãtia/aut ad pũcta para lelli cõtrastãtia itelligẽdo:sed ẽt a stellis fixis:& ab ipsis ptib⁹caeli:a qb⁹ uires nõ mediocres emittũt̃. Ex his ulteri⁹cõsi detãdũ ẽ:rõne cui⁹ anthistia piciãt̃.q̃ in re dd.ẽ q̃ rõne primi mobilis pricipaliter emittũt̃:cui⁹ rei ueritas sic appet: quum uirtus planetae uel alteri⁹stellae ad aliquẽ gradũ emittit̃:uel aliũ locũ p paralellũ circulũ:duo cõsiderãda sũt.n.stellae uitt⁹:& ei⁹delatiõis cã. uirtutem stellae nemo ambigere pt ab aliis nõ pcedere q̃ a stella & aliis tespiciẽtib⁹/si alterit us uim trãsmitteret:sed delatiõis uirturis ad qlibet ptẽ circuli pdicti/stella ipsa cã eẽ nõ põt.qm̃ ei⁹ uirtutis ad totũ circulũ delatio ab ea cã necessario pcedit:q̃ cir culus ille describit̃/sed p motũ ptimi mobilis talis circulus describit̃.igi.p motũ primi mobilis aut pres motas circulũ cõtinẽtes talis delatio fit. Deide stella exi/ stẽs in prio pũcto gemioꝝ/anthistiũ picit i ultio cãcri:sed nulla stella ad anthistii um/seu anthistii locũ p motũ diurnũ puenire põt:igi.uitt⁹illa a stella emittente uirtutẽ illuc trãmitti nõ põt.ptes aũt primi mobilis talẽ circulum describũt:&

ubi una pars fuit altera reperitur. maxime iuxta opinióem ponentiũ spheram su pra primũ mobile nõ motã igi. &c. Amplius si rõne stellaꝝ influentiũ uis influ xa ad ea loca deferent' uariatis stellaꝝ uiribus & motu uariarent' anthistia: conse quẽs falsum igi. ex quo seqt'. Praeterea aspectus planetaꝝ & aliaꝝ stellarũ rõne partiũ primi mobilis & eaꝝ figurae fit: sed anthistiũ ẽ qdã aspectus quũ sit attin gere terminũ quẽdã uirtute sua igi. pariter athistia rõe partiũ primi mobilis sic cir culũ describentiũ fieret: nec pót cã diuersitatis sufficiens assignari. Est ergo. dd. pla netas fortissima anthistia per primũ mobile ut dictũ ẽ: posse causare: deide fixas postremo ptes primi mobilis. unũquodqꝫ ẽt hoꝝ quãto potẽtius extiterit & para lelli pars sibi cõformior tãto in illa potẽtior anthistii uirtus reperiretur. Ad rõ nes inecontrariũ. dd. ad primã ꝙ astrologoꝝ perfectio magnã cõtinet latitudinẽ il li aũt qui in gradibus inferioribus reperiuntur. ex his quae ab auctoribus uelate dicunt' ne oẽs eiusmodi secreta participent discurrere pñt in suis causis. quae ple rũqꝫ nostris tpibus post habetur. Ad secũdã dr cõcedẽdo cõsequentiã & conse quẽs inductũ primũ: negeturqꝫ esse inconueniẽs: qm̃ in eodẽ loco duplicẽ contin git uirtutẽ reperiri: sicut ẽt nõ inconueniẽt Lunã & uim suã coessentialẽ: & uim a sole impressam: & uires aliaꝝ stellaꝝ cõtinere. Ad tertiã dr: ꝙ ẽt aspectus rõne figurae partiũ primi mobilis fit: ut in ultia rõne ꝑ ueritate oñsum fuit. Ad quar tã dr: ꝙ illa similitudo non omnimoda ẽ: sapit enim naturam alienam propriam tamen preualet ideo diuersarum complexionum &c. experiuntur.

An anthistia in qualibet parte paralelli transmitti possint. Articu. ii.

Onclusum ẽ supra in qlibet parte paralelli circuli anthistiũ ꝓici. ut tũ il
c lud fieri nõ posse. primo si sic. igi. in qualibet pte in qua anthistiũ reperi ri põterit uis alterius partis eiusdẽ circuli: & nõ maiori rõne unius ꝙ al terius. igi. oium ptiũ uirtus in qualibet parte reperiret': cõsequens falsum. cõtra. caelũ chaos quoddã: & cõfusio maxia. Itẽ anthistiũ dr quasi cõtrastãs ut supra: sed multe sũt ptes circuli nõ cõtrastantes multis aliis ptibus eiusdẽ. qm̃ ps una unicã hẽt contrastantẽ ptẽ. s. oppositã: igi. uirtus illa anthistiũ dici nõ pót. Adhuc po natur in casu: planetã ui aliquã in certo gradu imprimere: & anteqꝫ uis illa ad lo cũ cõtrastãtis ꝑ partes primi mobilis & motus caꝫ pueniat planetã offendat aut uirtute stellae fortioris aduersantis: quo posito. uis illa penitus destruet': & sic an thistiũ nõ trãsmittet'. Rñdeo dicẽdo anthistiũ bifariã sũmi pót. Vno qdẽ modo coiter. sic quaecũqꝫ (licet debilis) impssio i zodiaco aut alia caeli pte facta ꝑ circu li reuolutiõem q̃ locus ille aliena q̃litate afficit': siue eiusmodi uis ordinaria sit: si ue in principiis acquisita. siue potẽs siue debilis fuerit anthistiũ dr. Alio mõ pro prieitaqꝫ solũ illa uirtus sic multiplicata circulariter ꝑ paralellũ anthistiũ dici de bet: q̃ in principiis significationũ siue in figuris significatiuis puta in radicibus aut reuolutiõibus aut cõiunctiõibus acqrit': quã uirtutẽ inferius dirigibilẽ oñde mus: & hoc uis ẽ: q̃ si a stella pcesserit i gradu remanet impssa: q̃ qm̃ natura nihil frustra agit tã diu seruari põtiqꝫ diu. s. in sibi subiectũ ꝑ uim acqsitã in figura im primere poterit: & huiusmodi uirtus illa ẽ: q̃ remãet. primi uero modi uirtus faci le delet' nec obseruantiã expetit. Ad rõnes ergo incontrarium. dd. ad primã: ꝙ uires debiles aut nõ desecunt' aut intercipiunt' & a cõtrastis occupãt': aut nõ diu retinent'. Fortes uero qa post significationẽ in sibi subiectã & terminationẽ uir

tutis acqsitæ p figurã significationis deleñt: sicut significatoris uis auferẽ. iõ non multũ retinent: qre cælũ nõ erit caos aut confusio: quũ pcipue pñs uirtus alicui gradui solũ i subiecta opeř si p significatiõis figurã fuerit acqsita. Ad secũdam dr quod aliud ẽ qđ nomẽ significat: ut alias dictũ ẽ: aliud a quo nomẽ significationẽ sũpsit: uñ licet a cõtrastantia sumpserit nomẽ: diffundit tñ ad oẽm similẽ uirtutẽ in toto paralello: pater nã si aliter sumeres iã nullus gradus geminoꝝ alicui cācri anthistiũ eẽ posset. nec sagittarii alicui capricorni. Ad tertiã dr quod totũ cõceden dũ est de anthistii uirtute cõmuniter sumpti: non autem proprie.

Quæstio. XI. de coniunctionibus.

An luminarium coniunctio sit plurifacienda cæteris aliis. Articu. Primus.

COncludendũ uř coniũctionẽ luminariũ nõ esse potissimã. Cõiunctio lumiariũ crebriꝰ sitq̃ alioꝝ: si igi. maximi faciẽda eẽt ab ea maximi effectus pcedere deberẽt: consequẽs falsum: qr ea quæ maxima in mũdo eueniũt nõ spmõ frequẽter: sed raro contingũt. Itẽ experiẽtia docet cõiunctiões supioꝝ eẽ maio tis efficatiæ: qm sp post tales maiores aut medias coiunctiões supioꝝ aut minores: aliqd magnũ inouari apparet uñ magne cõiunctiones appellanẽ ab oibus: hoc aũt in cõiunctiõibus luminariũ nõ uidemus euenire. Præterea Ptole. affori. L. libri fructus ait. Nõ obliuiscaris. cxx. eẽ coniũctiones planetaꝝ &c. deinde de supiorib9 duobus Iouis. s. & Saturni: spãlem sniam dixit: oportet aspicere &c. de luminariũ aũt coniũctionibus uerbũ nullũ: qđ qppe nõ fuisset si luminariũ cõiunctiones plurifecisset. Deinde aut luminariũ cõiunctio ẽ scđm solã longitudinẽ: nõ aũt scđm latitudinẽ: aut est scđm utraqꝫ dĩas si primũ: igi. iã dcã coiũctio debilis ẽ: qm a uera cõiũctiõe p latitudinem declinat. si secundum igitur fit eclipsis: sed omnis eclipsis mala ẽ: malum ãt bono ppõi nõ pt: igi. &c. Sed incõtrariũ. ẽ qđ Ptole. ait lib. fruc. afforis. pallegato. L. scđm grecã trãslatio nẽ. ubi ait. Ne ptermiseris. cxviiii. planetaꝝ cõiunctiones &c. i quo loco patet ipsum unã ex oibus ptermisisse: postq̃ oẽs simul ad numeꝝ. cxx. artingũt: aut igi. nobiliorẽ: aut ignobiliorẽ reliq̃t: qm mediã delinquere ineptissimũ fuisset: nõ ignobiliorẽ: igi. nobiliorẽ & potiorẽ reliq̃t: hæc ãr duoꝝ supioꝝ eẽ nõ põt: quis ob eius nobilitatẽ spãlem mentionẽ fecerit: nã patet eius librũ q̃rtipartiti inuẽtibus: semp luminaria maximifecisse. pcipue Solẽ: cuius respectu ceteræ stellæ oẽm fetme ui suã hauriũt: ut supra onsum ẽ. Lunã quoqꝫ ob cãs supius pmissas: in. ii. quarripat ti. ca. iiii. ait. fortior narratio accideriũ mũdi ex luminariũ cõiunctione uel oppositiõe cõtingere: deinde clarius subiũgit dicẽs nec nõ ex locis motuũ planetaru in ipsis horis: ubi patet quod tũ qa pri9 de sole & lũa uerba fecit: tũ qa dixit fortior narratio. regulã sumere docuit ex horis luminariũ cõiunctionũ uel oppositionũ: & ita i ca. de anni pcipio & pariter in cũctis locis: igi. ea cõiunctio quã ptermisit luminarũ ẽ: de q̃ in quatti. abunde ubertimeq loquutus ẽ. Præterea supius oñsũ ẽ Solẽ ac Lunã aliis eẽ potẽtiores. sed potẽrioꝛũ fortiores sũt cõiunctiones ceteri quod aspectus igi. &c. Sed ad clariorẽ dictoꝝ intelligẽtiã & obiectoꝝ solutionem sciendũ est. quod sicut ab eadẽ cã. puta a substãtia stellæ martis plures effectus specie diuersi pcedere põt. ita ẽt a diuersis causis idẽ effectus spẽ seq põt: nõ. n. existimandũ ẽ oẽs hoĩes a sola stella aut pte cæli pduci. quũ nulla sit pars cæli. nullaqꝫ

stella pricipalior:qn ea in figura pualētehoīes isti uel illi orti sint:aut oriri possint itaq; de aliis dicendum est. Primæ ppositionis causa ueritatis ē.quoniā uniuersales causę sunt stellæ.mō quo dictū est supra.& plures perfectiones uirtutē continent.Secunde uero causa est.stellaꝝ couenientia in quibusdā generalibus proprietatibus:licet unāquanq; suas proprias passiones habere necesse sit.& sicut de stellis dictū est:ita de signis & domibus.dd.His tñ sic se habentibus opus est:q̄libet effectuū inferioꝝ speciē principalē ac simillimā habere causam:alias nihil eēt in cælo distinctū:& quodlibet pducere posset. sicq; nulla differentia inter partes cæli reperiret̄ quod superius iprobatum ē.qd Ptolemeus pallegato afforismo retigit:uultus huius seculi:uel iuxta translatione ex græco:forme quæ generantur &c.Ex quibus sequit̄ non inconueniredduoꝝ coniunctionē aliis esse fortiorē omnibus cōpensatis:& tñ circa quosdā effectus aliis stellis uel cōiunctionibus ppriis minus reperiri potentē:ob pdictā causaꝝ distinctionē:quare q̄m luminariū coniunctio in plures & principaliores effectus influit:q̄ Iouis & Saturni:ad plura q̄ dem se extendit:quoniā ad aeris alioꝝq; elementorū mutationē:planraꝝ:populorū regū:parriꝗ; uegetatiue:& sensitiue(ut experiūt̄ quottidie:q alicuius membri debilitatē patiunt̄)atq; illoꝝ obiectoꝝ instrumentoꝝ & medioꝝ . puta humorū spirituū &c.ut supra.idcirco pdictam luminariū coniunctionē aliis anteponendā dicimus. Ad rōnes incontrariū dicit̄ ad primā q̄ a Solis & Lunæ cōiunctionibus & parui & mediocres & magni effectus dependet:licet sepius primi q̄ ultimi:& sepius hæc ab illis dependent q̄ a Saturni & Iouis coniunctione: quāq; raro quidā particulariores effectus:et per luminariū figuras determinabiles a superioꝝ coniunctione dependeant. Ad secundā patet solutio ex dictis & ex imediata responsione ad primā. Ad tertiā dicit̄ q̄ siue.cxx.siue.cxviiii.dixeris coniūctiones &c.tamen longe specialius clariusq; de luminariū pt̄ate & anthonomalia loquutus ē in quatriparti.ut supra patuit. Ad aliam dicit̄ coniunctiones parua cū latitudine multo amplius excellere in uirtute:eclipsiū quoq; uires potētissime in suos effectus.qui licet mali:tamen maxime obseruandi sunt.

An post luminarium coniunctionem ea que est Saturni & Iouis potior sit aliis cæteris paribus. Articulus secundus.

Saturni & Iouis coniunctionē apparet cæteris pter luminarium coniunctionē nō pstare.Nā inter Iouē & Saturnū nulla pene similitudo reperitur: patet in moribus: in cōplexione: & oībus aliis pene inter Iouem & Martē aut Saturnū & Martē:aut Iouis & Veneris minor reperitur cōtrouersia:igi.minor repugnantia.obstaculū minus:minorq; actio: cōtrariū.n. cōtrariū uirtutē frangit simile uero uigorat. Præterea q̄to planetæ similiores sunt luminaribus ranto coꝝ coniunctiōes coniūctionibus luminariū similiores sunt inter alios planetas.sed Iuppiter & Venus similiores sunt Soli & Lunæ:patet in quantitate prius.quātitas.n.Veneris equalis ferme est quātitati lunæ . Iuppiter uero calidus in q̄litate quoq; inter alias maximus Iuppiter diurnus:masculinus.Venus nocturna:feminina. Itē Mars est ignee cōplexionis sicut Sol: Mercurius frigide & humide:licet q̄nq; deficeet magnāꝗ; pportionē supra Mecuriū habet sicut pene Sol supra Lunam:eademq; distantia spherarum distāt. igitur eorum coniūctiones similiores eruntut prius dicebatur. Præterea fortior est coniunctio Io

tis/martis/ueneris/mercurii/& lunæ:q̃ saturni & iouis hoc unusq̧ astrologus cõcederet:igi. illa nõ est potentissima:nec aliis preponẽda post luminariũ cõiũctio/nẽ. Incontrariũ ẽ Ptole.in lib. centũ afforismoꝝ:ubi speciale mentionẽ de supio tũ coniunctione fecit:alias & in quatri.& ibidẽ simul relinquẽdo. Rõ etiã succurrit ad idẽ ostendendũ:ea.n.cõiũctio potior est:cuius significatio maiori tpe durat:& plures effectus producit:eiusmodi aũt est superioꝝ cõiũctio/cuius effectus nouecentũ annos(si maxima fuerit)durat. Itẽ quãto cõiun ctio maiori tpe durat:tãt maiores effectus sequuntur:cuius rei ueritatẽ luminarium eclipses ostendunt:quarũ effectus scdm horarum eclipsis durationem/mensurant̃:sed superiorum(in cæteris pter lumiariũ nobiliorẽ) cõiunctio diutius durat:quũ q̃ttuor dies contingat eos in coniunctiõe in eodẽ minuto morari:igi.&c. Rursus quum Iuppiter magnũ eufortuniũ sit maximũq̧ dempto Sole. Saturnus uero infortuniũ:quom cõiungent̃/unus alteꝝ p eleuationẽ & alia reqsita supabit:sed qñ i ta/li supatiõe:uis significatiua acqrit̃:ut infra patebit: idcirco unius uires p figurã sument̃ ample:p aliũ uero deponent̃:ita q̧ unus alteri aduersari nõ poterit:quia/uincens abũde suã uim effluat:iõ aut magna & multa bona:uel magna multaq̧ mala sequent̃:hoc aũt ẽ significationẽ magis obseruari debere:potẽtiorẽq̧ fieri.

Ad rõnes incontrariũ dr̃ ad primã:q̧ qa sibi aduersant̃ iõ uicens & superans significatiõe alterius aufert.q̃re intẽsioris bonitatis uel malitiæ sequunt̃ effectus.

Ad scdam dicitur q̧ nõ oĩs similitudo põt efficaciã similẽ in quãtitate cõclude/re:sed sola uirtutis & quãritatis eiusdẽ similitudo/illud posset ondere.quam negamus:in aliis uero neganda eẽ prima propositio.: Ad tertiã dr̃ primo negãdo con sequentiã:similiores sunt.a.&.b.ipsis.c.&.d.in complexiõe siue occulta siue manifesta.q̃.e.&.f.igi.si.a.&.b.sunt potẽtissima.c.&.d.illa sequunt̃ in potẽtia qũ stat dissimile esse potẽtius simili:exempli gratia:caliditas intẽsissima potẽtissima ẽ aliaꝝ triũ q̃litatũ primaꝝ:cæteris paribꝰ: cui caliditas ut quinq̧ magis assimi/latur:q̃ frigiditas ut octo:imo frigiditas ut octo dissimilis est omnino:& tamẽ frigiditas ut octo potentior est caliditate ut quinq̧.Secundo dicitur q̧ sunt dissimiles Sol & Mars in qualitatibus oculti s magis:&c. Ad ultimam conceditur.totũ.sed nos loqui intẽdimus de binariis cõiunctiõibus:iter quas duorum superiorum dicimus potentiorem excepta solis & lunæ coniunctione.

An coniunctio medii motus fortior sit uera coniunctione corporum stellarũ aut centrorum epiciclorum:q̃ corporum planetarum. Arti.iii.

Idetur coniũctionẽ centroꝝ epiciclorum uel scdm lineas ueri motus cẽ/ u trorũ epicicli q̃ ipsoꝝ planetaꝝ eẽ potẽ iorẽ. Totus.n.epiciclus cũ stella inclusa perfectior & nobilior est ipsa sola stella:qm omnẽ stellæ uirtutẽ cõtinet & adhuc ampliꝰ.igi.eoꝝ cõiunctio nobilior & plurificiẽda ẽ:sicut supra ex nobilitate & pẽte maiori stellaꝝ:maior cõiũctionũ ipsaꝝ arguebat̃. Itẽ arguitur auctoritate quorũdã hebreoꝝ cõiunctiões solũ medias uel cẽtroꝝ epicicli obseruãtes:& illas aliis preponẽtes. Incõtrariũ ẽ rõ clara medius motus debilior est motu uero q̃d ipsius rei uocabulũ oñdit:medius motꝰ/iperfectũ motũ significat: ucrus uero motꝰ/pfectũ:igi.&c. Præterea ea q̃ sũt ad finẽ ex fine necessitatẽ su/mũt & p cõsequẽs ignobiliora sunt ipso fine:iuxta Aristo. sentẽtiã primo suorũ moraliũ:sed epicicli motus/est propter planetæ motum:ut cũcti cõcedũt:nec ob

aliam causam inuenti/cognitiq fuerte epicicli:nisi ob planetæ motū & ad apparē tias de motibus planetarū saluandas. Item in orbibus & epiciclis nulla consi deratur ptium diuersitas/pterq̄ delatæ stellæ ad alias ptes.stellam aūt nobiliorem ptē esse nemo dubitat.omnis ergo dignitas omnisq̄ differentia ob planetam esse debet.Adde epicicli ab astrologis non adeo cōsiderātur.ut uere & necessario sic in cælo reperiātur.sed ad meliꝰ breuius faciliusq̄ apparētias & differētias motuū planetaꝝ saluādas:aliis tū modis saluari possunt.ut patet itelligētibus.quos(non ab re)post habemus.quū natura p plura pricipia & media nō faciat quod p pau ciora cōseq̄ pōt.ne supflua & īpfecta sit.attamen suasio hoc nō demonstrat. Sed ꝓpter inceītū certū nō debemus postponere. est aūt cōiunctio ueri motus certa. lineaꝝ uero motus ueri epicicloꝝ.nō certa ig.&c. Si aūt epicicli.uere sint in cæ lo:tenendū esset omnino centroꝝ illoꝝ coniunctionē nō paruā habere uim.quā/ uis planetaꝝ cōiunctiōibus inequalem ac debiliorē.nā si sic sint epicicli.planetas includūt:eoꝝ motū uariant.fortitudinem & debilitatem eorūdē causant. Deide si uiaꝝ luminariū cōiūctio potens experitur p caput & caudā notatā.ēt centroꝝ epicicloꝝ.Deinceps.nullus punctus in cælo repiri pōt ad quē planeta hic uel ille semp indifferens sit:q̄ centrū epicicli:nō ergo iniuria uis magna illi tribuēda est. Ad rōnes īcōtrariū dicitur.ad primā q̄ ēt totus orbis deferēs/pfectior est epiciclo planetā icludente.& sphera tota hoc uel illo orbe:ideo negetur cōsequētia.qm ēt alioꝝ motus ꝓpter planetæ motū īstituta sunt:planeta ēt nō ē pars essentialis epi cicli.nec illi cōtinuus sed contiguus.& ps p aggregatiōnē.sicut adamas lapidis alterius icludētis.ideo diuersum finem sibi expetere potest. Ad auctoritates he/ breoꝝ:dicitur primo:q̄ siquā efficaciam inuenerunt:illa principalis non est. Se/ cundo dicitur semper pene eiusmodi uiri hebrei rudis esse sunt ingenii.

An in coniunctionis figura gradus ubi fit cōiunctio.fortior sit q̄ punctus ori/ ens uel medium cælum. Articulus .iiii.

Idetur q̄ gradus ascendens hora cōiunctionis cū suo significatore potē/ tiora sint:q̄ gradus ubi fit cōiunctio cum pdn̄atore suo potentior est illa uis quæ firmior manens minus uariari potest/minusq̄ debilitari sed ascē dens uel medium cælum cum predominatore suo sic se habet. igitur &c. minor ostenditur:nam si coniūctio in aliquo pdictoꝝ anguloꝝ fiat potētissima est.si in succedētibus minus.si in cadentibus adhuc minus.si sub terra minus.tantoq̄ mi nus quāto in ascendens uel mediū cælum debilius influxerit.& usq̄adeo sub ter/ ra debilitatur/q̄ Ptolemeus eclipses sub terra post habeat.sicut planetas ab ylegia poreſtate.ascendēs aūt & dn̄s eius.semp significationem nō paruā retinet.ig. &c. Deinde in quacūq̄ significatione/figura cæli principalior est.igi.& suus pdomi/ nator.sed suus pdominator non est nisi anguloꝝ.ergo idē quod prius.primū as/ sumptū sic declaratur.nam in omni significatione/totius cæli forma principalior est parte/quū pcipue quodāmodo totū cælum ad oēs pene causandos effectus cō currat.ut supra.gradus uero cōiunctionis pticulare quoddā est.Preterea nulli du biū est/cōiunctionē potētiorē esse in angulis q̄ succedētibus.& succedētibus q̄ in cadētibus.igi.maioritatē fortitudinis ab angulis aeqrit:sed ꝓpter qd unūquodq̄ illud magis est.igi.anguli fortiores sunt. Incōtrariū est Ptolemei auctoritas.ca pitulo.v.secūdi quatri.ubi maxime potentē locū eclipsis facit.eadē aūt rōne q̄ in

minarium coniunctio gradum eiusdē potentiorem facit. eadē cætere coniunctiones facere debent. Idem ratione ostendit̃. q̃libet uirtus directe impssa in aliquē locū fortior est/ q̃ eadē reflexe. sed uirtus coniunctorꝝ in gradu ꝓprio directe in gradū illū influitur: in angulis uero reflexe. aut etiā debiliori mō. si hunc uel illū angulū nō respiciat. igi. &c. Adhuc. si quā significationē habet angulus in coniunctionis effectibus illa a coniunctione ꝓculdubio pendet. sed cā potior est cāto: participatū pticipante. igi. &c. prima ꝓpositio sic ondītur. nā posita cōiunctione ponit̃ anguli significatio talis: remota remouet̃. aucta auget̃/ minuta minuit̃/ uariata uariat̃ auguli quidē significatio in cōiunctionibus naturā coniunctionis sapere necesse est: & ab illa regulari. Deīceps fortius/ uirtus imprimit̃ in partē eandē uel penes eandē manētē: q̃ in aliā lōge magis uariabilē. sed ascēdēs multo magis uariat̃ coniūctionis loco: patet nam dū in eodē minuto cōiuncti planetæ permanēt in ascendēte gradus/ signū/ & totū cælū mutari pōt. patet. n. supiores q̃tuor dies in eodē pmanere minuto. igi. &c. Amplius ceteris paribus planeta in ꝓpinquiorē ptē fortius agit: q̃ in remotiorē. sed cōiūcte magis ab aliis locis distāt q̃ a gradu in quo cōiungūtur ut manifestū est cūctis. si. n. lineā a q̃cunq̧ stella in gradū sub quo reperit̃ ptraxeris: breuissimā inueneris. igi. idē q̄d prius. Ad maiorē rei euidētiā cōsiderandum est ꝙ licet absolute potētior sit cōiunctiōis locus. q̃ ascendēs figuræ: posito ꝙ idē nō sint. nil minus ob pticularē huius rei notitiā opus est distinctione uti. Dicēdū igit̃ iuxta Ptolemei doctrinā secūdi q̃triptiti. q̃tuor de uiribus cōiūctionū querūtur. primū locus est. in quo. s. loco in q̃ regione. effectus futurus accidere debeat. Secūdū est tps. q̄n. & q̃tū duraturus sit. Tertiū est subiectū seu materia recipiēs i que. s. subiecta apparere debēt. puta in quo aīali uel planta. Quartū est/ species uel maneries effectus. an. s. bonus uel malus: & an hac uel illa bonitate uel malitia. Vlterius distinguēdū est de causa. q̃dā. n. causa pricipalior dicit̃. q̄m primo ab ea fluit uirtus efficiens. alio mō: q̄m ab illa imediatius imutatur subiectū. exēplū primi & secūdi. sicut si directio ad Lunā significatricē natū interficeret. Luna imediate ledentē diceremus principalē cām: q̄m. s. imediate ledit. hac uel hac sua significatiooe: & hoc secūdo modo. alio modo. s. primo modo: solē primā causam dicere possumus: q̄m ab eo uis oīs pene effluit atq̧ depēdet. Ad ꝓpositū dicēdū est. ꝙ sumēdo cām principalē prīo modo gradus coniunctiōis q̃tū ad q̃litatē seu manerīē effectuū/ & q̃tū ad locū/ & quantū ad subiectū principalior ē. quoniā scd̄m bonitatē uel malitiā coniunctorꝝ/ aut ꝑualēris/ effectus boni uel mali sequūtur. ascēdens etiā in nullū subiectū sic uel sic influeret & dominus eius nisi ꝑ uim a gradu cōiunctionis acq̃sitā directe uel reflexe: similiter loca ascendēti subiecta non alterarent̃/ nisi ꝓcedente scd̄m naturā saltim alteratione cōiunctiōis. Sumēdo uero principalē cām mō ꝓdicto eodē. ascēdens pricipalis causa est temporꝝ determinationis patet hoc experientia testante q̃ntitatē tēporis/ a distantia loci cōiūctionis ab ipso ascendēte summi. sicut in luminarium cōiunctionibus sumere docet Ptolemeus centiloquii uerbo. xxiiii. Sumēdo uero principalē causam modo secūdo. sic cōtra dicitur ꝙ respectu locorū subiectorum & manerieꝝ. i. bonitatis uel malitie plerūq̧ ascēdenti primo tribuūtur licet aliter euenire possit. & respectu temporis. gradus coniunctionis terminat. Ad ratiōes icontrariū. dd. ad primā. ꝙ ascēdētis uirtus uariat̃ ēt scd̄m gradus cō

iunctionis uarietatē.qm̄ quanto minus potens fuerit cōiunctionis gradus tāto ēt minorē accidens obseruādā ubi uult.deide in tertia rōne i corpore quæstiōis ostē sum est magis uariari ascendēs q̄ gradus cōiunctionis. Ad secūdā dicendū.q. si figura cæli quęq; principaliorē habet angulos pdominatorē:quęq; uero gradum cō iunctiōis.sed n uariā in diuersa subiecta potestatē angulos uel gradus cōiunctio nis.nisi cōtingat i pdictis angulis cōiunctionē fieri. Ad tertiā dicitur q. maiorē potestatē acquirit uel habet aggregatum ex ui significatiua utriusq;:q̄ unū illos ppriē aūt ipsa cōiunctio nō ē potentior.sicut bicubitū dicimus maius cubito.nō cubitum esse maius cubito cui cubitum additur.

Q uæstio.xii.de domibus.

An domus sc̄d n partes horarum quarum poli sunt poli mūdi sint aliis uerio res.quarum poli in orizonte locantur. Articulus Primus.

Videtur q. domus scd̄n ptes horaꝝ:quaꝝ poli sunt poli mūdi sint potiores aliis. Ille.n.modus uerior est.qui diutius exptus uerus comprobat̄.sed hic est hmōi. Item ille modus uerior. iuxta quē q̄libet stella q̄libet ēt cæli pars in quacūq; domo ēē pōt:q̄ modus iuxta quē nō.postq̄ natura diuersitatē intendit. sed domus cuius poli sunt poli mūdi sunt hmōi.ut patet.nō aūt aliæ quoꝝ poli in orizōte sunt.igi.&c. Præterea modus diuidēs circulū trā seuntē p zenit ē potior q̄ diuidēs circulū eq̄coris.igi.&c. assūptū arguit̄ qm̄ q̄to aliq̄ stella ppinqor est zenit tāto potētior est:radii.n.magis ppēdiculares sūt.igi. circulus trāsiēs p zenit est potior respectu eoꝝ qbus zenit tāgit̄. Præterea fieri nō pōt ut pluribꝰmodis ueritas repiat̄.igi.qō uana ē.assūptū ōndit̄.qm̄ si sic ergo cuspides eaꝝ in diuersis lineis situant̄ aut locis:ad bonū sensū.sed hoc eē nō nā.pōt sint.a.b.c.tres cuspides.scd̄n tres pdictos modos duodecime domus na tiuitatis Platonis:aut alterius pricipii.& arguit̄ sic.idē significatorrauit eadē pars cæli duo cōtraria simul & semel significare nō pōtiaut causare respectu eiusdem. puta amicitiā & inimicitiā:quia sic duo cōtradictoria inesse pduceret.quod fieri nō pōt.hoc aūt ex pdicta positiōe sequit̄.igi.&c.& cōsequutio declarat̄.sit.a.cu spis duodecimæ uersus ascēdēs.b.uero media.c.uersus undecimā domum:& ar guitur sic.a.inimicos significat.igi.b.c.amicos.cōsequutio elata.qm̄ scd̄m primi mobilis motū:ex duodecima i undecimā imediate peruenitur.fortasse diceret ad uersarius:ultra cuspides:qnq; remanere gradus:ādē sapiētes naturā:pdictē aūt li neæ nō tātū iter se distare:itaq; in illis gradibꝰcōtinetur:q eiusdē sunt significa tionis.sed ista rōsio nihil est.quoniā uti.a.qnq; gradus hēt post se uim suā retinē tes:ita.b.&.c.q̄ro igitur de terminis.a.b.c.& arguatur ut prius. R̄ndeo dicēdo q. tres modi pcipui & efficaces repiuntur obseruādi. Primus cōis p ptes horaꝝ. & hi polos mūdi domibus attribuūt polos. Secūdus est ponentiū polos domoꝝ in orizonte.ubi medii cæli linea orizontē intersecat. Deinde equatoris medietatē sup emispheriū nostrū existentem in.vi.partes equales:& ita inferiorem diuiden tium:& per.vi.circulos:p pdictos polos in orizonte existentes:trāseuntes:duode cim domos figurantiū. Tertius modus eū secūdo in polis cōuenit:sed ubi secun dus semicirculum equatoris diuidit in.vi.partes equales:hic aliū circulū similiter diuidit.& hic circulus trāsit per equinoctialia puncta & zenit capitis.Hoꝝ mo

doꝝ/fecūdus eſt efficacior qm̄ arduū eſt affirmare ſtellā.lxxx.gradibus ſub orizō re depſſam ſituari in decima domo.p cōtrariū:altera p toride ſup orizontē eleua tā in quarta domo repiri.ſicut opus eſt fateri/ponētibus modū primū. Amplius domus reſpectiue uires ſunt/ad diuerſas terræ ptes:expetūt igitur polos reſpecti/ uos:poli aūt mūdi abſoluti ſunt. Itē ſi ſic.igi.i qbuſdā terræ ptibus ab azimuth nō diſtinguūtur.contra eoꝝ rōnes formales. Cōuenientius igi.uidetur eſſe dicea dū.q ubiq; in quolibet emiſpherio.vi.domus reperiūtur.a ſe inicem diſtictæ.eſt ēt ſecūdus modus efficatior tertio.ſicut equator pricipalior circulus eſt/q̄ tranſi/ ens per equinoctialia & zenit capitū.hic.n.circulus licet terminos habeat poten tes.ſ.eqnoctialia & zenit:eius tñ ptes nō ſic ſe habēt ſicut/de eq̄totis circulo dici pōt.primus etiā modus tertio fortior eſt quo cōiter utūtur aſtrologi.ob circuli p dicti imbecillitatē. Sed qd̄ oēs iſti obſeruādi ſint/experiētia ſola q̄ ēt ditectionū cognoſcimus uires.demōſtrauit. Ad primā igi.incōtrariū dicēdū:q modus ſe/ cūdus & tertius ab antiqs etiā repti fuere:p modernos:puta Io.de re.mō.& ali/ os reaſſumpti:ſed dato quod nouiter eſſent inuenti:facile eſt antiquoꝝ dictis/nō nullas ueritates a diligētibus.obſeruatoribus repetiti & addi. Ad ſecūdam dici tur.q mediū quo utitur potius cōtrariū cōcludit.nam maior ſtellaꝝ diuerſitas in domibus repitur:ſi non nullis ſtellis in una quaq; domoꝝ repiti potentibus/ aliæ huiuſmodi ſint/ut nō in qualibet domoꝝ ſituari poſſit. Ad tertiā dictū eſt q licet pūctus zenit potens ſit multū circulus tñ equatoris potētior eſt circulo il lo p zenit trāſeunte.quare negāda ē cōſequētia pbans aſſumptū. Ad quartā ne getur aſſumptū.qm̄ iam dictū eſt i ſtellis diuerſis ſimilē reperiri uirtutē ſic etiam in circulis.quãuis unū potentius ſit altero.& ad ꝑationē dicitur:q duodecima domus uſq; in finē.c.cōtinetur.Secundo dicitur.in mediis iter diuerſas domos/ qnq; media repiri p participationē.ut q uni ſimus(rōne unius)amici.rōoe uero alterius/aduerſatii:uel uno tpe amici:alio uero inimici uel ēt nec hoc nec illud.

An domus omnes ſint.xii.nec plures. Atticulus .ii.

Pparet dicendū domos nō eſſe pciſe duodecim. que.n.diuerſoꝝ ſunt ge a neꝝ diuerſam ſibi aquirūt pfectionē/quātitatē & numeꝝ.oia.n.cōſiſtūt in numero/pōdere:& mēſura dom9 āt a ſignis nō paꝝ diſtāt. Ea quoq; quæ diuerſaꝝ ſunt pfectionū/nō merētur codē mō/eadē/cauſa/eadē diuiſionē & cō tinentiā ſortiri.ſicut in elemētis/& cælis/& aliis patet.ſed ſubterraneæ domus debi liores ſunt his/quæ ſupra terrā ſunt.quū reflexe t/alia:uero directe influant.ig. nec equales nec ſimiles eſſe debēt. Præterea q̄to aliqd maioris.uirtutis eſt/tanto longius uirtus eius multiplicat̄.ſed aſcendēs & mediū cælū potentiora ſunt aliis domibus.igi.diſtātius uirtus eoꝝ debet reperiri.cōſequens qnq; apparet eē fal/ ſum.iuxta cōem opinionē duodecim domos ponentē. In cōtrariū eſt cōis opi/ nio.in numero duodenario cōtenta.licet diuerſis modis illas conſtituant diuerſi auctores.ut dictum eſt.Ad huius igitur rei euidentiā conſiderandū eſt.Primo q orientis angulus ſpecialem habet efficaciā.ut ſupra dictū eſt.quonia de tenebris ad lucē/de reflexo ad rectū aſpectum/de nō apparentia ad apparentiā/& quodā/ modo de nō eſſe ad eſſe pcedit/ideo illi principii uirtutē attribuūt aſtrologi.non minus q̄ Ariſto.primū motorē in oriente ratione poſuerit:quæ ſententia opē fer re uidetur pdictis. Angulus aūt occidentis:quonia cōtrarias habet diſpoſitiones/

significationē finis accipit. Iuxta Prolo. sniam uerbo.lxxxi. mediū uero cælū ob suī ppendicularitatē equalēq; aspectū ad pdictos angulos eminētiā ac cōtinentiā magnā sibi uēdicat potestatē. & p oppositas q̄dā cās q̄sdā ēt similes media nox nō paruā uirtutē habet significa. tuam deinde sicut superius spacia inter quecūq; duo pūcta q̄ttuor pricipaliū. s. eqnoctialiū & solstitialiū intres ptes diuidēda esse dictū est. & expienria cōprobatū. ita pīformiter spaciū īter hos angulos contentū in tria: quis altero mō. ut oīsum est sicq;. xii. domibus cōstitutis duodeci ptitioni bus: eas efficaces mirabilesq; uires uarias i se cōtinere sensu cōprū est. sicut ēt pla netarū unusquisq; plures in se continet uires. & pariter unūquodq; signū. sed qm̄ obsequiū ueritati pstare debemus nō tm̄ auctoritati. ideo dicēdū uidet plures esse posse sectiones circulo; a qbus uarie significatiões hauri possint. & hāc puta esse cām: cur tot uarie significationes eidem domui tribuūtur: quæ nullā pene depen dētiā hūt īter se. siqs quidē alias sectiones experiret p culdubio q̄rūdā eiusdē do mus significationū distinctionē reperiet. Contra quæ huius scientiæ aduersarii q̄ primū i mediū adducēt astrologiæ ipsectionē. qbus stati rñdem9. medicos quot tidie calcare simplicia: quo; si uires cognosceret pfecto pitiores hērent. ut supra dictū ē. quū oīum sciaṛ ipfectionē cōcessimus. q̄ Ptole. ceteriq; nō temerarii nō nimis astrologie ascribētes cōfitet. Ad rōes igi. i cōtrariū dicēdū ad primā cōce dēdo diuersa spē & gn̄e diuersos pfectiōis gradus obtinere. neget tñ nō posse eū dē numeṛ hre. unus. n. ē Sol. unus mūdus: un9 De9. q̄ttuor elemēta. q̄ttuor tpa. q̄ttuor ætates. q̄ttuor distīpate cōpositæ cōplexiōes. q̄ttuor humores. q̄ttuor qua litates primæ. hæc āt specie differūt. similiter nō incōuenit lapides diuersa; spe cie; eādē hre magnitudinē. Ad secūdā dr primo q; sicut supradictū est qn̄ de fi xis agebat q̄dā corpora minora maioris uirtutis eē pnt: q̄ certa maiora: ita nō in cōuenire diuersas uires hñtes esse eiusdē q̄titatis. & hoc argumēti gratia. Secūdo dicitur domus intensiue uirtutē habere maiorē uel minorē in stellis & partibus cæli in illis existētibus. nō aūt uim diffusiuā radiis. sicut partes cæli hñt & stellæ. Ad tertiā similiter patet rñsio p secūdā. cōcedit tñ non rōne maioris uel minoris uirtutis sed rōne circulo; diuidētiū: & diuersa; ptiū hora; domus eē inequales.

An q̄dā subterraneæ domus quibusdā sup terrā sint fortiores. Articu. iii.

d Omus sub terra debiliores eē his q; sup terrā sunt apparēs rō suadet quæ enī sub terra sunt reflexe tm̄ in nos īfluere pñt. q̄ uero supra directe. sed reflexus radius debilior ē directo. ig. &c. Idē arguit auctoritate Prol. cap. x. tertii quatrip. rārū planetæ sub terra detrahētis. ut i significatiõe uitæ nul lam afferat hre uirtutē. Idem quoq; arguit de eclipsibus sub terra post habitis. In cōtrariū est auctoṛ opinio usus & expientia. ponēres quintā & quartā & ter tiam fortiores esse duodecima. Ratio et idē suadet. nam partes cæli in qnta do mo existētes ascendēs aspiciūt trino aspectu plerūq; duodecima uero nō aspicit. Item anguli sunt aliis fortiores. igit quarta duodecima. Preterea ea domus for tior est alicuius respectu quæ magis circa essentialia sua uim habet. qua rōne asce dens est potissimū. qm̄ sup corpus habet dominiū & uitam. sed sic ēt q; qnta do mus super filios habet: duodecima super inimicos occultos. ig. &c. Amplius ea domus a qua plura hauriūtur significata maiorē uirtutē habere ostēdit. sed a qn ta plures significatiões habentur q̄ a duodecima. patet hoc itelligētibus. igi. &c.

& hoc argumēto cōcludit̄ de extēsiua efficacia. Ad rōnes incōtrariū.dd.ad primā q quedā sup terrā ascēdente primā domū nō respiciūt:sub terra uero sic:qre magis reflexe agēt.si aliā respicientem respicerēt.q̄ quæ aspicit ipsum ascēdens un de dici nō debet duodecimā ascēdēs aspicere:ob hoc q̄m decimā aspicit:quæ decima ascēdens aspicit. Ad secundā dicit̄.q ad uiram significandā tā magna supra subiectū potestas reqrirur.ut nō possit stella significationē illā adipisci:nisi & sup terrā fuerit.& in qbusdā determinatis locis.q̄re neq octaua:neq duodecima domus ydonea est. Ad tertiā dicit̄.q quū eclipsiū effectus magni: pnosticis pdicētur.opus est ut sup terrā īfluētes repiātur:q̄m ut dictū est:locus cōiunctiōis pua lēt ascendenti.non tamen negatur aliquam habere uirturem.nō etiam paruam.

An domus maiorē faciant in stellis differentiam:q̄ signa. Atticulus.iiii.

Idetur domus nō posse qūq maiorē differētiā in stellis facere:& magis uirturem uariare q̄ signa. Nulla.n.dignitas aut potestas accidētalis:fortior est essentiali.sed(ut oēs farentur)potestates q̄s plāetæ i domibus habent:accidētales sunt:quæ uero in signis essentiales.ig.&c. Amplius domus nullæ sunt:nullæq esse possunt.ergo idē q d' prius.assumptū ōnditur.idē asserēdum est de uirtualibus radiis:quod de sensibilibus manifeste concluditur:q̄m nulla cā differētiæ assignari pōt.quā pcipue p sensibiles:īsensibiles radii deferātur:sed sensibiles radii i ascēdēte debiliores sunt:in medio aūt cælo fortiores ac ēt in nona domo.sicut calor ipsoꝝ declarat.igi.fortior erit duodecime īfluxus:& octauæ q̄ ascendentis:aut septime.itaq nullas esse domos ab astrologis prefixas apparet. Preterea nō pōt de extremo ad extremū nisi p mediū pueniri:sed de ascēdēte:potentissima scdm astrologos:& optia: q̄m uitā significat:ad duodecimā:quæ debilior aliis sup terrā est.ac diuersa multū puenitur:& ita ex nona in octauā:sexta i quintam.igi.&c. Vlterius si sic se haberēt domus ut cōiter ponūtur.igi.codem modo se habet.yi.domus ad mediū cælū.sicut ad ascēdens quinta:q̄m ambe trino aspectu aspiciūt.igi.sicut qnta domus oblectationis est uitæ:ita sexta in regimine & dominio:cōseqūēs falsum apud omnes.Deinde sic distant effectus sicut causæ.sed qnta domus & sexta nō distant.nullū.n.medium inter est.igitur &c. Rursus ad domoꝝ uires cognoscēdas solas expientia pducit:sed experimētū hoc nullū est:q̄m nō tā diuerso modo a diuersis auctoribus situarētur domus. Amplius aut domoꝝ circuli sūt supra primū mobile:aut in primo mobili:aut infra. nō supra.q̄m aut i sphera nō mota.& hoc nō scdm phōs tenētes oē corpus mobile esse sed astrologi domoꝝ iuentores phi fuere neq ēt scdm ponēres empireū cælū:illud dici pōt.q̄m uirtus cuiuslibet domus:& ptes eius:in q̄libet pte repiret̄ cæli illius:& sic eēt cōfusio maxia.cōsequtio palā est.id.n.pūctū qd uni mediū cælū est:alteri octauæ cuspidis ē.alteri sextæ:& sic de aliis oibus.nec i nona.q̄m sicut nona cōtinue mouet̄.ita domus illæ.cōseqūēs cōtra domoꝝ rōnē q̄ respectu determiāte ptis terræ imobiles sūt:nec ēr infra:nā ut dictū ē imobiles sunt:spheræ āt oēs:mobiles inferiores. Itē si ītra nonā essent:nonæ signa nō essent i domibus sed potius domus in partibus nonæ.sicut nec gradus nonæ in Sole aut spheræ suæ parte.sed Sol & ptes spheræ eius in gradibus nonæ. Deinceps nullū respectiuū potius est absoluto.sed planetaꝝ in signis potestates absolute sunt. domus uero respectiue.ig.&c. In cōtrariū arguit̄.domoꝝ significatiōes sic se hñt ut ex

uita & corpore nati ad inimicos sine medio transeant: ex inimicis ad amicos: & quotū rōnes penitus contrarie sunt: & ita in aliis apparet sic eē dicendū: iuxta uires ab inuentoribus illis attributas. Rñdeo. dd. sicut supra ostensum est planetæ & cæli partes duplici radio agūt i iferiora: sensibili. s. & insensibili: de sensibilib9 opus est fateri: ut q̄to magis ad perpendicularitatē accedūt tanto potentiores sint hoc. n. ad sensum patet. Nō aūt sic de insensibilibus euenit. quos ifluentias appellant: hæc. n. uirtus longe ab actuali uirtute distat: patet inefficatia genere subiectoꝝ continentia significatoꝝ pluriū tpibus effectuū instantanea illaꝝ uariatione: sicut infra questiōe de principiis. Cuius experte ueritatis rō succurrit: quāto enim in aliquo plures uariæ uires icludunt: tanto magis (in reb9 corporalib9) uariari pōt: licet in spiritalibus contrariū eueniat: patet hoc de hoīs uirtutibus & lapidis aut elementi: quū imperfectius: per pauciora mutari possit q̄ perfecti9: cuius latitudo perfectiōis maior est plures uirtute cōtinens gradus q̄ imperfectioris: quare quū in ascendēte de latētia ad apparentiā de reflexo ad rectū & quodāmodo de nō esse ad esse peruenia hinc tantā sibi uendicat ptātem: itaq; de medii cæli angulo & aliis dicendū. septimus. n. finē significat: sicut ascendēs initiū: qd Ptole. testatus est: in centiloqo afforismo. lxxxi. alias uero occultas ꝓprietates aliarum domoꝝ experientia docuit: licet. n. rō aperiat uariari posse uires domoꝝ: nō tñ nobis ostendere potest quo pacto uarient nisi ab effectu seu experimēto: quo cernimus qñcunq; stellæ uel aliæ cæli partes talē respectū ad hāc uel illam terræ partē habuerint hanc uel illā uim acquirūt: aut potius ea ea (quā in potētia propinqua retinēt) uti pñt influendo: scdm igi, reales phōs ps ista cæli tali respectu agit: nō aūt sine sicut ꝓprie agēs non solū ab actione q̄ est in passo denominatur agens: sed ab actione actiua in ipso agēte. Iuxta uero noialium quorundā sniam ipsa stella quom tali radio taliter tali pte influxerit talē effectū ꝓducere pōt: qualiter aūt cælū per partes suas diuersis figuris & aspectibus respectibusq; uariis uarios effectus agere possit: difficile nō est uidere si predicta considerēt: sicq; ea quæ de principioꝝ uirtute & instantanea acquisitiōe significatiōis inferius dicent intelligant: hoc idem in aspectibus accidere patet quottidie. natura etiā per principiū diffinitur: quod ad principatum refertur. iuxta Aristo. sententiā. ii. primi naturaliū. Tempus cōperatione ad intellectū mensurātem. locus cōseruatiuus similiter. formaliter sumptus similiter ad aliquod imobile. Cōmentator etiā primam spheram per centrū mūdi locat &c. Ex quibus sequitur imobiles esse domos respectu eiusdē terræ partis qm̄ sic nō aliter talem habent respectum. Ad rationes icontrariū dicendum. ad primā. ꝙ ex eo dicte sunt accidentales potestates. qm̄. s. ꝑ motum primi mobilis de potentia ꝓpinqua in actū & econtra exeunt. quo uarios respectus aquirunt. itaq; sepius sic uariari uidentur. Essentiales uero qm̄ per motū ꝓpriū similibus uel dissimilibus iūguntur. qua re potentiores uel debiliores efficiuntur: nō aūt ex hoc. ꝙ unū de essentia & substantia planetarum: alteꝝ accidentaliter extrinsece adueniat. quare nō seq̄t intētū. Ad secūdā dr̄ negando assumptū: & ab ꝓbatione iteꝝ negetur antecedēs seu similitudo. qm̄ dissimiles sunt nimis nec ꝑ sensibiles insensibiles radii deserunt sed simul mittunt. imo qñq; isensibiles locū attingūt: quē nō attingūt sensibiles: ut patet i locis multū subterraneis: sicut supius dictū ē. Ad tertiā dr̄ ꝙ illud aīs ueꝝ ē qñ extrema formæ sūt po

ftitiuae medio p participationē mediatē:nō aūt in aliis: patet in priuatiue oppositis:q̄ sine medio ex uno i aliud puenit: sicut ē iter cōtradictoria:uires aūt domorū nō sic cōtrarie sunt:quāuis diuersae. Scdo dr̄:q̄ gradus medii iter principium unius & finē alterius naturā sapiūt extremoꝝ:quom.s.inter domū & domū:aut inter illaꝝ significata repugnatia pdicta repit: sicut de duodecimo & undecimo & de quinto & sexto dici posset. Ad quartā negetꝰ prima cōsequtio.qm̄ termini aspicientes uarias hn̄t ptates.qdā uero cōcedunt ex pte similitudinē:ut uī uoluisse Ptole.uerbo.xxxviiii.cētiloquii.dicēs ēt sciam curāq̄ oēm dominoꝝ in seruis si bi paradis uersari oblectatiōes alias in diuitiis paradis locatꝰ:sed istoꝝ similitudines claudicātiō primae rōnioni adherendū est. Ad qntā dr̄ q̄ distātia illa nō localis:sed uittualis ē.q̄re nihil cōcludit argumentū. Ad sextā dictū ē sepius:diuersitatē opinionū nihil cōcludere.in hoc aūt loco dicendū ē.q̄ opinionū uarietas ē ob causas rōnesq̄ potētes supius assignatas.quibus nulla eoꝝ mētitꝰ. Ad septimā dr̄.q̄ circuli illi solū imaginarii sunt.qm̄ ptes terminant:hūc uel hūc respectū habentes:q̄ continue aliae & aliae sunt.sed circuli isti stellis & aliis ptibus caeli nō praebent uirtutē:quinimo ipse partes ꝓpinqua potentia:illā continētꝰ q̄ talē respectū habētes:uel tali radio afficientes:actu cōsequuntꝰ:& actu imutare possunt.

Q uaestio.XIII.de principiis uniuersalibus.

An possit in instanti caelorū uis imprimi. Articulus Primus.

Irruitꝰ caeloꝝ in instāti ꝓduci nō posse sic ostēdi uī.Q uaelibet enim stella fortius imprimit in lōgiori tpe q̄ in breuiori: quod supius osnsum est:quom planetas tardiores caeteris partibus fortiores dicti sunt.ex hoc arguitꝰ.quaelibet stella i tpe finito quātūcunq̄ magno finitū effectū ꝓducit:igi.in instāti nihil uirtutis ꝓducere pōt:cōsequtio clara est itelligētibꝰ.qm̄ idiuisibilis ad diuisibile nulla ꝓportio ē. Praeterea oē agēs fortius in partē sibi ꝓpinquam agit.q̄ i remotā.igi.rotū subiectū(nulla qualitate)in instanti equaliter afficere pōt cōsequtio clara:assumptū ondit̄.nā si eque potēter i remotā sicut i ꝓpinquā prēagere pōt.igi.q̄ tōe distātia ista nil uirtutis agētis ipeditt:eadē nulla ipedire pōt: qm̄ cā diuersitatis assignari n̄ pētitaq̄ i ifinitū uirtꝰilla multiplicabilis ēēt:qd fieri nō p̄r. Amplius oē agens prius agit in ꝓpinquā partem q̄ in remotā.igitur idē quod prius.assumptum ostenditur:quoniā si non: ergo distantia ista non impedit eius actionem:& arguatur ut prius:q̄ uis illa i infinitum multiplicari posset. Idem ostenditur alia ratione. nam quelibet qualitas in subiecto influenda dispositionē reqrit in subiecto:si ab ipso recipi debeat.sed dispositiōes iste nō possunt in instāti ꝓduci qm̄ diuisibilē in ifinitū latitudinē cōtinentꝰ per ptē ante ptem in infinitū acquisibilē.nō aūt in instāti.igi.&c.assumptū apitur sic ꝓ prima pte dispositiōes.n.pdicte:aut sēsibiles sūt:aut isensibiles si sēsibiles iā nō ꝓducūtur in instāti.ut itelligētibus patet.quā nō detur primū instans motus.si insensibiles:illas non pōt subiectū q̄ primū recipere.nō.n.dominiū:opes:filios & alia huiusmodi que ifluētias cōsequūtur:infans ydoneus ē recipere & sic idē quod prius. Praeterea oīa quae sunt in tēpore:tēpore mēsurantur.corpora uero cuncta in tempore sunt.igitur eadē tempore mēsurātur:dum quoq̄ sunt tēpore mensurātur.non sic sūt.ut futura ꝓsenti aut preterito mēsurentur aut pterita futuro:uel presenti:aut

presentia preterito/uel futuro:sed solum correspondenti:ex hoc sequitur/q; totum
eē corporalium/a toto tpe in quo est mensuret:igitur ab eodē disponit:ergo nō
solū a principio disponit. Deinde.si a principii figura reliqua pensarent: igit
sequētes aut pcedētes figuræ/nihil super figuræ prædictæ subiecta opari possent:
consequēs contra astrologos & experiētiam. Vlterius si in instāti figura cæli si/
gnificationem acqrit:ergo sicut infinita in potentia sunt instantia/ infinite erunt
figuræ significatiuæ:hæc aūt sunt ignote. Deinceps post principiū stellæ nō sūt
minoris uirtutis q̄ añ/aut tunc in principio:igit aut post simılē uel dissimilē signi
ficatiōnē acquirent:aut prius nō acqsiuerūt:utrunq; uero cōtra astrologos est.&
ab eis absurdū putatū. Incontrariū est oium astrologo℞ indubitata ac compro
bata auctoritas:qua ueritate sublata/nulla sunt astrologorū experimenta: nullæ
figura℞ uires/nullaq; iudicia:figuris.n.iudicamus:q̄ nil aliud sunt:q̄ cælū/seu cæ
li sic indiuisibiliter se hūtes. Similiter et si nō p indiuisibile:sed successiue p mo
tū cælo℞ continuū/nis illa significādi acqreret:nulla figura effectuū futurorum
posset esse cā:ex consequenti ēt nec signū:qbusdā paucis casibus exceptis:ut in/
fra patebit. Itē sumat figura principii/uero instāti aut in pceptibili tpi correspō
dentis.de qua q̄rat:aut huius figuræ uirtus(uitra instās prædictū)aliquanto tpe
durat:aut nō sed solū per instās.si primū:eadē rōne q̄ cōcedis/indiuisibile ui hēre
p tēpus diuisibile:ad qd nullā hēt pportionē:eadē coactus es cōcedere: q; idē p
maius maiusq; tēpus accidat/sedm figuræ significatis ptātem: & subiectā naturā
si sedm seqr/q; ad iudicandū effectus p qd uolueris tēpus/opus erit infinitas ha/
bere figuras significatrices:infinitis pūctis tēporis illius correspondētes. Si dice
ret aduersarius q; p unā/pōt mille sibi ppinqua℞/similiū/haberi significationē.
Contra negati tñ nō posset:qn in die/mille saltim figuræ erigēde essent itaq; diffi
cultas/in ipossibile uetteretur. Itē sicut linea ex punctis nequaq̄ constituitur:nec
ex instantibus tempus:ita nec ex significatiōib9 instātium significatiōes tēpo℞.
Rursus non minoris spiritalitatis est radio℞ insensibiliū emissio/multiplicatio &
operatio.q̄ sensibiliū.imo maioris:tanq̄ potētio℞/magis.n.a corporalibus condi/
tionibus aliena sunt.sed emissio radio℞ lucis:aut uisibiliū colo℞ spē℞.in instāti
pducūtur.ut in summa nr̄a demōstratū est & in eodē instāti opantur:qūi diafa/
nū illumināt:& uires aliis pfici faciūt:puta uisiuā piter ergo īfluētie. Adhuc pri
cipiū quodlibet aut ē cā influēs in principiatū:aut causa sine q̄ nō possunt quæ
sequūtur euenire.ab utroq; aūt isto℞/media & fines depēdentiā habēt. Adde si
pricipia sequentiū dispositionē suscipiāt/longe plures effectus seq/possunt in natu
ra:q̄ si nō.igi.quū natura pluralitatē effectuū intendat oportet pricipia sigñatio/
nē prædictā suscipere.cōsequutio apta.minor etiā: maior referat: si qdem prin/
cipia uim prædictā nō habeāt/opus est stella℞ motus & actiones successiue dispo
nere.in qua successione apparet cōsiderāti respectu eiusdem partis terræ q; mi/
nor effectuū dissimilitudo aut pluralitas pōt pduci:si quid.n.ex figura ascenden
tis.xxviiii.arietis gradus initiū esse sumpserit/ per succedentes stella℞ motus &
actiones/pa℞ aut nihil diuersū eē pōt:ab eo:qd per primū tauri eē cepit.nulla.n.
inter illa ca℞ diuersitas apparet disponentiū prædicta:q̄ gradus unius.uel minuti
ut poni pōt in casu.q̄ driaq̄/p aduersariū nō sibi assumpsit significationē dispo
nendi/nihil pene diuersitatis affert.In sequētibus uero in oibus sunt pene similia

Præterea nõ solũ illud inconueniens sequitur ex tã parua distantia inter unum & alteꝝ ascendens:sed et inter ortos eadẽ die:diuersisq; diebus id quidẽ modicũ tpis:in quo nõ similiter disponũtur:quũ in residuo simili mõ se hẽantinihil sensibi le diuersum cãt. Cõtinuo iungit si diceret ꝙ principio paruũ tẽpus esse tribuen dũ.cõtra qua rõne paruũ hoc tẽpus in futuras dispositiões uim hẽre põt:eadẽ & in subduplo:& sub quadruplo:& sic in infinitũ.nec assignari põt cãcut tãto tpe significationẽ acqrat:nõ aũt in duplo aut in subduplo. quattruplo:aut in subqua truplo. Postea nil aliud inconueniens adducunt in mediũq; principii significa tionẽ auferũtq; ꝙ cãnõ simul sit cũ effectu suo.qre non bene capere possunt. ut preteritũ supra furturũ ptãtem habeat aut indiuisibile supra diuisibile. sed in idẽ incõueniens (si incõueniens foret)inciderent qui paruo tpĩnõ instãti:uim illam tribuũt:quãtũ ad cãe presentiã cũ suis effectibus:quãtũ et ad utrunq; patet eos nõ bene sentire:licet.n.cælũ non sic postea se habeat sicut quũ in idiuisibili signi ficationẽ assumpsit.qm̃ figura mutata ẽ.supra tñ dictũ est aliis mediis agere cæ lũ remanẽt.n.stellæ & significatores iidẽ uires &c. quare nõ est corrupta cãitaq; cæli figura plus in uirtũ assumptiõe reqritq; in actionibus in subiecta. Protinꝰ si eiusmodi significatiua uis in instãti nõ produceret:acqreret:& influeret in sibi subiecta:nulla esset cõplexio nisi tẽperata:nihilq; naturaliter sibi ppriũ seruaret consequens impossibile:ergo aña:cõsequtio sic apitur:nãqd caliditatis iduxit ari es in principio:taurus sequens temittit:& gemini siccitatẽ : cancer uero utrasq;. & sic deinceps:similiter de stellis dicẽdũ.Nec obstat si diceret caliditatẽ aċtiuio rem esse frigiditate:qm̃ saltim seqtur:oẽs complexiones esse similes:itaq; de aliis ꝓprietatibus quæ a celis sunt ut supius ostẽsũ est.quicqd.n.ab una cã tribuere tur ab altera aduersa auferet & econtra. Est igi.dicendũ prio ꝙ cælũ quasdã ꝓ prietates in instanti ꝓducere põt:eque intẽsas sicut & in tpe:patet hoc de radio sẽ sibili minus spirituali.tñ.n.intensum lumẽ Sol i.a. diafanũ in instãti ꝓducere põt quantũ ipso quiescẽte:uel per horã influente radios. Secundo dĩ aliud eẽ in hoc influere:aliud uim influendi significatiuã sibi uendicare:in principiis aũt signifi catores aut oẽm uim influũt quã pñt influere:si subiectũ capax sit:aut uim signi ficatiuã.& dominiũ & potestatẽ significãdi usurpãt:aut simpliciter.aut sed.n qd p totũ tps aut p ptẽ:totaliter:uel ptialiter quãq; postea iuxta ui acquisitã influãt. Ad rationes incontrarium ad primã dicit:ꝙ stella diutius influens his modis forti us iprimit.Primo qm̃ diutius contrariis causis uim influxam obedientibus resi stit.Secundo qm̃ qñq; significatio finiretur:in instanti aquisita.quæ tñ per perma nentiã reassumitur.Tertio qm̃ nõ semp subiectũ idoneũ est:omnẽ uim in instanti suscipere.quare opus est successiue influi & intendi.quãuis significãdi & alterãdi subiectũ uis in instanti aquisita sit.ut dcm̃ est:& ꝑ hec patet ad primũ responsio. Ad secundã dicitur.ꝙ argumẽtũ de insensibilibus influẽtiis nõ cõcludit.sed solũ de qlitatibus ptimis actualibus quæ nõ sunt ad ꝓpositũ.ille.n.a uirtualibus pẽ dent.quæ in instanti ꝓduci possunt. nec et cõcludit de potestate significãdi in in stanti aquisita:& si significator successiue iprimit. Ad tertiã dicitur.maiorẽ esse falsam Sol.n.in instanti ad hanc uel illã distantiã radios transmittit.similiter ra dii uisuales:ut aperte demõstratum est ubi supra: ad probationẽ dicitur:ꝙ argu mẽtũ cõcluderet:si eque intense simul in distãs sicut i ꝓpinquum ageret.quod

negatur:sed concesso toto:adhuc nil sequit' contra instantaneam significationem suscipiendam ut in responsione ad secundam dicebatur. Ad confirmatõẽ dicitur primã enunciationẽ esse falsam quia tũc dispositionũ essent dispositiones:post q̃ forme accidentales sunt:itaq; in infinitum procederetur.ad alia patet per predicta. Ad quartã dicitur.q; mensuratio illa a principii figura disponitur/qualifica tur/& determinatur/quare argumentum nihil cõcludit. Ad quintam negetur cõ sequẽtia:qm̃ sequentes augentes sunt uel minuẽtes & q̃nq; superãtes : sicut etiam particularia per uniuersalia superantur: ut Ptole. in.ii.quatriparti.testat':figuræ quidem aliæ partiales causæ sunt. Ad sextam dr̃ q; argumentum concludit in quolibet instanti significationẽ sumi posse:non tñ q; sumatur in quolibet instanti.sicut nec etiã subiecta sunt infinita:quorũ significatio sumi possit. Ad ultimã dr̃.q; quantũ ad uim significationis suscipiende potestas stellaȝ solũ in principiis sumitur.in aliis uero tp̃ibus:puta in puentu ipsaȝ ad loca significationis:uim habent ob efficaciã quam locus in principio sibi assumpsit:siquã etiã aliã habent significandi uirtutẽ:illa principalis non est:sed aliis significatoribus a principiis elicitis disponitur & contrahitur.Secundo dr̃.quosdã influxus per tempus mensurando conseruati:quãuis non nouiter acquirantur.

An figura ingressus Solis an arietem sit ea:qua de accidentibus mundi iudicare debemus. Articulus.ii.

Solis ingressum in arietem cõmuniter tenetur esse punctũ/cuius figura de accidentibus mundi iudicare possumus : quod sic ratione ostendit'. Circulus zodiaci(ut supra)principalior est aliis:igi.eius punctus potẽtior maxime obseruandus est. Item Ptole.auctoritate & antiquorum tenentium quattuor puncta obseruari debere.s.arietis/& libre/cãcri/& capricornii:inter quæ arietis punctus principalior est:qm̃ tunc ad zenit capitis nostri ab equalitate accedere incipit. Itẽ auctoritate Ptolemei.ca.x.ii.quatriparti.q; ex solis existẽtia ĩ ariete &c. Item auctoritate omniũ pene modernorũ eiusmodi ingressum obseruantes. Præterea signa in primo mobili potentissima sunt.Sol autẽ inter astra. ergo secundũ Solis ingressum in aliqua istaȝ partiũ/accidentia inferioris mundi compensari debent:inter has autẽ duodecim partes principalior nostrum cõperatione est aries. Incontrariũ est experientia/auctoritas/& ratio . Experientia quidẽ:quoniã nostri temporis astrologi/principia natiuitatũ/electionũ/initiorum ẽt alioȝ habentes/facile multa ueta pdicunt.in reuolutionibus autẽ annoȝ mũdi/sempet ferme decipiuntur:mentiuntur:& sibi & astrologiæ sciẽtiæ detrahũt. Auctoritas Ptolemei impromptu ẽ.ait enim quattuor prima pũcta obseruanda esse in anni figuris:capi.pallegato per quattuor autẽ pũcta prima/nil aliud recte intelligere possumus:q̃ duo equinoctialia pũcta/duoq; ab equatore maxime distantia:sed nullum equinoctialiũ arietis principiũ esse põt in Sole:igi.nõ (sicut uerba sonant) asserere debemus/ingressum Solis in arietem:principiũ & anni figuram esse. Huic autem sententiæ rõ suffragat'.nam quũ graduum ac minutorum zodiaci sectiones secundum longitudinẽ / latitudinẽ continentẽ equatori sectionibus non sint paralellæ:necesse est/q; quando sol per centrũ/equinoctialem ingreditur/in ariete non sit secundum longitudinẽ.quæ cõsequtio sic demonstratur.Suppono primo motũ trepidationis accessus & recessus octauæ sphæræ.quẽ

non solum auctoritates Tebit Burbachii/& omniũ pene astrologorũ opinio con firmant:sed etiam experientia demonstrat:non enim equales sunt maximæ Solis ab equatore declinationes omnes in cancro:imo sensibiliter maiores uno q̃ altero tẽpore uel anno:quæ minorem declinationẽ ab altero latere uersus capricornium demonstrant:hoc autẽ a nulla altera causa prouenire potest/q ab eo quem obseruarunt antiqui/motum trepidationis:si quis uero eleuationẽ solis maiorem uersus zenit nostrum & minorem/non crederet:experiatur:& inueniet esse uerissimã.hoc motu supposito:dicitur q Sol sequens motum istum/eclipticam octauæ ꝑpriã (quã multi uocãt ĩpropriã)exire nõ põt:hæc aũt ecliptica octauæ/sub alia nonæ ecliptica,ꝑcise esse nõ põt:nisi bis tm̃ ĩ perfecta circulatiõe/motus trepidationis:tunc etiam per indiuisibile manet.semperq caput arietis octauæ/a capite arietis in æquatore in nona per semidiametrum paruorum circulorum distat: itaq nunquam existens sol in equinoctio esse poterit in capite arietis nonæ:nisi bis in completo trepidationis motu qui septem milibus annorum compleri dicitur: in aliis enim locis uel punctis quãdo erit in ariete nonæ:cuius sectio nõ est in equatore secundum latitudinem : nec illi paralella/non erit in ariete octauæ . ut aper/tum est si enim luna aut alius planeta in ariete fuerit in primo puncto.& latitudinem habuerit quinq graduum.certum est illam in equatore non reperiri. quoniam sectiones seu partitiones graduum equaliter a polis zodiaci distant.non autẽ a polis mundi. Postea tunc maxime sol porens est in mundo/& circa eius accidentia/quom magis indifferens est oĩ mũdo.hoc aũt euenit dũ in equatore solteperitur.igitur &c. Deinde ille punctus fortissimus est/in quo circuli potentissimi iunguntur:& se intersecãt.qd capitis & caudæ luminariũ uires oñdunt : sed in equatore quotiẽscũq sol fuerit/zodiacus octauæ equatorẽ itersecat/potẽtẽ circulũ nõ autẽ in arietis sectione ubi fuerit latitudo:igi.&c. Interea sol in mundo maxime cordis similitudinẽ in animali tenet/sed cordis locus ꝑprius cõueniẽsiẽ medium/centrũ.f.igitur cõuenienter in medio uirtus talis repitur:hoc aũt sub equatore est.igi.&c. Itẽ locus ꝑprie regi cõueniẽs medius est:ob eius ad aliã indifferentiã.talis aũt est ꝑdictus. Ex ꝑdictis seqtur.q dictũ cõe astrologorũ Ptolemei quoq in.x.c.ii.quatrip.v. q reuolutio est reditus solis seu initiũ reiteratiõis.ad idẽ.f.pũctũ. nõ est uez:nisi ad itellectũ ꝑmissum.f.ad eundẽ circulũ eqdistãtem ac mũdo indifferentem.nõ enim contingit ad eundem pũctum redire Solẽ : nisi in septem milibus annis bis tãtũmodo.ideo dixit fere. Seqtur secundo.q astrologus ille qui equatorẽ iuestigare uoluit ꝑ mediũ equidistãs a Solis maximis declinationibus theoricã & experiẽtiã ignorabat octauæ & Solis motũ. Seqtur tertio.q quũ semidiameter paruoꝝ circuloꝝ: eoꝝq uelocitas ĩ motu/plene cognita non sint:nec ẽt an pui ꝑdicti circuli mobiles/uel imobiles sint:si ãt mobiles:ita q ꝑ zodiacũ ferãtur/ubi sint eoꝝ cẽtra:ideo multiplici cãerrate opus esset:scdm eiusmodi causaꝝ uarietatẽ: & ob hoc ẽt tutius est inequatorem querete ingressum. Seqtur ulterius.q uia ad iueniẽdum ꝑdictũ solis ingressum cõuenientissima.est magni isttumẽti exactissimi mediũ. Ad rõnes icontrariũ diciẽ.ad primã q bis tantum in septem milibus annoꝝ/reperiri potest Sol in capite arietis nonæ non habẽs latitudinẽ.quum uero latitudinem habet/uis equatoris maior est.ideo sub illo existentia solis quereda est. Ad aliam dicitur.q intentum ꝑbat ratio de

quattuor punctis obseruandis.equinoctium enim tantummodo in equatore fieri potest. Ad tertiam iam dictum est qualiter dictum Ptolomei intelligendum sit. Ad quartam dicitur q aries nonae in sua ecliptica potentior esset.sed in aliis locis cum latitudine potentior est equator ob rationes praedictas.

An figura ingressus solis in equatorem respectu habitantium sub equatore: aut potius respectu uniuscuiusq regionis sumenda sit. Articulus.iii.

a Idetur q respectu regionis efficacior sit.quãto enim aliqua uirtus universalis magis cõtrahitur:tanto pfectior est.cõtinet enim quicquid contractũ perfectionis habet:& adhuc amplius.ppria enim includunt cõmunia.sed figura respectu regionis:huiusmodi est.ut patet igit̃ &c. Post haec nullus negaret figurã respectu regionis si alteri contraria foret bonitatẽ uel maliciam remittere alterius.ex hoc arguit̃ sic.secunda respectu regionis:primã remittit.igitur potentior est.cõsequutio tenet:nã a pportione minoris inequalitas actio nõ fit. Amplius totius mundi accidentia nõ nisi accidentia suarũ partium sunt.he autẽ sunt regiones.igitur &c. In contrariũ arguitur per omnes supradictas rões. tunc enim solũ indifferẽs est mundo:in medio:in equinoctiali punctoin intersectione zodiaci octauae & equatoris:quom respectu habitantiũ sub equatore:qbus equator est zenit:Sol fuerit igit̃ &c. Interea figura cõmunis potior est particulari.ut supra & multis rõnibus & auctoritatibus patet.sed figurae regionũ:sunt respectu alterius particulares.ut patet igi.&c. Dicendũ igitur figurã ingressus Solis in equatorẽ esse efficacissimã respectu habitãtiũ sub illo. Dinde respectu regionis.Deinde ingressus Solis io Arietẽ.quae figurae(quoniã parũ a se distant) facile cõtingit:ut eundem significatorẽ habeant.ideo quãdoq astrologi uera pdicunt.si uero contigerit esse discordes:& uarios habere significatores:effectus prioris apparebunt.tertia minuente. Ad rationes igit̃ in cõtrarium dicendũ est.q potẽtia illa particularis pro maiori parte ab uniuersali procedit.quare:& si maiori minus addatur:resultansq maius praedicto maiori efficiatur:non propter hoc minus additũ debet maius appellari. Ad secundã dicit̃ latitudines potentiarũ & resistentiarũ esse diuersas.quare frigidum ut quinq calidum ut octo remittere poterit. Ad aliam dicitur q ultra particulares figuras est una generalis potior quae totius uim gerit.

Q uor modis seu figuris de accidentibus mundi iudicari possit.aut pluribus uiis.pluribusue figuris. Articulus.iiii.

a Pparet de mũdi accidẽtibus nõ posse pluribus uiis:aut figuris indicari: diuersae enim & cõtrariae causae similem(nedum eundẽ)effectum producere nõ possunt.nisi forte una per se:altera per accidẽs.de qbus per accidẽs causis.nõ est astrologica cõsideratio:sed diuersas figuras difficile est non esse cõtrarias:& uarios nõ hre significatores:quorũ unus effectũ quendã pducet:alter uero non.qm̃ diuersas pprietates habent:igi.&c. Praeterea accidentia mũdi:aut bona:aut mala sunt.particularia.s.ad sensum astrologorũ supius datũ. sed per eclipses nõ possunt nisi mala iudicari:iuxta Ptolomei sniam in libro centum uerborũ uerbo.xxiiii.igit̃ uia per eclipses nõ est sufficiẽs. Praeterea Ptolomeus in quatripartito iudicare docet p figuras quattuor pũctorũ:licet particularia.p luminariũ cõiunctiones & oppositiones discernat:igitur aut nõ sunt alii

modi: aut unus alium minime compatitur: aut ipse insufficiens est. Incontrari/um est Ptolemei auctoritas pluribus in locis. ubi diuersos modos aperit iudican/di qui omnes in numero tres sunt. Primus: per magnas coniunctiones. Secundus per eclipses. Tertius per figuram reuolutionis mundi. s. ingressum Solis in equi noctialem. in libro centum afforismorum uerbo. lxiii. primum modū posuit. ali/os uero in quatripartito. Ponit etiam uerbo. xv. iudicandi modum per figuram dogmatis quod de legibus humanis intelligi debet. ut greca translatio ostendit. qui debilis est modus. Quis autem modus prior sit potestate & efficacia uiden/dum est. deinde qualiter se inuicem modi prædicti plures compatiatur. & primo a debiliori inchoandum: qui per magnas coniunctiones perficitur. Dicendum igitur superiorum coniunctiones magnas causare differentias. natura enim ple/rumq; in corporalibus quod in uno deficit in alio supplet. quum igitur. tarde iun gantur superiores: grauitate & potestate compensabitur. Vlterius Saturnus ma gnum infortunium est. Iuppiter uero magnum fortuniū. quom ergo iungūtur: unus alterum superant: itaq; significandi uim aquirit: ab altero eandem auferen/do. itaq; magnæ differētiæ effectuum sequuntur. quæ obseruande sunt. & iudica ri per illas possumus. Deinde quod planeta īfluxit in principio: aut influere ce/pit sue tarditate melius conseruare & intēdere potest. huiusmodi sunt superiores. igitur. Rursus quanto maiori tempore coniuncta corpora manent: tanto maio/rem effectum producunt ceteris paribus. sed superiores non parū tēporis manēt in eodē minuto. ut supra igi. &c. Secūdus modus per eclipses est. qui modus ex triplici causa sumitur. Prima qm̄ luminarium ostensum est cōiunctiones esse po tiores. Secunda causa est nam quom eclipses fiunt: tunc uere scdm longitudinē & latitudinem iuncta sunt. sed efficax cōiunctio scdm utrūq; modū fieri debet. Tertia aūt causa: priuatio luminis est: qua. s. nō nulla mala sequūtur. qua de cau sa nō mediocriter obseruande sunt. he etiā eclipses per accidens prodesse possunt quod enī uni obest alteri prodest. sicut unius mors alteri parat diuitias. non aūt per se nam malū per se non iuuat. Tertius uero modus est per anni reuolutio/nem: quam qdem Ptolemeus significari uelle uidetur nō unica figura: sed quat/tuor. quis moderni scdm ascendentis fixionem cōmunitatē aut mobilitatē unam duas uel q̄ttuor figuras erigāt. hec autem figura (ut ex supradictis patet) princi paliora quædam in mundo cōmitatur. uidelicet solem: primi mobilis punctum circuli medii zodiacū octauæ illum intersecantem zodiaco nonæ ppinquū. par ticulares quoq; figuræ cōiunctiones uel oppositiones luminariū sunt: qbus uni/uersales pdicte determinant: quæ cōiunctiones & oppositiones inter alias poten tissime sunt. ut supra. Modo dicendū est: quis hoꝶ triū modoꝶ efficacior sit. dico igit' si (ea quæ supius ostensa sunt memoria teneant) opus est dicere. reuo/lutionis figurā esse potiorem. eam. s. quæ in equatorē ingressum ostendit. respe/ctu eoꝶ qbus equator est zenit. nam huius figuræ causæ potissimæ sunt in cælo .s. sol. primū mobile equator ui a solis in octaua. Luminariūq; cōiunctiones uel oppositiones determinantes āminiculæ. cuius significata potiora sunt. sicut etiā supra ostensum est luminariū figuras esse potiores: q̄ aliorum planetarum. Post hanc sequuntur luminarium eclipses: quæ quāquam aduersa significata decer/nunt: minusq; bona complectuntur: sunt tamen adeo potentia: aliaq; superantia:

ut secundū locum obtineant:superiorumq̧ coniunctionē præcedant in uirtute Tertius & ultimus modus est superioꝝ cōiunctionū:ob predictas rationes satis potens.qui quidē:& si efficacia/circa sibi subiecta/cæteris paribus/eclipsium non superet:præest tñ illis in multitudine subiectoꝝ ab illo patientiū/uel imuratoꝝ: bona quoq̧ & mala per se pnosticari pōt. Consequenter aperiendū est quo pa/cto se inuicē cōpatiant̄ modi pdicti.ut unus alteri nō aduersetur.qua in re dicē dum est oportere oēs pensari.si enim ad determinādas uniuersales/particulares figuræ requirunt̄.multo amplius/minus uniuersales (principatū certū tenētes) erūt obseruandæ.pariter si in anni reuolutionibus particulares ingressus solis in signa/particularesq̧ cōiunctiones respiciēde sunt ueluti augentes/aut minuentes effectū scdm sui qualitatē :qm̄ alias iam respiciēde nō essent postq̄ nec minuere nec augere possent uniuersalis figuræ significationē.opus erit quidē alios generales modos principalius intueri.siqua uero repugnātia significatoꝝ reperiret/ eius(qui fortior est) uirtutē pualere teneat̄.scdm eius sup alterā sibi aduersam dominiū. Ex qbus sequit̄.ꝙ siquis alteꝝ modoꝝ posthabuerit debile erit iudicium eius & fallax. Ex quo ulterius sequitur.ꝙ plerūq̧ astrologoꝝ iudicia uana sunt.tum qa nō tot figuras ante oculos tenent/quot indigent:tum pcipue qm̄ principaliorē figurā ignorant. Sequitur ulterius ex dictis ꝙ nō solum tres istę figuræ principales/a qbus tres generales modi sumuntur inspiciēde sunt/sed etiā eaꝝ āminicule oēs.erunt igitur omniū cōiunctionū superioꝝ figuræ necessariæ a maxima/pxima pcedente usq̧ ad tēpori iudicii ppiorē mediā uel minore/qui bus maxima determinatur.ut afforismo.lxv.Prole.testatur in centiloquio.& ita de aliis alioꝝ modoꝝ āminiculis figuris dicendū.qbus magna cū diligētia pen/ satis:ardua puincia iudicādi gñaliter summi pōt. Ad rōnes in cōtrariū.ad pri/ mā patet ex dictis qualiter repugnantes figuræ scdm alterius dominiū subsint. Ad secundā dictū est/eclipsiū modū/intensiua magnitudine pualere.non subie/ ctoꝝ multitudine aut generum effectuū pluralitate. Ad tertiā dicitur ꝙ Ptolo. quod in uno libro amisit/in alio expressit.nec inconueniens est.

An pricipales aeris mutatiōes a luminarib9 uel ab altera cā sumātur.Arti.v.

Strologi cuncti ferme putant aeris mutationē a luminaribus pendere:

a & in iudiciis suis alias causas posthabēt. primo enim auctoritates ante oculos habent Ptolo.& afforismo.lxvi.&.lxvii. libri fructus docentis nos a luminaribus significationē eiusmodi sūmere. Amplius cōrinua experientia demōstrat/luminariū aspectus/pcipueq̧ cōiunctiones ac preuentiones.ut duobus diebus ante aerē mutent.distantia.s.tali quali cæteræ stellæ nullū causarent effectū nullamq̧ potestatē habere demonstrarēt.igitur luminariū aspectus po/ tentiores.imo potentissimi sunt:itaq̧ cæteræ debiliores causæ obesse nō poterūt qn scdm luminariū dispōnes aeris mutatio sequatur. Vlterius ostensum est lu/ minariū inter cætera potiora esse.igitur maxime dominātur corporibus.& per cōsequēs pcipue elemētis.qm̄ inter alia ignobiliora sunt/& impfectiora. Præterea luna maxime rebus corporeis humidis aqueis fluxibilibus dominatur:ut supra onsum est:sed elemēta cuncta pter terrā fluxibilia sunt.igi.&c. Postea magis aerem mutari dicitur penes nubiū & pluuie præsentiā carūq̧ absentiam:q̄ per alia/quantū ad propositum ptinet.sed hæc pcipue lunæ subduntur.patet in

fluxu refluxuq; maris.in fluminibus fontibus & similibus. Amplius ignea cõ/plexio Soli subditur:patet itelligentibus aquea lunæ.aerea uero terreaq; ex utro/rumq; qualitatibus cõfurgunt.qre uentos ceterasq; exalatiões calide ficceq; cõple xionis a Sole generari cõuenies.est pariter caliditaté & serenitatem:a luna uero uapores:nubes:pluuias:niues:& similia.ab his aũt:aut ex his:omnis aeris muta/tio consurgit. In cõtrariũ diligentiũ expertor; obseruatia est:quã pceptor meus Curtus mihi aperuit.quã in paucis elapsis annis:bis sensibili experientia pcepi qualitatẽ aeris asserentis:præcipue potissimeq; a tribus superiotibus pendere.
Ad cuius rei euidentiã dicendũ est.q; qualitates istas magis ab hac uel illa causa pendere.duobus modis intelligi poteſt:uno quidẽ modo.ut per magis pendere sæpius:frequẽtius in tempor; cursu principaliter pẽdere intelligamus.itaq; pro/culdubio aeris mutatio a luminaribus pendet.quæ crebrius simul corpore uel aspectu iungunť: q̃ tres superiores.tum ratione maioris uelocitatis motus:tum etiã ratione minoris numeri.difficilius enim (cæteris paribus) tria q̃ duo conue niunt.& sic raro principaliter rem istã significant.Alio modo per magis pẽdere: si intelliges fortius ac potẽtius qualitatibus istis aerẽ afficere:cæteris paribus:lon gioreq; tpe.sic equidẽ aeris qualitates a tribus superioribus pẽdere dicendũ est. nõ quomodocũq; dispositi fuerint:sed quom.s.in eadẽ triplicitate omnes reperti fuerint.quãtoq; melius dispositi:suisq; potestatibus uigorati:tanto potẽtiori mo/do in aerẽ imprimenť:quo casu parũ uel nihil quippe obesse poterũt:luminariũ aduerse significationes.huius rei ueritatem docuit experientia anno salutis.M. .cccc.xci.in quo maxime uigebat frigiditas uniuersalis per orbẽ terrarũ.eodem enim tpe Saturnus in Capricorno.Iuppiter in Cancro potens.Mars etiã in Ca/pricorno similiter potẽs.anno quoq;.M.cccc.xcvii.quibus tpibus maxima sic/citas uniuersalis cõperta est.Saturnus in Ariete fuit.Iuppiter in Sagittario po/tens.Mars in Capricorno potens.simili modo operabunť si duo in eodẽ signo: sed magis in duobus eiusdẽ triplicitatis aspectuq;:altero tñ nõ obstante:quãuis minime fauente:licet longe minus operenť.cui rei etiã ratio succurrit:& opitu/latur.Certũ est enim cunctos planetas qualitates primas uirtuales habere qbus elemẽtis & aliis dominanť:ut supra.sed pter luminaria.tria superiora potẽtiora sunt.& qa tardius circulant:tardiusq; zodiacũ peragrant:diutius eiusdẽ signi ui/res influũt & imprimũr in elemẽta ac mixta.igitur qa tres sunt:& potentes.tar di diutius similẽ qualitatẽ recipientes atq; influentes ideo sic potenter imprimũt in luminaribus aũt nõ sic pdicte pprietates reperiunť. Ad rões igitur in con trariũ dicendũ.ad primã q; Ptolomeus eas causas ostendit:alias nõ teprobãdo. modus etiã iste ex dictis suis elici poteſt.puta afforis.L.&.lxiii. Ad secundã di citur illud accidere ob spheras luminariũ magnas de qbus supra loquutum est.
Ad tertiã dicitur ob plura luminaria esse potẽtiora.cui tamẽ minime repugnat tres superiores secũdo modo potentiores esse. Ad quartã dicitur lunã seorsum sumptã maxime pdictis dominari.cui nõ obest:ut tres simul potentiores sint lu na sola:aut etiã sole:ob pasſignatas causas. Et per hæc solutio patet ad quintã.
Ad ultimã dicitur argumentũ concludere omnia illa a luminaribus posse pen/dere:quod quidem conceditur.cum quo tamen stat tres simul superiores:modo prædicto:maiorem habere efficaciam & dominium maius.

Quæstio.XIIII.de principiis particularibus.

An hominis principium nobis possit esse notum. Articulus Primus.

APparet hominis principium non posse nobis esse notũ.Principiũ hois non est nisi quom homo incipit esse.sed tunc incipit esse/quom aĩa intellectiua in materia infunditur disposita/de fotis effectiue.i.ueniendo:iuxta Aristo. sniam.qm̃ tũc hic homo est:& nõ imediate ante fuit.ergo hic incipit eẽ.in quã premissa ꝓpositio resoluitur:tale aũt principiũ penitus ignotum est.nec expientia nec rõne/nec auctoritate pcipi põt.ig.&c. Postea conceptionis figura haberi non potest igitur &c.antecedẽs autẽ sic deducit̃.nã si haberi posset:aut hoc esset punctũ coitus obseruando:aut per uiã natiuitatis:sicut & natiuitatẽ per cõceptionem cognosci putãt:iuxta cõiter operantiũ sniam:sed uterq; modus insufficiens est.quod sic oñditur.primo quidẽ.quis mulieres custodiet?aut qs custodiet ipsos custodes? Secũdo auctoritas Ptole.uerbo.Li.libri fructus nõ est ad ꝓpositũ.quoniã in greca lingua.sic habetur.ubi est luna in natiuitatis tpe/illud signũ ascendebat in cõceptione &c. Codicibus uero grecis fides adhibenda est.quũ tpibus Ptole. in Alexãdria lingua greca floruerit.postea longo tẽpore:& apud rodũ librũ fructus ediderit. Deinde principiũ exitus ex utero haberi non põt.igitur nec p ipsum iudicari:nec cõceptionis figurã p illud sumi:assumptũ sic declarat̃.qm̃ si sic/aut hoc esset p uiã cõceptionis:aut per instrumẽta solis uel aliaꝝ stellaꝝ altitudinẽ mensurãdo.sed nulla p̃dictaꝝ sufficiẽs est.ig.&c.antecedẽs oñditur.primo pro pte prima.primũ qm̃ conceptionis initium hẽe nõ possumus ut oñsum est. Deinde qm̃ cõceptionis exordiũ.p natiuitatem cõprehendit̃.ut aduersarii affirmãt.ergo natiuitas notior nobis est:notius aũt per ignotius cognosci nõ põt.Postremo qm̃ simul cũ alio cognitũ/nõ est per illud cognitum.oportet.n.p̃missas p̃cognosci cõclusionibus. Secũdo patet non posse p instrumẽta/cæli figurã cõprehendi pluribus de causis.prima ex parte instrumẽtoꝝ impfectiõis:posito.n.exactissimũ esse instrm̃/nõ põt defectu carere.primo qm̃ in eo nõ minuta nedũ secũda apparere pñt.sed infinite modica distãtia figuræ significationẽ qñq; uariat.paret inter finẽ & principiũ potestatũ prædominatoꝝ.Horologia uero astrolabio impfectiora esse nemo dubitat.& ita de reliquis. Vlterius aut instrm̃ est paruũ.& sic gradus uix pñt discerni:aut magnũ.itaq; umbra uel radius nõ habet̃ nisi confusus. Secũdo qm̃ uia quæ dicit̃ solis in astrolabio/ecliptica est nonæ:sub qua sol minime deferri potest.ob motũ trepidationis.ut supra patuit.solũ.n.in septẽ milibus annoꝝ fere simul esse pñt:aut una sub alia ecliptica:quomq; sic iungũtur nihilo tpis permanent simul:sed solũ indiuisibili pmanentia.sic igitur p̃dicta differẽtia notari nõ põt. Secundo principaliter idẽ experte cæloꝝ ostendit̃:qm̃ cæli differẽtes specie/nõ tantũ numero/uariã materiæ ꝓportionẽ sibi uolunt/& q̃titatẽ/sub extensione eadem.itaq; diuersa raritate aut densitate afficiũtur.sicut etiã stella pars densior orbis sui/ab Aristo.dicta est.quo posito.uisibilem radiũ frangi necesse est.sicut in uirga(cuius medietas in aqua sit/altera uero in aere)patet euenire:alibi igitur q̃ appareat situantur astra. Item radius per medium densius fortificatur ob eius reflexionem ac multiplicationẽ.cæli autem densi sunt:quia solidæ substantiæ.ut supra.

Preterea idē oñditur de stellis. aut luminaribus ꝓpe orizontē p. xv. uel circa gradus tunc. n. ob uapoꝝ eleuationem a terra/fit spēꝝ reflexio: qua re cōtingit luminaria sub terra existentia uideri ambo sicut uasis fundū in certa distantia non uisum ob lateris impedimentū/si tamē aqua uas impleat: uidebitur quippe/ac si in aquæ superficiæ locatū est etiā. tunc igitͬ diuersa (ab ea quæ sensu ꝑcipitur) erit altitudo. Rursus si p uiā cōceptionis natiuitatis prīcipiū haberi posset/aptissime inde sequeretͬ/duos hoies sic nasci nō posse. ut p decimā partem horæ/unus post aliū oriatur in eadē urbe. ubi nullā notare possunt differentiam longitudinis aut latitudinis/aut poli eleuationis. hoc tñ quottidie expiri posset: qui partus in urbe magna obseruaret. Oriantͬ igitͬ tres hoies in. a. b. c. pūctis in una quarta horæ inclusis. Et altera ex parte Socrates oriatur in. a. pūcto: sed putatiua natiuitas eius astrologo offeratur/p horā distās ab. a. figura. q̄ritur igitur an huius principiū p cōceptiōis uiā cognosci possit. dicēt/eqdē astrologi. q̄ si sic. pariter idē coacti sūe ꝓdictū ascendēs in. b. c. punctis/ortis assignare. quod incōueniēs & absurdū est. Postea sit fetus ad ortū disponendus dispōnibus. ut centū: q̄ratur deinde/an medicinæ inferiorūq; causaꝝ medio dispōnes prædictæ iuuari possint: uel ne. si nō. igi. agētia particularia suis passis cōuenienter applicata nō agent. quod est cōtra omnē phiam. si sic. iuuetur igitur p causas ꝓdictas ut duo: & arguitur sic. a. fetus prius erit dispositus ad ortū p decimā horæ/exēpli gratia. beneficio medicinæ: q̄ sine illa fuisset. igi. p decimā horæ orietur ante. sed in eo tpe luna ascendenti natiuitatis & cōceptionis non concordabit. nec ecōtra. patet qm̄ post per decimam horæ. cōcordes fuissent. igi. quū multis de causis pticularibus iuuari ac impediri possit. patet p oēs naturales/nō naturales/& preter naturā causas in medicinæ scientia discurrendo. igi. predicta uia inefficax est oīno. Interea iunge si sicut ꝓdicta rō cōcludit/medicinæ beneficio &c. seqtur p emplastri appositionē/aut alterius medicinæ applicationē hominē ditari posse: miserrimum fieri: naturali morte perire: amputati: suffocari: & ita de cunctis aliis: quæ per natiuitatis figuram in mūdo hauriuntur. ꝓter etiā celorum naturalē ordinē. patet si accelerari atq; retardari pōt natiuitas. In cōtrariū cōclamant oēs astrologi. Experiētiaq; cunctis obseruantibus affirmat: quū facile (mediocriter introductus astrologus/antiquoꝝ laboribus) multa ac mirāda futura ꝓdicat. quæ res minime sic se haberet si principii figura ignota fuisset mihi quidē eiusmodi reꝝ fides non est. sed aperta sensataq; scientia. extant cōplures/uiuūt adhuc/quibus astroꝝ uires genituris quibusdam mediantibus apetui. unū silentio ꝓtereundū non est. certiorē fecit uirū suūt mulier quædā/amici absentis uxor se citius parituram: quare ut rediret rogabat. respōdit amicus astrologia preditus (qui iam horā coitus obseruauerat) non est opus cara uxor reditu meo. nā usq; in talem diē talemq; horā nō paries. tūc tamē paries masculū. & ita rei ueritas fuit. Respōdeo in materia ista duplicē ꝑsonam induere uolo. uidelicet ueritatē huius rei aperientis: & deinde rationes incontrarium euacuātis. quas sic inter se differre placet. ut quom ueritas aperietͬ: sic sententiæ ꝓferentur. ut solū astrologiā uenerātes capere possint. quom uero ad argumenta in oppositum respōdebitur: hoc tantūmodo cōtentus ero. ut rōnis uis euacuetur/enodetur/absoluatur. Quātū ad primā. dico cōceptionis principiū/atq; natiuitatis posse cognosci. cōceptio enim sumi debet/hora casus seminis/& supple

retentionis in matrice: qui casus atq; retentio triplici uia cognoscit. Prima ex uirge a matrice suctiōe. Secūda ex accidētibus mulie₃: puta sensibili imutatiōe uomitu & similia. Tertia p uiā natiuitatis: ut infra palā fiet. Natiuitas quoq; pluribꝰ modis manifestat. Primus est p astrolabiū pfectū: aut aliud instr̄m lineis uisibilibꝰ usum. Secūdus est p pfectū horologiū: cui credimus nubiloso tpe. Tertius est p directiōes & pfectiōes: quo nō solū pūctalis ferme figura principii nōscit: sed illo alii modi moderant. Quartus est p ānimodar: q̄uis modus iste q̄nq; deficiat: uñ nec solo uti debemus. Quītus p uiā cōceptiōis: q̄ afforismo Li. scd̄m arabicā līam a Ptolomeo tāgit. Ex oībus his modis tutiores sunt primus & tertius simul iuncti: p astrolabiū nēpe pfectū: gradus pcisus sumi q̄ facile pōt: pñt ēt & minuta cōprehēdi: & hoc a qbusdā obseruatū est atq; pfectū: sed p directiones & pfectiōes ad certā mensurā pueniri pōt. Omnia tñ facilia sunt & apta pter ultimū. Pro cuius noticia aduertēdū: q; Ptolomei lingua ppria greca fuit quæ in Alexādria eius pña uigebat: ideo putādū est rōnabilius in greca edidisse libros q̄ arabica: eo pſertim q; apud rodū scripsisse asserit: dubiū est aūt apud astrologos qbus codicibus magis fides adhibēda sit: sed tenendū est q; grecis: ue₃ qm̄ in eo dice greco afforismus. Li. de signo nō de gradu loquit: ideo cōsiderandū: q; sñia illa de gradu ascendētis & lunæ loco in natiuitate: in cōceptione cōmutatis. Hermetis fuit: & Mercurii quæ uel a Ptolomeo ampliata p signū uerificata fuit uel līa incorrecta est: sed siue hermetis siue alterius prius extiterit ab arabicis latinis quoq; expiētia cōptobata est: q̄uis nō a multis intellecta. Apteriēda igit hic plura sunt: modo tñ ut astrologiæ aduersarii rem istā nobilē attentiōe dignā nō capiant: quā ob cām fieri potuit: ut uera existente graduū pmutatione: per signum dūtaxat fuerit expressa. Primo igitur opus est: ut natiuitas hoīs sic cōprobanda uiolenta nō sit a casu: uel libera uoluntate pendēs: uerbi gratia pcussione incisione & huiusmodi: nec etiā septē: aut undecim mensiū: ex quibus elice sententiā nō esse necessariā: sed in pluribus eueniente: quēadmodū etiā cæteræ pene astrologice sententiæ. Secūdū necessariū est q; nō gradus ubi luna est intelligi debet: licut plerīq; putant astrologi: sed locus: qbus uerbis in Arabico reperit expressus afforismus. Locus igit lunæ erit in ascendēte: q̄uis alter gradus in ecclīptica eoriatur ab eo in quo est: quom latitudinē habet. Huculq; attingūt moderni: sed illa quidē nō sufficiūt ad ueritatē inueniendā: sed duo alia oportet intelligi: quæ generaliter apetiā: adeo ut amatores astrologiæ non difficile cognoscere ualeant. Primū igit est. q; ratio cur luna dominiū tale in natiuitatibus habet. est eius efficatia: quā supra ostēdimus: & qm̄ rebus humidis pdominatur: sicut sunt oīa quæ oriri incipiūt: & qm̄ maxime corporibus assimilat. ob eius augumentū & decrementū: & qa uegetatiue parti multū dominat. quæ in ortu hoīs potēs est ualde: cōtra sensitiuæ & intellectiuæ cōditiones. Ex his argue sic. possibile est lunā adeo debilem esse tpe conceptionis: aut cōbustiōne. aut parte zodiaci. aut loco figuræ: aut maligna qualitate stellæ (cui iuncta est) affectā. q; uim istā significandi pcul dubio deponet. uersa uice etiā planetā aliū reperiri: adeo ad uitā tuendā &c. bene dispositū: puta fortunā in domo: in angulo: uel ascendēs respicientē amicitie aspectu. & sic de aliis potestatibus suo modo. ut uim illā quā luna sibi uendicare solet pletūq; alter intercipiat. qui loco lunæ sumendus est. & hoc uicibus pluribus

expertū est directionibus & ꝓfectionibus postea cōfirmatū. sed nō tantū ascen/dentis angulū discurrere expiriq̃ oportet: sicut in greco habet̃ uel eius oppositū. Secundū est. nō tantū Luna uero motu suo cōsiderāda est: nec tantū medio mo/tu. sicut plerūq̃ faciunt cōplures: sꝫ utroq̃ uti oportet. qualiter aūt hoc fieri de/beat & si ab aduersatiis difficile est cognoscit: nō tñ a peritis. quere igit̃ & inue/nies talem inter se cōceptionis & ortus figuras hīc dependentiā. ut simul cognite esse possint: & una ab altera cōcordantia media. Patet igitur ex dictis astrologis modos nō deficere quibus hominis principiū ortus atq̃ cōceptionis cognoscant. Ad rōnes incontrariū. ad primam cōcedit̃ q̄ illud est principiū esse hoīs: nō fieri hoīs: neq̃ p̄ncipiū quo p̄ se uiuere incipit: quæ duo principia: ut in sequēti capi tulo patebit ab astrologis obseruāda sunt: sicut patet de primo lapide piecto: de primo ligno subposito in cōstructione domus uel nauis: & nauigatiōis initiū: aut habitationis. illud. n. obseruatū principiū est fieri: nō rei factæ principiū. Ad se/cundā patet p̄ supradicta: quot modis hrī possit: & ad auctoritatē Ptole. dicit̃ q̄ siue gradū siue signū expresserit: in gradu uerificat̃ & minuto: sed nō semp ꝑpte rea quæ obesse pñt superius enarrata in cōditionibus reqsitis: quare tutior est mo dus per instrm̄: nisi p̄ directiones & ꝓfectiones uerificent̃ quæ p̄ natiuitatē sum/munt̃: nec ēt obmissis quæ ultimo loco dicta sunt uerificatio inuenit̃. Ad ter/tiā similiter dictū est quot qbusq̃ uiis noscat̃ genitura. quare negandū est assum ptū: ad eius ꝓbationes rñdetur ad primā: q̄ initiū cōceptionis haberi pōt: ut di/ctum est. Deinde q̄ p̄ natiuitatē cognosci pōt: sicut cōtra natiuitas p̄ cōceptionē: ubi aduertendū: q̄ nō sic unum istoꝝ p̄ alteꝝ cognoscitur: ut uno prius cognito/ ad alteꝝ cognoscendū accedamus: sicut supponit argumentū: sed sunt simul co/gnita: sicut etiā correlatiua simul sunt naturali intelligentia. Cognoscunt̃ aūt per coꝝ concordantiā: tantū utriusq̃ figurā mutando: ut cōcordes simul appareāt: si/cut si duo ambulantes nō quiescentes se inuicem aspicere uellent. ueꝝ qm̄ p̄dicta cōcordantia: aut nō sine cōcordantibus haberi pōt: aut ipse res cōcordātes est: ideo ꝓprie ad utriusq̃ noticiā: utrūq̃ p̄dicto modo cognosci oportet. Ad postremo adductum dicit̃ q̄ simul cū alio cognitū est etiā per illud cognitū: licet nō tāq̄ ab adequata causa. Ad ea quæ de instrumētis adducunt̃: ad primam dicit̃ q̄ non deest modus per astrolabiū cognoscēdi minuta. Ego uero instrm̄ cōfeci: quo usq̃ ad. v. secūda distincte ꝑcipiebā. minuta quidē cognoscere facile est. Sed his qui modū istum non habent magnoꝝ instrumentoꝝ directiones & ꝓfectiones sup/pleant. & ita de horologioꝝ correctione dicendū. Instrumēta quoq̃ magna non umbra: nec radio mediāte perficiunt̃. sed usuali linea. Ad aliud quod de eccli/pticæ nonæ & octauæ distantia obicitur. dicit̃ differentiā illam nō esse sensibilē nisi in principiis: ubi p̄dominatores mutant̃. quo in casu: ad duplicē figurā con/fugiendū est: Ad aliā ex parte cæloꝝ dicit̃ q̄ etiā uaria raritate & densitate in cælis cōcessa: adhuc nihil concludit argumētū. quoniā reflectuntur & frangūtur radii: quom. s. sic diuersæ rara aut densa media: nō sunt sūme diafana sicut cæli: sed si summe fuerint diafana: minime illud accidit: contigit autem certum corpus dē sius magis diafanum esse. sicut adamas aqua densius est: & magis transparens. & per hoc patet ad sequētem rationem solutio. Ad aliam de stellis prope orizontē respondetur altitudinem debere sumi a stellis in medio cælo uel prope (quantum

fieri poteſt)exiſtentibus.Nam ut recte concludit argumentum altiora apparent
aſtra prope orizontē exiſtentia/magis uel minus ſcd̄m uapoꝝ eleuatoꝝ denſitatē
& multitudinē.ſed ſi contigerit a ſole ſummi oportere in die.opus eſt aſtrologū
uapores cōſiderare/ac ꝓpinquitatem ad orizontem:& ſcd̄m exigentiam aliquid
altitudinis amouere.quæ res quia certa non eſt.idcirco ad predicta preſidia con
fugiendū eſt. Ad aliam ſequentē dicimus apertiſſimū eſſe/nō in quocunqꝫ pun/
cto oriri poſſe hominē in uita manſurū.nec eſt cōtra philoſophos:ſed ſupra phi/
loſophoꝝ uires/uel ſaltim ultra:nec contrariū experiri poteſt.ſiquis etiā natiuita
tes urbium magnaꝝ obſeruauerit cōperiet in quibuſdā punctis cōplures naſci.
aliis autē horis neminē.ſed ſi predicta aduertantur/palam erit/quādoqꝫ minorem
diſtantiā tēporis in putatiua natiuitate iudicium impedire. Ad aliam de diſpo/
ſitione fetus dicitur caſum admittendo.ſed dicitur.ꝙ ex illis centum.celum in/
fluit nonaginta.gratia exempli.quare.licet decem ex parte inferioꝝ cauſaꝝ re/
quiſita adfuerint:& ulterius quinqꝫ & quinqꝫ/non concurrente influentia uirtu/
tis nonaginta/nil fructus afferent.medicinæ uero tunc proſunt.quom influentia
concurrente inferiora deficiūt.Conſiderandū tamen/poſſe fieri.ut influentia pre/
cedens uim ſuā impreſſerit:ubi deficientibus inferioꝝ diſpoſitionibus/non eſt ſe/
quuta genitura:Poſtea uero coadiuuātibus cauſis inferioribus fetū educere ſuffi
ciunt.ſed raro in uita permanebunt.ut ſepius oculis cernimus. Ad ultimā di/
ctum eſt quo pacto inferiora prodeſſe poſſiot:quom.ſ.celeſtis influentia nō defi
ciat aut eius uirtus.a qua fortunia uel infortunia pendent.ſed ad maiorē intelli/
gentiam ulterius dicitur.ꝙ ſi quis libera uoluntate.aut fortuna (non dico caſu:
niſi per caſum fortunā intelligamus) fetus ui ex utero educeretur in aliquo pun
cto/ubi aliqua ſufficiens cōcordantia partiū cæleſtiū reperiretur ad nati uitā tuē
dam ex arbitrio hoīs felicitas ꝓueniret.nō quidem per ſe:ſed per accidens.ſicut
etiā aperiens feneſtrā/cauſa eſt illuminationis medii ꝓhibens remouendo.ſed ſi/
cut Sol/aerē/aperta feneſtra/per ſe illuminat.ita cælū/per uim infanti extrahacto/
fortuniū uel infortuniū ꝑber.Si obiciat̄.igi.aliquo modo predicta a libera uo/
luntate dependent.cōceditur.ſicut etiā & hominis plantatio/& potius iſto q̄ illo
tempore.ſicut etiā electionibus iuuari poſſunt opera ſtellarum/ſicut per optimū
agricolam.ut afforiſmo.viii.libri fructus habetur.

Q uæ figura potior ſit conceptionis uel natiuitatis. Articulus.ii.

u Idetur figurā cōceptionis ꝑſtare figuræ natiuitatis.ſupius.n.oſtenſum
eſt a primo principio cætera depēdentiā ſummere.ſed cōceptionis prin
cipium primū eſt.igitur alia pura natiuitas &c. ab ea pendebunt.& ex
cōſequenti potior erit. Amplius.fortius eſt quod ſup eſſentialia & coeſſentialia
ſignificationē habet/q̄ ꝙ ſup accidentalia:ſicut eſſentia & quæ ſibi propinquiora
ſunt/potiora ſunt accidentibus.ſed cōceptiōis figura ſupra corporis cōplexionē/
compoſitionēqꝫ/elementa/mēbra/humores/ſpiritus/& per cōſequens operationes/
ſexum/efficatiā habet:quæ eſſentialia ſunt homini:aut coeſſentialia.figura autē
ortus ſup diuitias/amicos/inimicos fratres/filios &c.uim habet.quæ quidem acci
dentalia ſunt omni nato. Præterea principiū ſolum ſupra principiatū uim ha/
bet.ſed in cōceptione principiatū eſt corpus nō homo.in natiuitate iam incepit
etiam homo.igitur ſolum anime infuſio obſeruanda eſt/pro hominis principio.

Respõdeo dicendo q̃ tria sunt hoīs principia. Primũ est principium fieri eius. &
hoc est seminis in matricẽ amissio. Secundũ est esse hoīs facti. & hoc est animæ
intellectiuæ infusio. Tertiũ est exitus ex utero. in quo natus per se/nõ in alio/non
ueluti alteri annexũ uiuere incipit/& mundũ incolere quorũ triũ mediũ. s. animæ
intellectiuæ introductionis. nõ est obseruandũ. quod sic ostendit̃. nã animæ in/
troductio a primo principio pẽdet. qm̃ scd̃m materiæ dispõnẽ ad formã suscipiẽ
dã/forma introducit̃: ergo scd̃m p̃dominatorũ potestatẽ una cũ inferioribus agẽ/
tibus/uario mõ/uarioq̃ tp̃e materia disposita erit. p̃dominatores aũt fieri hoīs &
p̃uie dispõnis materiæ/a cõceptione summunt̃. itaq̃ ipsius animæ introductio fi
nis gñationis est. qm̃ finis gñationis est forma principiũ aũt fieri est dũ factum
nõ est. qm̃ quod fit nõ est. primo primi naturaliũ Arist. postq̃ aũt hõ est in uẽtre.
adhuc/nõ tãq̃ indiuiduũ/p se existẽs uiuit: sed ueluti alteri annexũ. Q uom uero
ex utero exit/iã mundũ in colere/& p se quoddã ab aliis distinctũ esse incipit: qd̃
est unius & indiuidui p̄priũ. ab ipso igit̃ principio quæ sequunt̃ sumẽda sunt.
Restant ergo duo hoīs significatiua principia. primũ. s. cõceptionis. quod ut de/
ductũ est. & cõplexionẽ. & ea q̃ sequũt̃ ad ipsam disponit. & cõpositionẽ & sexũ.
& alia quæ ad corporis dispõnẽ sunt necessaria. natiuitatis uero principiũ ea mẽ
surat/quæ homini cõpleto & p se uiuẽti annectunt̃/sicut sunt q̃ uitæ accidũt cõ/
moda uel incõmoda. Q m̃ uero forma scd̃m dispositionẽ materiæ introducitur.
& ab eisdẽ/uel similibus p̃dominatoribus materia cõplet̃ disponi/a q̄bus disponi
cepit: ideo opus est principiũ animæ infusionis/principio cõceptionis corrñdere:
& illi simile esse. quare si q̄s figurã illã uidere posset/p̄culdubio similẽ/ aut in si/
gnis/aut stellis/aut utriusq̃ inueniret priori. sed qm̃ postq̃ esse cepit hõ/non statim
posset in uita p se p̄manere: nec suas op̄ationes p se p̄ficere: nec nutrimentũ con
ueniens sibi rep̄ire: nec cõtrariis corrũpentibus resistere: ideo opus fuit in uentre
mẽbra & cõplexionẽ & alia fortificari q̄busdã ãminiculis. quæ fortificatio nõ ni
si p similes q̄litates/similesq̃ significatores p̄ficit̃. quare opus est p̃dictas tres figu
ras similitudinẽ & cõformitatẽ hr̃e inter se. & hinc est q̃ effectuũ quorũdam uni
figuræ p̄priorũ/p alterã iudiciũ summimus. sicut p natiuitatis figurã formã sexũ
effigiẽq̃ significamus. sed qñq̃ a ueritate deficere pñt. hac etiã de cã Ptole. ca. vi.
tertii libri quatri. sexũ uerius cognoscendũ p cõceptionis figurã asseruit. Con/
sequẽter inuestigandũ est. qd̃ istorũ principiorũ potius sit. dico igi. q̃ licet in uen/
tre homini essentialia cõsequant̃: q̄a tñ p̃dicta essentialia/p accidentalia disponũ
tur/limitant̃/augent̃/minuunt̃. q̃uis. n. robusta cõplexio tẽperata uel sanguinea
a principiis gñationis cõtrahat̃: p egritudines/uulnera/casus/paupertatẽ/carceres.
& hmõi cõplura p natiuitatis principiũ consequuta in debilem mutabit̃. morsq̃
natũ citius occupabit. & sic apertũ est a natiuitatis figura/nõ nulla determinari:
quæ p primã cõceptionis cõsequuta etãt/hac igit̃ causa/secũda plurifaciunda est.
Adde q̃ nõ nullorũ natiuitatis principiũ significatiuũ est quæ p priorẽ cõceptio/
nis figurã nullo pacto significati/aut determinari pñt: nõ enim põt in diuitiis pa
randis cõceptio: non in fratribus/non in filiis/nisi forte ut sequenti similis. igitur
p̃esse iustum est natiuitatis principiũ. Amplius moralibus/uita miseria est. nisi
ea quæ ad felicitatẽ attinent cõsequant̃: quare magnianimi uiri mortẽ misere ui
tæ p̃posuere. eiusmodi autẽ sine quibus nõ contingit hominẽ esse felicem/potius

per natiuitatē q̄ per cōceptionē adipiscuntur:aut saltim uariari cōtingit.rato.n. essentialia mēbra ceteraq̄ p̄dicta deficiunt.sed sepius alia fortunæ bona uarietatē suscipiūt magis attendenda. Vlterius ab astrologis p̄ponēdū principiū est quo futura magis in suis causis p̄uideri p̄ñt.plura magisq̄ uaria.sed p cōceptionis figurā pauciora/quæ ēt p̄terita sensu pceptarū/minusq̄ uariata noscunt̄.p natiuitatē uero infinita cōprehendi p̄ñt.sicut infinita uni p̄ñt accidere.igi.&c. Ceteꝝ uitā bonā iudicant oēs cuius est finis bonus.malā uero cuius malus.sed eiusmodi finem p natiuitatē/nō sic aūt per cōceptionē pcipiemus.igi.&c. Postremo.ea figura per quā plus tpis/& notabilioꝝ operationū est significatrix potior est astrologis.sed natiuitatis est hmōi.qm̄ tēpus in utero post habetur.solūq; annotatiōe digna sint per totūq; residui uitæ spaciū:quæ post natiuitatem eueniunt.ig.&c. Ad rōnes incōtrariū dicendū.q. a principio ea sequentia disponunt̄/quæ illi principio attinent:quæq; ab alio fortiori significatore nō intercipiunt̄.sed nō sic euenit in p̄posito.qm̄ natiuitatis figura illi p̄est.ut dictū est. Ad secundā iā dictū est quo pacto.prima per secundā aut potius tertiā figurā cōtrahat̄.&c. Ad tertiam dicitur.q. cōceptionis figura p̄ot sup hominē.qm̄ homo principiatū est.nō corpus.qa homo est quod fit.nō corpus.compositū.n.p̄prie fit:nō materia/quā dicimus corpus.nō formam corporis actum.Dicitur ulterius.q. licet iam fuerit homo:nō tamē prius per se uixit quod est ratio illi principio significandi quare/nus autem anime infusio nō sit obseruanda:nec obseruari possit dictum est.

An egritudinis principiū accidentiū eius significatiuū a sensibili lesione/uel a sensata lesione/uel ab accubitu summi debeat. Articulus.iii.

Paret egritudinis principiū non a sensibili lesione summi debere.tunc a enim summendū est/quom qs a sanitate discedit:ac si qs equū amitteret punctum quo ammisit q̄reremus.sed hoc est insensibilis lesio/aut neutra dispositio sed m medicos.nō sensibilis lesio.igi.&c. Item sensibilis lesio est quādo sentitur.sed ob multa impedimēta p̄ot quispiā diu egrotare.nec tñ sentire lesionē patet in epatis pulmonis & alioꝝ mēbroꝝ egritudinibus.patet etiā id contingere posse pp somnū/dolorē/gaudiū curisq; alus. Demū ab accubitu in lecto principiū sumi debet.igi.nō a sensibili lesione.assumptū sic palam fit.nam tunc de infirmo iudiciū sumi debet:quom homo quæ ad sanū p̄tinent relinquit:& in manibus alioꝝ deuinctū se prebet:& quæ ad infirmū attinēt consumat.sed hoc fit quom lectū ingreditur. Contrariū ostenditur apertissime.ab eo principio significatiua potestas sumi debet.a quo etiā cretici dies egritudinis indicatiui sūmunt̄.hæc intelligētibus manifesta est.sed cretici dies a sensibili lesiōe sūmunt̄. ut infra ostendet̄.utq; oēs medici sūmunt.ergo. Vlterius de egritudine.quidē iudiciū sūmi non potest nisi quom ipsa esse incipit.quod principiū est suū fieri prius autem neutralitas fit.ad sensum astrologoꝝ.sed egritudo tunc esse incipit quom sensibilis lesio in operationibus incipit.ig.&c. maior aperta est:postq; per principium sequentia iudicamus.minor est nota.quoniā nil aliud egritudo est q̄ dispositio/qua imediate opationes uiui corporis lese sensibiliter prouenīunt.licet quidā esse fixum:& non ad placitum remoueri posse/addant. Item egritudinis figura ab aliquo sequentiū principioꝝ summi necesse est.aut ab infirmi iudicio: quo se esse infirmum iudicat.aut ab accubitu in lecto.aut a sensibili lesione.sed

neutrũ duoꝝ primoꝝ.igitur tertiũ principiũ eſt obſeruandum.cõſequentia nota maior patet:qm̃ nullus alius a pdictis ab auctoribus ſumendi modus aſſignari ſolet.minor apꝑtur.primũ ut nõ ab infirmi iudicio.qm̃ apertũ eſt ob multa egrotũ nõ ſe iudicare infirmũ anteq̃ moriat̃.patet ob ſomnũ:ob apoplexiã:epilepſiã:melancolicos ſpũs:& accidẽtia animi.eius itaq; egritudinis nõ poſſet principiũ ſumi qd̃ rude eſt.neq; etiã ab accubitu accipi debet.nã ſepius accidit infirmũ mori anteq̃ cubiculum toruq; aſcendat. Ad rões incõtrariũ.ad primã neget̃ maior:neget̃ ẽt ſimilitudo:ut p ſecũdã rõne p ueritate aprũ ẽ. Ad ſecũdã dicit̃ negãdo maiorẽ.qm̃ noĩa termiata in bile aptidinẽ dicũt nõ actũ.uñ ſtar aliqd ẽẽ ſenſibile:& nõ ſenſatũ. Ad tertiã neget̃ aſſũptũ.ad ꝓbationẽ cõcedit̃ pria ps maioris.& dr̃ ꝙ quom qs ſenſibiliter ĩ opationib9 ledi icipit:q̃ ſani corpis ſūt relinqr.cæ/tera uero q̃ in maiori adduntur accidentalia ſunt.ideo non curanda.

An cretici dies a Luna ſint. Articulus.iiii.

Retici dies a Luna nõ eſſe uidentur.nã ſi a Luna penderẽt:quãto Luna
c potentior eſſet:tãto maiores motus creticos cauſaret.qm̃ q̃to cauſa principalis & adequata potẽrior eſt tanto maiorẽ effectũ facit.ſed cõſequẽs falſum eſt.igi.antecedẽs.cõſequentis falſitas ſic oſtẽditur.cõtingit.n.criſim fieri.in lunæ detrimẽto caſu:in infortunaꝝ cõiunctione.tardiitate motus:lumine diminuto uacuitate curſus.& oibus aliis lunæ debilitaribus.in oppoſitis etiã diſpoſitionibus minime ergo. Item q̃ro aſtrũ potẽtius eſt tãto inferioribus magis dominatur.ergo ſoli potentiſſimo cuncta corpora & ꝑ cõſequẽs humores maxime ſubiciunt̃:membra cõplexiones & reliqua.igi.quũ criſis non fit aliud q̃ uirtutis & morbi:aut cauſæ morbi motus ob influentiã inſtigantẽ.ſequit̃ ꝙ a Solis differentiis(nõ lunæ) criſes ſummẽde erũt. Amplius ſi criſis eſt morbus uel materiæ morbi motus cõtra uirtutẽ & ecõtra:oportet criſim diuerſificari ſecdm materiæ diſpoſitionẽ.nã in criſi ſalubri aptitudo ad expulſionẽ conſideratur.in mortali malignitas eiuſdẽ attendiur.ſed beneficio medici:aut cauſaꝝ inferioꝝ motu uel applicatione:poteſt materia quæ ad expulſionem apta eſſet hinc ad diem:eſſe diſpoſita prius per diem:uel horas:ſic etiã per oppoſitum retardari:& malignitatem augeri.igi.criſis reſpectu eiuſmodi inferioꝝ cauſaꝝ fiet.& per conſequens non reſpectu lunæ. Deinde medicis expertis(quibus credendũ eſt)paret creticos dies eſſe.iiii.vii.xi.xiiii.& reliqui. ſed hæc determinata tempora a luna eſſe nõ poſſunt.quoniã quãdoq; uelox:quãdoq; tarda eſt motu.& ex cõſequenti quãdoq; citius quãdoq; tardius ad loca ſignificatiua peruenit.igi.a luna non ſunt. Poſtea ſi eſſent a luna iam apertũ eſſet quo motu:quo puentu luna illos cauſaret.alias ſciri non poſſet ipſos eſſe a luna.hoc aũt neſcitur.patet per diuerſos motus atq; circulationes:qbus medici uario modo ſumũt criſes:qdã a motu lunæ ſecdm ſolis aſpectus.quidã a uero motu lunæ a loco primo:quãdo cepit egritudo.qdã a medio motu lunæ creticos dies capiunt.ex quo patet rem iſtã nõ eſſe manifeſtã. Deniq; quũ ad materiã expulſioni aptã:certa diſpoſitionũ latitudo requirat̃.pariter ad hoc ut uirtutẽ ſua malignitate irritẽ.retardata ergo eiuſmodi latitudinis aquiſitione:aut accelerata criſim:retardari:aut accelerari oportet.ſed hoc a multis cauſis non ſolum inferioribus:ſed ſuperioribus fieri poteſt.patet enim hylec:& mortis ſignificatorem / aut egritudinis:aut figuræ:uel aſcendentis predomina

torem non parum eiusmodi uariare: igitur ab inferioribus & a superioribus cri/ ses fieri poterunt alijs a luna: q autem accelerata uel tetardata tali dispositione materie crisis acceleretur apparet ex hoc. nam si presente tali qualitate uirtute quoq; sufficiente ut supponitur crisis non fieret. sequetetur agens debite passo ap plicatum non agere. Incontrarium est Ptolemeus libri fructus afforismo .lx. In egrotis respice creticos dies & locum lunae in angulis figurae .xvi. laterum: uel se/ cundum aliam translationem. Albabatim &c. ubi creticos dies in lunam redigit medici etiam approbati obseruatores in Lunam reducunt. Et quãq̃ hoc: experiē tia comprobari potest: qua sepius pceptorem meum excellentissimum Franci/ scum nimium ammiratione commoui. tamen id ratione concludatur. Primum tñ ostendendũ est huiusmodi dies esse a causis supercelestibus nõ autẽ inferiori/ bus. quoniã si ab inferioribus causis pēderēt. igitur scdm uarias egritudines ua riosq; humores uariaq; membra uario modo sumendi essent cretici dies: sicut q/ dam inexperti iam sumunt. uario modo in tertianis quartanis uel continuis fe/ bribus: sed hoc est apertissime falsum: ut sepius preceptori meo ostendi: cui etiã causas erroris caelis mediantibus declaraui: quod unusquisq; (postquã quae i hac materia dicentur cõsiderarit) experientia comperiet. oportet igitur non ab infe rioribus causis: sed a causa quadam sic se habente: ut in predictis temporib9 alte rationes determinatas suscipiat: haec autem non est nisi celestis: quoniã si inferior esset nulla alia esse deberet q̃ quae morbo aut egro intrinseca sunt: quod ostensũ est esse falsum. Nunc uero aperiendum est eas crises a Luna fieri. Cretici dies sepius in mense accidũt. ut patet omnibus: sed nullũ astrum preter lunã in tã par uo tpe tot uarias alterationes suscipere potest atq; ipressiones. igi. a luna eos mo/ tus causati necesse est: minor etiã clara est astrologis: his quoq; : qui siderũ cursũ contemplauerint. Interea scd'm humorũ alteratione uirtutẽ stimulãtium: crises apparent fieri licet nõ adequate: sed humoribus fluxibilibus maximae luna pte/ dominat: ut superius deductũ est: omnibusq; aqueis rebus pptet ppinquitatẽ delationẽ aliasq; uirtutũ: motus uelocitatẽ: & naturã humidã: ut aïalia aquatica demõstrant ut supra. igitur scd'm lunae dispositionẽ summendi erunt cretici dies. Sed ad apertã huius rei intelligentiã consideranda sunt duo. Primũ an semp a lu na cretici dies fiant. Scd'm qua rõne & quomodo fiant. Quantũ ad primũ pte mittendũ est. Crisim pprie esse uehementẽ motũ morbi uel causae eius in uirtutẽ & ecõtra. uehemẽs aũt motus a solis inferioribus causis fieri nõ põt. oportet. n. aut uirtutẽ ab influxu uigorati ad materiã expellendã: aut uirtutẽ eandẽ multũ a malo ifluxu egroto aduerso irritari simulq; materiã mala affici qualitate. alias causa assignari non posset. cur. a. materia peiori qualitate infectai forte. q. b. ma/ teria in platone simul egrotare incipiẽtibus eodẽ tamẽ tpe uirtutẽ utriusq; irrita ret: nec et cur si. a. materia sufficiẽs est tanto motu infirmi uirtutẽ irritare: cur p mediã latitudinẽ excessus qualitatum illarum aduersantium prius nõ suffecis/ set in minori pportione instigare. Iste aũt ifluxus nõ ẽnisi potẽtis astri sup infir mũ aut ifirmitatẽ uel morbum uel cãm: cõuenientia sua uirtutẽ fortificãs. aut incõueniẽtia sua uirtutẽ stimulãs & irritãs: quare quũ astra cõplura sup uirtutẽ huius uel illius egri magnã habeant potestatẽ imo cõtingit multo maiorẽ hẽtei q̃ luna certo tẽpore hẽat: ut patet de hilec & alijs sup9dictis i figuris radicũ aut

reuolutionũ &c. seq́ᵗ aptissime ab aliis astris q̃ a luna creticos dies posse ꝓcedere.
Secũdo sequit́ q̄ sicut Luna generaliter super oĩa corpa pōt: ob pdictas rōnes ideoq̃ ꝓticipem pdominatricé facimus: ita & generaliter ab illa cretici dies procedũt. Tertio sequit́ .iter quoscũq̃ creticos dies rōne Lunæ causatos incidere posse alteꝝ & alteꝝ dié creticũ aliaꝝ stellaꝝ cãs quos medici oĩo ignorãt. Quarto sequtur q̄ medici hoc ignorãtes facile in die cretica farmacũ exhibebũt: quo casu facile est egrotũ perire. Quinto sequit́ q̄ medici Ptolemeũq̃ de creticis diebus loquẽtes: solũ de his qui a luna ordinarii sunt sermoné fecerunt: de aliis uero qm̃ determinatũ tempus nõ habent: nec sine labore cognosci possunt: sed solum ab his qui in scientia ista mediocriter saltim introducti sunt cõphendunt́ uerbum nullum fecerũt. Sexto sequitur q̄ causa cur medici scd̃m uarios mot9 lunæ dies creticos iuestigabãt: alii scd̃m uarios parocismos. ẽ qm̃ extra creticos motus quos a luna fieri uidebãt alios pter spem oẽm expiebát́ quoꝝ cãs ignorabãt. Septio seqt́ q̄ medic9 ut medic9 ẽ hæc scire nõ põt: nec canõe aliquo ab aliis tradito supponere tãtũmõ qꝫ ẽ cognoscẽdo. Quãtũ ad scd̃m. pri9 de his crisib9 q̃ a luna causát́ dicẽdũ ẽ. postea de his q̃ ab alis. Quantũ ad primũ pro principio sũmendũ est. quod supra diximus Lunam. s. multũ humoribus dominari ex quo sequitur q̄ scd̃m uariá lunæ impressioné humores pcipue alterantur: & uersa uice quom humores alterané luna in aliquo graduinato seu infirmo plerũq̃ aduerso reperitur. Idem ostenditur alia rõne nam quũ in cælo cuilibet nato cõplures gradus aduersi correspondeant: quũq̃ luna citius pdictos gradus icolat: stãte corpore neutro causisq̃ egritudinis antecedentibus: superueniente lunæ (sub aliquo locoꝝ pdictorum) mala influentia corpus egrorabit: quare gradus ille non iniuria egro aduersus iudicat́. Præterea qm̃ luna in oĩb9 pnceps significator ẽ. gradus ille i quo luna ẽ in in prĩcipio necessario sup infirmitaté dominiũ aqrit significãdi & iptimẽdi. iã igitur hẽmus primũ gradũ aut oĩo eé aduersũ: aut uim hñe significatiuã. Ex hoc facile sequitur reliquaq́ deducẽda sunt: nã si gradus iste sic se hẽtigi. quom luna ad oppositũ gradũ puenerit non parum infirmũ & humores imutabit. cõsequtio clara ex supradictis de aspectibus. Pariter quom ad quartũ aspectũ mediũ. s. p participationẽ & eque distantiá inter opposita: puenerit. s. ad gradũ. lxxxx. gradibus distanté a primo corpori egroto magna alteratio sequet́. Et p simile rõnem qñ ad gradũ medium inter ista. s. ad gradũ. xlv. distante a primo: similiter imutabit. quãq̃ nõ adeo potenter: sed ad oppositũ gradum luna ferme in. xiiii. die peruenit: gradum mediũ inter opposita (ubi quart9 causat́ aspectus distanté. lxxxx. gradibus a primo) in. vii. die attingit fere: & ad media iter pdicta puncta. in. iiii. uel. xi. & ita de alus post. xiiii. dicendũ igit́ predicti dies cretici iure appellant́: qm̃ luna in his locis malo aspectu figuræ primũ aduersũ gradũ egroto aut saltim obseruandũ significatione sua respicit. Ex predictis primo apparet cã: cur quarta dies septimæ indicatiua dicitur qm̃ debilior est: & a gradu per quartũ respiciente gradũ primũ influentia afficitur: & etiam a primo: ꝓprietaté ergo septimi sapit: & eã indicat. Secundo sequitur q̄ sicut luna qñq̃ citius qñq̃ tardius ad predicta loca peruenitia non equali tempore p̃dicti cretici dies mensurãdi sunt: sicut medici ut medici mensurant. Tertio seq́tur cur medici octo tantum dies creticos in lunæ reuolutione faciunt. Ptolomeus

uero sexdecim.medici.n.principaliores sumpserunt.quibus fortes motus fiunt: & uere crises & pprie.Ptole.aut octo alia intermedia puncta posuit:quæ idicati ua ab astrologis dicunt tum quia&ét creticos dies cóiter sumptos describsit.tum etiá qm̃ in pacutis egritudinibus & pperacutis pdicta pũcta obseruáda sunt.Pun cti quidem qui in cronicis non adeo uirtuté(subito saltim stimulantibus egritu dinibus)immutant.in perperacutis multum alterát:ob materie malignitaté actiui tatéq́:uirtutisq́ grauationé & molestiá maiorem. Q uarto sequit́ .q̃ sicut plu res stellæ cáæ crisium esse possunt.ita & plura puncta in quibus si luna fuerit in dicatiua dici poterunt.ea.s.quæ inter stellam significatricé & alia sūt uel gradū in quo luna fuit in principio egritudinis. Q uito sequit́ q̃ ad recta remedia ap plicanda cursus & pprietates stellarũ cognoscere oportet.tum qm̃ cauere possi mus ne tempore crisium exhibeatur farmacũ.tum quia futuras alteratiões preui dere ualeamus:& antea corpus adeo munire mũdare fortificare ut futurá aduer sam alterationé sustinere possit. Sũt igit́ scđ.m astrologos in circulo.xvi.ob seruanda puncta.viii.indicatiua.&.viii.cretica:scđ.m medicos.viii.quoꝝ.iiii.idi catiua dicuntur.iiii.uero cretica:nec sibi cótradicunt isti modi. qm̃ astrologi ul tra ea quæ medici ponũt:alia adunt uere obseruáda. Sed hic dubium relinqtur queret .n.quispiá.post cópletam circuli per luná reuolutioné an pariter secunda uice secũdaq́ reuolutione similiter cretici dies sũmendi sint. Ad quod respóden dum est:q̃ licet luna in predictis punctis nõ paruá significationé habeat propter causas predictas:uis tamen significandi ab sole sublata est:& sicut prius luná ob seruabas:ita postea sol obseruandus est.Pariter post solis completá reuolutionem si egritudo durauerit Saturnum respicias. & huius pmutarionis causa est. Ná lunæ primo significatio attribuitur:qm̃ maxime dominator humoribus. deinde soli.qm̃ absolute potentissimus est.Postremo Saturno.qui grauis é motu seu tar de circuit:melancolice cóplexionis:sicut plerũq́ contingit humores post tempus longum effici:a quibus subtile resolutum est grosso remanente. Sed adhuc du bium oritur:an Solis uel Saturni reuolutio a puncto sũméda sit:in quo tépore principii egritudinis repetiebantur.aut potius ab eo:in quo post pcedẽtis signifi catoris reuolutioné reperiunt́.Ad quod dicendum est.q̃ a pũcto ubi post cóple tá reuolutioné pcedentis reperiunt́ ichoandum est:cuius ratio patet quoniá tũc téporis significationé sibi uendicant. Ad rõnes in contrarium dicendũ.ad pri má negat prima cósequtio.qm̃ Luna adequata cá crisium nõ est:sed gradus pro prietas aut alterius puncti ad illũ respectũ habentis. Ad secundá dicit́ . q̃ Sol omnibus cópensatis est potentissimus:cui tamé minime repugnat luná speciali ter habere in humoribus dominiũ. Ad tertiá dicit́ q̃ uirtus materiam expulsi oni aptá successiue nõ subito expellit:nec uehementi motu: nisi cælestis concur rat influxus.similiter maligna materia uirtuté debiliter stimulat respectu irritatio nis quá mouet concurrẽte celesti stimulante aduersaq́ influentia:quare sine iflu entia crises nõ ppric sequẽtur:pprie.n.magnũ & fortem motum icludunt. Ad quartam dicitur.q̃ medici grosso modo pdicta tpa puident & mensurant : nisi astrologia pditi fuerint. Ad quintá dicit́.q̃ & si medicis dubium é quo pacto a luna sũmi debeant.aptum est tamen peritis astrologis:qm̃ pprie sicut dictum est sumendi sunt cretici dies.s.a Lunæ circulatióe respectu gradus in quo erat in

egritudinis principio.sed etiã non paruã significationẽ habet luna respectu solis patet in coniunctionibus oppositionibus & quartis debilis aũt est medii motus lunæ significatio. Ad ultimã dicitur.ꝙ ultra predictas dispositiones materie in fluxus celestis requirit̃ quo sine paulatim motus illi sequent̃ & tardi. concessum est etiam supra ab aliis causis cælestibus q̃ a luna crises posse fieri.

An primi lapidis aut ligni aut alterius partis materie artificialis principium sit significatiuum per cælestia corpora super res artificiales. Articulus.v.

u Idetur ꝙ per principium fundamenti uel prime portionis materie situationẽ non possit de rebus artificialibus pricipiatis dari iudiciũ.puta castellis urbibus domibus nauibus & similibus. Sicut.n. quæ arti diuine subiciunt̃ aut naturæ creatæ.secũdũ dei uoluntatẽ aut nature instinctũ pcedũt & disponunt̃.ita ẽt q̃ hũanæ arti subiecta sunt sue uoluntati subici debẽt.sed hũana uolũtas libera minime q̃ cælis subiecta ẽ.igi.& artificiata sua a cælo ꝝ ifluen tiis erũt absoluta. Amplius accidentalis trãsmutatio potior esse nõ põt substãtiali. sed quodãmodo fieri nõ põt.ut tot ligna diuersis i locis diuersis q̃ tẽporibus orta cõtẽporaneã genetationẽ habuerit.igi.eoꝝ nõ erit un9 situs unaq; dispositio. nec ẽt p accidẽtalẽ alterationẽ artificialẽ poterũt diuersi fines p eoꝝ uaria pricipia cõ sequẽdi i unũ cõcordare. Preterea lapis aut lignũ quom ex uno loco i aliũ trãsfertur.puta ex mõte i fundamẽti locũ.nil aliud aqrere põt ꝙ diuersũ locũ diuersũq; ubi.sed p neutrũ istoꝝ põt eius dispositio mutari:finis q; uariari.igi.&c.minor ostẽdit̃ p rio de materiali loco.i.ultima supficie ambiẽte.nam si eius diuersitas sic uariã sortẽ carẽt.finẽ fatũ.&c.ifinita seq̃rent̃ iconueniẽtia.postq̃ flãte uento aut aqua mutata q̃ in illis & ab illis locant̃ sic uariari oporteret.postq̃ ẽt oĩa uiua sic localiter mouent̃.multaq; alia casu locũ mutãt. nec ẽt forma ubi id efficere põt ob easdẽ rõcs:& qm̃ respectiuũ quoddã ẽ extrĩsecũ:minie actiuũ. Vlterius fieri cõtingit ut domus cõstruat̃ & tñ primus lapis nullo pacto mutet̃:sicut accidit.his q̃ lapidẽ magnũ in fundamẽto cõueniũt eleuarũ:iuxta artificiati cõmoditatẽ.nullo.igi.nouo ifluxu affici poterit lapis ille primus.& ita.neq; huiusmodi principiũ erit significatiuũ. Postea aut influxus i re ista recipit̃ inquantũ artificiale quoddã ẽ aut inquãtũ naturalẽ materiã hẽt.nõ secũdũ.qa a pricipiis generatiõis res illa influxũ recepit.nec primũ.qm̃ res artificialis nõ est nisi p artificialẽ formam.q̃ figura ẽ.sed ista tota ẽ in roto:nõ aũt tota i parte:aut ps i pte.igi. i prio lapide ligno.&c.nõ erit ullo pacto nec scdm se nec scdm aliqd sui forma artificiati.igi.nec ifluẽtiã recipe poterit. Cõtinuo iũgendũ est.si sic esser.&c. tũc sequeret̃ ut effectus cãm suã trãsmutaret pesaret & disponeret.cõsequens fieri nõ põt.qm̃ cã effectũ trãsmutat.&c.cõsequtio sic apit̃.subiectũ.n.suoꝝ accidentiũ cã est & finalis:quũ ob subiecti ornamẽtum & pfectionẽ accidẽtia sint:& efficiẽs postq̃ a subiecto accidẽtia emanãt nedũ coĩa sed ẽt ppria:& materialꝭ: qm̃ illi subicitur.si autem ex artificiali forma subiectum illud comburatur.exempli gratia.sequitur intentum. Deinceps. si principium operis uim predictam consequatur. ergo non primus lapis.sed prima fossio fundamentorum obseruanda est: quum ab illa fundatio dependeat. Protinus de ciuibus urbem incolentibus aut hoĩb9 domum habitantibus per principium habitationis iudicatur sed urbis accidentia pene oĩa uel dom9 ipsoꝝ habitantium uel icolentiũ sunt.nõ.n.

dicimus urbē passuram epidimiā:aut ei9 caput āputari:aut penuriā habituram:ni si qa hoīes īcolēresilla passuri sunt:igi.nō secundū lapidis fundationē:sed princi piū īcolēdi iudiciū erit. Itē īfluētia nō solū ī artificiali forma suscipi pōt:tū qa cōtingit illā quotidie uariari:tū qa accidēs est minie eius receptiuū:sed ēt ī ma/ teria naturali qua ars utitur:ergo sc̄dm materiæ uarietatē uari9 īfluxus recipief: qm̄ susceptiuoȝ diuersitas susceptibilium diuersitatē ōndit:si sic:igi.postq̄ iacto primo lapide ꝑ principio:adhuc uariari pōt opus:& materia diuersificari:i quā titate:in ordine:in materia:& aliis multis:puta maiorē:uel minorē urbē:sic uel aliter figuratam:hic uel alibi situatā:terreā lateream:marmoreā:uel ligneā fieri:op9 erit influentiā receptā uariari:& ꝑ consequēs eius īfluxus:igi.principiū iā assū/ ptū:nō uariabile:nō uariatū:nō erit artificiati significatiuū. Deide quom primus lapis aut lignū sumit̄:aut influētia solū in eo recipit̄:aut ī aliis ēt ꝑ mille milia/ ria distare potētibus:si primū:igi.nō urbs sed lapis ille respiciēdus ē:& obseruā dus:itaq̄ ꝑ ei9 euulsionē:abstractionē:cōbustionē:&c.q̄ de urbe uel alio:diceban tur ipleta sūt:q̄d ē ridiculū:si ēt ī aliis quū artifex de illis nō cōsiderare cōtingat casuq̄ ac fortuna:illa ad hedificiū deferri aut in oīa mūdi ligna uel lapides diffū detur:q̄d ē bestiale dictū aut ī nullū:& sic idē q̄d prius. Rursū artificialia nō distinguūtur uel possūt nō distingui a naturalibus:igit̄ ꝑ artificialē transmutatio nē nō pōt uis illa īprimi postq̄ nulla mutatio sequuta est:assumptū declarat̄ qm̄ hæc nō distinguunt̄ a naturalibus:& hæc sunt uel esse possunt artificialia:igi.&c. patet assumptū ponēdo sphericā pilā ex marmore cōficiūdā:uel q̄ fieri pōt ab at teꝑ substractionē:a natura fieri ꝑ partiū extremaȝ cōsūptionē:patet.n.q̄ eadē materia eadēq̄ figura qm̄ eadē supficies ē:si ab arte ꝑficiat̄:ac si a natura:qm̄ q̄ pri9 ī potētia erat:actu supficies fit. Itē eadē forma simplex ī diuersis substātiis genere distinctis recipi nō pōt:hoc aūt seqt̄ si figura a re figurata distinguit̄:ut patet. Q uærit̄ ēt an dom9 uel urbis forma subito uel successiue aquratur non subito:qm̄ urbs tota:domusq̄ tota in istāti fieret:si successiue:igi.diuisibilis est: q̄d est falsū. Demū si figura a re figurata realiter distinguit̄:igi.poterit Deus illā segregar̄ & segregatā seruare:igi.illa forma dom9 erit sine materia:& illa ma teria domus erit sine sua forma:qm̄ tectum & parietes:& cetera oīa similiter hēt.

In cōtrariū ē Ptole.auctoritas libri fructus:aforis.xxxvi.liiii.& .lv.omniumq̄ astrologoȝ eo mō iudicatiū. Hoc idē expiētia restat̄:q̄dā.n.domus adeo infor tunate expiunt̄:ut sepissime habitatores horrēdis casib9 afficiāt̄:pariter naues & alia eiusmodi:simili mō:particulares influxus sup eadē ciuitate seruari cernitur qui ꝑ principio hedificationis uel cōstructiōis ꝑuisi fuere. Ratio aūt ex supradi ctis sūmi pōt:qm̄ medioȝ & finiū dispositiōes ex principio regulā sūmūt & mo dū:sed urbis:aut domus:aut nauis&c.principiū ē in primi lapidis uel ligni uel alterius materiæ primæ ptis situatione:igi.&c.maior supi9 clara apparuit:mior sic ōndit̄:qm̄ aut domus initiū est prima fundamētoȝ fossio:aut primus cōstitu tus lapis:nō fossio ptia:qm̄ fossio nihil essētiale ē domui:sed tm̄ īpedimēti remo tio.Itē nō ē nisi locus pris domus.f.fundamēti:locus aūt nō est aliq̄d locari: sed oīno extrīsecū:igi.principiū erit primi lapidis:aut ligni constitutio:quo alia si/ gnificant̄ & moderant̄. Preterea idest alicuius principiū:q̄d est primū ipsius ad eiusdē essētiā ptinēs:tale aūt ē prius lapis aut lignū &c. Postea unūquodq̄

ita icipit esse/sicut icipit eē unū:unū.n.& ens cōuertunť:sed domus agregatiōis unitas p primū lapidē & ita de aliis suo mō dicēdū esse icipit:ergo &c. Itē arti ficis actio p principiū pspera uel aduersū iuuať uel impedit:ut affori f.pallegato affirmatur.f.Liiii.ut & aptissima expiētia demōstrat:quā ob rōnem relinquētes ibecillitatē itellectus ofidunt.igi.& in artificiatū pōt:nō.n.ipediri pōt aut iuuari artificis actio qn hedificiū uel artificiale iuuetur aut impediať. Et quāuis he ra tiōes debiliores prioribus in oppositū uideanť:experiētia tñ tantū pualet:tātūq ratio uirtutis significatiue a stellis suscepte superius demonstratæ efficax est:ut cetere rationes incontrarium post habendæ sint:presertim ab his quibus respon siones non desunt:nec inconueniť plura falsa ueris probabiliora esse.

Ad rōnes icōtrariū rñdēdū:ad primā:q illa similitudo nō ē oīmoda: qm dei ar tificiata penitus ei subdunť:hūana aūt artificiata qtū ad cor̄ figurā & artē sub dunť arti & rōni artificis:nō aūt quantū ad felicē aut infelicē successū &c. quæ astrologus p principiū puidet:& cælū sui uirtute iprimit sed ab arte pfecta i na turæ manibus relinquunť. Nā sicut ab arte multa naturalia mutari destrui iuua ri possunt:ut plātā abscīdi:ita & multo fortius q ab arte fiūt a natura destrui ser uari q possunt. Ad secūdā.dd.q maior uera ē qn̄ ad itrinseca:nō.n.intrinsece accidens substātia ē potior:sed quātū ad aliqd extrinsecū falsa ē:p aliquod.n.acci dens pōt a stellis significatiua uirtus suscipi:de q supra actū ē:qua uirtute serua bitur uel destrueť:hoc uel illo mō substātia illi accidēti subiecta:nō aūt destrue retur p eius essentiā uel seruareť. Ad tertiā dicitur:q nil aliud apud phōs aqui rit:sed bene apud astrologos:qui quædā discernūt:phōs naturales latētia: quare influētiā isensibilē aqrit:p uim significatiuā aqsitā ab astris:sic īfluere tūc potēti bus. Ad quartā dicit:q nisi lapis ille affixus p substractionem mutetur:ille nō erit primus lapis a quo sūmitur significatio:sed erit aliqd cui domus heret: ac si mōti cohereret:uel lapidibus aut terræ sub fundamēto existētibus. Ad qntā di citur:q īfluxus recipiť rōne utriusq:& q forma domus ē ptialiter i potentia p pinqua in primo lapide & hoc sufficit:nō ad hoc ut īfluxus i urbē uel domū reci piatur:sed ad hoc ut astrū uel cælū significationē sibi uēdicet:qua postea i domū totā & quālibet partem influere pōt. Ad sextā dicit:q trāsmutatio illa a prici pio accidentis pēdet:nō ab accidēte:nisi tanquā a cā sine q nō:principiū aūt ē pū ctus sub quo icipit:& ille cælū ē sic se hñs:qre a cælo trāsmutať sbā. Ad septi mā patet ex dictis qre fossio nō est pricipiū obseruādū. Ad octauā cōcedit:q pricipiū habitatiōis uim hēt nō medio cre:cui tñ nō repugnat pricipiū fundatio nis uim suā ad incolētes diffundi. Ad nonā cōceditur specialiter uariari uirtutē secundū uarias materias:sed nō generaliter:unde licet hæc lignea domus facilius destruatur:q lapidea:hæc etiā forte igne cōburať:lapidea fulmineť:eodem tamē tēpore(si idem habuerit principiū)destruentur:& ab icolentibus eedē passiones bonæ uel malæ sustinebunť possibile est etiā eadem qualitate diuersa genere affi ci:ut hominem uel plantam comburi. Ad decimā dicitur:q per principiū uir tus imprimendi a predominatoribus aquiritur:qua & inpartem presentem & fu turam priori annexam:uel quom erit annexa influere poterit. Ad undecimā ne getur assūptū:ad probationem dicitur:q nō erit artificiale nisi ab arte depen deat:quoniam ars & natura duo principia sunt:quare principiata erunt diuersa.

Ad aliã dicit᷑.ꝙ figure primo in ſupficiebus oĩbus ſubſtentant᷑:ſicut numeri for ma in ſuis unitatibus.& p ſupficies in ſubſtãtia:quare nullũ ſequit᷑ incõueniens: maxime ſcdm tenentes ſubiectũ inheſionis eſſe materiã. Ad aliã dicit᷑.ꝙ ſicut forma ſubſtantialis in inſtãti introducit᷑:licet eius generatio ſeu puia materie diſpoſitio ſucceſſiue aquirat᷑.& ſicut gradus latitudinis.in inſtãti aquirit᷑:quis latitudo ſucceſſiue aquirat᷑.ita ẽtlicet domus ſucceſſiue cõſtruatur:ſubito tamẽ eius forma aquiritur. Ad ultimã dicitur.ꝙ forma domus ſine quãtitate ſepari eſt impoſſibile.cum quãtitate uero admiſſa ſepatione:nec materia eſt domus:nec illa forma eſt forma domus.ſed erat uel eſſet.

An p iterrogatoĩs figurã poſſit de re futura aut pterita pberi iudiciũ.Arti.vi.

Pparet per figurã interrogationis aſtrologũ nõ poſſe iudicare de his de a qbus qſtio fit.Interrogationis qdẽ motus.aut a uoluntate eſt:aut a cogitatiue appetitu.ſi aũt ab intellectu & uoluntate dependeat:quũ uoluntas libera ſit ab influẽtia cæleſti:nullo mõ cũ illa ſimilitudinẽ hr̃e oporret.ſi uero ab appetitu ſenſitiuo pcedit:ſeu cogitatiue:poſtq̃ ipſa cogitatiua ob affinitatẽ:& propinquitatẽ eius cũ intellectiua pterõ inferior appellat᷑:quã comẽtator Auerrois circa particularia diſcurrere ponit:ſicut intellectus circa uniuerſalia:idẽ ſequet᷑ intentũ. Præterea eſto ꝙ a cælis moueret᷑ interrogãs nõ debet aſtrologus p interrogationis figurã iudicare qm̃ illi notũ eſſe nõ põt an a cælis extrinſecis motoribus:uel potius ab intrinſeco motore pcedit.ſũmũ qdẽ temeritatis genus eſt in re dubia pferre ſniam. Amplius cælũ ſic nobis ſignũ eſt qm̃ inferiorꝫ cã.reſpicientes.n.in cælis futura pſentia in ſuis cauſis hñt.ut ſupra habitũ eſt:qm̃ ſolius dei eſt futura ut futura ſunt puidere.ſed interrogatiõis figura nõ põt eſſe reꝫ cã. de qbus interrogatio fit:tũ qm̃ interrogatio fieri põt de re futura añq̃ eius principiũ ſignificatiuũ extiterit:itaq; nulla cã futuri pceſſit.tũ qa pariter irrogatio fieri põt de pteritis:quoꝫ cãe celeſtes pceſſere:& in nihilum uerſæ ſunt.nullo igi. pacto cælũ rei de qua q̃rit᷑ cã eſſe põt.ergo nec ſignũ. Deinde indifferẽter & uera & falſa interrogata eſſe pñt.alias unuſqſq; ad qõnẽ facile rñdere poſſet animũ cõfirmãdo interrogãtis:qlibet ẽt intertogatio uera ſucce deret:ſed cælũ nõ eſt mẽdax.qm̃ a rebus cæleſtibus mẽdaciũ debet eſſe alienũ:quũ demonibus cõueniat. qui mẽdaces ſunt & patres mẽdacii. Deniq; aut cælũ mouẽs interrogantẽ uerũ eſt:aut mẽdax.ſi ucꝫ iã qſtio uera ſcdm interrogãtis ſniam teneri põt.ſi mẽdax. igitur.nõ põt aſtrologus p ipſum iudicare.& p cõſequẽs quodlibet aſtrologi iudiciũ ſcdm adherentiã interrogãtis eſſe deberet. Incõtrariũ eſt Ptolemei auctoritas.afforiſmo.Lxiiii.ſcdm grecã lrãm uel.Lxv.ſcdm Arabicã.&.xciiii.in multiſq; aliis locis idẽ cũ cæteris aſtrologis ſentit.experientiã quoq; in mediũ adducere nõ ẽ opus:quũ nil aliud ad canones ſcribẽdos auctores pitiſſimos incitarit:quũ ẽt qſq; exptor cæloꝫ uiriũ re ipſa cõprehẽdat:quo medio nõ mõ pteritos ac futuros effectus puidere poſſumus ſed ẽr q̃ in aĩo ſunt interrogantis.ut infra.

Reſpõdeo dicẽdũ.ꝙ ſcdm pdicta concluſa:neceſſe eſt canonice interrogãtis figurã:reꝝ futurarũ ac pteritaꝝ eẽ ſignificatiuã oſtẽſum eſt ſupra:cælũ clemẽtis: mixtis omniq; corporeæ naturæ pdominari.iterũ ſenſibus.quũ corporeæ quedã uirtutes ſint ut.ii.de aĩa Ariſto. demõſtrat ex qbus arguit᷑.cælũ hominis ſenſus interiores mouere:& cogitatiuã:ſcdm omnẽ modũ:& eius ſpiritus:& actiões ut oſtẽ

sum est. igitur per cognitionē uel media(quib9 cognoscūtur) mouere potest: si quidē solū qualitatibus primis moueret. iam nō moueret cogitatiuam ut cogitatiua est: quod superius fieri posse demōstratū ē: quom cælum generare brutorū sensus declaratū fuit. Amplius si diuersi spiritus cōplexiōes/humores/uarios cōceptus causant: sicut melancolici/maniaci testātur: pariter astra predictorū motiua Sed ad maiorē predictorū intelligētiā argumētorūq; solutionem cōsiderādū est quo pacto interrogatiōis figura(quū rerū de qbus iterrogatio est/raro sit cā) eas res nobis significare possit. quo i loco duo aperienda sunt. Primū. quo pacto cælū quando causa nō est alicuius signum esse potest. Secundum quo modo quādoq; etiam causa esse potest. Quātū ad primū dicendū est. q multo/minus cælis est sensus ad aliquid' cōsiderandū mouere/q rem illā in esse producere ut plurimū ideo figura quedam/similis pterito uel futuro effectui/poterit illum sensibus facere cognitū quando sufficiens non erit effectū illum producere. ob similitudinem igitur quā habet figura mouens sensus cum preterita uel futura de re illa cogitationem impressit. ob eandem etiam similitudinem effectum predictum scdm sui dispositionem & qualitatem futurū iudicare poterimus: aut preteritum: si uero contigerit cælum non sic se habere: ut similitudine sua nobis possit figurā productiuam/aut producentem /aut causā quæ iam produxit palam facere: tunc effectum non uenturū uel non preteritū dicemus. Sic igitur interrogatiōis figuræ non se solis nec imediate aut directe (ut ita loquar) significant. sed aliis mediatibus. quas determinata non habet ante oculos astrologus: quibus interrogationis figura assimilatur. itaq; mediate & reflexe significationem habet. Nunc uero ad secundum accedendum est aperiendum dicendum breuiter. q si effectus in tempore interrogationis esse cepit. uti facile cōtingit/eandē figurā/& effectū pducere/& sensus mouere: nulli dubiū est eādēq; esse cām utrorūq;. si ēt euenerit ut (effectū iā in esse pducto) post eius radicē aliqua particulariū figurarū priorē determinantiū/iuuantiū/uel impedienriū similis priori mouerit interrogantē. puta figura reuolutionis/aut cōiunctionis luminariū/& similia. tūc pdicta figura pcul/dubio cā erit & iterrogātis motus: & particularis nō principalis coartās effectus. Pariter si pcesserit figura effectum longo tpe: eo q p alias figuras particulariores uis eius cōpleri oporteat. tūc quoq; si cōtigerit ut aliqua priorū figurarū pcedētiū effectū post tēpus pductiuarū/iterrogantē mouerit: palā erit figurā illā & interrogationis esse cām: ac ēt effectus futuri/nōdū inesse/pducti. Cōcludendū igit' interrogationis figurā ēt effectuū tam futurorū/q plentiū/q et præteritorū q̄sitorū posse esse cām. Ad rōnes incōtrariū. dd. ad primā. q canonica bona iterrogatio/a uoluntate nō est q libera est: nec ēt a cogitatiua. ut a uoluntate mouet'/nec ēt ab eadem ut a se moueri pōt multis de causis. nec ut ab aliqua intrinseca cā aiali præsenti/mouet' ut sunt humores spūs & huiusmodi. nec ab aliq particulari cā extrinseca. sed solū a corpore cælesti ut infra patebit. Cogitatiua. n. motorē hēt intrinsecū. principalē & instrumētalē. ut uoluntas/& appetitus/& humores/& spūs instrumētaliter. & extrinsecū. & hoc particulare & uniuersale esse pōt. ut infra.

Ad secundā dicit' q astrologus nullo modo absolute p interrogationē rñdere pōt aut debet. qm̄ ut cōcludit argumentū certus esse nō pōt. an canonica fuerit interrogatio uel ne. nisi ipse se ipsum interroget. aut rectius loquēdo tēpus motus sen

fuũ ſumat:poteſt.n.modis plurimis decipi.Prio ob interrogãtis ignorãtiã.Secũ do ob eiuſdem malitiã.põt.n.qs in ludibrium horã ſũmere cõtrarii:ueritatis ſigni ficatiuã:& tũc tẽporis ꝓpria electiõe iterrogare quare ſic debet aſtrologus ꝓferre ſententiã ſi recte iterrogaſti nõ aliter talia futura preuidẽtur. Ad tertiã paret rñ ſio ex ultimo notato. Ad quartã dicitur qñq; cælũ eſſe mẽdax.quõ aũt hoc con tingat infra oñdetur.Ad ultimã dicitur.q; ſi cælũ mẽdax nõ fuerit ad ſenſũ aſtro logoꝝ:utraq; cõtradictionis pars iudicari poterit.ſcdm ſui ſignificationẽ.ubi fi/ nis uentutus uel ne ſignificat̃.ſi uero mendax fuerit debet aſtrologus faciẽ ſuã a figura auertere.puta.quũ Mars i ſcorpiõe in angulo fuerit:aut aliqd huiuſmõi.

De condirionibus bonæ canoniceq; interrogationis. Articulus.vii.

u Idetur quẽcũq; interrogationis motũ/pro iudicio ſummendo aſtrologo ſufficere. Virtus qdem cognoſcitiua qſtionis & eiuſdẽ formandæ ap/ petitus ſenſitiua eſt neceſſario.igi.cælis ſubiecta.iuxta ſupius determi/ nata.motus igit̃ eius a cælis eſt.& ita per motũ illũ cæli diſpoſitionẽ explorare poterimus.aſſumptũ declarat̃.qſtiones.n.de ſingularibus fiunt:nõ enĩ qritur an homo generabit̃.ſed an hic uel ille.huius uel illius filius generabit̃:an hic uel ille morieť.&c.ſed ſingularia a ſolo ſenſu cognoſcunt̃.uniuerſalia uero ab itellectu. quũ intellectus imaterialis ſit:& a cõditiõnibus indiuiduãtibus abtrahat.ergo. Prætetea ǭlibet indifferẽs cã ad utrãq; partẽ cõtradictionis ſupueniente determi nante ad unãad illã ſe applicat.ſed uolũtas(ſi ſit indifferẽs ut ſupra)p ſenſus mo uetur/qui ad unũ cælis determinant̃.ut ſupra igi.eidẽ uoluntas adherebit.itaq; eius libertas nullo pacto oberit/quin interrogatio efficax ſit.maior oſtendit̃:qm ex ſe cauſa illa indifferens eſt.tñi igi.uirtutis ad unã ptem habet ut flecti poſſitt ǭtũ ad aliã alia ergo ſupueniente ad unũ pellente/maioris porentie erit uirtus ad illud uergens ǭ altera:itaq; ſupabit. Amplius ſi aliqbus cauſis ſenſus ab cæloꝝ motu & influentia ipediri pñt/ille cauſæ ſunt particulares.puta quom aſtrologũ offendero/aut aſtrolabiũ uidero & ſimilia.ſed iſtæ quoq; cælis ſubdũtur/ut aiunt aſtrologi:qbus nihil reſpectu cæleſtiũ cauſaꝝ fortuitũ eſt:ſicut theologi reſpectu diuinæ ſapientiæ.igit̃ ille obeſſe non poterũt.qm ſcdm cæli diſpõnẽ aſtrologum offendã.&c. Incõtrariũ eſt manifeſtiſſima rõ.ſiqdem homo p rõnalem ptem li/ ber eſt.& dñs actuũ ptis illius nullo inſtigante cælo/ad aliqd interrogandũ mo/ ueri poterit.tunc eqdẽ tpis nulla cæloꝝ uirtute uti poterit aſtrologus. Similitet ſi fortuna nõ nulla fiantia libera cã p accidẽs ſequentia/eoꝝ in cælis nulla cã repi ri põt.ergo nec p iterrogationẽ de eiſdẽ iudicari. Rñdeo q; iterrogatio canoni/ ca:qua poſſit aſtrologus iudicare/ea eſt ǭ a cælis bene diſpoſitis ſolũ cauſat̃.ad hmõi aũt ꝓceſſionẽ cognoſcẽdã pluribus mediis ſignis ue uti oportet.niſi.n.cæ/ lum fuerit mouẽs ſenſũ interiorẽ ſcdm aliquã ſimilitudinẽ ut ſupra dictũ eſt:nõ poterit de re ǭſita dari iudiciũ.cõplures aũt cauſæ mouere pñt ſenſus/tali ſimili/ tudine nõ exiſtẽte.nec ullo a cælis ſenſuũ motu cõcurrẽte.ig.nõ qdcũq; iterroga tiõis tps apud aſtrologũ ſignificatiuũ ẽ. Ea ãt ǭ mouere pñt pter cælũ.ſunt hæc primũ uolũtas ǭ oĩno ab ifluxu cæleſti libera eſt/una cũ itellectu:p itellectũ cõe quoddã intelligẽdo ad ſenſitiuã interiorẽ & itellectiuã. Secũdũ appetitus ſenſus ſiue iraſeibilis ſiue cõcupiſcibilis:q cognitionẽ ſenſitiuã & formã ſenſibilem im/ preſſam ſequit̃.ǭ ipreſſio/multis cauſis(pterǭ a cælis)cauſari põt.Et primũ hoꝝ

sua libertate/qbuscũq; cõtradicẽtibus rõnibus/libere eligit. dẽptis his ad q̃ necessa
rio inclinat᷑. Secũdũ qđ in electiõe/liberũ eẽ põt a cælestibus sensus est. põt.n. mo
ueri a naturali inclinatiõe in rẽ delectabilẽ aut odibilẽ. a freq̃nti cogitatiõe. a re/
memoratiõe multaꝝ inferioꝝ cãꝝ. in noticiã qõnis sensũ ducẽtiũ uel ĩtellectũ. ab
intuitu sensibiliũ inferioꝝ similiter mouẽtiũ. qb9 casib9 nihil ueritatis in se cõti/
net ĩterrogatiõis figura. Præter hæc oĩa aduertẽdũ est. q̃ quo:n prĩo qs interro
gare deliberat uel se solo uel alterius suasu/si cõtigerit ĩterrogationẽ nõ eẽ canoni
cã qm̃ ab altera/q̃ cælesti cã moueat᷑. tũc anq̃ canonice ĩterrogari possit/opus est
unã cõpletã reuolutionẽ expectare: & tãto ãplius/q̃to luna ad simile figuræ locũ
(in quo prius repiebat᷑) pueniat. ne minus simile cælũ moueat/anq̃ similius re/
deat. Deinde cõgruũ est/post ĩterrogãdi deliberationẽ/in hac expectẽda reuolu/
tione sepius ac sepius qõnẽ cogitare. p reiteratã nãq; ĩterrogationẽ/fit hoĩs cogita
tiua disposita ad magis influxũ recipiendũ: qua dispõne deficiente raro fieri põt
regulata petitio. magna.n. cæloꝝ similitudine opus erit ad sensũ mouẽdũ ut plu
timũ. q̃uis si fieret illa ẽ et afficior. Vltra predicta aliud requirit᷑ ex pte pacien/
tis ĩterrogãtis. s. ut ĩterrogãtis sensus ad ueritatẽ & motũ cãꝝ ueritatis suscipiẽ/
da/inepti nõ sint. qđ.n. uni tẽpamentũ est/alteri discrasia est. sicut igi. apti sensus
bonæ. s. cõpositiõis & cõplexionis mẽbri humoꝝ/& spirituũ/a cælo (similitudine
sua) significatio sic disponit᷑. sic p cõtrariũ. malæ cõpositiõis cõplexionisq; sensus
altera cã/mõ altero ac tpe alio discõuenĩeti mouebit᷑. & in hoc passu cognoscit in
tellectus. cur qdã sepius ueritatẽ futurã in somniis p̃uident. alii uero nequaq̃. sed
ineptissime/inordinateq; mouent᷑. Ad primã rõnẽ incõtrariũ dr̃: q̃ sensus põt a
plurib9 moueri intrinsece & extrinsece. supius aũt cõclusũ est/sensus a cælis posse
moueri: nõ aũt q̃ ab aliis cãis ĩmutati nõ possint. q̃rũ ad singularia uero cognita
per sensũ. dicit᷑ q̃ etiã ab intellectu cognoscunt᷑. ut alibi disputatũ est. Ad secũ
dam dicit᷑. q̃ ex falsa imaginatiõe pcedit. supponit.n. uirtutẽ uoluntatis in duas
ptes esse diuisam: quaꝝ una ad partẽ affirmatiuã: altera ad negatiuã uergat: sed
dicẽdũ uolũtatẽ se tota/ad hãc uel illã ptẽ flecti. & ad hũc sensũ negãda ẽ maior.
Ad tertiã dicit᷑. q̃ est principii petitio. qm̃ cãæ ille exteriores: & si cælis moueri
pñt. mouent᷑ etiã libera uoluntate. & fortuna. deinde dicit᷑ maiorẽ uniuersaliter
esse falsam: qm̃ ab intrinsecis causis puta uoluntate & aliis moueri possunt. quæ
uoluntas etiã instigatis sensibus libera est. ut patet incontinente.

An quandoq; cælum sit mendax. Articulus. viii.

Elum esse mẽdax nefandũ apparet: si qdẽ spiritalia pducit cælũ: quũ sit
c corpus/solũ intelligẽtiæ uirtute ea pñt pduci. sed mouere sensus ad hanc
uel illã cognitionẽ spiritale quoddã est. igit᷑ a sola applicata intelligẽtia
id poterit puenire. sed mẽdaciũ a substãtiis spiritalibus nõ reprobis alienum est.
ig. &c. Prætérea in reb9 bellicis Martẽ respicimus. in reb9 aũt agriculture Sa/
turnũ. sed ut uidet᷑ mẽdaciũ ab intẽpatis stellis solũ pcedere põt. igit᷑ in reb9 p̃di
ctis nõ poterit esse mẽdaciũ. hoc aũt uolũtatie dictũ oĩno est/q̃ si in aliis rebus/
nõ in istis possit esse mẽdaciũ. Idem sequit᷑ si diceret᷑ mẽdaciũ ab infortunis fi
xis emanare qm̃ sicut intempatã sapiũt Saturni & Martis naturã: ira & belli &
agriculture significationẽ. Incõtrariũ est Ptole. auctoritas afforismo. xiiii. Libri
fructus. Idem quoq; affirmat afforis. cvi. Almãsoris Auerte oculos a figura &c.

in qua Mars fuerit i angulo.maxime cũ fuerit ascẽdens Scorpio. Rñdeo dicẽ dũ.cælũ duob9 modis mẽdax esse põt.uno qdẽ mõ ex pte sui.altero ex pte nñ. Ex pte sui.quom.s.sic se hẽt:ut distẽpate stellæ potẽtiores sint in figura/mouẽtes interrogãtis sensus.tũc eqdẽ:& cõplexio sensuũ/& mẽbroꝝ distẽpat̃:& humores & spũs:qbus sic a tẽpamẽto lapsis/a uera rectaq; opatiõe deficiũt:inde qdẽ cor/rupte sensus opari cõtingit.patet hoc non solũ ex supradictis.xi.ca.qõnis.ii.sed expiẽtia aptissima/pgnãtes.n.mulieres cõpte sunt:quæ ob mẽstruoꝝ retẽtõẽ ma lignã qlitatẽ/uariis bestialibus appetitibus afficiunt̃.terrã/puta comedẽtes uariis positionib9.aut similibus manẽtes:& sic de innumeris similibus accidẽtibus:hoc ẽt melãcolici/maniaci testant̃.quare si supra aptũ fuit hoies pdicto mõ ad diuer/sa uitia p sensus icitari.puta homicidiũ/furtũ &c.Idẽ de mẽdacio dici debet.mẽ daciũ.n.aut supbiã psesert/aut inimicitiã.distẽpatas uero stellas/non mõ/quas sui natura sic eẽ cognoscimus itelligere debemus:sed eas quoq;:quas accñtali mõ ho minũ opationib9 aduersas cõprehẽdimus.queãdmodũ retrogradũ Iouẽ/in casu cadentẽ diceremus intẽpatũ:qua de cã recte dixit Almã.ubi supra.figurã nõ eẽ inspiciendã in qua Mars fuerit in angulo:psertim scorpione ascẽdẽte:tũ qa scor pius domus Martis est:quo potẽtior reddit̃.tũ ẽr qm in eo cõbusta uia repitur: ubi cõplures stiffæ naturã Martis possidẽtes sunt.qbus tãta discrasia imutant̃ in/terrogantis sensus:ut ad falsũ excogitãdũ ducant̃:sicut ẽt maniaci cõceptus plc/rũq; falsi sũt. Scdo ex pte iterrogãtis idẽ accidere põt.quis tãdẽ in stellas redu ci possit.& hoc est si sensus iterrogãtis a tẽpata cõplexiõe/aut debita cõpositione nõ paꝝ sint lapsi:aut etiã humores/& spũs:eo nẽpe casu si tẽpataꝝ stellaꝝ influẽ tiis moueant̃/in,pportionato qdẽ sibi radio afficient̃/quo casu similiter lesa pue/niet opatio.qd enĩ tempato egritudo est.distempato sibi sano sanitas est:& hæc ex pte iterrogãtis motiatq; cæli mouentia. Sed pterea alio mõ cõtingit iterro/gatiõis iudiciũ esse falsũ.s.ex pte iudicãtis.sicut qdẽ iterrogãtis sensus p quasdã cæli dispõnes/falso imutant̃ pariter & sensus astrologi iudicare debentis moueri põt.q̃re licet,pprie falsum dicere deberemus iudicẽ.qm tñ falsitas ista a cælis est: hoc etiã mõ ab illis esse mẽdaciũ.quis improprie dicere possemus. Ad rões in cõtrariũ dicendũ est.ad primã.q etiã corpus mõ pdicto mouere pñt sensus:sicut melancolici spũs menstrua/egritudines quoq; faciunt.sed esto q ab intelligentia sint motus isti p accñs:rñsum est supra in ca.pallegato scde qõnis. Ad secundã dicit̃/mendacẽ sensuũ motũ in infortunaꝝ significationib9/aliter sumi debere in reb9 infortunis,p priis:ut militia/& agricultura sunt.qm ab infortunaꝝ in figura potestate iudiciũ haurire debemus:q & similiter ad tertiam dici debet.

An interrogationis figura sumi debeat a principio motus sensus:at potius ab applicatione interrogantis ad astrologum. Articulus.ix.

t Empore quo interrogans ad astrologũ petendo se applicat/figurã multi notant astrologi:ubi rõ nõ deesse uidet̃.Sic.n.se hẽt qstionis in interro gante cõceptio/ad ipsius expressiõẽ:sicut hois cõceptio ad natiuitatẽ. sed de hoc hoie iudiciũ sumi debet a natiuitate potius q̃ a cõceptione.ut supra. igitur. Postea interrogatio actus est interrogantis in interrogatũ:ut paret.hoc aũt sola fantasie imutatione perfici nõ põt.igit̃ necessaria est animi expssio.&c. Amplius per leuẽ debilẽq; cãm/nõ põt astrologus recte tuteq; iudicare.quum

contingat pluribus causis debilibus aduersantibus sensus mouentibus/fortiorem oppositam ptedominando effectus suos causare. sed ad sensuum mutationem/de bilis etiam causa sufficiens est. ad applicationem uero ad astrologum fortis. nam appetitus querendi intensus/applicationis & expssionis causam est. igitur. &c.
Praeterea si quis astrologũ adeat petendi animo: nec post applicationẽ petat etiã si per aliũ eius animus questio quoqꝫ astrologo aperta essent. nõ deberet astrologus iudicare. cuius cã est/qm̃ nõ nulle potentiores aduersantes cause ob fuisse potuerũt. multo igitur minus p sensus solã imutationẽ. sicut coĩter operant astrologi. Incontrariũ est ratio apertissima applicatio enĩ multis causis nõ celestibus uariari põt/retardari/atqꝫ accelerari: & si debito modo sensus (ut supradictũ est) mouentur. causae aũt istae sunt. cita uel tarda deambulatio. oĩa etiã quae ꝓfectionem & iter impedire possunt. casus fortuna & reliqua. si ergo p applicationẽ iudicaret nõ caelorꝫ motibus: sed aliis determinantibus iudicare astrologus. quod est inconueniens. Praeterea si detur oppositum ubi per uiginti miliaria uel decẽ distaret interrogans ab astrologo: cõtingens est post omnem caeli significatiuam uittutem astrologum iudicare. Item ponatur Sor. ab astrologo per decem miliaria distare. Platonẽ uero familiarem: & quero an caelum eodem instanti utrũqꝫ ad eandem rem quaerendam mouere possit: & certum est qꝫ sic. quo posito Plato statim petitionem formabit. Sor. uero post tres horas. sic ergo de eadem re/ per duas figuras tantũ inter se distantes/astrologus iudicare coactus est. & diuersa iudicia formare: quod est nefandum. Ad istam demonstrationem nonnulli respondent negado casum. Concedunt enim quod negari non potest/ caelum similiter se habens / plures ad idem petendum mouere posse. sed dicunt qꝫ sicut caelum eos ad perendum mouet: ita etiam non permittit in diuersis repugnantibus figuris interrogationes fieri: sed adeo istos disponet. ut simul petant: unius motum uel iter retardando: alterius uero accelerando. Sed quã fatua sit ista responsio cunctis sane mentis apertũ est. Ex illa enim sequitur caelum adeo petentibus ministrare: ut illum/qui prope est (quẽ magis mouere potest/maiori sua cum illo similitudine) minus moueat: alterꝫ distantem magis/minus tamen sibi subiectũ.
Secundo qꝫ si propinquus distans esset/& distans propinquus quem iuuabar impediet & uersa uice. Praeterea quis negare poterit in itinere seu spacio. xx. uel. xxx. miliarium libera uoluntate post principium/ tarde uel uelociter moueri posse/ aut igitur nunquã libera uoluntate uti poterit in toto itinere/aut nulla pene canonica petitio ab absente fieri poterit. Item retardare & accelerare/eodem tẽpore/circa similiter disposito susceptibili/eodẽ influxu eiusdẽ generis/sunt effectus cõtrarii: igit per se ab eadem causa/pcedere nõ possunt. per accidens aũt applicari non dicerent aduersari. qm̃ iam ista deficere posset. & sic illis idem sequeretur inconueniens. Amplius aut ad bonã efficacemqꝫ interrogationis figuram sola cõceptio a caelis causata sufficit: aut aliquid aliud requirit. si primũ habet intentum. si secundũ ergo non poterit astrologus se ipso quaerere. cõsequens contra omnes astrologos. nõ enim potest sibi ipsi applicari: sicut nec distare. Si diceretur qꝫ per applicationẽ indistantiã intelligunt. cõtra moueatur astrologus ad rem quãpiam quaerendam. moueatur distans etiam per. v. miliaria & patet qꝫ si applicatio distantis recta est: qꝫ motus astrologi sumendus non est. Adhuc que/

ratur qua ratione cælū interrogantem moueat:& patet q̃ nulla causa esse potest preterq̃ conformitas/ & predicta cum principali similitudo : si sic ergo per il/ lam poterit dari iudicium: si non igitur non recte mouebit querentem. Ad primam rationem in contrarium dicendum illa q̃ perbella similitudo mille pedi bus claudicat:ostēsum est supra quare punctus ortus significatiuus sit : & patet quod huic non competit. Deinde esto quod similitudo bona esset: adhuc nihil concluderet:nam conceptio quantum ad essentialia : & coessentialia: principa/ lis significatrix est:ipsa etiam est natiuitatis regula plerumq̃: quare si huius conceptionis questionis essentialia quæsierimus :nostrum sequetur/ intentum. Ad secundam dicitur quod questionem contingit extrinsecus exprimi & contin git non exprimi: non expressa tamen questio est:motus enim intrinsecos sensu/ um attendimus:unde si fieri posset:ut moto sensu absq̃ expressione illius/ astro/ logus motum illum cognosceret iam per illius temporis figuram iudicare pos/ set:quinimo/quamuis raro accidat: si astrologus cognoscat fortem motum ex arrupto preter spem factum in sensum alicuius:per figuræ illius temporis posi/ tionem.& intentionem cogitantis:& finem cogitationis preuidere poterit : uelit/ nolitue sic cogitans. Ad tertiam dicitur : quod licet applicatio fidem faciat/ motum fuisse fortem non tamen per illam iudicandum est:sic etiam per alia si/ gna:puta interrogantis uehementiam &c. cognosci potest motus fortitudo. Ad ultimam neganda est enunciatio prima quoniam per motum celestem pre/ cedentem iudicare possumus.licet aduersantes causæ sequantur:quoniam etiam post applicationem/eiusmodi/sibi aduersæ causæ sequi possunt.

An interrogantis animus ab astrologo cognosci possit. Articulus.x.

h Ominis animum ab astrologis posse cognosci falsum/ & erroneum esse uidetur.Solus enim Deus scrutator est cordium: per hominum corda animus intelligendus est. Preterea animus hominis a uoluntate mo/ uetur/suoq̃ discursu:& infinitis causis uariari potest:sed infinita a nobis cogno/ sci non possunt:ergo nec causæ quibus moueri potest : & per consequens nec eius motus. Preterea sicut una intelligentia species alterius intuens:non pro/ pter illud conceptum illius comprehendere potest.quoniam quo pacto illis uta/ tur ignorat:ita similiter/quamuis has uel illas species cælum i sensus influeret. & astrologus illas in genere cognosceret . non propter hoc animum eius compre/ henderet:quoniam scire non potest quatenus rationalis pars inferior aut superi/ or illis utatur. Preterea huius uel illius cogitatio singularia seu particularia quedam sunt:sed astrologus ad particularia non descendit:ut supra : igitur &c. In contrarium est Ptolomei auctoritas libri fructus uerbo.cxiiii. Locus poten/ tioris predominatoris/significat ea quæ ab interrogante intenduntur: uel secun/ dum arabicam litteram locus fortior significatoris in interrogatione significabit qđ ē in aīo interrogātis. Rñdeo dicendū q̃ aīus ī ꝓposito appĥensiuā uirtutē iteriorē cognoscentē significat hæc aūt ī hoīe duplex ē sensitiua/& itellectiua. Si p aīum itellectiuā uirtutē cognoscentē itellexeris quū ps illa imaterialis(ꝓ supi/ us dicta)libera sit ab influxu/nō pōt astrologus illū cognoscere.itaq̃ solus de⁹eius modi aī scrutator est.si uero per animū sensitiuā uirtutem cognoscentem intelle/ xeris/siue fantasiam/siue cogitatiuam:sic quū ista a celis moueri possit/ ut supra

secūdum causæ mouētis dispositionē: p illū motū causāq; mouētē poterit astrologus effectū ipsū.s.genus motus cognoscere. Sed qm̄ sensus a pluribus causis intrinsecis & extrinsecis moueri possunt idcirco diligentia uti oportet: anteq̄ astrologus iudiciū pferre audeat: nisi q̄dē quedā obscurauerit: falax & mēdax erit eius iudiciū. Si uero cōsiderauerit cās sēsus mouētes nō eē cōplexionē: nō hūores: aut spūs: nō cibū uel extraordinariū potū: nō fixā de re q̄rēda cogitationē: & ita de pticularibus cāis.cunq; his oībus nullo pcunte discursu ex arrupto q̄primū forti cogitatiōe prioribus dissimili sēsū moueri cognoscat.q̄ q̄dē gestibus & faciei motibus cōprehēdi pōt: tūc motū illū a cælesti corpe pcedete putādū ē. Cui cogitatio si nō cōcordet nō pp id minuet cæli significatio: sicut nec ēt eius similitudo q̄ mouit. Ex quo sequr aliquē motum uolūtariū eē.quo mediāte p cælorꝫ dispositionē rei (q̄ aīo uoluit) iudiciū sumere possum⁹: nō ut a libero motore ē: uel ut illi liber motor assentit: sed ut a cælesti corpe effluit. Seq̄ scdo q; sobrii / castisaniq; corpis sōnia plerūq; talia eē debēt.ut si tpa: qbus fiūt: noscerent / posset p illa recti⁹ astrologus q̄ p itert ogatiōes iudicare. Seq̄ tertio: q; si cuiuspiā discurrētis loquētis / sēsus absq; aliq̄ similitudīs rōnestati pter spem magno affectu: faciei oculorꝫq; mutatiōe n̄ mediocri / ser mōe iterrupto / sileat: tute poterit astrolg⁹ figurā errigere: & gen⁹ cogitatiōis iterrūpētis cognoscere: & illi⁹ rei cognite finē eūetū exitū puidere. Ad rōes incōtrariū dicēdū: ad primā dictum ē p corda intelligi debere itellectiuā cognitionē: aut sensitiuā: ut a pte rōnali pcedit. Ad scdam dr̄ q; mot⁹ sensuū a uolūtate aliisq; cāis / post habēdo: solū ille q a celesti corpe effluit cōsiderari debet. Ad tertiā dr̄ cōcedēdo totū: sed nō ē cōtra itentū: nō eqdem rōnalis ptis superioris cōceptū obseruam⁹: sed isterioris ptis ut a cælis ē. Ad ultimā dr̄.q; de sorte plures cōcept⁹ hēri pñt pticulares.s.& cōes ut eognoscēdo ipsū eē hūc hoīem: hoc aīal: hoc corp⁹ hāc s̄bam / hoc ens.similiter astrolog⁹ supposita huius sensus motione / ipsam in confuso & in cōmuni cognoscere poterit.

An horarum electiones hominibus prodesse possint. Articulus.xi.

Pparet horarꝫ electiōes ad aliq̄ suscipiendā puinciā / hoib⁹ pdesse non
a posse. Nil.n.opať planeta i s̄bm aliqd qd̄ pmiserit in natiuitate: iuxta
Ptolomei sniam afforismo.lxxviii.libri fruct⁹ scdm arabicā lrām: q; si planete nil opari pñt: multo minus fixe: sed electio si uera fuerit a uolūtate libera & sciētia astrologiæ pcedēs: non ē scdm natiuitatis uirtutē seu radicis: nam si ba eiusmodi cæli dispositiōe causaret iā nō eēt nisi apparēter electio: qm̄ nō scd'm liberā actionē hoīs: illa fieret. Preterea aut electiōis figura similis ē ei:q rei pdomiaťob q̄ cōsequendā uel uitandā electio fit: aut dissimilis: si similis: iā idē / figura pdicta radicis fortior / se sola pduxisset quod p electiōis figurā cōseq speraţ.si uero dissimilis fuerit: nō poterit subiectū ad optatū finē perducere.qm̄ minoris est potestatis: sicut testatur Ptolomeus.libri fructus afforismo.vi.ubi dicit q; si contraria fuerit electio radici nō conducet &c. In cōtrariū tñ ē eiusdē auctoritas: loco preallegato: tunc dierū atq; horarꝫ electio confert quom &c. Idem dici pōt ex.viii.afforismo. x.xiii.xviiii.xx.xxi.xxii.xxvi.xxviii.xxxvi.xl.xliii.liiiii.lv.lvii.& in infinitis locis.idem habetur ab aliis. Respondeo dicendum: q; necesse est dicere electiones posse iuuař sepius: ac etiam obesse: iuxta uarios modos quibus homo stellarum uirtutibus utitur uel abutitur / prodesse quidem duo/

bus modis.s.malū phibēdo:& bonū augēdo:pīter duob9 modis obesse.s. bonū remouēdo:& malū augēdo. Oñsum ē supi9:q, pricipiorū figurae ui significati uā u.urpāt:& media & fines metiunt':qre qñ p electionē pñt opa uel actiōes hu mane cælo sic uel sic se habēti applicari.poterūt ēt subici:ergo scdm celi dispositionē subiectiq; recipiēdi potētiā:influentia recipiet'. Preterea cælū naturaliter agit:aut salti eligēdo m.lius sic p agir ac si naturaliter ageret:nec cessat ui suā influere:igi.si nature cursu in aliqd inmū sūmendo:cæli figura illi correspondēs influere no desinit:& suā dispositionē metiri:pariter ergo:si arte uel libera uolun tare cuiuspiā rei principiū tali rpe dederimus:influentiā suā imprimere in illā nō cessabit. Ampli9 tpales significatores uirtutē significatorū radicis augēt uel mi nuūt.iuxta ptolemei sententiā libri fructus afforismo.xliii. sed p electiōes stellæ tpales significatrices fiūt:igi.uim planetarū uel alioru significatorū radicis augere uel minuere poterūt. Vlterius in corporalis spiritalisue natura(uniuersi ordine) corporali dominat'.&illa uti pōt:sed itellectiua uirtus ac ēt uoluntas imaterialis est ergo poterit cælis uti & frui:licet frui proprie ad uolūtatē spectet: hoc aūt p electiones fit. Rursus sicut in rebus inferioribus:una est alterius fomentū:alteri uero uenenū corrūpens.simile uel cōtrariū:ita pariter cæli figuræ poterunt aliis figuris obesse:& fauere:s dm ipsarū similitudinē seu cōuenientiā: aut dissimilitu dinē seu discōuenientiā:sicut igi.uenenū distās:huic applicato in hoc agit.ita res ista huic principio subiecta a cælis imurabitur. Deinde:sicut optimus agricola licet a natura tali tempore plantas herbas fructus produci cognoscat poterit : eas cōuentiori tempore prius aut posterius plātare seminare inserere mundare:ita & astrologus quedam cælis uentura preuidens:principiū eiusmodi rei accelerando uel tardando huic uel illi cæli figuræ subdere poterit:quibus hoc uel illo mō in fluetur in passum:ut Ptoleme.afforismo.x.asserit libri fructus. Ad rationes in cōtrariū:ad primā dicitur q, sd n arabicā lrām illud habetur . non autem scdm grecam:cui magis adherendum est ait.n.in græco sepenumero planeta operat' in loco ubi operationem non habet:ita ut questū preter spem uato afferat : quæ sententia maxime a prima distat:qua tenetur ptolemeū de anthistiis loqutū fuisse.Sed esto q, scdm arabicā lrām sumamus qñ bonū sensum habere pōt: uti i co mento meo sup Ptolomei centiloquio seu libro fructus declaraui:dicit' q, per nil parū debemus itelligere:nihil ētnisi quibusdā coadiuuātibus causis operaret' &c. ideo electionibus utendū est. Ad scdam dicit':q, si cælū malum futurū minetur electionibus minui pōt uel q̄tum ad subiectū uel quātum ad tempus uel ad ma li extensionē quātitatiuā uel intensionē:&sic de aliis mali circunstantiis. Si uero bonum futurum promittat.electionibus augeri poterit: sicut optimus agricola terrā aridā fimo subleuat:malas herbas mundat &c.pinguem uero fortificat bo na igitur electio & si nō prodest bonum tribuendo:quom radicem aduersā hēt. prodest tamen malum minuendo. An electionibus possit nō solum malum futurū minui:& bonum augeri. sed etiā malum futurum in totum auferri:& bo num nō futurū radicibus tribui. Arti.xii.

Idetur electionum figura futura per alias figuras radicis solum posse modificare . scilicet minuere : aut augere. Et primo au ctoritate Ptolomei uerbo.vi.ubi ait q, si contrarie fuerint natiuita

tis figure:aut radicis.electio supple ad bonū nō conducet. Preterea figuræ quæ scdm cursū cælo℞ aliqua sibi subiecta faciunt:sicut sunt figuræ radicis aut reuolutionis:potētiores sunt:his quæ per artē eligunᵗ.igi.quū siquis effectus a radice pēdet ñ pōt:radix ei⁹effectui pdicto dissimilis & aduersa ē:ergo nō poterit ab electionis figura pduci sicut nec supari:pariter si quē effectū pducere debet:electionis figura illum impedire nō poterit. In contrariū est ptolomei auctoritas affo/rismo.v.pōt huius scientiæ pfessor multos effectus stella℞ euertere.qñ nec natura stella℞ ignorat & alibi.Sapiens enim dominabitur astris. Rñdeo dicendo.q̄ p electiões nō solū augeri & minui pñt radicū effectus:sed ēt q̄nq̄ in totū auferri:& bonū nō pmissū produci:qđ sic ōndit:sit a.cælū naturaliter se ipso pducēs b.effectū futurū:& sit.c.cælū p electionē sumptū aduersū.b.effectui bono uel malo:& arguitur sic:per superius ōtensa.c.ē aliquante uirtutis:qua minuere pōt uel augere bonum uel malum effectum.scilicet .b. & sit.c.exempli gratia uirtutis ut duo: tunc sic.c.habet uirtutem ut duo : minuendi ipsum.b . sed uirtus.a. producendi ipsum.b.minor est q̄ ut duo:igitur uirtus.a.producendi.b.ab.c.uirtute supabiť & in nihilum reduceť:ōsequtio nota:maior casus est:minor est possibilis:igi.& consequens possibile qđ est itētū. Ad rōnes in cōtrarium dicēdum est ad primā:cōcedendo q̄ si natiuitas cōtraria sit electioni raro ad intentū pducet:& illđ ēt cū difficultate fier. Ad aliā dr:licet radices ī pluribus effectibus:electionū figuris fortiores sint nō tñ in oibus nec oēs:cōtingit enī in quibusđā casibus electiones maiorem significationem suscipere.

Q uestio.XV.de significatoribus.

An unus solummodo significator eiusdē rei elici possit. Articulus.i.

Idetᶱ q̄ rei significator unicus sit. Significator enim nil aliud est q̄ stella aut cæli pars dominiū habēs in producenda re uel producta ōseruāda uel corrūpēda:& uniuersaliter disponenda aut disposita:talis autē nō pōt esse nisi una.igi.&c. consequtio apta est:maior diffinitio significatoris est:minor sic apparet:nulla stella dominium habere pōt si altera sit inferior:uel debilior:quum qđ per supabundātiā dr̄ uni soli cōueniat sicut regnum duos nō capit:equales autē duo significatores in ptāte esse non possunt:tum quia natura effugit sp eq̄litatē & diuersitatē cupit:tū q̄a stelle diuersa℞ sūt spē℞ & ppriatatū:ea℞q̄ uires quolibet suo motu ī īfinitū uariaťnec pmaneť nisi p ī stās ī eadē p cisa uirtute tā ī essētiali dignitate q̄ ī accidētali:ig.sīles ī gradu sālti psisteť ñ pñt. Preterea si fieri posset:ut due stelle eq̄ potētes eēnt.adhuc seqť itētū.nā nulla illa℞ significatrix eēt.sicut nulla alteri pualeret. Itē figuř significator almutaz ē figure:sicut afcēdētis significator almutaz ē afcēdētis:sed almutaz.i.pdñator q̄ plures ptātes hēt:unic⁹ ē:ut ei⁹ diffinitio declarat:igi.&c. Incōtrariū sūt ea q̄ supius determiata sūt:ōnsum ē.n⁹.plures figuras necessarias esse ad rectū iudicium: cuiuslibet autē figuræ unus saltim significator est:igitur plures super eadem re significatores sunt necessarii. Amplius in eadem questionis figura duo admi/nus significatores eligendi sunt:querentis scilicet & rei quesite. Item in interrogationis figura:certum ē predominatorē sūmi ipsius interrogātis:ē ēt alius eligēdus iudicātis astrologi.qñ septimū & eius dominus:ut restatur Ptolo. afforis.

xiiii.pariter in egroti figura medicũ significat septima:altera ex pte egritudinis figura ab altero loco sũmit̃:igi.&c. Preterea quãto figura maioris est uirtutis & plurium significatiua:tãto ceteris paribus plures significatores habere debet. hæc est manifesta:ergo si interrogationis figura debilis plures hẽt pdominatores multo fortior figura radicis potẽtior. Postea quũ una stella totale agens eẽ non possit effectus iferioris:alie.n.coadiuuãt.ipediunt aut minuũt:scdm stellaꝝ & signoꝝ & aspectuũ plures significatiões.opus est ut alioꝝ uires ẽt considerentur. Preterea ascendẽs & mediũ cælũ ex se influũt:& obseruandi sunt.eorũq domini. Rñdeo dicendũ:tribus modis sũmi põt significator.Primo cõiter : quelibet cæli ps/uel ipressa uirtus/uel dispositio/uel pprietas/p quã aliquid notitie capere possumus/significator appellari põt.itaq planetæ/fixe/ signa/ ymagines/ áthistia/ aspectus/uires dirigibiles/ptes/domus:oĩaq a qbus cæloꝝ significationes hauriũtur.eiusmodi dici põt.Secũdo mõ pprie:sic dicimus solum partẽ illã siue stellã esse significatricẽ:q̃ ad aliquẽ pducendũ effectũ ifluendo p se cõcurrit: quomodo/domus/ptes/anthistia/dirigibiles uires/aspectus/significatores dici non debẽt. Tertio mõ ppriissime:itaq planeta solũ plures potestates habẽs/supet re cuius significatio q̃ritur sic nuncupati meret̃.Hic aũt duplex ẽ:uniuersalis.s.& pticularis.uniuersalis figuræ pdñator ẽ/pticularis uero planeta/q i loco pticulari hui9 uel illi9 rei/sũmũ tenet ptãtis locũ/sic dici debet.Q uartus modus prioribus a qbusdã iungit̃:quẽ ppriissime sũptum uocãt:ut.s.significator ille sit:qui totalem ifluxum cõplectit̃:& hic eẽ non põt nisi cælum totũ.aggregatũ uidelicet ex oibus spheris & ptib9 ifluctibus:qꝫ unum p se eẽ nõ põt:quũ cõtigui nõ cõtinui sint cæli:qdẽ unũ sunt unitate ordinis:& q̃tũ ad actiões/essentialiter ordinati.

Ad rões.igi.i contrariũ.dd.ad primã.q si p dominiũ maiorẽ ptãtem itelligas illa qdem significatori/ tertio mõ sũpto tantũmõ cõuenit.Si uero p dominium significãdi uirtutẽ aut ifluxum quo mouent̃ iferiora itelligas.sic plures eẽ põt.Et pariter dicant̃ illa duo si equalẽ potestatẽ hẽrent:q tertio mõ pdominatores non sunt:aliis tñ mõis nihil phiberet. Dicẽdũ quoq similiter ad tertiã:quare prime rationes de proprie significatore concludunt.alie uero de aliis.

An primus significator a naturali uirtute significatiua/aut a loci significatione uel presentia eiusdem summi debeat. Articulus.ii.

P Vtandũ esse uĩ primũ significatorẽ a naturali uirtute planetæ significatiua sũmi seu elici debere. Maiorẽ.n.habet potestatẽ qui pet naturam aliquid cõsequit̃:q̃ qui accidentali causa:natura.n.nunq̃ a ppria operatione desistit/sicut ignis p naturã calidus calidior est q̃ qui per participationẽ calidus est:sed significatores alii/qui a loco summuntur:accidentales sunt: quoniam nunc quidem illud significant/nunc uero minime igitur &c. Post hæc uidetur q per presentiam significator aliis fortior sit.sicut.n.exrraneus uiator in domo alterius/existens absẽnte dño uim babet in illa maiorẽ:q̃ absens dominus:ita similiter pñs planeta in loco rei significatiuo absente domus domino/ potentior tunc temporis dicendus erit. Incontratium arguitur pprius significator fortior ẽ cõi:sicut ẽt fortior ẽ particeps:sed significator per naturã nisi p loci ẽt significationẽ assũmat/cõis ẽ:& particeps alter uero pprius:q̃ non ex natura: sed ex loci affinitate pcipu9 pdomiator eligẽd9 ẽ. Deide fortior ẽ significato ille q sem

per potestatē habet sup aliquo loco.ꝙ ille.quē cōtingit in eo loco deprimi & de/ bilitari.sed ꝙ dominus est domus aut exaltationis &c.sic se hēt respectu eius qui in loco rei reperit᷑.qm̄ cōtingit Saturnū in ariete Marte in cācro repiri.in domo rei significatiua.& sic de aliis.igi.&c. Ad huius rei euidentiā cōsiderandū est. sic elici debere significatores.ꝗ i applicatōib⁹ plurium & i unū cōueniētia. tres diuersi significatores sunt eligēdi:ut gra exēpli:si medicus ad infirmū se applicet ascendens significator ē īfirmi.septima medici.& ifirmitatis ē altera . similiter si qs astrologū cā querēdi adeat.alia celi ps querentē.alia astrologū altera questionē significat.similiter i cōiugiis.similiter in interrogatione de oculta re . Ptolemeus xc.affori.libri fruct⁹:sex & plures significatores elicere docet:sed qm̄ supius oñ sum ē plures eē posse diuersaꝝ rerū significatores:licet unicus sit alioꝝ potentissi mus modo aperire intētio est quo pacto eiusdē rei diuersi significatores summi possunt:ideo pdicta relinquendo:dicendū ē eiusdē rei plures posse significatores elici.ubi tali distinctiōe utendū ē:significator cōsequende rei:aut passiuum ē:aut actiuū:p passiuū nō mere passiuū itelligēdo:sed mīus actiuū. sicut ēt hūiditatē & siccitatē passiuas q̄litates dicius.& ita de actiuo itelligēdū ē:si passiuū ille ps primi mobilis ē:puta ascendēs:mediū cælū & huiusmodi:si uero actiuū supseris illū triplicē inuenies:aut.n.significationē illā a sui natura cōtraxit:sicut iuppiter religionē significat & f bām.Mars bellum . Venus amores:& ita de ceteris:aut hoc habet a loco:ubi significatio exordiū sumit: & hoc duplici mō fieri cōtigit. Vno mō p dominiū.quod aliqua stella habet i locū rei cōsequende . Sicut enim corporis uites ab anima fluunt: licet in hac uel illa pte summā origo.puta uisi ua uitus in oculo.auditiua in aure.ita similiter licet eē substātie significāde a se cunda domo originē trahat:& in hoc determinato loco:ad bonū sensum initium sumat:expletur tū:& perficit᷑:& determinatur:per dominū eius:qui ad illum(ut supra ostensū est)uelut anima ad corpus cōperatur.& dominus ad regnum.Si/ cut etiā agri dominus:de segetib⁹ suo modo disponit:quāuis a terra sibi subiecta originem sumant:ita & in pposito.Aut erit ex presentia stellæ i loco predicto si ue per corpus siue per aspectū:siue directe in illā partē influendo:siue reflexe in fluendo in influentē directe.Sic igit᷑ habemus quattuor significatorum genera in una quaqꝫ re.primū est passiuū magis ꝙ̄ actiuū:qm̄ per stellas dispōitur .f. par tes primi mobilis.Secundū est per naturā significator. Tertius per dñium loci a quo significatio sumit originem. Quartus p presentiā uel contactum uirtutis directe uel reflexe per corpus uel aspectum:contingit tamen plures predictarum potestatū in uno & codem significatore reperiri:ut si Sol in leone nullo aspectu planetæ affecto:reperiret᷑.Horum autem significatorum prius principalior eē nō pōt.omne.n.agens in quantū agens nobilius est passo.planete aūt tanquam agētia formē:& domini sunt harū uel illarum partiū.similiter qui in loco rei re/ perit᷑ in quantū huiusmodi.principalior significator esse nō pōt.contingit.n. lo cū illū eē illius planetæ depssionē casum & detrimentū:hæc et psentia multū ac cidētalis ē.continue.n.uariat᷑:nūꝗ̄ quiescit:non sic aūt de dominio euenit:ꝗ d᷑ indeterminata pte primi mobilis hēt stella. Dubiū igit᷑ restat:quis aliorum signi ficatoꝝ presit alteri.an.f.qui per naturā significat rem illam.aut potius:qui do/ minus est loci:ubi originē sumit significatio:in qua materia primo supponēdū

q; sicut experientia nobis notitiā dedit ignem esse calidum.aquā frigidā . genera bile corrūpi & c.ita ēt eadē Iouē religionē substātiā. Saturnus agriculturā &c. & pariter sola experiētia compertū est.domos has uel illas habere significatiões dominos etiā eaꝝ pcipuā sibi uendicare potestatē. Dicendum ē igitur iuxta expi mentū & auctoritates ab expimēto exortas.q; significator rei/per dominiū quod habet in loco ubi significatio sumitur/est potentior ostensum est eni supra domos maiorē causare i stellis accidentalē diuersitatem ad sensū datū:q̄ signa : & stellas maxime p huiusmōi domos uariari.igi. potissima & itēsissima uirtutis illaꝝ ex psio scdm domos dispōetur pdomiabitur ergo domin⁹ domus substātie aut ei⁹ almutaz/planetæ:qui rem illā p naturā significat.in loco rei potestatem non ha/ benti. Hoc idem Ptolomeus latenter asserit in quatripartito/quum filioꝝ dispo sitionem:& alioꝝ:quæ homini accidunt a domibus sumi & elici.docet. In libro fructus afforismo xxxviiii.xl.xli.xlviii.xlviiii.liiii.lv.lvii..lxxiiii.lxxv.lxxvi .lx xviiii.lxxx.lxxxviiii.xc. Item sæpius ostensum est insensibiles radios per loca principaliter & maxime uariari:sed principales planetaꝝ & significatoꝝ ptātes i sensibiles sunt.igi.idem qđ prius Preterea dare uitā nō mortem.& mortem da/ re nō uitā maxime differunt:igitur causa huius diuersitatis potētior ē ea/ qua nō tanta uariatio sequit̄:sed p ascendens uita datur:per octauā mors. & causa hu/ ius diuersitatis sunt domus diuersæ.igi.domus iste principia sunt aliis diuersifi/ cantibus causis actu influentibus:stella igi.quæ domui predominabitur uere si/ gnificator primus & predominator appellari meretur. Dubiū tamē nō est stellam p naturam significantē aliqđ/ si cōtigerit esse pdominatorē loci:q; efficatior eius sequet̄ effectus:plus.n.pōt ceteris paribus diuitias nato parare Iuppiter: quom domui substātie pfuerit:q̄ Mercurius/aut Luna/aut Mars:sed hæc contra deter/ minata non est:cōparamus.n. potestatis latitudinē unius ad alterā alterius : gra/ duſq; itensissimos:quare qñ plus diuitiaꝝ affert Venus domus substātie dña op/ time disposita:puta in tauro uel libra in secunda domo:q̄ Iuppiter in cancro.aut in piscibus & in octaua sexta uel duodecima: ut experientia testat̄ concludendū est maiorē auctoritatē habere posse loci predominator in quantū talis:q̄ planeta ex natura illud significans i quantū talis.Sic igit̄ sunt ordinandi in ptāte signi/ ficatores:ut primū locū teneat loci predominator.Secundū planeta rem illā per locū significatā/natura sua significans.Tertiū/planeta qui aut in loco per corpus aut per aspectū directū/uel reflexū repitur. Q uartū uero significator passiuus. primi.s.mobilis pars. Hæc aūt oīa intelligēda sunt ceteris paribus quoniam cō tingere pōt/significatorē primū adeo debilē in figura existere:ut a secundo bene se habente superetur.exempli gra:sit Venus domus substantie dña : reperiat̄ q; Sa turno cōiuncta/retrograda in ariete uel scorpiōe.aut uirgine in cadēti. Iuppiter aūt in medio cælo directus:aut ascēdēte/i piscibus/in sagitario/in cācro: & patet qñ cetera paria nō sūt Iouē potiorē in substātiis habere significationē q̄ Venus: itaq; in aliis casibus dici pōt. Ad rōnes igi.dicendū:ad primā:q; p naturā qui liber eiā planeta ob dominiū quod habet in domo/ucl domus signo . ob mutuā illorū conuenientiā:significat ea/quæ a domo hauriuntur: a qua origo trahitur actualis significationis:quare nō dicuntur accidentalia significata eo qđ ueluti accidēs singficationē illā acqrat & amittat:sed quoniā sæpius uirtute quam a na

tura habet in tali cæli pte uariatur/& nunc actu influere potest nunc uero non. significatio aūt altera dicta est per naturā talis qm̄ minus tali mutatione uariat ex quo tñ nō sequit esse potiorē:& magis potentē.sicut et q optimo exēplo demonstratur in inferioribus accidere:null9.n.dubitat potentiorē uirtutē & formā in magnete esse ferri attractiuā: quā eiusdē colore.nil minus eius calor nūq̄ fere uariatur/eius tamē uirtus uariat q facillime:& ipedit .patet siquis aut cepas proprias posuerit aut alea.aut eoꝝ suco magnetē inunxerit: tūc.n.colore qescente uirtus eius intrinseca in actu suo pficiendo impedit. Ad secundā dicit negādo similitudiē & rō qm domus illa/ubi abscens planete dominiū habet/uigore nō caret.pars.n. primi mobilis i illa existēs magne uirtutis ēquare plus poterit eius dominus absens respiciens.q̄ extrane9 per corpus psens.& pariter dominus absens nō respiciens.q̄ extraneus aspiciens.

An nullis dignitatibus mutatis/seu eodem almutaꝫ pmanente/ eiusdē gradus ascendentis possit figura sic paululū mutata/puta.per.x. minuta/ diuersos habere primos significatores/respectu eiusdem generis significandi. Arti.iii.

Idetur q̄ nō mutatis dignitatibus essentialibus p tam paruā differentiā
u non possint primi significatores reperiri diuersi.respectu eiusdē generis significandi. Significator.n.ut supra ostensum est/tūmi pōt:aut p naturā.& iste nō mutat in calu.aut per potestates quas in loco rei habet: & hūc titulus qōnis non mutat:aut per psentiā eius in loco siue per corpus siue p aspectum & hic similiter/in casu nō uariat .aut a pte primi mobi is & hæc isensibiliter mutat .nō ēt pōt esse primus.ut supra.igi.nullo mō primus significator in una mutari pōt in altera. Eundē.n. significatorē habebūr figura:cuius ascendēs fuerit xx.gra.& minuta.xx geminoꝝ & altera figura cuius ascendēs sit idem gradus &.xxx.geminoꝝ minutū.exempli gr̄a. Præterea aut significatores potestatem suā significatiuā quā habēt/p tēpus retinēt.aut solū p istans:non per instans.qm̄ sic infinities mutari oporteret:qm̄ ēt nullū possemus per cælos date iudiciū.quū uerā punctalē figurā cæli quodāmodo haberi nō possit.igi.p tempus uim significatiuā retinent.in eo igi.tpe nō erit questio proposita possibilis. In contrarium latet Ptolemei snia libro tertio a labra.ca.vii. ubi de gemellis & pluribus natis agit.si quis.n. subtiliter inspexerit/aperte noscet:q̄ figura minie uariata/quantū ad loca significantia/aut essentiales ptātes/aut accidentales haꝝ.plures ab illa significatores pdominantes elici debent.& hoc in spāli casu.si.n.plures nati sic se habent.ut unus post alteꝝ oriat :& iperceptibile nobis sit tēpus mediū.uti Exau & Iahacob euenir.nulla facta potestatū mutatione/aut signoꝝ/aut domoꝝ dominis:adhuc fieri pōt/ut plures in ea primi significatores sint eligendi:ibi.n. apparet pluralitatē planetaꝝ/ascendens uel luminariū loca occupantiū pluriū natorū esse causam.non qdem .ppter/ut de causa masculinitatis superius dictum ēquæ in conceptionem reducenda est:ut Ptolemeus ammonet:sed per similitudinem. qm̄ illa longe potiora sunt in figura conceptionis:natiuitas.n.solum signum esse pōt non cā plutiū natorum.quoniā iam in utero plures sunt.quāq̄ eorum planetarum pluralitas/cā esse potest cur simul sic in patuo temporis spacio oriantur sed oriri non poterunt nisi prius concepti sint.In eo igitur casu primus figuræ significator/primū almutaz:primo nato tribuēdū ē secūdū secūdo:& tertio ter/

tium.Cuius rõ est nam ptimus oriens fortioris uittutis esse opottet.ideo fottiori p̄dominatori corrñdere debet:itaq; de aliis.si uero cõtigerit significatores illos cõuenire/gemelli similes erũt.si uero dissimiles cõpientur dissimiles.Duplici igirur causa contingit gemellos esse similes/aut dissimiles.Prima est si unus in fine signi unius orire͂t: alter uero i principio alterius:ubi ꝓpter significatoꝝ mutationem magna resultat uarietas.Secũda est eiusdem penæ figure pluriũ significatoꝝ ordo in potestate ut dictũ ẽ.& his duabus causis cõtingit similes & dissimiles fieri. sunt igitur eligendi plures significatores respectu tñ diuersoꝝ subiectoꝝ.in codẽ genere significationis:puta natiuitatum.respectu tamẽ eiusdem subiecti. hoc fieri non potest. Ad rationcs incontratiũ dicendum ad primam.ꝙ licet unus absolute sit potentissimus significator:qa plures potestates habet:in loco &c.respectu tamen plurium subiectorum plures sunt p̄dominatores.quoniam quod ptimus significator habebat excessus.in primo subiecto euacuauit: & secundum secundo correspondentem reliquit:& ita de aliis. Ad secundam dicitur ꝙ per tempus retinent unum significatiuam:quã in instanti acquisiuere:sed super suis subiectis non autem aliis quibus non proportionantur: nempe respectu cuius uim significatiuam aquirunt eorum respectu etiam retinent.

An idem significator conttarios possit effectus in eundem ꝓducete.Arti.iiii.

Ontrarium effectus contrarias causas requitunt/si per se producantur.

c Q uilibet enim effectus similitudinem gerit ·suæ causæ per se : ergo si contratii fuerint effectus contrarie erunt causæ per se.de causis aũt per accidẽs nullũ est dubiũ. Item sicut effectus esse/a causa est: ita & eius unitas. igi.distinctio:distinctio ergo effectus causã comitatur. Item ab uno in quantũ unũ non ꝓcedit nisi unũ:igi.ab eadẽ causa contratii effectus esse non possunt. Preterea quanq̃ cõtrariæ qualitates sub esse remisso citra mediam latitudinẽ idẽ subiectũ informare pñt:nõ tñ sub esse intenso.quẽadmodũ quattuor graduum caliditas .iiii. gradus frigiditatis compatitur non tamen summa caliditas frigiditatem summam:sed actiones stellarum/quantum ex se est/in summo sunt:qu oniã tota uirtute sua agunt.igi.quantũ est ex se nõ poterunt cõtrarie illatũ uirtutes in eodem tecipi subiecto. In contrariũ est tñ aperta rõ.nullus.n.negat facilitatem & difficultatem esse cõttatia.bonũ & malũ esse contraria . sed idẽ planeta trino aspectu/circa idem natũ/bonũ effectũ ꝓducete põt:quarto uero uel opposito malũ.trinus facilitatẽ inducit:quartus uel oppositus difficultatẽ. Deinde eadẽ ascendẽtis directio atq; ꝓfectio si ad malũ ꝑueniat natũ sibi subiectũ ledit: si bonũ offendit/iuuat atq; fortificat.q̃ quantũ ex se est eadẽ est:ergo idẽ qđ prius. Vlterius.si cõtingerit infortunã esse a leo codẽ/aptũ ẽ iã spaciũ uitæ nato tribueret:q̃ tñ in reuolutione & directiõibus aliis cõcordantibus.s. amotis defendentibus p̄sidiis eundẽ natũ itetficiet. Præterea sol per corp⁹ cõburit & destruit aliarũ stellaꝝ uires/& isluxus i nos.p aspectũ ẽr q̃rtũ & oppositũ obest . p trinũ aũt & sextilẽ ꝓdest miꝝ in modũ. Rñdeo dicendo:eandẽ cãm cõtrarios effectus ꝓducere circa subiectũ pluribus modis itelligi põt.ptimomõ p accidẽs:& sic fieri põt:ut ab eadẽ cã cõtrarii effectus producãt.Et hoc plutibus modis contingit. Primo ut unũ sua coessentiali uirtute unũ faciat:alteꝝ:aliena:ut luna sua uirtute humectat.aliena uero exsiccare põt:sua ui mobilitatẽ inducit:aliena stabilita/

tem q̃nq;. Secũdo mõ ſicut uirtute ꝓpria.nix.n.& frigefacit & calefacit ꝑ anthi/periſtaſim.& ita de aliis multis dici põt.idem accidit ꝑ cauſæ preſentiam & ab/ſentiã quoniã nauis ſalus & ſubmerſio ſequi põt.ut ſecundo primi naturaliũ dr̃ Alio mõ ꝑ ſe:itaq; dicendũ eadẽ rem:in uno ſubiecto:unũ cauſare in altero ue/ro contrariũ.ſicut lutum exſiccat ſol:cerã liquefacit. Idem ẽt facit circa idẽ ſub iectum ſed in diuerſis temporibus:ut Mars natiuitatis tpe annos prebet:aut eti/am Saturnus.aut Sol.in directionibus uero & ꝓfectionibus interficit eundem natum.directus felicitatẽ retrogradus aut cõbuſtus aduerſitates decernit. Idem quoq; ſequi põt ab eadẽ cauſa in idem ſubiectum in eodem tpe:reſpectu diuerſo rum membrorũ & ſignificatorũ.Sol.n.aut Venus caput fortificabit ꝑ trinũ:ali/ud mẽbrũ debilitabit:ſimiliter ſcientiã preſtabit:ſubſtantiam auferet. Idem quo q; ſeq̃ in idem ſubiectũ in codẽ tpe reſpectu eiuſdem ptis uel ſignificati:ſed non erga idem Venus.n.aut Sol aut Iuppiter amorẽ nunc in ſocrate erga fratres in ducet.contra parentes uero odium. Idem preterea ſequitur a cauſa totali:ut.ſ. in idem ſubiectũ eodem tpe reſpectu eiuſdẽ partis uel ſignificati:non ẽt erga di/uerſos.ut arietis ſignũ totũ:ſuis ptibus uarios & cõtrarios effectus in caput ſor/tis in.a.inſtanti producet ſicut duabus manibus hõ uulnus & opem in eandem partem mẽbri huius uel illius in eodem tpe.ſed iſta cã ſic conſiderata adequata nõ eſt.At predictis nõ obſtantibus fieri nõ põt:ut eadẽ cã adequata ſcdm eandẽ ſui uirtutẽ.in idem ſubiectũ primũ in codẽ tpe reſpectu eiuſdẽ ſignificati erga idem duos contrarios effectus ꝓducere poſſit per ſe. Ad rõnes oẽs ꝓ prima parte dicitur:q; concludunt id quod in ultima concluſione dictũ eſt. Ad omnes alias pro altera parte dicitur q; id concludunt q; in prioribus cõcluſionibus oſtẽſum ẽ.

An ea q̃ de alcocodẽ ſciẽtia a qbuſdã aſtrologis tradunẽ rõe dcã ſint. Atti.v.

Ideẽ q; canones quos quidã auctores tradũt de ſignificatore alcocodẽ

u ueri non ſint.Et primo Ptole.auctoritate ca.x.tertii libri:alabra ubi ui/te ſpacium ex hylec & interfectoribus inueſtigate docet:ubi patet nullã fieri mentionẽ de alcocodẽ ſeu annorũ datore. Amplius natura nihil fruſtra agit ſed ſignificatio alcocoden ſepiſſime fruſtrat̃ igi.illa non eſt naturalis: conſequtio clara ſecunda enunciatio referat̃ quoniã raro uel nunq̃ contingere ſolet ut annos (quos dicunt per alcocoden tribui) natus attingat:quin ab interfectoribus pro fectionibus intercipiantur. Preterea q̃q̃ ſcientia de predicto ſignificatore alco/coden haberi poteſt:illa tñ nõ eſt habita:ut auctorũ diſcrepantia demonſtrat.non ſolũ quidem differentis opinionis ſunt.qm̃ quidã illũ ponunt alii minime illi cõ ſentiunt:ſed ẽt in annorũ quantitate quos prebere dicunt non parũ diſcordes in/ueniuntur. In contrariũ eſt cõis aſtrologorũ opatio:tam lõgo tpe obſeruata pa tet per alcabitiũ & alios antiquiores:mirũ autem eſt ut in re tam frequentata tã diu error iſte detect9 nõ eſſet. Rñdeo dicẽdũ:q; neceſſe ẽ dicere in cælo eſſe uir tutem quandam quæ in natos ſibi ſubiectos tantam uel tantã duratiuã ſeu dura/bilem uirtutem imprimat.quam quidam durationem appellant:ab eadem nẽpe cã eſt:q; res ſit & q; ſit una & quũ ens bonũ ſit appetibile.ſ.ſeq̃ inde inclinatio ad bonũ hoc ſeruandũ tuendũq;.oẽ.n.ens ꝑmanere appetit:cui9 ſignũ ẽ:q; unũ quodq; ens corrumpenti reſiſtit. ſicut aũt appetit9 reſiſtendi a ſuis cauſis ꝑimi tur mediate uel imediate.ita quoq; & uis qua reſiſtere põt prebet̃.alias iã fruſtra

resistendi appetitus esset : quamuis presente quandoq; appetitu resistentie / per illam resisti non possit: sed a planetis esse imprimitur & causatur/aut formam suo modo generando/aut materiam preparando conseruandoq; : ut cunctis phylosophis placet. Ptolemeus etiam afforisi.nono affirmat:igi.& eius coseruandi appetitus/& uirtus ab illis est:huiusmodi aut planeta influente alcocoden dicimus. qui ab hylec sic distinguit.hylec.n.uite significator est scdm sui qualitatem fortunium uel infortuniu.alcocode aut durabilitate tanta uel tanta illi pbet:sicut gradus hylec hancuel illa qualitate tribuit. Preterea ab eade ca est esse forme & suo contrario repugnare.unu.n.cotrarioq; alteq; expellit & naturaliter corrupit. sed forme qbus aliae in materia substentant cotrariae sunt inter se.s.prime qualitates ergo aduersantibus resistut ipressa predicta uirtute. Ide ex Iulli principiis ostedit/quaecunq; ca alicuius entis est ca/suoq; principioq; est ca:planetae uero ee causae sunt.ut supra.igi.& durationis. Amplius quod a causis inferioribus i effectu imprimit/a superioribus principalibus imprimi necesse est:qui in illas tandem reducatur:sed a causis secudis inferioribus spiritu gignitiuo mediate & coplexione & aliis:elementoq; unio & materiae & formae fortiori uel debiliori mo iprimitur:qnu in melancolico no ta pfecta elementoru unio facta sit:sicut in sanguineo aut teperato:qui difficilius ab alterantibus mutat.igi.ide a causis celestibus p/cedit.quod si sic est:quu planetae potiores sint caeae:ab illis euenire oportet : uita enim hois nobilissimu est in inferioribus sut.n.hoies quodamodo finis oium ut et Arist.testatus e.qua rem considerans Ptolomeus.asseruit planeta et sub terra no posse esse hylec.in ta nobili re ueluti uita est. Deniq; ultra & pter hylec alius pro uita significator dandus e.sed illud non pot esse.nisi alcocoden.igi.&c. esse quotio apta est.minor ab oibus concedit:maior sic declarat.hylec.n.semp aliqs gradus est primi mobilis.patet de ascendete.loco ptis fortunae & preuentiois uel coniunctionis ante natiuitate.de luminaribus aut imediate post pala fiet i seque te ca.sed gradus primi mobilis uelut materie sunt & corpora:illis igi.planetae.ut formae & aiae iungendi sunt:talis aut erit alcocoden. Ad rones in contrariu . ad prima dr.q; Ptolemeus eos uite significatores posuit qui no solu in uita influut. sed et p illos pot tute de hois uita iudicari.sed alcocoden eiusmodi no est: qm ab Iterfectorib9 tepus tributu rupi contingit.alii aut non solu taliu predominatoq; conditioes & noticia tradere uoluerut:sed et eoru quoq; termin9 ultius ab eisde tributus preteriri naturaliter no pot.& hic e alcocoden . cu suis coadiuuantibus. Ad secunda negada e prima deductio.licet.n.in partibus terre centralibus / uis motiua deorsu non moueret:non tn frustra in ea reperiret licet et in illo no deducat ad actu deducie tn in alio.aliud.n.est ipediri/aliud e esse frustra. Ad ter/tiam sepi9 dictu e diuersitate opinionu:no ipotentia.sed difficultate ostendere.

An aliquis planeta possit esse hylec. Articulus.vi.

a Pparet primo ituetibus planetas posse esse hylec.quidqd enim pot inferior uirtus pot etiam superior/& amplius.sed primi mobilis gradus uir/tus inferior est uirtute planetae.ergo si ipi hylegiam significatione summere possunt multo ampli9 planetae. Addit nobilioribus causis(no ab re)nobiliores effectus attribuitur:sed sempet pesse uitae nobilius est qua i istati uim aliqua durat/tura iprimete/postea aut nihil influere sicut alcocoden facit.igi.si uis secuda pla/

netis nobilioribus tribuitur:etiã prima tribui potest. Adhuc Prole.ca.x.iiii.libri quartipartiti Solē & lunam.& ascēdens & partē fortunæ asserit esse hylegia.ig. & planetæ hylec esse poterunt. In cōtrariū est itelligētiū opinio & auctoritas. cui rō nō sucurrit multo.n.maioris significatiōis circa uitā grad⁹solis uel lūe ē.q̃ gradus partis fortunæ:quū fortunæ ps a luminaribus pēdeat:& ab ipsoꝝ efficatia mulrū declinet.igi.si gradus ptis fortunæ hylec esse pōt.gradus quoq; solis hylec esse poterit:quū maiorē uim recipiat a luminaris presētia:q̃ ille a parte fortunæ. Prærerea simile iudiciū de gradu luminariū sumendū ē.q̃ de coniūctionis uel oppositionis gradu eorundē añ natiuitatē.de illo uero aperte affirmant oēs gradū esse.nō.n.dicunt oppositionē uel coniunctionē sed gradū coniunctionis uel oppositiōis:igi.similiter in gradu luminariū in natiuitate dicendū. Post hæc si luminaria essent hylec.tunc seq oporteret:q̃libet interfectoris ad luminaria directionē interfecturā esse natū.consequens falsū & contra experiētiā:igi.illud ex quo seqē. Itē si sic:igi.eius motus esser motus solis & lunæ : sed quolibet mense aut anno oīa cæli ifortunia offendūt:aut in paꝝ maiori rpe:quolibet igi. anno:mille neces se nato offerent.dicendū igi.grad⁹ luminariū nō luminaria posse esse hylec:qđ si nullū luminariū hylec esse pōt:ergo.nec alius planetaꝝ: consequutio clara est apud astrologos. Ad rōnes in cōtrariū:ad primū.dd.hylec esse uire significatorē passiuū/receptiuū/alterabilē/qualificabilē/scđm afficiētiū qualitatē.iō magis primo.mobili q̃ planetis cōuenit talis significatio. Adsecundā dr: q̄ mior uera esset si cetera essent paria:qm̄ illud semp preesse passiuū est:ut dictū est:& susceptiuū:alcocoden uero significatio aliorūq; planetaꝝ rēporalē:lumiariū uero in gradus illos influētiū:rōne cuius influētie idonei sūt ad hylegiā significationē/actiuæ sūt:quæ nihil cōcluditur cōtra intētū. Ad aliā dr : q̄:Ptolemē⁹ & alii auctores piti p solē & lunā:gradus in qbus sunt intellexerunt.

Q uæstio.XVI.de uirtute dirigibili impressa.

An uirt⁹ dirigibilis i istāti p̄ducat i prīo mobili p rēp⁹ duratura. Arti.i.

N On ab re cēsendū ee uē uim nullā in istāti i aliquā primi mobilis partē:ab cælestibus astris iprimi māsurā:siqua.n. sic imprimi posset:maxie potētissima q̃litas & ab astro potentissimo iprimeretur.sed hæc est solis lux.quæ sic iprimi non pōt igi.&c.consequutio clara. enunciario pria similiter: secundā uero duabus partibus declarari oportet.primo q̄ illa solis sit lux:aut lumē.scđo q̄ iprimi nō possit:primū sic ōndit̄ aptū esse : supponendo solē pesse ceteris:illa.n.ē potētior uirt⁹ q̄ cōtinue totū cælū afficir,q̃ illa q̄ solum determiatas pres:hæc uē māifesta:p lucē aūt(lumē emittēdo)totū cælū sp illumiat:p alias uero solū ubi pletta:aut aspectuū uirtute repit:ig.lux aut lumē trāsmissū nobilissima uirt⁹ e:q̄ aūt iprimi nō possit sic apit̄:nam i quocūq; alio & alio istāti aliud & alud lumē regenerari oporter:nec māet lumē idē nūero nisi p istās ig.&c.assūptū arguit̄:lumē a corpe lumīoso a sua.f.cā i eē & cōseruari depēdet sicut itrinsece accidētia a substātia uel subiecto suo:qđ patet nā medio iter posito iter luminosū & diafanū:q̄ primū lumen corrūpitur:cā igitur uariata/adequata.f.uariari effectum necesse est.quare qm̄ quom radii a sperico corpore multiplicantur/potentissime ptes emittentes radios/ centrales sint : & hc cōtinue ua/

rie sint:& ex cõsequẽti et cætere ptes.quod patet saltim ob eccẽtrici motũ:quo nõ semp eodẽ mõ a centro mũdi distat.ex quo sequit̃ q̃ cõtinue alia & alia puncta pro cẽtro solis nobis se offerãt:sicut cẽtro eccẽtrici cõtinue sunt eadẽ.pcipue si in sole motũ corporis pprii nõ ponamus quẽ qdã affirmãt in orru & occasu sensu pcipi.uarii igit̃ erũt radii emissi.qm̃ iã cã uariata est. Itẽ clarius hoc deducitur. ptes oẽs simul nũc radium emittẽtes ad hãc partẽ:nõ imediate post hoc emittẽt. ig.&c.assumptũ arguit̃.nã sicut cõtinue uaria sunt pũcta q̃ nobis cẽtra sũt Solis.ita cõtinue uariæ solis ptes sunt ad hãc terræ ptẽ radiũ multiplicãtes:& continue ptes qdã multiplicare desinũt:qdã uero emittere incipiũt.sic igit̃ totale agẽs cõtinue uariat̃. Præterea si diceret̃ talem radiũ in instãti pduci sed retineri uirtute:cõtra minoris resistentie minorisq̃ pfectionis & durationis est effectus q̃ cã: aut saltim nõ maioris:hoc aptissimũ est:qm̃ effectus esse a cã est.& nihil agit uirtute ppria ultra gradũ pprñ pfectionis suæ.sed uis ista impressa a radio p mediũ multiplicato imediate causat̃.igit̃ si radius iste in medio p tps pmanere non põt:nec ẽt pmanere aut seruari poterit uis in primũ mobile impressa. Quod aũt pdictus radius p mediũ seruari nõ possit nisi p instans:licet supra oñsum sit argumẽto primo:nũc tñ alio medio sic demõstrat̃.radius.n.quilibet:siue sensibilis:siue insensibilis accidẽs est.cuius esse est esse i subiecto.& ita mutato subiecto mutari esse suũ necesse est.hic:etq; de subiecto in subiectũ accidẽs migrare non põt.qm̃ si sic iam esse suũ nõ a subiecto recipet.sed subiectũ in quo dũ p mediũ multiplicat̃ recipit̃:& cui inest recte multiplicatus:& in instanti pductus:continue aliud & aliud est:nullo modo pmanẽs.ig.&c.ostendit̃ enũciatio secũda.qm̃ signari nõ possunt instantia duo in quibus:eedẽ sint partes spheraꝝ inter planetã uel eius centrũ & determinatũ punctũ primi mobilis.tũ rõne motus planetæ:nõ scdm terminos aut saltim uelocitatẽ motus primi mobilis:tũ rõne eccentrici motus planetæ:quo fit:ut diuersis pũctis centralibus:in hãc uel illam primi mobilis ptẽ imprimat:ut supius dicebat̃ respectu centri mũdi.idẽ.n.euenite oportet respectu primi mobilis.semp.n.opposito pũcto eius quo planeta in nos centraliter influit:in primũ mobile imprimit.ut aptũ ẽ itelligẽtib9.tũ tertio rõne diuersoꝝ motuũ itermediaꝝ spheraꝝ.posito qdẽ q̃ eodẽ pũcto ut cẽtro Sol in idẽ pũctũ primi mobilis p tps influeret.adhuc quũ intermediæ spheræ cõtinue diuerso motu moueant̃:diuerse ptes illaꝝ semp sibi inuicẽ in medio solis emittẽtis radios:& pũcti primi mobilis ad qd̃ emittunt̃:succedẽt.itaq; mediũ nõ erit unũ in duob9 instãtib9 assignare. Incõtrariũ tñ expiẽtia testat̃:quã unulqsq; cæloꝝ uiriũ obseruator facillime cernere põt:q̃ palã fit:in radicũ figuris alus quoq; obseruãdis: reuolutionũ &c.uim qndã(planetæ uirtutẽ sapiẽtẽ)in ptẽ iprimi primi mobilis diuq; seruari:ac si cælũ sic figuratũ:p tps a motu cessaret:sub qua respectu terræ planeta ille repit̃.cuius.s.ptis terræ cõpatione:planetæ cẽtrũ:iter oculũ & primi mobilis pũctũ mediat quis cælũ nũq̃ quiescat.anguli pariter & cuspides ceteræ domoꝝ:talẽ in gradibus suis retinent uirtutes:ut quom ad eas significator aliqs peruenerit:effectus sequi circa illoꝝ significationẽ uideamus. Missas facio auctoritates inumeras.nil enim aliud astrologi cõclamant.ubi enim experientia testimoniũ perhibet:nõ egemus auctoritate.licet cõgruum sit rõnibus cãm q̃rere. Rñdeo dicẽdũ q̃ p ea quæ uidemus:& supra ostensa sunt.opus est dicere in fi-

guris significatiuis remanete uirtutes quasdã:in locis.s.ubi stellaꝝ uires aut par/tium primi mobilis repte sunt i principiis quibus cælũ quod iam statuit futurũ efficit cuius rei ueritas magna ex pre/ex his pendet:quæ i qstiõe.xiii dicta sũt ar ticulo.i.ibi.n.osũm ẽ:in primo instãti siue ultimũ nõ esse fuerit/siue primũ esse tei aquiri significatiuã uirtutem ab his/quos pdomiatores appellamus.diuq; reser uari.quũ ergo ascendens/& planetaꝝ loca/partiũ &c.significatores sint:sequitur itentũ.nõ.n.significationis uim aquiri diceretur nisi p tẽpus seruaretur.alias eni iam quodlibet instãs uariã haberet efficaciam & pdomiatorẽ diuersũ.nec diutur nior esset unius pdominatoris uis q̃ alterius cuius cõtrariũ & rões & experientia cõprobãt. Præterea si uis illa seruari non posset.igitur nulla cæli ps hylec aut al cocoden.aut almutaz &c. esse posset.consequẽs ueꝝ esse nõ põt:ad bonũ sensũ: qd' dicit'.qm̃ logice loquẽdo quelibet ꝓpositio i uoce uel scripto licet ĩpossibilis põt esse uera.aliud.n.est ꝓpositionẽ esse impossibilẽ.quod p significatũ adequa/tum primũ pensatur.aliud est ipsam posse esse ueram.quod penes posse significa re uerũ metitur:ad ꝓpositum consequens est impossibile:ut supra consequtio pa tet si uis nulla impressa remanet. Item ut supra dicebatur paꝝ aut nihil diuersi essent/effectus eadem die/uel pluribus orti.qm̃ solũ per id modicũ tẽporis differ/rẽt.Postea si nõ igitur primi mobilis ptes non essent ut susceptiua & materiæ & corpora respectu planetaꝝ:qm̃ uires illaꝝ & formas ĩpressas nõ sustinerent conse quẽs tñ supis iprobatũ est. Forrasse diceret quispiam uim illam ĩpressam in sub iecto mundi inferioris remanere/nõ aũt in cælo contra si uirtus ista in inferiori (cælesti corpori dissimili)remanere & cõseruari põt/multo aplius in cælesti simi/liori. Vlterius si uis ista aut non remaneret:aut in inferiori effectu seruaretur. aptũ falsũ seqretur.igi. &c. consequtio sic ostenditur seqretur.n.q; per euentum Solis/Martis:& alioꝝ planetaꝝ ad hylegia/angulos/cuspides/ ceteroꝗ; significa/tores nulla fieret in nato uatietas.consequens contra experientiam & consequtio clara est.postq̃ nulla uis amplius remanet in locis/tẽpore principiorum/a planetis uel aliis stellis/imutatis.Remanẽt ergo uires stellaꝝ in primo mobili angulorum & aliaꝝ domoꝝ/dutature scdm figuræ subiectiq; conditionem. Ad primam ra/tionẽ incõtratiũ.primo dicit'.lucẽ nõ esse pstantiorẽ uirtutẽ &c. & ad ꝓbationẽ negetur maior.diutius eni uiribus nõ in principiis acquisitis influit cælum.q̃ in ciusmodi principiis acqsitis:attamẽ fortior uis illa est quæ in principiis acquirit' pariter sepius sextili/quarto uel trino afficiũt aspectu stellæ q̃ corporis cõiunctio ne.cõiunctio tñ corporis fortior est.quin etiã rara plerũq; fortiora experiunt'. Secũdo dicit' q; licet radius cõtinue alius & alius fit/stat tñ calidita tẽ ab iliis ge/neratã remanere.ut patet in terra calefacta radiis. Ita in ꝓposito.quis uis illa in/fluentia.s.insensibilis in medio cõtinue uarietur.stat tamẽ in subiecto imprimi similem diu duraturã.& p hæc solutio ad argumentũ secundũ patet. Concludit enim uerũ:sed non contra nos:quia uim illam nõ in medio sed in primo mobili cõsideramus. Ad tertiã respõdetur sicut ibi tangebat':uim illam in instanti pro/duci.sed retineri diu a susceptiuo ꝓportionato:& ad probationẽ dicitur maiorẽ esse uerã de causis principalibus.nõ autẽ instrumẽtalibus.modo dicimus uirtutẽ illã/quæ retinet'/principaliter a corpore cælesti puta planeta uel simile.nõ a radio per mediũ multiplicato/nisi instrumẽtaliter esse.spũs enim gignitiuus uim pre/

bet diutius mansurã in fetu/q̃ ipse motor/q̃m instrumẽtaliter agit.uirtus eni instrumentaliter agentis nõ ꝓpria est/sed appropriata. Ad ultimã ratione non oportet rñdere qm cõcessum est id ad quod deducit.nõ aũt dicimus illam duraturã:sed illam/quæ instrumentaliter per influentiã transmissam in primo mobili:qua æ nobilior est radio multiplicato/quoniã radius in medio est propter effectũ in termino:& media ignobiliora sunt fine.

An uirtus dirigibilis impressi aliquo mõ localiter moueri possit. Artic.ii.

u Ideatur ꝙ uis ꝑdicta a planetis cæterisq́ significatoribus impressa reli/cta/nullo pacto moueri possit causa quidẽ cur talis uis impressa est/& significationẽ in impressione acquisiuit/nõ est/nisi tale uel tale dominiũ/quod rõne huius uel illius figuræ sibi assumpsit.cuspis eni ascendentis.uel alius significator sic se habẽs ad terrã/uim illam tribuit.sed si uirtus illa moueret̃ iam nõ sic ad figurã se hẽret queadmodũ tpe principii quo significatiuã uirtutẽ sibi uendicauit.igit̃ cessaret causa cur talis impressio efficax facta est.ea ergo modo altero se habẽte nullius erit efficaciæ:consequens incõueniens a cunctis reputat̃. Amplius ut dictũ est nullũ accidens trãsire põt de subiecto in subiectum:sed uis illa impressa accidẽs est.nõ igitur motu ꝓprio moueri põt:sed solũ impropriæ ad motũ subiecti.astrologi uero motu ꝓprio imaginant̃ moueri/itaq́ astrũ quoddã adeo ꝙ eandẽ uim modo in uno/modo in altero gradu reperiri affirmẽt. In cõtrariũ arguit̃.si uirtus ista impressa non moueret̃.Igitur in nullis aliis partibus operari posset q̃ in illis qbus facta fuit impressio.consequẽs tñ cõtra experientiã esse cognoscit̃/cõsequtio sic declarat̃.uirtus etiam ista in instanti impressa est:ut supra dictũ est:ant igit̃ in eodẽ instanti eadẽ uirtus alteri in aliis locis multiplicat/postea uero non.aut post illud instans:aut nũq̃ si nũq̃/ergo nec ipsa nec aliqd ab ista alibi repitur:q̃ ubi fuit impressa.ergo nõ alibi opari poterit.ubi.n.aliqd operat̃.ibi uirtus eius reperit̃.si aũt in eodẽ instanti ad aliquas partes transmittat suã similitudinẽ nõ aũt postea.quũ hoc tm̃ instrumẽtaliter fiat/actio ista principaliter suis causis attribuẽda est.ita dicendũ est uires istas solum in his uel illis locis/a principalibus significatoribus fuisse impressas in tali puncto.& quoniã nunquã alibi reperirentur:arguatur ut prius.si uero postea multiplicet seipsam:iam habemus intentũ:ꝙ uirtus illa mobilis est.nec etiã ratio assignari potest:si post per tẽpus uis illa in alias partes seipsam multiplicet/in aliquo instãti uel tempore:quin in aliis instantibus uel tẽporibus iterum/uel in alias partes multiplicari possit.itaq́ continue per certũ tempus uis ista mouetur.si quis autem eam uim solum in locis imutatis operari confiteretur:nullo alio medio conuincatur:q̃ experientia quæ apertissime demonstrat/in quacũq́ parte intermedia operari ubi uis dirigenda significatorem offenderit.eadẽ nẽpe efficacia operari uidemus dirigẽdas uires(ceteris paribus)in ꝓpinquas sicut i remotas ptes a loco ubi ipsæ fuere dũmo tẽpore suo offensionẽ consideres.nullo igitur pacto uires ipresse con iungi possent.solũ ergo p stellaꝝ puẽtus ad illas opatiões uarie sequi ualerẽt.sed hic modus operãdi debilissimus est si ea quæ de uirtute significatiua acq̃sita uera sint utcq́ patet afforis.lxxxi. Item quãto cã potẽtior est tanto magis effectũ sibi simile facit.iuxta tñ sue/capacitatis modũ:sed oĩa cælestia mobilia sunt quinimo plutibus motibus mouẽtur/pter primũ oĩs ergo uis ab illis ꝓcedẽs mobilis erit.

Amplius nobilior est finis:cuius gr̄a alia fiunt:his q̄ sunt ad finem:sicut nobilior est uictoria q̄ equus:sed uires istæ inferioꝝ īmutādoꝝ gr̄a sunt:ergo quū inferiora oīa in motu consistant:pariter & uires ī cæloꝝ partibus impresse mobiles esse oportet. Adhuc omne receptū per modū recipientis recipit͛.patet.imatetiale solum imateri aliter recipe pōt:materiale uero materialiter.ita & mobile semp mobiliter.sed cælū mobile est & motu qdem locali.igit͛ &c. Ad primā igi.rationē incōtrarium.dd.ꝙ licet rōne figuræ significatores sibi significationē assumpserint:ipsi tamē & assumētes sint & qbus assumpta est:figura uero cā est uirtutis illius acqsitæ:in acquiri nō aūt in cōseruari:sed cōseruari ex uirtute imprimentis acquisita in principiis ꝑcipue est. Ad secundā concedendū est:quod ratio concludit.uis enim illa ꝑprie moueri non potest.sed ad hunc sensum mobilem appellamus:quoniā uariis tēporibus:in uariis partibus cæli repetitur uis similis uirtutis:ut in articulo sequenti statim fiet apertum.

An assignari possit modus:quo uis ista sic uariis in locis repit͛. Atticu.iii.

Otestatē istā a stellis uel circulis impressam mobilē esse cernitur.modū P aūt quo moueri possit non paruę difficultatis est cognoscere.Primo.n. gñali mō succensēt cōsiderāti nō recte capi motū uirtutis ꝑdictæ supius eni oñsū est.uim istā esse mobilē:tū ex pte imprimētis:emittētis/ influētis illā:tū ex pte recipiētis.ex pte aūt imptimētis nullus modus:motus eius cōgruus est:nā iprimēs semp nō eque ulociter mouet͛.in planetis patet ecētricoꝝ et epicicloꝝ cāinfixis:trepidationis motu.nō ergo uis illa sic eqliter moueri pōt.ex pte uero recipiētis.maiori errore sumit͛.nā primū mobile cōtra successionē signoꝝ mouet͛ uirtus aut ē huius ſcd̄.n successionē. Deinde ſpāliter arguit͛.nā motū istū repe riri aliquo sequentiū modoꝝ sumi oportet.aut.n.sic uis ista simul in oēs zodiaci gradus imprimit͛.sed quū fortius in pt͛ē,ꝑpinquā q̄ in remotā imprimat͛:fortissime gradus sub quo stella repit͛ exēpli gr̄a in impressiōis principio:tali q̄litate afficitur:deinde debilius usq; ad primū locū aspectus exagoni.ibiq; fortius.irradiationis cā:debilioti tñ mō q̄ in gradu ꝑprio imprimit͛.itaq; debilitādo,ꝑcedit usq; ad sequētē aspectū.ibiq; iteꝝ suo mō fortificat͛.& sic deinceps.quomq; sic fuerit impressa nō statim opari incipiet:nisi ubi fortissima fuerit.in cæteris locis ob sui debilitatē maioti uel minori tpe latet ad aliquē potētiæ gradū fortasse se reducēdo.quē quom fuerit adepta operari poterit.ibiq; si significatorē alteꝝ offenderit effectus suos ꝑducet. Cōtra modū istū arguit͛.primū.si sic esset.tūc quū unica sit in pricipio significatiōis assumptæ impssio facta in oēs gradus.eodē tpe eqli distātia effectus suos ꝑducere necesse eēt.cōsequtio apusima oībus ꝑter fatuis. cōsequēs aūt cōtra expiētiā.expimur enī in uariis climatibus:uarias ascēsiones signoꝝ:puētusq; uarios:uirtute huius:distātia simili.ubi polū altitudine q̄dā eleuatū uideamus:tardiori uel lōgiori tpe ad equalē distantiā puenire cōprehēdimus uirtutē illam:q̄ in loco alio ubi polus magis uel minus dēprimit͛.& hoc clarissimū est. Præterea si sic.tūc significatore dirigēdo existēte in primo arietis.eodē tpe effectū exprimeret ad primū punctū.x.gradus arietis & ultimū.xxi.gra.piscīū.pariter ad primū tauri & principiū pisciū.& sic deinceps.cōsequēs aptissime falsū:nec aliud ab aduersario q̄rimus q̄ ꝙ cōsequēs cōcluderet͛. Forte diceret ad hoc.ꝙ citius ad.x.tauri perueniret:q̄ ad.xxi.piscium.quoniā uis illa fortiori

modo imprimit a stellis scdm signoꝝ successionem q̃ cõtra.qm̃ motu illo stella pficit. Contra cõtingit tps quo opat in signis q̃ iã pagrauit breuius esse eo quo in anteriori pte.patet his q modũ indirecte directiõis cognoscũt. Praeterea cõtingit pte posteriorẽ similiorẽ eẽ iprimẽti stellæ q̃ anterior.ig.in posteriorẽ for tius imprimet.quũ pstertim magis ad eã rẽ pmoueat similitudo primi mobilis ptiũ cũ stellis influẽtib9 motus ordo aut successio.qua similitudine supra ostẽsum est ptãtes insignis accipi planetaꝝ.assũptũ patet si Mars in Tauro cõstitutus fuerit aur Aqrio. Adhuc pricipaliter arguit:aut uis ista in actũ reducit seipsa:& hoc fieri nõ põt qa in actu & ipotẽtia eẽt respectu eiusdẽ & scdm idẽ in codẽ tpe:aut a primo mobili uel aliquo suscipiẽte.& hoc nõ:qm̃ sicut uirtuali frigiditate pñte semp aq̃ calefacta ad frigiditatẽ tantã uel tantã reduci põt:sic ẽt semp pñte prio mobili eiusq uirtute uis ista in actũ reduci posset:itaq uis illa semp uigorari.cõ seqns incõueniẽs:aut uis ista reducẽs una cũ ipsa reducibili a stellis influẽtib9 im pressa est.& hoc minime.nã quũ uis illa uirtualis nobilior sit ea quã reducere & pducere debet.si stella sufficiẽs ẽ uirtualẽ i instãti pducere.sufficiẽs ẽt erit actua lem iprimere:itaq supflua eẽr. Adde aut uis illa reducẽs intẽsionẽ & remissio nẽ suscipit:uel nõ.si sic.egebit ergo altero reducẽte eadẽ rõne.& sic in infinitũ p cedet.si nõ quũ ipsa respectiua nõ sit:neq ẽt cõtrariũ hẽat in primo mobili.qñ hẽt.n.pars cæli indifferens est ad uim illã suscipiendã ppetua fieri posset.si uero cõtrariũ haberet:aut ergo p cõtrarii pñtiã.corrũpitur postq̃ debilitari nõ põt aut non.si corrũpitur.igit poltq̃ contrariũ offendit non erit amplius nec alia reduci poterit.cõsequens cõtra expientiã.si nõ.igitur ppetua fiet. Amplius cõtra eandem opinionẽ arguitur.si sic.contingeret in pluribs partib9 cæli uno & eodem tpe eqliter esse actuatã uirtutẽ illam.exempli gra in qnq & plures gradus huius uel illius signi patet siue reductionis cã situaria partiũ primi mobilis dispõ ad illã suscipiendã:siue uaria stellaꝝ uirtus:siue uarii coadiutores.& sic de aliis dicendũ.sit igit in casu:ut a primo Arietis ascendẽte usq in.vi.gradũ uis ista reducta sit:sitq Mars in.xxvii.pisciũ.Saturnus uero in.xxv.pisciũ & patet q in codẽ tpe ascẽdẽtis uis quã dirigibilẽ facimus Saturnũ & Martẽ attinget.igit effectus suos pducet.cõsequẽs falsissimũ & cõtra aptã expientiã.sic ergo tãq̃ falsa & impossibilis opinio ista relinquat. cõtinue.n.media cõtra illam succurrũt: sed breuitatis cã posthabeatur. Alter modus repitur imaginantiũ:impressionẽ fieri tpe principii in loca dirigenda & q uis ista impressa cõtinue ad maiorẽ & maiorẽ distantiã radios suos effundat:usq ad oppositũ:ac si exempli gra.prius sextilem.deinde quartũ postea trinũ emitteret & sic in loca media per ptem ante partẽ in infinitũ. Cõtra igit uis ista cõtinue magis & magis potens efficeretur per certũ tps.igitur & per quodcũq tps:quũ nõ possit diuersitatis cã in mediũ adduci & sic tandẽ ppetuũ fieri:ut supra improbatũ est:cõsequtio clara qm̃ quã to fortius fuerit agẽs tãto ad maiorẽ distantiã cæteris paribus suã trãsmittit simi litudinẽ. Item si ad maiorẽ distãtiã nũc trãsmittit q̃ prius:priusq sufficiẽs fuit ad minorẽ trãsmittere.ergo nũc quoq ad minorẽ trãsmittit.cõsequẽs cõtra expe riẽtiã:itaq eius directio in uariis locis eiusdẽ circuli simul opabit:cõtra oẽm ex periẽtiã. Alter modus excogitatus est q uis illa i primi mobilis ptẽ influxa suc cessiue multiplicat seipsã.sicut fermẽtũ uim suã multiplicat:sicut coagulũ in pres

lactis:sicut mapellus i sanguinē p partē ante partē in infinitū. Itaq; uirtus (quæ uariis in locis repetit̃ agens in sibi subiecta) eadē numero nō est. sed eiusdē speciei sicut caliditas caliditatē eiusdē speciei generat in sibi ꝓpinquis partibus: & illa aliā: & sic deinceps: ubi successio ei qua fluuii est similis efficitur. Contra modū istū pluribus mediis instat̃. Primū uirtus planetæ fortior est q̃ uirtus hæc in parte istā primi mobilis transmissa ut manifestū est: qm̃ a planetæ uirtute illa ꝓcessit. sed planetæ uirtus sic multiplicari nō pōt alias planetaꝝ sphetæ iam totū celum occuparēt: & equales essent oēs igi. nec illa uis sic multiplicari potetit. Rursus si sic. aut igit̃ uis impressa in gradu illo remanet donec figutæ cōpleat̃ efficacia aut nō. si nō igi. quom ad Marte ditectio uenetit ascendētis iam significatoꝝ uires ad ascendēs ꝑfectæ nihil operabunt̃. cōsequens contra experientiā si sic. igi. pati rōne p totū mediū in quo multiplicata fuit remanere oportet: itaq; quū ad. lx. graduū distantiā puenerit oēs intermedii gradus tali uirtute erūt affecti. itaq; significatoris puentus ad quācūq; intermediā partē operabit̃: quod est cōtra experientiā. Nullus eni homo ultra. lxx. annū uiuere posset. semper quidē in quacūq; significatiōe infortunaꝝ oium p corpus uel aspectū: dirigibiliū uiriū influxus quidē sustinetet. Adhuc si tenētū opinionē istā: similitudo uera esset: igi. sicut in farina uis remanet. s. in ptibus in qbus multiplicata est & lacte. & sanguine. pariter in gradib9 mediis uis remanebit. Hi modi inter alios magis rōni adherere uident̃: quoꝝ si nullus uerus ē. apte seq uidet̃ nobis nō esse telictus ꝑfectionis huius rei modus. Rñdeo dicēdo. tertiū modū esse sequēdū primū ac secūdū posthñdū. ut apte incōtrariū adductæ rōnes demōstrāt. restat igit̃ ad rōnes cōtra tertiū rñdere qm̃ minime cōcludūt. Et primo ad eā q̃ oēs modos tedarguit. Dicēdū igit̃ q̃ a cā sua motū aqrit motus q; uiā sed uelocitatē minime. imo uelocitas eius motū Solis respicit & primi mobilis. ut infra q̃te eadē uelocitate (qua im primēs mouet̃) nō est opus moueri sed scd̃m ꝑdictoꝝ motū cōpatiōnē. ut infra. q̃tū uero ad recipiētis naturā: dicit̃ (ut infra fiet aptū) q̃ ēt cōtra successiōnē signoꝝ ꝑfectio fit. Ad primā uero eaꝝ qbus spāli mō cōtra modū tertiū instat̃ rñdet̃. negādo maiorē & minorē. nā uis illa nō est nisi planetæ quā in principali suæ ptātis mō sibi assūpsit. qcqd. n. opat̃ uirtutæ planetæ imprimētis opat̃. sicut in aq̃ caliditas ignis uirtus est & instrm̄. Ad secūdā dicit̃ q̃ in gradu ubi primo per corpus uel aspectū impssa fuit tādiu remanet q̃ diu figuræ significatio sūpta uim retinet. in aliis uero locis intermediis minime: nec ab re factū eē credēdū. in primis. n. locis fortissime influētia trāsmissa est. alibi uero p multiplicationē: q̃re stabilitatē illā nō aqrit. Addit̃ q̃ nō solū in ꝑdictis pūctis uis ista suapte natura opat̃. sed tūc significatiōis assūpte q̃re cōcedes est (ut supra de principiis osñū est) uim illā ꝑmanete. nō aūt de medio idē accidit. Ad tertiā dicit̃ similitudinē adductā fuisse nō oimodā: sed solū ut multiplicatiōis successus appareret. exempla. n. ponunt̃ ut sentiant addiscētes. & si q̃nq; impossibilia sunt. in rebus autem inferioribus omnimoda teꝝ cælestium similitudo non reperitur.

An uirtus ipsa ꝑdicta plurib9 motib9 seu uiis moueri possit. Articulus. iiii.

Mpressam predictam uirtutem pluribus uiis multiplicari nō posse uidetur. ab una. n. causa adequata simplici unus tm̃ effectus produci potest.
i
quoniā si plures iā alia modo alia uirtute se applicatet & ꝑduceret qd̃

est esse formaliter diuersam:sed uirtus predicta unica est simplex:igi.&c. Prete/rea si uis ista p plures uias multiplicabilis esset:igi. pari rõne circũqua\ undiq multiplicaret:qm nõ e diuersitatis cã. Postea astrologi cũcti p equatorẽ dirigũt igi.unus ẽ dirigẽdi modus:in eodẽ circulo paralello climatis.Itẽ si sic. maxie es/set qa per zodiacũ peragraret uis illa sub quo planetæ ferunt: sed ista uis dirigi/bilis nõ est:qm ad equatorẽ respectũ non hẽt. Sed cõtra est qd experientia aptis sime docuit:quã tõ comitat:sunt:et pluriũ astrologorũ auctoritates: quorũ unus/quisq asserit suũ modũ hre efficaciã. Abrahã hebreus p gradus equales in zodia/co sepenumero se exptum fuisse fatet. Theutonicus uero supius allegatus contra successionẽ signorũ fieri affirmat. Cõis tñ & efficatior modus scdm successionem signorũ p transitũ equatoris graduũ una cũ gradibus distantiæ significatorũ i zo diaco:p circulũ per polos domorũ supius approbatarũ transeuntẽ:& locũ signifi/catoris termini ad quẽ:effectus uẽturos apte pollicet. Rñdeo dicẽdo.q licet ma teria hæc occultas cãs habeat:tectasq ppietates in q̃ sigs deficeret / multo maiori excusatiõe dignus esset:q phiquom circa particularia q̃ añ oculos habent / qd sit asserendũ dubitãt:medicig circa egritudinũ cãs & accidẽtia q̃ sensu pcipiũt an/cipites restãt:dico igi.q mihi quidẽ rõni consonũ esse uisũ istã impressã pluri bus motibus/uel ut rectius loquar/pluribus mutatiõibus/uariari debere. Ostensũ est.n.supius cælũ in iferiora agere quatruplici medio:lumie influẽtia motu & fi gura:quũ igi.uires ipresse p lumẽ/per influentiã/per figurã/cõtinue pluribus mo dis uarie sint:seqt q et per motũ pluribus uiis diuersificari debent: siquæ autẽ fuerint cãæ diuersitatis pluriũ effectuũ:ei maxime cãæ diuersitatis pdicta attri/buẽda est:q ceteras uariati facit:q illa q a pdicta uariat:qm q uariat alterã magis pducit uarietatẽ:q q uariatur:ueluti prior eius uarietatis cã:motus aũt inter pre dictas cãs causa e uarietatũ effectuũ aliarũ.lumẽ.n.ob motũ maxie uariat / tum partiũ terre compatione.tũ et corporũ cælestiũ iter se patet pcipue i luna quæ di uersis ad solẽ respectibus maxie uariat:& ita licet nõ adeo sensibiliter in ceteris euenit.Influentie quoq similiter oñsum e supra:quatũ uariæ coperiant: stellarũ mutent influẽtie ob uaria signa:termios:facies triplicitates:ceterasq essentiales:ac accidẽtales earundẽ ptates:ob diuersas et domorũ ingressũ:q oia motu aquirunt: aut amittunt:quãtũ et figura metu ipso uarietatis aquirat: non est opus aperire. quũ a nulla pene altera cã pcedat:igi.illi maxie diuersitas effectuũ danda ẽ.erit ergo maxie diuersitatis cã.sed uires ipressæ dirigibiles motu suarũ cãrũ mobiles sunt:ut supra oñsum ẽ:ergo sicut pluribus motibus stellæ mouent:patet de pla/netis & fixis:tribus saltẽ motibus motis.ita pluribus suis motibus uires predicte multiplicabũtur.Amplius uelocitas multiplicatiõis earũ pluriũ mobiliũ pportio ne sequtur:ut infra oñdetur:puta solis uel lunæ:& primi mobilis partiũ:conuenit igi.ab illis pluribus:plures motus aquiri. Itẽ quelibet cælorũ uirtus a duobus pri cipalibus pcipue pẽdet.Sole uel altero planeta.s.& primo mobili:ut ex supradi ctis apertũ est:igi.uis ista pcipue ab eisdem pcedere necesse ẽ.Solis autẽ motus sub zodiaco ẽ:primi mobilis uero alter:ab uno quoq igi.istorũ motus unus se/quet : & qm fieri põt ut in tertio cõueniant ex utrisq mixto: seu utriusq naturã participante:iõ tribus modis saltim uis ista mouebitur:ad sensũ datũ. Dicendũ igi.uim solis exẽpli grã:in.x.arietis impressã & per pricipiũ significatiõis aqsi/

tam atq; seruatā triplici uia moueri seu multiplicari primo.n.per zodiacū motū cāę comitādo.deinde secundū successionē signoꝝ respectū habēdo ad equatoris trāsitū circuli.s.principalis cui9 respectu paralelli describūtur. Postremo uero cō tra signoꝝ successionē ob motū taptus respectu equatoris uel eius partiū: quorū secundus potior ē: quū utrāq; cām respiciat. Ad primā ergo icontrariū rōnem. dicendū q; ab hac unica uirtute rōe diuersaꝝ cāꝝ primaꝝ principalium superius apertaꝝ plures uires multiplicate pcedunt.itaq; nō unica cā ē. Ad secundā ne-gē cōsequtio:cā uero enarrata ē.qm principalia in cælo comitanē uariæ pdictæ multiplicatiões. Ad tertiā dicendū q; mentionē precipuā de efficatiori mō fece-rūt approbati astrologi:cui tñ nō repugnat alios reperiri. Ad ultimā dr.q; prius pcessiōis modus nō ē ppie directio. nisi p directionem pfectionē intelligam9 per hunc uel illum circulū directe pcedentē quo mō largo uocabulo dici potest directio:alii tamen duo directiones proprii sunt.

An eisdē modis dirigi debeāt plācte retrogradi:& totidē qb9& directi.Arti.v.

Serendū eē uē eisdē uiis & totidē modis planetæ retrocedentiū uires p a ficisci:qbus & directi:si qs.n.modus uariari deberet ille quidē eēt quo per zodiacū scdm signoꝝ successionē pgredit̄:postq̄ motū planetarum ppriū dictū est uim ab illis impressā comitari:motuq; tūc tpis cōtra successionē pcedit.Sed arguit̄ illū minime mutandū eē.qm incōueniens est essentiale p ac-cidētale dimitti:sicut ob coloꝝ mutationē nequāq̄ disciplinabili pprietate priua tur hō.sed motus secundū successionē planetis naturalis & essentialis ē.cōtra ue-ro successionē accidētalis & pter naturā:quēadmodū aīalibus egritudo igi. &c. Amplius si sic.igi.pariter planetæ retrogradi ēt uirtus dirigibilis respectu equa-toris scdm successionē nō eēt. Preterea osūm est supra epicicloꝝ centra nō me-diocrē uim planetæ retinere:ob eius ad planetā indifferentiā ac ppinquitatem:sed istoꝝ motus sp secundū successionē signoꝝ fit igi.pdicta directio ob planetæ re trocessionē deficere nō debet. Preterea a plāetis cōbustis nulla significatio diri-gibilis elici pōt igit̄ multomius a retrocedētib9:quū retrocessio maximū sit pla-netaꝝ impedimentū:ut supra dictū est.ergo saltim nō uarius modus ab aliis di-rectionibus illi conuenier. Incontrariū arguit̄ sic:supra qdem ostensum est uir-tutem illā p zodiacū multiplicari debere ob planetaꝝ motū sub eodē circulo.ex hoc arguat̄ sic planete p zodiacū pcedētes scdm successionē signoꝝ uim suā im ptimūt sequentē motū illū.igi.retrocedente planeta uis illa nō amplius motū p-dictū sequet̄:cōsequtio apta est:nā si motus illius & terminoꝝ cā motus planetæ est suorūq; terminoꝝ cessante cā ista cessabit effectus:nisi altera similis cā aut si-militer potēs poneretur:quæ nulla est. Itē a planetis maxie uariatis uirtus pce-dēs multū uariari necesse est:sed per retrocessionē eiusq; cās planetæ maxie uari antur:illis.n.& in appropinquatiōe ad terrā & i ptibus planetæ i nos ifluentibus excepta luna:& i motu & uirtute maxie alterantur. primū aptū est:nā sensibus cernuntur maiores uel minores.Secundū patet excepta luna cuius partes eedem ad nos uerguntur eius ymago demonstrat in aliis congruū est dicere: partes ad terrā uergentes quom retrocedūt ad aliā partē uergere quom directi fiunt.Terti um patet de motu.Q uartū uero superius osūm est maximum sustinere detri-mentū planetas retrocessiōe. Est ergo dicendū q; sicut quom.directe pcedūt pla

netæ.uires tunc temporis ab illis impresse per zodiacum secundum successionẽ signorum multiplicantur:ita quoq₃ eisdẽ retrocedẽtibus/ uires quæ eo tempore ĩ primuntur euerso ordine procedunt: sed nec spacium exire debemus dirigendo: quem sic retrocedẽdo pagrarunt.Ex quibus sequit̃ eundẽ planetã duas uires im primere posse:quæ incedendo se obuiã fiunt. Ad rões incontrariũ:ad primã di citur.q₃ si per coessentiale naturale intelligamus:opus est distĩctione uri:si.n. sũ pserimus naturale cõtra uiolentũ distinctũ:dicit̃ retrogradatioñe ita naturalem esse planetæ sicut & directus incessus:si uero contra disconueniẽs distinguatur: sic retrocessionẽ nõ naturalẽ planetæ dicemus:qm̃ illi maximũ est detrimẽtum: ad sensum superius datũ:sic.n.tenemus directũ incessum esse planetæ scdm̃ natu rã:sicut ignẽ sursum ferri aqua tñ dispositione separari põt.sicut & ignis replen/ di uacui cã descendere. Ad aliam cõceditur totũ ad quod deducit argumẽtum. sicut.n.per zodiacũ non scdm̃ successionẽ:sed contra pcedit:ita & scdm̃ directio nem eius ad equatorẽ nõ scdm̃ successionẽ signoꝝ sed contra dirigẽda erit plane tæ retrocedentis influẽtia. Ad tertiam dr̃ uim centroꝝ epicicloꝝ:siqua ẽ/ & quã ta est a planetis esse productã:nõ ab illis nõ põt uis dirigibilis imprimi. Ad ulti/ mã neget̃ cõsequtio:licet.n.maius impedimentũ aut detrimentũ per retrocessio nẽ hauriat planeta q̃ per cõbustionẽ:qa plus sibi subiectis nocet:nil tñ obstat qn maiorem:licet peiorem habeat efficaciam.

An partes oẽs dirigi debeant cõtra successionẽ signorũ. Articu.vi.

Vpponendũ nũc nobis est:partes sic efficaces esse:ut astrologi asserunt. quod infra quæstione sequente aperiet̃ ulterius tñ dubitat̃/ an ptes oẽs dirigi debeant contra successionẽ signorũ:in partẽ negatiuã sic arguit̃. prĩo auctoritate Ptolomei libri fructus afforis.xxv.ubi ex arabica lingua hẽtur. ptes uero dirigĩ retrorsũ.i.cõtra successionẽ signoꝝ:ubi plurali numero loquit̃ si uero nõ oẽs sic dirigi deberẽt:tñ ipsecta nimis foret eius doctrina. Ampli⁹ idẽ ostẽdit̃ rõne haly.comẽtãtis auctoritatẽ predictã:dicẽtis ptium autẽ directio.s.for tunæ & aliaꝝ ẽ cõtra motũ stellaꝝ erraticaꝝ cui⁹ei cã ẽ:qm̃ mutatio eaꝝ ẽ sicut mot⁹ circuli mouẽtis ceteras stellas fixas:qa gradus ptis/ẽ de gradib⁹ firmamẽti & mouet̃ ĩ illo &c.p circulũ mouẽtẽ ceteras stellas primũ mobile seu firmamen tũ ĩtelligit:mouẽs raptu oẽs orbes stellaꝝ:rõ ergo ei⁹ ẽ: uis ista partiũ ĩ prĩo mo bili sumit̃ & ĩ illo mouet̃:igi.mouet̃ scdm̃ motũ illi⁹.s.cõtra successionẽ signo/ rũ. In cõtrariũ arguit̃:si ptes oẽs ob eã cãm.s.qm̃ ĩ firmamẽto sũt sic cõtra signo rũ successionẽ dirigẽde sũt.pariter ergo planetaꝝ aspect⁹:q in prio mobili sunt obseruãdi:ut ex supradictis patet:cõsequẽs falsũ:ergo &c. Preterea similiter an/ thistia dirigẽda eẽnt:q̃ ĩ prio mobili sumunt̃.Idẽ quoq₃ seqt̃ de quacũq₃ uirtute dirigibili ipressa ĩ ptes primi mobilis. Rñdeo.dd.nõ oẽs ptes eẽ retrorsũ seu cõ tra successionẽ signoꝝ dirigendas q̃ res sic aperte declarat̃ ptimũ ex supradictis partes.n.nil aliud sũt:q̃ uires qdã ĩ partes primi mobilis ipressæ/ ex cõperatione significatoꝝ eiusdẽ rei/secũdũ distãtiã uel ppinqtatẽ:quaꝝ una ascendẽti tribuit̃ pricipaliori significatori correspõdenti:altera uero graduĩ tñ abscendẽte distãti: quantũ alter significator ab altero distat:q gradus ueluti ascendens est alterius si gnificatoris:duo ergo hic cõsiderãda cõcurrũt:cãæ iprimẽtes.& partes cæli in q/ bus ĩpressio fit:sed nec ob imprimentes causas nec ob recipientes impressiones

retrorsum dirigi oportet: primum sic aperit: qm̄ imprimētes cāe/ aut oēs planetæ sunt: q̄ scd̄m ꝓprium motum cōueniēte scd̄m successionē signoꝶ mouent̄: aut sal tim aliqs illoꝶ: alterā uero cām cōtingit qnq; eē domus cuspides: sed nec etiā per illas retrorsum dirigēda pars ē. alias ascēdēs retrorsum: ceteriq; anguli dirigēda eēnt: cōsequēs falsum apertissimum: & per idē cōcludi pōt q; nō q; nec ob partes primi mobilis recipiētes impressiōes sic cōtra successū signoꝶ dirigēde sunt. sicut ostdunt cetere in similes ptes uires impresse. Ad cui9 rei euidē iā ulteri9 cōsiderā dū ē. partes sic sumi posse sepi9: ut cōtinue magis ac magis ab ascēdēte elōgent quod qdē semper cōtingit: quom termin9 ad quē inter imprimētes/planeta leuior ē: alter uero grauior: sicut in parte fortunæ cōtingit: quom a sole in lunā sumit. qa. n. leuior continue magis ac magis a grauiori elongat̄: pariter & ab ascēdente pars fortunæ magis ac magis distabit: quo fit ut successionem/ multiplicationē/ incessum quendam acquirat: quem in directionum profectione reseruat: itaq; scd̄m successionē dirigi oportet. Si uero cōtrarium cōtigerit: ut. s. termin9 a quo leuior sit: ad quē uero grauior. cōtinue magis ascēdēti loc9 adherebit ubi ps for tune impressa est. q̄re sicut magis ascēdēti adherendo scd̄m minorem ꝓiectionē ab eodem cōtra successionē signoꝶ procedit: sequet̄ ipsā/successionem illam ac/ quirere predicte cōtrariā. sicut de parte celati euenit quom a luna i solē extrahit̄. Q m̄ uero sepius euenit in aliis ꝑtibus: quaꝶ alteꝶ principiū ē cuspis/aut anglus aut ps altera primi mobilis/ut planeta cōtinue magis & magis accedat ad ꝑdc̄tū partis pricipiū/iō sepius euenit partes dirigi debere cōtra successionē signoꝶ: & qm̄ oppositū nōnunq̄ cōtingit/iō ob hāc sumēdi motū cām directe dirigi possūt.

Ad rōnes primo adductas in partē negatiuā pro affirmatiua. s. dicēdum/partem illā in græcis codicibus nō reperiri: q̄re suspecta est. Sed esto q; græci illa careāt nō tm̄ uniuersaliter loquit̄: sed ut plurimū illud euenire notauit. Ad secundam iam ostensum est rationibus pluribus argumentum haly inefficax esse.

An quelibet uirtus in aliquo gradu impressi zodiaci ad quencunq; alium gra dum eiusdē circuli afficaci profectione dirigi possit. Articulus. vii.

IN quocunq; gradu uis predicta a planeta aliquo impressa fuerit: uidet̄ ipsam/ad quē uolueris alteꝶ gradum dirigi posse: uis. n. impressa motū imprimētis sequt̄: sed quilibet planeta i quolibet gradu repetiri pōt/ & ad illum proficisci: igi. &c. cōsequtio nota maior ostēsa superius ē: minor euidēs Adde ubicunq; planeta fuerit suis aspectibus totum pene zodiacum occupat: sed ultra corporꝶ directiōes/sunt directiōes aspectuū: igi. saltim aspectu ubiq; uis im/ pressa cuiuscunq; planete reperiri pōt. Amplius sol in eqnoctialibus punctis ad quēcunq; significatorē dirigi pōt: igi. & ubiq; & qlibet planeta: quū rō diuersi/ tatis nō appareat. Preterea qlibet gradus de se receptiuus est ꝑdc̄ti dirigibilis influxus impressi: quilibet et̄ planeta sui natura impressiuus ē eiusdē uirtutis igit̄. & patiēs & agēs disposita sunt: & per cōsequēs actio ubiq; predicta fieri potest. Incōtrarium ē auctoritas ꝑceptoris: & obseruara experientia: qua cernit̄ / nō ubi cunq; significator cōstitut9 fuerit: ad quēlibet alteꝶ gradū/ ipsum posse dirigi: q/ re nō iniuria hinc causam sumi posse tenet̄: cur i directiōibus nōnunq̄ moderni decipiunt̄. Rn̄deo. dd. q̄si de profectiōe uirtutis/mot9 planetaꝶ solum sequēte lo quamur: scd̄m. s. primum/multiplicādi modū: haud dubium eē pōt/partē questio

nis affirmatiuã tenẽdã eſſe.ut primũ deducit argumẽtũ. Si uero de duobus ultimis modis/equatorẽ ex pte aut in totũ reſpiciẽtibus:fateri opus ẽ ptem negatiuã preualere.cuius rei mãifeſta rõ ĩ mediũ adduci põt. Nullũ.n.agẽs in actũ exit niſi p aliqd nouũ euentũ:quo.ſ.aut ĩpedimẽtũ remouet̃:aut aliqd deficiẽs agritur quom ergo uirtus aliqua ĩmpſſa nũc opatur.priuſq̃ minime opabatur/oportet ob aliquod predictoꝝ paſſum nouirer agẽtis qualitate affici.nõ poteſt aũt uirtus dirigẽda ex quocũq̃ loco zodiaci ubi fuerit ĩpreſſa quẽcũq̃ locũ attiger ig.&c. aſſũptũ ĩmediate oſtẽdit̃. Vis.n.ĩprimẽda planetæ nõ põt ſcdm maiorẽ extenſionẽ in ptes primi mobilis ĩprimi q̃ ſit corpus & ſphera ĩprimẽtis:quũ p centrales radios(medios iter terræ & zodiaci pũcta)ĩpteſſio fiat.alias quãprimũ in omnẽ zodiaci ptem ſimul ĩprimeret̃.nec tũc egeremus directiõne:qm̃ ubiq̃ uis illa repiretur:itaq̃ neceſſe eſt in directiõne/aut cẽtrũ planetæ pũctũ alteꝝ tãgere uel lineam aut corpus/corpus alterũ.aut corpus ſpherã/uel ecõtra.aut ſphera:ſpherã ſed pũcta indiuiſibiliter ſolum in eodem paralello ſe tangere poſſunt:corpora autem corpora/p ſola minuta corpus ſpheram uel contra.p.xv.tantum graduum diſtantiã in coloris.uel correſpondẽribus circulis.ſphera aũt ſpherã ſolũ diſtantia .xxvii.ad plus in luminaribus.ergo quũ maior ſit graduũ ĩ zodiaco declinatio. ſequitur qõnis pars negatiua.ſed nõ qcũq̃ ſphere ad ſpherã cõtactus:aut corporis ad ſpheram uel contra/ſenſibilẽ mutationem efficit.quare nullo pacto uis ĩ primo cancri ĩpreſſa ad primũ capticorni aut ẽt ad.xv.piſciũ dirigi poterit nec;p;pius ſatis ſenſibili efficacia. Efficax ergo directio erit quom corpus/corpus: aut corpus nõ circũferentiã.ſed inter medias centralibus adherẽtes/ptes ſphæræ offenderit. Ex quibus ſequitur.qm̃ ſtellaꝝ ſpheræ ſiue planetaꝝ ſiue fixaꝝ inequales ſunt.nõ ſemper equali diſtãtia latitudinis efficax cõtactus emergit. Secũdo ſeq̃tur quãto maiores ſũt corpoꝝ ſpheræ tãto(cæteris paribus)efficacior reſultat cõtactus. Tertio ſeq̃tur ceteris paribus luminariũ cõtactũ efficaciſſimũ eẽ nõ mõ aliaꝝ cauſaꝝ gra:ſed ſpheraꝝ magnitudine. Ad rõnes ĩ cõtrariũ.ad primã reſpõſum eſt. Ad ſecundã dicẽdum.cõcluſionem eſſe uerã.ſed nos de uirtute a corpore ĩfluxa in gradu ubi ſtella repetitur ĩprimẽs/loqmur:quæ potior ẽ aliis.& quæ ſenſibilẽ mutationẽ pducit. Ad tertiã dr̃ negãdo maiorẽ.nã ad Mercuriũ ĩ ſolſtitiis.cui⁹ ſphera.v.graduũ ſemidiametrũ hẽt/dirigi nõ põt.licet illa & tõe ſpheræ Solis.& rõe loci ĩtermedii.ſ.eqnoctialis pũcti/maiorẽ zodiaci ptẽ occupatẽ &obuiare poſſit. Ad ultimã dr̃.q̃ ultra & pter eã ĩprimẽtis diſpoſitiõnẽ & uirtutẽ:ſuſcipiẽtiſq̃ indifferẽnã/opus ẽ applicatione ipſoꝝ q̃ in caſibus multis deficere põt.

An gradus ĩ directiõibus tranſeũdi tps determiatu ſibi uelint. Articulus.viii.

Idetur graduũ q̃titatẽ in directionibus tps determinarũ(puta diẽ uel annũ)ñ poſſe ſignificare. Q uãto.n.aliqd ĩprimẽs maioris fuerit uirtutis. tãto fortiorẽ ĩmpſſiõnẽ faciet.itaq̃ uelocius ſeipſam multiplicabit:ſicut
a
uelocius & ad maiorẽ diſtantiã calidiras potẽtiæ.c.alterã multiplicat.q̃.x.ſed planetæ cæteręq̃ ſtellæ/tum ſuapte natura.tum cũ locis ubi ſunt uaria cõuenientia. tum quoq̃ comitũ & alioꝝ gratia/ſuã uim non parũ q̃nq̃ auctam uel diminutã poſſident.ig.&c. Præterea gradus ſcdm aſtrologos q̃nq̃.xii.annos uirtute cõplectitur:q̃nq̃ annũ/q̃nq̃ menſem trigeſimã anni partẽ q̃nq̃ ebdomodã uel etiã diem/trapezuntius grecus horas intelligi uoluit.igit̃.&c. Poſtea ſicut uirtutis

dirigibilis motus motũ planetæ ĩprimẽtis sequit̃:ita uelocitas uelocitatẽ:sed nec ex pte diuersaꝝ stellaꝝ eadẽ reperit̃ uelocitas:nec ex pte eiusdẽ stellæ:quũ semp ĩmediatis tpibus ineq̃li uelocitate moueãtur.epicicli/ecentrici/trepidationisq; motibus igitur nec uirtus ista equa uelocitare moueri poterit.& ex cõsequẽti nec determiatum tẽpus gradus ꝓficiscens cõpletectur. Deniq; q̃to uis ista ulterius se multiplicãdo ꝓcedit/tanto debilior efficitur.omne enĩ agẽs fortius agit in ꝓpinquã ptem/q̃ in remotã alias in infinitũ extendi posset.citius ergo primũ gradum transiet q̃ secũdũ.& secũdum q̃ tertiũ. Incontrariũ est auctoritas omniũ astrologorũ:reiq; ueritas sic esse comprehenditur:ut pensatis his quæ cooperantur gradus tempus determinatum hunc uel illum complectatur. Respondeo dicendo. ꝙ quũ motus celestium corpoꝝ tẽporibus coessentiales sint/est.n.tẽpus(iusta pipatheticoꝝ sententiã)numerus/motus primi.s.mobilis ꝓcipue:necesse ẽ scdm uarias motuũ ꝓportiones prĩcipaliũ mobiliũ cælestiũ iter se uariis tẽporibus/cælorũ effectus causari.in cælo aũt prĩcipaliora sũt iter astra Sol Luna.inter spheras primũ mobile.Huius circuli potẽtissimi sũt absoluti equator & zodiacus.respectiui orizon.mediũ cælũ.zodiaci ptes principales signa sũt.igitur scdm hoꝝ inter se uariã motuũ ꝓportionẽ effectuũ tẽpora effluent:alioꝝ uero mutatiões:quĩ ꝓdictis iferiora sunt:ideo uires principalioꝝ comitãtur/& iuxta eoꝝ mensurã determinãtur.si igit̃ motũ Solis motui primi mobilis cõperauerimus quæ duo pricipaliora sunt:comperiemus in completa primi mobilis reuolutiõe/unã ex.ccclx. ferre ptibus suæ cõpletæ reuolutionis.Solẽ attigisse/pars aũt ista motus Solis nõ iiuria a cõplera primi mobilis reuolutione ab aliis disticta/ad suũ totũ ꝓportionẽ & cõpationẽ hẽt.si igit̃ cõperauerimus spaciũ p trãsitũ in parte ista ad suũ totũ gradus iste Solis anni tempus/p totũ cõphensũ uirtute cõtinebit.quasi ps ista effectuũ nõ prius emitere possit.q̃ post tps a suo toto cõprehẽsũ.sicut etiã cõgruũ est/ptis actiões toto attribui:& scdm eius dispositionẽ pensari.si uero ꝓnominata ps nõ ad cõpletã Solis reuolutionẽ sed lunæ cõperauerimus.quæ post Solẽ principalior est.& secũdũ locũ tenet.sic eius tps/lunari ãno termiabitur.si quoq; cõpletã reuolutionẽ solis ad signũ cõparauerimus ꝛsultabit ide signoꝝ ꝓfectio:ubi anno signũ tribuitur.pariter hinc.edomadaꝝ dieꝝ.xii.horaꝝ &.vi.horaꝝ.hine etiã magni orbes oriri possẽt nõ.n.difficile est ex hoc ãte hac tecto pricipio/omnium tẽpora discerni ꝓdictarũ uirtũ.præcipue qui ingenii subtilitate sunt ꝓditi. Ex his infero facile accidere posse ut siquis erraticaꝝ stellaꝝ impsiões obseruaret uaria effectuũ tpa explorarẽ posset:ꝓter eaquæ a Solis motu ꝓcedũt.scdm plãetæ grauitatẽ/uel pticularẽ icessum.hinc forte saturnie reuolutiões oriũtur.Si.n.i luminariũ motibus tẽpoꝝ uarietates cõtineri uidem9:cur nõ ĩ ceteris plãctis id fieri põt. Ad rões incõtrariũ.dd.ad primã.ꝙ licet impsse uires maiores uł miores sint:ex hoc tñ nil aliud sequit̃/q̃ directionẽ magis uel min9 esse potẽtẽ.qm̃ huius multiplicatiõis uelocitas/& circa tẽpus determiatio/ab eis supradictis principalibus causis pendẽt:nõ aũt a uirtutis impsse magnitudine. Ad secũdã dicẽdũ.gratia dum ad unũ cõperatũ hanc determinatã mẽsurã recipere.& ad aliud alterã.licet in se indifferẽs sit ad plures.Ad tertiam negetur similitudo.uelocitas.n.puentus uirtutis illius nõ ab ĩprimẽtibus est sed ab illis causis quaꝝ respectu cõperantur. Ad ultimã similiter.quare consequtio negãda est.qm̃ uelocitas nõ inde dependet.

Quæstio.XVII.de partibus.

An partibus sit fides adhibenda. Articulus.i.

QVãquã partes ab astrologis nõ mediocriter obseruant᷑:nulla ta/
men uident᷑ fide dignæ.ostensum est enim supius cælũ quattuor
mediis agere in inferiora/lumine/ influẽtia/motu/& figura:partes
autẽ sub nullo ꝑdictoꝝ quattuor cõprehẽdunt᷑.igi.&c.minor sic
referatur.qm̃ iam apertũ est partes a lumine nõ ꝓcedere:nec esse
lumen/quod circũquaqꝫ emittit᷑:neqꝫ influentiã:ut patet.motus quoqꝫ nõ est.nõ
deniqꝫ figura:quũ indifferẽter scd̃m quãcũqꝫ figurã & distantiã/uim illam proici
affirmẽt. Amplius quis risum cõtinere posset/quũ ineptissime delitãdo/ptes q̃dã
puta leguminũ/fabaꝝ & eiusmodi in mediũ adducuntur᷑ Itaqꝫ illis coherere ma
xima demẽtia est.pariter & oĩbus:quũ ab eodẽ fonte effluãt oẽs. In cõtrariũ est
Ptol.& alioꝝ auctoritas/ptẽ fortunæ magnifaciẽtiũ:& ĩtet hylegia eius locũ cõ/
numerãtiũ:nõ mõ ĩ natiuitatib9 aut reuolutionib9:ueꝝ ẽt petitiõib9/magnifaciẽ
dã eẽ dicẽtiũ patet afforis.lxxxviii.&.xc.& in aliis nõnullis locis. Rñdeo.lõgo
tpe nullã potetã de ptib9 hr̃e fidẽ/excepta pte fortunæ.quũ uero sæpius ĩ egritu
dinib9 ptẽ ĩfirmitatis obseruassem:prẽqꝫ celati animi ĩ petitiõib9/ac natiuitatib9
q̃sdã quoqꝫ pres alias ꝑcipuas/aptã efficatiã in illis cõpui.coactus sum igit᷑ sicut
alii sentiũt ueritatẽ asserere.sensũ qdẽ ob rõnẽ õmitrere / ĩbecillis ẽ ĩtellectus.Sed
si qs recte cõsideret nõ ab re ptes magnæ uirtutis eẽ cõpiet.primũqꝫ de pte fortu
næ loq̃ndũ ẽ:siue a sole ĩ lunã semp sumi debeat/siue nõ uidẽdũ.igi.qm̃ lumĩaria
ĩter cæteras stellas fortiora sunt/& ĩ figuris semp ptãtẽ hñt cõem:ꝑcipue sol cæte/
ris parib9:sicut ĩ torũ corpus cor hẽt dñiũ/ob ĩpũs ad mẽbra oĩa trãsmissos:cõde
cẽs est ut sup ascẽdẽte/figuræ capite dñiũ hẽat.Itaqꝫ soli certo mõ subiciat᷑ ascẽ/
dẽs:ob simile cãm lunæ locũ alteꝝ corrñdere oportet q ascẽdẽs eius hẽat᷑:& qm̃
ascẽdẽtia hæc primi mobilis sũt ptes:q̃ ueluti materiæ/& planetaꝝ corpora sunt:
planetæ uero illis ut formæ & aĩæ cõpant᷑:ꝓculdubio cõgruũ ẽ/ talẽ ĩter se distã
tiã hr̃e ascẽdentia ꝑdicta/q̃lẽ & eoꝝ formæ.materia.n.a forma uim/actũ/determi
nationẽqꝫ recipit:hic asseruit Ptol.prẽ fortunæ q̃si ascẽdẽs esse lunæ. Ex ꝑdictis
seq̃t᷑ ptes nil aliud eẽ q̃ ptãres q̃dã/in materia suis cãis corrñdẽti/rõne dñii q̃d po
tẽtiores illaꝝ cãꝝ ĩprimẽtiũ uires hñt sup ascẽdẽte. Vlterius sequit᷑ nõ solũ ptẽ
ubi notat᷑ repiri.sed ẽt in ascẽdẽte. Seqtur ulterius in ascẽdẽte figuræ/fortioris
uirtutis esse ptẽ.patet nã potẽtiori significatori corrñdet.in die.n.a sole sumitur.
Sequit᷑ ẽt ꝙ cã q̃re de illa uerbũ nullũ habet᷑ ab auctorib9 est:qm̃ ex dictis eoꝝ
elici põt huius rei ueritas.ac etiã qm̃ figuræ ascẽdẽs semp obseruat᷑.quare locũ
occultiorẽ obseruandũ referatũr antiqui. Sequitur deinde ab aliis planetis q̃ a
luminaribus partes sumi posse. Sequitur etiã ꝙ nõ oportet omnes causas a qui
bus sumuntur esse planetas:& multa alia sequũtur quæ ingeniosis linquantur.
Ad rationes in contrariũ dicendũ ad primã.partes a figura consurgere.nam di/
stantiam suoꝝ principioꝝ obseruant:& comitãtur.ab influentia quoqꝫ pendent:
qua materia scd̃m formæ dispositionẽ restringitur & uirtutem suscipit.per figu/
ram enim nõ solum aspectum intelligimus:sed quãcunqꝫ duoꝝ uel trium habi/
tudinẽ/ꝓpinquitatis aut remotioris causa. Ad secundã dicit᷑ cõcedendo astro/
logum ad particularia non posse descendere nisi minime afflati fuerint.ut Prolo.

uerbo prio libri fruct9 apit.ob hoc igit de qbusdã nõ oib9 ptib9 hñda fides est.

An pars fortunæ semper a Sole in Lunam sumenda sit. Articulus.ii.

Idetur pte fortunæ in die ac nocte a Sole sumẽdã eẽ in Lunã:pluriũ.n. eiusdẽ rei significatoꝝ pricipalior & potẽtior sup ascẽdẽte dñũ hre debet.debilior uero sup locũ ubi pars situat. Sol at de die ac nocte semp potẽtior est.Igit ab illo in lunã minus potentẽ cõputãdũ est:sicut ab ascẽdẽte figuræ potẽtiori in alterius ascẽdẽs.cõsequutio clara.Prima enũciatio sic ondit: qm nobiliori & potẽtiori sĩgnatori nobilius & potẽtius ascẽdẽs tribui debet.sicut et nobilius corpus nobiliorẽ formã expetit atqꝫ expostulat.Secũda pbat a Sole eni ut supra onsum est oẽs pene cæloꝝ uires emanãt:qui taqꝫ cor mũdi reputat. igit &c.& hãc putant fuisse Ptol.opinionẽ. In cõtrariũ arguit eodẽ fũdamẽto ex dictis quoqꝫ Ptole.ascẽdẽs figuræ potentius potẽtiori stellæ uel significatrici causæ attribui debet.sed luna in nocte potẽtior est sole.ig.&c.minor sic referat: qm scdm ordinẽ uirtutis & potentiæ hylegiũ locoꝝ ordo eligẽdi hylegia sumit. sed luna in nocte soli pest.iuxta Ptol.sniam.ca.x.de spacio uitæ libri tertii quadripartiti.ig.&c. Rñdeo dicẽdũ.neqꝫ semp a sole neqꝫ semp a luna sumẽdã esse partẽ fortunæ:qd eodẽ prio principio demõstrat:qm a potẽtiori sumẽdũ ẽ cõputi pricipiũ.sed qñqꝫ cõtingit lunã in nocte eẽ sole potẽtiorẽ:qñqꝫ uero minime:nõ ergo semper a sole nec semper a luna cõputãdũ ẽrit:minor sic declarat.siqdẽ sol in cadẽti fuerit domo sub terra in casu suo uel detrimẽto in opposito aliaꝝ dignitatũ suaꝝ nõ paꝝ debilitabit:cõtra uero luna super terrã aucta lumie uelox cursu in medio cælo in cãcro uel tauro i facie triplicitate &c.qb9 oibus a pte sole potẽtior expit.de nocte quoqꝫ cõtigit solẽ i suis ptatib9 repiri i qnta ascẽdẽs ex trino respiciẽs.Lunã uero cõbustã uel i detrimẽto aut casu sub terra i cadẽti & cæteris hmõi detrimẽtis affectã repiri cõtingit.quo casu debiliorẽ eẽ cẽsendũ est.ig.&c. Ex dictis seqt quis ab auctorib9 nõ nũqꝫ aliqd astrũ pro pricipio cõputi atqꝫ ꝓcessus ponat:nõ tñ semp sic obseruari debet:sed prius respiciẽdũ est:an significator ille multũ deprimat:& aliud nimis exaltet:qꝫ si sic res se hũerit uertẽdi sunt significatores:& primus pro scdo heat. Seqt secũdo qꝫ auctores loquunt cæteris nõ multũ disparibus. Tertio seqt qꝫ sæpe accidere põt difficultas eoꝝ potẽtiæ qtitatis cognoscẽdæ. Quarto sequit qꝫ si gra exẽplioibus essentialib9 & accidẽtalibus cõputatis in ptãte equatent aut nullibi aut duobus i locis pars extra ascẽdẽs figuræ reperitur. Quinto sequr um istã planetaꝝ circa genus subiectum suũ esse mensurandũ. Ad rõnes in corpore qõnis responsum est.

Quæstio.XVIII.de triplicitatibus.

An dominis triplicitatum scdm Albumazarem & Alcabitium & alios fides adhibenda sit:aut potius scdm Ptolomeum. Articulus.i.

Onueniẽtior modus apparet illæ q de triplicitatũ dñis ab Albumazarre & Alcabitio & aliis ponit:qꝫ q ponit a Ptolomeo. Cõueniẽtius.n.tres pdñatores ponũt qꝫ duo.sed primi tres ponũt.Ptol.uero duo tm.igi.&c.minor aperta est.maior ondit. Primo qm sicut tria sũt signa in qbus dñiũ qrit:ita tres pdñatores corrñdẽtes deberi uideret. Secũdo idẽ ondit:qm quũ triplicitatis dñiũ amplũ appareat:nõ apparet planetã unũ sic dñari in die uel in

nocte quin alter particeps esse debeat. Itē unus significator in ptāte alter sup ratexcessu qdem diuisibili:igi.alter significator illi medio correspōdenti in ptāte reperiri pōt. Deinde melius modus ille uidet᷑.in quo ordo seruatur:q̄ in quo mi nime:sed in mō alioꝶ ternarius numerus seruat᷑:in mō uero Ptole.minime igit᷑ &c.minor patet:q̄m tribus primis triplicitatibus duos tanū dn̄os tribuit.quar tæ uero:unicū de die & nocte principalē:alterūq; participem:mutat᷑ igitur ordo tribus modis.quoniā prio in numero.nā in quarta triplicitate.tres tandem ponū tur.Secūdo i diurno uel nocturno domino q̄m in quarta idē est pricipalis signi ficator i die ac nocte.f.mars tertio in societate & pticipatione.q̄m in quarta solū pticeps assignat᷑ & comes. Postea secūde triplicitatis dn̄i icōuenictes sūt.ig.&c. assūptū ostenditur.q̄m Ptole.Lunā preponit Veneri q̄m in die lunā significatorē facit.hoc tn̄ incōuenit nam plus auctoritatis & domini i ea triplicitate continet Venus q̄ Luna.Luna enim tauri exaltationē retinet.sed in capricornio detrimen tum.Venus uero in tauro domū quæ prima potestas est retinet:minimeq; i aliis deprimit᷑. Preterea in quarta triplicitate martē ponit unicū principalē in die ac nocte significatorēq̄d tn̄ minime cōuenit:quoniā eius pprietas maxie a triplici tatis natura distare ui:quū ipse masculinus:illa uero feminia existat:ipse colerici illa uero flegmatici existat tēperamenti:si uero diceret᷑ q̄ rōne scorpiōis eius do mus accideret.Cōtra pariter in pria triplicitate dominiu hēret:& fortius:quoniā aries primū ē illius triplicitatis signū.Martis tn̄ domiciliū zodiaci caput similis eius tēperamēto. Incōtrariū est tāti uiri auctoritas:ut ceteroꝶ simul astrologo rū tanti esse nō possit. Rn̄deo dicendo:oēs laudes quas comentator in principio primi naturaliū Aristo. attribuit:Ptole.i astrologia cōuenire:ipse.n.solus:causas principia:& fundamēta declarat:ordine ac breuitate mira:multa cōplectens.Alii uero plerūq; inordinati:rōnibus destituti:falsa miscentes:ueritatē celātes:minimaq; extollentes maxima relinquētes cernūtur in ꝓposito idē accidit. Ad cuꝰ rei eui dentiā duo sunt apienda:primū unde potestas ista triplicitatis hauriri debeat. Secundum in quo ceteri cum Ptolemeo discordes sint ex quibus quesiti ueritas palam fiet. Pro primo dicendum triplicitatis dominium nil aliud esse posseq̄ dominium & potestatem quandam resultantem ex potestate domus exaltatiōis & haiz:maxie masculinitatis & femininitatis:ex his.n.principaliter pensatis pen sandis:quedā generalis ptās resultat sup signis triplicitatis:que dr̄ triplicitas domi niū.Q uātū ad secundū.Ptolemeus in tribus primis triplicitatibꝰ:quātū ad prin cipales significatores diei uel noctis cōuenit in oībus preterquā q̄ sede triplicita tis lunā i die predominari uenerē in nocte dixit:alii cōtra discordat etiā in tertio participe:quē post hēt:in quarta uero triplicitate. Martē primū i die significato rē & dominū ponit:illi uero uenetē:alios duos.f.uenerē & lunam comites ponit Ptole.ut uero melius q̄ dicenda sunt intelligantur:ponēdi:sunt ꝓdominatores pre dicti iuxta ambas uias Ptole. ponit. Primæ triplicitatis quæ est Arietis Leonis & Sagyptarii duos dominos. Solem in die Iouem in nocte. Secunde. scilicet Tauri:Virgini.& Capricornii.Lunam in die Venerem in nocte. Tertiæ uero scilicet geminorum libre & aquarii. Saturnū i die mercuriū in nocte. Q uartæ uero.f.cācri scorpiōis & pisciū:unū ꝓdominatorē principalē in die ac nocte po suit martē.comitē uero seu participē i die uenerē dedit in nocte lunā.Inter cete

P

tos uero magis approbati primæ triplicitati iūxere saturnū participem de die ac nocte:secundæ Marté.tertiæ Ioue.quartæ uero Venerē primū in die significatorē fecerūt. Marté in nocte. Lunā participē. Copensandū est igi.quis hoꝝ modus cōuenientior.& magis ratiōi cōsonus.sit. Et qdem modū Ptole.cōgruū:alioꝝ uero incōgruū cōpiemus. Saturnus.n.(qui pnceps ab aliis ponit̄ significato) i ariete casum sustinet.quare fieri nō pōt:ut illius triplicitatis sit pnceps.cōsequtio sic declarat̄.tūn detrimenti deformitatis debilitatis & dissimilitudinis sustinet planeta in opposito signo uel ꝑpe:quātum uiriū i opposito susceperit. hæc astrologis manifesta ē.sed exaltatio scdm aduersarios scdm ꝑtātis gradū obtinet. igit̄ casus scdm depressiōis gradū uel ꝑpe.auferet igi.triplicitatis ꝑtatem. paulo minor tōnis huius efficacia est si triplicitatē exaltationi prepōsuerim⁹:nā tot ꝑtātis gradus aufert:ut oīo dominiū illud amittat. Idē seq̄t in secūda triplicitate:cui⁹ participē martē ponūt.quū tñ taurus illis detrimētū sit. Iouis aūt quē in tertia triplicitate addiderūt nulla predictaꝝ(preter masculinitatē) similitudo reperit̄. Restat quarta triplicitas uintillanda:ubi dicendū ē martē poti⁹ q̄ uenerē predominatorē eē debere.tū qa potentior ceteris paribus.tum quia mars domū. Venus exaltationē hēt.tū qm̄ in scorpiōe stellæ cōplures ei⁹ naturā sapiētes existūt. tū quoq; qm̄ aliis triplicitatib⁹ nō pēst sicut Venus facit.cui particeps socius fit. Solus.n.dominiū sumere nō pōt. Postremo uidendū in secunda triplicitate potius lunā q̄ uenerē esse i die preponendā:tum quia potentior est luminare secundum tū qa magis lucē & masculinitatē participat.tum ēt qm̄ aliaꝝ masculinarū stellaꝝ uirtutes pene semper deferre solita ē. Ad primā igit̄ rōnē incōtrariū.dd. negando maiorē:& ad ꝓbationē:neget̄ cōsequētia:sicut duobus signis unus domus tribuitur. Ad scdam dicunt̄ duo.primū negatur cōsequtio: q; ex amplitudine quātitatis cōtinue maioritas quātitatis discrete sequat̄.luminaria.n. unicā domū.ceteri uero duas habēt.Secundū.dr̄ eē participās ꝑdominator i die qui pēest nocti.i nocte q̄ pteest diei. Ad tertiā dr̄ negādo cōsequētiā:nā si cūcte ꝑtātes medie:suū ꝑ se significatorē ac ꝑdominatorē haberēt:infiniti essent predominatores intermedii:sicut iremedia latitudo in infinitū diuisibilis ē. sed primus ꝑdominator illa cōplectit̄. Ad aliā dr̄ q; domoꝝ dñi ordinē in numero nō seruātur:nisi illum:quem res ipsa sustinet:si quoq; ꝑdicta cōsiderentur longe magis seruat ordinem Ptole.nam quod duobus significatoribus in aliis principalibus in quarta triplicitate duobus participantibus & uno principali distribuit. Ad quintam responsum est. Ad ultimam dicitur sicut ait Ptole.Mars in prima triplicitate diuturnitatem nō habet.ꝑterea Sol potentissimus arietis exaltationē occupās uim illā a Marte abstulit. In scorpione aūt gaudet & ꝑpter stellaꝝ fixaꝝ couenientiam ut dictum est:& qm̄ in prioribus triplicitatibus Luna & Venus dominium habuerunt.Mars uero minime.ut dictum est.

An terminorum dominium triplicitatis potestati præsit. Arti.ii.

t Riplicitatis dominiū maius eē q̄ super terminis ꝑtās pluribus rōnibus conuinci pōt.Primo.n.auctoritate astrologoꝝ oium. potestatem triplicitatis preponentiū.quin etiam Ptole.post domus dominiū absq; medio triplicitates ordiauit.Cæteri uero ad particularia descēdētes sic gradus potestatū ordinarūt: ut quinq; graduum domus ꝑtātis latitudinē cōstituant. exaltationis

q̄tuor triplicitatis triū terminoꝝ duoꝝ.unī9denicꝫ faciei. Adhuc q̄to uirt9fortior ē tāto ad plura maioraqꝫ se extēdit: cōtraqꝫ q̄to ad maiora plura eē se extēdit rāto fortior eē ut triplicitatis uero dn̄iū ad tria signa.lxxxx.grad9 se extēdit: quos q dē sua uirtute cōplectit.termini uero minie ergo. Incōtrariū uero obiicit quorū dā astrologorū opinio:uirtutē termini eē q̄ triplicitatis ē pferentiū. Rñdeo dicen do:planetæ ptātem bifariā itelligi posse:extēsiue.s.& intēsiue uidem9 nēpe q̄ncꝫ maioris uirtutis calorē esse & potētiæ in ignis pugillo q̄ in decē aeris.aeris igitur caliditas extēsionē nō aūt intensionē maiorē sustinet:extensione igit fateri opus est triplicitatis dominiū esse maius:intēsione uero minime. Cuius rei exemplū & rō succurrit:rex.n.in regno extēsione maius hēt dominiū q̄ uir in domo sua eius dem regni:nō tñ iure uenditiōi tradere pōt rex domū illā:quemadmodū domius eius facere pōt. Rōnes ēt succurrūt:maius.n.dominiū eē necesse est: qꝫ firmius stabilius minus qꝫ uariabile est:terminoꝝ uero potestates fixæ remanēt: triplicita/tis uero nō paꝝ per diē noctē qꝫ uariant:adeo qꝫ ex predominatore primo subie ctum efficiat igi.&c. Præterea tāto dominiū potentius est quāto ꝓprius & ali is minus cōmunicabile:termini aūt potestas soli planetæ cōuenit:triplicitatis ue ro pluribus significatoribus:igi.&c.minor apta:maior ōnditur:nā quæ plurib9 subiiciunt ob illoꝝ plurium diuersitatē quæ intercidere pōt in cōfusione quadā repugnātia/aut cōtrouersia/debilitatē qꝫ possidēt. Amplius diuturnioris ptās ma/gna ac potēs nimis experit:hæc aūt a terminorū ptāte nō aliis haurit.igi. &c. Postea triplicitatis ptās ut dictū ē ex aliis potestatib9 uelut aggregatū quoddam resultat:dominiū uero terminoꝝ se solo emergit ob specialē partiū cæli cū plane tis similitudinē:sed aggregati magnitudo paꝝ uel nihil a magnitudine partium differt:igit triplicitatis dominiū partū aut nihil supra domoꝝ & exaltationū po/testatē addere pōt. Addere tñ duobus modis ualet. Vno quidē sicut due qualita/tes tertiā resultantē ꝓducūt. Alio mō id qꝫ accidētaliū dignitatū respicit:ut haiz similitudinis &c.quæ tñ essentialibus uiribus terminoꝝ preesse nō pñt. Ad pri/mā igi.incontrariū dicendū:Ptolemeū his de cāis post domoꝝ dignitates de tri/plicitatibus locutū eē.Primo qm̄ a domib9 principaliter pēdēt. Secūdo qm̄ ma/ius extēsiue dominiū est:inter ceteros aūt nōnulli reperti sunt uires terminorū uiribus triplicitatū pferentes ut Alcabitius notat. Ad aliā dicit qꝫ dominiū nō sic in partibus cæli sumit:quasi uirtus a corpore planetæ effluēs huius ad lōgin quiores pluresqꝫ ptes effundat:illius uero ad pauciores propinquioresue:sicut ar gumētum falso ꝓcedit:sed qm̄ in parte illa tanta uel tanta similitudo cū stella re/perit.ex natura partiū cæli non ex ui tantum planetæ resultans: quare stat esse extensione dominium maius:minus qꝫ intentione ac efficacia.

Quæstio.XVIII.de mutua colligatiōe sequētiū & p̄cedētiū figuraꝝ.

An sequētes figuræ supra p̄cedentes figuras uim habere possint. Articu. i.

Pparet nōnullis arduū. sequētes figuras supra p̄cedētes habe/re posse significationem.& efficatiam.Nullus eni effectus an/te causam ꝓducentem esse pōt:formalē materialē aut finalem sedm̄ qꝫ agerē mouet.si uero sequens figura uim haberet &c. iā uis eius in tēpore se ipsā precedente reperiretur.nullus aūt dubitat figuræ uim eiusdē esse effectū. Preterea quod nō est

agere non poteſt:ſed dum præcedens figura eſt:ſequens non eſſe poteſt:tunc igi/tur nullo modo agere poteſt. Amplius nihil in non ens influere poteſt:preterita autem figura non eſt quum preteritum non ſit:nilq; aliud figura ſit q̃ cælum ſic ſe habens:quod per inſtans tantũmodo permanet. figura uero non exiſtente uirtus eius eſſe non poteſt:ſicut nec ſine ſubiecto accidens. Sed contra eſt qd a Ptolemeo eſſe aui a ſeptima/afforiſ. lxxxviiii. Idem afforiſ. lxiiii.&.lxv. & in principio ſecundi quatripartiti quibus in locis priores figuras per poſteriores determinari arctari affirmat:quæ quidem ſententia ſuperius dictis probari poteſt ubi apertum fecimus:quot quæq; figuræ in accidenrium mundi iudiciis neceſſa/rio inſpiciundæ ſunt:hoc idem in hominum geniturіs apparet. quoniam reuolutionibus aperiuntur ſequentes:igi.in præcedentibus uim habent. Reſpondeo dicendo: figurã ſequentem ſupra precedentẽ habere poteſtatem pluribus modis intelligi poteſt: primo uim iſtam ſequentis figuræ/ impreſſam reperiri ſemper in precedẽtis figura:ſiue ſequens extiterit: ſiue non & hoc eſſe nõ poteſt: figura.n. non exiſtens quæq; non fuit nihil prorſus in aliquid agere poteſt. Secundo: ut ſit ſenſus:figura ſequens uim habet ſuper cuncta figuræ præcedenti ſubiecta hoc etiam fieri non poteſt:contingit enim effectus quoſdam fuiſſe iam: præcedẽtis figuræ/eſſeq; corruptos/antequam figura ſequens ſit aut fuerit: itaq; certum ẽ effectus illos nullo modo a ſequentis cauſa pendere potuiſſe:quando enim effe/ctus erant prediсti:figura ſequens non erat:dum quoq; ſequens figura fuit effe/ctus non fuere:agens autem & paſſum oportet eſſe ſimul. Tertio intelligi poteſt ſequentem figuram in effectus cum ipſa uel poſt futuros imprimere / & ali/quid uirium ſuarum influere:& hoc pacto: aſſerendum eſt/ ſequentem figuram prioris effectus determinare/& arctare poſſe/uigorare/ac etiam debilitare/ & in nihilum reducere:qualiter in minori coniunctione differentia medie reperitur. & in media differẽtia maxime:ſiquidem prima uelut uniuerſalis cauſa eſt per ſequẽtes pticulares modificata.Itaq; patrũ natiuitates ſup filioꝝ geniturіs efficaciam habent.Nouimus uirum nobilem/domum filiorũ male diſpoſitã habuiſſe / cuius nati omnes uiolenta morte(diebus meis) piere. Ad primã incontrariũ dicendũ ipſã contra primũ & ſecundũ q̃nis ſenſum ꝓcedere:nõ aũt cõtra terriũ:quũ ſu/per illis tm̃ effectibus prioris figuræ ptãtem hẽre poſſit/qui uel una cũ ſequente eſſe incipiunt:uel poſt ipſam ſequunt̃. Et ſimili mõ ad ſecundũ reſponſum ſit. Ad tertiã dicitur uires precedentis figuræ ipreſſas remanere:ſed hoc nihil ad rẽ. qm̃ ſic dicimus ſequentes ſuper precedentes ptãtem hẽre:ut ſuper ſubiecta precedentis figuræ ptãtem habeat:quare maior ꝓpoſita ad propoſitum non eſt.

An precedentes figuræ ſupra ſequentes poteſtatem habeant & patrum / ſuper filiorum geniturіs. Articulus.ii.

Vxta ſuperius declarata dicendum eſſe uidetur: ꝙ precedentes figuræ ſupra ſequentes poteſtatem non habeãt:itaq; nec patrum figuræ ſupra filioꝝ figuris.Oſtẽſũ ẽ.n.ſupra in principiis a ſignificatoribus ſeu ꝑdominatoribꝰ uĩ ſignificatiuã & ptãtem ſumi:ergo quom ſeqũes figura ẽ/ eius ꝑdominatores ſignificatiuã ptãtem ſibi uendicãt:ali[e] igi. ptãtes precedentiũ amittũtur.quoniã nil aliud eſt poteſtatem aquirere/q̃ alios ſignificatores ſupare:& ſcdm ſui diſpoſitionem effectus inferiores ꝑduci:niſi contingeret eundem remanere ſi/

gnificatorem:quod per accidens est. Tunc igitur desinit prioris figuræ uirtus: quom alterius esse incipit. ex quo sequitur priorem supra posteriorem non habere uirtutem. Postquã posterioris uirtus ante ipsam nõ reperitur:ut immediate ostensum fuit. Præterea nec patrũ geniture super eas quæ sunt filiorum uim ullam habere possunt. Nam si qua domus super filios significationem habet:similem habet respectum ad domũ genitoris significatiuam:qualem domus genitoris significatiua ad domũ filiorum. sed si quis genitor Arietẽ in ascendente habuerit in eius ortu. certũ est Leonis signum suoꝝ filioꝝ esse significatiuũ. igitur & filii eius Arietẽ habebunt signum genitoris dispositorem. Hæc autẽ nona est ab eoꝝ ascendente. non quarta aut decima sicut astrologi ponunt. Idem similiter sequitur de septima respectu aui & ascendente respectu nepotum. Non enim correspõdere possunt:ut in se inuicem influant. nam si septimũ signum auum significat:igitur suũ oppositum neporem. consequẽs falsum:quoniã nona quæ filioꝝ domui quinta est:nepotes significat iuxta Ptolo. doctrinã afforis. lxxxviiii. Postea si quinta domus filioꝝ significaret dispositiones. igitur ascendẽs filiorum signum in quinta repertũ esse oporteret. consequens falsum. quoniã diuersa signa in fratrum genituris uidemus emergere. Vlterius si sic. igitur quilibet pronepos idem signum haberet quod proauus. consequens falsum:quoniã magis nepotes auo q̃ pronepores proauo assimilari comprehendimus. In contrariũ est Ptolomei auctoritas afforis. lxiiii. & lxv. & lxxxviiii. Respondeo dicendum. ꝙ quũ superius ostensum sit sequentes figuras super p̃cedentium effectus habere uirtutem:multo clarius dicendum est p̃cedentium figurarum uires super sequentes uel sibi subiecta seu eaꝝ effectus habere potestatem. Primo enim uires p̃cedentiũ uniuersaliores sunt:sed uniuersales figuræ & causæ potentiores sunt particularibus omnibus cõputatis:ut primo ca. secundi quatriparti affirmat Ptolo. igitur &c. Deinde remittere impedire uel intẽdere aut uigorare alterius figuræ subiectos effectus est super illos potestatẽ habere. sequentis uero figuræ effectus per uirtutẽ p̃cedentis figuræ minuuntur:aut augentur. igitur p̃cedentes supra sequẽtes hñt potestatẽ. consequutio notissima est. maior aperta. minor ostenditur:nam si per superius dicta sequentes figuræ supra quasdam p̃cedentiũ effectus uim habẽt. idem effectus & posterioris & prioris figuræ uirtute afficiunt: aut igitur similes sunt uires istarum:aut dissimiles:& ita aut intendunt eoꝝ effectus a p̃dictis simul causis aut remittuntur:quod est intentũ. Vlterius quũ inferiores particulares causæ ab uniuersalibus motæ in se inuicem dependentiã habeant:oportet similem in uniuersalibus dependentiã reperiri:sed in inferioribus filius a patre p̃cedit. igitur & causæ filii e causis patrũ. & per consequẽs posteriores a prioribus. Clarius cõiunctio maxima non potest omnes effectus suos sola p̃ducere:quod patet ob tempoꝝ longum spacium & q̃m cætere intermediæ figuræ superfluerent. ig. opus est:ut per alias seq̃ntes fortificetur in quibusdã futuris effectibus:q̃m in media cõiunctione differentia est maioris:itaq; anterioris & posterioris figuræ idẽ erit effectus:quod nil aliud est q̃ unã sup alterã habere potestatẽ. hoc est una super alterius subiecta. Ad rõnes igitur in contrariũ. dd. ad primã negetͤ secunda consequutio. q̃m licet alterius figuræ p̃dominatores potestatẽ acquirãt participe:nõ tñ totalẽ sibi uendicãt:quare p̃cedentes nõ amittũt.

Ad secundā dicitur.ꝙ primus genitus similis patri inuenitur.in cuius causis maior cū patris causis similitudo reperit̄.in aliis uero nō est tanta similitudo credēda.licet generalem quandā possideāt:quæ duplex esse pōt.stellaꝝ.s.& signoꝝ.dicendū igi.ꝙ uel signoꝝ ratione uel stellaꝝ causa nona nepoti & ascendens pauo & pronepoti uel nepoti assimilatur. Ptolomeus autē eam posuit in qua maiorem inuenit similitudinem. Neganda igitur est cōsequutio.a.assimilatur.b.igitur nō.c.Ad alias per hæc patet intelligenti solutio.

Quæstio.XX.de partibus habitabilibus terræ:& earū respectu diuerso ad easdem partes cæli.

An aliqua terræ pars rōne superioꝝ influxuū inhabitabilis sit. Articulus.i.

Q Vinqꝫ zonis terra cōprehendit̄:quaꝝ mediā torridam appellatā a Sole coburi pleriqꝫ firmiter tenent.duas quoqꝫ extremas polis suppositas ob frigus/ueluti a fonte caloris longinquas inhabitabiles esse putant. Mediā pdictā habitari nō posse existimant demonstrare.quū magis ad zenit capitum in maiori sui latitudine Sol ibi ppinquus sit q̄ respectu nostri climatis in maxima ad zenit ppinquitate.sub polis uero nox adest dimidium anni occupās.Saturnus.xv.annos emisphe/rium non ascendit.Iuppiter.vi.Mars unum fere:& ita in reliquis planetis modo suo:qui tamē ad uitā animaliū tuendam quottidie oriri deberēt. Adhuc partes terræ inhabitabiles ob maxima frigora reperiri nō est dubiū.igi.pari rōne ob nimiū calorē:quæ sola equatori subiecta esse uidet̄. In cōtrariū est Auicēna primo libro sen.i.putātis sub equatore tēperatiorē habitationē esse/nisi terrenæ causæ obsuerint:sicut montes:ualles & similia.Sed quāuis ibidē tēperati aeris qualitates nō reperirent̄.hoc unū sufficere debet ꝙ iā expientia docet:hoīes partē illā incolere.similiter partes polis subpositas uel ppinquas pigmei incolūt.parui qdē ob caloris defectū augumētatiua quidē calore extendit mēbra.digestiuaqꝫ dige/rit:quæ extrinseco calore Solis uiuifico roborat̄. Sed ratio quidē aperit:zonā mediā uniformibus parū ue dissimilibus qualitatibus affici.humaneqꝫ tēperatæ cōplexioni cōuenientioribus.Nam quū duæ præcipue causæ caloris intensi sint Solis.s.ad zenit ppinquitas & radioꝝ ppendicularitas maior:& mora sup terrā.haꝝ potior secunda est:ut calor in nonis maior q̄ in meridie ostenditdumqꝫ Sol Leonem habitat q̄ in Cancro:licet hoc in alias causas referant quidā.quare quū equatorē habitātibus minor longe sit mora.citiusqꝫ a zenit discedat Sol/paucisqꝫ diebus moratus/latitudinē suscipiat sequit̄ intentū. Additur altera causa salu/tis habitantiū.natura enim nō bene subitas mutationes sustinet & modo algore modo æstuatione affici/molestissimū habet:que qdem res aliis accidit.equatorem uero habitātibus aeris qualitatū similitudo.quū non multū minus noctes infrigidare ualeant:q̄ dies calefacere:quāquā caliditas magis actiua est frigiditate:ac magis intensa:pariter & sub polis tēpore quo Sol emispheriū habitantiū incolit/sex menses nunq̄ occidit:orizontēqꝫ circūdat:uapores dissoluit:& quod in tēpore noctis defecit die maximo supplet. Cæteriqꝫ planetæ similiter operat̄:dūqꝫ absentes alteꝝ emispheriū habitant fixæ nūq̄ occidentes eoꝝ naturā sapientes ex pte supplent:quapropter hyemis tempore loca illa relinquūt:ac partes quasdam non distantes nimis transmigrant.Ad obiecta patet solutio.

An habitantibus zonam alteram uersus polum alterum astrorum uires adeo mutentur:ut similibus circulorum respectibus / similes uires sibi uendicent pla/netæ. Articulus.ii.

Idetur q̄ habitantibus zonā alterā/planetaꝝ uirtutes opposito modo se
u habeant:ita.s.ut Leo sit solis detrimentū. Aquarius uero domus. Cancer Lunæ detrimētū. Capricornus uero domus. Aries etiā Solis casus: exaltatio uero Saturni. Libra Saturni casus. Solis uero exaltatio sit.itaq; in cæteris modo suo dicendū:Ptolo.quidē quatripartiti libro.i.xviii.ca. Solis & Lunæ Leonem & Cancrū domicilia esse dixit:q̄m zenit nostroꝝ capitū ꝓpinquiora sunt:& q̄m calorē generant:sed simili modo Sol & Luna se habent in Aquario & Capricorno respectu zone meridionalis:ut patet oibus.igi.&c. Item dominos triplicitatum ex domoꝝ dn̄io & exaltationū inuestigat sequente ca.quare si domus uariæ sunt oppositisq; locis repertæ sic etiā triplicitatis potestas se habebit. Præterea hoc idem apparet ex his quæ de exaltationis dignitate ca.xx.dicit.ait enim Ptolo.Sol quom in Arietis signo fuerit ad altiorē circuli medietatē septētrionalem mutabitur.quomq; Libræ signū ingrediet̄ ad inferiorē circuli medietatem meridionalem ꝓpriū iter aduertit.quapropter Arietis signū Solis exaltationē posuere. Libræ uero casum:& per oppositū Saturno:ob oppositā eius proprietatē.modo apertum est ꝑdicta omnia quæ in Ariete respectu nostri de Sole dicuntur:idem in libra cōuenire antipodū incolentiū cōparatione.sicq; in domibus triplicitatibus & exaltationibus hoc cōtingit:apertū est idem circa debiliores potestates euenire. Amplius unusquisq; planeta in domo sua potentior est. ergo si Sol Leonē semp haberet domiciliū respectu omniū in eo etiā omniū cōperatione potentior esset:& suā propriā operationem intensiorē ac fortiorē exercet.consequēs falsum.respectu eni alterius zone. Sol in Leone nō maxime calefacit:nec Luna maxime humectat.& ita de aliis uiribus. In contrarium sunt ea quæ superius determinata sunt.dictū est enim domos/exaltationes &c.in cælis esse ex natura similitudinis:quæ inter planetas & primi mobilis partes reperitur:iuxtaq; minorē uel maiorē præfatam similitudinē/minorē uel maiorē potestatem resultare.he autē similitudines per aliquid absolutū ex natura partium cæli in illis reperiunt̄. Igitur nō sic uariis respectibus mutari poterunt. Adhuc qui sententiā istā tenent ratione superius adducta cōuincant̄.siquidem sic respectiuæ essent planetaꝝ potestates:ergo secundū diuersa climata erit opus illas uariari:postq̄ iam secundū diuersa climata sensibilis apparet respectuū differentia: itaq; astrologiæ scientia/quā omnes sequunē futilis inanis fallaxq; esset penitus. Deinceps qui rem istā eo modo imaginantur/nihil equidē interesse putant inter sensibiles atq; insensibiles radios. Ortēum est autē superius/insensibiles uirtutes siue influētias longe potiores esse:qbus maxime mensurant̄ planetaꝝ potestates: quā ob cām in Aquario maiorē calorē Sol generat q̄ in Piscibus:aut Scorpione remota stellaꝝ fixaꝝ ibi existentiū martiali influentia. Vlterius natura semper diuersitatē intendit:quū in ea uniuersi pfectio sita sit:quā præcipue expetit.uerū pluribus diuersis modis/p easdē domos/in diuersas terræ zonas:uirtus emittit̄:q̄ per diuersas/respectū similem habētes.igi.&c.minor aperta est cōsiderantibus q̄ uariis modis & respectibus Sol sub Leone has uel illas partes terræ respiciat.

Deniq; si natura similē potestatē similibus distantiis ad terrā planetis dedisset/pariter similes fixas ab equatore uersus unū polum:& ab eodē circulo uersus aliū dedisset.nō.n.rōnabile uidetur principaliora similia facere minus uero principalia dissimilia. Ad rōnes igiť /incōtrariū facilis est respōsio.siquidē quæ nō modo in pdictis locis dicunť inspicianť:uerū etiā in locis aliis.apertū est enim nobilioribus efficacioribusq; uirtutibus planetas esse pditos/qualitatibus primis:nec ob caliditatē siccitatēue leonis signū soli tributū esse in domum.sed ob alias insensibiles uires:quas potentiores in illo existens effundit.itaq; Mercurio geminoꝝ signum.Veneri taurus.Saturno aquarius:quoꝝ cōplexiones seu qualitates prime dissimiles sunt.quo iacto fundamento taciteq; supposito/quātum fieri potuit/eandem potestatē planetis conuenire ostendere uoluit qualitatū causa(quas in nos influunt)sunt igitur Ptolomei rationes.nō principales/quibus potestates planetis tribui uoluerit:sed aliis supradictis suppositis:quæ ad sensibiles qualitates primas pertinere uidebanť/cōcordare conatus est.& per hæc patet intelligēti ad obiecta solutio/naturali lumine intellectus ab eo tributo:a quo bona cuncta procedunt/cui laus & gloria.per infinita secula.

Ad Lectorem.

Sume care lector nouem & nonaginta quæsita in mediū adducta:quæ si sufficienti solertia enodata sint/nil mihi iocundius euenire pōt:sin uero/fortunæ fluctibus ignosce:suscipe animum hilarem:qui ea causa puinciā suscepit:ut saltim grauiora philosophoꝝ more duro certamine absoluerenť:quo fit ut hoc fructus inde sperare possimus:si pposita minus culta minusq; diserta fuerint/ingenio pditis stimulus oriať assiduus/ad noua cōmentāda cōpellens:qbus inuentis/Astrologiam iam fugā arripientē:tot iniuriis lacessitā obfirmare possimus. Vale.

LVCII BELLANTII SENENSIS ARTIVM ET MEDICINAE DOCTORIS RESPONSIONES IN DISPVTATIONES IOANNIS PICI MIRAN. CO. ADVERSVS ASTROLOGOS. PROEMIVM.

HOmerus atq; Cecilius pessimos inimicos esse p̄dicant: qui sub
amico℞ specie nos circunueniūt: qua sentētia nulla salubrior
precipi pōt. Quanq̄ testimonio poeta℞ non est opus: quū di
uina ueritas uitæ morūq; magistra sub ouiū pelle lupos euita
ri/ & ne de facie iudicaremus admonuerit: eos p̄sertim intelli/
gendo qui sub religiōis obtentu indoctis illudentes (quū pſi
cunctas scietias ꝓfiteanť quo facilius ab īperitis dictis eo℞ maior fides adhibea
tur) quæ aīo cōceperint pernitiosa licet religiōi aduersantia primū ordiri deinde
texere possint. Siquidem hoc genus inimico℞ est: qđ nec auerti nec euerti facile
possit: qn̄ quidē ignara plebs nō hos supare: sed ultro occurrere/ exosculari fimbri
as tangere cōtendit: arbitratť.n. uesanū uulgus: quū hos non intus & incute co/
gnoscať q̄ ore ꝓferunť/ uera ex imo quidē corde ꝓfecta esse: quū tñ sp personati lo
quanť/ mulierculas cerdones cupedenarios/ quosdā ēt diuites quos nobiles appel/
lant: alliciāt/ illaqueent/ ac firmiter teneāt. Hoc sane p̄stigiū qa magno cōstat imo
nil reliqui facit: & altius introspiciendum & diutius examinandū/ nec temere ad/
mittí/ sed statim in primordiis ꝓfligari debet: nec expectandū/ donec fallacia per
se detegať: agitur.n. cū his q̄ primū de penatibus nostris: de oī repu. & qđ maxi/
mū est: de ipsa q̄ nobis oīum re℞ carissima ē & esse debet aīa. Sed ueniēti mor/
bo occurrēdo tanto acrius explodendū & aīaduertendū/ quāto rectius ad pnitiē
nostrā sub ꝓtextu beneficentiæ illabebať. Nec minus mala quædā sunt/ q̄ ideo nō
uidenť esse pessima qa bonis interdū sunt admixta/ imo ipsius boni p̄ræ se imagi
nē ferunt: quū tanto exiti alius noceāt/ quāto p speciē boni/ cū facilius admittunť
tū admissa qđ semel inuasere tenacius occupāt/ retinentq; potētius: ut sine piculo
euelli nequeāt. Quod cū sæpe priscis tēporibus diuersis in regiōibus tū etate no
stra in etruria uidere est: cū mero uāq; dulcissimo uenenū ꝓpinari uidemus: quo
adeo temulēti cæci qdā facti sunt: ut nisi Deus optimus manū porrigat: ad per/
niciosissimū exitiū tendēt. Sicut.n. nil sanctius in terris uera religiōe/ ita nil dete
stabilius ficta ac simulata: qua miseri populi in perniciē suā seducunť. Quid āt
exitialius qđ expugnabilius/ q̄ cū titulo sapiētiæ ac sanctitatis ipse se nobis error
insinuať/ ut mēte capti opā demus ut aīam cū corpore ad ultimū interitū dedu/
camus/ nō aliud hoc q̄ cōsiliū & mentē/ cuius sola uis abigendæ falsitati nobis in/
nata estimissam facere & p̄ditū dare. Hoc euenit maxime p sui dissimulationē: q̄
sub specie bonitatis populo se circūfert. Est aūt hæc ꝓpria labes oīum malo℞ cu
ius nō alia ꝓfessio ē q̄ p̄cepta & artes calere simulādi atq; dissimulandi: sed in pri
mis ut uulgo religiosi appareāt astrologiam lacerandam: & (si p eos fieri posset)
perdendā aggrediuntur: duplici inquā causa moti/ cum quia hi plurimum tempo
ris inuita minerua in ea impendentes nihilum quidem proficere potuerunt. Fato
rum est enim leges ediscere fati: tū quia (quod pluris faciunt eorum animos ua/
riis affectibus estuantes) ab astrologis detegi egerrime ferunt. Oculos lipientes
amant linceos odiūt. Hinc astrologiam apud indoctos puerilibus ac ridiculis ar

gumentis insectant̄:hinc œstro tali ī furorē acti/Astrologiā legib9 īterdictā ciui/
lib9 & pōtificiis garrirūt:humana curiositate retentā uolūt:irrisā a phīs mētiunt̄
a circulatorib9 cultā somniāt.prudētissimo cuiq̧ nō suspectā dicere debebāt/ sed
honori maxīo sp̄ habitā:laudāt astronomiā/dānant astrologiā:q̄si ps illa medicīæ
laudāda sit quā theoricā uocāt:illa dānanda q̄ practica dr̄:equa fruct9 folioꝝ flo
rūq̧ legunt̄:q̄ sanitatē hoibus p̄stat.sicut illa pollicet̄/hæc finis illa actio/hæc por
tus illa nauigatio:pariter hæc oia de astronomia & astrologia dici debēt. Astro/
logia.n.p̱ se(mō qs recte utat̄)rōnibus nixa:& pre iudiciis hoium sapiētissimo
rū nihil dubitauerit affirmar̄/nō eē inter sciētias q̄ magis p̄stigia detegat/aut q̄ mi/
nus fallat deuulgetq̧ magis q̄ iperitos fallere conent̄:tāto simulatiōibus & supsti
tiōibus aduersantior/q̄to ꝓpius ad ueritatē accedit.Ita p rōes manifestissimas lu/
ce clari9 fiet/nullā eē ī astrologia fallaciā/nullā pernicié.Ostētat hæc cælū & plāe
tas ubi tu possis nō nihil(mō nō asinus ad lirā)uerissime p̄uidere: ubi tu nō stel
las ī aīalia trāsformatas:nō plenū fabulis/cælū nō ꝓ uero cælo comētitiū aspicies
q̄ tñ doctissimi et antiq sapiētissimi/more Platōis cæterorūq̧ admirabiliū uirorū
qñq̧ dixerūt:ut talib9 tegumētis ꝓfanū uulgus a re tā sacra merito arcerēt.Sed
archana dei q̄ nō hoi nisi humanitate exuto misticisq̧ cælestib9 his sacris initia/
to cognoscere liceat.Hæc tibi cælestia cūcta/astra astrorūq̧ affectiōes ōndet apte
q̄ oia p rōnes expimēta/tā diuturnis obseruatiōibus/tā diligētibus annotamentis
corroborata/tot seculoꝝ totq̧ etatū approbatiōe recepta fidē astruere p̄nt. Viri p̄
terea cōplures doctissimi ī quoꝝ libris nihil nō libratū & auctoritas maxia fuit:
ut absq̧ dubio credas/q scripserūt:nō mō fidē adhibuisse his q̄ scribebāt: ueꝝ et
ꝓ re certissima habuisse:nullas quoq̧ aures populares uulgaresue captabāt.nulla
inani gloria uexabant̄:diuitias dilapidasse nō dolebāt:q̄s uariis aucupiis regre/
rēt:quū eas oio ꝓ nihilo hēre didicissent: pōtificatū optare nō liberi hoīs eē du/
cebāt:mētiri nūquā didicerāt:quo alterū aīo sentire alteꝝ ore loq cogerent̄. Sed
placido pectore posthabitis affectib9 cūctis humanisq̧ reb9/sua uirtute(qd̄ satis
est)cōtēti/uulgus/latrātes sciolos/sophistas oēs(ut equū ē)irridebāt/Felices inquā
aīæ qb9 hæc cognoscere primis.Inq̧ domos supas scādeř cura fuit.Nō uenus &
uinū sublima pectora fregit.Officiūue fori militiæue labor.Admouere oculis di
stātia sidera nostris.Etheraq̧ īgenio supposuere suo.Nulla in astrologis uanitas/
mō uis sit q eē debet.Nō.n.negare auderē plures eē q hoc nomen falso ꝓfiteant̄
uñ maliuolis ansa detrahēdi dat̄.Sed uide nō ne plurimi grāmaticē perperā te/
nēt:īō ne q̄so grāmaticē dānabim9:q̄tn mīus dānanda astrologia siq eius ꝓfesso
res(q tñ īter illos quos auctores hēmus aut nulli aut pauci admodū sūt)offende
rint cespitauerintue tātisper.Res ardua astrologia est/sublimis/admiranda:nō tra/
ctāda oibus:sed his tñ quos ipsa sibi elegerit.Currūt ad eā plurimi/sed unus bra
uiū accipit:quæstū nullū ne honestissimū qdē lucrū appetit:nisi quæ p̄sentia: &
futura cognoscat.Dices uendūt illā turpiter arioli:& quidā passi mendicātes. Er
ras ꝓfecto amice & tota eras uia:ītrospice q̄so:īuenies illā astrologiam nō eē:sed
quo callidi argite sibi nūmos parēt:illā mentiunt̄/ꝓ certo habētes nullū genus
hoium eē/qn audito astrologiæ noīe moueat̄/attollatur:tāta cæli uis ē tāta astro/
rū adeo diuina mēs nr̄a/ui sibi insita(quæ inanis esse nō pōt) cælestia appetit/ut
etiā quos tu stolidos/quos brutos uideas/ad hæc eadē erigantur.uñ & circulato/

ribus stipes aquitūtur:& astrologis apud bonos laus:ueritas:uis maxia celebrat. Sed nō ne hoc in re multo minori:quæ tamē cū maxio hoīum periculo fit ubiq; terrarū fieri uidemus? Venditāt medicinā falsi & mētiti medici:imo qui nunquā medicinā noiare audierit. Erat hic nup credo:ille tōsor:factus ē medicus:purpuratus & anulatus incedit.hūc uulgus suæ uitæ necisq; arbitrū facit:hic p experimenta mortes agit:huic hoīem occidisse īpunitas est:cuius errores terra tegit:ob id uerā medicinā delendā putabis? Sed q̄to minus astrologiā:quæ nō modo corpus sed aīum sanat:diuinūq; reddit: q̄nquidē hæc sciētias cūctas absoluit quib9 ad astrologiā indigemus.Hanc qui damnant uel deliri uel perfidi:mathematicas & naturales dānar:uel non uident:uel uidere dissimulāt:quibus hæc pro ministris ubiq; & semper utit.Hæc cunctis uitæ usibus cōmoda pollicet & præstar. prudentiā auget quū prudentes faciat in euitandis malis:capessendis: conseruandisq; bonis quæ futura cognoscit.Religioni minime aduersat: siquis astrologia non superstitione uana quæ per indoctos ab illa emanat:recte utat. Q uod quū ego exploratū haberem:putaui piaculū me facturū uel morte propriæ non expiandū si tacere si dissimulare:uel personati quidam:& pro uirili diuinū hoc minus hominibus cælitus missum:e perfidorū manibus extorquere:& in libertatem asserere:non tentarē hac presertim ætate:qua si quando alias ad hanc lacerandam omnis ætas & ordo sexusq; mō debacchantur:seducti religiōis prætextu hypocritarum falsis subgestionibus:quos diuina ueritas cauendos perdendosq; monuit. Est autem tanto magis pro ueritate pugnandū:quāto plures habere cognoscitur oppugnatores.siquidē ut prodesse oībus ita placere tantūmodo bonis desideramus.Nec iudiciū multitudinis fidē habet ubi contra stat ratio atq; experimentum assiduū:consensusq; uere doctorum.Nec nos aurā popularē:quod illorum p̄sertim est:q simulata bonitate famelici offā siccis faucibus expectant. Sed lucem ueritatis & publicā utilitatē (posthabitis oībus:more nostro) spectamus. Procedendū esse statuimus eodē ordine:eisdē partitionibus quibus & Picus: ut facili9 responsa suis obiectiōibus applicent:quas si iterū in mediū adduceremus:nostræ (quā diligimus) breuitati locus non esset:in respōsionibus docti inspiciunt obiecta:siqui hoc attingere non ualeant:obiectiōes Pici ante oculos habeāt. Magna quidē uolumina paucis cōplecti soliti sumus:uti multiloquiū abhorremus: qua re nisi detrahendi occasio relinqueret qua obicere possent aduersarii aliquid insolutū superfuisse:breui uolumine minus leues Pici obiētiones: cæteras nihil faciendo:absoluissemus.

Liber Primus.

Primum omnium scire lectorem uolo:quanta sit Pico in detestata ab eo astrologia fides adhibenda: quippe facile potest unusquisq; cognoscere:si ea que paulo ante mortem in Apologia ad Laurentium Medicem: & in oratione ad Cardinales diligenter inspexerit.Ibi.quidem comperiet: quantum uirtuti cælorum tribuat:multa quoq; cognoscet.quæ huius libri dictis penitus aduersantur.Mirum autem est:ut tam breui temporis spatio astrologiam falsam abiciendāq; deprehenderit:nisi forte ueri luminis particeps factus ab eo (quem sepissime consulebat) fratre Hieronymo Sauonarola:omnē ueritatem sit complexus:cuius suasu hoc opus scripsisse credendum est:cū eiusdem cō

filio impressum fuerit:tum quoniã uulgari sermõe non doctis sed populis (quos seducere studebat) libellum edidit:ubi leuiora quedã ad uetbũ ex hoc opere trã stulit:astuto quippe consilio. Nam multis ante temporibus falsi prophete aducen tum astrologia denunciauit:ut inter cetera appatet. per prognosticum singula/ ris uiri. Pauli Theutonici. qui aperte talia in religionem monstra iam diu dictis & scriptis fore ostendit. Cui si (ut par erat) creditum fuisset & populis & Christi religioni plurimum conduxisset.

Xordium sumpsit ex hoc. Antiquorum bonis iudiciis semper uisum est e se inquit inutilem abiciendam esse Astrologiam. Siste. siqui illi iniuria detrahentes comperti sunt:non tamen abiectam facere potuerunt: itaq; nec Picus:quum boni non semper usquaq; boni sint:& docti prerogatiuã om/ nibus modis pauci consequãtur:nec omnes docti philosophi: philosophi semper sint:quoniam uero nihil est adeo bonum quo mens hominum abuti non possit: idcirco non mirum si quos aduersarios habuerit astrologia:est enim presumptio nis arrogantiæ atq; elationis proprium:ut siquid statim capere non possint:ue/ stigio illud odio habeant. Adducit in medium complures philosophos: quo/ rum nullus (ut ait) astrologiæ fidem habebat. Sed age astrologiam nunq̃ Ari/ sto. nunquam Plato damnauit: qui tamen cæteros philosophos antecellunt:mi/ ratur Picus cur de astrologia non scripserunt Plato & Arist. miretur quoq; cur nec musicam perfectiuam arithmeticã geometriã nõ scripserunt:dicet. ad nos nõ peruenerunt opera:dicemus quoq; nec astrologia. Instabit quispiã de ceteris sal tim aliquando uerbum fecit:respondemus:etiam astrologiam. ii. primi naturali/ um mediam inter mathema. & naturales dixit: obstabit astronomiam non astro/ logiam dixisse Aristo. respondemus eadẽ scientiam per ea nomina significari. practicam quidem & speculatiuã eadẽ scientia complectitur: quæ uero propria sunt astrologiæ non decet naturalem docere. Deinde quoniã complures philoso/ phos adducit in medium:quorum nullus astrologiæ scientiæ credidisse dicit Py thagoram:Democritum:& aliosq̃ quo queratur an cæterorum philosophorum sententiis Democritus adhereret aut pythagoras aliorum: quare quanuis quisq; alterius philosophiam spreuerit non ob eam causam spernendam esse concludit. ita nec astrologiã:uelle suũ cuiq; est. Verũ quo nam pacto Pythagoras & Demo critus astrologiam damnare potuerunt quũ ipsi non modo inter magicos cõnu/ merentur:sed magicæ artis inuentores ab antiquis scriptoribus habiti sint. Sene ca quantũ astrologiæ detrahere possit:quisq; consideret quum stoicus præceteris sui temporis fuerit:nosq; semper fatis agi dicat:fatisq; credendũ. Cicero quid cõ/ tra astrologos uel pro astrologis scripserit ipse uideat excepta enim eloquẽtiæ ui in cæteris sepius cespitat:potius. n. morali q̃ naturali phia preditus fuit: affirmat in libro suo de fato. Aristo. fati necessitatẽ sensisse:quũ tamẽ & in libro perihet/ menias. & .ii. primi naturalium & in diuina contingentiã precæteris phis posue rit idẽ in oĩ morali phia proclamat Epicurol cuius auctoritas maior est apud ip/ sum q̃ apud nos credendũ non esse dicimus:quũ astrorum corpora non maiora (q̃ uisui appareant) in cælo esse dixerit. Dicit astrologiam a naturali scientia pen dere. Cõcedit hoc Aristo. ii. primi naturaliũ. concedit & Ptole. asso. vii. libri fru ctus. diuersarũ tamẽ scientiarum sunt uaria principia:uariæq; conclusiões uariis

in locis aperiendæ. Plotinus æque ab astrologis posthabetur: de quo non uideo cur non magis materno q̃ porphyrio credamus. Origenes cui nõ in oibus adheremus uanas supstitiones cõmixtas astrologicis ueritatibus dãnauit: sicut & multi christiani pontifices. Alexander peripatheticus cũ Ptole. ceterisq; doctoribus fat' necessitatẽ tollit Aueroi credendũ non est qui falso unici intellectus bestialẽ positionẽ se inuenisse affirmat: qui locantis corporis qualitates sentiri nõ posse a locato ipso testatur: quasi oium eiusdem speciei locatorũ uel ẽt generis unicũ sit temperamentũ per ætates complexiones diuersasq; dispositiones non uariabile: qui i ultimo metha. ecētricos & epiciclos negat asserit quoq; diuersis polis i eodẽ orbe apparentias planetarũ posse saluari: egre ẽt ferre ait ob seniũ astrologiã non posse acquirere: iraq; & anticorũ & sui tpis & quã sperabat ignorauit. Auicēnæ quæ so lege codicẽ: ubi particularẽ noticiã in propria forma solũ ignorari apparebit: reliqui uero adducti nihil concludũt. Ioãnes marlianus astrorũ influxibus adhebebat: ut sepius retulit ptor meus excellentissimus Franciscus Ninus Señ. eius discipulus Luchinus mathematicus optimus uiuit: qui suam poterit opinionem exprimere: & in scriptis relinquere. Paulum uero Florentinũ mathematicũ (ut audiui) insignẽ ipse nunquã alloquutus sum: neq; uidi: a cõpluribus tamẽ eius familiaribus accepi nulli cuiquã rei maiorẽ fidem adhibere q̃ astrologiæ: uerum uti uir prudentissimus: illã non uulgo exponebat: amicis tamẽ animi secreta aperiens quæcunq; cognoscebat futura pdicebat: quã rẽ Cosmus Medices ac Petrus eius filius assidue experibant: nihil. n. eo inconsulto unquã fecerunt. Q uod Baptista Albertus Florentinus Pauli familiarissimus Scriptor quidẽ inter primos nostri tpis in ope suo de architectura sepe testat' cũ de icidẽdis arborib9 quom de fũdamẽtis hedificiorũ agit: caute sapiẽter loqut9 astrologiæ pfessores nõ aspernandos dixit. Marsilius ficinus Platõicus cuidã amico meo eius ispecta genitura q̃dã futura affirmauit: nihilq; aduersus astrologiã scripsisse audiuim9 at sepe itẽrũ legimus in libro de triplici uita quem iam plures sunt anni edidit pro astrologica facultate: ubi nõ modo de astrologia sed magica qđ maius est diffuse tractat. Polirianus uero uir quidẽ litteratus neq; astrologiæ neq; eius quã astronomiam appellant partem ullã didicerat: sed pauloante mortẽ complures apud se habebat huius scientiæ peritos: a quibus aliquid itelligere sperabat. Nicholaũ leonicenũ astrologiæ detraxisse nõ creditur: tũ qm̃ falso q̃nq; restimõia citant' tũ qm̃ si astronomia tã pclara sciẽtia ẽ (sicut ipe testat') circulatores reddere nõ poterat. Q uid de ouidio sentiendũ dictũ: qđ de ymaginibus nicromāticis Thomas aqnas sense rit: quid ẽt de annulis. Ptole. ceterisq; nugis non est opus respõdere. sed ad Ptole. famã tuendã accedamus. Damnat Picus philæ partitionẽ i tria genera quæ quidẽ trimẽbris diuisio dictus Arist. consona est. occasioq; diuisiõis. nõ. n. putat oia absolute ex tribus cõstare. materia. forma. & motu qm̃ nullũ illorũ nõ Deus: multaq; alia cõpositionẽ illã nõ sustinẽt. Sed de sensibilibus rebus loquit': a qbus nr̃a cognitio sumit originẽ: n. licet in sensibilibus theologica non sint. ut sensibilia sunt ab illis tñ eleuat' itellectus ad diuina intuẽda: inuisibilia dei p sensibilia intelligũtur & quãq; ut motor a naturali deus cognoscit'. illa tñ cognitio diuinæ cognitionis occasio fuit. a motu igi. itellectus eleuatus est ad dei cognitionẽ. & ad id quẽ motus nõ attingit. Abstractiões uero mathematicas eẽ formas. nullus peripateti

eus dubitat:pariter etiá naturalia materiá continere.Ex illis igitur tribus sic con stare dixit oia:quoniá cuncta naturalia:a quibus notitia nostra sumit exordium hæc tria complectuntur.Quod uero de humiditate lunæ in quatripartito dicit: apud eos tm̄ falsum est:qui uerba nō recte iterpretantur:neque sensum:neque an/ tecedentia aut consequentia considerant.Dicit enim maior lunæ uis est humecta re.est enim terra propior:a qua uapor humidus ab imo usque ad eam ascendit: quapropter ad hūc modum mutatione manifesta corpora mutat.quæ uerba Pi/ cus sic interpretatur.a qua.s.terra usq; ad eam.s.lunam. Sed procul dubio ridicu/ lū est sic exponere:sed sic exponēda sūt.a qua.s.luna.uirtute.s.ipsius.ab imo.s. terre usq; ad eā terre extremitatē humidi uapores eleuāt.q.d.maior lunæ uirtus īter sensibiles ē hūectare.qm̄ ob eius ꝓpinqtatē ad terrā:& alias supple cās i.q.de planetis aptas uapores humidos e terre uisceribꝰ usq; ad eius extremitatē & am/ plius eleuat:q̄re corpa:& sub terra & sup terrā existētia:sicut sunt plantæ & ani/ malia:his humoribꝰ humectat:q̄ sentētia aptissime p aliā lrām exprimit.dicit.n. & propter fumositatē humidā quæ p eā eleuat a terra:ubi patet ꝙ illa particula. a qua uapor humidus &c.itelligi debet:per quā uapor humidus &c. Preterea si humiditates ille sūt cā:cur luna humectat corpora nostra:& reliqua super terram & sub terra:quero qñ humectare intensius poterunt īferiora:uel quom eleuati dē si terrā & eius superficiē occupant:an potius quom ad lunam peruenerint(quousq; peruenire non possunt) eam humectabūt quoq; uirtute radii lunæ inferiora cor pora humida facient;preterea sepe nos ammonuit Ptolemeus:ur talē in stella q̄/ litatē diceremus:quoniā similē in īferiora producit:nō igi. humida luna est quia in ea humiditas sit sed quoniam humiditatem generat. Vlterius quæritur si sic res inepte se haberet:cur non ignea luna est:quum calide sicceq; exalationes alti us ascendant;Cur non ignis elementi caliditate uel siccitate magis afficitur?Am plius quæritur a quo putauit Ptolemeus uapores illos eleuari? si a luna. aper/ tum est quod concludere cupimus.si ab altera stella:cur non illam humidiorem dixit?hæc igitur obiectio uana Albumazarris per Haly optime confutata. per Picum minime comprobatur:sed se ad Ptolemei uerba remisit: quæ ut dictum est aliud sonant.Albumazarri in his quæ recte scripsit adheremus in ceteris mi/ nime : sed quū eius ignorantiam credit ostendere Picus:in maximā incidit eius/ dem rei ineptiam.ait.n.reges Ptolemei ante xp̄m per quadringentos annos flo/ ruisse:lege quæso strabonē phūm & geografū grauissimū:q in ultio suæ geogra fiæ libro Ptolemeos oēs recenset ; a primo qui Alexandro successit ad Auletē ul timū Cleopatræ genitorē:quam Augu.una cū antonii:captiuā in triūpho ducere uolebat:uide ēt Suetoniū in Iulii Cæsa.uita.ubi de Prole.& Cleopatra mentio/ nē habet:& cognosces Ptolemeos tēpora xp̄i attigisse fere.quare si notos aucto/ res tā falso citet quo pacto rari barbari(quos uidisse affirmat)nō suspecti eē pūt? Vide quoq; q̄ aperte astrologiæ ignorantiā ostendat:qñ materni putat ineptiam adducere di.quom mercurius in nocturna genitura mediū cælum occupauerit quum tamen nō plus.xl.ferme gradibus a Sole distare possit.Ignorat iquā igno rat astrologiā olsecit tantū:uide quo pacto in reliquis fides illi adhibēda sit post quā nescit mediū cælum:& quartam & decimam significare. postquam ipsemet maternus i capite ubi de Venere & Mercurio agit.ieipsū exponit. ait.n.i quar/

ta hoc est medio cælo:& sepius sic se exponit.siqs uero codicē mendosum Picū habuisse diceret. Obicimus dū hoc opus cōponebat ante oculos hēbat librū Iulii Fir. Generosi uiri Petri Cipponii in quo his supra uerbis scriptū est. Vide quāta dictis Pici & auctoritatibus(quas oēs aut peruertit:aut more suo semp exponit) hūda sit fides:hinc unusquisq; uidere pōtquo pacto credere debemus his libris quos modo e Chaldæa:modo e Græca & Arabica lingua pro se citat:qñ in his q ubiq; nobis p̄sto sunt:tā falso & parū(ut sic dixerim)pudēter se gerat. Sed arbitratus est(ut credo) hūc suū librū:aut meros grāmaticos lecturos esse:qbus pro uirili semp proicit ampullas & sexquipedalia uerba:qui festiuitate tm̄ & uerbo℞ & scripto℞ motitre aūt ipsa ignorata:tot aucto℞ noibus acquiescātaut astrologiā p̄sitentes.qui lingua latina ut plurimū carēt:quos ille plurima scripto℞ manu adducta nugis tm̄ deterreat.Manliū deridendū esse dicit:q; imagines nō absolutas affirmat ne mūdus flagraret.sed ipse qdē uerbū addidit.quo rñdemus.est eni poeta℞ loquēdi modus:quo℞ uerba sale intelligenda sunt:ne mūdus flagret. bone Deus:ne eius soluať tēperies.Bonattū nō astrologū dicimus:sed astrologorū Picā loquacē linguā ignorātē:q; bona & mala domus:q̄cūq; cape poterat clanculū cōgerebat.Nihil deinde humano intellectui suauius:q̄ uel eius fœlicitas:uel quod p̄pe fœlicitatē existit. Quæ uero fundamēta teneat astrologia:ex q̄nibus nr̄is ex parte fiet apertū.Nominū affinitas pueros ligat. Quātū uero Hebraicā linguam calleret a plerisq; fide dignis accepi:& quædam quæ reticenda sunt.

Idimus q̄ uanæ sint pho℞ auctoritates.inspiciamus modo quantū Pici u p̄positū cōcludant p̄phetæ.Ait.n.Esaias.Stent nūc & saluent te augures cæli:qui cōtemplabant̄ sidera:& supputabant menses ut annuncient uentura tibi;ecce facti sunt quasi stipula.ignis cōbussit eos:nec liberabunt animā suā de manu flammæ.Et ante paucis. Sapientia hæc & scientia tua decipiet te:ueniet sup te malū.& nescies ortum eius:& irruet super te calamitas quā non poteris expiare. Cui respōdemus errorem esse astrologo℞ si fati necessitatē ponunt:si cuncta in cælis p̄uidere posse putent:si eo℞ quæ preuident particulares differentias cognoscere credant:si quoq; quæ cælū ostendit futura diuinæ uoluntati nō subiciant:si quædam euenire extra omnē cælo℞ ordinem diuina uoluntate nō existiment.si cælos(auctorē posthabendo) uenerentur.si ea quæ sunt spiritus mediātibus intelligentiis:sicut alia mediantibus cælis:ut ait Thomas in lib. de ca.ue.participari non affirment.A signis igitur cæli:ut ait Ieremias(in rebus quæ sunt spiritus) non est timendum. Nūquid ordinē cæli naturali lumine(cæli inquā spiritalis:quod in principio creasse deum exponit Augu.) cognoscere possumus:& ponere rationem eius in terra? Quis enim enarrare potest ordinē cælorum:ut ait Iob.hæc omnia ad spiritum attinent.

Qm̄ uero nōnulli astrologi in p̄dictos pniciosos errores facile libris suis inciderunt:ob eam cām pontifices animo℞ salutē cupientes occasionē erroris abicere conati sunt.a qbus si qui periti abstinebūt:eo℞ finē attingēt.Petrus uero alliacensis similem solutionē adduxit.ait.n.dānati a sanctis & p̄phetis nō astrologiā: sed quatenus solū aut uicia aut uirtutes referant̄ ad cælū.in qbus uerbis(quos supra diximus) errores cōtineri possunt.sed sicut uerba sonāt si intelligantur:q̄q̄ non omnia errata connumeret.adhuc saluari potest a ratione Pici.diximus enim

qõne.ii.arti.penulti.in respõsione ad.vii.mores ab astrologis in principiis corporalibus solũ cõsiderari debere quo pacto uirtutes aut uicia nõ sunt:nõ autẽ ut a uoluntate libera dependent.quatenus uicia aut uirtutes sunt:quã responsionẽ Picus improbare conatur.disiunctione per cõtradictoria facta.cuius nullã partẽ improbat.Regẽ Persaꝝ Assyriis bellum inferre:& ad mores attinere & nõ attinere dicere possumus.scdm ꝙ ad diuersa principia referemus.dicitur enim quæcunq; ad astrologũ pertinẽt ad mores nõ attinere.non aũt contra.quare eius interrogatio logica caret.cõcessum est eni cuncta quæ ad astrologos pertinent.per se ad mores nõ attinere.non autẽ conuersa quæ est.quæcũq; ad mores non attinent astrologice subici cõsiderationi:sic enim &numeros & alia multa astrologia cõsideraret.Siqui uero astrologi fati necessitatẽ nõ tenebant quibus futurũ malum nõ expiandũ ꝑdicebat̃:in aliis tamẽ erroribus inuoluebant̃:ut cuncta posse per cælos ab hominibus ꝑuideri.Sed etiã illis qui fati necessitatẽ tenebant/malũ uenturũ ꝑdici poterat:& ꝙ per illos ut credebant non poterat expiari/aliunde tñ ꝓcedens q̃ ipsi putarent posse ꝓcedere.Quod uero Martini synodũ decreta Gregorii & cõcilia allegat:id dicendũ est quod sepius diximus.decreta hæc patrum aruspices aut incantatores/aut augures uel sortilegos/uel qui ꝓfitentur artẽ magicam.ut in cõcilio Toletano scriptũ est damnare quod si quãdo astrologiæ uel astrologoꝝ mentio facta sit/ob nullam aliã cãm.id esse arbitror:nisi ꝙ astrologia abutẽtes/in has malas artes/quæ ab illis per se damnant̃/ facile deriuare possunt. Vtitur Picus auctoritate etiã iureconsultoꝝ:qui in legibus suis nõ bonos/& doctos sed abutẽtes bonis rebus semp respiciũt.lex enim (ut inquit Paulus) est propter transgressores.possent eni plurimi abuti astrologia. Sed esto damnẽt ueros mathematicos.nõne pudet hunc bonaꝝ artiũ scientiarũq; pluriũ/atq; doctrinaꝝ professorem/in re tam graui/doctissimis arbitris digna/iureconsultos citare? pace illoꝝ dixerim si philosophiæ bonarũq; artium expres/aut saltim non alieni essẽnt leges proprias melius intelligerent.

Vltimo cesaꝝ iudiciis utitur ad cõfutandam astrologiã:qua in re sapientibus hoc tñ in mediũ adducetur.C.Gallicula scelestus Virgilii & Liuii gloriæ inuidens eoꝝ scripta & imagines delere tentauit. Sed optimus Augustus qui plura experimenta mathematicoꝝ uiderat.ut a publio Nigidio mathematico ei orbis dominiũ predictũ fuerat:quẽ Theogenes mathematicus adorauit inspecta genitura.thema suũ uulgauit:& nũmum argenteum/nota sideris Capricorni quo natus est percussit.Othoni quoq; nondũ Imperatori Seleucus mathematicus superstitem Neroni & breui imperaturũ promisit.quod quidem mos euenit. Domitiano adhuc adolescentulo mathematici mortis qualitatẽ predixerũt:& inter cæteros uide quid Asclerarion mathematicus & de se &de Domitiano predixerit. de Caio Gallicula quid Traxillus mathematicus Tiberio cõsulenti pronunciauerit.uide Suetonium/qui hæc omnia accurate scribit.ante Iustinianum dicit mathematicos urbe Roma sæpe expulsos:quasi populus Romanus medicos nõ expulreit:& quingentos annos absq; illis uixerit. Simili igitur causa expulsi mathematici astrologiæ falsitatem non demonstrant:sicut nec medici medicinæ. itaq; palam potest esse cunctis astrologiam non profligatam/sed a diuinis ingeniis in maxima ueneratione fuisse habitam.

Liber Secundus.

PRimum incertã astrologiã ostẽdere nititur Ptolo. auctoritate
.i.apoteleſ.libro.ait eñi astrologiã magis uerisimilia captate:q̃
quiquã pro uero decernere:& ſcdm litterã aliam.ad nullã hu/
ius materiei ſcientiã ueraciter ſed opinabiliter puenimus:ma/
xime &c.quæ uerba una cũ ſequẽtibus nil aliud ſibi uolunt.q̃
quod in primo libri fructus afforiſ.demõstrauit.astrologi co/
gnitionẽ.ſ.eſſe uniuerſalem imperfectã ſicut aliis accidit:q̃q̃ etiã multa particula
ria ꝑnoſcunť/cognitione tñ uniuerſali.i.ut particulare magis uniuerſalis.exẽpli
grã.Socrarẽ eminus reſpiciendo/nõ Socratẽ eſſe cognoſco.ſed hãc ſubſtãtiã hoc
corpus.hoc aial.ad q̃ſdã.n.drias ꝑticulariũ aut minus gñaliũ noticiã/uel cõiectu
ris uel numinis afflatu puenimus.Ineptiſſimũ autẽ mihi uideť dicere aliud ſen/
ſiſſe Ptolo.quũ ibidem ſcientia/iſta & humana & diuina ꝑuideri poſſe affirmet.

Electionũ uanitatẽ in.ii.ca.nitiť oñdere/& q̃dẽ nedũ demõstret:ſed neq; ſua/
det.ait.aut fauorabile cælũ natalis cõstellatio in reb⁹ agẽdis polliceť aut nõ.&c.
dicimus ĩ utroq; caſu utilitarẽ poſſumus haurire electionũ medio.Sed primũ ad
uerte pitus astrologus recte nulli eliget:niſi geniturã ei⁹ ꝑuideritit:ut aduerſantia
debilitare/iuuãtia ſidera fortificare poſſit.q̃d ſi obſeruauerit/ſi cælũ minime fauo
rabile ad eã rẽ cõſeq̃ndã uiderit hoc ſane illi eliget/ne rẽ illã aggrediať.q̃d ſi ꝑuin
ciã ſuſcipe decreuerit:cælo minus aduerſo utẽdũ eẽ monebit:quo.ſ.ea q̃ magno
diſcrimĩe & labore corpis animiq; moleſtia illũ opprimerẽt:minori ꝑiculo incõ/
moditateq; offendãt.Farmacũ ꝑbẽr medici ĩſirmo ꝓculdubio motituro:nec ab re
ut.ſ.diutius uiuat:ſi uiuere cupit:aut ſaltẽ minori moleſtia opprimať.patet itaq;
ꝙ uel rẽ nõ aggrediẽdã ſtatuet astrologi cõſilio:qno ſine infœliciter egiſſet:uel ſi
ſuſcipiet minori moleſtia afficieť.Excutiamus alteꝝ mẽbrũ Pice.ſi fauorabile in
q̃t fuerit cælũ.nulla opus ẽ horaꝝ electiõe.ſed tua tibi electio ſufficit.Sic ſubtili
ter argumẽtať.Sed afferamus tñſionẽ rudiorẽ.ſũt.n.cõplura media qb⁹ finẽ at
tingimus optatũ/q̃(& ſi cõſeq̃mur) magno q̃ñq; labore ottinemus:q̃ñq; minori:
q̃ñq; facili/q̃ñq; faciliori:taro facillime res magnas aſſeq̃ cõtigit.in his modis nõ
paꝝ ꝓdeſſe põt recta electio.ut labor cælo potẽtiori minuať:rollať:facilitas au/
geať.ꝑterea cũ Ptol.tenem⁹ libera uolũtate nr̃a fieri poſſe/ut q̃ cælũ bona capeſ/
ſenda futura ſuadeat/miniẽ eligam⁹:q̃d ſi astrologũ cõſuluerit/rẽ ipſã abſq; timore
aliis poſthĩtis aggredieť:exẽplũ.egrotat Socrates morbo leui/ſua uirtute amouẽ
do.farmacis citi⁹/cõmodi⁹/ſuaui⁹ liberabiť:nec tenuiſſima dieta(quã putaret ſe
cũdã/ſibi tñ aduerſa) uteť.Sed ur Pico morẽ gererem⁹ utrũq; ſoluim⁹:ut quoq;
nr̃e uolũtati pareat/ipſe.tertiũ ab eo nõ excogitatũ audiat.oñdimus aptiſſime.q.
nr̃a.xiiii.electionũ eã nõ ſolũ minui poſſe futurũ malũ.ſed ẽr euerti & auerti.q̃d
Ptol.afforiſ.vi.libri fructus affirmat.cõtigit.n.potẽtius eſſe cælũ dũ eo utiť ele/
ctio/q̃ q̃ñ malũ ꝓducit.Ariſt.ãt ñ multũ fortunato ꝓdeſt cõſiliũ dixit.Quã uero
apte mẽtiať Pic⁹ quũ affirmat haly iterꝑtẽ dixiſſe friuolã & inefficacẽ eẽ ꝑtẽ astro
logiæ:q̃ docet eligere.Legat unuiq̃ſq; cõmẽtũ ei⁹ ſup afforiſ.vi.& apte cognoſcet
an electiões poſthũerit:ipſe.n.Ptol.ſeq̃ť.q & afforiſ.ꝑallegato.&.viii.&.x.xiii.
xviii.xx.xxi.xxii.xxvi.xxviii.xxxvi.xl.xliii.liiii.lv.lvii.& i pleriſq; locis idẽ cõ
firmat. Dicit ĩfœlices eẽ q credũt astrologiæ:fœlices q poſt hñt:q̃ leuis obiectio.

fœlices uel infœlices hoies cælũ facit:nõ electiones:q̃ augẽt:uel minuũt:raro ma lũ ꝑmissũ euertũt.bonũ nõ ꝑmissũ ꝑbẽt.Sed nõne Federicus Vrbini dux.fœli/ licissimus fuit:q̃ tñ astrologiã nõ spreuit. Duxq̃ his tpibus uiuit:q̃ astrologiã nõ deridet:cui tñ magna ꝓspe successerũt.An Pompeius astrologiæ credidetir: nesci mus.nudũ tamen est Cæsarẽ illã calluisse:qui sibi fatalem stellam in uexillis suis pictam deferebat.qui tamẽ(quom cæli obstuete)resistere nesciuit & mortis peri/ culum euadere toto spectante senatu in.s.te. Sed si aduersis successibus fallaciã facultatis concludere possemus:quæ fallacior medicina?

Inutilem esse astrologiã suadere conatur in.iii.ca.qm̃ nec qd agẽdũ nec ẽt qd fugiendũ sit cognoscit:qa nõ in rebus corpori ptinẽtibus.puta sanitate & hmõi ꝓdesse põt:neq̃ in reb9 agẽdis.nã si rõni uel medicinæ sciẽtiæ cõtradicat illi cre dendũ nõ est.si cõcordet supflua est.Rñdeẽ nullo pacto superfluã esse nec abiciẽ dã.nã pay ante medicina furură egritudinẽ ꝓuidet.astrologia uero a natiuitatis principio eque ꝓuidere põt:q̃ in ultimo senio uẽtura sunt.medicina tñ agẽtia in trinseca cõsiderat & paucita:pay circa aeris sensibiles q̃litates uersat.quare quũ corpora nfa astris subiiciant:ut in qõne.ii.ostẽsum est nõ nullas corporis altera/ tiones medicos ignorare necesse ẽt q̃ astrologus preuidet:ut sepius ꝑceptori meo Fráciscо Nino in frís egritudine demõstraui. Deinde quo tpe farmacũ exhiberi debeat:ut uel euomat medicinã uel per secessum educat:parũ uel multũ in sto/ macho moreẽ:multos humores paucos:hos uel illos educat cecus medicus astro rum uites ignorãs recte iudicare nõ poterit. Cõringit ẽt medici iudiciũ astrologi ꝓuidentie aduersari:quom.s.multo ante tẽpore ꝓdixerit astrologus Ciceronẽ fleg maticũ acutã passurũ egritudinẽ.medicus uero cõtrariũ sentiet.qm̃ flegmaticũ humorẽ predñantẽ uidet.sed si peritus fuerit astrologus:medicus ẽt corporis di/ spositionẽ signis suis prope futurã egritudinẽ explorauerit.nullo pacto aduersa/ buntur.Itaq̃ de humana prudentia & astrologi iudicio dicendũ. De bello autẽ suscipiendo quid dicendũ sit ostendit Prolo.in fine secũdi ca.primi libri quatri/ partiti.& in medio tertii quæ loca si quis uiderit ꝓculdubio cognoscet Picũ cor/ ticem tñ astrologiæ attigisse.sunt.n.nõ solum cæleстes causæ obseruãdæ astrolo/ gis.sed & secũdæ stellæ.& particulares causæ inferiores:ut aptissime docet Pto/ lomeus affotismo.lxvii.& xvii.& in libro apoteles sepissime.

In quatto ca.nolumus defendere astrologiã esse utilem christianæ religioni di recte .s.per ea quæ reuelata in ipsa traduntur:sed utilẽ ad diuina cognoscenda & errores euitandos.qui.s.naturali lumine cognosci possunt:ut in.q.i.ostendimus, ideo dicta ca.huius missa fiant.

Ex predictis nr̃is apparet nõ esse noxiã astrologiã christianæ religioni:nec mi racula in cælũ referũt periti astrologi:nec Ptolo.afforis.xv.id intellexit.sed quæ ad humanas leges uel falsas supstitiones attinẽt:& ita in secũdo apotel.Q uod si Albumazar atq̃ Bonatus aliter senserint:nec mirũ:qui alter nõ doctus alter igna rus fuit.Vera quidẽ latria soli Deo optimo debetur:quẽ nõ sensibus suis tempa/ mentis cælis subiectis sed parte rationali per speculũ ex parte cognoscimus:quã in qõnibus nr̃is liberã esse demõstrauimus.Q uod uero auxilii captant uane sup stitiones:hoc inde est quoniã uero substentaculo indiget qui claudus est.

In.vi.ca.nil dictũ annotatiõe ponitur qm̃ ex diuersitate opinionũ arguere de

bilissimũ est.q̃ rem/uarie in oibus tebus opiniones in phia demõstrãt. Duo tñ ab/soluẽda sunt. Primũ ꝙ demones qñq̧ cognitiõe priuant᷑.qñq̧ reuelare ꝓhibent᷑. & hec raro sepius tñ cõtiogit ut nos illudentes odio ꝑsequentes mẽdacia ꝓfetũt. quibus tñ rei uetitas repta erat. Secũdum genitoꝝ figuræ pñt uim habere super schemata filioꝝ/& primigeniti:non effectiuã uirtutẽ:sed ob similitudinẽ figuraꝝ ut signũ mediante altera quæ causa erat pñt significare. Planũ est ẽt si fortunatus infortunato coheteat.alteꝝ alteri9 q̃litatẽ ꝑticipare scd̃m magis aut minus iuxta figuraꝝ potestatẽ & ꝑdominiũ ita infirmus medico setuus dño filius parre affici poterunt diuersis q̃litatibus. Et qm̃ hæc aut deridet. Picus/aut potius deridere si/mulat:audiat beatũ Thomã aqnatẽ.iii.cõtra gen.ca.xcii. Ait.n.magnes ferrũ at trahit ex uirtute corporis cæleltis:& lapides & herbe alias occultas uires.unde nihil ꝓhiber ꝙ ẽt aliqs hõ hẽat ex ĩpressiõe corporis cælestis aliq̃ efficatiã ĩ aliqbus corpotibus faciẽdis quas alius nõ habet.puta medicus in sanando/ & agricola in plantando:& miles inexpugnando.hec ille:Excellentes.n.cõplures medici fuere/raros iofitmos liberantes:& contra quottidie contingere experimur.

In.vii.uero ca.cõtradictionẽ in uerbis Ptole.& expositoꝝ conat᷑ oñdere.nã in greca lĩgua habet᷑ angulus sequens in nostra uero traoslatiõe habet᷑/angulus precedẽs æclipsim est obleruãdus.ubi repugnãtia maxiwa appatet. In hac aũt materia nihil dubii nos occupat,fatemur eni cõplures errare.patet.nã Haly ĩ comẽto .xcvi.affo.angulũ dicit esse obleruãdũ q loco eclipsis ꝓpior fuerit.q̃ expositionẽ sequit᷑ & allegat. Ioãnes anglicus dicti.iii.ca.ii.sed idẽ in comẽto prime ꝑtis ca. vii.libri.ii.apotelef.affirmat angulũ ante locũ eclipsis esse obseruãdũ/Sed huius materiæ facile apparebit solutio qbusdã p̃notatis.primũ supponit᷑ ,eclipsim sub terra adeo potẽtẽ nõ eẽ:ut ex illa futura indicare possimus.mũdo accñtia.scd̃m cõem astrologoꝝ opionẽ. Ex hoc sequit᷑ aliud attẽdẽdũ.ꝙ opus est unũ angulũ post hre.s.uel oriẽtis uel occidẽtis,nã si sequẽtẽ angulũ ĩtelligamus scd̃m domoꝝ & signoꝝ successionẽ nõ poterit angulus septimi loci eclipsim seq.nisi subterra/neã:quã post hri diximus.si uero sequẽtẽ angulum scd̃m motũ diurnũ intelligamus angulũ.s.in quo luminare eclipsatũ cõsequẽter repiet᷑ ob motũ diurnũ,sic qdẽ angulus oriẽtis nõ poterit eclipsim seq nisi subterraneã. Ecõtra aũt eueniet/si angulũ p̃cedẽtẽ legerimus.nã si p p̃cedẽtẽ ĩtelligamus scd̃m successionẽ domoꝝ uel signoꝝ.nõ poterit angulus oriẽtis p̃cedere nisi eclipsim subterraneã:& sic angulus orientis post hẽtet᷑.si uero p̃cẽdẽtẽ ĩtelligamus scd̃m motũ diurnũ.sic qdẽ nõ poterit angulus septimi p̃cedere nisi eclipsim sub terra. Opus est igit᷑ quomodocũq̧ sumat᷑.precedens uel seq̃ns scd̃m successionẽ signoꝝ uel domoꝝ/aut scd̃m motũ diurnũ/ꝙ uel ãgulus oriẽtis omittat᷑/uel occidẽtis.manifestũ ẽ ãt ꝙ oriẽtis angulus omitti nõ debet:quũ lõge potẽtior sit.igr̃ occidẽtis ãgulus omitti debet. oportet ergo ut angulus efficacis significatiõis sit seq̃os scd̃m successionẽ signoꝝ & domoꝝ:qđ qdẽ ẽ p̃cedẽs scd̃m successionẽ motus diurni.qđ igr̃ greca lingua exprimit recte dicit scd̃m successionẽ signoꝝ & domoꝝ eẽ seq̃ntẽ angulũ.qđ uero nr̃a trãslatio hẽt p̃cedẽtẽ obseruari debere/nõ aliter ĩtelligi põt & debet nec aliter docti interprerãtur;ut ex suppositis apte cõcluditur q̃ precedẽtẽ scd̃m motus diurni successionẽ.quod idẽ est oĩno. Quæ uero adducit in mediũ de ignorãtia Haly in materia de alcocoden & alileg/omnia cõcedimus:recte confutat omnia.

Nemo.n.ex uerbis Ptolo.dicere põt ipsũ posuisse alcocoden.sed annoꝝ numerũ ex directiõib⁹ ad iterfectores elicit:decipiunt́ aũt qdã ex uerbis q̃ de his q̃ ṗtãté hñt sup aliq̃ nobis reliq̃t.quę credũt esse alcocoden.decipiunt́ ét q putant qnq̃ hylegia posuisse Ptolo.nã in die ac nocte quattuor tñ ponit.In die quidé ponit. Solem:Lunã:dispositoré Solis:cõiunctionis pcedétis & ascédétis:& quarto loco ipsũ ascédés.In nocte uero.Lunã:Solé:dispositoré Lunæ:oppositiõis precedétis & ptis fortunæ.quarto uero loco eũ cõditione ponit alteꝝ duoꝝ:nã si precesserit cõiunctio natiuitaté:ascédés sumit nec aliud:si uero oppositio:ptẽ fortunæ:fortasse in hac cõditionali decepti sunt:sed adhuc ecetera q̃ ponũt dictis Ptolo.non cõsonãt:sed astrologis facile pñt hũc erroré & uidere & euitare.nõ enim putant Haly astrologoꝝ oraculũ.imo iudicio meo iter doctos numerari nõ meret́.Sed hic aduertẽdũ est:qm̃ Picus nõ nouit Solé Lunã.ꝑdñatoreue nõ posse eé hylec.ut in.q.nra cõcludit́.nã si sciuisset nũq̃ tacuisset.quã rém q nouerũt nõ ꝑpterea cõtra euãgelicã ueritaté tenẽt:asserentẽ:nos nescire dié aut horã.nra.n.scia cũ cõditione est.põt enim cælo ꝝ influẽtia pluribus causis impediri:ideo nescimus certa scientia.sed sicut medicus ꝑnosticatur huic morté quæ pleruq̃ sequetur:ita & certius astrologus.Dicitur etiã difficile posse dies aut horam mortis cognosci. Vltimo dicitur septimũ nõ rei quæsite esse dandum.& hoc solum ignorãtes ignorant.sed illi quẽ consulimus.ut patet per Ptolomeum afforismo.xiiii.

Ad ea q̃ in indiligẽtiã nrĩ tpis astrologoꝝ obiicit:fatendũ est ingenue cõplures sic(ut ait)opari:ueꝝ nõ ne in ceteris sciẽtiis rari repiunt́ excellentes multi ignari:Alfonsi tabule facile corrigunt́.alioꝝ tabulæ correctę sunt.Io.de re.mõ.multa nos docuit.q̃ tñ unusq̃sq̃ diligẽs obseruator seipso noscere põt.sed ad hãc sciẽtiam(ut expediret)oẽm animum appellere nõ possumus:multis causis impediti. quũ tñ nõ tam facile (queadmodũ Picus putabat)astrologiam callere ualemus.

Q ui uero excellentes inuẽti sunt:q̃ maximo honore semp hñtur precipue ab his q̃ sunt amatores uirtutũ.Si uero statuas erectas eoꝝ gloria nõ uidemus.Aristo.ipse ꝑble.x.particula.xx.cũctis rñdet.ubi oñdit.cur gimnicis potius q̃ sapiẽtibus premia tribuant́.Et ad errorẽ Hieronymi Manfredi (si tñ errauit)dicitur petendũ esse.cur ab excellentissimis medicis quidã interficiunt́.quã ob cãm iure consulti excellentes iniquã partem tuentur.an ob scientiarum falsitatem?

Falsum eẽ dicimus:casu uera ꝑdicere doctos astrologos:sed solũ ignaros.sicut casu ignarus medicus sanat.sicut ét geomẽtes faciũt:nullũ firmamẽtum hñtes:q̃ uero artes pleruq̃ uera predicũt:uere sunt.sicut fisionomia.chiromãtia.ut testari uidet́ Arist.ubi infra.Si uero multa cõsiderant astrologi:cõgruũ est celestia oia corruptibilia uirtute cõtinere. Nec loquunt́ cõfuse.hoc est q̃ in utrãq̃ ṗtẽ sumi possint.sed sic cõfuse qm̃ in genere.atq̃ in spẽ sic fortunati astrologi predicũt.hi .s.q a stellis sensuũ aptitudine itellectus hñt efficaciã:qd sane ualidius signũ est q̃ phi:q carniũ mollicie mẽtis aptitudinẽ indicãt. Liber.iii.

Libri.iii.primũ ca.epilogus est:continẽs predictoꝝ cõpendiũ: & dicendoꝝ ordinem.ideo missum faciemus.

In.ii.in quo laborat primũ:ut oñdat Ptol.ita de stellis loq̃:suisq̃ naturis:ac si ex elemẽtis essent composite.dicẽdũ ergo stellas eas hẽc naturas:quas in inferiora ꝑducũt.Q uæ uero p

comparationem ad naturas elementorũ stellis attribute sunt non aliter intelligẽda sunt:q.s.q ueritati cõperte congruunt:sicut Saturnũ multum a Sole distare (non quia frigidus) concludi potest quoniã multæ fixæ sunt calidæ. sed cõgruit.ut frigida natura planetæ a calida distaret. Deide ponit astrologorum rationes quibus aliæ fortiores ab aliis adducuntur:ideo ad tertium cap. accedendum est.

Ratione primã p astrologis confutare uult in.iii.ca.quæ pcedit ex motu.di. cuiuslibet motus inferioris cælum ẽ cã. Picus ait cõtradicere hoc dogmati phõꝝ tenentiũ cælũ esse cãm uniuersalẽ:quæ effectus nõ distinguit. Sed nõ est contra dictio:nã si cælũ cã uniuersalis est:concurrit igi.ad productionẽ effectuũ particularium:itanigit ista simul. Cælũ cã uniuersalis est. cælũ est cã ois motus:sed in.q.ostensum ẽ cælũ & uniuersalẽ & particularẽ cãm esse diuersoꝝ comperatiõe: Mox rõnem adducit contra astrologos de ortis eodẽ ferme tpe in oibus dissimilibus.quã dissimilitudinẽ si noluerint astrologi in paruã tpis differentiã reducere statim obicit:paruã illã differentiã a nobis cognosci non posse. Sic ait Augusti. in libro de ciuitate dei. quam soluimus per duas figuras in questione.i. Eos uero qui ex eodem utero oriuntur diuersis eiusdem figure significatoribus subiectos esse diximus.

In.iiii.ca.modũ suũ adducit in mediũ:quo putat cælũ agere in iferiora: quẽ post habemus. Astrologi uero honorificẽtiꝰ de cælis sentiũtq phi:qm ab illis plura emanare cognoscũt:& occultioribꝰ modis: & qm cælũ uniuersalẽ & particularem causam faciunt:quidam tamen phylosophi solum uniuersalem.

In.v.ca.methaphisicis enunciatiõibus demõstrare putat Picus nullã esse peculiarẽ uirtutẽ i cælestibus pter cõem motus & luminis influentiã: quã luminis uirtutẽ cõtinere dixit oẽs quattuor primas qualitates:cõtra quã opinionẽ multa succurrunt media:sed ut diximus respõdẽtis officio fungimur:quærit Picus qui ponunt calefactiuã uirtutẽ distinctã ab aliis:an calor iste uiuificus cõpetens oibus stellis ex natura cõiin se uirtute cõtineat qualitates alias:sicut ipse posuit i pcedẽti ca.uel nõ si ceteras cõtinere dixeris.mox ait. nõ cõpetit alicui ex natura ppria aliqd ipfectius eo: q sibi cõpetit ex natura cõi: qm dña cõtractior sp pfectionis gradũ adiũgit. Sed hic insistendũ nobis parũp ẽ.ut appeat. an nos quoq manꝰ ferule subduxerius. Excutiamꝰ primã: quamꝰ ergo an enũciationẽ istã uelit uniuersalẽ i qua distributio pceditiuel nõ:si nõ nihil cõcludet eoꝝ rõ:si sic. signemꝰ eius contradictoriũ.qd probabimus ueꝝ:illud qdẽ erit. Cõpetit alicui ex natura propria:uel specifica aliqd ipserfectius eo.qd cõpetit illi scđn naturã cõem. Sed prius quærendũ ab eius defensoribus:an uelint q uerbũ illud/eo distribuat rõe cõparatiuiuel nõ: Si sic certũ ẽ argumẽtũ Pici nihil cõcludere.dicemus.n.concessa pdicta enũciatiõe:cõpetetia naturæ specifice nõ eẽ ipserfectiora/eo: qd cõpetit ex natura cõi.i.nõ sũt impfectiora oĩ eo qd cõpetit illi scđ n naturã cõem: iuxta sensũ grãmaticoꝝ.cui tñ nõ repugnat impfectiora eẽ certo dato cõpetẽte secundũ naturã cõem. Si uero illud uerbũ/eo nõ distribuat: dr cõpetere hoi risibilitatẽ:aliaq propria:q ipserfectiora sũt:essentialibus cõpetẽtibꝰ rõne naturæ cõiorispputa genericeiut aialis:uel uiui &c. sicut accidẽs ignobiliꝰ ẽ sbĩ. Obicit Picꝰ cõparãda eẽ accidẽtalia accidẽtalibꝰ & essentialia essentialibꝰ. Dr q uirtutes sensitiuæ ptis aialis naturæ perfectiores sũt figura manus hoĩs cõueniente hõi ex na-

tura specifica:aut ẽt risibilitate:quũ nobiliores opatiões pficiãt. Obicit iteꝝ: cõpa rãda esse pfectiora pfectioribus:ipfectiora ipfectioribus:sed siqdẽ sic itelligat nihil pfecto cõcludit inrentũ suũ nisi forte ueꝝ ẽe:qđ Picus supponere uĩ:quali tates istas primas effectrices potiores eẽ ac nobiliores ceteris qualitatibus: quas stellæ cõtinent in se:qđ tñ esse falsũ pluribus mediis oñdit:quippe si celestia cor/ pora aliũ finẽ sibi pscripserint/ inferiora mutare. qđ pstrum dici oportet iuxta Pici sniam:opinãtis:de pro sole ac luna:cetera astra uel paꝝ uel nihil in inferiora isluere:alie actiões nõ deerũt stellis predictis nõ ignobiliores:alie quoq uirtutes:q bus mediãtibus nõ est opus ut inferiora trãsmutẽt. Secũdo qm qualitates nõnul las insẽsibiles influũt:sensibilibus lõge nobiliores:quas Scotus & Thomas aqui/ nas pluribus in locis cælestes nuncuparũt. Preterea nobiliori corpori nobiliores pprietates & ornamẽta cõueniũt:quattuor aũt qualitates priæ siue uirtuales sũ pferis siue actuales:elemẽtis inter corpora ignobilioribꝰ cõpetunt. Amplius nulla proprietas pfectior est aliisimo impfectior:ēt:q nobilioribus corporibus aduet/ sat scdm esse suum perfectissimum : sed quattuor primæ qualitates / secundum esse intensissimum mixtorum naturis aduersantur. Vlterius ea quæ ex parte ma/ teriæ se tenent:imbeciliora sunt his q ex pte formæ resultãt: quattuor aũt prime qli tates ad genus materialis cãæ reducunt:& ad materiã disponẽdam reqrũtur. ut tali forma actuetur:a qua talis proprietas emanat. Adhuc nobilius ẽ id cuiꝰ gra alia sunt:q quæ gra illius sunt ueꝝ: quattuor prime qlitates in cõplexionẽ ordinã tur:sicut elemẽta imixta. Sed esto ut Picus desiderat concedatur illi qđ nec pbat nec pbare põt:calorẽ.f.illũ eẽ pfectiorẽ frigi.hu.& sicci.& ulterius q nihil cõpe tat alicui scdm naturã specificã ipfectius eo:qđ scdm comuniorẽ naturã eidem cõpetit:adhuc nihil efficaciæ cõtinet in se rõ ista quã efficacẽ in margie dicũt.te net.n.rõ de his q secundũ naturã cõem ab intrinseco cõpetunt. Lux aũt stellarũ uiuifica lumẽ quoq ab illis influxũ ipsius solis ẽ:& ab extrinseco ueniunt: quare uanissima rõ illa cõcludit. Reliqua ẽ altera diuisiõis pars:quã uerã tenemus:& si primã defẽdimꝰ:ut debilitas rõnum Pici appareret. Affirmamus ergo aliud mẽ/ brũ.diuisiõis.qđ est. Qualitates alias a calore nõ cõtineri:& aparticulari natura huius uel illius astri manare. Cõtra dicit Picus nulli cõpetit ex natura ppria ali/ quid:repugnãs proprietatibꝰ:q illi cõpetunt ex natura cõi. Cui rñdemus.queren do an repugnãs hoc pdictũ sic repugnãs dicat. qm alteri adeo aduersef : ur mu/ tuo expellat illud:& ab eo expellat:aut sic repugnãs sit:ut effectũ repugnantẽ p ducat: si primũ intelligat:certũ ẽ frigiditatẽ uirtualẽ caliditati uirtuali accidẽta/ liter acquisire in astris nõ repugnare:sicut nec ẽt i calore uiuifico scdm Picũ re/ pugnãt.patet ẽt i aqua(ubi reflexio radioꝝ solis fit)eẽ frigiditatẽ uirtualẽ & ac/ tualẽ.& caliditatẽ uirtualem luminis accidẽtaliter acquisiti:nec ẽt repugnãt ca/ liditas actualis & frigiditas uirtualis:patet in aqua calefacta . & ita de reliquis. Secundo nec incõuenit in eadẽ sbã eẽ cõtrariarum qlitarũ:effectiuas qlitates uir tuales.mixtũ.n.uim hẽt se reducendi ad debitã.tẽperiẽ qlitercũq labat .sicut aq ad frigiditatẽ lapsa p caliditatẽ. Si uero diceret sic repugnãtes qlitas intelligi de/ bere qm repugnãtes qlitates actuales pducere possint. sic qdem calor suus uiuisi cus qtuor qlitates primas uirtute cõtinete nõ poterit nec siccitatẽ & humiditatẽ pducere eadẽ dispositiõe. Preterea ponere uolumus(nõ ut sic sentiamꝰ:sed ut ar

gumẽti debilitas appareat)qualitates alias actuales in astris/ caliditati et actuali repugnãtes adhuc nihil cõcludit:nisi cõcessum sit.calorẽ illũ ab itrinseco pendere qd̃ falsum asserimus:sic igi.pbari nõ põt aquã nõ esse frigidã actu uel uirtute qm̃ aliqd caliditatis calore astroꝝ/ignis/aut aeris in se contineat:aut ẽt mediante radio p illã trãseunte:ita nec astra in frigiditatiuã uirtutẽ nõ hñe:qm̃ a sole lumen ac lucẽ participãt.Amplius corporibus in quibus elementa grauia pdominanť scdm cõmunẽ eoꝝ naturã competit deorsũ moueri ad mediũ:scdm pdominantis elementi motũ:aliqbus tñ corporibus in qbus grauia elementa pdominanť cõpetit ut sursum moueanť:& ad quacunq; positiõis differentiã:ut patet in plãtis: & precipue in psectis aialibus/inquãtũ uiua uel sensibilia/uel motu pgressiua sunt. Patet ergo q; nihil efficacie in se continent Pici rãtiões quom etiam phisicis/aut methaphisicis mediis utitur.

In vi.ca.pbare cõtendit/lunæ lumẽ caliditatẽ producere.qd̃ cõcedimus. Inde noctes in plenilunio calidiores sũt:tenemus.n.quodlibet lumẽ per se caliditatis productiuum.Sed quom per accidens causare frigiditatem ostendere uult: officium respondentis fungitur:non arguentis:ideo hæc sufficiant.

Ex dictis patet nõ opportere ad responsionẽ Abraham recurrere:quã recte improbat Picus dixit Abrahã:stellæ quædam sic frigide sunt:quoniã minus calidæ cõtra quẽ rõs cõplures adduci possẽt.sed nolum9 isistere ueritate cõprehensa.

Ob similem causam quæ in octauo ca.ponunť posthabebimus.

In nona pte hæc tñ notare placuit:primũ cælos i iferiora agere quattuor mediis nõ solũ lumĩe/& motu:sed influentia isensibili:& figura:ut.q.ii.arti.viiii.de monstrauimus.Motu ẽt non solũ agẽtia deferunť:sed effectus ceteroꝝ agentiũ determinanť.Qui uero ponũt drías motuũ cæloꝝ eẽ solũ.uelocitatẽ tarditatem pluralitatẽ paucitatẽ:& maior uel minor perpendicularitas:nõ recte sentiũt ea/q spãliter noscũt astrologi.primũ errãt:qm̃ maior uel minor perpẽdicularitas radiorum non ẽt differentia motus.sed corporis moti. Secundo quoniam & si tantum ista phũs consideret.astrologo tamen plura de motu manifesta sunt:quæ in locis ppriis ostsa sũt.drĩam quidẽ non mediocrẽ eẽt motus uersus unã uel alterã primi mobilis partẽ uel punctũ.qui motus a plerisq; diu psecte cogniti sunt.siqs aũt insensibilis error accidit:facile emendari põt.Dicimus nisi cælũ moueret cessaret oĩs motus generatiõis.speꝝ sbaliũ:quæ in uniuersi machina iueniunť q̃ uero formã sbãlẽ materia susciperet p uiã seq̃le dubiũ est ignis quoq; forte sursũ nõ moueret:qm̃ ad cõcauum Lune moueť ob influẽtiã pseruatiuã eiusdẽ que (cessãte cæloꝝ motu)deficeret.sed de his disputare/ẽ necessaria relinqre & in uilia tempore.A cælis ẽt oĩs generatio est.aut.n.tãq; pricipalia agẽtia cõcurrũt aut ueluti in materiã disponentia:sicut in sola hoĩs generatiõe euenit:de q̃ Arist.ii.primi naturaliũ.ait hõ.n.hoĩem generat & sol.& ĩ li.de aĩalib9 itellect9 uẽit desoris: non de materiæ potẽtia ab agẽte naturali educt9:agẽtia uero pticularia instrumẽtaliter agũt cælo coopante pricipali9sicut & ipsi cæli dei sũt media/& secũdarie cãæ q̃ mures generare põt/& cõcurrẽte cã iferiori & nõ cõcurrẽte.qa ẽt nõ nulla se solis produeũt/ut pticulares cãæ:ut.q.ii.ostẽsum ẽ.qnq; egent inferioribus cãis determinãtibus:ut i aĩaliũ psectoꝝ generatiõibus qñq; utroq; mõ eiusdẽ spẽi effectus pducere põt.sicut de muribus exẽplũ dedimus. Si uero phĩ uniformitatẽ

motus cælorum tenuerunt: de motibus particularibus intellexerunt: non autem de motu uero ex pluribus resultante. ex quo tanta diuersitas in astris apparet. ut nunquam eadem uelocitate moueantur.

Postquam duo tantum cælorum instrumenta esse dixit lumen & motus. quicquid motus ad lumen minosa deferenda ordinatus crediderit. consequens sibi uisum est i. x. ca. posse concludere: pariter solem & lunam quibus lumen maius sentitur parum aut nihil in inferiora operari sed quantum quattuor mediis agit in nos cælum ut predictum est: & motu multo aliter agitur quam putaret Picus: idcirco inconueniens concludit. Concedendum est lunam lumine calefacere aut esse calefactiuam: licet propria uirtute frigefactiua sit. pariter solem esse potentissimum non solum ratione maxime lucis: maximi luminis productiue: sed etiam ratione aliarum insensibilium uirtutum: post ipsum luna plurifacienda est: non solum ratione luminis: sed aliarum potentiarum multis de causis aptis. q. vii. sed si nebulosarum atque occultarum stellarum magnas uires cognouisset Picus: non adeo lumen maximi fecisset: nec etiam aliarum stellarum uires posthabuisset. sit luna propinquissima nobis. Iuppiter qui. MMMDCCC. uicibus lunæ quantitatem continet erit ne posthabendus: Saturnus q. MMMDCXL: mitto fixas stellas primæ secundæ & aliarum magnitudinum. Arist. aut. ii. primi naturalium lunam reliqui: quam in li. de ge. a ialium expressit: de his loquens: quoniam principaliora esse cognoscebat reliquas autem non expressit: quoniam ad alium spectant artificem ut sepius dictum est. Sed licet luminaria principaliora sint: ex hoc tamen concludi non potest quod cetere stelle non possint principatum ottinere. sitque luna propinquior sua multum afficit: uelocitate uero multa influit: lumine non parum imutat. Saturnus quoque aut Iuppiter sua tarditate diutius influit: sua magnitudine multum potest: & ita de reliquis: sed certe multum superflua natura uideretur si ex tot stellis non casu factis duo tantum possent inferioribus. Et sicut etiam uidemus in inferioribus nobilius ab ignobiliori pati: ita in sole (quantum ad actiones in nos) euenire non est inconueniens.

In. xi. ca. asserit (excepta luna) cetera astra non uariari in uirtute: quod quidem ineptissimum est: & adeo ad sensum falsum ut rationem non mereatur: planum est hoc coniunctiones superiorum & aspectus obseruantibus. aliaque multa astrologis nota. Deinde cum dicit quod in ascendente debilius operantur stellæ: hoc uerum est de radiorum sensibilium actione non autem aliorum (ut diximus) insensibilium. Sub terra influunt in ascendens & alia loca predominantia: itaque reflexe non parum aguntur: quare sub terra per insensibiles radios plus influunt: quam certe partes cæli super terram loca aut stellas predominantes non respicientes. Quomodo luna nil luminis super terram multiplicat: multum influentie peducere potest: est n. lumen uehiculum solum a bene esse: quod patet per alterationem magnam quam in egrisis lunaticis in elementis: per coniunctionis cernimus. Et ita in coniunctione aliorum patet ad sensum. Quod uero Plotinus contendit non posse mixturas radiorum uarias consurgere. ex rudi imaginatione procedit: non. n. misceri dicitur sicut elementa in mixto aut qualitates primas in subiecto: sed sicut lucidorum corporum radii in medio miscentur: secundum uarios excessus uirium predominantium ubi miscibilia non corrumpuntur.

In. xii. ca. ostendere cupit. quod nam uarietas effectuum in cælum redigi possit. supponit in esse cælo unum lumen quasi substantiale resultans ex omnibus cæli luminibus. & hoc quidem perpetuum & imutabile esse dicit. licet accidentaliter secundum maiorem uel minorem intensionem uarietur. Quod quidem falsissimum tenemus. sicut i. q. nris ondimus. lumen. n. a causa sua pendet in esse & conseruari. quod sensu patet. nam interposito opaco: illico radii corrumpuntur. uide quod ibi di

xerim. Dicere aũt materiã eẽ intimiorẽ:supple cõpositorũ:ueꝝ ẽ: qm̃ eius ſbãm cõ ſtituit:ſed nõ in cauſãdo potiorẽ:tũ qm̃ ignobiliſſima cã tũ qm̃ cælũ nõ ſolũ eſt cã uniuerſalis:ut.q.ii.nã oñſũ ẽ. Gemelli ãt:& ſi cõplexiõis ſimilitudine:ſic piter alterãt.a celis tñ cõplexionẽ illã:ſortiti ſũt:qa ñ repugnãt naturales cauſe:a natu ralib9 aſſignatæ:aſtrologicis cãis:qs ipi adducũt ĩ mediũ.qd ad aug.dd. dictũ ẽ.

Solẽ ĩ oĩb9 ſtellis opari oñſũ ẽ a nobis.q.vii. Solẽ ĩ leone flagrare non dicius ſolũ ob calorẽ:ſed ob alias uires qs fortiores oñdit.quũq; ſol & luna quolibet an no ſimili mõ ferme ſe hẽant q̃tũ ad lumẽ & calorẽ iſluxũ:dicat Picus q̃ cã tantæ uarietatis aeris diſpoſitiõis:q̃ nam cã tantæ frigiditatis:quanta fuit anno ſalutis. MCCCCXCII:an ſol & luna curſũ mutarũt: nõ qdẽ ſufficiet materie diuerſita tẽ aſſignare:quũ ipſi9 alteratio cãs ſupiores ſequat. Dies qs nautæ obſeruant ex ſolis ſignificatiõe ſũpti ſũt.ſiqd ãt boni habuerũt:ab aſtrologis acceperunt: ſuas nubeculas pluuiæ qſi coĩũctas friuolas hẽmus:qd ſi mare piodos hẽt fortaſſis & pocifmos. Mores hoĩum ĩ q̃litates prias reducit:q̃ ſi a corpibus cæleſtib9 pẽdẽt. cur nõ & mores:quos tñ ab illis nõ poſſe pẽdere dixit. Sed affectiões q̃litatib9 iſtis corpa imutãt:aliis cæleſtib9 ꝓprietatib9 nõ repugnãt:idẽ erit & ſub ariete marteq; colleric9 ad bellũ ꝓnus:& rõe hũoris ꝑdominãtis:& rõe occultæ martie ꝓprietatis. Q uæ uero de morib9 hoĩum obicit:fatet Ptole.monetq; nos pticu lares cauſas reſpicere:ut ſupra dictum eſt.

Falſo Ptole.dñt ſenſiſſe ĩ apotelef.li.i.ca.viii.lunã ĩ pria q̃rta.ſ.a coĩũctiõe ad q̃dratũ primũ aeris & ueris naturã hẽre.eſtatis i ſcda.autu.i tertia hyemis i q̃rta ut aſſerit Picus:Haly quoq; Ptole.iterpres. Prole.n.ptiæ q̃rtæ ſolã hũiditatẽ attri buit:ſcdæ caliditatẽ:tertiæ ſic.q̃rtæ fri.cuius tñ expoſitiõis oblitus ĩ expoſitiõe. lvi.affo.ait in tertia q̃rta ſicut in pria accedere hũiditates:& in quarta ſicut in ſe cũda recedere:& hoc ſcdm arabicã lrãm.q̃ tãq; deprauata oĩo poſthabẽda ẽ: & ab intẽtiõe Ptole.aliẽa. In græca uero lra ſic ãit pto.quom luna ẽ in primo quadrã gulo.hoc ẽ ex quo a ſolis coĩunctiõe receſſit corpoꝝ hũiditates ad ſcdm uſq; ef fluunt in reliqs ãt decreſcũt:q̃ ẽt ſnĩa ei quã poſuit in li.apotel.repugnat uꝰ. Pro haꝝ cõcordia aduertẽdũ ẽ:q; luna ſua naturali influẽtia inſenſibili frigida eſt & hũida ſemp:licet ſcdm magis & mĩus ob alias cãs ſimiles uel diſſimiles ſibi coĩũ ctas:hæc eius ꝓprietas ẽ:nullo habito ad lumẽ reſpectu. Scdo q; p caliditatẽ mo dicã hũiditas excitat:tareſit:& ampliat:& cõmouet.q̃ ſi inteſior fuerit: aut in hu midũ diutius agẽs aliq̃luũ deſiccat. Tertio hũiditatẽ caliditati coĩũctã:uitæ eſſe cõuenictiorẽ:quare & plãtæ & aĩalia magis nutriunt hũiditatæ aerea q̃ aquea. His intellectis.qd in.lvi.affo.dixit ſic uerificat.qm̃ ea (q̃ luna ꝓpria iſluẽtia hu mectat)lumine a ſole aqſito:& caliditate ab ea gñata hũiditatẽ excitãdo hũidio ra facit.qm̃ hũiditatẽ magis effluẽtẽ cõmotã:amplioris capacitatis reddit. p hu miditatẽ nõ qualitatẽ ipſã m̃ ſed corpus humidũ:ſeu uaporẽ:uel humorẽ intelli gẽdo:hoc ãt fit.quom maiore lumine nos afficit:qd euenit a primo quadrãgulo uſq; ad ſcdm:ſicut igi.in circuli medietate:ubi plus luminis pticipat ſic hũidior effectiue reddit:ita quoq; in reliqua medietate ſiccior:aut minus hũida ẽ. Sẽſus ãt uerboꝝ li.apo.ẽ.dico q; recte loqutus ẽ Pto.qñ primã quartã hũidã dixit:qm̃ .ſ.natura ꝓpria hũida ẽ.nõ dixit frigidã:licet potuiſſet.qm̃ ad calorẽ accidẽtalẽ tẽdit.denominatio ãt mot9a termino ad quẽ ſumit.ſcdam recte appellauit cali

dam.tũ qñ ad calorẽ accidentalẽ tendit:tũ qñ plus luminis influit.non tñ dixit eã nõ eẽ hũidã aut siccã:sicut Picus affirmat imo (excitata hũiditate atq; uitæ cõformi)tũc qdẽ hũidiorẽ.tertiã.aũt siccã recte appellauit.i.minus humidã q̃ scdã accidẽtali pdicta hũiditate excitata uiuifica.tum qm rõe moræ caloris ipsius accidẽtalis aliqtulũ hũiditatis ptedicte cõsumpsit:tũ et qm ad diminutionẽ caliditatis & p cõseq̃ns pdicte hũiditatis tẽdit:calidã nõ appellauit licet potuisset qm calor temititur.& ad frigiditatẽ tendit.qrtã uero frigidã dixit:qm & minus de lumine pbet:& ad remissionẽ caloris tẽdit:licet humida sit semp ppria uirtute.nul la ergo iter Ptole.dcã cõtrouersia ẽ.si recte itelligat̃:in tm iuxta correct sicut Pic9 fecit:q; sẽsũ haly sequut9 ẽ quẽ ab alexãdro affrodiseo i pblematib9 suis accepit.

Multe sũt cãe fluxũ & refluxũ maris uatiãtia.posito (ut tenem9) eiusmõi motũ a luna pricipaliter pẽdete:quaꝝ una ẽ lumis uatiatio. Scda influẽtiæ ab aliis astris receptæ mutatio. Tertia accessus lũæ adhuc uel illũ polũ obligtate zodiaci sub quo ferẽ. Quarta ẽ motus lũæ rapt9 diurnus:ab oriẽte i occidẽs quolibet die. Quinta ẽ mai9 uel minus lũæ dominiũ sup hac uel illa pte aq̃ sicut de ptib9 tette dici oportet q; magis uni q̃ alteri planetæ subiciat̃. Sexta ẽ mariũ grossitiei cõpacta q; materia q̃ min9 ad motũ apta ẽ aqua. Septia ẽ aquaꝝ i pte hac uel illa maior gñatio q̃ eleuatior reddit̃ aqua i uno q̃ in alio loco:qua re magis ad illã q̃ ad aliã ptẽ fluit his oĩb9 cãis uatio mõi hoc uel illo loco.hoc uel illo tpe potẽtib9.cõtingit alicubi mare magis sepi9:& uersus aliã & aliã mũdi ptẽ flui & reflui.Reliq; uero cãæ leues & accidẽtales sũt.sicut ẽ ob brachia terræ itetruptio aut uẽti aut uapores inflãtes.& huiusmõi.Luna uero duplici radio attrahere põt & recto & reflexo per oppositũ.f.cuius uis maior quidẽ est q̃ inexpertis uideat̃. Radii autẽ quibus principaliter agit. Luna i mare attahẽdo & tumefaciẽdo nõ sunt radii luminis lunæ:quoniã in cõiunctiõe nõ fieret fluxus aut refluxus. sicut fieri uidemus:sed uirtuales:quib9 sicut magnes ferrũ ita luna attrahit aquas.Ex his facile soluuntur quæcunq; in hac materia obici possunt.

In.xvi.ca.contra Galenũ disputat de creticis dieb9 referẽtis eos in lunã.q tres mot9 lunæ cõsiderauit.primũ a loco in quo luna repit̃ tpe principii egritudinis. Secũdũ a distãtia & aspectibus ad solẽ.Tertiũ a loco ubi primo luna post coitũ apparere incipit.In qua materia primos duos mõs approbam9 qm sepi9 exptti sum9 & q has mutatiões negat sẽsũ negat:& sophista appellati meret̃.ut ait gale.de creticis:his ãt mõs nõ mixti:sed de p se efficaces eẽ asserim9.qd si cõtigerit i aliqb9 creticis pũctis simul cõiũgi:potẽtior erit ille pũctus:tãto q; magis quãto alioꝝ aspectibus fortificabit̃:qbus aspectibus q̃nq; unũ q̃nq; alteꝝ modũ põtẽtiorẽ expimur.sed sicut i.q.nfa.xiiii.de pticularib9 pricipis dixim9.aliæ sũt et cãe ctisiũ solũ astrologis notæ.quaꝝ ignorantia excogitatũt qdã motum lunæ dẽpto tẽpore occultatiõis uidebãt.n.q̃nq;.xx.diẽ creticũ.& hui9 cã tẽpus coit9 abiciebãt sed istũ modũ nõ tenem9.tũ rõibus q; Picus recte cõtra argumẽtat̃ tũ qm cõperta ẽ causa deceptiõis . ut dictũ ẽ Galeõ tamen firma fides habenda est q tot uicibus exptus prios duos mõs uetos eẽ cognouit.& si astrologica & astronomica nõ plene nouit ipse tñ pitũ cõsulẽdũ dixit.qm nõ abigebat a Luna crises fieri & a corporib9 cæleſtib9.cui tñ nõ repugnat q; nõ plene ueritatẽ agnouetit. Tempus uero a medicis diebus mensuratum iuxta mediũ lunæ motũ sũptũ est

icciro qñq; accelerari/qñq; retardari crises cótingit:q̃ uerũ lunæ motũ sequunť.
Q uũ uero q̃rit/q̃ rõ assignari põt uirtutis tetragone irradiatiõis.rñdemus p.ix.
niam.q.ubi cãe p̃dictoꝝ assignanť.Nõ incõuenit Galenũ laudasse Aegyptios &
in aliq̄b9 derisisse.sicut nos Picũ i oĩ phia egregiũ tenem9:ridem9 ãt ipsi9astrolo
gicos cõcept9:aut poti9circa astrologica uanas imaginatiões.Deiñ si gradus qſ/
piã egroto aduersus sit.nõ ẽ opus ut cõtrarietas ista a primis q̃litatib9pẽdeat.sed
ab occulta q̃litate.sicut de casib9plãetaꝝ:& detrimẽtis i oppositis domoꝝ & exal
tationũ dicere oportet.ubi ẽt cõcurrit aspect9.iõ in ꝓpiquo signo mutatio p̃dicta
nõ fit.nec i sexta aut octaua.Trinus ãt aspectus ex natura sui egrotũ nõ instigat
icciro nisi aliæ accñtales cãæ cõcurrãt/creticos motus nõ causat.Q uũ uero q̃rit
post lunæ circulationẽ cui ptãs alteratiua tribuať.rñsũ ẽ in.q.nřa.xiiii.ꝗ & soli
& Saturno.ibi quoq; cur i ꝑacutis ac ꝑpacutis egritudinib9 citius crises fiãt ex/
pressũ ẽ.Ptolo.sñia de angulis figuræ pricipii egritudinis uera ẽ.sed pria effica/
cior.plus.n.põt aspectus pricipiũ egritudis q̃ ãgulus. Cetera i hoc ca.missa fiãt.

17 Cõcedimus q̃cũq; in.xii.ca.adducit/nõ eẽ piodos humoꝝ i stellas referẽdos.
nisi quatenus putrefacta materia uel ꝓpe putrefactionẽ prius aut post/citius aut
serius cor ipsũ iuadit fortificãte uel debilitãte cælesti cã materiæ sibi uel dissimili.

18 Cõtra ea q̃ dicũt astrologi de octimestri partu.sic leuiter arguit di.in cælo nõ
eẽ cãm noxiã.qđ qdẽ inaduertẽtiã oñdit.qm̃ qđ uni salus alteri mors est.& gña
tio unius corruptio alterius est.tẽpamẽtũ unius spẽi distẽperamẽtũ alterius esse
oportet.inferius reperiri uenena/uitæ hoĩs aduersa sic etiã in cælo:ubi oĩs forma
generabilis & corruptibilis uirtute cõtineť.quæ oĩa in.q.nřa.ii.demõstrata sunt.
Debiliter autẽ Picus arguit cõtra.Saturni potestatẽ.quom dicit eã positionẽ ra/
tionẽ nõ hre:q̃uis ad alia loca se remittat.nos quoq; ibi respõdebimus. Q uomq;
effectũ p̃dictũ iuxta Hipocratis sñiam in alias causas reducit.nõ aduertit/eiusdẽ
rei plures esse causas cõcordes ad diuersas scientias attinentes.

19 Q ui credũt nautis & agricolis:aut effectus ferme causis cõiunctos uidebũt:
quod quidẽ leuissimũ & infimũ est.aut ab astrologis deriuatã ueritatẽ itelligẽt.
Medic9 quoq; paulo prius ꝓgnosticať:& rẽ infimã uidet ignobilẽ:causæ suæ cõ
iunctã.Sed astrologia uniuersa ardua naturæ secreta q̃to añ uolueris tp̃e p̃dicere
põt.Q uare cælos infamãt q uires suas auferũt:q unũ loquũť aliud corde tenẽt:
q populos(prius tñ seipsos)decipiũt:q stellas inumeras/ut brutis pascẽtib9luceãt
factas eẽ p̃dicãt.Sed nõ miꝝ si qdã astrologiã detestãť:qm̃ astrologia illos dete/
stať.Q uid sibi uelit imagies/dixim9 in.q.nřis.Columellæ uero min9credẽdũ ẽ:
q̃ his q diuturnis obseruatiõib9cælestia ispexerũt.Ego qdẽ de aeris mutatiõe q̃tũ
possit astrologus preuidere certissimus factus/alios cõplures sepius cõmonefeci.

20 Ostensum est in.q.nostris.ꝗ q̃ astrologi de primis qualitatibus astroꝝ loquũ
tur ad rẽ ipsam insensibilem per sensibilia confirmandã inuenerũt.quare tẽporis
dispositio.puta hyemis frigiditas:aut estatis caliditas:ceteras uirtuales causas ca
liditatis & frigi.nõ supat.quas causas per cõceptionis figurã p se cognoscere põt
astrologus:p geniturã uero per aliud/ob similitudinẽ quã habet cũ illa per se si/
gnificatiua uel ecõtra.sed alia multa(quoꝝ p̃dicũt euentus) nõ p has manifestas
qualitates sed occultas p̃dicunt.Opus est igiť ad ꝓprietates natoꝝ cognoscẽdas/
alias cõpensare causas q̃ aeris:mutationũ.& similiter in bellis ꝓuidẽdis accidet.

Ptolo.ergo nō semp q̃litates manifestas cū occultis cōcordauit.tū qa nūq̃ nō potuit:tū quia noluit:nec illud est necessariū.sed ad doctrinæ claritatē faciens.

Q uæ in.xxi.ca.ponunť pro solutiōe rōnū p̄positaꝝ pro astrologis:nō ē nřm refellere.qm̄ rn̄dētes sumus.quare tm̄mō ad q̃dā cōtta astrologiā adducta rn̄dēdū est.Dicimus ergo cælū eē cām mali pene/& defectuū eo mō quo in.q.ii.ostēsum est.Licet aūt mōstrū fiat sub rōne mōstruositatis/p̄ter intentionē principalē agētis patticulatis/respectu cuius sit a casu:nō tñ fieri pōt p̄ter intentionē agētis uniuersalis.saltim uniuersalis cāe cognoscentis q̃ ad decorē & pfectionē uniuersi ea pducit.q̃re nō solū in materiæ defectū uel abūdātiā aut cōtinētis in dispōnē: aut q̃litatū discōuenientiā/mōstra reducere opus est.sed in cām uniuersalē secūdā īpotentē pducere indiuiduū sub cōuenienti dispōne ipsi9.qđ tñ nō est p̄ter intētionē agētiū uniuersaliū cognitiōe nō carētiū.hoc ois recta phīa fatetur.sicut āt uidemus a natura pēdere q̃litatū primaꝝ aeris & alioꝝ distēperātiā:ita & in aliis dicēdū est.q̃re q refert hæc in cælū/refert corpoꝝ egritudines in mēbra se inuicē alterātia in q̃litates primas se inuicē intendētes & remittētes cōplexionēq; uariātes.in etatiuū decursum:quo mediante/multa incōmoda sustineri opus est.q̃ oīa uirtus regēs minime euitat.p̄terea si tēpamēta a cælis sint.cur nō distēpamenta ab eisdē eē pn̄t:ʹidē.n.est cōtrarioꝝ cā.ii.primi naturaliū Arist. Si.n.tēpiē causant cæli:cur nūc tēpies nō causanť:nisi qm̄ soluta pportio est eaꝝ causaꝝ/a q̄bus tēpies pcedebat.sed Picus putat ab una stella huius elemēti tempiē & q̃litatē ea lege pcedere/ut ab aliis minime pēdere possit.qđ q̃dē rude & ineptū est. Deinde sint stelæ(ut imaginať)elemētis p̄fectæ:nōne quū potētior una altera facta erit: q̃litates elemēti cui p̄est intēdeť:aduersasq; debilitabiť:quom igi.hoc seruat/generat atq; multiplicat/alioꝝ pportio cōueniēs soluiť nisi cōtrariæ causæ obsint.Si uero has ī cælo cās inuariabiles dixerit Picus/illis tm̄ loquať/q nec phīa nec astrologia sunt p̄diti:sed tm̄ uerboꝝ obseruātia alliciunť.Aristo.aūt & ī metheoris:& in li.de ge.& cor.& in sua theologia sic sensit:ut ex eius uerbis elici pōt.quæ ig. affirmat/nō tm̄ cōtta sensum/& rōnē:sed Arist.auctoritates(quas extorquere conatur)eē oportet.diffuse tñ de hiis sermonē hře/nō phī sed astrologi ē.stellæ igiť nō solū tēperāt remittēdo aduersas q̃litates sed multū remittendo tēperiē soluūt/quom fuerint potētiores.materiæ aūt dispōnes scđm supioꝝ affectiōes emanāt.q̃ distēpata cōplexiōeq; uariata/actiōes uiciose apparēt:in moralibus uero q̃liter ad uicia pmoueāt dictū est sepius.quare nō errāt cæli quom scđm ultimū sui posse agūt:& scđm ordinē uniuersi:q̄bus mediātibus prima omniū cā seminariā inferioꝝ uirtutē regit:& format.qđ Auerrois dixit de īnocua uirtute stellaꝝ:paꝝ cōsiderasse demōstrat qđ q̃tūuc inrer p se/& p accidēs:inter particularē & uniuersalē cām:inter primariā & secūdariā intentionē:īter subiectū pportionatū/& nō pportionatū intersit.Cōplexiones.n.magnā latitudinē hñt.tū diuersoꝝ generū: tū specieꝝ:tū etiā eiusdem indiuidui in diuersis etatibus/cōplexionibus exercitationibus & huiusmodi.ea ergo stella quæ unius tēperamenti effettix & conseruattix est:alterius est corruptiua.hæc cunctis philosophis aperta esse debent.

22 Veꝝ eniuero sic faciēt sidera malas corpoꝝ q̃litates morbosas.Sed nō solū inferiora a supiorioribus/q̃litatibus istis primis sic extra tēperamētū afficiunť:sed aliis insensibilib9.quibus uidemus sanguineū esse furem a corpore supcælesti/ut

excellentissimus Iacobus Forli. Vgoq; Senensis egregius testant̃. recte igitur cõcludit Picus nõ omnino a qualitatibus primis pendere motes hoium. tum predictis causis: tum qm̃ a uoluntate parteq; intellectiua emanant: a superioribus mentibus: ab assuefactione: timore: & huiusmodi. sed hoc non est contra astrologos.

23 Bella igit̃ externa ab eisdẽ diuersis pluribusq; cãis pẽdere pñt. Ridiculũ quoq; est si collera excitata ĩ priuata ꝑsona singularis certaminis ẽ cã ut collera excitata ĩ pricipe causare nõ possit bellũ his uel illis populis inferẽdũ. Diuitiæ ẽt aliaq; multa (licet nõ oĩa) sic in cõplexionẽ reduci pñr. qm̃ ẽt cõplexiõe magnanimitatẽ uel pusillanimitatẽ sortiri pñt. sollicitudinẽ & pigriciã: uerecũdiã uel inuerecũdiã: ociũ uel exercitiũ. Itaq; fortuita hæc o Pice seq pñt ꝑdicta tẽpamẽta. sed aliis modis (tibi ꝑsuade) fieri posse. nõ latuit Ptolomeũ. quos docuit q̃q̃ nõ gustabas. qbus mediãtiuusq Martẽ locoꝶ timendoꝶ ꝑdominatorẽ habuerint plerũq; mala morte perire solent. Sic ergo & ab humoribus & ab aliis occultis uiribus ꝑdicta ꝓcedere pñt. O beatã Italiã postq̃ tã cautũ ꝑceptorẽ habuisti qui tũ (& si humores aduersos purgare docuit) non tamẽ euacuare monuit cõplexiones contractas: nõ membroꝶ humidũ substantificũ: nõ uim nouæ materiæ collericæ re/agregantẽ: nõ instigantẽ insensibilẽ uirtutẽ nõ deniq; spũs. ideo non tñ beata es.

24 Sũt qdẽ in corporibus ĩferioribus ꝓprietates cælestes: cui9 cõtrariũ affirmat in. xxiiii. ca. qua ĩ elementa reduci nõ possunt. lege Scotũ. ii. sen. di. ꝑdicta ait. n. metalla in qbusdã regiõibus ex cõstellatiõe generari: nã terra nõ est actiua huius diuersitatis. hec ille. generant̃ ergo mettalla a corpore cælesti & per cõsequẽs eaꝶ occulte ꝓprietates pariter de lapillis dicere oportet. Idẽ sanctus Thomas iii. de catho. ue. q sic ait. manifestũ ẽ eni qđ etiã inanimata corpora quasdã uires & efficacias celestib9 corporib9 cõsequũtur: & ẽt ꝑter eas quæ ad q̃litates actiuas & passiuas elemẽtoꝶ cõsequunt̃: quas ẽt nõ est dubiũ cælestibus corporibus esse subiectas. sicut ꝙ magnes attrahit ferrũ hẽt ex uirtute cælestis corporis: & lapides quidem & herbæ alias occultas uires. unde nihil ꝓhibet ꝙ ẽt aliqs homo hẽat ex impressione corporis cælestis aliquã efficaciã in aliqbus corporibus faciendi: quas alius nõ habet: puta medicus in sanãdo: agricola in plantãdo. & miles inexpugnãdo hæc ille. Quod ergo dicit Picus. qui. dat ſbãlẽ formã dat ẽt ꝓprietatẽ. hoc ẽ intentũ nostrũ qm̃ cælũ formã dat. ꝓpriũ est aũt causæ primæ uno oĩa cõtinere: quãto aũt ab ea magis secũdæ causæ distãt: tanto ab unitate illa deficiunt. deficiũt igit̃ minus intelligẽtiæ: deinde plus cælum. qđ si unica ageret uirtute nõ tot spheras tot stellas tot planetas tot orbes aliosq; circulos. tot uarios motus cælo dedisset: sed unico sole uel altero corpore mũdũ inferiorẽ gubernasset. diuersaꝶ ẽt ꝓprietatũ ad sensum cernimus esse partes lunæ. Lacteã uiã stellas lucidas nebulosas occultas diafanasq; partes cæloꝶ. reliqua uero patent esse soluta.

25 Siqua uirtus cælis conceditur inesse talis. ait. ca. xxv. ea solum uniuersalis est: quæ effectus nõ distinguit: nisi mediãtibus particularibus. Ostẽsũ ẽ aũt in. q. nostris cælum esse & cãm uniuersalẽ & particularẽ. si uero q̃libet cæli pars uirtute continet quæ inferioris mundi ꝑfectiones sunt. q̃ratur a Pico aut uis ista actiua est inferiorum perfectionũ aut nõ. si nõ nihil concludit: qm̃ non respiciunt astrologi: nisi eas uires quibus astra agunt in inferiora. si sic: quo igitur pacto dixit stellas præter Lunã & Solẽ nihil aut parum in nos agere? Præterea esto ꝙ ean/

dem uim Saturnus & Iuppiter haberēt.quærat̃ an p modū diuersum aliqd spe/ciale acqrant:nec ne?si sic.habemus intentū.si nō.frustra igit̃ est hiis duob9 mo tuū diuersitas.succurrūt alia quæ si alias dabit̃ facultas diligentius adducentur. Nō sequit̃ ēt si sublunaris regio una stella esset.quælibet stellam uirtute cōtinere sublunarē regionē.sicqdē una stella pfectior est altera.& cū hoc sublunaris regio qcūq; stella imperfectior sit.sed re uera cæli nō pag deficiūt ab angelica pfectiōe. Ideo exēplū de sciētiis uariis in angelis unitis:nō est ad ppositū.sunt igit̃ stellag uires diuersæ diuersis effectibus pducendis deseruiētes.cuncta corpora alterātes & disponētes.qm(cū Arist.& Tho.)primus motus est cā ois motus:quo cessan te cessarēt alii:modo supius exposito.& per cōsequēs sensus alterant.qui quū ex ploratores sint ptis intellectiuæ:qnq; uni generi scibiliū:qnq; alteri magis uel mi/nus adherēt.hæc aūt diuersitas ex pte in materialis intellectus emanare non pōt sed solū ex parte sensitiua cælis subiecta.quā aptitudinē medici ex cōplexiōe ce/rebri cordisq;ac cōpositiōe(quæ difficilius cognoscitur)inuestigant.Aristo.ex mollicie carnis generalem aptitudinem mentis significauit.

In.xxvi.ca.epilogat ea q sibi uisum erat nullo cōtradicēte cōclusisse. Deinde putat astrologog rōne:qua lunā humectare ondūt esse hāc:qm mēbra & echinos corpor eius implet.ubi ipse uulgatā rē detectā pollicet̃ docere.q.f.caliditate po/ros aperiat:inde humidū aeris nocturni facile congrediat̃.sed age Pice excutia/mus rōnes tuas.Volumus in rebus uulgatis ostēdere:q debilibus rōnibus adhe/reas.negamus cōsequutionē luna impler poros:stupet &c.igit̃ calida.Pariter ne/gamus sequellā:in plenilunio fauet cōceptibus:alit corpora:roborat:uegetat.igit̃ calida est.fallaciā cōsequutionū ostendā:qbusdā clare suppositis.Primū lunā esse calidā nil aliud significare:q caliditatis esse per se pductiuā.qm per accidēs frigi/ditas caliditatē generat:& qm qualitates istas uirtute tm in stellis cōtineri (secdm Arist.& Ptole.)diximus.Secūdū siqua qualitas p se in aliquo mixto sibi similē pducit & intēdit.illa qdē sub intensiori gradu oportet esse:q similis in subiecto reperta.ut si ia subiectū calefaciendū p se caliditatē quattuor graduū in se cōtinet agēs i ipsū oportebit hēre intensiorē caliditatē quā quattuor graduū.alias similē ageret in simile:& a pportione equalitatis uel minoris inequalitatis fieret actio. Tertiū quom dicimus stellā esse calidā sicut in medicina scia intelligi debet respe ctu cōplexionis humanæ tēpate in etate & dispōne tēpata.Quartū quālibet cō/plexionē humanā declinare ab equali ad pondus per calidū & humidū:ueluti p qualitates uitæ cōuenientiores.Ex his dicit̃ primo lunæ caliditatē nō esse inten/siorē caliditate cutis sortis inherente & influente.itaq; nō posse caliditatē in eam partem generare.& per consequēs nec poros aperire.q aūt eius caliditas lumine generata nō sit intensior &c.patet qm alias quū cutis sit mediū tactus si calidior esset &c.sentiri posset:cuius cōtrariū experimur.Secūdo dicit̃ nō sequi ullo pa/cto.luna stupet:ergo apit poros.qm poris sic se habētibus pōt radius & sensibi/lis & insensibilis penetrare.si.n.uiscera terræ penetrāt.cur nō corpuscula quis po rosa nō essent?Tertio diceret quispiā nō sequi luna poros apit igit̃ a pdnio cali/da est.qm fieri pōt ut radii sensibiles lucis citius caliditatē inducāt:q radii frigē/factiui frigiditatē:sicut caliditas actiuior est frigiditate.sed sic primū aptis poris radii uirtuales frigiditatis:quos distinctos esse ostendimus:tandē intensiorem fri/

giditatē generāt qua quidē cā Luna dicit̄ frigefactiua uel humectatiua.pſertim quū radii ſenſibiles accidētales ſint lune.illi uero inſenſibiles,ꝓprii.Pariter nō te/ner ſecūda cōſequutio.qm̄ luna pōt gn̄arioni & augumento fouere nō caliditate: ſed humiditate.ꝑterea quū ad formā in materia introducēdā ſbāle uel cōſeruādā nō ſolū cōplexio inſequēs formā reqrat̄:reſultās ex qlitatib9 primis:ſed ēt cōple xio inſequēs materiā:q̄ a coprorib9 cæleſtib9 inſenſibiliter ē:poterit luna fouere gn̄ationi &c.hac cōplexiōe inſenſibili nō caliditate.Deīde dicimus lunā hr̄e dn̄iū ſup aquas:& alii planetæ hn̄t:& ſtellæ.patet ſupra de trib9 ſuperiorib9:ſed luna maius hēt.uis quoq; aq̄ attractiua:licet in luna nō in aliis repiat̄:nō tn̄ abſolutū dn̄iū arguit.Concedit̄ ergo lunā cū ſimilib9 ſtellis maiorē ꝓducere frigiditatē & aquaꝝ multitudīnē:licet uis attractiua nō fieret intenſior.Ex his patet qd̄ dicēdū ad ſeqn̄tia.Vltio dicimus bn̄ cōcordare cū domoꝝ ꝑtatib9 q̄ de fluxu & refluxu maris dicunt̄:qm̄ i horoſcopo mouet aq̄s:in.xii.iā motas attrahit.in.vii.attrahē do fluere facit.ſub terra uero ꝑ oppoſitū radiū reflexū opat̄:quē potētē dicim9.

Nō latet aſtrologos ꝑterius nō poſſe cōcludi hoīum fœlicitates cælis ꝓuenire ꝑpterea ꝙ ultra modū rē aliquā aſſequunt̄:cōplures.n.cōpite pn̄t ingenioſi cāſ in q̄s ea reducāt.ſed tūc mutos redderent incredulos:quū inſpecta genitura eue tuū cās oſtēderent.Q ualiter aūt uicia in ſtellis referamus cōcluſimus in q̄nibus: non ſolū rōnibus phoꝝ:ſed theologoꝝ: auctoritate Scoti.ſ.& ſancti Tho.exēplū uero de ꝑgnāte terrā cōmedēte:& turpi coitu utente:ꝓpoſitū noſtrū oñdūt.nā ſi accidētalis illa a mēſtruis retentis dicraſia inguſtu (q eſt qdā tactus & appetitu illū ſequente)illud pōt efficere:qto magis cā cōplexionis mēbroꝝ a gn̄atione cō tractæ humoꝝ & ſpirituū & cōpoſitionis facere pōt:Nō eſt aūt credendū ex cō ſuetudine turpē illū coitū appetiſſe:qm̄ ſi cōtra ſenſuū oblectatiōnē eueniſſet nō utiq; coitū reiteraſſet.ſed malis odoribus gaudet:cuius aſcendenti malefice ſtellæ pſunt:ſicut ēt bruta qdā odore ſtercoris gaudēt:eoꝝ cōplexiōi ſimili.Ratio Tho. q̄liter cōtra Pi.cōcludat:quū eā tn̄ pro ſe adduxerit intelliges. Siq; uero apparēt in tertis nō mitacula:ſed ultra & ꝑter hoīum ſapiētiā:ea quidē nō ab hoīe:nō ab ignobilioribus hoīe ſed a ſupīs eſſe oportet ſed cæli nobis illa ſignificātes:eoꝝ ſe eſſe cauſas oſtendunt.Demū ſiqs euadat piculū raro:in fortunā redigi pōt:iuxta Ariſto.ſniam:quā cæloꝝ influentiæ nō repugnare oñdimus.ſed quom plerūq; id fieri uidebit(& ſi q̄ſierit)non tamē ꝑter cælum inueniet per ſe cauſam.

Liber Quartus.

I N primo ca.nihil eſt rn̄ſione dignū:qm̄ epilogus eſt coꝝ quæ dicta ſunt.ibi tn̄ uidebit unuſqſq; ꝙ Thomas aquinas lōge aliter q̄ Picus ſenſit.Sed ſi Thome adhibet fidē i his quæ aſtrologoꝝ dictis diſſo na ſunt.cur non etiam in his quæ conſonant:

Oſtēdere conatur in.ii.fortuita nō eſſe a cælis.circa q̄ magna pars aſtrologice cōſideratiōnis uerſat̄:& hoc rōne.Thome aquinatis.iii.contra Gentiles:dicentis cælū eſſe cām naturalem quæ tendit ad unū:effectus aūt fortuitus inquātū for/tuitus nō eſt unus niſi ꝑ accidēs.Age lector excutiēda ſunt hæc ſubtilibus qppe aptū locū pro tuenda aſtrologia elegit ſibi Picus. Hic quidē cōpertū erit oībus: q̄ paruula ſpecula huic tutū uideatur refugiū. Sumenda ſunt uerba Thome in principio eiuſdē ca. Ait.n.quū igitur homo ſit ordinatus ſcd̄m corpus ſub cor/

poribus cælestibus:scdm intellectū uero sub angelis.scdm uoluntatē sub deo:pōt contingere aliqđ pter intentionē hoīs:qđ tñ est scdm ordinē cælestiū corpoꝝ:uel dispositionē angeloꝝ uel ēt Dei.quis aūt Deus solus directe ad electionē hoīs p modū psuadētis:actio uero corporis cælestis p modū disponētis:inquātū corporales cælestiū corpoꝝ impssiones in corpora nr̄a disponūt ad aliquas electiones. qñ igit̃ aliqs ex impssione cælestiū corpoꝝ & supioꝝ causaꝝ:scdm pdictū modū inclinat̃ ad aliquas electiones sibi utiles:quaꝝ tñ utilitatē ppria rōne nō cognoscit:& cū hoc ex aliquo lumine intellectualiū sbāꝝ illuminat̃ intellectus eius ad eadē intelligēda:& ex diuina opatione inclināte inclinat̃ eius uoluntas ad aliqđ eligendū sibi utile cuius rōnē ignorat:dicit̃ esse bene fortunatus:& ecōtrario male fortunatus dicit̃:qñ ex supioribus causis ad cōtraria eius electio inclinatur:sicut de quodā dicitur Iere.xxii.scribe uirū istum sterilem.uirū qui in diebus suis nō psperabit̃.Sed in hoc est attendēda differētia.nā impssiões corpoꝝ cælestiū in corpora nr̄a causant in nobis naturales corpoꝝ dispōnes.& ideo ex dispōne relicta a corpore cælesti in corpore nr̄o.dicit̃ aliqs nō solū bene fortunatus aut male:sed etiā bene natus aut male.hæc ille.Paulo post subdit opatio angeli & corporis cælestis est solū sicut dispōnēs.opatio aūt Dei est sicut pficiēs.ideo non semp hō eligit id quod angelus intendit:neq; id quod corpus cæleste inclinat.semp tñ hoc hō eligit quod Deus operat̃ in eius uolūtate.ista sunt uerba Tho.Rursus infra paululū.ponēs alterā differentiā inter pdictas tres inclinationes cæli.angeli & Dei dicit.Est ēt alia differētia.nā quū corpus cæleste nō disponat ad electionē nisi inquātū imprimit in corpora nr̄a:ex qbus hō incitat̃ ad eligēdū p modū quo passiones inducūt ad electionē.oīs dispositio ad electionē quæ est ex corporib9 cælestibus:est p modū alicuius passionis:sicut quū aliqs induciť ad aliqđ eligendum p odiū uel amorē uel irā uel aliqđ huiusmodi.ab angelo uero per modū intelligibilis considerationis absq; passione.Item infra quū spūalis natura sit altior corporali nō ad oīa ad quæ se extēdit humana electio se extendit dispositio cælestis corporis & infra.sic ergo aliqđ fortuitū bonū uel malū pōt cōtingere homini & p cōperationē ad cælestia corpora:& p cōperationē ad angelos nō aūt p cōperationē ad Deū.p cuius cōperationē nihil pōt esse casuale aut fortuitū.sicut nihil pter intentionē aut cognitionē.& infra subdit.Cōsequit̃ aūt ex supiorib9 causis & aliud auxiliū quātū ad exitus suaꝝ actionū.quū.n.homo eligere habeat & psequi quod eligit:in utroq; a causis supioribus adiuuat̃ interdū:& impeditur scdm electionē:ut dictū est:inquātū homo:uel disponit̃ ad aliqđ eligendū p cælestia corpora uel illustrat̃ ab angelo uel inclinat̃ p deū:scdm executionē uero in quātū homo consequit̃ ex supiori cā robur & efficaciā ad implendū quod eligit quæ quidē nō solū a Deo & ab angelis esse pñt:sed ēt a corporibus cælestibus:in quātū talis efficacia in corpore sita est.Hæc ille Thomas cui qdē maxima fides:tū pp plurima hñda est.qbus uerbis positis:ne lectores uerbis suis careret:aperte patet:corpora cælestia & hoīem facere bene fortunatū:& bene natū:& inclinari ad bene uel male eligendū:& iuuat̃ in opationibus suis uel etiā impedit̃.Nec tñ repugnant ea:quā Picus ponit ratione:qm beatus Thomas solū intendit pbare:sicut ipse apette recteq; cōcludit:q licet homo sic inclinet̃ per cælum ad aliquid eligendū:cui per accidēs annexū est bonū uel malū:nō tamē potest per se incli-

nari ad hoc totū.s.ut hoc eligat qa huic est annexū bonū uel malū/nam hoc est proprium intellectualis naturæ cuius ē multa ordinare in unū:patet igitur ꝙ in tertio Thome & sentētia est ostendere a cælis esse homines fortunatos:licet cælū nō imprimat dirigat aut iuuet/ut in causam tendāt cui ꝑ accidēs iūgitur effectus qūi sic iūgitur .Q d' si nil aliud astrologi iungerent quā quæ demonstrat beatus Tho.ꝓculdubio omnē astrologiā saluare possemus.Nam quid interest si hō tendat in hoc uel illud.cælo ꝓuidente instigante iuuante ꝑ se in effectum fortuitum inquātū per accidēs est alteri causæ cōiūctus & ut fortuitus est/& in hoc totū: ut uerbis Thome utamur:uel potius instigante cælo ad hoc per se/non aūt ad illud totū/aut ad id quod ꝑ/accidēs cōiūgitur ei ad quod per se instigat cælū:dūmodo effectus ille inde sequatur:ab eo.s.ad qd' instigat cælū/siue ꝑ se siue per accidēs/siue ꝓcognitū uel ꝓintentū siue nō.sufficiet.n.astrologis.ut ad id/cælis mediantibus istigetur homo ex quo sequitur aliquid quo bene uel male dicitur fortunatus.Sed adhuc ulterius cōsiderandū est ꝙ Thomas tenet ut pleriq; ꝑypatetici affirmant.cælos ianimatos esse:& quecūq; de corporibus celestibus affirmat:semꝑ de corpore seclusa intelligētia intelligit quod putat esse inanimatū.quo facto firmamento.rectissime cōcludit.uer; si ea corpora posuerimus animata.quod pleriq; excellentissimor; phōr; posuerūt sicut decere uidetur nobiliora corpora.Augustinus etiam sub dubio reliquit:an spectarent ad illā ciuitatē supernā. facile poterimus tenere cælos in fortuitū effectū istigare/& in totū.sicut ipso de intelligētia quantū ad intellectū imutādū posuit.Sed esto ꝙ cæli nō sic essēt animati adhuc sc̄dm opinionē cōmunem ꝑypateticorum qui intelligentias orbibus aplicatas ponunt.sustinere rationabiliter possumus effectus hominibus fortuitos/non solum in causam diuinam reductos amittere rationem fortuiti:sed etiā in corpora cælestia/agentia hec uel similia/uirtute applicatæ intelligentiæ:quæ pōt plura in unū ordinare.ut ex supradictis patet de mēte Thomæ:quēadmodū etiā cælum aīalia generare dicimus ex putrefacta materia. rō quidem potest corpus nō uiuum sua uirtute tm̄ uiuum corpus ꝓducere ageret enim ultra gradum ꝓprium.Sic ergo patet ꝙ siue per corpora cælestia ipsa quidem/remota intelligentia intelligantur a q̄ qdē solū motus ꝓcederet:solūq; astri deferēdi cā moueret sc̄dm Tho.fortuita tenere possumus nec faciemus eius quod est ꝑ accidēs causam ꝑ se sed homines a cælis bene uel male esse fortunatos.Si uero intelligentie uirtutē iunxerimus/non solum in deferendis corporibus/sed in rebus ꝓducendis multo amplius.apertius quoq; si ea aīata dixerimus citat igit' plerūq; Picus eos auctores:quorū si uerba bene librata fuerint contrariū eius quod cupit ostēdere/demōstrabūt . monemus igitur lectores ne eius uerbis fidē habeant quom hunc uel illum auctorē allegat nisi prius uerborū sensū/& sequētiū & ꝓcedentiū ꝓpriis oculis iudicauerint.

3 ·Ex dictis patet aperte falso concludere Picū quæ i tertio ca. ponit.nō.n.ponunt astrologi causā per se eius quod est per accidēs:nec necessitatē ponunt in rebus cunctis:quum ipse Ptolemeus ubiq; contrariū asseueret.quoniā his ad quæ istigat' homo & a cælis & ab āgelis(ut ait Thomas)nō necessario adheret ꝓpter plurima impedire potētia extrinseca et intrīseca. Astrologus si recte iudicare uoluerit.suumq; iudiciū inuiolabile edere.sic iudicare debet.Erunt sensus huic constellatiōi subiecti sic uel sic affecti.an autem sensus hic tūc tēporis esse debeāt:&

ex consequenti eidem constellationi subiecti.ut in pluribus pdicet:nō tamē semper an etiā sensibus his ratio consētiat uel nō unde actio sequat̄ nō ē astrologi iudicare si uero de his sentētiā ptulerit:ut in pluribus uera pdicet.queadmodū.ut in pluribus has(relicta ratione)sensus sequūtur:Aristoteles aūt ea tractauit quæ philosophis sunt ppria.si uero dixit humana fieri casu astrologi quoq;qui uel hominibus tantū uel etiam ipsis cælis instigantibus casum & fortunam tenent.si natura.& astrologi.qui etiā hæc a sensuū impressione corporisue dispositione pēdere demonstrant.Si electione astrologi idem predicant:tum quando sensus instigantes ratio sequitur:& celorum impetū sic eligendo:tum etiā quando & ratiōe & astrologiæ pŕuidentia/cælū fauorabile ratio sibi facit:aut ab aliquibus se abstinet:si diuino consilio.ho: astrologi asseuerant:quos nō latet cælestium ordinē uirtutemq; hoīum intellectiuā a Deo ēe.qua nocīua uitare.pficua psequi possit.

✝ Microcosmos.i.paruus mūdus appellatus ē homo:cuius formam i orizonte productam quidam phylosophi dixere:quo itelligi uolūt mediam esse inter imateriales substantias & corporales ultimā scilicet separatarum substantiarum.quare nulla perfectio corporalis ei deficere pōt essentialis qui igitur ad terram descēdit ab ipso deo per cælum descendere debet.recte utiq;.nec aliud uolumus.nam descendendo per media pcedendū est inter quæ plantas & bruta connumerari.nemo dubitat.quarum naturam homo in se continet ergo a deo p cælos p homīes quatenus corpoream naturam in se continet:& bruta:plātas:inanimata ad terrā motum terminabimus.Lege.ii.sen:en.questione.xiii.Scotum qui non ore tm̄ Christi legē maximi fecit.nō tm̄ libris admirabilibus sed opibus:i qbus nōnulli recte loquentes deficiunt.ibi enim comperies asseruisse corpora cælestia actionē habere in elementa &mixta inanimata:& animata/& in organa sensuum.& q; possunt habere aliquam actionem quod ad intellectionem quodāmodo.sed n q; sensus cælis perficiuntur uel impediūtur. Item dicis ad homīes a deo li descēdis:descende per angelos.optime quidē.tum quantū ad ea quæ spiritui & rationi sunt propria:tum quoniā angeli etiam cælos mouent & illis uirtutem tribuunt.ut superius ostensum est.quare nec temeritate aut arogantia affecti sunt:qui celo;ū uires ex parte cognoscere putant. Vlterius si homo intellectualis est p angelos istruendus ad quem per angelos descēdēdū est a deo(quasi(ut Picus inuit) iconcedēs mediū sit celū:cur igitur nō poterit homo nobilior cælis:eo;ū pprietates cognoscere:quas putat exiguas:nos aūt po;iores facimus.quoniā uero omnia corporalia Deus fecit ,ppter hominem:hominē aūt,ppter se ut in illis eius sapiētiam potētiam & bonitatem specularetur:quo;ū amore motus ad illum traheretur. congruum fuit ut etiā se diuinitatis nosceret eē participē:cælos/& eorum effectus & futura quedā in suis causis metiendo.Q ui uero se homunculos esse existimāt uere asinos/uere boues:nō putant hæc hoies posse cognoscere:sed potius epicurum sequentes/citra Deū fœlicitatē suam posuere. Fatum aūt negāt astrologi docti si per fatum intellexeris ordinē causarum cælestium quedā quo cuncta i mūdo accidentia quidam ex necessitate prouenire dixerūt:cui et humanā̄rū mentiū electiones subiecerunt:ut pluribus in locis Ptolemeus reprobat.ut libro fructus:& alabra li.i.ca.iii.patet & in mille locis:cuius acceptionis significatione Augu.docet in li.de ciui.dei linguā corrigere: ne nomine isto utamur sed fatū

tenemus ordinem causarum : quibus quidam effectus necessario producuntur: .q.s.causas necessarias habent.quidā uero contingenter:causas habētes/quæ a plu ribus impediri possunt:cui ordini causarum secundarum diuinam iunximus prouidē tiam.ut Boetius ait.fatum eē dispositionem seu ordinationem rebus mobilibus inhærentem:per quam prouidentia suis queq; nectit ordinibus quo modo intel/ ligendo Augusti.ibidem sententiam teneri docet.sic Thomas cōtra gentiles sen/ tit & aperte concludit.

5 Cælum imediate significare ut causam concedimus/& ostēdimus. mediāte ta men alia/solū ut signum significare pōt ut patet in questi.nostris significat enim quoniā similis est illi figuræ quæ uere causa est.ostensū est etiā questiōe.xiiii.de particularibus principiis.&.xviiii.de figurarum colligatione quatenus & preterita & futura in cælestibus causis preuideri possint quatenus etiā primo genitore fi/ gure similiores sunt.accidit uero aliis a deo similes esse.ut ex ea similitudine iudi cium summi possit.quippe licet generales similitudines filii plerūq; retineāt:non tamen adeo ut illis iudicare tute possimus.

6 Q ue uero in.vi.ca.ponit Picus leuia sunt:& ignorātiā astrologiæ demōstrāt dicimus constellationē post longū tempus operari.sicut uires formatum genera/ biliū successiue & post tempus quosdā fructus producere/ac operationes perficere uidemus.sicut etiā post magnum tēpus metalla lapilli generātur.planete anima lia pariter.cælorū aūt uis longe maior diutius seruatur.remanet autē uis ista in cælis impressa peragrans/plurimis modis ut in questiōibus est ostēsum.remanet etiā quādoq; in materia sibi subiecta:q̄ respicere opus esse nos docet Ptole.in ple risq; locis.& in ca.ii.primi apoteles & in libro fructus afforismo.xvii.& lxviii.q̄ re potētior erit impressa uis quæ remansit:quom ad loca in quibus efficere pōt q̄ debet/coagentium coniunctione peruenerit q̄ qñ in principio fuit impssa.

7 In septio.cap.electionum inefficaciā ostendere uult:qua superius libro.ii.ca. .ii.demōstrare temptauit sicut sepius facit materias miscendo & pluribus in lo/ cis quæ simul esse deberēt determinādo sed uere potius qui op9 imprimi fecit de testandus est q̄ Picus:qui illud imperfectum forte reliquit.Q uerit an afflatus il le puta Iouis hominis/gratia exēpli afficiat:aut actiones puta equi ascensionem in itinere:aut potius in itinere: requisita. Respondemus homies iter suscipientes afflari/affici/mutati/dirigi tali ipressiōe ut hoc uel illud inter/hanc uel illam uiam hoc uel hoc tēpus sibi eligat quibus fortunatus euadit.sicut supra ostensum est/ thesaurum reperiri:quod affortuna dicimus. Deinde derideri debet consequutio qua infert q̄ pariter afflari debebunt qui iter sumendū statuere.principium qui dem quo hic uel alter planeta significationē & dominiū aquirit.cogitatio uel de/ liberatio nō attenditur.Sed ipsius itineris pricipiū.uana quoq; secūda cōsequtio est qua idem concludit/qm ex astrologorū sententia non prestat cōstellatio quod pollicetur tunc maxime quādo est:sed longo etiam post temporis interuallo .hic tot errata sunt quot uerba.nec possumus quecunq; ab hoc uiro maledicta sunt. refellere.quoniam temporum ac fortunæ qualitates nimis obstant . astrologi in quacunq; temporis parte quandoq; affirmant effectus significationis planetæ pos se produci.non solum post longo tempore sed i principio & medio . deinde quo pacto consequens inductum inferre pōt & si assuptum concediturr esto.nō pre/

ſtat in principio,quādo eſt:ſed longo poſt tempore:ergo idem quod prius:ridiculū qdē.Deinde dicius in alia/multa poſſe agere ſtellā:p quæ iter felicem finem conſequetur.gratia exēpli.ſi qui ſumpſit iter ab agreſſorib9 opprimeretur/haud dubium eſt fieri poſſe timorem agreſſoribus talem inferri/quo liber euadet. hoc quidem non ſolum cæleſtia ſed quedam terrena efficere poſſunt . Itaqꝫ de aliis multis dici poteſt.Deinde quæ dicit Ptolemeus uera ſunt.radii quidem inſenſibiles aliter afficiunt:aliter ſeruantur/& in cælis & in terrarum urbibus & in lapidibus/domibus.qbus(ſicut ſepe uidemus)domus infortunio afficiūtur:ſicut habitātes perdāt·& hoc eſt i dubiū:ſic in poſteros flectitur uis illa.quoniā & in loco ſeruat̃ & in cælo locum illū crebrius inficiēte.ex quo quādoqꝫ ad habitatores trāſferẽ.itaqꝫ & agētia & patiētia afficiūtur.quare parua diſtantia habitatiōis parum iuuabir·at ſi locum alium petat quiſpiam/ab eo influxu liberabitur.niſi alterum incidat laqueum quod quidem recte aſtrologica electione effugi poteſt.

In octauo cap.dicir aſtute celare aſtrologos quod mēte tenēt.ſ.mētes noſtras aſtris eſſe ſubiectas.cuius tamen contrariū apertiſſime conuincitur.ex electionū ſciētia.ex afforiſmis & cōpluribus.Ptolemei auctoritatibus ſupra patefactis. Dicit affirmanr aſtrologi ꝙ influxibus demones poſſunt alicuius preſentia expelli ubi dicitur primo hoc non haberi a Ptolemeo.ſi uerba eius memoria teneo . nec naturaliter hoc fieri poteſt.quoniam intellectualis ſubſtantia omni corporali naturæ p̄eſt:ueluti nobilior nec ſcđm naturam ſuam:corporibus ſubici poteſt.niſi forte quis ſupernaturaliter dicetet reprobas ſubſtantias in earum penā/ſicut igni ſubiectas affirmāt theologi:ita multo āplius cæleſtibus corporibus. Aut ēt quis diceret nō uirturæ corpis cæleſtis:ſed iteligētiæ pricipaliter id fieri poſſe ſed hoc ē uolūtarie dictū:nec ubi ſup naturalis opatio reqrit̃ cōſideratio aſtrologica uerſat̃.Preterea nullo pacto iudicari poſſe credim9de ſtatu futuræ uitæ.q hoib9ſupnaturalis ē hec enim conſideratio nec naturalem nec mathematicam ſapir. & per cōſequēs nec media eē pōt iter illa . ſed piter nō memini a Ptole.aliqd de re iſta didiciſſe.Materno autē credendū non eſt qui ſolo iuſtæ uitæ exemplo mot9 fuit ſed ut diximus non eſt credēdum ita facile ſciri poſſe/an huius/uel illius anima in purgatoriū uel in cælū migrauerit.Q ui uero dixit Deū deprecandū fore quom Luna caput & Iuppiter in medio cælo fuerit ignorabat.Deū corporeis creaturis nō mutari.ut illis magis uel minus placandū ſe preberet.ſed orantis intentionem humiliatam non deſpiciet.In his cum Pico ſentimus:ſed hec quidem ſunt lapſus a ueritate:nō quidē a doctorib9relicti.Sed q̄ ad cōſcientiā pertinet & fidē nō negamus in ſenſibus eē diſpoſitiones:qbus ad bene beateqꝫ uiuēdū hoies inclināt̃ur:& ad cōtrariū contrariis diſpoſitiōibus:ut ēt Scotus teſtat̃.ii.ſentētiaꝝ diſtictiōe p̄allegata.xiiii.ſed ut ſunt in ſenſibus p̄dici p̄uideriqꝫ poſſunt:ubi nō habēt rationem uirtutis aut uicii:ſed ſolum ut a uoluntate dependent.

Q uo fundamēto in qōnibus noſtris oſtēſo/& poſt ſepius replicato/ſoluūt̃ obiectiōes quas i nono ca.adducit cōtra ea/q̄ de moribus hoium ab aſtrologis dicūtur.Cōcludetēt.n.& alia multa/quæ adducta ſunt in qōne noſtra.ii.articulo.xi. ſi mores hoium a cælis eſſe dicerēt aſtrologi ut habēt uicioꝝ uel uirtutū rōnem & ut a uoluntate dependent.Q uoduero dicunt non nulli ſtellas oēs eſſe ſalutares:ſed materiæ uitio influentias noxiæ efficiunt̃:recte dictū ē nec a Pico impro

batum est enim sententia uera quoniam cuncta cælestia ualde bona sūt sed quoniam quod uni temperamentum est alteri mors esse potest.hinc Martis & saturni cōplexio pluribus rebus causa temperamēto℞.aliis distemperies.est.quom uero obicit Picus astrologos tenere:quasdam stellas natura esse malas respondetur q sensus eorum est natura hec hominibus(quorum respectu precipue stelle cōsiderantur in nostra parte astrologiæ:sicut in medicina ad corpus humanū sanabile &c.reliqua attributionem habēt)distemperata & aduersa est:nisi aliis causis contemperetur. sed cum hoc alia muta & bruta& plantæ & alia corpora & non nulla ad uniuersi decorem & perfectionē ordinata ab his stellis temperiem recipiūt.Cōcedimus etiā tanquam necessarium quod secundo loco ueluti inconueniens concludit uidelicet cuiuslibet stellæ influentiam huius uel illius materiæ comperatione infici posse.hoc est quelibet stella alicui intemperamentum est nam si tempata respectu tēpate cōplexionis hūanę extiterit: distēperata ē respectu distēperata℞ cōplexionum.si distēperata respectu eiusdem iam habemus intētum. Que uero hec sequūtur quoniam non probantur sed tm̄ recitatur eius opinio & quoniam locis propriis soluentur missa fiant.

Quod principaliter in.x.ca.intendit ostendere prima facie rationabile ac congruum cunctis uidetur uidelicet malas leges a celis esse nō posse:sicut nec bōas. Sed si ea quæ in qōne nostra.ii.dicunē cōsideref:apparebit aperte uerā legem. qua.s.homines diuinitus inspiratiin altiorē finē q̄ possit humana fragilitas i hac uita experiri:a solo deo supernaturaliter esse pōt:sic ēt ueri prophete:quū a deo imediate se missos asseueret.False aūt secte falsiq; pphete:sic a cælis esse possunt sicut intēperatis stellis: & mēbra & sensus incōpositione & incomplexione humores spiritus ēt a cælis disponunē:quibus q̄sq; ad bona opera quandoq; ad mala instingant.sicut aperte uidemus flegmaticos ex se deū colere.bella odio habere. collericos uero non nunquam oppositum:sicut igitur superbus homo a superis est auarus pdig9 & huiusmodi.ita & adeo supbus adeo dominii glorieq; auidus esse potest homo:ut se falso prophetam faciat:legesq; condere audeat.sed hec impietas a uoluntate consentiēte uicii rationē sūmit.ut sepius dictū est:eo igitur pacto.non aliter false secte a cælis sunt non autem hominum consensus : sed ignorantia uel aliis mediis moti illis adherent. sicut & aliis uoluptatibus sic igitur distemperamenta planetarum aliarumq; stellarum populis similes esse non possunt quorum genituræ adeo dissimiles esse oportet.generali influxui longe preualentes legum obseruatio uniuersaliter a stellis esse non potest. Quando uero dicit nō posse ullam celorum uim tot annos durare:quot idolorum cultus.nescit impugnare opinionem illam inanem : sed quoniam falsum a nobis in questionibus reprobatum impugnat non est nostrum soluere . Que uero dixit Ptolemeus.ii.apotelef.de his qui Venerem uenerantur:ad honorē & potestatem credi ram pre aliis stellis referendum est.Si enim ratio illa de latrie cultu concluderet: non quidem latere potuisset Ptolemeum in omnibus aut saltim pluribus locis planetas sic uenerari:quum nulla sit terre pars:cui non hic uel ille planeta predominetur.quod si aliter sentiret secum non sentimus.Quæ igitur sequuntur a nobis soluenda non sunt.

Vndecimo loco nititur probare id quod putat esse contra astrologos: uideli

cet cōplexionem & corporis coesentialia nō esse a celo. quoniam astrologi i geni turā reducunt. sed a genitura complexio non est nō sexus & huiusmodi corporee qualitates. sed a conceptione. quod si cōceptioni tribuamus hec omnia adhuc nō seminis emissionem: sed potius eiusdem formationem obseruare deberemus. quū primum principiū (supple) astrologi maximi faciāt. Respondemus q̄ facillime p questionem nostram. xiiii. de principiis particularibus. ibi enim ostensum est cō ceptiōis figuram hec corpori essentialia per se significare. genituræ uero p aliud. econtra genitura bona extrinseca: nonnullaq; alia sibi propria per se significa/re. quorum conceptio per aliud significat. illuc ergo recurret & facilis cognosce tur responsio. Sicq; philosophi astrologorum rationibus non ututur: nō mirum quoniam solis astrologis palam fiunt.

In. xii. ca. cælum nō esse signum si non sit causa demōstrare cōtendit. Vbi bre uiter dicendū est: q; celū imediatum signum esse nō pōt nisi eo⁊ quæ significat sit cā recte cōcludit Picus: sed mediatū qdem signū esse potest absq; hoc q; sit cau sa: ut questione. xiiii. & xviii. sepius dictum est exempli gratia. si per conceptio/nis figuram quedam per se ut per causam significarentur: ob similitudinem quā habet geniture figura cū predicta possumus per prefatam geniture figurā tanq̄ per signum super his significationē summere: sed huius iudicii efficacia mediate a priori figura oritur. quę significatorum est causa. sic etiā per interogatiōis figu ram. sic per patris ortū filii dispositio significari potest: quamquam & alia cau/sa. ut questione. xiiii. patuit. cōtra quem uerum sensum (quo fuit falso ymaginan tur astrologi) argumentata Pici nihil cōcludunt. ut patet intelligentibus. quoniā nil aliud ē q̄ per istam figuram alterius figuræ cōfuse disspositionem cognoscere quæ causa est eorum quæ uentura dicimus.

Facillime ex supradictis & questione. xiiii. articulis de interrogationibus quæ in hoc. xiii. cap. afferuntur in medium solui possunt. nam quom nullas esse in/terrogationum efficacias pbare conatur querit an cælū causa sit: eo⁊ que per ip sum significantur: aut non: sed solum signum: sic causa. quomodo constellatio ymaginariam nostram uirturē mouēs preteritorū aut futuro⁊ causa esse potest. Preterea non applicatio ad astrologū: sed motus impetus sensuū obseruari debe/ret. si causa non sit. igitur impetus desiderii a cælis non est. Apparens quidē ratio esset nisi quæ imediate posita sunt cognoscerentur. Dicimus interrogationis figu ram quandoq; rerum iterrogatarum esse causam: licet raro. puta si cōtingerit eā dem cæli constellationem quæ rem ipsā producir: aut determinar mouerē huius ymaginariam. qdoq; aūt causa non est sed ob figure similitudinē cæli mouentis animum cum ea dispositione cælorū: quæ rem ipsam produxit aut producet rei producte uel producendæ iudiciū sumere possumus: ut dictum est: exēpli gratia si ex Platonis phisionomia cōplexionē motu & ce. de eiusdem operationibus pro nosticauero: idem sentiendum esse censebo de Cicerone cui Plato non parum si/milis est: cælū ergo quia similem dispositionem cum priori aut posteriori futura habet imaginariam mouere potest quod quidem minus est q̄ rem ipsam produce re: mouet autem iuxta modum effectū futuri pducēdi nisi disproportionātia me riendi concurrāt. ut in quæstionibus est ostensū ad formā. mouet imaginariā qa cælū mediate uel imediate ut cā significat. si causa est quo pacto futurorum aut

præteritorum cõstellatio mouens imaginariam rem ipsam producere potest: dicitur rationem procedere de imediata causa. Hæc enim signum est eius: quæ est causa hæc mouet sensum: ad ea quæ prior uel posterior similis: rem ipsam mouebit. Concedimus ulterius imo demonstratũ est in quæstione nostra.xiiii.non applicationem ad astrologum: sed ipsum sensus motum sumendum esse. quare pro opinione nostra ultimo concludit.

Postremo q.xiiii.cap. concludunt̃.f.diuina miracula a cælo nõ fieri nec significari posse cõcedimus. recte qdẽ cõuenit. alias.n. miracula appellari nõ mererẽt.

Q uæ etiã in.xv. ponunt̃ a nobis recte cõcedunt̃: non enim conuenit stellam: rem altissimã omniũ significantẽ fuisse sidus: aberrant qui aliter sentiunt.

Q uæ ultimo loco in.xvi.ca. significantur pariter concedi debent.

Liber Q uintus.

D Iximus quæstione nostra.i.nõ posse uerorũ prophetarum aduentus cælis significari: quũ a dei uoluntate imediate aut mediantibus angelis moueant̃. quare recte cõcludere potest: Picus q; astrologi omnes fallantur: qui de uera lege de ueris prophetis iudicium ex astris sumũt. Si quis igitur prophetã uenturum: aut legẽ mutandã tali tempore (cælorũ significatione) prædixerit aut cælorũ uires ignorat: aut prophetas & leges falsas cõmenticias putant: & fallaces. nimirũ ergo si Albumazar Christi legem non amplius duraturã dixit q̃ annos. M.CCCCLX. tum quoniã in multis aberrauit: tum etiã quoniã ei aduersabatur. Abraham uero Iudæus acrius delirauit: quom Mosaicã legem subiecit astris. Q uæ si recte intelligat̃ a Christo est per Mosen data. Itaq; de ceteris sic sentientibus dicendũ qualiter rudis ille: omnis philosophiæ ac astrologicæ ueritatis ignarus Bonattus. de lege Christi ausus est pnunciare: qui tamẽ minima iudicare nesciebat: sed hic nec cælorũ uires ex parte cognoscebat: nec legi Christi adherebat. Sed quoniã pseudo pphetæ eo modo a cælis esse possunt: quo diximus fures: homicidas: ab intemperatis stellis: spiritus: humores: complexiones: ac membra: & elementa: distemperãtibus effluere posse. quatenus.f.a corporalib9 principiis pendent: non autẽ a uoluntate libera. Iccirco qui de falsis pphetis enũciarunt (si docti fuerint cælorũ uires compensare scientes) uera prædicere potuerunt. Q uare excellentissimus ille uir Paulus Fo. Sem. epi. fallacis pphetæ aduentum pdixit: & unde originem traheret: ubiq; populos seducere debebat: ut decet astrologos: modo quidẽ generali ex cõiunctione (quã Picus hic allegat) prædixit. nõ ergo dicat Picus: nullum pphetã fallacem apparuisse mundo: quũ ipse sepius illum alloquutus fuerit: nec astrologos falsos esse pphetas affirmet præter ignorantes: quũ nobis hæc scribentibus diuinos esse cõperiamus: reliq; ipsa apertam astrologiæ diuinitatẽ ostendat: nec unum tacendum uidetur: complures sunt autẽ Florentiæ testes fide dignissimi: qbus inspecta Hieronymi Sauonarolæ genitura: quinq; ante eius iacturã menses: dum florebat: & ipsum Hiero. ad heresim inclinatũ: & laqueo uitã terminaturũ predixi. Coniunctio tñ his tẽporibus pximæ præterita Saturni eleuatioris & Iouis doctos premonuit. Deleant igitur e codicibus Pici errorem istum apertissimũ una cum alio: qui totus liber est aduersus astrologos: si cunctis: eius gloriæ detrahendi occasionẽ cupiũt auferre: quã gloriã

nõ mediocrem in reliquis disciplinis cõsequi meret᷑:nec mihi ꝑsuadere possum/si
Picus uixisset/quod unq̃ hoc opus edidisset:tenet᷑ ergo qui illud eo defuncto/ꝓter
& cõtra(ut credo)uoluntatẽ Pici imprimi fecerunt:cunctis prefari ueniam.

In magnoꝝ orbiũ materia dicendũ est/magnos orbes rõnabiliter positos esse.
ex ꝓportiõe motuũ solis in ꝑfecta reuolutiõe primi mobilis:& motus eiusdẽ so/
lis cõpleti ad p̃tẽ principalem zodiaci:& ordinẽ planetaꝝ:ut in.q.xv.magna ex
p̃te aptũ fuit.Q uis aũt planeta dñet᷑ quodq; signũ.nõ est facile uidere quũ hoꝝ
p̃dñatoꝝ p̃tãs gñalis sit/multis p̃ticularioribꝰ determĩabilis augumẽtabilis ac di
minuibilis:usq;adeo q̃ effectus q̃nq; oĩno cõtrarii sequãtur his:quos gñalis signi
ficator efficeret:q̃re difficile est expimẽto cõpire.qm̃ uero antiq̃s ubi rõ cõsentit
fidẽ adhibemus:ideo ad rõnes Pici r̃ndemus.Causa primũ cur uis ista tot annos
durat p̃dicta est/q̃q̃ a Ptolomeo nõ scripta:aut si scripta ad nos nõ ꝑuenit. Dein/
de ad eius interrogationẽ r̃ndemus.si mũdi initiũ haberemus ꝓculdubio ab ipso
ordinẽ susciperemus.sed qm̃ per diluuiũ mundus quodãmõ inouatur.eiusq; inno
uationis cã fuit Saturnus.primus planetaꝝ altior/signũq; Cancri potẽs unus ex
quattuor cardinibus ꝓpius ad zenit p̃tis terræ uersus polũ nostrũ:ideo his duo/
bus uis & potestas tributa est.hæc siq̃s dixerit a Pico nõ impugnabit᷑.nihil.n.in
mediũ afferre p̃ot:quo reprobari possit Saturnũ & Cancrũ potestatẽ nõ medio/
crem inde accepisse.itaq; rõnes eius nulle sunt.qm̃ nõ incõuenit in tã magna mũ
di inouatione ordinẽ priorẽ interrũpi.quare quæ de ariete & sole dicunt᷑ nõ ob/
sunt:nec pugnant aduersus positionẽ istã.Sed qm̃ nõ pro auctoribus astrologiæ
tuendis/sed pro ueritate manifestãda disputamus.sensus noster est/magnos orbes/
aliasq;ꝑfectiões ueras p̃tãtes h̃re:rõneq; esse inuẽra.sed q̃lis planeta p̃dñet᷑ adhuc
experimentis(quæ obseruare laboriosum est)nõ plene noui.si dabit᷑ tñ facultas.
desiderio p̃stabimus obsequiũ.sicut de nõnullis rebꝰ certũ successum tetigimus.

In tertio quæ contra Saturnias reuolutiones obicit contra Aboazartem con/
cedimus.quoniam nullum ibi firmamentum reperimus.

Q uod de diuersitate euentuũ magnaꝝ cõiunctionũ recitat in quarto capite
nõ est cõueniẽter obiectũ.nã nulla pene inter astrologos discordia est de euẽtibꝰ
cõiunctionũ maioꝝ mediaꝝ & minoꝝ:nisi apud eos q̃ fundamẽta huius sciẽtiæ
nõ h̃nt:& afforismis hincinde collectis.suas p̃dictiones eliciũt.Dubiũ ãt nõ ẽ cæ
teris paribꝰ triũ planetaꝝ eẽ maiorẽ cõiunctionẽ plurisq; auctoritatis q̃ duoꝝ:&
q̃ttuor q̃ triũ:& ita deinceps.sed maximã iter binarias appellãt Saturni & Iouis.

In q̃nto capite p̃durã ꝓuinciã sumpsit ꝓbare.s.planetas nõ eẽ fortiores.qñ iun
gunt᷑ q̃ seorsum extiterint.ubi primo obicit diuersaꝝ cõtrariarũq; uirtutũ radii
mixti se inuicẽ frangũt atq; debilitãt.q̃re si uariã naturã mixturãq; faciant.nõ tñ
fortiorẽ nisi eiusdẽ essent naturæ & ꝓprietatis. Ad hãc debilẽ obiectionẽ r̃ndet᷑.
duplici cã planetaꝝ cõiũctio cõtrariaꝝ uirtutũ/magnã auctoritatẽ sumit.primũ
qm̃ nullas radioꝝ potẽtiũ mixtiões causat/q̃bus uarii effectus sequunt᷑:q̃re mul/
tũ obseruãda.Secũda potissima est/significationis dñium.q̄d in cõiunctiõis prin
cipio sibi uendicauit.ut apte declarauimus.q.xiii.de principiis uniuersalibꝰ:qua
mediãte/eleuatoris & p̃dñantis effectus p̃cipui cõperiunt᷑:alterius uero debilitati
cognoscunt᷑.Q d̄ si iunctos planetas debiliores eẽ demõstrare nõ potuerit:nec ẽt
cõcludere poterit eas(quas recte magnas cõiunctiões appellamus)magnas i mũ

do mutatiões nõ efficere. Plures astrologi:& antiq & iuniores magnas cõiunctiões potẽtes eẽ expti sunt sicut tõ dictat. Ptolo. quoq; in libro fructuũ affor. lxiii. spãle habuit mentionẽ de Iouis & Saturni cõiunctiõe. Q ñ uero dicit Ptolomeũ solũ in defectus solis & lunæ referre gñales mũdi mutatiões. Dicimus q; Picus se pe sepius adeo inepte impfecte corrupte auctoꝝ uerba allegat. qñq; patrẽ tñ su/mendo q ad suã passionẽ faciũt: reliquas posthũdo q illi aduersant. qñq; cũ falsis expositionibus suis amiscẽdo. ut infra de materno de plerisq; aliis facit. ut nihil q dem ei credẽdũ sit: pter id qd oculis cõprobamus. Ecce exeplũ. dicit Picus. Pto/lo. ii. libro apotelef. docẽs qua uia gñales mũdi mutatiões puideant eas oẽs solũ mõ refert in solis lunæq; defectus. Sed audi Ptolomei uerba quo pacto iaceant. quæq; infra cap. x. subdit. Ait Ptol. ii. li. pallegato. ca. iiii. Post hanc pdicta; ob/seruatiõe qualiter futura uniuersalia gñaliter pgnosticari sciamus. ut in dicendo psequamur opottet. & p ea futura quæ generalia in terris ac regionibus accidũt pmittemus. Q uoꝝ hæc est narratio prima & fortior. istoꝝ accidẽtiũ occasio nõ nisi ex ecliptica solis & lunæ cõiunctione ac puentiõe nec nõ ex locis motuũ pla netaꝝ in ipsis horis cõtingit. hæc ille. Apparet his uerbis plures esse modos qbus pdicta prenoscant: sed eclipsium esse fortiorẽ & primũ. aliæ igit uiæ sunt minus fortes & secũdæ ad ea preuidẽda. Lege quoq; ca. sequẽs. x. ubi particularẽ modũ pgnosticationis. per annoꝝ principia docet elicere. sunt igit alii modi quibus de accidẽtibus mũdi iudicare ualemus. Sic quoq; in qõnibus nostris tres principa/les modos iudicãdi posuimus. Primũ p anni principiũ cũ suis amminiculis qui circa particularia potior est: qm illius causæ sunt prĩcipales. Secũdus est per ecli/pses: qui fortior est circa uniuersalia: iuxta Ptolomei sententiã. Tertius est per su/perioꝝ cõiunctiones: qui alios in quibusdã potestate superat. in pluribus tamen superatur ab eisdẽ. Deinde quom opponit Messalæ. tarditatẽ motus debiliorem potestatẽ planetæ mobilis ostendere: qm nobiliori corpori uelociotem motũ oẽs. ut ait astrologi tribuũt. Rñdetur. planetas potentiores esse dicimus: qui in nobis maiores mutationes efficiunt: ut ipse Picus sepius concedit: quare quũ mutatio/nes istas nõ tam motu q circuitione pducant. sequitur circulationẽ seu circuitio nem ipsoꝝ debere obseruari. uelocitas enim motus circularis penes lineã descri/ptam uetã uel imaginariã a puncto uelocissime moto in tanto uel tanto tempore cognoscitur. Sed circuitionis uelocitas attendit penes angulum descriptũ in tan to uel tanto tẽpore circa centrũ. recte igitur tardos motu superiores appellamus inferioꝝ comperatione. quoniã circuitionẽ consideramus: qua quidem uires pla/netaꝝ maxime uariantur augẽtur & minuunt. pet quã signoꝝ respectu proprii motus: & domoꝝ respectu motus raptus pprietates suscipiunt. nõ igitur incon/grua est Messalæ ratio qm circuitionẽ intelligit qua tardiori circuitione in quæ stionibus nostris. vi. vii. & xi. pluribus causis ostendimus quãtũ potestaris acqui rant astra. Dicit cõsequẽter Ptolomeũ specialem mentionẽ habuisse de superioꝝ coniunctione afforif. lxiii. & lxiiii: & l. & lviii. nec obstant rationes Pici qbus in stat nõ bene intelligi pdictas auctoritates. nã siue. l. affo. dixerit. nõ obliuiscaris si ue ne. ptermiseris. vi. vii. & xi. siue. cxx. siue. cxix. cõiunctiões dixerit: q sequit scdm unãq; lram cõiunctionũ ptãẽ demõstrãt. Sensus quos elici uult ex Ptolo. uerbis a no/bis nõ suscipiunt: nec iprobat unus scripturæ sensus p alteꝝ excogitatũ sensum.

Sensus etiã.lxiiii.afforismi iuxta grecã litterã de differentiis cõtrahẽtibus loquit̃ quod eque bene cõiunctionibus superiorꝫ competitsicut & luminariũ.quare si sensum suũ concessetimus ad superiorꝫ coniunctiones pertinet. Vnde si somnia astrologorꝫ intellexisset nõ utiq; adeo temerariæ huic scientiæ aduersatus fuisset: nec adeo gloriabũdus se iactaret inumeris superfluis uerbis debilibus paucisq; rationibus astrologiã oẽm subuertisse. Puerilis quidẽ & ridicula nimis opinio Pici est.tenentis solã eius expositionẽ afforismorꝫ pallegatorꝫ concordare.quũ ipsa tñ & sibi & ueritati dissona sit. Quod sic ostendit̃. Ait Picus maxima coniunctio secundũ astrologos medias minoresq; cõplectitur.ergo nõ poterit effectus maioris illius cõclusionis per minores illas determinari per quas illa maior per multas reuolutiones seculorꝫ exigitur. Potius quidem contradictorium conclusionis suæ inferre debuisset.nam quoniã medias & minores maior cõplectitur.ideo per illas determinari potest & contrahi. Sed sic falso deduxit consequẽs illud.qm̃.s. putauit maioris cõiunctionis uim omnẽ per unam mediam uel minori euacuari debere:quod erroneum est/per unam quidem mediam uel minorem partem uirium maioris perficiunt cæli.per reliquas ceteras.sic ergo patet quã male firmamenta astrologiæ percipiebat.

Astrologos usos esse magnis cõiunctionibus non quidẽ uiris.sed mediis ostẽdit.qua in re sic breuiter nos expedire uolumus.qm̃.s.nõ est negandũ mediã cõiunctionẽ ullam habere potestatẽ:sed uerã iure pponimus.ut in.q.xi.de cõiunctionibus diximus. Nec fuit Albumazar inuentor uiriũ magnarꝫ cõiunctionũ: aut mediarꝫ & uerarꝫ:quas uires si quis experiri uoluerit.opus est ut magnas me dias minoresue consideret:nec nõ eclipses:intermedias reuolutiones annorꝫ:coniunctiones ac preuentiones particulares luminariũ.loca subiecta:& alia multa q̃ astrologis doctis cognita sunt.siqui aũt medias cõiunctiones ueris preponit iudicio nostro longe aberrat. Hæc omnia quæ in mũdo eueniunt in eas figuras referenda sunt.ut.q.nostra.ii.ostensum est. Quom uero falsum esse putat post magnũ tẽpus effectus constellationis posse prouenire.dicit̃ hoc ex ignorantia fundamenti huius ueritatis accidere.certũ est enim post aliquantũ temporis cõstellationes nõ statim effectus suos producere sepe sepius.patet hoc sensu.ea ergo ratione qua per diem post effectũ uenturũ concludimus & sensu percipimus.eadẽ per maiora tẽpora accidere posse demonstrat̃. Sed quom arguit potentis causæ propriũ esse nõ sero incipere:quod factura est:sed sero desinere.igitur sic magna cõiunctio efficiet.quũ potẽs sit ualde.ratio hæc plurimis modis refelli põt:prius tñ ponendus est modus ueritatis.dicendũ igit̃ argumentũ ꝓcedere ac si sola cõiunctio maior effectũ illũ ꝓduceret quod quidẽ falsum est.concurrũt enim particulares figuræ.puta cõiunctiones mediæ aut minores aut saltim reuolutiones. ex quarꝫ uirtutibus & prioris cõiunctionis potestatetotale agens resultat. Picus aũt solã cõiunctionẽ respicit. Secũdo dicit̃ nõ statim materiã repiri dispositã ad illum influxũ perfectũ suscipiendũ.sed requirit̃ eiusdẽ dispositio.nõ enim ignis ignem subito generat nisi materia disposuerit prius. Tertio dicitur effectus predicti licet tardius inciperẽt:possunt tñ longe rardius desinere.quare ceteris paribus fortior uirtus erit quæ post annum effectum per mensem duraturũ producetq̃ qui post diem:uel etiã statim a sua constellatione producitur duraturus per

horã:& pariter eã prior erit potentior:licet tardius operet᷑.ꝙ aũt setius incipiat. & si potẽtior est:ostẽsum est posse fieri. Quarto dicit᷑ rõne alterius:effectus non statim qñq; ꝑduci.nã p uim ab astris in primũ mobile impressam ad hũc uel hũc locũ peruenientẽ effectus ꝑducit᷑:quæ tamẽ successiue nõ subito multiplicatur. Quinto dicit᷑ ignẽ actiuiorẽ esse terra:ac nobiliorem non tamẽ diutius durare. Sexto dicit᷑ nõ oĩa quæ annq astrologi referũt in magnas cõiunctiones:recte referri.ut.q.ii.ostendimus. Ad aliã cõfutationẽ dicit᷑:nouas cõiunctiones:nõ semp amouere prioꝝ effectus & potestates:sed quãdoq; cõfirmare:si similes fuerint. Ex his igitur rationibus aptissimis potius arguentis ignorantiã rerũ astrologicarum q̃ astutiam respondentiũ ueritatemq; tuentium aperte cognosces.

Quæ in septimo de Alliacense dicit nolumus in præsentia refellere.unum tamen apertum est.ꝙ si Alliacensis dictis suis quãdoq; discordat.Picus non minus sibi aduersatur:ut in principio ostendimus.

De mũdi initio nõ minus(naturali calle ꝑcedẽdo)nobis sub dubio relinqt᷑:nihilq; certũ a nobis cognosci posse tenẽdũ est:q̃ de eiusdem fine.q̃re hoc onus aliis relinquat᷑.unũ tñ scimus ueris stellaꝝ motib⁹ cõiunctiões oẽs ꝑcedẽtes (si ꝑcesserint) ab astrologis posse cognosci.quot aũt ꝑcesserint similiter dubiũ:nisi q̃tenus sup naturali lumine inspirati cognoscere possumus quod theologis relinquatur.

Ex dictis patet quid dicendum ad ea quæ in.ix.ca.ponuntur.

Aptissimũ mihi uidet᷑:nõ posse ꝓbari nec reprobari has uel illas reꝝ mũdi mutationes:ab his uel illis cõstellationib⁹ eẽ nisi diligẽter cõiunctiões magnas & reliquas q̃s necessarias diximus:an oculos hẽremus:effectusq; illis tꝑibus correspõdentes.Primo.n.leuiter ꝓbarent astrologi effectus hos uel illos a magnis cõiunctionib⁹ ꝑcessisse:eo ꝙ in tꝑibus intermediis acciderũt. Postq̃ nõ statim effectus ꝑduci ab eiusmodi causis ostensum est.nã dicet aduersarius effectus illos rerũq; mutationes.ab ecclipsibus a cõiunctionibus minoribus:a figuris luminariũ a ꝓuentu planetaꝝ ad loca.a fixaꝝ motu causatos esse:q̃ oĩa ẽt eidẽ tꝑibus acciderunt:nec ẽt reprobari põt.si uera sint quæ ꝑdiximus:oportere.s.causas coagentes intueri & medias cõiunctiones reliquasq; figuras quas ꝑdiximus. Itaq; his nõ diligenter examinatis:& Alliacensis & qui illum cõfutare desiderat nihil agit.ideo illoꝝ uanam disputationẽ relinquimus. Vnum tamẽ scimus uerã tempoꝝ supputationem nõ habuisse Picum,quod suo loco declarabitur.

Circa ea quæ in.xi.ca.dicunt᷑ sic ꝑcedere placet:ut q̃busdã suppositis quisq; respõsionẽ elicere possit.Duplex est diluuiũ uniuersale:quo oẽm carnẽ deleri significatũ fuit:& particulare.Mũdus incepit qñ factori placuit:magisq; cõgruit. Non cõgruit ꝑcessisse cõiunctionẽ ignẽ causantẽ. Si ꝑcessit potuit nõ solũ factoris uoluntate amoueri:sed aliis cõtẽperãtibus causis.puta planetaꝝ latitudine:eleuatione:discordia:mediaꝝ:minoꝝ:cõiunctionũ:ceterarũq; figuraꝝ cõtrahentium. qua discordia reiterate magne cõiunctiones nõ similiter operant᷑.Non inconuenit supnaturaliter illuminari de his quæ ignoramus naturaliter tñ uenturis. Nec incõueniẽt per naturales res diuina uoluntate premioꝝ retributionẽ:maloꝝ penã tribui.qñq; triũ planetaꝝ cõiunctio fortior.quãdoq; debilior esse potest q̃ duoꝝ. Ex his ad ea quæ contra ueritatẽ diluuii obiciunt᷑ facile elicitur rñsio.Ad primã rõnẽ Pici. licet.n.aliæ coniunctiones ꝑfuerit:illa tñ quæ diluuiũ significauit fuit

prioris expositio.e cócordantia media. Ad secúdá diceret᷑ duoꝝ planetaꝝ cóiun/
ctio sufficit.licet pluriú fortior eē posset. Tertia ratio errat.ná mediæ cóiunctio/
nes plus.xx.annos uim retinét.Præterea núq̄ cósiderat ꝑcedentiú & sequétiú có
cordantiá nó solú róne signoꝝ:sed domoꝝ & aliaꝝ stellaꝝ.Q uarta ruit.qñ con
tingit prioris figuræ/róne cótrahétiú coadiuuátiú & uiriú impressaꝝ.pfectióib9
euenire effectus suos/tpe cóiunctionis aduersæ:nódum per alias coagétes causas
operari potétis.Et qnta per dicta nulla est:ut patet intelligétibus.requirit᷑.n.con
cordia pluriú causaꝝ quaꝝ nulla/talem effectú aut tantú per se produceret.

Q uæ uero in.xii.ca.ponunt᷑ nó est nostrú soluere:sed cófirmare.ostésum est
enī in.q.nfa.ii.nó posse ueros ꝓphetas aut legé esse a cælis.quare Mosem super
naturaliter fecisse credimus/q̄ scripta sunt.nec constellatio dedit hebreis regnú:q̄
rediés nó restituit:qn ét infœliciores fuere:& qm̄ Moses multis annis fuit añ có/
iunctioné cui qdá eius ortú tribuere uolebát. Nec p mare trásitú í naturalé cám
reducere pót.ceteraq; oculis cernebant᷑:& scripta palá oíbus fiebát nisi ípia més
diuinis aburés. Sic ét erroneú est dicere eclipsim ꝑter & supra naturalé ordiné q̄
í xpi morte uidit Dionysi9 Ariopagita ex Aegypto/í cám naturalé reduci posse.

Sic etiá bestiales impios uocamus qui legé Christi astris subiciunt:qui sic sen
tiunt christiani esse non possunt:nec recte legis illius fundamenta pcipiunt.ut in
.q.nostris ex parte demonstrauimus.

Q uæ in.xiiii.ponit Picus súmope laudáda sunt:& ueritati/& nostris/q̄ posui
mus in qónibus fundamétis cósona.Q uæ.n.supra oém naturæ creatæ potesta/
tem/meritú.atq; capacitaté sunt.rude impiú quidé est a stellis ꝓuenisse credere.
Pariter quæ in.xv.&.xvi.&.xvii.ca.ponunt᷑ mirú ímodú nobis placét.sed nimi
rú ut sepius dictú est/si gétiles fide priuati.in hos errores inciderút:ná q̄to ma/
iora euenisse cernebant/tanto cóuenientius in cælestes causas posse reduci puta/
bant.sicut etiam cóplures philosophi in pniciosos errores incidebát sed erubescát
iuniores:& q se christianos appellant quom aliter sentiunt q̄ Christifides de ipso
edocuerit.

Liber Sextus.

ERror ille qué tágit de reditu ad eúdé punctú aptus est oíbus
sane métis.& p nos expositus.Ptolo.n.ca.x.ii.quatri.ait.ini/
tiú reiteratióis in unaquaq; circúuolutióe illud eē debeat fere
pp eius uim &c.sed ét cócesso ad eundé punctú oíum reditu/
nil sequit᷑ eoꝝ intentú.qd̄ Picus nó redarguit:non essent iidé
motus sed similes.nó iidé radii influentes sed similes.igi.non
iidem effectus/sed similes sequerentur:dato etiá q̄ núquá per alias liberas causas
non impediretur aut a sua ui quoquomodo remoueretur cælum.

In.ii.ca.supponit cófutasse astrologiæ fundaméta.quod tñ nó est assequutus:
Moméraneá deinde mutationé nó posse fieri/nitit᷑ sophisticis rónibus oñdere:qd̄
tñ demóstratú esse putamus.q.xiii.Et pro his q̄ hic adducit dicit᷑ primo.uariari
actuales uirtutes ex q̄ttuor supius positis lumine.s.influétia/figura/ & motu.hæc
q̄ttuor sufficiéter in se cótinét cæloꝝ instrá.sed cócedat᷑ domib9 signis & aspecti
bus uariari.Deinde dr̄ oportere talé diuersitaté í cáis cælestib9 pticularib9 repiri:
q̄lé í suis effectib9 uidemus:nó sic aút de cáis uniuersalib9 dicédú.ostésú est qdé
.q.ii.qñq; cælú eē uniuersalé cám qñq; pticularé.respectu.s.diuersoꝝ:qd̄ absur/

dū putat:alii uero necessarium.Cæli quidē & partes eius uires habēt easdem sed diuersis cōbinatiōibus respectibusq₃ pluribꝰ de causis in ifinitū uariātur. Miror eādē hæc a tāto uiro nō itelligi aut itelligerē dissimulari.exēplū nobis se affert.sūt centū atomatatio simplicia suā quidē seruātia uirtutē quibus tñ uario modo uni tis in ifinitum compositio uariari pōt.qui hoc ignorat sani capitis nō ē.ita in cælis(hec quæ statim afferentur)sunt:quoꝝ cuiuslibet uirtus resultās in ifinitū uariari pōt primum quilibet plāetaꝝ motus.siue raptus.siue ecentrici:siue epicicli:siue corporis ꝑprii planetæ.ut i Luna patet.ita de octaua & nona sicut infinita sunt pdicta & instātia & mutata esse i motibꝰ ꝑdictis.Idem de lumine.quis ignorat duplici lumioe stellas operari:ꝑprio.s.& alieno:seu appropriato.& quāq̄ proprium idem manet.nō manet idē alienū.nō eadē ad nos distātia non idē respectꝰ perpendicularitatis.Idē & multo amplius de influentia insensibili euenit:quum magis uarietur. Idē quoq₃ de figura & aspectibus dicendū:qm̄ rōne spheraꝝ in indiuisibili nō consistunt. Hæc oia a ꝑdictoꝝ naturis emanāt. Picus aūt solam propriā influentiā absolute cōsiderat.qđ ridiculū ē.Hæc aūt uarietas ad uniuersi perfectionē causandā statuta ē:quæ in diuersis pluribusq₃ ꝑfectionum gradibus cōsistit.Nec sequr cælestia ignobilissima esse:quū ꝑprias uires in se imotabiles seruēt in ꝑpinqua potentia ad actus ꝑficiundos. Cæli quoq₃ se ipsis hæc efficiunt:quāq₃ unaqueq₃ coꝝ pars alterius uirtute indiget aut saltim augeri minui euerti q₃ potest eiusdem operatio.

Quæ in tertio contra domos obicit facile resoluuntur:primum falsissimum dicit non posse absolutum absque domorum respectu de stellis iudicari:nam Iuppiter semper substantiam & religionem significat. Saturnus agriculturam Venus amores &c. in quibuscūq₃ signis ꝑtibus epicicli ecentrici:& domibus.sed cognitio ista generalis ē:si quo pacto se habet in circulis suis considerauerimus:ad huc minus generaliter eorum uires deprehēdemus.si in quo signo/specialius.si in qua domo/magis.si huius subiecti respectu etiam magis.si quo tempore & loco specialius.si qbus adiuuātibus uel cōtradicētibus/cāis specialissime scđm q̄ astrologis concessum est ecce q̄ grauiter peccat sepius.in malo.n.loco bonus planeta semp aliquid boni oꝑabitur.malus i bono nocebit. Cōcedimus domos magnas uarietates minus generalibus significatis afferre. Iuppiter.n.si nocet uni puta seruo domini inimico/domino prodest sicut bonū unius est malū alterius.quid de diluuione sua dicendū ostensum ē.Quom quærit diuersitas uirtutis stellæ/aut a loco pēdet:aut ab habitudine ad partē terræ negatꝰ primū/affirmatur secundum ad iꝑbationē dicēdū : q̄ dicit de sensibili radio & uirtute ꝑcedere nō aūt insensibili.nō.n.exire pōt i actū nisi tali habitudine q̄ illis insensibilibus cōparatꝰ.sicut exēpli gratia/tanta latitudo caliditatis tāta distātia/in talē materiā posset sic agerē sicut & radius sensibilis i medio cæli talē gradū lumis. Sed isensibiliū ifluētiaꝝ maior ē uariatio plura.n.complectunꝰ quorum unum tali habitudie/aliud altera exit in actū:cōsidera caute lector.an(quā oculis cernis)alteratio/in lumiariū tetragona irradiatione:quæ elementa afficit iuxta uarias ꝑtes qbus ꝑdomiatores eiusdem ꝑiunt a sola radioꝝ maiori intēsione/luminis/ue efficacia ꝑcedere possit.cur nō postea id euenit/quom lumen maius ē:cur nō priꝰ: qoom magis soli ꝑpria est hec quidē imutatio/uirtutis isensibilis est.quæ nō solum in cælis sed in iferiori

bus cernitur. Et quom ex diuersitate opinionũ arguit derisione dignus est:nihil
ꝓrius in phia tã apertũ est:quin eiusdẽ uariæ nõ sint opiniones. sed eoꝝ sentẽtiæ
raro experiẽtia uti possũt:astrologi sepius. Tenẽdũ ẽ igit̃ loca nil aliud esse q̃ par
tes cæli:sic ad ptẽ terræ se habẽtes quare non dicimus signa esse in domibus qm̃
sub domibus:sicut dicimus Solẽ in leone qñ sub leone est. sed ideo signa & cete/
ra astra in domibus sũt:qm̃ respectus habent hos uel illos ad ptem terræ. sicut ẽt
planetæ quom sic inter se distant se aspiciunt:nõ aliter:tũc quoq; nõ prius in se in
uicem influẽdo uim suam i nos ĩprimũt. patet aptissime ĩ luminariũ aspectibus.

In quarto. ca. cõtra signoꝝ diuisionẽ adducit nõ nulla facile solubilia. quoꝝ so
lutiões:& si p ea quæ diximus. q. v. ar. ii. palam sũt. tñ hic breuiter replicẽtur. si/
gnoꝝ diuisioẽ ex natura partiũ cæli esse aptissime demonstrant ingressus Solis
aliorũq; plãetaꝝ ĩ illa:ꝑdomiatores quoq; ipsoꝝ graduum diuisio ad Solis motũ
ĩcõpita reuolutiõe primi mobilis refertur:qua diuisione ptes eoꝝ non paruam q
dẽ efficaciã aqrũt. gradus uero in miuta & ultra ad cõputi cõmoditatẽ ptitio iuẽ
ta est. Signũ uero leõis nõ ex calore quẽ sub eo generat tributũ ẽ Soli. sed ob ali
as plures & fortiores uires. Solis. q̃s ĩ eo signo demõstrat qb⁹ cõplexio & opatio
in qualitatibus manifestis cõcordãt. Sensus ẽt est rudis. putare lucẽtia corpora a
superioribus nõ lucẽtibus affici nõ posse. q̃si preter lucẽ nulla alia uirtus esse pos
sit. ac si superiora nil ꝑstãtius ĩ se possint cõtinere. Itaq; de ceteris ob similitudinẽ
& cõuenietiã:nõ in cõplexione qualitatũ sed aliis pricipaliorib⁹ uitibus. Ita quo
q; de exaltatiõibus dicẽdũ. unde maiorem cõuenietiã habere possũt duo plãetæ
in eodẽ signo distãtes:q̃ ꝓpiquiores in signis diuersis. sicut magis assimilãtur pi/
sciũ operatiões in aqua distãtes. q̃ unus ĩ aqua alter in aere ꝓpinquus:aut ĩ terra.
Et quũ fundamẽtũ domus Solis destruere putat. iam disputatiõis ordinẽ euertit
quom quidẽ ex arguente respõdens efficitur. nos aũt dicimus. illud potentiori si
militudini cõcordare. Et ulterius dicitur Solem apud oẽs gentes in leone potẽtio
rem esse q̃tum ad alias uires exercẽdas sicut Saturnũ in capricorno aut aquatio
potentiorẽ q̃ in cancro expimur licet distantior sit a zenit nostro. pariter solẽ in
ariete potentior ẽ q̃ in cãcro cõpreheodimus:an potentia hæc scd̃m q̃litates quas
efficit sẽsibiles sũmi debet:oporteret. n. ut in pluribus uim illã consequi:sed non
semper ibi calorẽ in hãc uel illam partẽ terræ generat. Et qđ adducit in mediũ de
quorũdã opinionibus ridiculũ ẽ. tum quia falsa dicit. tum qm̃ & si uera diceret
in cunctis:nihil cõcludit:afferã qdẽ innumeros errores phõꝝ primũ speculãtium.
Sed si q̃s re ipsa (post sophisticaꝝ rationũ solutionẽ) certus eẽ uelit:an signa do/
musq; uim ullam habeãt. querat genituram cuius ascendens sit libra & iueniet pe
ne semp natũ esse sue mortis causã:ut testat̃ Ptole. in centiloquio afforis. xxxvii.
qm̃ unus est dominus & libre & tauri in octaua repti:mihi quidem notum est:
ut si uenus in piscibus a marte potenti respecta sit:natus ob ueñereã rẽ mortem
obibit. iuxta albubater sñiam ca. lxxvi. & si cuiuspiã geniturã diligẽter discuties
rẽ sic se hẽre cõperies:ubi simul & domoꝝ & dominoꝝ & signoꝝ efficatiã com/
prehẽdes:pariter eodẽ ascẽdente:existẽte uenere eius domia in aliq̃ potestatũ sua
rum repta:pulchre faciei erit natus:si uero saturnus in piscibus reptus fuerit:tur
pes pedes habebit:si ĩ aquatio turpia crura genuaq;. Prouĩcia igi. quã sumpsit ꝓ
bandi negatiuã partẽ:quã iure iuriste difficilẽ tenẽt difficilior & uana penit⁹ te

perietur:cōstat cōpluribus multa apud arabes eē egregia opa edita ī hac sciētia quæ nos ignoramus. Signa igi. iure in domos exaltationes tripliciter:tribui debēt. cōcedit alias diuisiōes esse & nouenarias & huiusmodi quas cū Ptole. floci faciunt astrologi peritiores. Abraham uero octo graduum distantiam spherarum esse putauit:sed nos in primam referimus.

Quæ in quinto adducunt ad aspectus impugnādos sic refellunt. Primū dicimus ī bām cælorū mutari nō posse.ppriasq; uirtutes ab illis nō tolli : sed appropriatas nūc auferri nunc preberi cōtingit:& postq̄ semp ad lucem recurrit:in luce edetur exēplū plus luminis pticipat luna cōiunctiōis tpe q̄ oppositiōis : intēsiq; magis minus tñ ad nos transmittit:oppositiōis & tpe cōtrariū accidit: qñq; lumine priuari : qs igi. dubitat lunæ uariari ptātem luminis uariati cā multo clarius insensibiliū uirtus uariat. Variat ēt propria uirtus quantū ad exitū in actum licet.n. semper lux insit soli. nō tñ semp lunā illuminat:nō hanc uel illā terræ partem. non tali radio tantam uel tantā caliditatis latitudinē inducere pōt. Ita ī insensibilib9:sp pprie uires īsunt astris:nō tñ sp illis sic uel sic: hoc uel illud agere pñt ob ea quæ obesse possunt. Mutantur igi. eorū uires respectu rer; inferiorū imutādaq; multis modis tum ex pte ipsor;:tum ex pte inferior;. Idem.n. temperamentum:uni salus alteri exitiū est. Quæ Iob dicit duplici cā ad ppositū suū non spectant:tū qa de spiritali cælo loqt:sicut ēt Augu. intelligit in principio creatum fuisse cælū tū qm̄ ēt de corporali cælo nō cōcludit. ordo quidē cælor;:sui qes est q̄ sic rem se habere expostulat Aristo. ēt putat celos nō qualitatibus inferioribus actualibus alterari:qd cōcedimus:nō ēt corrūpi:non augeri aut minui:sed locali mutatiōe moueri:nō tñ negat alterari aliis qualitatib9 ut patet in luce. Nec iconuenit telis ppriis sicut diximus alterari solē:exēpli gratia. si ignis purus in speculū aut uitrū uiride radios suos multiplicet. qd tñ radiū sic opacatū ad ignē reflectet(saltim respectu oculi)ignis lucē inficientē:nec incōuenit nobiliora ab ignobilioribus pati sicut ignis ab aqua hō ab igne. Sed pter eas(qs a sole hñt uires) stellæ pprias retinēt. qbus. Solē inficere possunt. Et quom q̄rit. quo pacto stella distātē stellā respicit nō aūt ppiquā Ridemus eqdē qm̄ & insensatiōe mediū requiritur : & in iridis radior; reflexione a cētralibus radiis certa distantia requirit. p terea ostēsum est in q̄stionibus nostris aspicere se plāetas:rōe figuræ in partibus primi mobilis q̄ iter ppinq̄ signa nō est. falsaq; rudis ac minime astrologiā sapiēs opinio est aspectus nil aliud esse q̄ radior; sensibiliū emissiōes:sed isensibiliū q ex pdicta figura cōsurgunt & uariātur. facius esset ratione cū sensu cōcordare:q̄ sensum dimittere & sophisticis ratiōibus moueri qs a deo amēs est q tetragonū luminariū elemēta & mixta mutare non uideat:nō prius p tēpus nec posteri9. Dictū figurā non agentē formā sed coagentē:sic & in naturalibus figura in cōplexione sanitas ē:nōnullaq; tali figura agere pñt:nō altera. Scdo pricipaliter dici pōt radios circūquaq; emitti:sed ad nos ñ reflecti nisi eiusmodi distātiis:sicut de iride patet hæc quāuis ppria opinio nō sit:sustētabilis tñ ē:& obiectiōes suas euacuaret Et platōi negari debet auctoritas:nā licet sensibilia a sēsibilib9 nō par; deficiāt tñ uidemus eandē qualitatē puta caliditatē tāte intensiōis sanitatē inducere aut cōseruare:q̄ intēsior aut remissior facta nocebit: sic sextilē pdesse quartū obesse trinum iterum prodesse dicere possemus. Stellatum quoq; aspectus ostendimus.

.q.ix.non solum a radiis uerum a figura graduum primi mobilis esse.

In.vi.ca. uarias opiniones redarguit in materia respectuũ. Et qm opinio pro pria a nobis.q.viii.aperta est nõ est opus ad ratiões rñdere quibus Picus repro/ bat nõ eẽ aspectus rõne numeri(qui pluries sumptus precise reddit.cclx.nec quẽ piã noui positionẽ illã puerilẽ tenentẽ quã credo imaginatã simul & consutatam fuisse:nec ẽt cũ Aboazarre sentiẽdũ ẽt) sed ut appateat rões Pici contra eius opi nionẽ nõ demonstrare:pro Aboazarre diceref quum aspectus duos sibi presigat terminos:hos oportet esse diuersos signos:ut aspicietis ad aspectũ habitudo cõ/ ueniens reperiatur:q̃re duo signa erit opus ad minus sumere.sic uim eius argu/ mẽti effugere possemus.Ea uero quæ Ptolemeus de sexu adducit:ratiõi consona sunt quãq̃ adequata cã nõ sunt nam uim oppositorõne pugnantiũ radiorũ sexus ꝓprietas superat.Sed huius causã puto expressam eẽ in q̃one predicta : reliqua quæ opponunt iã soluta sunt.Rationẽ uero sumptã a motu planetarum &c. ab Aboazarre:pariter ea q̃ ex numeris sonoris elicita sunt post habemus & imperse cta iudicamus:sed causã putamꝰ eẽ illã quã i q̃onibus nostris aperuimus.

Q ue i.vii.narrat nõ meret rñsionẽ.nã si schematismi(ut uerbis eiꝰutamur) rũ quinq; sunt dicat cur qñ cornicularis apparet luna nõ sp sit ex agona irradia tio:est.n.cornicularis luna longe prius:postea quãobrem sicut diuidua luna seu tetragonus:i indiuisibili consistit.cur nõ cornicularis figura aut precumida:pre/ terea si negaret diuiduã figurã in idiuisibili cõsistere iã ipsum rei uocabulum re darguit.sed saltim negari nõ poterit in lõge minori tpe cõsistere.Sed hæc oia le/ uissima sunt.& cõtra sensũ sophistice adducta & ut in q̃onibus demonstratũ est nõ ex luminis augumento ut diminutiõe illud contingere põt.Q ui uero hæc n cognoscit ad sidera eleuari cognoscenda non põt:sicut eueniret his q in genitura sua planetas oẽs sub terra haberẽt aut si sup terrã repetiret luna aut mercurius il le eẽt in cadenti:nec ascendẽs nec nonã respiciẽs.Ptoleme.quoq; humiditates ef/ fluere rõne luminis dixit:sed si eius dicta respiciet quis:cõperiet in aspectibus pũ ctalibus ad solẽ uim illã superantẽ acquiri: quare ieptissime putat trãslatiõnẽ ad aliarũ stellarũ aspectus non posse fieri.quoniã nõ luminis augmentũ : sed distan/ tiæ figura aspectus causatur:ut in q̃onibus disputatũ est.Et quũ de aspectuum di/ uersis opinionibus loqueris sepius responsum est friuolam esse obiectionem & in loco infra proprio disputabimus.

Q ue in octauo ponũtur apertã astrologie canonum ignorantiã ostendũt.pla netã enim obsessum dicimus.quom uirtus eius appropriata quam ad nos desert nunc infortunæ sapit naturã:priusq; alteri fortune iungatur alterius infortunii uim desert sed quom nullo utrimq; aspectu aut spherarum coniunctiõe afficietur debilior erit obsessio.non ne ratio demonstrat planetã respectu nostrũ male se ha bere.quum duplicis isortunii absque medio fortunii cõtẽperãtis radiis nos afficit quare cõmuniter obsessũ dicimus quãdo nõ aspectus est.ob priorem sequentẽq; malã influẽtiã:sed uere obsessum quom ab uno uel duobus isortuniis aspicit uel ab uno sphera altero aspectu immutatur.

Delirant certe qui res manifestas nõ uident.nã quod sua ratio prima ꝓponit contra combustionem.eo q; omne lumen solare precipue beneficium est bone de us.non ne complexionis temperamentum in medio quodã consistit:nunqd Sol

collericis:rare testure egrotatiuis:neutris:egrotis:in meridie: in estate obsit unq̃: nullus apud hoiem istū est qualitatum excessus nullū ut e tēpetamentū:sic sal/tim respectu effectuū quos in nos causant euenit planetis nimis/pa⁊/bene/maleq̃ affici posse. Deide si nullū lunæ lumē nos in coitu solis afficit unde q̃lo tanta ele mentoꝝ mutatio:cur nō prius quom uix lunæ lumē uideri poterat. Sed iure re darguendi sunt hi(quos in q̃nibus reprobauimus)qui.s.fortiores esse planetas dū per minutū soli iungunt putarūt:quãuis minus aduersa qualitate sol i domo uel exaltatiōe cōburat.Sed in luna ue⁊ e alqd utilitatis inde hauriri nō ga no cōburatur:sed rōne partis fortunæ precise in ascēdēte tunc temporis reperte.

Quæ per picū in.x.dicunt ex dictis facile solui pñt:quū medioꝝ per quæ agentia agunt determinata sit quãtitas & mensura:ignis ꝑpe cōburat a longe ui uificet:planetæ in auge maiora corpa ꝑcreent:eleuatior in cōiunctiōe ꝑualeat. sed uide in q̃nibus fortiores ꝑ Pico rōnes facile solutas.

Contra caput & caudã fortioribus mediis uti poterat:quo nã pacto.s.fieri po test ut pūctus uim retineat &c.Sed ad ea quæ dicit:rñdet minorē apparentiam hēre ptest:quas approbãt oēs:iō iure defendi debēt:nec abrahã auctoritas alioꝝ ꝑualet:nec silentiū quorundã cōtra cōcludit:nec diuersitas opinionū ut sepius di ctū est:ondimus in q̃nibus per indiuisibilia uires cæloꝝ mutari

Ad.xii.ca.obiectiones responsio dubia nostra sint:ubi nō dieꝝ equalitate / nō in sphæris planeta⁊:nō solū in zodiaco fieri anthistia/& quædã alia itelliges:quæ ipse ignorabat.Sed his cōtenti sumus.qd.s.in affo.sepe opatur planeta &c.Pto/ le.de partibus anthistiis & aspectibus intellexit.

Nō reprobat opiniōes recitãdo cãm q̃ putat aduersarius dedisse errorem. sed iã ignorat signoꝝ ꝑdominantiū cãm.dicãt quæso Pici sequaces.nō ne fortius im primit ceteris paribus signum diutius manens in ascendente?

Quæ cōtra.xiiii.obicit sic breuiter soluta esse uolumus:qm̄ diuersoꝝ graduū positiones & opiniones nō cōtra sunt sed fauet potius. Deinde dictū est uim quã sol incipit demōstrare n̄ solū caliditas ē:sed uirtualis de q̃ sepissime loqui sum9. Lunã quoq̃ rōnabiliter post exitū radioꝝ ex altari n̄ quom illos igredit iustū ē sicut neutrū cōualescentiæ potius q̃ decidentiæ. Sed has rōes ut dictū ē ueritati ex pte/cōuenietes repiebãt. qm̄ nulla eleuatio illud efficit:sed sola plãetc cum pte illa maior affinitas sup hac uel illa re cōpta.q̃re quæ dicit nulla esse cernūtur.

Quantū rōe careat quesitū in.xv.ca.unusquisq̃ uidere pōt.q̃rit.n.cur signa sic diuisa sint cur q̃litates has diuersas possideat.nos quoq̃ q̃rim9: cur q̃ttuor sūt elemēta:cur ignis calidus:cur Sol lucidus:cur cælū mouetur. Quoniã sic uni/ uersi ordo expostulat:sic deo placuit:sic eoꝝ natura ē & se ipsis i angulis suas q̃/ litates imprimūt in inferiora stellæ:& sub illis aut cōteperãtur aut intendūtur.& semp eoꝝ naturã sapiūt.Scientia.n.nostra causat a rebus:sicut dei scientia cau/ sa est re⁊.sic ordinatū cælū cōperimus. Deinde dicit planetas duplici qualitate afficere caliditate uel radio & uirtuali influentia.Sol in cãcro maiorē caliditatē causat radio:led frigiditate cancri caliditas refrenat:& in principiis significatio nū ondītur.residuū oportunum in questionib9 iuenietur.Ridēdū qdē dicim9 si quis nō putet calidiora signa masculinitatē sapere.fri.fe.si quis et nō putet ordi nē expostulare.ut calida frigidis & frigida calidis tēperari debeãt. si qs et teneat

solam temporis prioritatem non naturae aut perfectionis:quis etiam debilissimo medio sepissime utatur: sicut est auctorum opinionum diuersitas:& haec cum di ctis dicendisq; sufficiant.

Terminos & facies sustétate uolumus sicut ueritas expetit:q ex natura ptium cæli cernimus:& duta expiétia cognita sunt nõ tm in generalibus principiis:q in particularibus:ceteras partitiones nouenariatum & huiusmodi cu Ptoleme. spernim9. Q ui termini sequédi sint Ptole.ondit prio qtripartiti:q uero ptas pfe renda sit in quæstionibus inuenies. Q uisq; auctor preferendus sit dictum est.

Nõ oia uidit Ptole.nõ oia Arist. i phia nec quæcuq; sentiebat scripserūt:quæ igit de gradibus ab Alcabitio dicunt:quu ueta expianf:& ab ipso expetta colle ctaq; fuetint:approbãda sūt:& diuersitate opinionu nõ oportet aplius refellere.

Iam partes credit posse dánare.Et primum Ptole.in .iii. quarti:rõnem unico uerbo tetigit ptis fortunæ.ait.n.fortunæ ps quasi ascendens lunæ.ut recitat Pic9 quã tñ negãdo improbare sibi uidetur: sed ea uera cã ē partiū quare in quæstio nibus.ptes tñ pticulares leguminū &c.nūquã approbatē.Q uo aūt eligēdæ sint facile peritis ē uidere ex his quæ in quæstionibus dicuntur:ac ptolemei ĩnia de si gnificatoribus . Experiméto ẽr nõ oẽs recte utunt:contingit.n.plures idẽ expe riri quoq; unus p culdubio ueritatẽ cognosceretalii uero minime:ob multa ĩ expe rimēto requisita.Confiteor tñ nūq patribus dedisse fidē excepta parte fortunæ usq; quo sepius experientia certior factus sum de quarundam uirtutæ.

Q uæ in.xviiii.obicit contra dodecate non est nostrum soluere:sed confitma te quoniam cum Ptolemeo & secum sentimus.

Liber Septimus.

Capitulū primū continuatio sequentiū est:iõ millū faciamus. Secūdū uero incertū eē hois principiū horãq; fatalē cona tur ondere: ubi cõplura apparētia principia pmittit:ut facile lectorib9 intẽtū suadere possit:sed nõ est officiū demonstran tis suadere.Respōdemus breuiter:tria solū iter ea q dicit prin cipia cõsideráda sunt.seminis emissio:q est princip iū fieri.se cundū aiæ itroductio:& hoc ē hois facti:tertiū ē ex utero exit9 i quo nat9 nõ ĩ alio nõ ut alteri ãnexū uiuere icipit:sed ĩ lucē exit & alio circūdari icipit.Q uoq; primū circa ea q corpi esséntialia sūt pualet:puta sexū formã cõplexionē & huius modi:circa ẽt ea q in uentre accidunt.Secundum circa ea quæ sunt ai iure dici põt hẽre significationē.qd licet ignotū sit:ob eiusdē tñ cū prio affinitate: quã ne cessario habet p primū in genere cognosci poterit:oportet.n. dispositores mate riæ potẽtes esse dū pfecte disponitur eadē:& pualete:tūc aūt forma itroducitur. Tertiū uero.circa ea quæ accidétaliter i mūdo cõsequtur hõ dominiū hẽt : quom .s.incipit indiuidui priuilegia possidere.ut.s.seorsum uiuat diuisū sit a quolibet alio:diuisū a se:qd ẽt cū prioribus affinitatem habere opus ē.Q uedam uero ab uno pricipio p se significanf:q ab altero principio nõ p se:sed p aliud significã tur inqtū.s.alteri p se pricipio assimilat sicut:apte prol.õndit:géiturã sexū signi ficare,put.s.cõceptui assimilat . & huiusmodi significatio qñq; fallit.sic eõtra q dã p conceptionis figuram significari possunt quæ natiuitati sunt pptia.iquãtū cõceptio natiuitati assimilatur.& per hæc facile qsq; ad oia obiecta respõdere pt. Ad ea uero quæ de pricipio generaliter obicit dicit principiū habere uim du

naturã:qua sup id quod sit dum erit p̃dominiũ habebit.& ideo non cuilibet par
ti tẽporis diuersi p̃dominatores correspõdent:ut.xiii.&.xiiii.q̃.apertum est.
Ex his facile q̃ de Ptol.dicit in.iii.ca.soluũtur.Ptol.n.q̃dã principaliter cõce/
ptioni tribuit.& hæc p similitudinẽ quã hẽt genitura cũ cõceptiõe p̃geniturã nõ
pricipaliter significant:q̃dã uero cõtra.ut dictũ est.potiores aũt uident̃ cõceptio
nis significatiões.qm̃ circa essentialia uersat̃.natiuitas aũt circa ea q̃bus homo fe
lix uel infelix dicit̃ accidentalia bona:& ex his nulle cognoscentur obiectiones.
In quarto narrat ex ea quæ superius improbasse putat.quidue disputandum
in sequentibus ideo missa fiant.
In qnto cõtra iudiciũ astro.quo loca p̃dicũt ubi futura cõtingere debẽt argu/
mentat̃.ubi dicitur sæpius ostẽsum esse uanũ genus argumẽtandi ex auctoꝝ di
uersitate.astrologis.n.tutior uia est:& cũ Ptol.sentiendũ.sed ultra generalia par
ticularia dominia huius uel illius urbis cognita sunt.q̃re uana sunt quæ obicit.
In.vi.ca.anni principiũ euertere conat̃.Ptol.adducẽs.qui in circulo nullum
principiũ dixit.& quattuor tãdẽ principia in zodiaco posuit.Dicit̃ in mathema
tico circulo nõ esse principiũ ex natura sui:sed in materia naturali hẽt pricipiũ
potẽtius aliis.quattuor aũt puncta nõ equaliter potẽtia esse intelligẽda sunt.sed
unũ alteꝝ coartans:sicut mediæ cõiunctiones maximas:& minores medias:reuo
lutiones minores.ostẽdit igi.Ptol.semp hæc q̃truor pũcta obseruãda eẽ:sed inter
hæc unũ principalius.quod aperte ex pluribus locis cõuinci põt.erit igi.ingres/
sus solis in eqnoctiali uernali principiũ potẽtius.cætera uero cõtrahentia.quare
aũt tale principiũ potentius sit.uide in.q.nostra.xiii.De creatione mũdi non est
opus disputare:qm̃ nihil definitũ habet q̃stio illa.sufficit astrologis potestatẽ ma
iorẽ in hoc uel illo pũcto cognoscere.sicut ĩ maiori cõiunctiõe mediaꝝ cõpatiõe.
In.vii.cõtra directiões arguit.primũ hic dicẽdũ uidet̃.si q̃s Pici uerba cõside
ret.solas p̃fectiones scd̃m equales gradus zodiaci tetigisse uidetur.sed transeat.
Dicit figmentũ esse anni significationẽ.nos aũt dicimus ignorãtibus experientiã
& ratione tñ esse figmentũ.uide q̃õnẽ nostrã de uiribus impressis.& ea quæ ab
aliis tacent̃ inuenies.& quã ob cãm q̃nq; unius tp̃is q̃titatẽ q̃nq; alterius signifi/
cat gradus.Vanaq; argumẽtatio est quom lumẽ esse credit uim illã. Falsa imagi
natio.si nõ duraturã dixerit.lumẽ uehiculũ est.ad bene esse.nõ substẽtationis cã.
Minuitur uis ista scd̃m cõtrariaꝝ causaꝝ offensionẽ:& cõtra fortificat̃ deletur p
significationis assumptionẽ nouis figuris & p̃dñatoribus.Et quod quarto obicit
si directiones essent &c.natus esset cõstellationibus quæ nõ sunt subiectus.Dicit̃
si p cõstellationes puentus uirturũ intelligat aut cõiunctionẽ cõcedat̃.Si uero ui
res ipsas intelligat.iam illæ sunt remanẽtq; durature.Deinde contra fridarias ar/
guit.& ad incõueniens astrologos ducere putat:quod quidẽ absolute necessariũ
est.uidelicet terrenoꝝ magistratuũ uires in sideribus inueniri.iste.n.mũdus infe
rior a superiori uirtutem capit. Et quæ de discordia plurium auctoꝝ obicit sæ/
pius soluta sunt.Moderni quoq; periti non utuntur contradictionibus.
In.viii.ca.ostẽdere uult necessaria amitti sicut supflua dici dogmata.per astro.
p̃mittit aũt q; sicut quæ lumine carẽt in efficacia sunt ita q̃ lumen hñt efficaciã
nõ postponenda.Hæc q̃dẽ cõparatio primã partẽ falsam hẽt stellæ q̃dẽ nebulose
atq; occulte magni sunt momenti.quare patet astro.etiã non lucida considerasse

dũmõ: ꝑtãtẽ sensibilẽ hẽant. Et ad rõnes sequentes rñdet: obseruari põt stella co/gnosciq; inefficax ẽẽ sensibiliter eius tñ ꝓprietas ignorari. Secũdo licet oĩa respe ctu terræ i cælo magna sint. qd negari põt q̃tũ ad actiõe ĩ illã. nõ tñ oĩa magna sunt respectu cælestiũ. q̃re potentior stella minus potẽtis uim auferre põt. Tertio si maiores sũt Mercurio & Luna: nõ sũt adeo ꝓpinq̃: nec adeo hoib9 ꝓportiõate. Q uatto dicim9 multis simul si similis sint naturæ cũ pricipalib9 iure nõ illis sed principalioñb9 effectus tribuit. si cõtrarię ab aliis supanẽt: uide in. q. de fixis. Et ita musicalis cõsonãtia seruat: ut minorib9 maiorꝫ uires uel augeãt uel minuãt. Itaq; dicere possumus ex oib9 sciri: quom ex pricipalib9 cãis sciunt effectus: licet nõ pfectissime. patet huius solutio ubi supra. Noticiã igr̃ hẽmus. xii. signorꝫ. vii. planetarꝫ fixarũq; principaliũ: qbus actiões attribuũtur. nõ est igitur opus ad ge neralem quã habemus astrorꝫ noticiam oĩa specialiter nõ principalia cognoscere.

In. ix. ca. oñdere studet. canones astrorꝫ de fixis & iter se: & cõtra ueritatẽ pu gnare. Primũ qd ꝓbare nitit' est planetas ẽẽ potẽtiores fixis saltim respectu corꝫ quæ hoib9 & reb9 nõ multũ duraturis euenitit: qd plurib9 efficaciorib9q; rõib9 ubi supra ẽ oñsũ quo cõcesso putat Ptol. huic cõtradicere. in libro fructus: ubi di cendũ ẽ uerba auctorꝫ nõ sic leuiter ĩtelligẽda ẽẽ. Sũt. n. fixæ absolutæ planetis debiliores: nõ qa minores corpe. ut ait excepto sole. Primæ. n. magnitudinis fixæ cæteros planetas excedũt. sed qm̃ earꝫ uirtus & motus hoib9 plurib9q; reb9 mi/ nus ꝓportionate: ex quo patet q; tarditas earꝫ motus super his subiectis maiorẽ ꝑtãtẽ nõ cõcludit. nisi cæteris parib9. His tñ nõ obstãtib9 cõtingit (multis tũ ob/ seruatis) fixas pbere magna dona: sed nõ multũ duratura: nec felicẽ exitũ hñtia: itaq; nõ uere magna bona. quom. s. in angulis fuerint: a planetis bona irradiatiõe aspecte. primæ uel secũdæ magnitudinis uel potestatis. Sed tot cõditionibus in/ digere debilitatẽ ostendit. & ita Ptolo. uerba non aliter intelligenda sunt.

In ultĩo ca. purat demõstrare q; ẽt in planetis fallant astrologi qm̃ uires ipsorꝫ mutabiles ludibricas quoq; faciũt: quũ tñ potẽtior sint. nos ãt dicimus. uarietatẽ istã i nos magnæ ẽẽ potẽtiæ: multaq; obseruãtia dignã. q̃re pferẽdi sunt planetæ. Vlteri9 si tot cõditionib9 sibi cõpetẽtib9 planetæ fortificarẽt'. lõge respectu nrm & pluriũ subiectorꝫ fortiores essent.

Liber Octauus.

PRimũ ca. plura cõtinet se quorꝫ primũ est astrologos non oẽs stellas uisas cõprehẽdere. posseq; fieri alias esse stellas nõ uisas/ qs tñ obseruare deberem9. ubi allegat Gellium merꝫ grãmaticũ & Phauorinũ Gellii phũm: uel potius Fabarinũ. ut recte do/ ctissim9 nr̃i tpis Põtanus dicere solet: nõ magis fortasse phũm q̃ grãmaticũ qui i noibus imponẽdis qd grãmatici est: ut fami liarius meus doctissimus dicere solet: & ipse & Gellius sæpe cespitãt: magnoq; ca su cadunt. Verꝫ hæc grãmatici uideãt: tu quæso lege Gellii cap. i. li. xiii. cõtra ma the. nõ poteris in extremũ cachinnũ nõ solui. Dicit planetas plures esse posse: nõ aliter q̃ siquis dicat plura etiã q̃ quattuor elemẽta esse. ridiculum saneac puerile. Omnes stellas in oibus terris nõ uideri. qs puer hoc nesciat' modo nõ mente ca/ ptus. Verũ rñdeat Phauorinus: an ex Aegypto ad nos nosq; in Aegyptũ & ultra ꝓficiscẽtes alius aliũ doecre possimus? Aduertite lectores q̃ insipide & Gellius & Phauorinus suus: quẽ iter rhetores & nõ philosophos alias legi: in hac re loquãt'.

quos tñ Picus tã q̃ Aristo. & Platones uenerãdos ꝓbet. Siq aũt motus latẽt qđ tñ negat᷑: adhuc nõ ſeq̃᷑ corpus aliqđ ẽt incognitũ. põt. n. ignorari motus corporis cogniti. ſicut ante noticiã trepida. dici poterat: nec ẽt cõtra eos q ꝑdicere uolunt: qđ ſic oñdi᷑. ſuppono tñ unũ qđ ignorat uera loca fixaꝝ quolibet ãno pluribus uicib9 hñi poſſe. ſũt. n. pitis inſtra q̃ uidi pfeci/ nõ mõ magna & laborioſa: ſed q̃ fa cillima/ nullius ĩcõmoditatis/ nullius laboris. qb9 fixaꝝ loca cognoſci põt ſuppoſi tis his. dr ad ea q̃ hic & infra ſepius obicit. ignorato motu quocũq; fixaꝝ ꝓprio recte tñ iudicare poſſumus/ q̃ nõ multũ duratura ſunt fixis ꝓprie ſubiecta. motus eni fixaꝝ ob duo sciti deberet. Primũ eſt ut loca uera fixaꝝ hẽremus: qđ p inſtra ſcimus hñi poſſe & eſſe habitũ. Secũdũ ut motu iſto effectuũ determinatiões no ſcant᷑. he aũt/ rebus planetis ꝓprie ſubiectis nõ cõueniunt. uariant᷑. n. & determi nant᷑ motu planetaꝝ quẽ ſcirũ dicimus. Epicicli quoq; & ecẽtrici ueri tenent᷑: fal tim ueritati cõſoni: qb9 qđ ſcire cupimus cõſeqmur. Varietas opinionũ nõ ẽ am plius ad ꝓpoſitũ. De nona ſphera nõ ẽ dubiũ apud ĩtelligẽtes. Ptol. quoq; illã co gnouit. quã oñdit quom ĩmobilia ſigna ſumere docuit. craſſa qdẽ eius ignorãtia fuiſſet uim ſignis ĩmobilib9 determinatã tribuere: q̃ tñ nũc has/ nũc illas octauæ ptes uarias ĩ uirtute occuparẽt. Decimã nõ tenemus. ſiq tenerẽt: in iudicio cõue nirẽt: nec ſuis rõnib9 cõuincerent᷑. Verba. n. Ptol. q̃ allegat clare oñdũt/ ipſũ ſigna ĩmobilia tenuiſſe ĩ nona: ſicut cõplures putãt. eius qđ infert oppoſitũ inferri põt. latẽt aũt hæc quoſdã nõ oẽs. & qd de aliis aliter ſentiẽtib9 affert nõ ẽ ad ꝓpoſitũ.

Quare cõſequutio nõ tenet q̃ infert: ſi ſupra octauã alia ẽ ſphera: falſa ẽ anti quoꝝ aſtrologia/ tũ qm̃ nonã antiq cognouere: tũ ẽt qm̃ & ſi Ptol. nonã nõ cogno uiſſet. adhuc patet recte cõſiderãtib9 ei9 iudicia uera extitiſſe: q̃ res ſic oñdi᷑. po ſuit Ptol. ĩmobilia ſigna. a q̃ttuor pũctis ſũpta. poſuit ẽt in octaua: qd tñ poſteaq᷑ putabat eoꝝ uim (quã ſenſu pcipiebat) ab octauæ ſpheræ pte primũ oriri: ĩ hoc decipiebat᷑: cõcedi᷑. ſed minime in ueritate iudicii. qđ. n. ab octaua pẽdere puta bat futurũ: euenire cernebat: licet a nona. qd. n. intereſt (q̃tũ ad iudicii ueritatẽ) a diuerſis pũctis emanare uirtutẽ aſſerere: quom ĩ eadẽ linea ſunt᷑ pariter ergo nõ ſequi᷑. aſtrologiã modernoꝝ falſam eẽ: ſi ſupra octauã nulla ſit ſphera. ſi. n. ſnĩa quã Ptol. aſcribit/ uera eſt: & in octaua reperi᷑ uis primi mobilis: ꝑfecto q̃q̃ a di uerſis pũctis & partib9 & ſpheris emanare affirmẽt: una tñ ſub alia eſt. & pũcta in eadẽ linea reperient᷑. q̃re error ĩ pũctis ptib9 uel ſpheris erit. ſed ueritas iudicii nõ mutabi᷑. Dici᷑ ulterius amẽtiũ eſſe ſnĩam primi mobilis partes (& ſi nõ luci de ſunt) nõ hñe uirtutẽ actiuã influentẽ. hoc minime phĩ ſentirẽt: patet hoc ẽt in octaua: ubi nebuloſæ occultæq; ſtellæ magnæ noſcunt᷑ poteſtatis. dici᷑ ẽt hoc in planetaꝝ ſpheris nõ eſſe obſeruandũ: tũ quia in eis partiũ diſtinctionẽ nõ cerni mus/ quas in octaua cõprehẽdimus: tũ qm̃ planetaꝝ ſpheræ ob eos planetas a na tura ſũt inſtitute/ in qbus uis oĩs penæ cõcluſa ẽ. tũ ẽt qm̃ primũ mobile iure eſſe deber ueluti potentia q̃dã & materia/ a planetis cæteriſq; ſtellis actuata: coopans: diuerſo modo in diuerſis partibus diſpoſita: ſicut in animali ad uarias opationes perficiẽdas ordinata. Vlterius affirmandũ eſt ſigna none a ſignis octauæ nõ paꝝ differre. in Cancro enim octauæ ſtellæ ſunt Martis naturæ. in Gemini in Tauro in Leone. & ſic in cæteris: nec propterea ab re illis eadem nomina cõpetunt/ hæc puerilis obiectio reſponſionẽ non meretur. diſtinguuntur enim pluribus mediis.

Q d i.iii.ca.declarare laboras inane ẽ & oĩbꝰnotũ: afferre imagines a signis iuxta Ptol.sniam nõnã lareter ponẽtis:& si in octaua finxisset. Ineptissimũ ẽt est putare signoꝝ diuisionẽ arbitrariã:qm̃ quotidie ex natura partiũ cæli diuersa eẽ expiri possumus.ego ẽt sepissime obseruaui mitatus maximodũ multoꝝ pteruiã & qd̃ cõcludit si in octaua imobilia signa fingerent̃ firmã uirtutẽ nõ hẽrẽt.cõce ditur:qm̃ manifesta cõsequutio ẽ:nemineᷓ latẽs.& ideo nec latuit Prol. uñ opus ẽ ut ea imobilia signa in supiori sphera imaginaretur.putat aũt Picus oĩa uoluisse astrologos palã facere.cuius cõtrariũ cõpiet si Platonicæ p̃sertim p̃cepta q̃sq; intueat̃.si uerba ad Alexãdrũ Arist.de editis phiæ p̃ceptis cõsideret. Q uæ uero dicit de mẽte Haly.sic itelligẽda sũt qm̃ nõ ẽ eoꝝ opatio planetaꝝ opationibꝰsimilis:siqs aliter itelligeret lõge aberraret.sunt.n.signa ueluti materiæ:stellæ ut formæ.Distinctiõe uero eius q, ẽ p se uel p accñs methaphisicali potius q̃ dyalectica nõ egemus.differũt.n.scd̃m magis & minus cæteris paribꝰ. Q d ãr putat uestes incidi nõ debere ob signi fixionẽ.multis modis errar.Primo qdẽ qm̃ nisi alia ꝓprietas inde seq̃ret̃ q̃ uestimẽtoꝝ duratio:nil mali seq̃ret̃.est igit̃ aliud q̃ fixio cã discriminis:quã ignorãt q̃ dãnãt nõ oẽs. Secũdo qm̃ nõ ob tpis fixionẽ:fixã signoꝝ uirturẽ cõcludimus:ut supra diximus:sed illã cõcordantẽ ondũt astrologi. Aties uero nonæ igneũ ẽ.multis rõnibꝰcõprehẽsũ:nõ ob eas quas assignat.Nec incõuenit de imaginibꝰ loqui & de signis qm̃ quoorũm tẽdat:q̃sq; finis eius sit:peritis est apertũ.distinxit.n.illa:quom alteꝝ a fixis pũctis sumi debere docuit. alterius uero naturã ex stellis fixis a qbus quod iure imaginatus est sumpsit.

Q uartum capitulum aut deficit aut alteri est annexum.

In.v.ca.q̃ obicit nullo pacto i mediũ adduxisset:si cãsꝗbꝰ(nõ ab re)astrologi imagines finxerũt itellexisset:quas i q̃ne de fixis iuenies. Cõcedimus nec ẽ in cõueniẽs uariaꝝ stellaꝝ cõgeriẽ pluribus modis recte posse appellari atq; cõfigurari.Q uæ uero dicit de nominũ ipositõe.leuia sũt fortiora illis apiunt̃.v.q.nĩa.

Vltimo imagines cõfutare conat̃ inuisibiles:quas recte uirtute cõtineri putabat:nec aliter periti sentiũt:nec eoꝝ uerba in aliũ sensum retorquẽda sũt:sed hic lrali sensu oĩa intelligi uolebar.Linceos igit̃ oculos hñt qui uirtutes istas recte inspicere ualent:& sub uelatis uerbis magni quidẽ ponderis intelligere.occecatos autẽ dicere possumus:qui nec illa percipere ualent:nec illi qui perceperũt fidem adhibent:sicut his euenit:qui cunctos in genitura planeras habet sub terra.excepta forte Luna uel Mercurio.ille quidẽ multo maioris nominis esse cupit:q̃ res ipsa sibi uelit.

Liber Nonus.

Primo ca. epilogũ ponit.p̃mittit etiã in iudicio tria oportere p̃cognosci.initii horã:cæli statũ & figurã in eodẽ:& uirtutem eius figuræ expimento aut altera uia cognoscere.quæ qm̃ ap tissima sunt p̃missa exprimere non erat opus.

In secũdo ca.hoĩs pricipiũ hñi nõ posse disputar prio istoꝝ defectu prio p astrolabiũ:ubi dicẽdũ fieri nõ posse astrolabiũ pfectissimũ:qd̃ ipse ignorabat.multis de cãis.maxĩe.n.solis declinatiões nõ sũt eq̃les nec eq̃toris iterfectiões.q̃re ecliptica q̃ una p̃fingit̃:nũq̃ a sole describit̃ .hoc si discursu cognouisset:p̃fecto q̃ primũ palã fecisset.sed eiusmõi dña nõ nisi i fine & pricipio diuersaꝝ ptiũ diuersaꝝ ꝓprietatũ errorẽ i iudicio causare põt.qui

tū in pdictis locis p duas figuras & piculo auferť:ut in qõnibus nřis ostensū est. Q uod aūt recte cōcludit nō in quolibet instanti uel imperceptibili tpe posse oriri hoīem:cōceditur ueluti necessariū:& facile demōstrabile.siqui natura coactassti/mulata:ttitata:n qbusdā nō roboratis uel non cōcordantibus punctis nascerent/pfecto nō permanerēt in uita:qui dicunt nō debere mutari signū putatiue nati/uitatis:nec etiā minutū.ii.aut.iii.mutandū affirmant.cōsequutio intelligentibus nota qre eunctæ putatiuæ ueræ essent:nec esset opus diligētius illas examinare.

In tertio cōtra modū animodar instat:qua in re dicitur:canonē illū sepe ue/rum reperiri:quare nō sic ut ei assētiendū sit tradiť:sed piculo cōprobandū:coq; quædā alia cōcordanda sint.est enim alter modus noscēdi principiū ortus:per di rectiones.f.& pfectiones:principalis:quo cæteri regulantur.plures itaq; modi si mul rem difficilem cōprobant.unde nisi cum aliis concordauerit abiciendus est.

Cōtra uiā in qrto ca.arguit.qua(ut ait) cōceptionis medio/natiuitatis princi pium hre nō possumus.primū Ptolo.sermonē redarguit:qui rectissime loquens dixit:casu uel obseruatiōe principiū esse cognitū.p obseruatione itelligi debere dicit:si cōsulto uit illud tēpus annoter.nos aūt p obseruatiōnē artificiosā in tegu/lam intelligimus:itaq; multū sepius distāt uerba auctoꝝ a sensib9 quos iste addē do exponēdoq; extrahi uult.Et qd ait nō posse p circulū demōstrari natiuitatē p conceptionē ridiculum est & superius bis solutū.q.xiiii.nec est inuentū suū:sed adeo obstinati animi est:ut minima friuolaq; occasio.in demōstrationē sibi trāś/fert.sunt enim simul cognita natiuitas & conceptio cōcordantia media. Sed nec cōceptionis uia uniuersalissima est:qm septem mensiū.xi.&c.aliis modis noscun tur.cōcludes.nō igitur affirmandum ita esse.cōceditur.nisi directionibus & pro fectionibus cōprobata fuerit genitura.Non semper ergo natiuitatē uerā hoc pa/cto inuenire possumus.hoc rudes tñ latet.ideo necessario qñq; alia uia uti opor/tet.quæ autem sit ista dictum est.q.xiiii.

In.v.ca.reprobat modū inueniēdi ascēdētis gradū.quē modū expti posthñt.

In sexto ca.cōtra principia legū & ciuitatū.quærit potius q̄ arguat:quod ipse primo intuitu capere nō poterat:fieri non posse credebat.principia urbiū ex his (quas sustinet aduersitates aut pspeitates) nosci posse.unde quot passa ē magna Florentia ex eclipsi solis in ariete.anno salutis.M.cccclxxxv.uide etiā si eo tem/pore ceperūt:quo Ptolo.in libro fructus futura accidentia predixit.uide si falsus propheta eo in loco apparuit ex eo loco oriundus.ut ille uere excel.R.p.epi.m. Pa.tot annis prædixerat.Et quæ hic adducit nulla sunt.

In.vii.domoꝝ diuisionē redarguit.ex diuersa auctoꝝ sñia in.q.tñ.xii.plures modos efficaces esse cōcessum est:quiq; modi illi sint:ibiq; apta solutio ponitur.

Si laboriosum inexptis:nō tñ expertis est loca planetaꝝ & fixaꝝ hre.tabulas quoq; facile est peritis corrigere:emendareq; multa:ut dictū est modico instru/mento.Duo uero illa instrumēta aut exactissima nō erant:aut unū saltim illoꝝ.

Q uæ uero in nono dicit ex instroꝝ imperfectiōe octos esse errores:u ariāq; so/lis maximā declinationē:dieꝝ:annoꝝq; inæqlitatē:nō recte sentit.sic.n.est rei ue/ritas ut nūq̄ pene equales esse possint maxime solis declinatiōes.equalitasq; dieꝝ & annoꝝ.Ita enim aptissimis medus est cōpertū. Florentiæ solis radii per excel sa cacumina templi effluentes inequales angulos describere nostris temporibus

cognitum fuit. cuius causa motus octaue est. Mercurii uero motus: licet difficilius cognoscitur tamē ex extremis eius a sole elongationibus: quibusdamq; intermediis: quantū quoq; a sole distare possit leue est uidere.

Minuti error q̄n̄q; maximas differentias faceret: ut recte cōcludit: sed in hunc errorē nō incidunt illi qui duas figuras (quom opus fuerit) erigunt: utrāq; quoq; obseruant. Et quod dicit saxonensis friuolum est. sic enim de cæteris coniunctionibus dicere deberemus. nō igitur opus esset ascendens coniunctionum reperire. itaq; in aliis intermediis figuris eueniret.

Motus octauæ: & distantia capitum aperta instrumentis esse potest. dicimus etiam organa fallere quū uel recta non sunt: uel abutuntur: uel ratione operantis carent: non fallunt per cōtrarias causas. Nec inconuenit peritos non omnia nouisse. sed recte experti in unam conueniunt sententiam.

Diuersitas modo℞ dirigendi ex ipsa ueritate orta est. quum eandem uirtutem contingat pluribus modis multiplicari. ut in. q. xvi. ostensum est.

Quæ uero ab excellētissimo Pau. dicta sūt firma rōne dicta sūt. quū & quæ ipse sciat & quæ alii nostri tpis astrologi non dubitet. ipse tn̄ si uellet alios docere posset. cui magis fides adhibenda esset: q̄ eis qui iniuria astrologiæ detrahūt.

Liber Decimus.

Decimi libri primū ca. epilogus est. ideo responsione nō eget.

In secūdo Arist. & Platonis de cælo sensus adducit ī mediū: q̄si eandē subiectā materiā diuersæ sciæ cōsiderare nō possint.

In tertio conat̄ domo℞ uires uanas eē declarare: ubi dr̄ non ex natura spacii si p spaciū ptē cæli ītellexerit sed ex habitudine radii ad nos. Quomq; mediū cælū nō ascēdēs potius eē dicit ascēdere. & . xii. eodē &c. dr̄ argumētū ex crassa ignorātia fūdamēto℞ astrologiæ pcedere: nō respiciēs qd q̄tūq; intersit īter sensibiles radios atq; insensibiles: q̄ res. q. ii. arti. viii. in lib. de astrologica ueritate declarat̄. sensibiliū qdē radio℞ ea cōditio est: insensibiles uero ab ea lōge distāt. qd̄ ēt Ptol. decimū pferēs aliis locis ob alias cās latēter esse īnuit. quū ascēdēs. xi. pposuit. Quod de uaporib9 asserit Ptolo. rectū hēt sensū. nō. n. ea rōne. xii. debilē posuit. sed ea debili sic a pprietate repta alterā addidit cām. trāseūtes. n. sensibiles radii ipso℞ īprimūt dispōnē. Ascēdētis āt ptās ex aliis supradictis causis pēdet. Itaq;. vi. ita potēs ut ait nō erit: q̄q̄ mediū cælū aspicit: nec subterranee debiles qm̄ ascēdēs aspicere pn̄t. Ptol. āt in uite significatiōe subterranea loca posthabuit in aliis nō neglexit. q̄uis cæteris paribus sup terrā fortiores sint. Quom uero planeta in. viii. cōstitutus ascendens respicit in nona reputabit̄. loci quidē seu domus affinitas cū angulis potēs est: sed aspectus potentior. Octaua uero mala est: tum qm̄ ascendens non respicit: tū qm̄ septimæ malæ domui propinqua est. quāuis. n. septima potens sit obest tn̄. Pico uero uidebatur omnes angulos (quia potentes) bonos esse.

In q̄rto rōnes quasdā cōfutare conat̄ qb9 astrologos canones suos demōstrare credit. quū tn̄ illis mediātib9 potius iā cōptā ueritatē cōfirmēt. Pro his tn̄ q̄ dicit & in. v. vi. vii. seq̄ntib9 ca. dicēdū sicut Galenus ait primo regiminis acut. & in terapē. Artē medicinæ duob9 instr̄is acq̄ri. expimēto. s. & rōne: ita & astrologiā sciētiā. Sed hic rōnes ignorabat: expimētū nō hēbat. Pariter de Mercurii & Veneris

situ sub sole ignorat demonstrationẽ apertam:quæ ex epiciclorum quātitate tan taq; uel tanta apparentia maioritatis corporis ipsoꝝ elicitur postq̄ sequaces hoc ignorāt:quæ uero dicit Auetrois nullius sunt momẽti:asserit.n.xii.metha.errati caꝝ apparẽtias in eodẽ orbe diuersis polis posse saluati:epiciclos negās ineptissi me:qui ẽt q̄nq; in phia deceptus est:dolet tñ ob seniūne possit astrologiā discere quam antiquorum & sui temporis ignorabat.

Ad ea quæ in quinto obicis pariter respōsum sit. nōnullis.n. rōnibus ĩ tā pro fundis naturæ secretis cōfirmare conati sunt:quę; tñ rōni nō dissonate. Sed age has quoq; debiles rōnes(quibus nō mouentur astrologi:sed moti certiq; facti cō firmāt)adhuc nō iprobas. dici quidẽ pōt cōcesso animi bona potiora esse corpis maiori pte ab ascẽdẽte sumi debere fuisq; pdomīatoribus.Præterea secunda q̄uis ꝓximior nō tñ magis affinis qnta & aliis respiciẽtib9: demōstrat .n. experientia siquis ĩfortunā pdominãtẽ secūdæ in genitura habuerit.puta Martẽ pcipue ꝑpe cuspidẽ:& eo magis si dominus ptis fortunæ a quo scdm Ptōle. sententiā maxie diuitiæ pendẽt ĩ cadẽti fuerit extra suas pricipales dignitates & haiz. q. nat9mul ta bona dissipabit quū ꝓferrim Iuppiter ꝑ naturā diuitias significās ĩ suo fuerit casu:& extra suū hayz.Postea putat substātias solū pecūias significare : q̄ sepissi me cespitat iste.substantiis uestimenta domū/ cibum/ potū/ceteraſque cōmodita tes uitæ necessarias significam9:qd.n.uita ꝓdest nisi huiusmōi substātiis postea tueatur:neq; enim filios haberemus neq; cetera deniq; nisi his mediātibus.Q ui/ tam domū filios significare:nō nonā dixetūt nō tñ q̄n cadit nona:ueq; q̄n non imediate succedit ascendẽti trigono sicut qnta facit.Tertiā fratres & ꝓpinquos: quia inter primā & quintā mediat utraq; sextili respiciẽs:tū qa nō opponitur qn te sicut.xi.tū quia ascendẽti succedit sicut de quinta respectu nonæ dictū est.sed & tertiā significare fratres & cōsortes ōdit experimentū : ut si pars celati prope tertiæ domus cuspidẽ repta fuerit dominus eiusdẽ fuerit.Iuppiter in quarta parẽ tes significante/ĩ casu.nat9 odio habebit frẽs:simulabit parẽtes diligere : sed non ne amicitia quæ ꝓpter honestū ẽ dicta ꝑ se:rara &c.affinitati ꝓponẽda ẽ/ si uero eam susꝑetit quæ propter delectabile aut utile bonū ẽ/pariter quoq; sūmat ꝑpin quoꝝ ĩfimos gradus.Q uartā uero parẽtibus tribuere:nō aspectu/sed anguli po testate.Picus uero oblitus quantū inimicitiæ cōtineat oppositus tetragonū maxi mū inimicitiæ iudicẽ dixit.Q ui uero dixit socios ex.vii.significari nō min9 de ridendus est: q̄ qui ex pluribus simul auctotibus / deteriorẽ eligit : quum ex.xi. socii cognoscātur.Sed iam mihi uideor uersus esse in picā:postq̄ preter spem/eoa ctus in tot uerba prupi:nec mirū quū Picū alloquar.Redeo ad disgressiōis prin cipiū:hc eū aliis domoꝝ significationibus quotidie expiẽtia sensibili cernūt̃. si cut & medicus reubarbaꝝ educere colleram expitur:sed de signis idẽ expetientia demonstrat:querere igi.quā ob cām hæc uel illa domus huius uirtutis sit:est que rere q̄re sol sit lucidus:cur ignis calidus aqua frigida: quæ tñ ex principiis intrin secis pẽdẽt nobis ignotiorib9 aut salti minime notioribus.Sed eur ōmisit Picus fortiorẽ lõge rōem cōtra astrologos:quoniā.f.si filioꝝ dom9 per trinū distat a do mo patentum : opus est simili distantia parentum domum a filiorum domo di/ stare cuius solutionem.q.xviii.aperui.

Predictaq; solutio coꝝ ẽ quæ in sexto dicis: facile quoq; unicuiq; mediocriter

introducto foret disiūctos phōꝝ errores precipue minus approbatoꝝ ipugnare causa autem eorum quæ quæris quo pacto aperienda sit ex disputationibus premissis propriis & his quæ statim preposui palam est.

Idē ad obiecta septimi.dd.ē Albumazarrē seu Aboazarrē.postq̄ tā diligenter nomina curas non primum faciunt astrologi.

In octauo ad ea quæ obicis breuissime dicitur si qua similitudo i locis q̄ narrat inuenitur:lōge tamen maior ubi gaudia ponimus:unde proprior saturno oc culta inimicitia est:q̄ finis.Ioui amicitia q̄ diuitiæ:quod patet:nā ob amicos pecunias post habemus & pariter in ceteris.

In nono rōnes domoꝝ conatur euertere domos(q3 ruere:sed crede inquam non debilibus rōnibus ruent:ubi breuiter dicimus has esse domorū ueras causas:qm̄ soli & lunæ principaliorib9 leonē & cancrū iure tributa sunt i domos:nō q̄dē ut credit ob calorē generatū ab illis.sed ut aptū sit oibus q̄ ignarus sit fundamētoꝝ astrologiæ.breui termōe modū & cām inuētionis ac positiōis huius apiā.Luminaribus tributa sunt signa leōis & cācri ob lōge maiores ptātes(quas in illis quan tum ad insensibiles influentias experimur:ob luminariū cū illis similitudinem. ut.q.v.ostensū est:qua posita ueritate.iam signoꝝ tēperamento comprehendim9 cōuenire:ppinquitas quoq3 ad zenit nostrū cōgruit:& calor generatus precipue uirtualis insensibilis concordat:hæc aūt non sunt cāæ:sed ueritati consona: si.n. ob ppinqtatē illis cōueniret non eqdē Mercurio:sed Ioui uirgo & gemini cōuenirent:sed saturnū potentiorē cognoscimus in capricorno & aquario:non quidē quia frigida ambo sint specialiter:sed quarte frigide:in illis(q3 saturnus frigiditatē generat:quāuis maiorē in capricorno cui ptati iam repte concordare uidem9 ita saturno distātiores domos conuenire:sicut luminaribus uitæ affinibus magis ipse distat:nec iniuria cetere domus p compationē ad lumiariū domos statui debent i unoquoq3.n. genere est unū primū alioꝝ metrū.Iuppiter alia duo ppinqua signa pdictis occupat:nō q̄dē sensibili tēperamēto:nā unū aqueū aliud igneum expte:sed uirtuali cōuenientia:qbus ad prima duo trigona irradiatio conuenit.marti uero q̄drata:quū minus aduersus sit saturno.Veneri exagona:cui concordat & aspectus & distātia q̄ a sole elōgari pōt.Mercurio ppinqora cui ppinquitas Soli adheret mixtaq3 natura.cetera uero sicut masculinitas & huiuſmodi his pferenda nō sūt.quāuis sola cū partibus illis primi mobilis conuenientia domus potestatē demōstrauerit.sed nō merentur hæc ad man9 detractoꝝ puenire. Et q̄d de domoꝝ saturni obicit facile refellitur:aspectū sumi debere iuxta lumiariū medietates:ubi aspectus quispiā reperiri possit.q̄re i Saturni domib9 nullus alius q̄ oppositus reperitur.Ordo quoq3 spheraꝝ saluari pōt q̄ facillime.

In.x.ca.facieꝝ & terminoꝝ rōes cōfutare credit.sed qm̄ ceteras potestates nō reprobauit ideo nec istā.Termini quoq3 qui seruādi sunt a Ptole. notati fuere & nomiales quoq3 deridēt reales & uersauice nec tam spernēdi sūt.sola aūt primi mobilis cū planetis similitudo has potestates effecit.

In.xi.ca.quæ nullo pacto iprobari possūt audet redarguere.adducit.Aristo.& Niccomacū q̄ suas partitiōes suis cōsideratiōibus cōuenientes dederūt:quæ pluribus respectibus nec iniuria uariari possunt.Astrologi aūt scd̄m ptiū celorum pticulare dominiū q̄d luce clarius cūcti experiūtur quæ uero de uene incisiōe ad

ducit.& experiĕtiæ & Astrologiæ canonū ignorantiā ostĕdunt:nō.n.Ptole.itentio est de sola flobotomia sermonē hĕre:sed de cyrugiæ icisiōe:cautetio:& huiusmodi nec solum de lunæ psentia in signis dominătibus mĕbris:sed de aliis significatoribus.Lunā.n.sumpsit pdominatorē cōmunem:& humoribus predominantē:q̄re ascendēs non parꝫ operabitur:sicut in cōmento nostro centiloquii demōstraui mus nec etiā ante oculos habuit:quæ medici ponūt fieri debere coacta cura:in q̄ manifestū documentū aggredimur ob maiorē cōmoditatē cōsequendā : preterea facile poterit astrologus beniuolis stellis malū lunæ influxū miuere : si coactus chirugicā accedat:quod minime chirugicus inq̄tū talis facere poterit:friuola ig. obiectio est:quod nisi lunæ psentia in diuersis partibus cæli uarios effectus a medicis obseruādos:oparetur multo minus eiusdē aspectus obseruādi essent:qd̄ tam galenus ac ceteri insignes medici & obseruarūt:& obseruādos scripserūt:qd̄ ipse aut nō uidit:aut uidisse dissimulauit:ut in plurimis facere cōsueuit. legat galenū in.iii.de creticis:q hæc ad uerbū dicit.Q uadratura lunæ & oppositio post principia bona:bonas faciūt alteratiōes:post uero mala:malas:atq; id quidē quū hoc quod ab astrologis cōcessum ē licebit tibi si libeat obseruare:qd̄ si neq; ipse seruare uelis talia neq; credere his qui obseruauerūt.ipse quoq; nnus ex sophistis es.q rōne nos astruere censent ea quæ perspicue parent:cōcludere sillogismo ea que incognita sūt:hæc ille. Aduertite q̄so lectores q̄ falso bonoꝝ testimonia citet:hic sophista:nihil.n.aliud appellari pōt nisi sophista:ex dictis galeni:quē ipse pro se facere uulgo suadere conat̄.Nec adducūt astrologi intelligĕtes i mediū quantum uiriū cōtineāt diuersa signa:nā si librā in ascendēte quis habuerit precipue prias partes pulcre erit faciei. Sed si saturnū habuerit in aquario in q̄nta. anxius erit: crura plerūq; hĕbit deformia:quom presertim tetragono martis aspectu afficiet̄. Venus quoq; i piscibus in sexta uiles mulieres natū diligere demonstrat: ac etiā multi esse coitus & fornicatorē ac inde mortem sibi parare presertim si mars de exaltatione respexerit:aut domo uel gaudio lege Albubater.lxxvi.capi.

In.xii.ca.quæ dicit friuola & debilia sūt nimis.sed uide:in.q.v.arti.ii.&.iiii. ubi nos plura ꝓ Pico ponimus:cui expediebat ea uidisse quæ tñ soluūtur.

In.xiii.ca.quæ de naturis planetaꝝ a Ptole.ponūtur cōfutare cōatur. ubi nostro fundamēto facile respondetur .ridiculū est putare Ptole. deo frigidū esse Saturnū.qm̄ a Sole remotus:itaq; Lunā.fixe.n.pariter omnes frigide essent.sed cōperta Saturni frigefactiua uirtute.condecens fuit a Sole calefactiuo inter planetas distare.itaq; a lūa:alias cōmoditates nō post habĕdo.eius igi. ꝓprietas potius eā fuit:quæ a Sole distātē Saturnū posuerit natura.nō qa sic distet:frigid9 sit:sūt et alii dei secreta quibus cōuenit Venerē & alios planetas sic collocari.quare soler tiæ Ptole.iniuste detrahit:Maior quoq; isania est putare Ptolemeū credidisse stellas actualibus nostris affici qualitatibus:quū sepius ipse testetur astrorū uires cōsiderati debere ab astrologis:scdm q̄ ad terram cōferūtur: ut quatripartiti primo quomoq; de uiribus planetaꝝ loquitur:non solē calidū aut siccum dicit: sed opus eius efficate callefacereq; dixi. Q ue uero de Luna dixit Ptole.si rudi modo intelligantur ridicula sunt:sicut qui sic intelligit:nō eni putat ab iferioribus alterari sed uersa uice:unde quom dicita qua uapot humidus ab imo usq; ad eā ascĕdit: construct ipse picus sic a q̄ tetra usq; ad lunā:sed falsa cōstructio est. sic construi

debet à qua luna:.f.ab ea per eã p eius uirtutẽ uapor ab i[n]fis terræ uisceribus us[que] q[ue] ad eã.f.terrã rotã ferre continentiam uel superficiẽ:ascẽdit:quo ascensu corpora mixtorum in terra:uel sup terram animaliũ & planerarũ & alioꝝ humectãt: quasi dicat humectat rõne potẽrie quã habet rõne ꝓpinquitatis:quam ostẽdit uapor humidus quem eleuat:& producit:quare corpora per se & p accidens ab illa humectant:quæ constructio patet nõ solũ p Haly expositionẽ deridentis obiectionẽ Albumazarris quã adducit:sed ẽt per aliã litterã:in qua sic habetur. Lunæ uirtus est humectare pro eo q[ue] est multũ circa terrã: & propter fumositatem humidam quæ per eam eleuatur a terra:non.n.humiditas eleuãta lunam humectat:sed inferiora corpora:q[ue] ineptissimum est dicere uapores eleuari ut ad lunã peruenti ipsam humectent:rursus[que] sic humida facta ad nos radios humectantes emittat:non ne potentiores uapores sunt quum eleuantur: prope terram ubi lunæ radios peruenire opus est.Pariter quæ de saturno subduntur intelligenda sũt. nam elongatus est secundũ ꝓprietatẽ & ob illã congruit elongari secundũ locũ: a fumositatibus uero terre elongatus ẽ etiam duplici mõ:tum uirtute & proprietate sua qua illos nõ eleuat nec illis afficit nisi per aliud: tum quoq[ue] quia non ita ꝓpinquus:una.n.ex causis quare luna secundũ locũ tenet est eius propinquitas: sicut in questionibus apertum ẽ.De coloribus uero breuiter dicendũ: nõ esse ueros colores i cælo:sed terminãtes uisũ:qualiter in ignei nubibus:yride &c.Rubedo uero sic cõmuniter sumpta ex multa luce in multo opaco in iterioribus causari solet:quare Marti nõ incõuenit:sed puerilia sunt obiecta:nã talibus plãetis taliũ proprietatũ:tales colores habere uidemus:qualescunq[ue] fuerint colores ex his (quos i planetis cognoscimus)naturas i fixis ex pte inuestigam[us]:experiẽtia duce:quæ duo tandẽ cõpertũ est concordare color igi.principiũ fuit i fixis notitiæ naturæ:sed experiẽtia in angulis in principiis pfecit:nisi ueluti pica coactus loquerer:auderẽ demõstrare calcis & niuis albedines nõ eẽ eiusdem speciei: ut puta nec i niue uerus color credi debet.Astrologoꝝ igi.mediũ.f.experimẽtũ pficiens cognitionẽ longe stabilius signũ ẽ q[ue] colores sapores odores & huiusmodi q[ui]bus ẽt a medicis cognitis ad experientiã sepius cõfugere opus ẽ:Mercurius etiã q[uo]n[iam] parui corporis facile uarias imp[re]ssiões recipit. Comperrũ etiã habẽt philosophi a tẽperamento undiq[ue] circũquaq[ue] labi posse stellas.quo aũt mõ hoc fiat.q.ii.atti.viiii.apertũ ẽ:ois enim stella radio sensibili.f.lumine calefacit: non sic autem de insensibili influentia dicendum.

In.xiiii.ca.stellas nõ esse nocuas ostendere nititur.sed puerilia quidẽ sunt obiecta & penitus occecatio proterua.nã quero an terre supabundantia per se noceat: an humoꝝ supabundantia? quis ignorat Saturnũ nõnullos effectus salubres efficere? pariter & Martem? qui si uni sũt aduersi alteri salutares.si uno tempore cõtrarii:altero propitii:sicut in particulari mũdo cõperimus tẽperamentũ uni mẽbro:etati.loco.tẽpore &c. cõuenire alteri uero minime. Q ueramns deinde .an neutro tertii significati calor estiuus aũt hyemalis frigus per se sit noxiũ? an etiã aer infectus.uenena:pterq[ue] naturã & humores:& spiritus & cõplexiões & mẽbra alterẽtur: unũquodq[ue] cõtrariũ per se aliud corrumpat? hæc aũt omnia a cælis supperati disponiq[ue].q.nostra.ii.ostẽsum ẽ.ibiq[ue] patebit huius rei ueritas.& cæli esse inimicos:qui uim suam auferũt.& angusta.faciunt.quæ uero de stellis iuxta qua

litatū cōtraditionem dicūtur si sapiunt astrologi.aut ueluti exempla:aut cæteris non dissonantia intelliguntur:aut sit solum eiusmodi utantur mediis rudes sunt.

Quæ in.xv.ca.obicit facile soluunt.Primo quæro qd erroris sequi pt si quæ mosaica lege:quæ christi ē pphetico spiritu affirmāt.cælorū obseruātiis cōprobētur:illi fide:astrologi scientia idē sentiūt:sicut ēt unū deū diligendū eē fide tenetᷓ a cōpluribus:a moralibus naturalibusq; certa sciētia cōprehenditur.

Circulo quoq; pluribus modis contingit demonstrare nō tñ eo quē Aristo. reprobat:nō nē pportio diametrorū:costarū pportionē demōstrat:& costarū diametrorū:bonitas magnitudinē:magnitudoq; bonitatē ōndit:differentia couenientiā:& uersauice:cōuenientia differentiā:effectus causam:causa uero effectū sic quoq; graduū numerus terminorū annorū nati cū esse pōt nō ecōuerso quāq se inuicem comitanᷓ:cū aūt cur gradus annū pluribus modis sīgnare pōt. aperta ē in.q.nostra.xvi.ar.viii.cetera uero de ore & luna posthabēda sunt nec ab approbatis auctoribus ponunᷓ:cōfitemur enim complures leues rationes in medium adducere quibus tamen periti nec assentiunt nec illis moti sunt.

Liber XI.

Astrologiā nō artis sed uere sciæ nomē sibi uēdicasse demōstratū ē qōne pria de astrologica ueritate:& demōstratiōibus uti. Et horā seminis emissiōs hēri posse modis plurimis & natiuitatis exordiū.q.xiiii. de pricipiis particularibus: p cās agētes demōstrationes adducere:q̄s sepissime experimētis cognouere obseruatores.Et qd de simillima cælorū cōfiguratiōe adducit in.i.q.arti.i.argu.i.tactū ē & solutū: qd Ptolemeus in prio quatripartiti tetigit qualiter aūt totū cælū ad effectus causandos cōcutrat apertū ē qōne nīa.ii.arti.vii.Ptolemeū de methodo. artis tradito lapidat:cui tñ grās agere debebat:ipe.n. generalē cognitionē hēri posse dixit nō pticularē:ob quā cōsequēdam oīmoda similitudo reqreretᷓ.Auēraze adhibet fidē ubi cōtra Ptolemeū loqᷓ:in ceteris minime:nos aūt ecōtra.Ptolemeꝰēt nō fallacē eē dixit astrologiā:sed difficilē nimis sicut Aristo.& cōmētator de manifestissimis reꝝ asserūt cōmentator nō ipossibilitatē:sed difficultatē ōndit. Et iō nō adeo temeᷓ breui tpe paucis nec plene itellectis fūdamentis euertere astrologiā credere debebat.Tiriacæ quoq; anteq̄ tēporis spatio compositio formā unam resultātem aquirat:simplicium proprietates experiri possemus:quorum pertimeiꝰ simplicis antecelleret uitus.sicut in cælo rōne locorū & aliorū euenit.nisi.n.stellarū uires fortiores & debiliores experireᷓtur:sed eq̄les forēt semp ubicūq; ponerentᷓ Tiriacæ exēplū tuū esset accomodatū:cuiꝰ simplicia eādē uirtutis q̄titatē seruāt.at si Tiriacæ cōpositio sic uariareᷓ.ut hodie huius simplicis q̄titas ceteris pesset.cras illius nobis notæ:pculdubio eorū simplicium uires expiri possemus.Quod etiā adducit stellarū uiriū falso experimēto. ostēsū est in articulo primo priæ q̄stio. in rñsiōe ad antepenultimū argumētū.illud non tenete:qnimo aptius uim suā cognosci q̄ si causæ oēs eodē mō se haberēt.magis .n.reubarbari uirtus dephēdiᷓ(ur suorū seqciū terminis utamur) si colerā educi uiderim uariis mixtiōibꝰ reubarbaro similiter se hñtes:q̄ si semp oēs causæ similiter se hērent:effectus.n.similis:causis pluribus uariatis:una nō uariata eidē nō uariate attribuitᷓ necessario q̄re rōnes q̄s adducit ppositū nīm cōcludūt.Pro altera

ratione tertia soluenda dicitur peritos astrologos semper significatores compen/sare pcedentiũ & sequẽtium figuras:particulares quoq causas respicere quis ma gis.q Ptolomeus amonet? & in quatripartito & in centiloquio.afforis.xiii.Ine/ ptissime etiã diuersorum climatum dissimilitudine experientiam conculcare cre/ dit.sicut ineptissime siquis similitudinem summeret non mutatis mutandis iu/ dicium hauriret sed nos paralello nostro complures Martem in secunda cuspide constitutum habuisse uidimus diuitias dissipantes. alterius etiã alterius paralel/ li genituram uidimus Martem ibidem locatum magnam diuitiarum copiã a pa rentibus honeste paratam inhoneste consumpsisse.

In secundo supposito q experientia haberi posset:nititur ostendere nõ eẽ ha/ bitã ob falso illis tributã uetustatem:ubi breuiter dicendum ne uerba inania pro ferantur:non egere tanta uetustate astrorum obseruatiões si quis etiã i tẽporis lõ gitudine mẽtiretur:apertum est cum omnibus longo iam tempore nec tot mili/ bus annorum medici indigent.Ptolemeus primo quatripartito librum cuius ma ior pars preuetustate consumpta erat repperisse dicit terminoꝝ quib9 adherebat de planetaꝝ motu dicendum facile esse addere inuẽtis. Antiqui ẽt qui trepidatio nis motũ ignorarunt:si uera stellaꝝ loca suo tempore comprobata habuerunt op time poterant iudicare:nam si qualibet hora ubi stellæ sunt scire possemus profe cto nil aliud q̃reremus in iudiciis a fixis elicitis:hoc.n.est finis cognitiõis motu um:ea uero quæ sũt ad finem ex ipso fine necessitatẽ sũmunt:planetaꝝ uero mo/ tus nobis ꝓportionatos necessarius:et ob ea quæ motu determinãtur:ut sepius in libro anteriori declaratũ est:q motus lõgo tẽpore prius:& instrumẽta ob illos co gnoscendos:& astrolabiũ sub alia forma tempore abrahã patriarchæ scimus fu/ isse notũ:quod cælum depictũ appellabãt posteriores tamẽ prioribus addere cor rigereq debere:scientie.n.p additionẽ acquirũtur.Postremo dr nõ esse opus tan ta antiquitate:ut refert picus si diligentes fuerint obseruatores:ut iudiciũ habe/ re possimus:ut autẽ uera loca habeantur iam apertum est motus stellaꝝ inuẽtos fuisse:ut expientia testatur: licet ut dictũ ẽ aliquo additiois opus sit. facile ẽ me diocriter introductis assequi.quare fabulas obiectas nihili faciunt periti . Mitto Alfonsum blanchinũ:Iohannẽ de regio monte aduersus opinionẽ istã. Magistrũ Paulũ Reuerẽdũ foris sempronii Episco.in utraq astrologiæ parte excellentem i oĩ disciplinaꝝ gñe. q nr̃is tpibus ueritatẽ astrologicã cognouere . ego aũt uidi i strumenta cõplura antiqua satis:qbus mira facilitate planetarũ mot9:eclipses:ue ra loca cognosci poterãt:q̃re uanas auctoritates nihil facio.

Liber .xii.

PRimum aduertãt lectores circa ea quæ primo capi. obiciunt nullũ medicoꝝ cessitare plura i medicina inuẽta fuisse reuela ta.siue bõis:siue malis spiritib9:siue cælis mediãtibus.ut i som niis:mõ affixa cogitatiõe causatis nõ ciboꝝ fumis & huiusmõi sensuũ motorib9.uera.n.falsis miscẽt: alias iã fides nulla illis adhiberetur.quæ postmodũ experiẽtia cõprobat. Ita in astro logicis secretis cõtigisse credẽdũ ẽ. Verũ qm̃ ad ea q̃ iã astrologi attixerũt natura li lumie peruenire potuit dicim9 illa:non eẽ reuelata . si eo mõ inuenta quo expssũ fuit sepi9 astrologos ꝓcessisse,ideo ad nugas q̃s i pri.ca.ponit nõ ẽ opus rñdere.

Quæ narrat in secundo ca. sibimet responsiones esse possunt apud eos qui na/ turali lumine sunt pditi. nam nõ parua quidem fama doctrina Græcos uiros ex/ cellentes tanto tẽpore illis remoratos in Aegyptũ attraxisset. nec mirũ si eoꝝ lau des non sint prosequuti. nam dedecori eoꝝ tribuisse non est mirũ & meras ma/ thematicas sciẽtias: & naturales & medias ab Aegyptiis Chaldæis didicisse. quã/ uis naturalẽ philosophiã ac eam quã methaphysicã uocant supra naturalem præ cipuas apud Græcos fecerint. cui tamẽ nõ repugnat nõ nulla ab illis Græcos ac/ cepisse. Quis ignorat Aristo. ingratum fuisse Platonis discipulum: cuius tamen præceptor nõ Chaldæus sed sicut ipse Græcus. gloriæ quidem consequendæ aui ditas (si uera fateamur) ad nõ nulla illicita pellit mortales. uti accidere solet hiis qui Saturnum in quinta domo habent constitutum. præcipue si Mercurii testi moniũ habuerit. ostẽdit enim inani fastu/pompa/gloriaq; & dum uixerit & post mortem natum oblectari. eaq; causa fixis cogitationibus opprimi. multisq; uer/ bis conceptus exprimere.

In tertio ca. conatur ostẽdere physica cõsideratione posthabita inane reducere astrologos omnia in cælum: sicut amator omnia in amatã refert. Qua in re pri/ mo dicitur ꝑpter ambitionẽ quosdam reperiri. qui uel contra ea quæ sentiebant opera ediderũt: ut nuper uelit nolitue falsus ꝑpheta hoc testatus est: uel nimiũ de seipsis ꝑsumentes. postquã rem quãpiam breui tẽpore cõprehendere non ualent: neq; inde fastus oblectationẽ habere: illi rei inimicũ aduersumq; se faciunt: ut qđ per se cõsequi nõ ualebant per accidẽs ottinerent. sicut (ut exẽplis Pici utamur) si quis amatã possidere non possit: amorẽ in odium uertat: ut sepius ottigisse pa/ tet. sed eiusmodi nõ fuerunt Chaldæi atq; Aegyptii/potius alii: qui illis detrahũt: nec gratias agũt inuentoribus. difficillimaꝝ diuinarũq; reꝝ. Quæ uero cælis cõ petant: quæq; per se: per accidensue. quale dominiũ habeant in inferioribus. qbus rationibus moti sint astrologi in libro nostro de astrologica ueritate iuxta ꝑprii ingenii uites ostensa sunt. quũ tñ astrologiæ secreta pluribus de causis ab aucto/ ribus occultentur. Dicit deinde astrologicam ueritatẽ nedum inter quasdam ua uas diuinationes astrologiã sciẽtiã sũmã sapientiam existimari debere. sicut etiã philosophia: sed inter cæteras artes naturali lumine repereas. ut in libro prædicto demonstratũ est. Neq; ydolatriæ fuit hæc scientiæ occasio. quin potius tectis in/ tellectibus aperta lataq; uia ad dei cæloꝝ cõditoris laudes. cõtrariũ tamẽ fortasse sentiũt qui Mercuriũ instabilẽ nimisq; uariabilem dominũ nonæ Saturni sphe/ ram attingentẽ: atq; eiusdem domũ. incolentem habent in eoꝝ geniturisn. Quæ uero de lucro obiciuntur inique dicta sunt: qui quidẽ toto tempore uitæ suæ ad contemplandos astroꝝ motus omnibus cõmoditatibus ꝑpriis se dedere eiusmodi gratias nõ merentur. sed illis accidere certum est: quod uulgo dicitur ingratitu/ dine maxima maxima beneficia solui.

In. iiii. ca. ad obiecta dicimus nõ cessare debere expientiã: licet multaꝝ reꝝ sit habita: sicut nec in medicina & aliis: neq; discursum in reliquis: ob multitudinẽ reꝝ intelligibiliũ & inumeras specialiores ꝑprietates. hæc Pici obiectio iniqtatẽ ostẽdit nõ ueritatis amicitiã. nõ enim ignorabat nullã sciẽtiã etiã infimaꝝ reꝝ ha beri pfectissime. hoc rustici puerique sciunt semperq; adiscendũ esse. quidã. n. unica notitiã uniuersalem elicere uolunt cõtra superius determinata. q. ii. alii grauiores

tamē etiā in phia periti & naturali lumine pditi ex pluribus memoriis copulatis uniuersalem eliciūt. Diuersitas uero opinionū (quā supra magis obesse phis diximus) ex plurib9 cāis pēdet uidelicet ex magno numero obseruādoꝝ: instrūoꝝ: quorūdā imperfectione: itellectus debilitate: mathematicaꝝ ignorātia: naturaliū & rationalis impitia: materiæ altitudine: ingenioꝝ diuersitate: ætatis breuitate: labore tpis: numoꝝ expositione: agibiliū impedimētis. & aliis multis: quibus tñ pugnantibus pdictis multis mediis ad eā generalem noticiā peruenimus quā periti astrologi pollicentur. Quæ uero primū obseruauere philosophi longe magis a ratione aliena sunt: q̄ quæ astrologi: quis ignorat: prima scientiaꝝ inuenta rerūq; omniū præcipue difficilium imperfecta esse: quare pueriliter arguir.

In .v. uero cōtra astrologiā notata refellimus. primū ex natura priū ipsaꝝ primi mobilis signoꝝ cōplexionē notauerūt astrologi: quā qdē nō solū antiquoꝝ labore qs expta hře pōt: sed seipso quolibet āno certissime piculo cōprehendere: qd ego sepi9 aptissimū uidi: obseruet qs pdūtores: initioꝝ figuras: natiuitates & hmōi. & nihil dubii superit: falsa uana puerilia sunt q̄ pro astrologoꝝ mediis adducit: nec clā supposita fundamēta pcepit. Nec triāgularis aspectus ab simili signoꝝ cōplexiōe suprus est: sed ex natura figuræ: cōtingit. n. extra eclipticā stellā triāgulari aspectu alterā respicere: q̄ tñ in diuersæ cōplexiōis signo repiet pcipue iuxta ponentes piectionē radioꝝ nō absolutā: sed ut diximus: cōcordātiæ sunt: qs cās putat: pariter nec fixa ob tpoꝝ fixionē dicta sunt: qm̄ in aliis potiorib9 significatis expta sunt: sed iam inuēro cōcordat tēpoꝝ fixio mobilitas uel coitas. quis pricipiū cogniciōis extiterit. multa. n. in phia leuiora ad subtilia cognoscēda pduxerūt. De colorib9 planetaꝝ dictū est satis. uidemus. n. similia corpora cælestia in colore similis esse uirtutis: qs ignorat oculū Tauri: q̄ stellā Aldebrā uocāt: naturā Martis sape cor scorpiōis: & caput geminoꝝ & hmōi: licet. n. quom lucidū ascēdētē uidemus: ignē esse iudicemus & calidū: diuersis sensib9 prius cognitis colore & caliditate p cōem uel aliū iteriorē sensū coiūctis: nō tñ lux ei9 pricipiū fuit caliditatis cognitæ sed tactus sensus. pariter: licet quū stellā rubeā uidemus eā martialē naturā retinere dicam9: nō ē rubedo pricipiū cognitiōis uirtutis: sed effect9 quos in sibi subiectis obseruauimus: sicut ēt phūs. post tactus cognitionē lucisq; per uisum imutatiōnē. si lucēs corpus uiderit ipsum calidū recte iudicabit: ita & astrologus stellā &c. quō år prātes inuente sint in libro nr̄o pdicto aptū est. Ptol. Solis exaltatiōnē in Ariete Saturni i Libra alia rōne cōcordauir. sed ista oia accidētalia sūt. Ridiculū uidet Pico dicere ab effectu eē hoc. nos āt ridiculū dicimus qui uiā ab effectu pcedēdi posthēt: atq; potiorē (hoc ē utilē nobis magis: qua sepius idigemus) nō facit. qre q̄lo q̄ ab Aristo. in naturali phia dicitur. pene semp cōpies ab effectu pcedere. noster. n. gñalis modus acqrēdi sciētiā est ab effectu a sensibilib9 ab inferiorib9 ad supiora pcedēdo: sed nobis similitudinē parat quom reprobare putat. ait pricipē descēdere poti9. esto. Ar nōne sicut apparēter ascēdit priceps: quū tñ nō ascēdat similis fit stellæ mediū cælū peteti. nā ascēdere uī licet nō ascēdat. sed hæc friuola sūt. nec cāe sed q̄dā cōcordatiæ. in qb9 apiēdis qdā errauere sicut i aliis sciētiis & reb9 accidit. Angeli uero astrologiā hñt adeo pfectā: ut inumera futura pdicere possint. teste Scoto. ii. sentē. q. xiiii. nisi igiē demones naturali lumine q̄nq; saltim priuati sint eam etiā callent. sed si falso q̄nq; pdicunt.

alia rõ ẽst:mẽdaces ẽni sũt:nec q̃ noscũt apiũt. Retrocessio planetis maximũ ẽ
infortuniũ respectu.s.sibi subiecto℞. Eclipses calamitates parsũt:quũ rem nunc
tpis magna ciuitas experit̃.Partiũ uero causa rõnalis est nõ tñ adeo particulariũ
significatiua:puta faba℞:illud enim ridiculum est:sed generalium.

Q uæ in.vi.capite ponit debiliora sũt:nos uero cũ Scoto sentimus cũq; aliis
demones nullo pacto futura p̃dicere posse nisi aut coniecturis inferioribus:sicut
prudẽtes hoĩes faciũt:aut astro℞ intuẽdo causas. Vtilẽ quoq; demõstrauimus ẽẽ
astrologiam.q.i.ad oĩa & medicina potissime:atq; phĩa ea indiget:theologia illa
uigorat:q; si mala mens malusue animus astrologia abutat̃:pariter etiam theolo
gia abutetur:palam est hoc in multis.Legant medici Hipocratem superius alle/
gatum.Galenũ quoq; reducant ipsi creticas multasq; alias ægro℞ alterationes in
causas:p̃dicãt hunc primo parosismũ aggressurũ:hora tali:horã mortis:credent
quãdoq; id in cretica die fieri:fierq; prius in altera cretica die:sed medico ignota
penitus hic pa℞ ante ille a lõge pariter intuetur.Afferat mihi causam in mediũ:
cur Socrates assiduis intensissimis cogitationibus delectabilibus affectus:ex ab/
rupto statim alterã diuersam rem cogitet:iã e memoria elapsam nõ discursu:nõ
similitudine cuiuspiã motus:neq; potẽtioribus recẽtioribus speciebus moueat̃.
Ad comites artes diuinatrices quas ponit:dicimus siqs debiliũ sit uiriũ uero sub
stentaculo indiget:qm̃ aũt uerã est astrologia:aliæ mendaces artes suis fundamẽ/
tis se sustentare nõ potẽtes:huius adhærere uoluerunt:sed chyromantiã uerã artẽ
testari uidetur Arist.pl.ptis.viii.pl.xlvi.& pti.xx.pbl.lxviiii.

In ultimo ca.posita:qm̃ arbitrariæ dicta sunt:iccirco missa faciamus.

Ad Lectorem.

Haud dubiũ est quibusdã Pico deditis media contra respõsiones nostras fue/
currere deberẽ:at quom palam fient:responsiones quoq; nobis nõ defuturis spe/
ramus.Si uero in aliquibus ingeniosis minime satisfeccro:illi quæso pro me re/
pendant:deniq; ueniam:nã principiũ respõdendi dedisse credimus:quo alii faci/
lliori uia pergere poterunt:fauente diuina gratia:a qua munera sunt omnia.

¶Lucii Bellantii ciuis Senensis Artiũ & Medicinæ doctoris:respõsiones ad Ioã
nis Pici comitis obiectiones:quas aduersus Astrologicã ueritatẽ:quis nõ edide/
rit cõmentatus est:Feliciter finiunt. Venetiis per Bernardinũ Venetũ de Vitali/
bus Anno a natali christiano.M.cccce.ii.

Cum Priuilegio.

Registrum Chartarum.

a.b.c.d.e.f.g.i.k.l.m.n.q.r.s.t.u.sunt terni.aa.h.o.p.sunt duerni.

Tabula capitum cōtra aſtrologiam Pici Mirandul.& rẽſponſionum Lucii Bellantii Senenſis.

Libri Primi.

Contra aſtrologiā.phōꝝ.ꝓpheta/ rū ceſaꝝ & pōtificū auctoritate.

Libri.ii.

Narratio uanitatis aſtrologiæ.
Q uod ē ars icerta aſtrologoꝝ iudicio.
Electiōes eē iutiles teſtimonio cuiuſdā.
Inutilitas aſtrologiæ ad decernendū eli
gibile uel ſugiendum aduerſum.
Inutilitas eiuſdem ad religionem.
Noxiā eſſe aſtro.chriſtianæ religioni.
Fallacia aſtro.ob diſcrepātiā aſtrologo/
Contra aſtrologos noſtræ ætatis (rū.
Vana eſſe iudicia aſtrologorum.
Cur aliquādo aſtrologi uera predicent.

Libri.iii.

Epilogus dictorum ordo dicendorum.
Rationes qbus aſtrologia ꝓbari uideť.
Retorquetur prima ratio:& ꝙ cælū eſt
cauſa uniuerſalis.
Q uo pacto cælū agit in inferioribus.
Nulla uirtus eſt cælis præter cōmunē
motum & influentiam.
Lunæ lumē eē uitale nō hu.uel fri.ꝑ ſe.
Nō poſſe defendi aſtro.ſi omnes ſtellæ
ſunt calide.
Obiecto contta prædicta.
Solutio.& ꝙ formæ ſpecifice uel indi.
non ſunt a cælis.
Stellas alias a luminarib9aut nil aut pa
tum agere. (ſint.
Q uo pacto eædē ſtellæ uaria agerē poſ
Q uæ uarietas in cælum redigať:q̄ nō.
Sol multa operatur quæ aſtrologi pu/
tant ab aliis fieri.
De uariatione uirtutis Lunæ.
Eſtus maris ī aliā cām q̄ in lunā redigi.
Galeni ſententia de creticis confutatur.
Periodus humoꝝ non referri ad cælos.
Octimeſtris partus infelicitatem nō in
Saturnum redigi. (cunt.
Naute agricole uera ſepius q̄ aſtro.p̄di/
Non oīa quæ prædicunt aſtrologi pen
dere a primis qualitatibus.
Impedimenta inferioꝝ non eſſe a cælo.
Ingenia & mores non eſſe a cælis.
Bella non a qualitatibus pendere.
Non eē in cælis occultas uires. (lit.
Q uælibet cæli uis ē uniuerſalis q̄cūq̧
Epilogus & cōfutatio quarūdam ratio/
num aſtrologorum.

libri.iiii.

Ordo ſeruandus aſtrologiā nihil eſſe.
Fortuira non eſſe a cælo.
Q uomodo fortuita cauſas habeant.
Effectus mirabiles in angelos tefetēdos
Præterita non poſſe preuideri. (eſſe.
Futura poſt multo tp̄e nō cāri a cælis.
Vanitas electionum.
Aſtrologi mērē humanā cælis ſubiciūt.
Mores hominum a cælis non fieri.
Malas aut bonas leges cælis nō ſubici.
Corporeas diſpoſitiones nō eſſe a cælo.
Non pōt cælum eē ſignū niſi ſit cauſa.
Nullam eſſe interrogationum partem.
Miracula diuina a cælis nō ſignificari.
Stellā magoꝝ nō ītelligi cōſtellationē.
Q uæ ſupra uires naturæ uideť a cælis

Libri.v. (nō eſſe.

Magnas coniunctiones eſſe uanas.
Viæ qbus īdicat aſtro.de magnis reb9.
Nullas eſſe Saturnias reuolutiones.
Ordo dicendoꝝ & diuerſitas opinionū
de magnis coniunctionibus.
Precipue aſtro.uſi ſunt mediis cōiūcti.
Ordo dicendoꝝ & opinio Alliacenſis.
Tempora non ab aſtro.ſed yſtoricis eē
petenda.
Sūma ſētē.Alli.de cōcor.aſtro.& yſto.
Error Alli.& uana concluſio.
Error aſtrolo.de diluuii coniunctione.
Cōtra Abrahā Iudæū de Meſſie ꝓnoſti.
Cōtra aſcribētes reli. Chriſti ſideribus.
Genituram Yheſus nō eſſe quæ fertur.

Falsum Abo. iudicium de Maumeth.
Falsum uaticinium de Antichristo.
Rationē esse falsā sex tm̄ eē posse leges.

Libri. vi.

Quo pacto procedendū sit contra fundamenta astrologiæ.
Quib9 reb9 astr. dicāt īfluxus uariari.
Falsitas domorum.
Falsitas diuisionis duodecim domoꝝ.
Falsitas aspectuum sententia. astro.
Cōfutatio uariaꝝ opionū de aspectib9.
Causa deceptionis astrologoꝝ.
Obsessionē cōtradicer aspectuū rōib9.
Planetas sub radiis solis nō male affici.
Retrogrados fortiores esse.
Caput & caudam nihil esse.
Falsitas anthistiorum.
Falsitas dn̄antiū & obedien. signoꝝ.
Falsitas exaltationum rationum.
Contra quædam signis attributa.
Contra rationem facieꝝ: & terminoꝝ.
Contra graduum proprietates.
Contra partium rationes.
Contra dodecathemotioꝝ sententiam.

Libri. vii.

Quid dictum quid dicendum.
Ambiguam esse horam fatalem.
Ptolo. plus cōceptui q̄ geniture tribuit.
Facta uniuersalia astro. nulla esse.
Non posse astro. regiōi futuꝝ p̄dicere.
Nō posse pricipiū significatiuū eligi an(ni)
Cōtra directionū determinatiōes.
Astrologos omittere necessaria sicut inefficacia dicunt.
Implicare repu. dicta de fixis.
Falsitas dictorum de planetis.

Libri. viii.

Incertum esse numerum cælorum.
Si plures octo spheræ sunt falsa astro. antiquorum.
Differre imagines a signis: licet in nomine conueniant.
Caldæorum imagines esse figmenta.
Non esse inuisibiles imagines.

Libri. ix.

Quid actum quid agendum.
Genituræ principium esse incertum.
Contra annimodat.
Contra. Li. uerbum.
Contra messala de principio hominis.
Contra initia urbium factionum &c.
Incertitudo diuisionum domorum.
Laboriosū eē scire loca necessa. plāetaꝝ
Variæ opi. de āni q̄litate & solis eleuat.
Minutoꝝ error aliquando maximus.
Variæ opi. de motu octauæ.
Variæ sententiæ de directionibus.

Libri. x.

Quid actum quid agendum.
Rationes astro. inanes esse.
Contra fortitudinem domorum.
Contra rationes astrologorum.
Contra rationes a parabolica simili.
Cōtra rōes Auērodā de ꝓprieta. signoꝝ
Cōtra ꝓprieta. eoꝝ scd̄m Aboazarrem.
Contra gaudia planetarum.
Contra Ptolo. de domibus planetaꝝ.
Contra facies & terminos.
Cōtra significatōem signoꝝ sup mēbra.
Contra ꝓprietates absolutis signoꝝ.
Cōtra Ptol. loq̄ns de pla. ac si ex elemē(ssent).
Non esse planetas noxios.
Contra dominium dierum & horaꝝ.

Libri. xi.

Astrologiā non esse experientia ꝓbatā.
Si expientia haberi pōt non est habita.

Libri. xii.

Non esse astrologiam reuelatam.
Quales Aegyptii atq; Chaldæi ubi orta est astro.
Quid Aegyp. & Chal. in opi astro. in(duxit).
Quo pacto īciderit ī suis obseruatōib9
Quib9 cōiecturis usi ī obseruati. suis.
Quib9 fomētis aucta astrologia.
Quo pacto ab ægy. ad alios astro. pue(nit).

Finis tabu. obiectoꝝ & responsionū Ioānis Pici & Lucii Bellantii.